

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

QVERE

LA PACIS VNDIQUE
GENTIVM EIECTAE
PROFLIGATAE
QVE.

AVTORE ERASMO
ROTTERODAMO.

Cum quibusdam alijs, quorū
catalogum proxima repe-
ries pagella.

APVD INCLYTAM GER-
MANIAE BASILEAM.

*Conventus Monachorum Carmelit.
Dyaboli.*

1517.

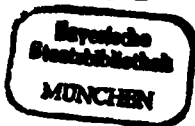

INDEX IN HOC VOLVME CONTENTORVM.

Des. Erasmi Rot. Querela pacis undiq̃ eiecta, profligataq̃.
Eiusdem Declamatio de morte.

EX LVCIANO QVAEDAM RECENS AB
ERAS. ROTERODAMO VERSA.

Saturnalia Luciani.	Veneris ac Cupidinis.
Cronosolon, id est, saturnalium	Martis ac Mercurij.
legum lator.	Mercurij ac Maia.
Epistolæ saturnales.	Veneris ac Cupidinis rursus.
De luctu.	Doridis & Galatæ.
Abdicatus.	Diogenis & Alexandri.
Icaromenipp⁹, seu hypernephe	Menippi & Chironis.
lus.	Menippi & Cerberi.
ANTEA TRALATA, SED	Hercules Gallicus.
NVPER RECOGNITA	Eunuchus seu Pamphilus Lu-
AB EODĒM.	ciāni.
Toxaris, siue de Amicitia.	De sacrificijs.
Alexāder, qui & Pseudomātis.	Conuiuium, seu Lapithæ.
Gallus seu somnium.	De astrologia.
Timon, seu Misantropus.	THOMAE MORI CIVIS
Pro tyrannicida declamatio.	LONDINENSIS ET VICE
Declamatio Erasmica superiori	COMITIS LVCVBRA
respondens.	TIONES.
De ijs qui mercede cōducti de	Luciani Cynicus uersus.
gunt.	Luciani Menippus siue Negro
Cnemōis ac Damippi dialog⁹.	mantia.
Zenophantæ & Callidemidæ	Luciani Philopseudes seu in-
dialogus.	credulus.
Menippi & Tantali dialogus.	Luciani tyrannicida.
Menippi ac Mercurij.	Declamatio Mori, Lucianicæ
Menippi, Amphilochi, Tro-	respondens.
phonijq̃.	UTOPIA Thomæ Mori no-
Charontis ac Menippi.	uum & insigne opus.
Cratetis ac Diogenis.	Epigramatū liber, quæ ptim Mo-
Nirei ac Thersitæ.	rus & Lilius e græcis uerte-
Diogenis ac Mausoli.	rūt, partim ipse lussit Morus.
Simyli ac Polystrati.	Epigrammata Erasmi.

CLARISSIMO

PRAESVLI TRAIECTENSI PHILIP

PO, ERASMVVS ROTB

RODAMVS S. D.

RATVLARER tibi Philippe praesul,
non minus uitae ornamentis, quam sum-
morū ducum imaginibus clarissime,
quod tāti muneris honore sis auctus,
ni compertum haberē, quam inuitus
susceperis, quamque grauate optimi maximique principis
CAROLI autoritate fueris adactus, cuius alioqui cha-
ritati nihil non eras daturus, Atque haec ipsa res spem
nobis certissimam facit fore, ut cum laude perfungaris su-
scepto, quandoquidem Plato uir exquisitissimi, planeque
diuini iudicii, non alios existimat ad rempublicam ge-
rendam idoneos, quam eos qui huc nolentes pertrahun-
tur. Auget autem nostram de te fidutiam, quoties in
mentem uenit, & cui tu succedas fratri, & quo patre si-
tis ambo profecti. Nam Dauid uir eruditus iuxta ac pru-
dens, permultis annis sic locum istum tenuit, ut suis or-
namentis, plurimum splendoris ac dignitatis addide-
rit ipsi muneri, per se licet amplissimo. Multis modis
magnus ac suspiciendus, sed in hoc praecipue salutaris

a 2 reipublicae

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

reipublicæ, quod nihil ducebat antiquius sibi, pace publica, hac quoq; in parte patrē PHILIPPVM Burgundiae ducem referens, uirum nulla non re maximum, sed tamē pacis artibus, cum primis insignem, & æternæ hominum memoriæ commendatum, Qui tibi hoc etiam impensius erit exprimendus, non tantum ut filius patri, sed ut PHILIPPVS Philippo respondeas. Intelligit iam dudū tua prudētia, quid abste populus uniuersus expectet, Triplex onus humeris sustines, patris exemplum ac fratris, tum horum temporum fata, (quid em̄ aliud dicam?) nescio quomodo ad bellum pertrahētia. Vidimus ipsi nuper, ut quidā amicis quā hostibus grauiiores, nihil intētātū reliquerint, ne bellorū aliquando finis esset, rursus ut uix expresserint alij, qui reipu. principiq; ex animo bene uolūt, ut pacem cum Francis semper optandā, hisce uero temporibus etiam necessariā amplecteremur. Cuius sane rei indignitas mouit animū meum, ut tū pacis undiq; profligatæ querimoniam scriberem, quo nimirum hac ratione, iustissimum animi mei dolorem, uel ulciscer, uel lenirē. Libellū ad te, ceu primitiolas nouo episcopo debitas, mitto, quo diligentius tueatur tua celsitudo pacem utcuq; partam, si non patiar eam obliuisci quāto negotio nobis cōstiterit. Bene Vale.

QVERELA PA

CIS VNDIQVE GENTIVM EIECTAE
PROFLIGATAEQVE.

AVTORE DES. ERASMO ROTE
RODAMO.

I ME LICET immerentē
suo tamē cōmodo sic auer/
sarentur, eñcerent profliga
rentq; mortales, meam mo
do iniuriā & illorū iniqui-
tatem deplorarem, nunc cū
me profligatam protinus
fontem omīs hūanæ felici-
tatis ipsi a semet arceant,
omniūq; calamitatū pelagus sibi accersant, magis illo-
rum mihi deffenda est infelicitas, q̃ mea iniuria, & qui
bus irasci tantum maluissē, horum dolere uicē, hos
commiserari compellor. Nam utcūq; amantem ab se
propellere, inhumanum est, bene merētem auersari in-
gratum, parentē ac seruatricem omnium affligere, im-
pium. Ceterum tot egregias cōmoditates, quas mecū

• a ; adfero

adfero, sibi metipsis inuidere, proq; his ultro tā tetram
malorū omniū lernā accersere. An nō hoc extremæ cu-
iusdā demētiae uideat? Sceleratis irasci par ē, at sic furij
actos, quid aliud q̃ deflere possumus? Qui nō alio sa-
ne nomine magis deflēdi sunt, q̃ quod ipsi sese nō de-
flēt, nec alio magis infelices, q̃ quod infelicitatē suā nō
sentiūt. Quādo nōnullus gradus est ad sanitatē, morbi
sui magnitudinē agnoscere. Etenim si ego Pax illa di-
uorū simul & hominū uoce laudata, fons, parēs, altrix,
ampliatrix, tutatrix, rerū bonarū omniū, quas uel cælū
habet, uel terra. Si sine me nihil usq; florens, nihil tutū,
nihil purū aut sanctū, nihil aut iucū dum hominibus
aut gratū superis, Si cōtra hęc omīa, bellū semel omni-
um malorum quicquid usq; est in rerū natura oceanus
quidā, si huius uitio subito marcescūt florentia, dilabū-
tur aucta, labascūt fulta, pereūt bene cōdita, amarescūt
dulcia, deniq; si res est adeo nō sanāta, ut omīs pietatis
ac religiōis sit maxime præsenteanea pestis, Si nihil hoc
uno infelicius hominibus, nihil inuilius superis. Quæso
per deū immortalē, quis credat istos homines esse, quis
credat ullā sanæ mētis micā inesse, qui me talem, tantis
impēdijis, tātis studiis, tāto molimine, tot technis, tot cu-
ris, tot periculis, studēt eijcere, tantūq; malorū uelint tā
chare emere? Si me ad istū modū spernerēt ferā, leuius
ferre, & in me admissam contumeliā, naturæ imputare,
quæ ingenium immite inseuisset, si mutis pecudibus es-
sem inui-

sem inuisa, condonare inscitia, propterea quod his ea
 uis animi negata sit, quæ sola dotes meas queat perspi
 cere. At o re indigna ac plusq̃ p̃digiosam, unū animal
 ædedit natura, ratioe præditū, ac diuinæ mentis capax,
 unum beniuolentiæ concordiaq̃ genuit, & tamē apud
 quantumlibet efferas feras, apud quantūuis brutas pe
 cudes, mihi citius locus sit q̃ apud homines, iam tot or
 bium cælestiū, licet nec motus sit idem, nec uis eadem,
 tamen ijs tot iam sæculis constant uigentq̃ foedera. Ele
 mentorum pugnantes inter se uires, æquabili librami
 ne pacē æternā tuentur, & in tanta discordia, cōsensu cō
 mertioq̃ mutuo cōcordia alunt. In animātiū corpori
 bus q̃ fidus mēbrorū inter ipsa cōsensus, q̃ parata de
 fensio mutua. Quid tā dissimile q̃ corpus & anima? Et
 tamē quā arcta necessitudine connexuerit hæc duo na
 tura, nimirū dedarat ipsa diuulsio, pinde ut uita nihil
 aliud est, q̃ corporis, & animæ societas, ita sanitas omī
 um corporis qualitātū cōcentus est. Animātia rationis
 expertia in suo quæq̃ genere ciuilit̃er concorditerq̃ de
 gunt. Armētatim uiuunt elephanti, gregatim pascunt̃
 sues & oues, turmatim uolāt grues & graculi, habēt sua
 comitia Ciconiæ, pietatis etiā magistra, mutuis officijs
 sese tuentur Delphini. Nota est formicarū & apū inter
 ipsas concors politia. Sed quid de his loqui pergo, quæ
 tam & si ratione uacant, sensu nō uacant? In arboribus,
 in herbis amicitia possis agnoscere. Steriles sunt quæ
 dam

PACIS QVERIMONIA

dam, nisi marem adiungas, uitis ulmū amplectitur, uitem amat perfica, Vsq; adeo quæ nihil sentiunt, tamen pacis beneficiū sentire uidentur, Sed hæc rursum ut sentiendi uim nō habent, ita quod uitam habeant, ijs quæ sentiunt finitima sunt. Quid æque brutum atq; saxorū genus? Dicas tamen his quoq; pacis & concordiaē sensum esse. Ita Magnes ferrū ad sese trahit, attractum tenet. Quid quod inter immanissimas etiam feras conuenit? Leonū inter ipsos feritas nō dimicat, Aper in aprū non uibrat dentem fulmineū, Lynxi cum lynce pax est, Draco non sauit in draconē, luporum concordiam etiā proverbia nobilitarunt, Addam, quod magis etiam mirum uideatur, impij spiritus, per quos cælitum atq; hominū cōcordia primum dirupta est, & hodie rumpitur, tamē inter se foedus habent, suamq; illam quaecūq; tyrannidē consensu tuent, solos homines, quos omnium maxime decebat unanimitas, quibusq; cū primis opus est ea, neq; natura tā alijs in rebus potens & efficax conciliat, nec institutio coniungit, nec tot ex consensu profecturaē comoditates conglutinant, nec tantorum deniq; malorum sensus & experientia, in mutuum amorē redigit. Figura cōmunis omnium, uox eadem, & cum cetera animantium genera, corporum formis potissimū inter se differāt, uni homini indita uis ratiois, quæ ita sit illis inter ipsos cōmunis, ut cum nullo sit reliquorū animantium communis, uni huic animanti sermo datus, præcipuus

prius necessitudinū conciliator. Insita sunt communiter disciplinarum ac uirtutum semina, ingenium mite, placidumq; & ad mutuā beneuolentiā propensum, ut per se iuuet amari, & iucundum sit de alijs benemereri, nisi quis prauis cupiditatibus, ceu Circes pharmacis corruptus ex homine degenerarit in beluam. Hinc est uidelicet, quod uulgus quicquid ad mutuam beneuolentiā pertinet, humanū appellat. Addidit lachrymas, exorabilis ingenij documētū, quo si quid forte inciderit offensæ, & amicitiae serenitatem nubecula aliqua offuscarit, facile redeāt in gratiam. En quod rationibus natura cōcordiam docuit? Nec his tamē cōtenta pacis lenocinijs amicitiam homini nō solam iucundam esse uoluit, uerū etiam necessariā. Eoq; tum corporum, tum animorum dotes ita partita est, ut nemo sit omniū tam instructus, quin infimorum etiam officio nōnunq; adiuuetur, nec eadem attribuit omnibus, nec paria, ut hæc inæqualitas mutuis amicitijs æquaretur. Alijs in regionibus alia pueniunt, quo uel usus ipse mutua doceret cōmertia, Cæteris animantibus sua tribuit arma, præsidiaq; quibus sese tuerentur, unum hominē produxit inermem, atq; imbecillū, nec prorsus aliter tutum, q̃ foedere, mutuaq; necessitudine. Ciuitates repperit necessitas, & ipsarum inter se societatem docuit necessitas, quo ferarū ac prædonum uim iunctis uiribus propellerent. Adeo nihil est in rebus humanis, quod ipsum sibi sufficiat. In ipsis

b statim

statim uitæ primordijs perisset hominū genus, nisi cōditum propagasset coniugalis concordia, Nec enim nasceretur homo, & mox natus interiret, atq; in ipso uitæ limine uitam amitteret, nisi obstetricum amica manus, nisi nutricum amica pietas succurreret infantulo. Atq; in hunc usum, uehementissimos illos pietatis igniculos inseuit, ut parentes etiam illud ament, quod nōdum uiderunt. Adiecit mutuam liberorum erga parētes pietatem, ut illorū imbecillitas horum præsidjs uicissim subleuaretur, fieretq; illa cunctis quidem ex æquo plausibilis, sed græcis aptissime dicta ἀντιπελάγῳσις. Accedunt huc cognationū & affinitatum uincula, Accedit in nonnullis ingeniorum, studiorum, formæq; similitudo, certissima beneuolentiæ conciliatrix, in multis arcanus quidam animorū sensus, ac mirus ad mutuū amorem stimulus, quem ueteres admirati numini ascribebāt, Tot argumentis natura docuit pacem cōcordiamq; tot illecebris ad eam inuitat, tot laqueis trahit, tot rebus cōpellit. Et post hæc quænam ista tam ad nocendum efficax Erinnyis, his omnibus disruptis, disiectis, discussis, insatiabilem pugnandi furiā inseuit humanis pectoribus? Nisi primū admirationem, deinde sensum etiam mali, adimeret assuetudo, quis crederet humana mente præditos istos, qui sic iugibus dissidijs, litibus, bellis inter sese certant, rixantur, tumultuātur? Postremo rapinis, sanguine, cadibus, ruinis sacra p̄fanaq; miscēt omnia.

nec ulla

nec ulla tam sancta fœdera, quæ illos in mutuam perniciem debacchantes queant dirimere. Vt nihil etiam accesserit, satis erat cōmune hominis uocabulum, ut inter homines conueniret. Sed esto nihil apud homines profecerit natura, quæ plurimū ualet ut in beluis, Itane & nihil apud Christianos ualuit Christus? parum efficax sit doctrina naturæ, quæ maximam uim habet in his quoq; quæ sensu uacant. Cæterum cum hac multo præstantior sit doctrina Christi, cur ea se profitentibus nō persuadet id quod unum omniū maxime suadet, nempe pacem mutuamq; beneuolētiā? Aut saltem hanc tam impiā efferamq; belligerandi insaniam dedocet? Cum hominis uocabulū audio, mox accurro, uelut ad animal mihi proprie natum, cōfidens fore ut illic liceat acquiescere, cum Christianorū audio, titulū magis etiā aduolo, apud hos certe regnaturam etiam me sperans. Sed hic quoq; pudet ac piget dicere, Fora, Basilicæ, curiæ, templa sic undiq; litibus perstrepūt, ut nusq; apud Ethnicos æque. Adeo ut cum bona pars humanæ calamitatis sit aduocatorum turba, tamen hæc etiam ad litigantium undas, paucitas sit, ac solitudo. Ciuitatē aspicio, spes ilico oboritur, inter hos saltem conuenire, quos eadem cingunt mœnia, eadem moderantur leges, & uelut una uectos naui cōmune cōtinet periculū. Sed o me miseram, quæ hic quoq; dissidijs omnia uitiata comperio, Adeo ut uix domū ullā reperire liceat, in qua mihi

b 2

sit uel dies

sit uel dies aliquot locus. Sed plebē omitto, quæ maris ritu, suis æstibus rapitur, in principū aulas, uelut in portum quendam me recipio. Erit inquam certe apud hos locus paci, plus hi sapiunt q̃ uulgus, ut qui sint plebis animus, atq; oculus populi, Tum eius uices gerunt, qui doctor est & princeps cōcordiæ, a quo quidē cum omnibus, tum his præcipue sum cōmendata. Et omnia bene pollicentur. Video blandas consalutationes, amicos cōplexus, hilares compotationes, cæteraq; officia humanitatis. At o rem indignā, apud hos nec umbram ueræ concordiæ licuit cernere. Fucata, fictaq; omnia, factionibus apertis, dancularijs dissidijs ac simulatibus corrupta uniuerfa. Deniq; adeo apud hos non esse sedē paci comperio, ut hinc potius omniū bellorum fontes ac seminaria. Quo me post hac conferā infelix, posteaq; toties sefellit spes? At principes magni sunt potius q̃ eruditi, magisq; ducūtur cupiditatibus, q̃ recto animi iudicio. Ad eruditorum greges confugiam, Bonæ literæ reddūt homines, philosophia plusq; homines, theologia reddit diuos, Apud hos certe dabitur conquietere, tot actæ ambagibus. Verum prohdolor, en hic quoq; bellorum aliud genus, minus quidem cruentum, sed tamen nō minus insanum. Schola cum schola dissidet, & ceu rerum ueritas loco cōmutetur, ita quædam scita nō tranſciunt mare, quædam non superant alpes, quædam nō tranant rhenū, immo in eadem academia, cum rhetore bellum

tore bellum est dialectico, cū iureconsulto dissidet theologus. Atq; adeo in eodem professionis genere, cum Thomista pugnat Scotista, cum Reali Nominalis, cū Peripatetico Platonius, adeo ut ne in minutissimis quidem rebus inter hos conueniat, ac sæpenumero de lana caprina atrocissime digladiantur, donec disputationis calor, ab argumētis ad conuitia, a conuitijs ad pugnos incrudescat, & si res pugionibus, aut lanceis non agitur, stilis ueneno tinctis sese cōfodiunt, dentata charta dilacerant inuicem, alter in alterius famam letalia linguarum uibrant spicula. Quo me uertam, toties experta mihi data uerba? Quid superest, nisi una ueluti sacra ancora Religio. Huius professio licet sit Christianorum omnium communis, tamen eam isti peculiariter profitentur titulo, cultu, ceremonijs, qui uulgo sacerdotum cognomēto commendantur. Hos itaq; procul intuenti cuncta spem faciunt, portum mihi paratū esse. Arrident uestes candidæ, meoq; colore insignes, uideo cruces pacis symbola, audio dulcissimum illud fratris cognomen, eximiæ charitatis argumentum, audio salutationes pacis leto omine felices, cerno rerum oīm communionem, coniunctum collegium, templum idē, leges eadem, conuentus quotidianus. Quis hic non cōfidat paci locum fore? Sed o rem indignam, nusq; fere collegio conuenit cum episcopo, parum hoc, nisi & ipsi inter sese factionibus scinderentur. Quotusquisq; sacer

b 3 dos

dos est, cui non sit cum aliquo sacerdote lis? Paulus re non ferendam censet, quod Christianus litiget aduersus Christianum, & sacerdos cum sacerdote, episcopus cum episcopo certat. Verum his quoque forsitan ignoscatur aliquis, quod longo iam usu, propemodum in prophanorum consortium abierunt, posteaque eadem cum illis coeperunt possidere. Age fruantur hi sane suo iure, quod ceu praescriptione sibi vindicant. Vnum hominum genus superest qui sic astricti sunt religioni, ut etiam si cupiant, nullo pacto queant excutere, non magis profecto, quam testudo domum. Sperare apud hos mihi fore locum, nisi toties frustrata spes, me prorsus desperare doquisset. Et tamen ne quid intentatum relinquam, experiar. Quaris exitum? A nullis resiliam magis. Nam quid sperem, ubi religio cum religione dissidet? Tot factiones sunt, quot sunt sodalitia, Dominicales dissident cum Minoritis, Benedictini cum Bernardinis, Tot nomina, tot cultus, tot ceremoniae studio diuersae, ne quid omnino conueniret, sua cuique placent, & aliena damnant, oditque quisque. Quin idem sodalitiū factionibus scinditur, Obseruantes insectantur Coletas, utrique tertium genus, quod a conuentu cognomen habet, cum nihil inter istos conueniat. Iam ut par est omnibus rebus diffusa, optabam uel in uno quopiam monasteriolo latitare, quod uere tranquillum esset. Inuita dicam, quod utinam non esset uerissimum, nullum adhuc reperi, quod non intestinis odiis ac iurgiis

ac iurgijs esset infectum. Pudor sit recēdere, q̄p̄ nihili de-
nugis tricisq̄ quantas cieant pugnas uiri senes, barba-
pallioq̄ uerendi, postremo ut sibi uidentur impen-
tum eruditi, tum sancti, Arridebat spes nōnulla fore, ut
alicubi inter tot cōiugia qualiscūq̄ daretur locus. Quid
em̄ nō pollicet̄ dom⁹ cōmunis, fortuna cōmunis, lect⁹
cōmunis, liberi cōmunes? Deniq̄ corporū ipsorū ius
mutuū: ut unū potius hominē credas e duobus con-
flātū, q̄p̄ duos. Huc quoq̄ sceleratissima illa Aeris irrepsit.
totq̄ uinculis copulatos dirimit dissidijs animorū. Et ta-
mē inter hos citius cōtingat locus, q̄p̄ inter eos, qui tot ti-
tulis, tot insignib⁹, tot ceremonijs, absolutā charitatē p-
fitētur. Tandē illud in uotis esse cōepit, ut saltē in unius
hominis pectore daret̄ locus. Ne id quidē contigit, idē
homo secū pugnat. Ratio belligerat̄ cū affectib⁹, & in-
super affectus cum affectu cōflictatur, dum alio uocat
pietas, alio trahit cupiditas. Rursum aliud suadet libi-
do, aliud ira, aliud ambitio, aliud auaritia. Et huiusmo-
di cum sint, nō pudet tamē illos appellari Christianos,
cū modis omnibus dissideant ab eo, quod Christo prae-
cipuū est, ac peculiare. Vniuersam eius uitā contempla-
re, quid aliud est, q̄p̄ concordiae mutuiq̄ amoris doctri-
na? Quid aliud inculcāt eius praecepta, quid parabolae?
nisi pacem, nisi charitatem mutuā? Egregius ille uates
Esaías, cum caelesti afflatus spiritu, Christum illum rerū
omniū conciliatorem uenturum annūciaret, num satra-
pam pollicet̄

pam pollicetur: num urbium euerforem: num bellatorem: num triumphatorē: Nequaquā. Quid igitur? Principem pacis, siquidem cum omnium optimū principem intelligi uellet, ab ea re denotauit, quam omnium optimā iudicasset. Neque mirū, ita uisum Esaia, cum Silius Ethnicus poeta hunc in modum de me scripserit, Pax optima rerum, quas hominī natura dedit. Cōcinit huic mysticus ille Citharædus, Et factus est inquam, in pace locus eius. In pace dixit, non in tentorijs, non in castris, princeps est pacis, pacem amat, offendit dissidio. Rursum Esaia, Opus iustitiæ pacē appellat, idē sentiens, ni fallor, quod sensit Paulus ille, & ipse e Saulo turbulento redditus trāquillus, & pacis doctor. Cū charitatē cæteris omnibus arcani spiritus dotibus antepōnēs, quo pectore, qua facundia meum Encomium detonu-
it Corinthijs. Cur enim non glorier sic laudari a uiro tā laudato? Is alias deum pacis appellat, alias pacem dei uocat, palam indicās hæc duo sic inter sese cohærere, ut ibi pax esse non possit, ubi deus non adsit, nec illic esse deus possit, ubi pax non adsit. Idem & pacis angelos in diuinis libris uocatos legimus, pios ac dei ministros, ut per se liqueat, quos belli angelos oporteat accipi. Audite strenui bellatores. Videte sub cuius signis militetis, nimirum illius, qui primus dissidium seuit inter deum & hominem. Quicquid calamitatum sentit mortalitas, huic dissidio debet acceptum ferre. Fri-
uolum

uolum est enim quod arguantur quidam, in arcanis li-
teris, deum exercituum, & deum ultionum dici. Permul-
tum enim interest inter Iudæorum deum & Christia-
norum deum, etiamsi suapte natura unus & idem de-
us est. Aut si nobis quoque placent tituli ueteres, age sit
exercituum deus, modo acies intelligas uirtutum con-
centum, quarum præsidio uicia demoliantur homines
pij, Sit ultionum deus, modo uindictam accipias, uitiorum
correctionem, ut cruentas strages, quibus Hebreorum
libri referti sunt, non ad laniandos homines, sed ad im-
pios affectus e pectore profligandos referas. Sed ut
quod institutum erat, persequamur, quoties absolutam
felicitatem significant arcanæ litteræ, pacis nomine id
faciunt. Velut Esaïas, Sedebit, inquit, populus meus in
pulchritudine pacis, Et alius, Pax, inquit, super Israel.
Rursum Esaïas admiratur pedes annunciantium pacem,
annunciatorum bona. Quisquis Christum annunciat, pacem an-
nunciat. Quisquis bellum prædicat, illum prædicat, qui Chri-
sti dissimillimus est. Age iam quæres dei filium pelle-
xit in terras? Nisi ut mundum patri reconciliaret, ut ho-
mines inter se, mutua & indissolubili charitate congluti-
naret, postremo, ut ipsum hominem sibi faceret amicum.
Mea igitur gratia legatus erat, meum agebat negocium.
Atque ob id Solomonem sui typum ferre uoluit, qui no-
bis, *εἰρηνοποιός*, id est pacificus dicitur. Quatumuis ma-
gnus erat Dauid, tamē quia bellator erat, quia sangui-
c ne fuerat

ne fuerat impiatus, non sinitur extruere domum domini, Non meretur hac parte gerere typum Christi pacifici. Iam illud interim perpende bellator, si prophanant bella, numinis iussu suscepta gestaq, quid facient quæ suasit ambitio, quæ ira, quæ furor? Si pium regem polluit effusus sanguis Ethnicorum, quid faciet tam ingēs effusio sanguinis Christiani? Obsecro te Christiane princeps, si modo uere Christianus es, contemplare tui principis imaginem, obserua quomodo regnum suum inierit, quomodo progressus sit, quomodo hinc decesserit, & mox intelliges, quomodo abs te geri uelit, nimirum ut summa curarum tuarum pax sit & concordia. Nato iam Christo, num bellicis tubis insonant angeli? Clangorem tubarum audiere Iudæi, quibus bellare permillum est. Hæc congruebant auspicia, quibus fas erat odisse inimicos, At genti pacificæ longe aliam cantionem canunt pacis angeli. Num clasticum canunt? Nū uictorias, triumphos, trophæaq pollicentur? Minime. Quid tandem? pacem annunciant, congruentes cum prophetarum oraculis, & annunciant nō r̃s, qui cædes spirant ac bella, qui feroces ad arma gestiūt, sed qui bona uoluntate propensi sint ad concordiam. Prætexant quæ uelint suo morbo mortales, ni bellū amarent, non sic iugibus bellis inter se conflictarentur. Age Christus ipse iam adultus, quid aliud docuit, quid aliud exprefit, q̃ pacē? Pacis omine suos subinde salutat, Pax uobis, eamq

bis, eamq; salutandi formam suis præscribit, ueluti uni-
 ce dignam Christianis. Atq; huius præcepti nõ imme-
 mores apostoli, pacem præfantur in suis epistolis, pa-
 cem optant ijs, quos unice diligunt. Rẽ præclarã optat,
 qui salutem optat, sed felicitatis summã precatur, quis-
 quis pacem precatur. Hanc ille toties in omni uita com-
 mendatam, uide quanta sollicitudine commendet mo-
 riturus. Diligatis, inquit, inuicem sicut dilexi uos. Ac rur-
 sum, Pacem meã do uobis, pacem relinquo uobis. Au-
 ditis quid relinquat suis? num equos? num satellitiũ?
 nũ imperiũ? nũ opes? nihil horũ. Quid igit? pacẽ dat,
 pa cẽ relinquit, pacem cũ amicis, pacẽ cũ inimicis. Iam il-
 lud mihi cõsyderes uelim, quid a cœna mystica, iam im-
 minente mortis tempore, supremis illis precibus flagi-
 tarit a patre. Rem opinor, haud uulgarem poposcit,
 qui se sciebat impetraturum quicquid peteret. Pater, in-
 quit, sancte, serua eos in nomine tuo, ut sint unum, si-
 cut & nos. Vide quæso, q̃ insignem cõcordiam exigit
 in suis Christus, non dixit ut sint unanimes, sed ut sint
 unũ, neq; id quocunq; modo, sed sicuti nos, inquit, unũ
 sumus, qui perfectissima & ineffabili ratiõẽ sumus idẽ,
 & illud obiter indicans, hac una uia seru. idos esse mor-
 tales, si mutuam inter sese pacem aluerint. Porro quod
 huius mundi principes, insigni quopiam suos notant,
 quo possint a cæteris dignosci, præsertim in bello, uide
 qua tandem nota Christus insignierit suos, non alia ui

delicet, q̃ mutuæ charitatis. Hoc inquiring argumento
cognoscent homines uos esse meos discipulos, non si
sic, aut sic uestiamini, non si his, aut his uestcamini cibis,
non si tantum ieiunetis, non si tantum psalmorum ex/
hauseritis, sed si dilexeritis inuicem, neq̃ id sane uulgar/
ri modo, sed quemadmodum ego dilexi uos. Innume/
ra sunt philosophorū præcepta, uaria sunt Moyfi, plu/
rima regum edicta, unicum est, inquit, præceptum me/
um, ut ametis inuicem. Idem orandi formam suis præ/
scribens, nonne in ipso statim initio, mire admonet cō/
cordiæ christianæ, pater inquit, noster, unius est prece/
tio, una communis omniū est postulatio, una domus,
eademq̃ familia sunt omnes, ab uno patre pendent o/
mnes, & qui conuenit eos iugibus bellis inter sese cōfli/
ctari: Quo ore compellas communem patrem, si in fra/
tris tui uiscera ferrum stringis: Iam quoniam unū hoc
uoluit altissime insidere suorum animis, quot symbo/
lis, quot parabolis, quot præceptis concordiæ studium
inculcauit: Se pastore uocat, suos oues, Et obsecro, quis
unq̃ uidit oues pugnantes cum ouibus: Aut quid fa/
ciunt lupi, si grex ipse semet inuicem lacerat: cum se ui/
tis stirpem uocat, suos uero palmites, quid aliud q̃ ex/
pressit unanimitatē: Portētum uideatur, piaculis pro/
curādum, si in eadem uite palmes cum palmite bellet,
& ostentum non est, si christianus pugnet cum christia/
no: Postremo si quid omnino christianis sacrosanctū
est, certe

est, certe sacrosanctum esse debet, ac penitus animis illorum insidere, quæ Christus extremis illis mandatis tradidit, ueluti testamentum condens, ac filijs ea commendans, quæ cuperet illis nunquā uenire in obliuionē. Aut quid aliud in his, docet, mandat, præcipit, orat, nisi mutuum inter ipsos amorem? Quid illa sacrosancti panis, & calicis philotesij communio, nisi nouam quandam & indissolubilem concordiam sanxit? Cæterum quando sciebat non posse cōstare pacem, ubi de magistratu, de gloria, de opibus, de uindicta certamen est, ut penitus affectus eiusmodi reuellit ex animis suorum, uetat in totum ne malo resistent, iubet ut & de male merētibus bene mereantur si possint, bene precentur, male precantibus. Et Christiani sibi uidentur, qui ob quātumuis leuem iniuriolam, magnam orbis partem in bellum pertrahunt? præcipit ut qui in suo populo sit princeps, is ministrum agat, nec alia re præcellat alijs, nisi quod melior sit & pluribus prosit, Et nō pudet quosdā ob pusillam accessiunculā regni pomcerijs addendā, tantos ciue re tumultus? Docet auium & liliorum ritu in diem uiuere. Vetat sollicitudinem in posterum diem extendere, uult totos e cælo pendere, diuites omnes excludit a regno cælorum, & nō uerentur quidam ob pecuniolam, non exolutam, fortasse nec debitam, tantū humani sanguinis effundere. Atq; his temporibus hæ uel iustissimæ suscipiēdi belli causæ uidetur. Profecto haud aliud

agit Christus, iubens ut unum quiddam a se discat, miti esse animo, minimeque feroci, cum iubet relinqui donarium ad aram, nec prius offerri, quam cum fratre reditum sit in gratiam, nonne palam docet rebus omnibus anteponendam esse concordiam, nec ullam uictimam esse deo gratam, nisi commendante me? Respuebat deus Iudaicum munus, fortassis hedum, aut ouem, quod a dissidentibus offerretur, & Christiani sic inter sese belligerantes, sacrosanctam illam uictimam audent offerre? Iam cum se gallinae pullos sub alas aggreganti facit ad similem, quam apto symbolo depinxit concordiam? Ille congregator est, & qui conuenit Christianos esse miluios? Eodem pertinet quod lapis dictus est angularis, utrumque parietem committens & continens, & qui conuenit ut huius uicarii totum orbem ad arma commoueant, regnaque regnis committant? Summum illum conciliatorem habent principem, ut iactant, & nullis rationibus ipsi sibi possunt reconciliari. Conciliauit ille Pilatum & Herodem, & suos in concordiam redigere non potest? Petrum adhuc semini iudaeum, qui in praesentis capitis discrimine dominum, ac praepceptorem tueri parabat, obiurgat ipse qui defendebatur, gladiumque iubet recondere, & Christianis ob leuissimas causas nuncquam non expromptus districtusque est gladius, idque in christianos. An ille se gladii praesidio defensum uelit, qui moriens deprecatur pro necis autoribus? Omnes Christianorum litera, siue uetus legas testamentum,

stamentum, siue nouum, nihil aliud q̄ pacem & unanimitatē crepāt, & om̄is Christianorum uita nihil aliud q̄ bella tractat. Quānam est hęc plusq̄ ferina feritas, quæ tot rebus nec uinci potest, nec leniri? Quin potius aut Christianorum titulo gloriari desinant, aut Christi doctrinam exprimant cōcordia. Quousq̄ uita pugnet cum nomine? Insignite quātum libet, ædes uestesq̄ crucis imagine, non agnoscet Christus symbolum, nisi quod ipse præscripsit, uidelicet concordia. Cōgregati uident euntem in cælum, congregati iubent operiri spiritum cælestem, Et inter congregatos se semper uersaturum promiserat, ne quis speraret usq̄ in bellis adesse Christum. Iam igneus ille spiritus, quid aliud est q̄ charitas? Nihil igne cōmunius, citra dispendium ullum ignis igni accenditur. Vis autem cognoscere spiritum illum concordia parentē esse? exitum uide. Erat, inquit, cūctis cor unum, & anima una. Tolle spiritum e corpore, continuo delabitur omnis illa membrorum compago. Tolle pacem, & perit omnis Christianæ uitæ societas. Tot hodie sacramentis infundi cælestem spiritum affirmāt Theologi. Si uerum prædicāt, ubi peculiaris spiritus illius effectus, cor unum & anima una? Sin fabulæ sunt, cur tantū honoris hisce rebus defertur? Atq̄ hęc sane dixerim, quo magis Christianos suorum morum pudeat, non quo sacramentis aliquid detrahā. Nam quod populū Christianum ecclesiam uocari placuit,

cuit, quid aliud q̃ unanimi-
 tatis admonet? Qui cōuenit
 castris & ecclesiæ: Hæc aggregationem sonat, illa diffi-
 dium, si pars ecclesiæ gloriari esse, quid tibi cum bel-
 lis? si ab ecclesia semotus es, quid tibi cum Christo? Si
 eadē omneis habet domus, si communē habetis prin-
 cipem, si eidem militatis omneis, si sacramentis iisdem
 estis initiati, si iisdem gaudetis donatiuis, si iisdem ali-
 mini stipendijs, si commune petitur præmiū, quid ita
 inter uos tumultuamini? Videmus inter impios istos
 commilitones, qui mercede ad cædis peragēdæ ministe-
 rium conducti ueniunt, tantam esse concordia, non ob
 aliud, nisi quod sibi iisdem militant signis, & pietatem
 profitentes tot res non conglutinant? Itane nihil agi-
 tur tot sacramentis? Baptismus communis omnium,
 per hunc Christo renascimur, & execti mundo, Christi
 membris inserimur. Quid autem tam idem esse potest
 q̃ eiusdem corporis membra? Ab hoc igitur, neq; ser-
 uus est quisq;, neq; liber, neq; Barbarus neq; Græcus,
 neq; uir, neq; scemina, sed omnes idem in Christo sunt
 qui omnia redigit in concordiam. Scythas ita iungit,
 paululum sanguinis utrinq; gustati e calice, ut pro ami-
 co nihil cōtentur & mortem oppetere, Ethnicis etiam
 sancta est amicitia, quā mensa communis conciliauit,
 & christianos, cælestis ille panis, ac mysticus ille calix nō
 continet in amicitia: quā ipse sanxit Christus, quā illi
 quotidie renouāt, ac repræsentāt sacrificijs. Si nihil illic
 egit

egit Christus, quorsum opus hodie tot ceremonijs: si rem seriam egit, cur sic a uobis negligitur, quasi rem ludicram ac scenicam egerit: Audet quisquam ad sacram illam mensam amicitiae symbolum, audet ad pacis conuiuium accedere, qui bellum destinat in Christianos, & eos parat perdere, pro quibus seruandis mortuus est Christus: eorum haurire sanguinem, pro quibus suum sanguinem fudit Christus: O pectora plusquam adamantina, in rebus tam multis consortiū est, & in uita tam inexplicabile dissidium. Eadē nascendi lex omnibus, eadem senescendi moriendiq; necessitas. Eundem generis principem habēt omnes, eundē religionis autorem, eodē omnes redempti sanguine, iisdem omnes initiati sacris, iisdem aluntur sacramentis. quicquid ex his redit muneris, ab eodem proficiscitur fonte, & ex æquo commune est omnibus. Eadem omniū ecclesia, deniq; præmium idem omnium. Quin cælestis illa Hierusalem, ad quā suspirāt uere Christiani, a pacis uisione nomen habet, cuius interim ecclesia typum sustinet. Et qui fit, ut hæc tantopere discrepet ab exemplari: Adeo nihil promouit tot uis solers natura, nihil ipse Christus perfectit tot præceptis, tot mysterijs, tot symbolis: Vel ipsa mala conciliant & malos, iuxta prouerbium, Christianos inter se nec bona, nec mala ulla conciliant. Quid humana uita fragilius, quid breuius: quot ea morbis, quot casibus obnoxia: Et tamen cum plus habeat ex sese ma-

d lorum,

lorum, q̃ ut ferri possit, tamē maximam malorum partem ipsi sibi accersunt dementes. Tanta cæcitas humanos animos occupat, ut nihil horum perspiciat. sic præcipientes aguntur, ut omnia naturæ Christi q̃ uincula, omnia fœdera rumpant, dissecant, diffingāt. Pugnat passim, atq̃ assidue, nec modus, nec finis. Colliditur gens cum gente, ciuitas cum ciuitate, factio cum factiōe, princeps cum principe, & ob duorum homuncionum, qui mox uelut ephemera sint interituri, seu stulticiam, seu ambitum, res humanæ sursum, ac deorsum miscentur. Missas faciam ueterum bellorum Tragoedias, Repetamus decem ab hinc annis acta, ubi non gentium crudelissime pugnatum est terra, mariq̃: Quæ regio nō Christiano sanguine commaduit? Quod flumē, quod mare, nō humano cruore tinctum est? Et o pudor, pugnant immani⁹, q̃ Iudæi, q̃ Ethnici, q̃ feræ. Quicquid bellorū Iudæis gestum est aduersus Allophylos, id Christianis gerendum aduersus uitia, quibus nunc uitis conuenit, cum hominibus bellum est. Et tamē Iudæos diuina iussio ducebat ad pugnam. christianos, si prætextibus tractis, rem uere æstimes, trāsuersos rapit ambitio, agit ira pessimus consultor, pertrahit habēdi nunq̃ satiata cupiditas. Atq̃ his fere cum exteris res erat, Christianis cum Turcis fœdus est, inter ipsos bellum. Iā Ethnicos tyrannos, fere gloriæ sitis ad bellum extimulabat, atq̃ hi tamen sic Barbaras atq̃ efferas nationes subigebāt,
ut uinci

ut uinci expediret, & uictor de uictis benemereri stude-
ret. Dabāt operā, ut q̄ fieri posset, incruēta esset uicto-
ria, quo simul & uictori honesta fama præmiū esset, &
uictis solatiū, uictoris benignitas. At pudet meminisse,
q̄ pudēdis, q̄ friuolis de causis, Christiani principes
orbē ad arma concitent. Hic obsoletum ac putrē aliquē
titulū, aut reperit, aut cōmentus est, Quasi uero ita ma-
gni referat, quis regnū administret, modo publicis cō-
modis recte cōsulat. Ille causat omīssum nescio quid, in
foedere centum capitum. Hic illi priuatim infensus est,
ob sp̄sam interceptam, aut scomma liberius dictum.
Et quod est omniū sceleratissimum, sunt qui tyrānica
arte, quod populi concordia potestatem suam labefa-
ctari sentiant, dissidio stabili, subornent qui data ope-
ra bellum excitent, quo simul & coniunctos dirimant,
& infelicem populum licētius expilent, scelestissimi qui-
dam, qui populi malis aluntur, & quibus pacis tempo-
re, non multū est quod agant in Republica. Quæ tarta-
rea furia uenenū hoc in pectus Christianū potuit im-
mittere? Quis hanc tyrannidē docuit Christicolas, quā
nec Dionysius ullus, nec Mezentius ullus nouit? Beluæ
ucrius q̄ homines, & sola tyrannide nobiles, nec usq̄
cordati nisi ad nocendū, nec unq̄ cōcordes, nisi ad op-
primēdā Rempu. Et hæc qui gerūt, pro Christianis ha-
bent, audēt hūano sanguine undiq̄ polluti, ad sacras
ades, ad sacras aras accedere? O pestes in extremas
d 2 insulas

insulas deportandas. Si Christiani, corporis unius mēbra sunt, cur nō gratulatur quisq; alienæ felicitati? Nūc prope iusta mouēdi belli causa uidetur, regnum finitimū, rebus omībus paulo florētius. Etenim si uerū fate ri uolumus, quid aliud commouit, & hodie commouet tam multos ad armis laceffendum Frāciæ regnum, nisi quod est unum omnium florentissimum? Nullum latius patet, nusq; senatus augustior, nusq; Academia celebrior, nusq; concordia maior, & ob hoc ipsum potestas summa. Nusq; æque florent leges, nusq; illibatio religio, nec Iudæorum cōmertio corrupta, uelut apud Italos, nec Turcarum aut Maranorum uicinia infecta quemadmodum apud Hispanos & Hungaros. Germania, ne quid dicam de Bohæmis, in tot regulos dissecta est, ac regni ne species quidem ulla. Sola Francia ceu flos illibatus Christianæ ditionis, & uelut arx quædam tutissima, si qua fors tempestas ingruat, tot modis impetitur, tot artibus incessitur, nec ob aliud, nisi cuius gratia cōueniebat gratulari, si qua uena Christianæ mētis esset in istis. Atq; his tā impijs factis prætexit tulus pius, sic sternunt uia ad propagandum imperiū Christi. O rem monstrosam, parum consultum putant Reipu. Christianæ, nisi pulcherrimam, ac felicissimam ditionis Christianæ partem subuerterint. Quid quod in his tractandis feras etiam ipsas feritate præcedunt? Nō omnes pugnant beluæ, nec ferarū nisi in diuersum genus

genus conflictatio est. quemadmodū & ante diximus,
 læpius inculcandum, quo magis inhæreat animis. Vi-
 pera non mordet uiperam, nec Lynx lyncem discerpit.
 Ac rursus illæ cum pugnant, suis pugnant armis, Illas
 armauit natura, homines inermes natos. O deum im-
 mortalem, qualibus armis armat ira? Tartareis machi-
 nis impetunt Christiani Christianos. Quis enim cre-
 dat Bombardas, hominis inuentum esse? Nec illæ tam
 densis agminibus in mutuū exitiū ruunt. Quis un-
 q̃ uidit decem leones cum decem tauris congregari? At
 quoties uiginti milia Christianorum, cum totidem
 Christianis ferro decertant? Tanti est lædere, tanti
 est haurire sanguinem fratrum. Nec illis fere bellum
 est, nisi cum fames, aut cura sobolis in rabiem agit,
 At Christianis quæ tam leuis iniuria est, ut nō uideatur
 idonea bellandi occasio? Si faceret ista plebes, ut unq̃
 prætexi poterat inscitia, Si iuuenes, excusari poterat
 ætatis imperitia, Si prophani, non nihil eleuaret atroci-
 tatem facti, personæ qualitas. Nunc ab ijs potissimum
 uidemus oriri bellorum semina, quorum consilio mo-
 derationeq̃ populi motus componi conueniebat. Con-
 temptū illud & ignobile uulgus, condit egregias urbes,
 conditas ciuilitate administrat, administrando locuple-
 tat. In has irrepunt satrapæ, & ceu fuci, quod aliena par-
 tum est industria, surripiūt, & quod a plurimis bene cō-
 gestum est, a paucis male dissipatur, quod recte condi-

tum, crudelissime diruitur. Quod si prisca non meminerunt, repetat qui uolet, secum hisce duodecim annis gesta bella. Causas expendat, comperiet omnia principum gratia suscepta, magno populi malo gesta, cum ne tātillum quidem ad populum attinerent. Iam quod olim foedum habebatur apud Ethnicos, caniciē galea premere, ut inquit ille, id apud Christianos laudi ducitur. Turpe senex miles Nasoni, & istis magnifica res est bellator septuagenarius. Imo ne sacerdotes quidē ipsos pudet, quos olim deus nec in sanguinaria illa & inclementi lege Moyſi uoluit ullo sanguine pollui, nō pudet Theologos Christianæ uitæ magistros, non pudet ab solutæ religionis professores, non pudet episcopos, non pudet cardinales & Christi uicarios, eius rei auctores, ac faces esse, quam Christus tantopere detestatus est: Qui conuenit mitræ & galeæ? Quid pedit cum gladio? Quid euangelico codici cum dypeo? Qui conuenit pacis omine salutare populum, & orbem ad turbulentissimas pugnas concitare? pacem dare lingua, re bellum immittere? Tun eodem ore quo Christum pacificum prædicas, bellum laudas, eademq; tuba deum canis & Satanam? Tun apud concionem sacram, cuculla tectus, ad eadem incitas simplicem populum, qui ex ore tuo doctrinam expectabat euangelicam? Tun apostolorum occupans locum, pugnantia doces cum apostolorum præceptis? An non uereris, ne quod de
Christi

Christi præconibus dictum est, Quam speciosi pedes nunciantium pacem, nunciantium bona, nunciantium salutem, in diuersum uertatur, quæ fœda lingua sacerdotum, adhortantium ad bellum, incitantium ad mala, prouocantium ad perniciem? Apud Romanos adhuc impie pios, qui pontificatum maximum iniret, ex more confirmabat iureiurando, se manus ab omni sanguine puras seruaturum, adeo ut ne læsus quidem ulcisceretur. Atque huius sacramenti fidem constanter præstitit Titus Vespasianus, imperator Ethnicus, idque laudi datur a scriptore Ethnico. At o prorsus sublatam e rebus humanis frontem, apud Christianos deo dicati sacerdotes, & qui his quoque sanctius aliquid præ se ferunt monachi, ad cædes, ad strages inflammant, Et euangelij tubam, Martis tubam faciunt, obliti dignitatis suæ, sursum ac deorsum cursitant, nihil non tum faciunt, tum patiuntur, dum bellum excitent. & per hos principes alioqui fortassis quieturi, ad pugnam inflammantur, quorum autoritate tumultuantes sedari conueniebat. Imo quod est prodigiosius, belligerantur ipsi, idque earum rerum gratia, quas & apud impios contempleret philosophi, quarumque contemptus proprius, ac peculiaris est uiris Apostolicis. Ante paucos annos, cum tali quodam morbo mundus ad arma raperetur, euangelici præcones, hoc est, Minores ac Prædicatores e suggestu sacro dæssicum canebant, & ultro ad furiam propensos

penfos magis accēdebant. Apud Britannos animabant in Gallos, apud Gallos animabant in Britannos, Omnes ad bellū instigabant. Ad pacem nemo pro-uocabat, præter unum aut alterum, quibus pene capitale fuit me uel nominasse. Curſitabant ultro citro q̃ sacroſancti præſules, & dignitatis & profeſſionis ſuæ oblitī, publicum orbis morbum opera ſua exacer-bantes, tum hinc Iulium pontificem Romanum, hinc Reges ad maturandum bellum instigantes, perinde quaſi non ſatis ipſi ſua ſponte inſanirent, & tamen hanc manifeſtariam inſaniam magnificis titulis præteximus. Huc patrum leges, huc piorum hominum ſcripta, huc arcanæ ſcripturæ uerba impudentiſſime detorque-mus, ne dicam impie. Imo iam eo prope redijt res, ut ſtultum & impium ſit aduerſus bellum hiſcere, & id laudare, quod ſolum ore Chriſti laudatum eſt. Parum cōſulere populo, parum fauere principi uidetur, qui ſua ſerit rem omnium ſaluberrimam, & ab omnium peſtilētiſſima dehortetur. Iā ipſa caſtra ſequūtur ſacrifici, præſūt in caſtris epiſcopi, & relictis eccleſijs ſuis, Bellonæ rē agunt. Imo gignit iam bellum ſacerdotes, gignit epiſcopos, gignit cardinales, quibus Cāpi legatus honorificis titulis & apoſtolorū ſucceſſoribus dignus habet. Quo minus mirum, ſi Martem ſpirāt, quos Mars genuit. Et quo malum ſit inſanabilius, tantam impietatem pietatis ſpecie prætexunt. Vexilla crucem habent. Miles im-pias, &

pius, & nummis aliquot ad lanienam, ac cædem conductus, crucis insigne præfert, & belli symbolum est, quod solū dedocere bellum poterat. Quid tibi cum cruce scelerate miles? istis animis, istis factis, dracones, tigrides, ac lupi conueniebant. Istud signum eius est, qui non pugnando, sed moriendo uicit, qui seruauit, non perdidit, quodq; cum primis admonere te poterat, cum quibus hostibus tibi res sit, si modo Christianus es, & qua ratione uincendum sit. Tu salutis insigne gestas, ad fratris perniciē properans, & cruce perdis, qui cruce seruatus est? Quid quod ab arcanis illis & adorandis sacris, nam hæc quoq; pertrahūtur in castra, in quibus in primis summa Christianorum concordia repræsentatur, curritur in acie, dirum ferrum in fratris uiscera stringitur, & facinoris omnium sceleratissimi, quo non aliud esse potest impijs spiritibus gratius, Christum faciunt spectatorem, si tamē illic dignatur adesse Christus. Deniq; quod est omnium absurdissimum, in utrisq; castris, in utraq; acie, crucis signum relucet, in utrisq; sacra. Quid hoc mōstri est? pugnat crux cum cruce, Christus aduersus Christum belligeratur. Hoc signū Christiani nominis hostes terrere solet, Cur nūc oppugnāt, quod adorant? homines non una digni cruce, sed uera. Quæso, quid in hisce sacris orat miles, pater noster? Os durum, audes eum appellare patrem, qui fratri tui iugulū petis? Sanctificetur nomen tuum, qui magis dehone-

e stari

stari poterat nomen dei, quam istiusmodi inter uos tumultibus? Adueniat regnum tuum, Sic oras, qui tanto sanguine tyrannidem tuam moliris? Fiat uoluntas tua, quemadmodum in cælo, ita & in terra, pacem uult ille, & tu bellum paras. Panem quotidianum a communi patre petis, qui fraternas exuris segetes, & tibi quoque mauis perire, quam illi prodesse? Iam quonam ore dices illud, Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, qui ad paricidium festinas? Deprecaris periculum tentationis, qui tuo periculo fratrem in periculum pertrahis. A malo liberari postulas, cuius instinctu, summum malum fratri machinaris? Plato negat appellandum bellum, quod Græci moueant aduersus Græcos, Seditio est, inquit. Et istis sanctum etiam bellum est, quod ob qualibet causas tali milite, talibus armis, cum Christiano gerit Christianus? Ethnicorum leges, culleo insutum in profluentem abijciunt, qui ferrum fraterno sanguine imbuerit. An minus fratres sunt, quos Christus copulauit, quam quos sanguinis propinquitas? Et tamen hic præmium est paricidio. O miseram bellatium sortem. Qui uincit, paricida est, qui uincit, perit. nihilo secius paricidio obnoxius, quod paricidium conatus est. Et post hæc execratur Turcas uelut impios, & a Christo alienos, quasi uero cum hæc agunt, ipsi Christiani sint, aut quasi Turcis ullum spectaculum exhiberi possit iucundius, quam si conspiciant illos mutuis telis

telis sese cōfodientes. Immolant Turcæ dæmonibus, at
cū his nulla uictima sit acceptior, q̄ si Christianus ma-
ctet Christianū, quæso, quid aliud facis q̄ illi? Tū em̄
gemina fruuntur hostia spiritus impij, cū pariter & qui
mactat, & qui maectatur, fit uictima. Si quis Turcis fa-
uet, si quis amicus est dæmonibus, hostias huiusmodi
frequēter offerat. Sed audio iādudū, quid excusent ho-
mines in suū ipsorū malū ingeniosi. Cogi se querūtur,
& inuitus ad bellū pertrahi. Detrahe personā istā, abij-
ce fucos, tuū ipsius pectus cōsule, reperiēs irā, ambitionē
stultitiā huc pertraxisse, nō necessitatē. Nisi forte hac si-
ne necessitatē metiris, si nō per omnia satisfiat animo.
Ad populū phaleras, deus fucis nō deluditur. Atq; in-
terea solēnes agūtur supplicationes, magnis clamorib⁹
petitur pax, uociferant immani boatu, ut pacem nobis
dones, te rogamus, audi nos. Nōne iure optimo deus
istis responderit, Quid me ridetis? Rogatis ut depellā,
qd̄ ipsi uobis accersitis uolētes. Deprecamini, cuius ipsi
uobis estis autores. Si quælibet offensa bellū parit, cui
tādem nō est quod quærat? Inter uxore & maritū inci-
dunt, ad quæ sit conuiuendū, nisi malis dirimi beneuo-
lentiā. Quod si quid eiusmodi sit ortū inter principes,
quid opus erat mox ad arma rapi? Sunt leges, sunt ho-
mines eruditi, sunt uenerādi abbates, sunt reuerēdi epi-
scopi, quorū salubri consilio tumultus rerum componi
poterat. Cur nō hos potius arbitros faciūt, quos haud
e 2 possint

possint tam iniquos nancisci, quin minore malo discessuri sint. Quod si armis experiantur? Vix ulla tam iniqua pax, quin bello uel æquissimo sit potior. Prius expēde singula, quæ bellum uel postulat uel adducit, & quantum lucri feceris intelliges. Summa Romani pontificis autoritas. Ast cum gentes, cum principes impijs bellis tumultuantur, id quod annos aliquot, ubi tum pontificum autoritas, ubi potestas Christo proxima? Hic certe erat expromenda, nisi ipsi similibus tenerentur cupiditatibus. Vocat pontifex ad bellum, paretur, Vocat idem ad pacem, cur non obtemperatur itidem? Si pacem malunt, cur Iulio bellandi auctori tam alacriter obeditum est, Leoni ad pacem & concordiam prouocati, uix quisquæ obtēperat? Si uero sacrosancta est Romani pontificis autoritas, certe maxime ualere par est, quoties ad id prouocat, quod unice docuit Christus. Cæterum quos Iulius ad bellum exitiale potuit excitare, cum Leo sanctissimus pontifex, non idem possit, tot modis ad Christianam concordiam prouocans, declarant sese, ecclesiæ prætextu, suis seruasse cupiditatibus, ne quid dicam acerbius. Si ex animo tedet bellorum, dabo cōsiliū, quo concordiam tueri possitis. Solidi pax haud constat affinitatibus, haud fœderibus hominum, ex quibus frequēter exoriri bella uidemus. Repurgādi fontes ipsi, unde malum hoc scatet, prauæ cupiditates tumultus istos pariunt. Et dum quisquæ suis
inferuit

inseruit affectibus, interim affligitur Respublica, ne tra-
 men assequitur hoc ipsum quisque, quod malis rationi-
 bus affectat. Sapiant principes, & populo sapiant, non
 sibi, ac uere sapiant, ut maiestatem suam, ut felicitatem,
 ut opes, ut splendorem his rebus meriantur, quæ uere
 magnos & excellētes faciunt. Sint eo animo erga Rem
 publicam, quo pater erga familiam. Ita se magnum exi-
 stimet rex, si quæ optimis imperet, Ita felicem, si suos feli-
 ces reddiderit, Ita sublimem, si quæ maxime liberis impe-
 ret, Ita opulentum, si populum habeat opulentum, Ita
 florentem, si ciuitates perpetua pace florentes habeat.
 Atque hūc principis animum imitentur procures, ac ma-
 gistratus, omnia Reipublicæ commodis metiātur, &
 hac uia rectius suis consuluerint commodis. Rex qui
 hoc sit animo, num is facile commouebitur, ut pecuniā
 a suis extorqueat, quā Barbaro militi numeret? Suos
 ad famem adiget, ut impios aliquot duces ditet? Num
 is suorum uitam, tot periculis obijciat? Nō opinor. Ha-
 ctenus exerceat imperium, ut meminerit se hominem
 imperare hominibus, liberū liberis, postremo Christi-
 anum Christianis. Huic uicissim tantum deferat popu-
 lus, quatenus ad publicam utilitatem conducit. Non ali-
 ud exigit bonus princeps, Mali uero cupiditates retū-
 det ciuium consensus, Absit utrinque priuati commodi
 ratio. Plurimū honoris habeatur ijs, qui bellum exclu-
 serint, qui concordiam restituerint ingenio consilioque

fuο. Deniqꝫ qui hoc modis omnibus moliatur, non ut maximam militum, ac machinarum uim cōparet, sed ut ijs nō sit opus. Quod pulcherrimū facinus, tot imperatorum unus Diocletianus animo cōcepisse legitur. Quod si bellū uitari nō potest, ita geratur, ut summa malorū in eorū capita recidat, qui belli dedere causas. Nūc principes tuti belligerātur, ductores hinc crescunt, maxime malorū pars in agricolas, ac plebē effunditur, ad quod nec attinet bellū, nec ipsi belli causam ullā dederūt. Vbi principis sapientia, si hęc nō perpendit? ubi principis animus, si hic leuiter ducit? Inuenienda ratio, qua fiat ne toties mutētur, ac uelut obambulēt imperia quod omnis rerum nouatio tumultū gignat, tumultus bellū. Id facile fiat, si regū liberi, intra ditionis fines elo centur, aut si quē libeat finitimis adiungere, spes omnibus successionis præcisa esto. Nec fas sit principi ditionis portionē ullā uēdere aut alienare, perinde quasi priuata sint prædia, liberæ ciuitates. Nā liberæ sunt qbus rex imperat, Seruiūt quos tyrānus premit. Nūc huiusmodi matrimoniorū uicibus fit, ut apud Hybernos natus, repente imperet Indis, aut qui modo Syris imperabat, subito rex sit Britāniæ. Fitqꝫ ut neutra regio principē habeat, dū priorē relinquit, & a posteriore nō agnosciē, nimirū ignotus, alioqꝫ mūdo natus. Atqꝫ interim dū illud parit, dū euincit, dū stabilit, alterum exhaurit proteritqꝫ, nōnunqꝫ amittit utrūqꝫ, dū utrūqꝫ cōplecti studet,

studet, uix alteri administrādo idone⁹, semel inter principes conueniat, quid quisq; debeat administrare, ac ditionis fines, semel datos, nulla proferat aut cōtrahat affinitas, nulla cōuellant fœdera. ita suā quisq; portionē enitetur q̄ potest ornatissimā reddere, dū in unā omne studiū intēdet, hāc conabit̄ rebus optimis locupletatā suis liberis relinquere. Atq; hoc sane pacto futurū est, ut ubiq; floreāt omnia. Cæterū inter sese, nō affinitatibus, aut facticijs sodalitatibus, sed syncera puraq; amicitia copulentur, maximeq; simili cōmuniq; studio bene merendi de rebus humanis. Principi uero succedat, uel qui genere proximus, uel qui populi suffragijs maxime iudicabitur idoneus. Cæteris sat sit, inter honestos haberi procures. Regium est nescire priuatos affectus, & oīa publicis cōmodis æstimare. Ad hæc longinquas peregrinationes uitet princeps, imo pomœria regni nūq̄ trāsire uelit, memineritq; dicti lōgo sæculorū cōsensu p̄bati, Frōs occipitio prior est. Locupletatū se existimet, nō si quid alijs ademerit, sed si sua reddiderit meliora. Cū de bello agitur, ne adhibeat in cōsiliū iuuenes, quibus ideo bellū placet, quod experti nō sunt quantū habeat malorū, neue eos, quibus expedit turbari publicā trāquillitatē, quiq; populi calamitatibus alūtur, ac saginātur. Senes cordatos & integros accersat, & quorū pietas patriæ spectata sit. Nec temere ad unius aut alterius libidinē bellū moueat, quod semel cœptū, haud facile fini-

le finitur. Res omniū periculofissima, nō nisi totius populi cōsensu suscipiatur. Belli causæ statim prædicendæ sunt. Ad quædā conuiuendū, comitas comitatē inuitabit. Nōnūq̃ emēda pax, Ea si ratiōe subduxeris, quid bellū fuerit exhausturū, & quot ciues ab exitio serues, paruo empta uidebitur, etiamsi magno emeris, Quando præter ciuium tuorū sanguinem, plus erat bello impendendum. In eas rationem, quantum malorum uitaris, quantum bonorum tuearis, & impendij nō poenitebit. Fungantur interim suo officio præsules, Sacerdotes uere sint sacerdotes. Monachi professionis suæ meminerint. Theologi quod Christo dignum est, doceāt. Cōspirēt omnes aduersus bellum, in hoc latrēt omnes. Pacem publice priuatimq̃ prædicēt, efferant, inculcēt. Tum si minus possint efficere, ne ferro decernatur, certe ne probent, ne intersint, ne rei uel tam sceleratæ, uel certe tam suspectæ, ipsis autoribus honos habeatur. Satis sit in bello cæsis, in prophano sepulchrum dari. Si qui boni sunt in hoc genere, qui certe paucissimi sunt, non ob hæc fraudabuntur suo præmio. Cæterum impij, quæ maxima turba est, minus sibi placebunt, honore detracto. De his bellis loquor, quæ uulgo Christiani cum Christianis committūt. Nec enim idem sentio de his, qui simplici pioq̃ studio uim incursantium Barbarorum depellunt, & suo periculo publicam tranquillitatem tuentur. Nūc trophæa sanguine tincta eorum, pro
quorū

quorum salute Christus suum fudit sanguinem, repouuntur in templis, inter apostolorum, ac martyrum statuas, quasi posthac pium sit futurū, non fieri martyres, sed facere. Abunde magnum erat hæc in foro, aut armario quopiam reposita seruari. in sacras ædes, quas purissimas esse decet, nihil recipi conuenit, quod sanguine sit inquinatum. Sacerdotes deo sacri, nusq̃ adsint, nisi ad dirimenda bella. In hæc si consentiant, si eadem ubiq̃ inculcent, plurimum habitura momēti est. Quod si hic fatalis est humani ingenij morbus, ut prorsus absq̃ bellis durare nequeat, quin potius malum hoc in Turcas effunditur, tametsi præstabat & hos doctrina, bene factis, uitæq̃ innocentia, ad Christi religionem allicere, q̃ armis adoriri. Attramen si bellum, ut diximus, omnino uitari non potest, illud certe leuius sit malum, q̃ sic impie Christianos inter se cōmitti, collidiq̃. Si mutua charitas illos non adglutinat, certe cōiunget utcunq̃ cōmunis hostis, & qualiscunq̃ syncretismus erit, ut absit uera concordia. Postremo magna pars pacis est, ex animo uelle pacem. Quibus enim pax uere cordi est, hi omnes pacis occasiones arripiunt, quæ obstant, aut negligunt, aut amoliuntur. permulta ferunt, dum tantum bonū sit incolume. Nunc ipsi bellorum seminaria quarunt, quod ad cōcordiam facit, eleuant, aut dissimulant etiam, quod ad bellum tendit, ultro exaggerant, exulcerantq̃. Pudet referre, ex cuiusmodi nugis, quantas exci-

f tent

cent tragœdias, & ex quibus minuta scintillula, quæ rerum tempestates exoriatur. Tunc illud iniuriarum agmen uenit in mentem, & suum quisque malum sibi exaggerat, At benefactorum interim profunda obliuio, ut iures affectari bellum. Et sæpe principum priuatum quiddam est, quod orbem ad arma compellit, At plusquam publicum esse debet, ob quod bellum suscipiatur. Quin ubi nihil subest causæ, ipsi dissidiorum causas sibi fingunt, regionum uocabulis ad odiorum alimoniam abutentes, & hunc stultæ plebis errorem alunt magnates, & in suum abutuntur compendium, alunt sacerdotes quidam. Anglus hostis est Gallo, nec ob aliud, nisi quod Gallus est. Scoto Britannus infensus est, nec aliam ob rem, nisi quod Scotus est. Germanus cum Franco dissidet, Hispanus cum utroque. O prauitatem, Dissiungit inane loci uocabulum, Cur non potius tot res conciliant? Male uis Britannus Gallo, Cur non potius bene uis homo homini? Christianus Christiano? Cur res friuola plus apud istos potest, quam tot naturæ nexus? tot Christi uincula? Locus corpora dirimit, non animos. Separabat olim Rhenus Gallum a Germano, at Rhenus non separat Christianum a Christiano. Pyrenei montes Hispanos ab Italis seiungunt, at ipse non dirimunt ecclesiæ communionem. Mare dirimit Anglos a Gallis, at non dirimit religionis societatem. Paulus Apostolus indignatur audire inter Christianos has uoces, Ego sum Apollo, ego sum Cephas, ego sum Paulus.

nec in

nec in pia cognomina sinit secari Christū oīa conciliātē,
 & nos cōmune patriæ uocabulū grauē causam iudica-
 mus, cur gens in gētis internicionē tēdat? Ne id quidē
 satis non nullorum animis bellorum auidis, prauē da-
 taq; opera dissidiorum ansas quærunt, ipsam diuidunt
 Galliam, & ea uoculis distrahunt, quæ nec maria,
 nec montes, nec uera regionum nomina distrahunt. E
 Gallis Germanos faciunt, ne uel nominis consortio co-
 alescat amicitia. Si in actionibus odiosis, uelut diuor-
 tii, nec litem facile recipit iudex, nec quamlibet admittit
 probationem, cur isti in re omniū odiosissima quālibet
 friuolam causam admittunt? Quinpotius id quod res
 est, cogitāt, mundū hunc cōmunem esse patriā omniū,
 si patriæ titulus conciliat. ab iisdem maioribus ortos
 omneis, si facit amicos sanguinis affinitas. ecclesiā unā
 esse familiam, ex æquo cōmunem omnibus, si domus
 eadem copulat necessitudines. In hanc partem ingenio
 sēs esse par est. Tolerās quædā in socero, non ob aliud
 nisi quod socer est, & nihil toleras in eo, qui religionis
 consortio frater est? Multa condonas generis propin-
 quitati, & nihil cōdonas affinitati religionis? Certe nul-
 lum uinculum arctius alligat, q̄p Christi sodalitas. Cur
 id solum ob oculos obuersatur, quod animum exulce-
 rat? Si paci faues, sic cogita potius, in hoc læsit, sed sæpe
 alias profuit, aut alieno impulsu læsit. Postremo, quæ-
 admodum apud Homerum dissidiij causas, quod inter
 f 2 Agamēnonē

Agamēnonem & Achillē interceſſerat, in Aten deam reſciunt, qui uocant ad cōcordiam. ita quæ excuſari nō poſſunt, aliquando fatis imputētur, aut malo cuipiam ſi libet Genio, & in hæc odiū ab iſſis hominibus tranſferatur. Cur magis ad perniciem ſuam ſapiunt, q̃ ad tuendam felicitatem? Cur ad malum, q̃ ad bonū ſunt oculatiores? Qui paulo cordatiores ſunt, expendunt, conſyderant, circumſpiciunt, priuſq̃ priuatum quoq̃ negocium aggrediantur. Et clauſis oculis præcipites in bellum ipli ſeſe conſciunt, præſertim cum ſemel admiſſum, excludi non poſſit. quin e puſillo fit maximū, ex uno plura, ex incruēto cruentum. Maxime cum hæ procella, non unum aut alterum affligat, ſed uniuerſos pariter inuoluat. Quod ſi uulguſ hæc parum expēdit, certe principis & optimatum partes ſunt, hæc ſecum reputare. Sacerdotum eſt iſta rationibus omnibus infulcire, uolentibus ac nolentibus ingerere. Hærebūt tandē ſi nuſq̃ non audiantur. Ad bellum geſtis: primū inſpice, cuiuſmodi reſ ſit pax, cuiuſmodi bellum, quid illa bonorum, quid hoc malorū ſecum uehat, atq̃ ita rationē ineas, num expediat pacē bello permutare. Si reſ quædam admirabilis eſt, regnum undiq̃ rebus optimis florens, bene conditis urbibus, bene cultis agris, optimis legibus, honeſtiſſimis diſciplinis, ſanctiſſimis moribus. cogita tecum, hæc felicitas mihi perturbanda eſt ſi bello. Cōtra ſi quando conſpexiſti ruinas urbium, dirutos uicos,

uicos, exusta phana, desolatos agros, & id spectaculum miserandum ut est, uisum est, cogita hunc esse belli fructum. Si graue iudicas sceleratam conductitiorum militum colluuiem in tuam regionem inducere, hos ciuium tuorum malo alere, his inseruire, his blandiri, immo horum arbitrio teipsum, ac tuam incolumitatem committere, fac cogites hanc esse belli conditionem, si abominaris latrocinia, hæc docet bellum, si execeraris paricidium, hoc in bello discitur. Nam qui uereatur unum occidere commotus, qui leui autoramento conductus tot homines iugulat? Si presentissima Reip. pestis est, legum neglectus, silent leges inter arma. Si foedum existimas stuprum, incestum, & his turpiora, horum omnium bellum magister est. Si fons omnium malorum est impietas, & religionis neglectus, hæc belli procellis prorsus obruitur. Si iudicas pessimum esse Reipu. statum, cum plurimum possunt, qui pessimi sunt, in bello regnant sceleratissimi, & quos in pace suffigas in crucem, horum in bellis primaria est opera. Quis enim melius per deuia ducet copias, quam latro exercitatus? Quis fortius diripiet aedes, aut spoliabit templa, quam parietum perfossor, aut sacrilegus? Quis animosius feriet hostem, & hauriet ferro uitalia, quam gladiator, aut paricida? Quis æque idoneus ad iniiciendum ignem urbibus, aut machinis, quam incendiarius? Quis æque continet fluctus, marisque discrimina, ac pirata diutinis prædationibus exercitus? Vis palam cernere, quam res sit

f ; impia

impia bellū, animaduerte per quos geritur. Si pio principi nihil antiquius esse debet, q̃ suorum incolumitas, huic bellum in primis inuisum sit, oportet. Si principis felicitas est imperare filiabus, pacem potissimū amplecti debet. Si præcipue optandum bono principi, ut imperet q̃ optimis, bellum detestetur oportet, unde scatet omnis impietatis sentina. Si suas opes esse putet quicquid ciues possident, bellum omnibus rationibus uitet, qđ ut felicissime cadat, certe facultates omniū atterit, & quod honestis artibus partū est, in imanes quosdā carnifices erogandum. Iam illud etiam atq; etiā perpendant, suam cuiq; blandiri causam, & suā cuiq; spem arrire, cum illa sæpenumero pessima sit, quæ commotouideatur æquissima, & hæc nō raro fallit. Sed finge causam iustissimā, finge exitum belli prosperrimū, rationē fac in eas, omniū incōmodorum quibus gestum est bellum, & cōmoditatum quas peperit uictoria, & uide nūntanti fuerit uincere. Vix unq̃ uictoria cōtingit incruenta. Iā habes tuos humano sanguine pollutos. Ad hæc supputa morum, publicæq; disciplinæ iacturam, nullo compendio sarcendam. Exhaustis tuū fiscum, expilas populum, oneras bonos, ad facinus excitas improbos, neq; uero cōfecto bello, protinus & belli reliquiæ sopitæ sunt. Obsolescunt artes, interduduntur negotiatorū cōmercia. Ut hostē indudas, prius temetipsum a tot regionibus cogere excludere. Ante bellum omnes finitimæ regiones

tinae regiones tuae erant, pax enim rerum commercijs facit
 omnia communia. Vide quantam rem egeris, nunc uix tua est,
 quae maxime tua est ditio. Ut oppidulum excindas, quot
 machinis, quot tentorijs opus est? Imitatitia urbem fa-
 cias oportet, ut ueram euertas, at minoris aliud uerum op-
 pidum extrui poterat. Ne liceat hosti prodire ex oppido,
 tu exul a patria, sub dio dormis. Minoris constaturum
 erat, aedificare noua moenia, quam aedificata machinis de-
 moliri. Ut ne computem hic, quod pecuniarum effluit
 inter exigentium, recipientium, ac ducum digitos, quae
 fane pars est non minima. Quod si horum singula ad
 uerum calculum reuoces, ni compereris decima impen-
 diorum parte pacem redimi potuisse, patiar aequo ani-
 mo me profligari undique. Sed parum excelsi animi tibi
 uideare, si quid remittas iniuriarum, immo nullum
 est certius argumentum humilis animi, minimeque re-
 gij, quam ulcisci. Maiestati tuae non nihil decedere putas,
 si cum finitimo principe agens, & fortasse cognato, aut
 affini, fortassis alias bene de te merito, de tuo iure de-
 cedas aliquantulum, At quanto humiliter deijcis maie-
 statem tuam, dum barbaris cohortibus, & infimae sce-
 leratorum feci, nuncque explenda auro, subinde litare
 egeris? Dum ad Cares uilissimos, simul ac nocentis-
 simos blandus ac supplex mittis legatos, dum tuum
 ipsius caput, dum tuorum fortunas, illorum credis
 fidei, quibus nihil est neque pensi, neque sancti. Quod
 liquid

si quid iniquitatis uidebitur habere pax, caue sic cogi-
tes, hoc perdo, sed tanti pacē emo. At dixerit argutior
aliquis, Facile donarim, si res ad me priuatim ptineat.
Princeps sum, negocium publicum, uelim nolim, ago.
Non facile bellum suscipiet, qui nihil nisi publicum spe-
ctat. Atqui contra uidemus omneis belli causas ex his
rebus nasci, quæ nihil ad populū pertineant. Vis hanc
aut illam ditionis partem uindicare? Quid istud ad po-
puli negociū? Vis ulcisci, qui filia renunciauit, quid hoc
ad Rempublicam? Hæc expendere, hæc perspicere, ue-
re sapientis, uereq; magni est principis. Quis unq̃ aut
latius imperauit, aut splēdidius Octauio Augusto? at
is cupiebat etiam deponere imperium, si quem uidisset
Reipu. magis salutarem principem. Merito laudata est
ab egregijs autoribus uox illa cuiusdā Imperatoris, Pe-
reant, inquit, filij mei, si quis alius melius sit Reipu. con-
sulturus. Hos animos Reipub. præstiterūt homines im-
p̃j, quod ad Christi religionem attinet, & Christiani
principes usq; adeo uilem ducūt populum Christianū,
ut grauissimo orbis incendio priuatas suas cupiditates,
uel ulcisci uelint, uel explere? Iam audio quosdā ita ter-
giuerfantes, ut negēt se tutos esse posse, nisi uim impro-
borum acriter propellant. Cur igitur inter innumeros
Imperatores Rhomanos soli Antonini, pius & philo-
sophus petiti nō sunt? Nisi quod nemo tutius regnat,
q̃ qui paratus est & deponere, utpote quod Reipu. ge-
rat, nō sibi.

rat, non sibi. Quod si nihil uos mouet, neq; naturæ sensus, neq; pietatis respectus, neq; tanta calamitas, certe Christiani nominis probrū, animos uestros in concordiam redigat. Quota mundi portio tenetur a Christianis? Atq; hæc tamen est illa ciuitas in ædito monte sita, spectaculū facta deo & hominibus. At quid sentire putandū est, quid loqui, quæ probra in Christum euomere Christiani nominis hostes, ubi uident Christianos sic inter sese concertare, leuioribus de causis. ꝑ Ethnicis, crudelius q̃ impij, machinis tetrioribus q̃ ipsi? Quorum inuentum est bombardæ? Nonne Christianorū? Et quo res sit indignior, his induntur Apostolorū nomina, inculpūtur imagines. O crudelis irrisio. Paulus ille pacis hortator perpetuus, tartaream machinā torquet in Christianum? Si cupimus Turcas ad Christi religionem adducere, prius ipsi simus Christiani. Nunq̃ hoc illi credent, si quod est, perspiciant nusq̃ magis scire, q̃ apud Christianos, id qd' Christus unū omnī maxime detestatus est. Et quod Homericus Ethnicus demiratur in Ethnicis, cum suauium etiam rerum satietas sit, somni, cibi, potus, choreæ, musices, belli infelicit nullam esse satietatem. id apud eos uerissimum est, qui bus ipsum etiam belli uocabulum abominandum esse oportuit. Roma furiosa quondam illa bellatrix, tamen Iani sui templum aliquoties uidit clausum. Et qui con-

g uenit

uenit apud uos nullas esse bellandi ferias: Quonā ore
prædicabitis eis Christum pacis autorem, ipsi perpe-
tuis dissidijs inter uos tumultuantes: Iam quos puta-
tis animos addit. Turcis uestra discordia: Nihil enim
facilius quæ uincere dissidentes. Vultis illis esse formida-
biles: Cōcordes estote. Cur ultro uobis & præsentis ui-
tæ iucunditatem inuidetis, & a futura felicitate uultis
excidere: Multis malis per se obnoxia est uita morta-
lium, magnā molestiæ partem adimet concordia, dum
mutuis officijs alius alium, aut consolatur, aut iuuat. Si
quid boni obtinget, id tum suauius, tum cōmunius red-
det concordia, dum amicus impartit amico, & beneuo-
lus beneuolo gratulatur. Quā friuola sunt, quāq; mox
peritura, pro quibus inter uos tumultus est, mors omni-
bus imminet, non minus regibus, quæ plebeijs. Quos tu-
multus ciet animalculum, mox fumi in morē euanitu-
rum: In foribus adest æternitas. Quorsum attinet, pro
rebus istis umbraticis, perinde moliri, quasi uita hæc
esset immortalis: O miseros, qui felicem illam piorum
uitam non credunt, aut non sperant impudentes, qui
sibi pollicentur, e bellis ad eam iter esse, cum illa nihil sit
aliud, quæ ineffabilis quædam felicitum animorum com-
munio, cum iam ad plenum continget, quod Christus
tam enixe rogauerat patrē cælestem, ut sic inter se iun-
gerentur illi, quemadmodum ipse patri iunctus esset.

Ad hanc

Ad hanc summâ concordiam qui possitis esse idonei, nisi eam interim pro uirili meditemini? Vt non subito ex spurco helluone fit angelus, ita non subito ex bellatore sanguinario, martyrum ac diuorum socius. Eia satis iam, superq; fustum est Christiani, si parum est, humani sanguinis, satis in mutua debacchatum exitia, satis haecenus Furijs, Orcoq; litatû, satis diu quæ Turcarum pascat oculos, acta est fabula. Saltem aliquando post nimium diu toleratas bellorû miseras respiscite. Quicquid haecenus insanitum est, satis imputetur. placeat Christianis, quæ quondam prophanis placuit, superiorum malorum obliuio, posthac cômunibus consilijs in pacis studiû incumbite. Et sic incumbite, ut non stuppeis, sed solidis atq; adamantinis uinculis coeat, nuncq; dirumpēda. Vos appello principes, de quorum nutu potissimum pendent res mortalium, qui Christi principis imaginem inter mortales geritis, agnoscite regis uestri uocem, ad pacem uocâtis. Existimate totum orbem diutinis fessum malis, hoc a uobis flagitare. Si quid cui dolet etiam, æquum est hoc publicæ omnium felicitati donare. Maius est negocium, q̃ ut leuibus causis debeat retardari. Appello uos sacerdotes deo sacri, hoc studijs omnibus exprimate, quod deo gratissimû esse scitis, hoc depellite, quod illi maxime inuisum. Appello uos Theologi, pacis Euâgelium prædicate, hanc

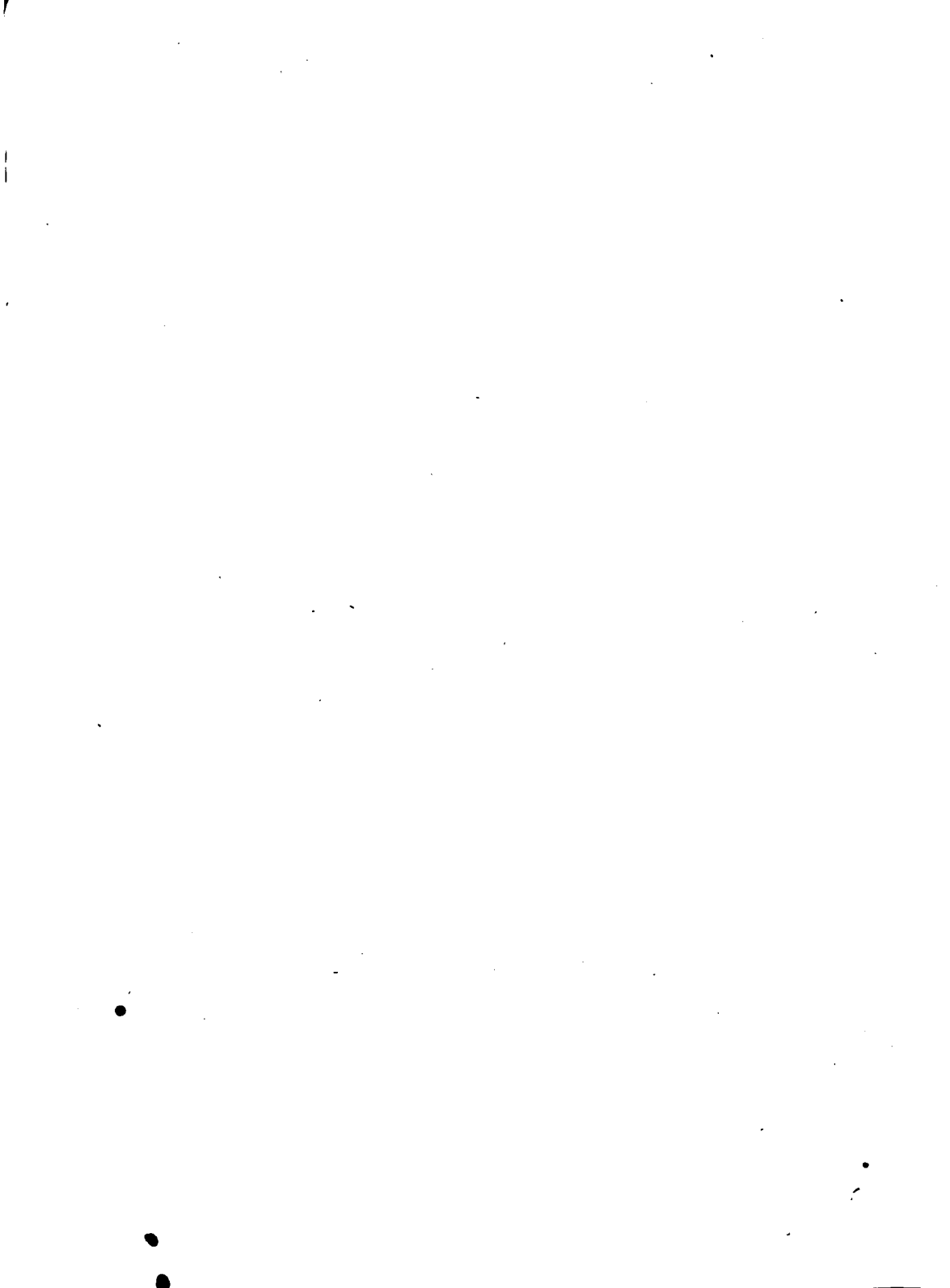
g 2 semper

semper popularibus auribus occinite. Appello uos episcopi, alijque dignitate ecclesiastica præminētes, ad pacē æternis uinculis astringēdā uestra ualeat autoritas. Appello uos primates, & magistrat⁹, ut sapiētiae Regū, ut pietati Pōtificum uestra uoluntas sit adiutrix. Vos appello promiscue, quicūque Christiano nomine censemini, consentientibus animis in hoc conspirete. Hic ostendite quantum ualeat aduersus potentum Tyrannidē, multitudinis concordia. Huc pariter omnes omnia sua conferant. Iungat æterna concordia, quos tam multis rebus coniunxit natura, pluribus Christus. Communi bus studijs agant omnes, quod ad omnium ex æquo felicitatem pertinet. Huc inuitant omnia, primum ipse naturæ sensus, atque ipsa, ut ita dicam, humanitas. Deinde totius humanæ felicitatis princeps & autor Christus. Ad hæc, tam multa pacis commoda, tot belli calamitates. Vocant huc ipsi principum animi, iam uelut afflante deo, ad concordiam propensi. En pacificus ille, placidusque LEO, signum omnibus extulit, ad pacem inuitans, uereque Christi uicarium agens. Si uere oues estis, sequimini pastorem. Si filij, audite patrē. Vocat huc ille nō titulo tantum Christianissimus Galliarum Rex Frācisus, qui pacem nec emere grauat, nec usque suæ maiestatis habet rationem, modo publicæ paci cōsulat. hoc denique uere splendidum ac regium esse docent.

cens, de genere humano ꝑoptime mereri. Vocat huc clarissimus princeps CAROLVS, incorruptæ indolis adolescens. Nec abhorret Cæsar MAXIMILIANVS. Nec detractat indytus Angliæ Rex Henricus. Tantorum principum exemplum, cæteros libèter imitari par est. Maxima plebis pars bellum detestatur, pacē orat. Pauculi quidam modo, quorum impia felicitas a publica pendet infelicitate, bellum optant. Quorū improbitas ut plus ualeat, ꝑ bonorum omnium uoluntas, æquum sit, nec ne, uos ipsi expēdite. Videtis hætenus nihil actum fœderibus, nihil promotum affinitatibus, nihil ui, nihil ulciscendo. Nunc contra periculum facite, quid possit placabilitas, quid beneficētia. Bellum e bello feritur, ultio trahit ultionem. Nunc gratia gratiam pariat, & beneficiū beneficio innitetur, isq; regalior uideatur, qui plus de suo iure concesserit. Non successit quod humanis studijs gestum est, at fortunabit ipse Christus pia concilia, quæ se autore & auspice uiderit suscipi. Aderit dexter, aspirabit, fauebitq; fauentibus ei rei, cui fauit ipse plurimum, priuatos affectus publica uincat utilitas. Quāꝑ dum huic consulitur, & sua cuiq; fortuna melior reddetur, principibus regnum erit augustius, si p̄js ac felicibus imperent, ut legibus regnent magis ꝑ armis, proceribus maior ueriorq; dignitas, sacerdotibus ocium tranquillius, populo quies uberior,

50 PACIS QVERIMONIA, ERAS. AVT;
& ubertas quietior, Nomen Christianum formidabi-
lius crucis hostibus. Deniq; singuli singulis, & omnes
omnibus chari simul & iucūdi eritis, super omnia Chri-
sto grati, cui placuisse summa felicitas est.

DIXI.

DES-ERAS

MI ROTERODAMI, IN
GENERE CONSOLA
TORIO, DE MOR
TE DECLA-
MATIO.

ERASMVS ROTE

RODAMVS, HENRICO GLAREA

NO 8VO. S. D.

NTE COMPLVRES annos, cum Senæ, ualetudinis cōfirmādæ gratia, menses aliquot cōmorarer, D. Guilielmum archiepiscopū, titulo diui Andreæ, felicissimæ indolis adolescētem, apud quem tum diuersabar, uarijs thematis, quas Græci μελέτας uocant, exercui. Ex his a me neglectis, nescio quo casu, seruatum hoc unum inter schedas reperi. Id hac lege ad te mitto, ut si nō probas, abiicias quo meretur, Sin approbas, nostro exemplo tuos item adolescentes hoc genus argumentis exerceas, atq; etiam, si uidetur, libellū hunc ceteris lucubrationibus meis adiiciendum cures. Bene uale Glareane, Heluetiæ tuæ decus.

ERASMI ROTERO

DAMI, IN GENERE CONSOLATO
RIO DECLAMATIO.

VAM ACERBVM VVL. Exordiū.
nus ex optimi pueri deces-
su pater acceperis, equidem
ex meo ipsius dolore facile
cōiecturā facio. Quare ue-
hementer sim inhumanus,
si parentem in tam tristi ca-
su lugere uetem, cū alienus
ipse non queam nō lugere.

Impudens autē merito uidear, si tuo dolore parem me-
deri, cum mihi ipsi medico sit opus, siq; patri coner la-
chrymas abstergere, cum ipse lachrymarū nullum ad/
huc modum facere possim. Quanq; enim hoc fortu-
næ telum, paternum pectus altius ferire debuit, tamen
illud tibi præstare solet singularis quædam sapiētia, ut
omneis casus humanos, nō solum forti & infracto, ue-
rumetiam alacri perferas animo. Proinde tibi constes
oportet, ut animi dolorem, omnino iustissimum (quis
enim neget?) si nōdum potes abijcere, certe premas, ac
modereris. Cur autem non etiam abijcias? uidelicet, ut
quod ab idiotis impetrat paucorum dierum spacium;

Transitus
ad argu/
mētationē

Argumen-
tatio.

h 2 id a sa

id a sapiētissimo uiro impetret ratio. Nam quæ mater
cula tam impotenter filij mortē luget, cui dies non ægri
tudinem leniat primū, deinde penitus etiam adimat?
Nusq̃ animo deijci, sapiētis est. at in his casibus, quib⁹
oēs ex æquo, maximi pariter ac minimi sum⁹ obnoxij,
dolere immoderatus, extremæ uerocordæ mihi uidetur
esse. Quis enim ignorat, nisi prorsus incogitans, hac se
lege natum esse, ut quodcunq; uocarit deus, sit proti
nus hinc emigrandum? Itaq; qui mortem hominis de
plorat, quæso, quid aliud, q̃ se mortalem esse deflet?
Aut cur potius mortem deplores, q̃ natiuitatem, cum
utraq; iuxta secundum naturam sit? Perinde ac si quis
gratias agat, quod ad conuiuuiū sit admissus, queratur
autem sese dimitti. Quod si quis uelut e sublimi specu
la, uniuersi mortalium generis conditionē, uitamq; con
templet, non merito delicatus sibi uideatur, si inter tot
orbitatis exempla, inter tam densa senum ac iuuenum
funera, grauius discrutiet animo, perinde quasi soli no
uum aliquod, ac magnū malū acciderit, quasiq; unus
tanq̃ albæ, quod aiunt, gallinæ filius, extra publicam
aleam statui postulet. Quas ob res sapiētissimi legum
conditores, uti luctum aliquem parētum affectibus in
dulgent, ne uidelicet a quibuslibet ἀπάθειαν illam exige
re uideantur, a nonnullis etiam Stoicis damnatam, ita
eum modicis sane finibus circūscripserunt. Siue quod
intelligerent, in id genus casibus, qui cum omniū sunt
cōmunes.

cōmunes, tum uero nō fortunæ iniuria, sed ipso naturæ
 cursu atq; ordine inducuntur, breuem mœrorem suffi-
 cere, uel infirmioribus, utpote natura, uulnus quod in-
 fluxit, leniente, sensimq; cicatricem obducēte. Siue quia
 perpenderint, dolorem non solum inutilem esse ijs, qui-
 bus impenditur, uerumetiam perniciosum ijs, a quibus
 sumitur, grauē ac molestum amicis ac familiaribus, ui-
 tæq; socijs. Iam uero, si quis rem recta reputet uia, an
 non dementiæ species esse uidetur, ultro malum malo
 addere, & cum fati iacturā nulla ratione sarcire possis,
 tamen ultro tibi perniciem accersere? Perinde ut si quis
 ab hoste, nonnulla facultatū parte spoliatus, quicquid
 reliquū est, id omne iratus in mare dericiat, adq; eum
 modum fortunā suam deplorare sese prædicet. Quod
 si nos parum mouet Mimus ille nobilis, & quouis etiā
 philosopho dignus, Feras, non culpes, quod mutari nō
 potest, certe Dauidis sapientissimi Regis exemplum
 pulcherrimū in mentem ueniat. Cui simulatq; pueri,
 quem tenerrime diligebat, mors est nūciata, confestim
 solo crexit sese, puluerem absterfit, cilicium abiecit, de-
 inde lotus & unctus, uultu mutato, alacris ad epulas ac-
 cessit. Id factum admirātibus amicis. Quid est? inquit,
 cur me iam conficiā dolore? Nam antehac, utcūq; spes
 erat fieri posse, ut meo luctu flexus deus, infantē serua-
 ret, nunc nullis ille lachrymis ad nos reuocari potest,
 Nos ad illum breui properabimus. Quis tam demēs,

h 3 ut cuiq;

ut cuiq̃ supplex esse uelit, quem certo sciat precibus nō
cōmoueri. At morte nihil inexorabilius, nihil surdus,
nihil rigidus. Arte mansuescūt feræ, uel immanissimæ.
Est quo frangatur marmor, est quo mollescat adamas,
nihil est quo mortem delinias. Ea nec formæ parcit, nec
opibus, nec ætati, nec imperijs. Atq; ob id ipsum æquior
re ferenda animo, uel quod ineuitabilis, uel quod tā ex
æquo cōmunis omnibus. Iam uero quid ego tibi recen
sere pergam tot Ethnicorū exempla, qui suorum inte
ritum excello infractoq; tulerint animo? A quibus ani
mi fortitudine superari Christianos, nonne turpissimū
uideatur? Nunc tibi succurrat nobilis illa, meritoq; lite
ris omnium celebrata, Telamonis & Anaxagoræ uox,
Sciebā me genuisse mortalē. Succurrat Pericles, Athe
niensium dux, non tam eloquētia, q̃p̃ animi fortitudine
celebris, qui cum intra quatrīduū duobus mirificis ado
lescentulis orbatus esset, solito uultu, atq; adeo corona
tus, etiā in cōcione dissertuit. Succurrat Xenophon ille
Socrate præceptore dignus, Cui cū inter sacrificandū,
mors filij esset nūciata, coronam modo deposuit, atq;
eandē mox reposuit, simulatq; fortiter in acie cecidisse
cognouit. Succurrat Dion Syracusanus, qui cū in ami
corū cōfessu nō nihil agitare, ac subito tumultu in ædi
bus coorto sciscitatus, quid esset rei, didicisset filiū de te
gulis lapsum interisse, nihil cōmotus, iussit extincti cor
pus mulieribus rite sepeliendum tradi, sese quod insti
tuerat,

tuerat, non omiffurum. Hunc imitatus Demofthenes, amiffa filia chariffima, atq; unica, feptimo ab eius obitu die coronatus, & cādido uestitu ad populū prodijt. Cuius facti, & fidem cōfirmavit, & illustravit gloriā, Aefchynis inimici criminatio. Succurrat rex Antigonus, cui cum nunciatū efferet, filiū in extraordinario conflictu concidiffe, paulisper cōtātus, & intuens eos qui renunciarant, magno quidem animo, Sero, inquit, interifti Alcynonen (nam id erat filio nomen) qui tam temere in hostes te conieceris, neq; tuæ salutis, neq; meorum memor monitorū. Quod si Romana te magis capiūt exempla, respice Puluillum Horatium, cui capitolium dedicanti, cum nūciatum efferet, filiū uita defunctū efferre, nec manū a poste remouit, neq; uultum a religione ad priuatū dolorem flexit. Respice Paulum Aemilium, qui intra feptē dies duobus amiffis filijs, progressus in cōcionem, ultro populo Romano gratulatus efferet, quod publicā fortunæ inuidiam, domestico luctu redemisset. Cogita Qu. Fabiū Maximū, qui cum filiū cōfularē, & egregijs clarū gestis amiffisset, cōsul in concionem prodijt, & encomiū filij recitauit. Interea Cato nem Cenforiū, cui cū filius natu maior obisset, singulari ingenio, summa uirtute iuuenis, ad hęc prætor iam designatus, nihil tamen hoc casu cōmotus efferet, ut Reip. negocia segnius administraret. Occurrat Martius, cognomēto Rex, Is cum filium summæ pietatis, magnæ spei,

Spei, postremo unicum amisisset, orbitatē suam adeo infracto tulit animo, ut statim a rogo iuuenis, curiā peteret, ac senatum legis ferendæ causa euocaret. Occurrit L. Sulla, cui filij mors, nihil omnino acerrimā illius in hostes uirtutem contudit, nec effecit, ut falso sibi Felicis cognomētum usurpasse uideretur. L. Bibulus postero statim die, q̄ utruncq; filiū interfectum cognouit, ad solita officia processit in publicum. Huius collega C. Cæsar, cum Britannia peragraret, & filiaē mortem didicisset, tamē intra tertium diem imperatoria obiit muna. M. Crassus in Parthico bello, cum filij caput pilo præfixum conspiceret, nam id hostes ludibrii causa propius accedentes ostentabāt, cōiitjs etiā exasperantes calamitatem, usq; adeo non est animo cōsternatus, ut repente per omnes ordines equo circūuectus clamaret, suum hoc malum priuatim, cæterū publicā Reipublicæ salutem in militum incolumitate sitam esse. Atq; ut omittam exemplorum agmē, Gallos, Pisones, Scauolas, Metellos, Scauros, Marcellos, Aufidios, Claudius Cæsar, cum eum amisisset, quē & genuerat, & optauerat, ipse tamē pro rostris laudauit filium, in conspectu posito corpore, interiecto tantūmodo uelamēto, quod Pontificis oculos a funere arceret, & flente populo Romano, solus nō fleuit pater. Atq; ut hos quidem imitari pulchrū, ita turpissimū sit, non præstare uiros eum animū, quem foeminæ præstiterūt. Cornelia duos filios

lios, T. Gracchum, & C. Gracchū, & occisos uidit, & insepultos. At cosolantibus amicis, ac miserā dicentibus, Nunquā, inquit, nō felicem me dicam, quæ Gracchos peperit. Sed quid nos hæc ex priscorum annalibus repetimus? Quasi uero nō quotidiana uita, satis exemplorum suppeditet? Circumspice uicinos, circumspice cognatos & affines, quot reperies etiā mulierculas, quæ mortem liberorum moderate ferant? Intantum non opus est ad hāc rem, magnis philosophiæ præsidijis. Nam si quis modo secū animo reputarit, quæ calamitosa sit hæc nostra omnis uita, quot periculis, quot morbis, quot casibus, quot curis, quot incōmodis, quot uitijis, quot iniurijs sit obnoxia, quæ exigua pars eius nobis abeat, non dicam cum uoluptate, sed non aliqua ægritudine contaminata, deinde quæ fugax etiam, ac præceps, propemodum etiam gratulabitur ijs, qui maturius eam reliquerint. Brevitatē grauitē expressit Euripides, qui uitam mortaliū, dieculam unam appellat. Sed melius Phale-reus Demetrius, Euripidem castigans, qui eam non potius temporis punctū dixerit. Optime uero Pindarus, qui uitam hominum, umbræ somnium appellat. Res duas maxime nihili coniunxit, umbram & somniū, ut plane quæ sit inanis hæc uita, demonstraret. Porro quæ eadem sit calamitosa, probe perspexisse uidentur antiqui Poetæ, qui mortaliū gen⁹, nō alio epitheto rectius insigniri posse iudicarūt, quæ si eos *μοχθηρόν, καὶ δειλόν*, id est

i calami-

calamitosos ac miseros cognominarent. Nam prima pars æui, quæ quidem optima putatur, sese nescit. Mediam protinus negociorū tumultus, curæq; excipiunt. Extremā morbi ac senectus occupat, ut de felicissimis interim agamus. Quis igitur non optimo iure probet illam Sileni sententiam, optimum esse non nasci, proximum t̃pocysissime aboleri? Quis nō approbet Thracum institutū, qui nascentes, luctu lamentisq; excipiunt, rursum exeuntes e uita, gaudio, gratulationibusq; prosequi solent? Quod si quis ipse sibi narret, quæ suis auditoribus solitus est Hegesias, is & suam mortē optabit potius, t̃p horrescet, & suorum obitum æquissimo feret animo. At obstrepit interim paternus dolor. Ante diem perijt, perijt adhuc ephebus, perijt optim⁹, ac singulari pietate filius, uitaq; lōgissima dignus. Queritur naturæ uices inuerti, quod filio pater, iuueni senex supstes sit. Sed obsecro te per deū immortalem, Quid tandem appellas, ante diem? Quasi uero non unusquisq; uitæ dies & supremus esse possit. Alius inter materni latebras uteri, uix dum homo præfocatur, & inter fingentis adhuc naturæ manus intercidit. Alius dum nascit̃, Alius dum uagit, in cunis abripit̃. Alius in ipso statim æui flore, uix dum percepto uitæ sensu, perit. Ex tot hominum milibus, t̃p paucis datum est ad senectæ limē, quæadmodum uocat Homerus, pertingere? Hac nimirum lege deus animū in huius corpusculi præsidio constituit,

stituit, ut quocunq; die, quocunq; momento iusserit de
cedere, protinus inde sit exeundum. Neq; uero quisq;
ante diem euocari sibi uidere possit, cum nulli sit certus
dies præscriptus, sed is demum legitimus est dies, quæ-
cunq; imperator ille noster supremum esse uoluerit.
Nos si sapimus, unumquëlibet perinde ut supremum
operiemur. Quãq; in tâta uitæ breuitate, fugacitateq;
quâtulum quæso refert, paulo serius, an maturius exi-
maris? Neq; enim magis interessse uidetur, q̃ cum plu-
res ad capitis supplicium ducuntur, primus, tertius, an
octauus feriaris, nihilominus mox feriendus. Quid em̃
aliud ipsa uita, q̃ perpetuus quidã ad mortem cursus?
Nisi quod commodius cum his agitur, qui a tam labo-
riosa uitæ functione maturius dimittuntur. Verum ut
amentis est, iniussu imperatoris e castris excedere, ita
stulti atq; ingrati, missionē a duce celerius datam, nō li-
beter amplecti. Maxime si iam nō sine laude discedat,
qui dimittitur, siq; ad præmiū, non ad ignominiā auo-
catur. Neq; enim conuenit æui spacium solstitijs meti-
ri. Recte factis æstimanda est ætas, ut is diu uixisse pu-
tetur, non qui plurimos annos ἐτώσιον ἄχθος ἔραυεν, ut
inquit Homerus, terram pressit, & numero addidit, sed
qui grauiter peracta uitæ fabula, honestam sui memo-
riam posteris reliquit. An quereris, quod statim tibi ta-
lem filium dederit deus, qualem optasses post annos
multos euadere? Quid quod neq; usq; adeo præmatu-
i 2 re defun-

re defunctus est noster adolescens. Iam uigesimali attingerat annum, qua quidem ætate, mea sententia, optimū est mori, quia uiuere dulcissimū. Iam patriæ ciuem bonum, iam patri filium pium, iam æqualibus cōuictorē iucūdum, deniq; superis bonam & integram mentem præstiterat. Decessit uitiorum ignarus, calamitatū imperitus. Porro quid allatura fuerit uita lōgior, incertū. Certe plerunq; fieri uidemus, ut posterior ætas, & grauioribus uitijis adolescentiæ puritatem inficiat, & pluribus calamitatibus iuuentutis felicitatem contamine. His om̃ibus seu malis, seu periculis illum mors cita subduxit. Nūc deniq; tuto gloriari potes, te filium optimū habuisse, uel habere magis. Sed habueris tantū, nō habes etiam. Vtrum potius æquum est, discutiari te qd̃ amiseris, an gaudere qui talem habueris? Vide ne parum grati sit animi, meminisse repetiti muneris, nō meminisse dati. Magnum profecto munus, filius pius, sed ita datum, ut ad tempus fruereris, nō ut perpetuo tuū esset. Sic enim tecum consydera uir sapientissime, imo sic pariter cōsyderemus. Siquis princeps, summi precij, summæq; artis tabulam nobis dedisset utendā, utrum eā, quando cūq; collubitū fuerit, reposcenti, sereno uultu reddemus, gratias insuper agentes, an tristes ad hūc modum cum eo expostulabimus? O te crudelē, q̃ precioso munere nos spoliasti, quantam uoluptatem nobis ademisti, q̃ cito rem tam egregiam nec opinatibus eripuisti.

eripuisti. Nonne is optimo iure, tam ingratis querimonia ad hunc respóderit modum? Hocine præmij pro meo officio reporto? Ita ne nihil meministis, nisi hoc tantum, quod bellissimam tabulam amisistis? Excidit animo, gratis & ultro comodasse me; uos tot iam dies, mea benignitate pauisse oculos, animum oblectasse? quod dedi, benignitatis erat, quod reposco, meo iure facio. uobis aliquid ex me lucri fuit, iacturæ nihil fuit, nisi quod uestro uitio id esse proprium fingebatis, quod erat comodaticum. Proinde perire uobis uidetur, quod repetitur. Imo quo preciosior, quo iucundior ea res fuit, quam utendam permisi, hoc magis atque magis mihi debetis. Nec ante tempus repetitum uideri oportet, quod citra iniuriam poterat non committi. Hæc ratio si nullo pacto refelli poterat, cogita quanto iustius natura, dolorem ac querelas nostras huiusmodi sermone possit reprehendere? Atque his nimium rationibus, dolorem nostrum leniri conueniebat, etiam si mors totum hominem tolleret, neque quicquam nostri post funus superesset. Nunc si saltem hoc credimus, de quo nihil addubitauit Socrates ille Platonius, uide licet hominem ipsum animum esse, corpus hoc nihil aliud esse, quam animi uel organum, uel domicilium, aut ut uerius dicam, sepulchrum & carcerem, unde cum emerferit, tum demum sui iuris esse, multoque quam antea felicius uiuere, quid est quod mortem incusemus, quandoquidem usque adeo non perit ille qui moritur, ut tum denique nasci uideatur

deat' potius. Et nobis animo frui licet, quod oculis non cernimus, nihilo secius q̃ amicis absentibus cogitatione frui solemus. Et haud scio, an aliquāto suauius, q̃ si eos coram oculis cōspiceremus, propterea quod corporum conuictus, non raro nobis offensarum materiam consueuerit ministrare, & cōsuetudinis assiduitas, amicitiae iucunditatem nō nihil imminuere. Eius rei si desideras exemplum, an non sat argumēto sunt Apostoli, qui tum demum uere frui Christo, uereq; amare ceperūt, posteaq; illis corporea praesentia fuisset adempta? Sic est profecto bonorum amicitia, animorum nō corporum cōiunctione constat. Qui uere amant, animos amant, nō corpora. At animorum copulam, nulla uis, nulla temporum, nulla locorum intercapedo potest dirimere. Porro nimis q̃ puerile est, amicum iam perisse putare, simulatq; sub oculis esse desierit. Tu quoties libebit, filium tibi cogitatione, sermonibusq; praesentem reddes, ille uicissim tui meminerit, sentitq; penitus animi tui affectus, nonnunq; & in somnis occurrabit patri, & arcanis quibusdam animus utriusq; sese complectentur, & confabulabuntur. Quid autem prohibet, quo minus iam nunc imagineris cum illo te uiuere, qui cum paulo post es uicturus? Quantulum enim est hoc omne quod uiuimus? Sed haecenus ijs remedium sum usus, quibus cum Ethnico quolibet agere poteram. Nunc quid pietas, quid Christiana fides, a nobis

bis impetrare debeat, paucis consyderemus. Iam primum si maxime misera mors esset, tamē oportebat boni consulere, quod nulla uia corrigi poterat. Rursum si totum extingueret hominem, æquius tamen ferenda, quod tot huius uitæ calamitatibus finē imponat. Porro si animū originis æthereæ, graui corporis ergastulo liberat, propemodū etiam gratulandum ijs, qui e uita decesserint, & in felicem illam libertatē postliminio redierint. Nūc uero cum haud dubie pias animas ex huius uitæ procellis, ad immortalitatis portū transmittat, ac ne pilum quidem hominis perimat, quippe corporibus quoq; ad eandem immortalitatē aliquando reuocandis, utrum quæso lugere, an magis gratulari conueniat ei, quē ex hoc turbulentissimo uitæ pelago, in tranquillam illam immortalitatis stationem, mors matura transuexerit? Age paulisper huius uitæ (si modo uita est appellanda) sordes, erumnas, pericula in unum congere, rursus e diuerso eius uitæ commoda, quæ pios hinc ereptos manēt, compone, & facile uidebis, hoc homine nihil esse iniustius, qui summū bonum, ad quod unum nati, conditiq; sumus, perinde quasi maximum malum deploret. Orbem te clamitas, cum filium cælo genueris, cuius ceu numinis cuiusdam memoriā, ut sacrosanctā uenerari possis, qui cælitus tui curam agens, res tuas ceu dexter aliquis deus, bene fortunare ualeat. Neq; enim ille, aut non sentit res mortaliū, aut solitam

in patrem pietatem, una cum corpore deposuit. Viuit profecto, mihi crede, uiuit ille, adestq; præsens nobis, & hoc ipsum nostrum colloquiū audit, sentitq; ac fortassis hunc ipsum luctū nostrū ridet, ac damnat. Quod ni corporum horum moles obsisteret, fortassis & audiremus eū lachrymas nostras huiusmodi dictis increpātem. Quid istuc est quod agitis? Quid senectutem uestram inutili, ne dicam amenti luctu conficitis? Quid iniquissimis querimonijs, fatum, fortunam, mortem in ius trahitis? An mihi ex istius uitæ malis exēpto, & in hāc felicitatē euecto inuidetis? Sed bona uerba. Nō in uidet nec paterna pietas, nec amicitiae cādor. Verū qd aliud sibi uult ista comploratio? An lachrymis dignū censetis, quod e seruitute in libertatem, de erumnis ad felicitatem, de caligine in lucem, de periculis in tutū, de morte ad uitam, de morbis ad immortalitatem, de tot malis ad summū bonum, de caducis ad æterna, de terrenis ad cælestia, deniq; quod ab hominū colluuiē ad angelorum contuberniū sum traductus? Iam appello uestros istos animos. Quæso per uestrā in me pietatē, Si uobis esset in manu, me ad istā reuocare uitā, num essetis reuocaturi? At quo tandem flagitio tantū odiū cōmerui? Si reuocare nolitis, quorsum attinēt istæ querelæ, nō solum inutiles, ut dixi, uerū etiam impiæ? Porro nisi me immortalitas iamdudum omnis doloris expertem reddidisset, ego uicissim uestras istas lachrymas,

mas, alijs lachrymis deflerem, & tam crassam animi ue-
stri caliginem cōmiserarer. At nostram ipsorum uicem
ploramus, inquitis. Verum istuc sane haud amātium
est, sed ad sese respicientiū, & uel alieno incōmodo suis
rebus cōsulere uolentium. Sed age, quid tandem istuc
iacturæ est, quod mea mors uobis attulit, an quod con-
spectu meo frui non licet? Atqui nihilo secius, interim
memoria nostri frui licet, tanto quidem felicius, quāto
tutius. Nam existimate me malis omnibus præreptū,
quæcunq; in uita homini possunt accidere, & quorum
magnam partem uestra uiuacitas experta est. Non est
qui uobis obsequiū exhibeat, sed est qui apud deum
Opt. Max. p uestra salute patronū agat, ut sedulum,
ita & efficacem. Deniq; quantulum hoc momenti est,
quod nostram dirimet cōsuetudinē? Vos modo pro
uestra uirili date operā, ut pie pacta uitæ fabula, mors
dignos reperiāt, qui huc traducamini. Hæc, inquā, si no-
bis loqueretur filius, nōne merito nostri luctus nos pu-
desceret? His ferme rationibus, animi mei uulnus leni-
re soleo, quæ tibi cōmunia facere uolui, nō quod his re-
medijs magnopere egeres, sed arbitratus sum congrue
re, ut qui cum mihi luctus esset cōmunis, cum eodem &
consolationem cōmunicarem. Cæterum ut quæ fufius
disserta sunt, in epilogum contrahā, hoc pacto efferue-
scentem animi tui dolorem coercebis. Mortuus est fi-
lius, Genueras mortalē. Tāto bono priuatus sum, Red-
didisti

didisti ei q gratis dederat. Grauis orbitas, Leuius ferendum, quod aliqua sarciri potest. Patrē destituit, Quid prodest flere, quod mutari non potest? Aut cur anxie deplores, quod tibi cum tot hominū milibus cōmune est? Sed interitum filij non possum non flere, Quiduis potius q̄ perit, qui bene moritur. At accubuit imatura morte, Nulla mors non matura recte morienti. Ante diem uiuere desijt, Nullus cuiq̄ certus mortis dies. In ipso æui flore extinctus est, Tum optimū est mori, cū uiuere est suauissimū. Obijt adolescens, Hoc pluribus uitæ malis subductus est. Optimū amisi filium, Gaude quod talem habueris. Innocēs e uita decessit, Nulla mors magis optanda, minusq̄ deplorāda. Sed interim filio frui nō licet. At animo licet, & mox ipso totus toto frueris. Siquid nouisti rectius istis, cādīdus imperti. Si non, his utere mecum. Ac bene uale, quod quidem uult etiam ipse filius,

FINIS DECLAMATIONIS DE MORTE.

AVTORE DES. ERASMO RO

TERODAMO.

LVCIANI
SAMOSATENSIS

Saturnalia,
Cronosolon, id est, Saturnalium legum lator,
Epistolæ Saturnales,
De Luctu,
Abdicatus,
Icaromenippus seu Hypernephelus,
Toxaris siue Amicitia,
Alexander seu Pseudomantis,
Gallus seu Somnium,
Timon seu Misanthropus,
Pro Tyrannicida declamatio,
ERASMI declamatio, Lucianicæ respōdēs,
De ijs qui mercede conducti degunt,
Dialogi XVIII.
Hercules Gallicus,
Eunuchus seu Pamphilus,
De Sacrificijs,
Conuiuium seu Lapithæ,
De Astrologia,

DES. ERASMO ROTERODA
MO INTERPRETE.
EX POSTERIORI RECOGNI
TIONE, M. D. XVII.

ERASMVS ROTE

RODAMVS , REVERENDISSIMO IN
CHRISTO PATRI, D. GVLIELMO,
ARCHIEPISCOPO CANTVA
RIENSI, TOTIVS AN-
GLIAE PRIMATI,
S. D.

MITTO AD TE Dialogos aliquot
Luciani, partim nuper à me tradu-
ctos, partim recognitos. Nugas, in-
quis, mittis. Nugas sane, sed litera-
tas, nimirum ut rideas, si tamē unq̃
ridere potes, homo tot curis districtus, tot negotiorū
fluctibus obrutus. Sed cui potius mittā, quicquid fue-
rit illud, seu ludicrū, seu seriū, qđ meæ Camoenæ pdu-
xerint, q̃ tibi unico meo Meccenati: qui solus & addis
animū Erasmo, & alis ingeniū, & ocium suppeditas, &
ornas studia. Bene uale. Londini, tertio Calendas Ma-
ias. Anno Millesimo Quingentesimo Duodecimo.

SATVRNALIA

LVCIANI, DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

Personæ SACERDOS & SATVRNVS.

SACERDOS.

IC MIHI Saturne, quando
tu quidem hoc tempore re-
gnare uideris, tibiq; & sacri-
ficatum, & litatum est à no-
bis, quid potissimum abs te
p immolatis hostijs postu-
lare debeam, quod postula-
tum feram? SATVR. Istud
quidem te ipsum perpēdere
oportuit, quid tibi foret optādum, nisi qui princeps sit,
eundem & uatem esse uis, ut norit, quid maxime collu-
bitum sit animo tuo petere. Caterum ego, quantum fa-
cultas feret, non abnuā uotis tuis. SACER. Quin istud
iam olim mihi perpensum est, desydero enim uulgaria
ista, ac passim obuia, uidelicet opes, multam auri uim,
utq; uiris imperem, utq; multa possideam mācipia, ue-
stes splendas ac delicatas, tum argentum & ebur, bre-
uiter, siquid est præterea rerum preciosarū. Hæc igitur
mihi da optime Saturne, ut & ipse nō nihil emolumentum

k 2 ti ex tuo

ti ex tuo sentiam imperio, neue solus per omnē uitam earum rerū sim expers. SATVR. Illud uide. Iam postulis, quod non est meæ potestatis, neq; enim mearū partiu est ista distribuere. Quare ne grauius feras, si quæ petis, nō assequeris. Quin magis ista a Ioue postulato, quū ad eum imperij uices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus, rerum administrationem ab illo suscipio. Est aut̃ uniuersum imperium meū, septem duntaxat dierum, quorū si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac uelut unusquibet de plebeia multitudine. Nec tamē in his ipsis septē diebus seriū quippiā, aut publicū tractare mihi pmissum est. Verum potare, inebriari, uociferari, ludere, certare tessaris, creare reges, famulos in cōuiuium adhibere, canere nudum, lasciuo corporis motu saltitare, nōnunq; & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc uti faciam, permissum est. Cæterū magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipse dilargitur, quibus illi uisum fuerit. SACER. Imo ne ille quidem Saturne admodum facile, ac lubēs id facit, adeo ut me iam uox de fecerit, magno damore hæc ab illo flagitātem. At is nihil prorsus audit, uerum ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruūq; obtuens, pauefacit instantes. Quod si quando etiam annuerit alicui, diuitēq; reddiderit, mirum q; id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis p bis, ac sapientibus uiris, sceleratis ac stultis hominibus

opes

opes offundat, uerberonib⁹ atq; effoeminatis, cuiusmo-
 di sunt isti pleriq;. Quanq; equidem cupio cognoscere,
 quānā sint ista tuæ potestati pmissa. SATVR. Haud
 quāq; parua, neq; omnino contēnenda, si quis uniuersū
 si imperij uim expendat, nisi forte tibi parū esse uide-
 tur, ut in tesserarum ludo uincas, cumq; cæteris alea in
 unionem uoluatur, tibi senionem semper in summo la-
 tere ostēdat. Nam hinc sibi pleriq; uictum parant, uel
 ad saturitatem usq;, quibus propitia ac secunda aspirā-
 rit tessera. Rursum alij nudi enatarūt, naue elisa, fracta
 ad tam minutum scopulum, puta aleam. Adde his, po-
 tando q; maxime hilarescere, ac modulatus alio uideri
 canere in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aquā
 præcipitatis (nam ea poena est parum dextre ministran-
 ti) te & uictorem pronunciari, atq; ei quem uiceris, præ-
 mia præripere. Vides nimirū q; ingens sit bonū. Quē
 admodum & illud, quū talo uictor solus omnibus rex
 præficeris, ut non solum ipse nō feras ulla ridicula impe-
 rata, uerum etiam ipse possis alijs imperare, huic ut tur-
 pe quiddā de seipso uociferetur, illi ut saltet nudus, utq;
 sublata in humeros tibia, ter domū obambulet. An
 non hæc quoq; munificentia mea non exigua sunt ar-
 gumenta? Quod si causaberis regnum hoc nec uerum
 esse, nec stabile, inscite feceris, quū uideas me ipsum, qui
 ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his
 igitur quæ meæ facultatis est præstare, Nēpe de taxil-

lis, de regnādo, de canendo, dēq; reliquis, quæ modo re-
 cēsi, audacter quæ uoles petito, nihil ueritus, ne te ægi-
 de aut fulmine teritem. SACER. Atqui istis nihil mi-
 hi est opus Titanū optime. Tu tamē illud mihi respō-
 deas uelim, quod maxime cupiebā cognoscere. Quod
 si mihi dixeris, satis magnā gratiam pro sacro persolue-
 ris, quin & in reliquū tempus quæ debueris, condono.
 SATVR. Roga modo, equidē respondebo, si forte qd'
 rogaris sciero. SACER. Illud in primis. Num uera sunt
 ista, quæ de te audimus? Quemadmodū deuoraris li-
 beros tibi ex Rheā natos, utq; dam illa, subducto Io-
 ue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum
 tradiderit. Deinde puer adultus, te regno expulerit, bel-
 lo superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit,
 uinculis iniectis, tum tibi, tum omnibus copijs auxilia-
 ribus, quæ tecū in acie steterant. SATVR. Quid dixti?
 Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, atq;
 in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profe-
 cto mihi permissum esse irasci, qui quidē istiusmodi ro-
 ges, nihil reueritus adeo canū ac senem deū. SACER.
 At ego hæc Saturne, non ex meipso dico. Quin & He-
 siodus, & Homerus, nolo em̄ dicere, reliqui propè mor-
 tales omnes eadem de te credūt. SATVR. An tu putas
 uel pastorem illum, uel hūc ampullosum, uere quippiā
 de me scisse? Rem ad hunc consydera modum. Est ne
 quisq; homo, nō dicam deus, adeo durus, ut possit ipse
 uolens

uolēs suos deuorare liberos: nisi siquis esset Thyestes, qui ab impio circūuentus fratre comederet. Sed frugi esse qui possit, qui fiat, ut ignoret sese saxum edere uice pueri: Ni forte dentibus sit huiusmodi, ut dolere non queant. Imo neq̃ bello confliximus, neq̃ Iuppiter per uim imperium occupauit, sed ego illi uolens & ultro rerum administrationem tradidi, cessiq̃. Porro neq̃ uinētū esse me, neq̃ in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodū Homerus, SACER. Sed quid tibi accidit Saturne, ut imperiū deponeres? SATVR. Ego tibi dicā. In summa, senex iam & podagrosus quū essem ob ætatem (unde etiā factū est, ut pleriq̃ mihi compedes esse finxerint) impar erā uiribus ad tam multa huius ætatis facinora puniendā, nam erat assidue mihi sursum ac deorsum cursitādum obarmato fulmine, quo sacrilegos, piuros, ac raptores exurerem. Eratq̃ negocium plenū laboris, quodq̃ iuuenem desyderaret. Itaq̃ mihi cōsulens, Ioui locum dedi. Quāq̃ & alioqui recte facturum mihi uidebar, si paritū filijs (nam erant) imperiū, ipse plerāq̃ uitam conuiuijs per ocium traducerem, nihil necesse habēs, neq̃ uota facientibus operam dare, nec ab ijs qui contraria petūt, molestia affici, neq̃ tonare, neq̃ fulminare, neq̃ grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc, ac iucundissimā dego uitam, meracius bibens nectar, atq̃ interim cum Iapeto, reliquisq̃ æqualibus dijs confabulans.

lans. At regnat quidem ille mille districtus negocijs, nisi quod hos pauculos quos dixi dies, mihi uisum est excipere, in quibus recipio principatū, ut mortalib⁹ in memoriam reducam, cuiusmodi fuerit me regnante uita, quū citra sementem, citraq; arationē cuncta illis prouenirent. Haud tum quidē arista, sed panis paratus, carnes apparatus, ac uinū fluminū instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq; propterea quod mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquā, mihi causa fuit, cur exigui temporis imperium geram, atq; ob id undiq; plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis, æque ac liberis, neq; enim me regnāte quisq; erat seruus. SACER.

Suspitor
scribendū
περὸς τὸ πρῶτον
πρὸς τὸ πρῶτον
πρῶτον. Eāq;
lectionem
nos secuti
sumus.

At ego Saturne cōiecturam istam ad seruos, & eos qui boias terūt, referebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quod memor te ipsum aliquādo seruitutē seruisse, ac gestasse compedes, eos magnificeres, qui simili essent fortuna. SATVR. Nū tu desines istiusmodi nugari nugas? SACER. Bene mones, itaq; desino. Quin illud etiā mihi responde, talis ludere, in usu fuit tui quoq; sæculi mortalibus? SATVR. Erat sane. At non depositis talentis, ac decem nummū milibus, quemadmodū uos facitis, uerum ut plurimo nucibus, ne uidelicet discrutiaretur qui uictus esset, neue semper ploraret sese unum omniū nō habere quod ederet. SACER. Et recte quidē illi. Nam quotandem præmio certassent ipsi talis, quū ipsi toti essent aurei?

aurei? Itaq; te loquēte, tale quidem mihi uenit in mentem, si quis unū aliquem ex aureis illis uiris, in hanc nostram ætatem adductū uulgo offenderet, quid illi tandem euenirēt? Nēpe miserū (sat scio) discerperēt haud aliter incursantes, q̃ in Pētheum Mænades, aut in Orpheū scēminæ Thraciæ, aut in Acteonē canes, interq; sese decertarent, quātam quisq; maximā posset portionem auferre. ut qui ne in festo celebrādo, à lucris studio temperent, quin ipso etiam festo, ad lucris abutuntur in/cremētum. Itaq; aliq; quidem tibi primitias immolant, amicos in cōuiuiū deprædantes. Aliq; uero tibi cōuitiantur, cū nihil ad rem pertineat, tum ipsas cōminuūt tesseras, perinde quasi illis sit imputādum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem cau/sæ fuit, ut deus usq; adeo imbecillis, ac senex, tēpus inamcenissimum delegeris, cum iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cumq; nihil nō gelu cōcretum est, arent arbores nudæ decussis frondibus, squalēt, horrentq; uacua floribus prata, cū incurui, cōtractiq; mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focū ferme desedent, interea tu festū diem agis? neq; enim ac/comodum seni tempus, neq; satis idoneū genio indulgentibus. SATVR. Sed heus tu permulta quidē à me sciscitaris, cum potare iam oporteat. Itaq; nō exiguum temporis portionē tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, nō admodum

. I ad rem

ad rem pertinentia, quare nunc istis tandē omīssis, con-
 uiuiū agitemus, plaudamus, ac liberā agamus uitā.
 Deinde prisco more depositis nucibus, ludamus tesse-
 ris, ac reges suffragijs creemus, ipsiq; ultro pareamus.
 Siquidē ad eum modum effecerimus, ut uerum uidea-
 tur prouerbiū, qd' dicunt, senes repuerascere. SACER.
 Imo cui ista quæ dicis, non probantur Saturne, precor
 ut ei nec tum bibere liceat, cū sitit. Itaq; bibamus, quan-
 doquidem ut primo colloquio satis à te responsum est.
 Proinde uideor mihi recte facturū, si nostram hanc cō-
 fabulationem, & quæ ipse interrogarim, & quæ tu pro-
 pitius responderis, literis prodita, tradam amicis legen-
 da, si qui sunt digni, qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, id est, SATVRNALIVM LE-
 GVM LATOR, ERASMO INTERPRETE.

HAEC AIT Cronosolon Sacrificus, &
 idem uates Saturni, earumq; legū cō-
 ditor, quæ quidē ad festum pertinēt,
 Quid paupes facere oporteat, id alio
 misso libro illis ipsis p'scripsi. Neq; du-
 bito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri pœ-
 nis, quæ grauissimæ decretæ sunt in eos, q minus parue-
 rint. Vos autem diuites, uidete ne hæc mādāta præter-
 grediamini, neq; negligatis. Nam si quis secus fecerit, is
 sciat se non me neglecturum legis latorem, sed ipsum
 potius

potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit. Haud ille quidem in somnis uisus, sed nuper cum uigilante palam congressus. Erat autem neque com pedibus uinctus, neque situ oblitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à delyris poetis mutuati, uerum faciem quidem tenebat peracutam. Cætera uero & hilaris erat, & ualidus, regioque apparatus. Atque hac quidem specie mihi uisus est. Cæterum quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna, quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænam esset molestiæ causa, uidelicet grauius me ferre paupertatem, ut qui non pro temporis ratione unicam uestem habere, cum iam esset gelu, multusque flaret Boreas, glacies ac nix, aduersus quæ ego minime cõmunis eram. Multo magis autem, quod cum festum instaret iam proxime, reliquos uidere apparantes, quæ ad uictimas, quæque ad conuiuia requirebantur, mihi uero ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aureque prehensa, ac uellicata, Nam hac specie sese mihi consuevit ostendere. Quid istud sibi uult (inquit) Cronos? uiderem mihi sollicitus. An non æquum inquam here? Cum impios ac scelestos homines opibus supfluere, & solos delictis frui uideam, ipse uero, mecumque complures alij docti, cum inopia, summamque rerum penuria uitam degimus? Ne tu quidem here, curas his rebus finem imponere, & ad æquali-

tatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clothone, reliquisq; Parcis accidunt. Porro paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit aut hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandum sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrent, sed uobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, leges cōscribere. Quia ego, inquit, docebo te. Moxq; ingressus, ordine me docuit. Deinde cū cuncta perdidicissem, Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego pfecto sine causa falcē hāc acutā circūfero. Alioqui ridiculus sim, si cū patrem Cælū executerim, non item castraro diuites istos, quicunq; leges meas uiolauerint, ut iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cū tibijs ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare recte facietis, si leges nō prætergrediamini. Lex prima. Ne quis quid intra festi tempus agito, neq; publicum, neq; priuatū, nisi quæ ad lusum, ad uoluptatem, animiq; oblectationē pertinebunt. Opsoniorū & bellariorū artifices soli in opere sunt. Aequalitas omnibus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minariue ne cui liceat. Rationem exigere ab ijs, qui res curant Saturnalicias, ne id quidem fas esto. Ne quis argentum, uestemue expendito, neue inscribito solennitatis tempore, ne quis exerceatur, neue literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana.

urbana, lepidaq; quæ dicacitatem respiciant, ac iocum.

Lex secunda. Multo ante festum diuites, singulorum amicorū nomina in tabella scribūto. Porro pecuniam paratam habēto, ad decimā partem annuorū fructuū. Præterea quicquid illis superest uestiū, & quicquid est cultus pinguioris, q̄ ut iplis cōueniat. Ad hæc argētorum uim nō modicam. Atq; hæc quidem in promptu sunt. Cæterum ante solennitatē Scobinam circūagunto, atq; ex ædibus eñciūto sordes, auaritiā & quæstum, & si quæ id genus alia sunt plerisq; diuitū domestica. Deinde ubi domū perpurgarint, tum rem diuinam faciunto, Ioui diuitiarū largitori, ac Mercurio munifico, atq; Apollini magna donanti. Deinde circa uesperam tabulam illam, amicorū nomina tenentem relegunto. Distributis aut pro cuiusq; dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunto. Porro qui deferant, ne plures tribus, quatuorue sunt, atq; hi certissima ex famulis fide, iamq; natu grandes. Ascribatur autē in literis, & quid mittat, & quantū, ut ne utriq; suspectos habere possint eos, qui perferunt. Atq; ipsi ministri unico quisq; calice epoto, domum recurrunt, neq; præterea quicq; ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor. Nam hos æquū est geminā accipere portionem. De muneribus q̄modestissime simul, & q̄paucissima uerba fiunt, neq; graue quicq; in literis quisq; ascribito, nec odiose laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne

quid mittere. Neque locuples Saturnalibus æquali forte
quēpiam cōuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc
deprompta fuerint, ut mittant, seruant. Neue cui mu-
neris poenitentia subito. Quod si quis anno superiore
peregre fuit, eaque causa munerum expers fuit, & illa acci-
pito. Quinetiā tenuibus amicis æs alienum diuites con-
donato, atque etiam conductarū ædium precium, si qui
forte & hoc debent, neque sunt soluendo. In summa uero,
multo ante illud illis esto curæ, ut cognoscant, qua re ma-
xime sit opus. Rursum qui accipiūt, ne de missis donis
ut exiguis queruntor, & quicquid mittetur, qualecunque
fuerit, id magnū ducūto. Vini cadus, aut lepus, aut pin-
guis auis, inter munera Saturnalitia ne habetor. Neue
Saturnalia dona in risum uertuntor. Remittito uicissim
diuiti pauper. Si doctus est, libellum aliquem ueterem,
aut si quid ipse conscripserit, quod fausti sit ominis, & cō-
uiujs accommodum, qualecunque potuerit. Atque id diues
læto admodum, hilarique uultu accipito. Acceptū proti-
nus plegito. Quod si recusarit, reieceritue, sciat sese ijs,
quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si mi-
serit, quicquid alioqui mittendū erat, porro reliqui, co-
ronas alij, alij turis frustula mittuntor. Quod si pauper,
aut uestem, aut argentum, aut aurum, supra facultatem
diuiti miserit, id quidem, quod missum fuerit, publicū
esto, conflatumque in Saturni thesaurū infertor. Ipse ue-
ro pauper postredie plagas a diuite, manibus ferulæ sup-
positis

positis accipito, non pauciores quinquaginta supra du-
 rentas. Leges cōuiuiales. Lauandū est, ubi linea sex
 erit pedum. Ante lauandū, nucibus ac talis lufitādum.
 Vbicunq; casus cuiq; locum dederit, ibi accumbito. Dī-
 gnitas, aut genus, aut diuitiā, parū momenti habento,
 ut prius alicui ministretur. Eodē de uino omnes bibun-
 to. Neq; profit diuiti, si causetur uel stōmachi, uel capi-
 tis dolorē, ut ideo bibat de meliore. Carnium om̄ibus
 æqua portio. Ministri ne cui qd fauore danto, neq; con-
 tantor, neq; prætēmittunto, donec ipsis uisum fuerit,
 quæ tollenda erūt. Neq; huic quidem magna, illi uero
 perexigua apponūto. Neue huic coxa suis, illi maxilla
 apponitor, sed in omnibus æqualitas esto. Pocillator,
 acutis oculis unumquēq; obseruato, minus tamē herū.
 Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis suntō.
 Ad potandū inuitare, si quis uoluerit, ius esto. Omnes
 omnibus præbuntō, si libeat, ubi præbiberit diues.
 Neq; quisq; bibere cōpellitor, si nō possit. In conuiuū
 ne quis uel saltatorē, uel citharcedū inducito. Eum qui
 nup̄ discere cœperit, inducendi ius esto, si quis uoluerit.
 Dictēriorū is modus esto, ut ne quis usq; lædat. Pro
 nucibus luduntō talis. Siquis deposita pecunia talis lu-
 serit, in posterū usq; diem ieiunato. Et maneto quisq;
 & abito cum uoluerit. Porro cum diues famulos suos
 conuiuio accipiet, tum amici quoq; unā cum ipso mini-
 stranto. Leges hæc singuli diuites, æræ colūnæ inscri-
 ptas

ptas, in aulæ meditullio habêto, ac legûto. Atq; id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit. neq; famas, neq; pestilentia, neq; incendium, neq; quicq; alio/ qui molestum, in illorum domû subibit. Quod siquândo (id quod dñj prohibeant) tollatur, abominâda sunt, quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno Salutem.

QVIDEM ET antea tibi scripsi, significans quonam in statu essem, & quæ admodum ob inopiam mihi periculû esset, ne solus omniû. expers relinquerer solennitatis, quâ indixisti. Ad didi & illud (nā nemini) iniquissimû esse, si nostrum alijs opibus ac delitijs superflueret. nihil ex suis facultatibus impertiētes pauperioribus, alijs rursum fame contabescerent, atq; id quidē instantibus Saturnalibus. Verum quoniam tum ad meas literas nihil respondisti, operapreciû existimaui, te denuo isdē de rebus cōmonefacere. Tuû erat optime Saturne, sublata hac rerû inæqualitate, bonisq; in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam uti nunc res habent, formica camelus, quemadmodû aiunt prouerbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo cōcipe, qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi

iusmodi sunt Tragica calceamenta, altero uero sit incalceatus. Is si ad hunc modū instructus ingrediat̃, uides necessario futurū, ut nunc excelsus sit, nūc humilis, prout hunc, aut illum pedem uicissim promouerit. Nec minor est in uita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulsi, adornāte fortuna, Tragœdias in nos agunt. Contra magna pars pedibus, atq; humi ingredimur, quum & ipsi, scias uelim, nihilo deterius illis fabulā agere possimus, atq; ingredi, si quis nos quoq; ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poetis audio, nihil harū rerum inter homines fuisse olim, quum tu solus adhuc imperium teneres. Verum tellus illis citra serendi, arandiq; laborem bona progignebat, cœnā unicuiq; paratam, uel ad satietatē usq;. Porro flumina partim uinū, partim lac, erant autē & quæ mel manabant. Quodq; est omniū maximū, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, Cæterum paupertatē omnino procul ab illis abfuisse. Nos contra nō satis idonei sumus, qui uel plumbum uideri possimus, aut siquid etiam plumbo uilius, ut quorum plerisq; uictus labore quæritur, ac passim paupertas, egestas, ac desperatio, & illud, Hei mihi, & unde inueniam, & o fortunam, atq; id genus alia per multa, apud nos nempe pauperes abundant, quanq; his de rebus leuius discruciamur, nisi diuites cōspiceremus tanta fruētes felicitate. Qui quidem quū tantū auri, tantū argenti cōditum habeant, tantum uestium

m possideāt.

possideant, tot mācipia, tot currus, familias, agros, atq; harum rerum omniū magnā uim teneant, tamē adeo nobis nihil unq; de his impertiunt, ut plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc, inquam, sunt Saturne, quæ nos enecant maxime, planēq; rem intolendam arbitramur, hunc in purpura accumbentē, tantis opum delitijs affluere, ructātem interim, & applaudentibus amicis, perpetuo festū diem agere, me uero, meiq; similes, somniorū cōiecturas interpretari. Sicunde forte quatuor oboli cōtingant, quo uidelicet pane, polentāue expleti dormire queamus, nasturtiū, aut lupinū, alliūue opsonij uice arrodentes. Aut hæc igit Sa turne ad æquabilitatem uitæ mutes, corrigasq; necesse est, aut qd est postremū, illis ipsis interdicas diuitibus, ne soli bonis fruantur, uerum ē modijs auri tam multis uel heminā in omneis nos dispergant. Porro ex uestibus, si quas iam à tīneis exefas, citra suum incōmodum dare possint, malintq; hæc prorsus uetustate, situq; peritura, nobis dare qui induamur, q̄ sinere ut in cubilibus ac scrinijs multa carie computrescant. Præterea ut cœnēt singuli, nunc quaternis, nunc quinis pauperibus ad conuiuiū adhibitis. Haud isto quidem pacto, quo his temporibus cōuiuiā peraguntur, uerū popularius, ut æqua sit omniū portio, neq; ut hic obsonijs ingurgitet sese, famulo interim adstāte, atq; operiēte, donec herus uorando præfocetur. Cæterum ubi ad nos uenerit,

quum

quū uix etiā apparauerimus admouere manū, ptinus
ad alios transferatur, patina tantum ostensa, uel siquid
de placenta reliquū est. Neq; illatum aprum ita parti-
tur, ut domino totū dimidiū apponat, unā cum capite,
reliquis autem ossa recta apponat. Vtq; pramoneant
pincernæ, ne contentur donec unusquisq; nostrum se-
pties poscat bibere, sed semel iussus protinus infundāt,
& ingentē calicem impletum tradant æque atq; ipsi do-
mino, utq; unum & idem uinum cōiuijs sit omnibus.
Alioqui ubinam ista lex scripta fuit, aut receptus mos,
ut hic uino odorato, generosoq; temulētus sit, mihi cō-
tra musto disrumpatur aluus? Hæc si correxeris, noua
risq; Saturne, tum demū effeceris, ut uita uere uita sit,
festum uere festum. Sin minus, illi quidem epulentur,
nos autē interim sedentes precabimur, ut simul atq; lo-
ti uenerint, puer subuersam amphorā rumpat, utq; co-
quus ius adurat, ac per obliuionē muriam pisciū in len-
tem infundat, utq; canis in domū irruens opsoniorū,
artificibus alibi intētis, exta deuoret uniuersa, præterea
placentæ dimidium, utq; sus ac ceruus, neq; nō, fuculæ
inter assandum idem faciant, quod Homerus de Solis
bobus cōmemorat, imo uti non serpent solum, uerum
etiā unā cum ipsis uerubus in mōrem abripiant sese,
fugiantq;, utq; ipsæ etiam aues pingues, iam ademptis
plumis, & ad coquēdum apparatus, uolatu aufugiāt, ne
foli illis fruantur. Quodq; futurum est illis grauissimū,

ut formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurū è thesauris effossum, noctu in publicum efferant, utq; uestis curatorum indiligentia, ita ab optimis muribus perforatur, ut cribrū uideri possit, nihilq; differat a casse uenatorio, utq; formosi illorū, comaticq; puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare solent) dum ipsis poculum porrigunt, subito defluente coma calui fiant, & acutam ædant barbam, cuiusmodi in Comædijs induci solēt Sphenopogones, quibus a cuncta barba nomen inuentum est, utq; uertex illis asperis ac pungētibus pilis sit hirta, reliqui capitis parte nuda. Hæc atq; his etiam plura, illis imprecabimur, nisi desinant usq; adeo suis priuatim studere cōmodis, uelintq; in cōmune diuites esse, nobis quoq; quantum æquum est, impertientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SALVTEM.

VID TV, obsecro, nugas istas ad me, ac de reb⁹ huiusmodi scribis, iubesq; ut de integro bonorū faciam partitionem: quod quidē alterius munus fuerit, penes quem nūc est imperiū. Etenim demiror te, si solus omnium ignoras, quēadmodū iam pridem regnare destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis partitus imperiū, quāq; Iupiter præcipue rerū istiusmodi curam agit. Porro mea potestas

potestas nō nisi ad taxillos usq; saltationes, cantiones, & ebrietatem ualet, idq; septem non amplius diebus. Itaq; grauioribus in causis, de quib⁹ scribis, uidelicet de tollenda rerum inæqualitate, utq; ex æquo omnes, aut opibus abundēt, aut egeāt. Iupiter uobis operā dabit. Quod siquid in ijs quæ ad festū pertinēt, uel fraude de tractum est alicui, uel additum, id erit mearū partium iudicare. Iamq; scribo diuitibus de cœnis, deq; auri hemina, neq; nō de uestib⁹, ut uobis quoq; ad celebrādū festū nōnihil mittāt. Quandoquidē æqua sunt ista, de cetq; illos facere quemadmodum prædicatis, nisi forte habent isti, quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud scitote pauperes, uos longe falli, neq; recte iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini; solosq; suauem uitam uiuere, propterea quod illis liceat opipare cœnare, uino suauī inebriari, formosis frui mulieribus, uestibus uti delicatis, uerum istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis. Siquidē hæ res nō mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare cogūtur, nequid rerum domesticarū dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne uinum ace- scat, ne frumētum uermibus corrūpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnū. Atqui hæc quidem quota pars est eorū, quæ istos discruciant. Quod si nossetis metus & curas, qbus obnoxij sunt, plane fugiēdas uobis esse

diuitias existimaretis. Alioq̃ creditis uel meipsum usq̃
adeo insanũ, ut si prædara res esset opulẽtia, aut regnũ
deponiturus hæc, alijsq̃ ea cessur⁹ fuerim, pateretq̃ ut
nunc priuatus alieno parerem imperio? Quinpotius
quũ non essem ignarus huiusmodi malorum, quæ plu-
rima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperiũ de-
posui, idq̃ sapienter. Nã quod tu nunc apud me deos
obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri,
uos contra, nasturtiũ, lupinumue, aut cepe per festi tem-
pus, obsonij loco arroderi, cuiusmodi sit cõsidera. Ete-
nim in præsens quidẽ utrunq̃ dulce est illis, minimẽq̃
molestum. At postea res inuertitur. Quandoquidem
uobis deinde non accidit, ut postridie surgatis, capitis
dolore grauati ob temulẽtum, quẽadmodum illi, neq̃
ob immodicã ingurgitationẽ graue olentem, & acrem
spiritũ ructatis. At illi hoc quoq̃ fructus ferunt, ut quo-
niam magnam noctis partem uario coitu pro libidinis
arbitrio trásigũt, facile sibi, uel tabẽ uel tussim, uel mor-
bum intercutem, ex intemperato uoluptatum usu colli-
gant. Alioqui quotumquẽq̃ potes ostendere, qui non
planẽ palleat, ac faciẽ cadauerosam præ se ferat? Quo-
tumquẽq̃ autem, qui quũ ad senectutem peruenerit,
suis ipsius pedibus ingrediat⁹, ac non potius à quatuor
baiulis gestetur? foris quidẽ totus aureus, intus putris,
ac pãnosus, cuiusmodi sunt Tragica indumẽta, ex pan-
nis admodum uilibus confarcinata. Vos autem quum
molestum

molestum est, quod de piscibus gustare nō liceat, quod
 inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & po-
 dagræ, & tussis expertes esse, aut siquid aliud aliam ob
 causam illis incommodi contingit. Quācūq; nec illis ipsis
 æque dulce est, quotidie, supraq; satietatem istis uesci.
 Quin potius uideas eos nōnūcūq; ita holus ac lupinum
 appetere, ut tu nō æque leporem appetas, aut aprum.
 Ut de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, pu-
 ta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amans, uel amata à
 famulo, coacta magis cūq; ex animo cum illo dormiat.
 In summa multa alia sunt, quæ uos ignorantes, tan-
 tum aurum illorum ac purpuram uidetis. Tum si quan-
 do uideritis eos albo prouehi curru, inhiatis & adora-
 tis. Quod si illos contemneretis, negligeretisq; neq; ad
 argenteum currum oculos haberetis intentos, neq; in-
 ter colloquendum, smaragdum annulo indusum respe-
 ctaretis, neq; uestes obiter contrectantes, molliciem
 admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse,
 haud dubie futurum sit, ut ipsi uos ultro adirent, ad cœ-
 nam rogarent, nimirum ut uobis ostendere possint
 lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum nulla sit
 utilitas, si sine teste possideantur. Certe reperietis ple-
 raq; hæc illos uestra causa parare, nō quo utantur ipsi,
 sed uti uos admiremini. Hæc ad consolandos uos scri-
 bo, utranq; uitam cognitam habens. Conuenitq; ita
 festum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendum
 c uita

è uita, & illis, depositis opibus, & uobis, relicta pauperate. Quanq̃ & illis scribā, sicuti sum pollicitus, certūq̃ scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS SALVTEM.

PAVPERES nuper ad me datis literis incusarunt uos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini, atq̃ omnino postularūt, ut omnia bona facerem omnibus cōmunia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequū enim esse, ut rerum æqualitas cōstituatur, neq̃ decere, ut huic super sit, ille nullo modo sit particeps uoluptatum. Ego uero respōdi, hisce de rebus rectius Iouē cōsideraturū. Cæterū de præsentī negotio, deq̃ iniurijs, quib⁹ sese p̃ festos dies affici putant, uidebam mei officiū esse sententiā ferre, sumq̃ pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulant hæc, ut mihi quidē uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquit, tanto frigore horrētes, tantæq̃ obnoxij esuritioni, postea diem etiam festū celebrare possimus? Quare si uellē & illos festi participes esse, postularūt ut cogerē uos, ut & de uestibus illis impertiamini, si quæ supersunt pinguiore, q̃ quæ uobis conueniant, utq̃ de auro nonnullas guttulas in illos distilletis. Qd̃ si ista feceritis, inquit, non erit amplius disceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitantur sese

sefe ad nouam rerum partitionē prouocatu-
 rōs, ut pri-
 mū Iupiter pro tribunali sedere cœperit. Atq; hæc qui-
 dem facere uobis nequa q̃ graue fuerit, impertiri non-
 nihîl de tantis opibus, quas possidetis, & recte posside-
 tis. Quin de coenis quoq; ut uobiscum cœnarēt, & hoc
 literis addendum putarunt, quēadmodum uos in præ-
 sentia foribus oclulis, soli delitijs frueremini. Quod si
 quando uobis uisum fuerit, & illorū quēpiam post lon-
 gum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiæ in
 coena, q̃ uoluptatis, multaq; illic in pauperum cōtume-
 liam fieri, uelut illud, Cum non eodem de uino bibant,
 dii boni, q̃ illiberale, planè dignū, in quo & illi debeant
 accusari, qui non surgant potius: abeantq; toto conui-
 uio uobis solis relicto. Quanq; negant sese etiam ad sa-
 tietatē ex illo qualicunq; uino bibere, Propterea quod
 uestri pincernæ, aures habeant cæra obturatas, quēad-
 modū olim Vlyssis socij. Porrò reliqua usq; adeo sunt
 turpia, ut pigeat cōmemorare, quæ de carniū partitiō-
 ne criminātur, deq; ministris, qui cū uobis assistant, do-
 nec plusq; ad plenum expleamini, ipsos prætercurrūt,
 aliāq; huius generis p̃multa sordida, minimēq; digna
 ustris ingenuis. Proinde æqualitas, res est omniū iucun-
 dissima, maximēq; cōuiuijs cōgruens. Atq; hac de cau-
 sa, uobis æquis ille partitor in conuiuijs præficitur, ut
 æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne
 posthac uos iterū accusare possint. Quin potius hono-
 n rabunt

rabunt uos, & amabunt, si paucula ista à uobis acceperint, quorum impendiū à uobis nec sentietur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Præterea nec rempublicam administrare possitis, ni pauperes unà uobiscum in ea uersentur, milicq; modis felicitatē uestram adiuuent. Neq; enim habituri estis, qui diuitias uestras suspiciant, si soli atq; apud uosipfos in tenebris eas possideatis. Videat igit uulgus, mireturq; uestrum argentum, mensas, & quem admodum præbidentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undiq; contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes, Tum argumenti absolutam cælaturam, Tum auri uim, uicissim artem cōdecorantis. Nam in istum modū, non solum illi uos probos uiros & humanos prædicabunt, uerum etiā inuidiam illorum effugietis. Quis em̃ inuideat impertienti, dantiq; quod æquum est? Quis non potius optet, ut q̃ diutissime uiuens, bonis suis fruatur? Verum ut nūc res uobis habēt, & felicitas uestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis uita. Neq; enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quēadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere, quos solitarios uocāt, q̃ si cum lepidis hominibus, ac per om̃ia gratificari paratis, cōuiuatis. Qui primū non sinent cōuiuū surdum aut mutum esse, uerum consuetudine sua fabulas conuiujs aptas, dicteriāq; minime molesta, uariasq; uoluptates

ptates adferent. Quibus rebus tēpus iucūdiſſime trāſi-
gitur. Idq; gratum eſt Baccho, gratum Veneri, gratum
etiam Gratijs. Deinde poſtero die, dum comitatem ue-
ſtram referūt, beneuolentiā uobis cōciliant. Hæc etiam
magno fuerant emēda. Nam illud à uobis ſciſcitor,
ſi pauperes abeant taciti, ſic enim fingamus, nōne uos
ea res ureret, cū non haberetis, quibus oſtentaretis pur-
pureas ueſtes, comitum multitudinem, annulorū ma-
gnitudinem? Neq; iam libet referre neceſſario futurū,
ut pauperum inſidiæ, atq; odia in uos oriātur, ſi ſoli de-
litjs frui uelit. Nam quæ minantur uobis imprecatu-
ros ſeſe, prorfus abominanda ſunt. Ac dī prohibeant,
ne unq; ad eiufmodi imprecationes uenire cogantur.
Quādoquidem ſi id fiat, neq; inteſtina poſthac guſta-
bitis, neq; placētam, niſi ſiquid canis reliquum fecerit.
Præterea lenticula ſaperdæ liquamen uobis habebit.
Porro ſus aut ceruus interim dum aſſantur, è ueru in
montes auſugere parabunt. Tum aues quoq; pingues
abſq; alis fugam molientes, ad pauperes auolabūt. De-
niq; quod eſt omniū grauiffimum, pocillatores formo-
ſiſſimi repente uobis calui fient, idq; etiam fracta am-
phora. Super his rebus conſulite, quæ & feſto ſint di-
gna, & uobis q̄maxime tuta, atq; illis paup̄tatis onus
ſubleuate, exiguo uectigali illos amicos habituri, neu-
tiq; malos.

DIVITES SATVRNO 8.

VM PVTAS Saturne, de rebus istis ad te solū. scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obsurduerūt illorum querelis, dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerū partitionem flagitant, ac simul & fatū incusant, quod nō æqualiter distribuerit, & nos, quod nihil ipsis uelimus impertiri. Verum nouit ille, quippe cū sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoque illos plerūque obaudire. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quādo quidē hoc certe tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quæ sit honestum de magna rerum copia opitulari ijs, qui indigent, quantūque sit iucundius, simul cum pauperibus uersari, & cōuiuuium agitare, ad eum modum assidue facimus, adeoque in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil possit incusare is, quē ad cōuictum admittimus. Verum illi primum aiunt sibi paucis opus esse. Deinde ubi semel illis fores aperuerimus, nuncque desinūt alia super alia postulare. Quod nisi protinus omnia, simulque cum dicto acceperint, mox paratū odium, in promptu conuitia, etiā siquid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, si dem illis habent, rati uidelicet illos probe scire quæ dicunt, propterea quod nobiscum cōsuetudinem habuerint. Ita fit, ut in alterutrū incidamus, ut aut si nihil demus,

mus, illos prorsus habeamus hostes, aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamque in pauperum gregem ueniamus. At cætera quidem utcumque ferenda sunt, uerum inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed rident ubi plus satis adbibebint, tum aut puellæ formosæ cyathum porrigentis manum uellunt, aut concubinam, uxoremue sollicitant. Postremo conuomito conuiuio, postero die nobis obtreant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quod si hæc aduersus illos metiri uidemur, uester illis parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac uobis dignitate æquiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonē adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quo res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quod si te autore, pacto recipiant, sese moderate petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in cōpotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simulque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubet, mitemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus. in summa, nihil omittemus officij nostri, modo uicissim desinant ipsi arte nobiscum uiuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit, quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

LUCIANI SATVRNALIUM FINIS.

n 3 Lucianus

LVCIANVS DE

LVCTV, DES. ERASMO ROTERO

DAMO INTERPRETE.

PER APPRECIUM sane fuerit ob
seruare ea, quæ in luctu uulgo tum
dicatur, tum fiant, item quæ dican-
tur ab ijs, qui eos cōsolantur scilicet,
quæq; nō ferenda putet, lugētes ea
quæ sibi acciderūt, & sibi ijs, & ijs
quos flent. Cum haud quæq; per-
nouerint, mala ne sint ista, ac dolenda, an contra iucun-
diora, melioraq; ijs quibus accidunt. Sed ex more & cō-
fuetudine dolorem accersunt. Itaq; cum mortuus fue-
rit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo tibi
narrare, quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic
enim palam fiet, qua gratia superuacanea ista molian-
tur. Vulgi quidē hominū multitudo, quos sapiētes isti
uocāt idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularū
autoribus, super his fidē habentes, & illorū poesim pro
lege ducentes, locum quendam subter terram profun-
dum esse putant, quē tartarum uocant. Eum existimāt
magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum,
qui tamen istis, haud scio quo pacto illustrari uidetur,
quo singula quæ illic sunt, introspeciant. Tum regnare
in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi
retulit quidam harum rerum mire peritus, ob id eo uo-
cabulo

cabulo honestatum, quod mortuorū copia diues esset. Porro Plutonem hūc inferorum rempublicam, & manium uitam constituisse in hanc formā. Nam sorte obtigisse huic, ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos uinculis ineffugilibus coarctet, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præterq̃ admodum paucis ex uniuerso æuo, idq̃ grauissimis de causis. Interluitur autē regio illius, fluuijs & magnis & horrendis, uel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atq̃ huiusmodi uocabulis appellātur. Quodq̃ est grauissimum, præiacet Acherōtica palus, quæ prima excipit obuios, quam nō possis neq̃ transmittere, neq̃ transiri sine uectore. Nam & profundior est, q̃ ut pedibus transire possit, & spaciosior, q̃ ut transari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auium manes possint eam transuolare. In ipso uero descensu, portæq̃, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia, iuxtaq̃ hunc canis triæps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amice, parcatq̃ intuetur. Cæterum si quis conetur aufugere, latrat, territosq̃ in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo confitum, ac fluuius memoriæ hostis, eoque Lethe nomē est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant. Nempe Alcestis & Proteſilaus, Theſſalus uterq̃, neq̃ non Theseus

Aegeon

Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur e fonte illo biſſe, alioqui non meminſſent horum. Ita q; Pluto & proſerpina, ut aiebāt illi, rempublicam adminiſtrant, rerumq; omniū dominatum obtinent. Sed inferuiunt his, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, Furia, poenae, terrores, ac Mercurius, quanq; his ſane non adeſt perpetuo. Praefecti autē & Satrapae & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamāthus, uterq; Cretenſis, uterq; Iouis filius. Atq; hi quidem bonos ac iuſtos uiros, qui cum uirtute uitam peregiſſent, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniā quandā emittunt in campum Elyſium, uitam optimā inibi uiſtuſ. Quod ſi malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum eiciūt, pro ratione malefactorum puniēdos. Quo quidem in loco, quid tandē mali non patiuntur: torti, exuſti, à uulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſuſum uoluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculū adductus, ne ſiti moriatur infelix. Rurſum alij mediocriſ uitae, ſunt autem hi complures, uagātur in prato ſine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu ſumus euanēſcētes. Aluntur autē uidelicet noſtris libationibus in ferijsq; quae ſepulchris inferūtur. Adeo ut ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uerſatur. Hac uſq; adeo ualide

ualide uulgi animos persuaferunt, ut simulatq; familiaris quispiam mortuus fuerit, primū obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori daturus sit, nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimū sit, ambuletq; apud inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse, non posse naulum reddere. Sic enim fiat, ut nō recipiente portitore, postliminio redeāt in uitam. Post hæc lotos eos, per inde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his, qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpore, iamq; uicta graueolentia, tum coronatos pulcherri-
 mis floribus proponūt splendide uestitos, ne uidelicet algeant per uiam, neue nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierū eiulatus, omniū certe lachry-
 mæ, pectorū planctus, comæ dilaniatio, genarū cruen-
 tatio. Alijs autē & uestis diserpitur, & puluis capiti in-
 spergitur, adeo ut uiuētes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi uolutantur sæpenumero, capita solo alli-
 dunt. Hic uero decorus ac formosus, ac diligētissime co-
 ronatus, sublimis ppositus est, & excelsus, uelut ad pō-
 pam adornatus. Deinde mater, atq; adeo pater quoq;
 ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus,
 (Nam finge iuuenem aliquem, ac formosum proposi-
 tum esse, quo magis in hūc competat actio fabulæ) ab-
 surdas ac stultas uoces emittit. Ad quas mortuus ipse
 o respon-

responsurus sit, si contingat uocem recipere. Ait em̃ pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; producens in longum. Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, nõ parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neq; cum æqualibus in comotatione inebriaberis. Porro hæc atq; id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desyderare quidem, uerũ potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac cõcubinas, rursus aliq, qui pincernas etiã in funere mactarunt, qui uestem, reliquũq; mundum, pariter in rogam iniectum exusserunt, aut unã cum cadauere sepelierũt, perinde quasi illic sit usus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agēs, hæc om̃ia atq; his etiã plura quæ dicit, neq; filij causa iactare uidetur, ut quem sciat non auditurum, etiam si Stentorẽ clamore uincat, neq; rursus sua ipsius gratia. Satis em̃ erat illi, cogitare, & cognoscere, uel sine uoce. Nihil em̃ opus est, ut quis apud sese damet. Superest igit, ut ad hunc modum delyret, ob eos qui adsunt, Cum nesciat, neq; quid acciderit ipsi filio, neq; quò concesserit, Imo cum ne suam quidẽ ipsius uitam, cuiusmodi sit perperderit. Neq; enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illũ ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita responderit.

derit, exorato Aeaco atq; Orco, quo liceat tantisper è
specu proferre caput, dum patrem insanientem compe
stat. Homo infelix quid damas? Quid mihi molestus
es? Desine uellicare comā, ac uultus etiam cutem lacera
re. Cur mihi conuictum facis, ac miserum appellas, & in
fortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum feli
cior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia nō
sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie ru
gosa, incuruus genib⁹, segnis, in summa, totus ætate pu
tris, multis expletis Triacadibus & Olympiadibus, de
niq; ad istum modum delyrans apud testes tam mul
tos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo post
hac nō simus potituri? Nimirū usuras didis, ac coenas, πότης, cō
potatiōes.
uestemq; & concubitus, eōq; metuis, ne rerum harū in
opia peream. Non cogitas autē, longe bellius esse, non
sitire, q̄ bibere, non esurire, q̄ edere, non algere, q̄ ue
stibus abundare. Age igitur, quandoquidem ignarus
uideris, docebo te lugere uerius. Iamq; denuo incepto
luctu, dama. Fili miser, non amplius sities, nō amplius
esuries, nō amplius algebis. Peristi mihi infelix, q mor
bos effugeris, qui febrem iam nō timeas, non hostem,
non tyrānum, non amor discruciat te, non auocabit
coitus, neq; huius rei causa bis aut ter quotidie perdes
impensam. Heu calamitatem. Neq; cōtemneris factus
senex, neq; molestus eris iuuenibus, siquādo conspici
ris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ueriora.

magisq; ridicula dicturū, q̄ ista quæ modo? At uide ne illud te male habeat, dum noctē, quæ apud nos est, magnamq; cogitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, cōclusus in monumento. Verum in his illud oportet ppendere, oculis putrefactis, atq; adeo exustis (siquidē paulopost exurere me decreuistis) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lumē inspiciēdū. Atq; ista fortassis utcūq; ferenda. Verū eiulatus iste uester, quid mihi cōfert? aut quid ista pectorū ad tibiarū modos percussio? aut quid mulierū immodica lamentatio? Quid autē saxum, quod sepulchro imponitur, coronis ornatum? Aut quid ualet, quod merū infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturū, & ad Orcū usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoq; nī fallor, uideatis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptū, sursum in cælū abire, neq; quicq; iuuare nos, qui inferne agimus. Porro quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere uesti. Non est usq; adeo sterile, neq; infrugiferum Plutonis regnum, neq; nos destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc de portemus. Itaq; iuro per Tisiphonem, iam pridē mihi libebat uehemēter exclamare super his, quæ & faciebatis, & dicebatis, sed uetabat linteam ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atq; ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed dicito per Iouem, Si cōuersus ad eos mortuus ille,
loquatur

loquatur hæc cubito innitens, an non uidebitur rectissimè dicturus? Attamen uecordes isti uociferantur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in unum congerat, certaminis adiutore, & amentię Chorago abutūtur ubicūq; cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verum quantū ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepulturæ rationem in uarios diuidūt modos. Nam Græcus exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblitit, Scythia deuorat, muria condit Aegyptius. Atq; hic quidē (rem à me uisam narro) desiccatum cadauer, cōuiuam & compotorem adhibet. fit autem frequenter, ut Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ, leuet egestate pignus frater aut pater in tēpore factus. Nam libationes, pyramides, colūnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non superuacanea, & ludicris simillima? Sunt uero qui ludos quoq; constituent ad sepulchrum, ac funebres orationes habeāt, perinde quasi patrociniētur, ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iamq; adsunt necessarij, ut defuncti parentes cōsolentur, suadentq; uti cibum capiant, quācūq; illi per Iouem non illibentes ad id cōpelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousq; quæso flebimus? Sine quiescant Plutonis manes. Quod si tibi delibatum est omnino flere, uel ob hoc ipsum ci-

bus est capiendus, quo tanto luctui par esse possis. Tum deniq, tū ex omnibus cōtexunt duo uersus Homericī.
Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud.

Vita defunctos flere haud finit alius Achiuos.
At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, uerētesq;
ne post charissimorum obitum uideātur adhuc affecti
bus humanis cōmoueri. Hæc atq; his longe magis ri-
dicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in lu-
ctu, propterea quod uulgo existimēt mortem summū
esse malum.

LVCIANI DE LVCTV FINIS, DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE.

ABDICATVS LV

CIANI, DES. ERASMO ROTERODA-
MO INTERPRETE.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem
insania laborantem, reliquis medicis desperantibus,
dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in fa-
miliam. Post hæc nouercam insania correptam sanare
iussus, abdicatur.

Haud

AVD QVAQVAM noua
sunt hæc ludices, neq; mirā
da, quæ i præsentia facit pa
ter, neq; nūc primū ad hūc
irascit modū, uerū hæc lex
illi facilis est, & assuetus ad
hanc causam accedit. Verū
illud mihi nouo calamitatis
genere accidit, quod cū nul

lum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, ta
men in periculum uocor, ne poenas dem artis nomine,
nisi huic iubenti per omnia parere possit. Qua quidem
re quid fieri possit absurdius, uti curem? ex præscripto,
nō iam quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Qua
re optarim equidem, ut medicorū ars, eiusmodi quoq;
remedium aliquod haberet, quod non modo laboran
tes infania, uerūetiam præter æquū irascentes liberare
possit, nimirum quo liceat & patris iracundiæ mederi.
Nunc autem ipsa quidem infania leuatus est, cæterum
iracundia magis etiā exasperatur. Quodq; est omniū
grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me unū
insanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igit' cuius/
modi mercedem curationis feram, cum rursus ab illo
abdicor, iterū alienor a familia, ceu ob id ipsum ad bre
ue tēpus receptus, ut maiore infamia sæpius eijcerer do
mo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne ex
pecto

pecto quidem patris iussum, ut qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verū ubi res est eius modi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porro in hac muliere multo etiā minus ausim, neq; id temere. Siquidē reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nōdum aggressum curationem. Quare doleo Iudices, noueræ uicem, grauius laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maxime tamē mea ipsius causa, qui uidear immorigerus patri, cū non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse ut abdicet, si quod efficere nō queam, id ne recipiam quidem. Ita q; quibus de causis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio cōjicere. Quāq; ad illas, opinor, satis respondi, ipsa post acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit, pro uirili sum respōsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intra etabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorās, & indigna genere meo patrās, id quidem temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis cōtradendum esse duxi. Verum domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, uerū q; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus q̄longissime abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operam, cūq; optimis uiris habuisse consuetu-

suetudinem. Iam uero & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, ut aliquando pater, qui nō admodum animo cōstaret, mihi sine causa succenseret, falsq; in filiū crimina strueret. Neq; decrant qui ista morbi initium interpretarentur, minasq; ac tela paulo post irruituri mali. Nempe odium absq; causa, mores asperos, conuitia parata, censurā seueram, clamorem, iracundiam, in summa omnia plena bilis. unde usu uēturum credebā, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum usus doctrina, plurimo labore, uehementiq; animi studio artem perdidici. Porro domū reuersus, offendo patrē manifesta iam insania laborātem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altius introspicūt, nec admodum exacte morbos dījudicant. At ego sanē sicuti par erat facere frugi filium, neq; superioris abdicationis iniuriam recordabar, neq; ut accerferer operiebar. Neq; enim erat quicq;, quod illi proprie imputare possem. Verum peccata illa omnia fuerāt aliena. Nempe quēadmodum modo dicebam, ipsius morbi. Ergo cum inuocatus accessissem, non sum equidem protinus medicatus, neq; enim hic nobis mos est, neq; id praecepit ars, uerum illud omniū primū iubemur obseruare, sanabilis ne sit morbus, an insanabilis, atq; artis terminos pratergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, ut

p cōmode

cōmode possimus aggredi,aggredimur,totōq; adniti-
mur studio,ut ægrotum seruemus.Quod si uiderimus
iam inualuisse,superaſſeq; ,nec manū admolimur omī
no,idq; uetustā quandā legem eorū,qui primi medici
næ prodiderunt artē,secuti, Qui negant tentādos esse
morbos,qui iam inualuerunt.Itaq; cum patrem adhuc
intra spem esse perspicerem,neq; malum supra artis ui-
res esse,diu obseruatis ac pensitatis singulis, ita demū
aggredibar,ac pharmacū fidenti animo porrexī.Mul-
ti sanē eorum qui tum aderant,suspectā habebant ad-
ministrationē pharmaci,calumniantes curationē meā,
Iamq; parabant in ius uocare me. Aderat autē & no-
uerca pauida atq; diffidens,non id quidē odio mei, sed
quod metueret,utpote probe sciens illū grauiter labo-
rare. Nam sola nouerat omīa,quippe familiaris & assi-
due cōuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus
deterritus,sciebam enim futurū,ut mihi signa nō men-
trentur,neq; falleret ars,adhibui curā,obseruato tem-
pore idoneo.Quanq; erāt amici nōnulli,qui mihi con-
siliū darēt,ne fiderē, ne forte si res male successisset,ma-
iorem aliquā calumniā mihi accerferem,quasi patrem
ueneno ultus essem,memor iniuriarū,quibus me affe-
cerat.In summa,ille protinus conualuit,pristinæ reddi-
tus sanitati,cognouitq; omnia.Familiares admiraban-
tur,deniq; laudabat & nouerca,ac palām omībus utri-
usq; nomine gaudebat,tum mihi laudē assecuto, tum
illi

illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem, nam illud de eo testari possum, neque contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simulatque rem omnem e familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac de nuo me filium fecit, seruatore ac beneficium appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, deique illis ante factis semet excusans. Id factum copluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Ceterum urebat eos, quibus abdicatione filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illico uerti sensi, & oculos turbari, & uultum iracundum, quem admodum ex inuidia, odioque solet accidere. Nos igitur ut est consentaneum, in complexibus & animi gaudijs uersabamur, utpote utroque alteri reddito. Ceterum non uerba paulopost agrotare protinus cepit, morbo iudices graui, & impotenti. Nam statim obseruabam, ut nascabatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniam species, quinpotius uetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, uictorque in apertum prodijt. Sunt autem nobis cum alia multa signa, insanabili laborantis insania, tum illud commune in hac obseruauimus muliere. In ceteros placatior est, ac mitis, atque illis presentibus conquiescit morbus. Quod si quem conspexerit medicum, imo si uel audierit tantum de medico, in hunc supra modum incendit. Quod & ipsum

argumento est, illā graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbe ferebā, miserebatq; mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uero ob imperitiam, neq; em̄ nouit, uel originem mali, quo tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem. iussit uti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem, arbitratus idem esse insanix genus, eundē morbum, eandem ægrotationem, quæ similem curādi rationē admitteret. Verum ubi id quod erat uerissimū dico, fieri nullo pacto posse, ut mulier seruet, fateorq; me morbo imparem esse, indignatur, ac succenset, aitq; me studio detrectare, ac mulierē destituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent em̄ omnes ijs, qui libere uerū loquūtur. Tamen ego sanē pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primum quidem a lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicādi facultatem, quæ prius fuit. Neq; em̄ legislator omnibus, o pater, istam potestātē permittit, neq; uti quolibet filios, neq; quoties libuerit, abdicet, neq; quibuscumque de causis, uerum quēadmodum patribus concessit, certis de causis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerētibus accidat. Eāq; gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium uindicta, sed ad iudices uocat, æstimatores cōstituit, qui neq; per iracūdiam, neq; per calumniā

calumniā, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram cōmouerentur, hic quidē alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neq; indefensa causa liberos statim capi, uinciq; uerum & aquā infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur. Quandoquidem solum hoc autoritatis datur patri, ut ad iudices uocet, uerum iudicandi autoritas, an merito accuset, id penes uos, qui iudicio præsideris. Ac nōdum spectate crimen, quod mihi imponit, cuiusq; gratia nūc indignatur, uerum illud prius expēdite, num posthac illi ius sit abdicādi, qui semel abdicauerit, iamq; sit usus facultate, quam lex cōcedit, atq; hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationē irritam fecerit. Nam ego certe iniquissimū istud esse dico, ut liberorum quoq; sint infinitæ poenæ, ut multæ condemnationes, ac metus perpetuus, utq; lex nūc irato inferuiat, mox deinde faciat irritum, quod actum est, rursum ut eodem modo ualeat, in summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcūq; patribus pro tempore uisum fuerit. Verum initio quidem æquū erat uti concederet, cumq; indignante pariter indignaret, ac puniendi ius faceret ei, qui genuisset. Porro ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracūdiam expleuerit, post hæc rursum in familiā

recepit, & in hanc opinionē discesserit, ut frugi putet, in his perseveret necessum est, neq; postea resiliendum, aut retractanda sententia, neq; rescindendū iudicium. Neq; em̄ scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contra esset euasurus. Atq; hanc ob causam permissum est, ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Ceterū ubi non coactus, sed suapte sponte atq; autoritate ex sese comprobatū recipit, qua deinde ratione possit mutare factum, aut quis legis usus superest? Eten̄ ipse legislator hunc ad modū tecum egerit. Hic si improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiā reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista nō facere. Neq; enim tibi cōcedendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia utcūq; mutatus sit animus tu⁹, eò trahantur. Neq; uti nunc irritentur leges, nunc rursus ualeant, iudices interim testes sedeāt, uel ut rectius dicam, ministri tuæ uoluntatis, modo puniētes, modo absoluentes, quandocunq; tibi uisum fuerit. Semel genuisti, semel educaisti, pro his semel itē abdicare potes, atq; ita potes, si istud merito facere uidearis. uerum ut hoc fiat sine fine, ut ppetuo, ut frequēter, ut facile, id uero supra patris ius est. Quare per Iouē iudices, ne pmit tatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudici⁹ sententiam irritarit, iram damnarit, rursus ad eandem prouocet

prouocet poenam, & ad patriam recurrat potestatem. Cuius tēpus iam excessit, euanuitq; priuilegiū, nec huic uni quicq; ualens, quippe antehac consumpta. Etenim illud consyderate, quemadmodum in reliquis iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sentētiā, siquis perperam pronūciatū existimat, permittit lex alios adire iudices. Porro siqui ipsi suapte sponte iudices cōstituerint, delectisq; arbitris causā commiserint, posthac non idem licet. Etenim siquis, quorum sententijs initio stare non cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquū est boni cōsulere quæ statuerint. Itidem sanē tu quoq;, quē antea liberum erat nō recipere, nisi dignus maioribus uideretur, hūc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidē indignū esse in quē ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse cōfessus. Itaq; non cōuenit poenitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirū post toties pronūciatā sentētiā, ac rem bis iudicatā, primū cum abdicares, alterū, cum ipse mutasti cōsilium, mēq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus, cōfirmas illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proxime statuisti, tuūq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidē id abs te decretum, id pbasti, id ratū fecisti. Ego quidē si natura nō essem filius, sed adoptatū abdicare uelles, ne tum quidē existimarim tibi licere. Quod enim initio liberum erat nō facere,

cere, id semel factum, iniquū est rescindere. Porro eum qui primum natura sit filius, postea iudicio, sententiāq; accersitus, quæso num par est rursus expellere, & eadē familiaritate priuare sapius? Age quid si forte seruus essem, ac tu quidem primū improbum esse ratus, in uin- cula coniecisses, deinde ubi cognitum est me nihil pec- casse, manumisisses, num tibi liceret, utcunq; contigerit irasci, rursus in eādē reuocare seruitutem? Minime li- ccret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuo ualere. Ergo cum pluribus etiam argumētis docere possim, non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem fa- ciam. Hunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars) tum iuuenem, nūc ætate pro- uectum, ut ætas etiā ipsa fidē faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoq; uerū tum quidem, etiā si nullo commisso peccato, ut ego quidem dixerim, sed nec benemeritus, alienabar a familia. Nunc porro cum nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Qua re qd fieri potest ingratius? ut mea seruatus ope- ra, tantōq; elapsus a discrimine, protinus sanationē illā huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratio ne, sed usq; adeo facile mandarit obliuioni, atq; in soli- tudinē abigat eum, qui iure sit obsecutus, cū præter ius eiiceretur,

eiſceretur, neqꝫ ſolum nō meminerit iniuriæ, uerū etiam
 & ſalutem attulerit, & ſanæ menti reſtituerit? Neqꝫ em̃
 exiguo iudices, neqꝫ uulgari in hunc collato beneficio,
 tamen huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porro
 quanqꝫ hic ignorat, quo in ſtatu tunc fuerit, uos tamen
 omnes noſtis, quid facientem hunc, ſimul & patiētem,
 & quibus affectum modis, ego curandum ſuſceperim,
 ac medicis reliquis deſperantibus, fugientibus familia-
 ribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi,
 ut etiā accuſare poſſit, ut de legibus diſſerere. Quin ma-
 gis ſi exemplum quæris pater, cum propemodum talis
 eſſes, qualis nūc eſt uxor, ad priſtinam ſanitatē reuo-
 caui. Quare nō eſt æquum, ut pro his officijs, huiusmo-
 di mihi gratia reponatur, utqꝫ in me unū tantūmodo
 ſanus ſis. Etenim te nō mediocribus à me beneficijs affe-
 ctum eſſe, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris.
 Nam quem ob hoc odio perſequeris, quod uxorem ex-
 tremo laborantē periculo, grauiffimēqꝫ affectam nō ſa-
 nem, qui ſit, ut eundem nō multo potius chariſſimum
 habeas, quā ſimili morbo liberarim? non gratias agas,
 tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidē eſt ingra-
 tiſſimum, ſimulatqꝫ ad te rediſti, protinus in ius trahis,
 ſalute donatus, punis, & ad uetus recurris odiū, eandē
 recitas legem. Egregiam igitur mercedē perſoluis arti,
 dignāqꝫ pro remedijs reſers gratiā, qui quidem aduer-
 ſus medicum tantū ſanus es. Vos autē iudices, huic con-
 q cedetis,

cedetis, ut de benemerito poenas sumat, ut salutis autorem expellat, ut eū qui sanitati restituerit, oderit, ut per quē reuixit, ulciscatur: Haud profecto concedetis, si qui dem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum ali quod flagitium in præsentia cōmisisset, tamē superio ris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu, memoriāq; cōueniebat hunc præsentem iniuriā negligere, & ob illa priora facile ignoscere: maxime si tam ingens sit beneficiū, ut omnia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruauī, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præsiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum ceteri omnes iam desperarent, scēq; morbo impares esse faterentur. Nā & illud, opinor, ad meriti mei cumulū accedit, quod cum id temporis filius nō essem, cum nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem susci pere, uerū cum liber essem, atq; alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnissus sum, sanaui, restitui, meū ipsius patrem seruauī, de abdicatiōe me purgaui, iram beneuolētia sedauī, legē pietate sustuli, magnōq; beneficio reditum in familiā emi, atq; in tempore adeo periculoso fidem erga patrē demonstraui, mecū ipsum artis auxilio insinuauī, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quā multa enim me fuisse passum arbitramini, quātum & exhaustisse laborum: dum adsideo, dum

dum obseruio, dum opportunitates capto, nūc cedens patris uehementiæ, nunc artē admouens ad breue tempus cōcedente morbo. Est autem hoc omniū quæ sunt in arte medicorum periculosissimū, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim nō raro, ut exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamē nihil horum piguit, neq; grauatus sum, uerū aderam modis om̃ibus cum mōrbo luctans, postremo superaui pharmaco. Ne uero quisq; hoc audito, p̃tinus apud se cogitet, Quis aut quantus labor miscere pharmacū. Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda uia dando pharmaco, præparandū corpus, quo facilius recipiat medicattonem, deq; omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet, inanians, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod cōducit, Somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiēs. Quibus in rebus ægroti cæteri facile pareant. At qui laborant insania, ob animi libertatē intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi, neq; qui facile cura expugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus, ut iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa superiora facile subuertit, curationē impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cū morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omniū expugnatu difficilissimū

cillimū uicerit, huic ut iterū abdicet permittetis, utq; le-
ges in benemeritū interpretetur suo arbitratu concede-
tis, atq; eum cum ipsa natura bellū gerere sinetis? Ego
naturæ parēs iudices, patrē mihi ipsi seruo, custodiōq;
etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quod si filium
benemeritū, leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alie
nat, hic nimirum liberorū osor erit, ego pius in patrem.
Ego naturam amplector, Iste naturam cōtemnit, fasq;
& ius uiolat. O patrem iniuste prosequentem odio. O
filium iniustius amantem. Nam mihi ipsi uitio uerto,
patre compellente, quod odio habitus, cum præter cau-
sam amo, & magis amo q̃ oporteat. Atqui natura cō-
paratum est, ut patres liberos amēt magis, q̃ liberi pa-
rentes. Verū hic studio tum leges cōtemnit, quæ filios
nihil cōmeritos familiæ seruant, tum naturam, quæ pa-
rentes ad uehemēs natorum desyderium incitat. Non
solum enim cum plures habeat in me beneuolētiae cau-
sas, maiorem, uti debebat, beneuolentiam nō adiungit
atq; addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, me
umq; æmulatur amorem. Sed o calamitatem, quin in-
super odit amantem, charitate prosequentem expellit,
benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesq;
liberis fauētes, ceu liberis infensas, in me torquere cona-
tur. O bellum, quod cōtra naturam legibus moues pa-
ter. Non sunt ista, non sunt inquam, quēadmodum tu
uis, leges bene conditas, male interpretaris pater. Non
pugnat

pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolenti-
 am pertinent. Hic inter sese consentiunt, & altera utriusq; au-
 xilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis bene-
 meritum, Offendis naturam. Cur legibus quoq; simul
 cum natura facis iniuriam? Quæ cum honestæ, iustæ, li-
 berorum amantes esse cupiant, nō pateris esse, quippe
 quas aduersus unum filium, tanq̃ aduersus multos sã-
 pius tentes. Nec finis in supplicijs quietē inuenire, quæ
 uelint in beneuolentia liberorum erga parētes conqui-
 escere. Quanq̃ alioqui ne possitas quidē aduersus eos,
 q̃ nihil peccarint. At sanē leges ingratitudinis actionē
 cōcedunt in eos, qui benemeritis non retulerint gratiā.
 Atqui nō solū nō refert gratiā, uerū etiā punire conatur
 ob ea ipsa, q̃bus adiutus est beneficio. Cōsyderate nū-
 quicq̃ facere possit iniquius? Itaq; nō posse hunc iā ab-
 dicare denuo, q̃ paternā potestātē semel expleuerit, ac
 lege sit usus, præterea nō esse æquū, eū qui tanta præsti-
 terit beneficia, expellere, familiāq; exigere, satis opinor
 demonstratum. Nunc autē ad ipsam abdicationis cau-
 sam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit expendamus.
 At rursus ad mentem eius qui legem cōdidit, recurra-
 mus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad bre-
 ue tempus licere, quotiescunq; uelis abdicare, utq; præ-
 terea potestatem istam tibi largiamur, etiā aduersus
 benemeritum, haud tamē simpliciter, opinor, neq; qui-
 builibet de causis abdicabis. Neq; hoc dicit legis condi-

tor. Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater abdicator, ut satis sit tantū uoluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verū uos istud expēdere iubet iudices, nū grauib; ac iustis de causis irascat pater, nec ne. Hoc igitur in præsētia considerate. Exordiar autē ab ijs, quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primum omniū quod fecit sanæ menti redditus, illud erat, Rescidit abdicationē. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia erā. In his nisi fallor, nihil adhuc esse poterat, quod cum crimine uideretur esse cōiunctū. Deinde quid est omniū quod accusat? Quod obsequiū, quam curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubui: quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo pfecto. Atqui hæc sunt, ob quæ præcipue lex permittit abdicare. Cæterū cœpit agrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbiq; pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eā curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris q; abdiceris, quippe immorigerus patri. Ast ego quidē cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia nō possim obsequi, uideor immorigerus, paulisper differemus. Sed illud prius in totum dico. Neq; lex huic concedit, ut quiduis imperet, neq; mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si nō parueris, nō sis obnoxius pœnæ. quædam id genus, ut
nisi

nisi obtemperaris, ira, supplicioq; sis dignus, ueluti si ægrotes ipse, & ego nō curem. Siquid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Siquid rem rusticam curandam mandes, atq; ego recusem. Hæc omnia atq; id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium usum pertinent: Maxime si nulla in re fiat iniuriâ patri. Iam si cui pictori præcipiat pater: Hæc pinge fili, illa nequaq;: Rursum musico, hæc pulsa harmoniam, illam ne pulsa: Tum fabro ærario, Ista cude, illa ne cude: num quisq; hunc patietur abdicare filiū propterea, quod nō ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars, quanto est honoratior, uitæq; conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac utuntur. ac iustum est, ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neq; cogatur usq; neq; ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uiro- rum eruditorum cura. Neq; in seruitutē trahatur legis. Neq; timori, poenisq; tribunalium, neq; calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondissem; Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris om̃ibus imperitus esse uolo. Quis est tyrannus usq; adeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidē istiusmodi officia blanditijs, precibusq; ni fallor, non legibus, ira, iudicijs, cōuenit elicere: persua-
dere

dere medico oportet, non iubere, ut uelit, nō ut metuat, neq; ad sanādum adigendus est, sed ultro ac lubens accedat oportet, immunis à cōpulsione patris. Immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoq; publicitus honores, prāminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuūt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, Si multū studiū, multū pecuniarū insumpsisses, ut discerem, & unam hanc curationē, etiam si eiusmodi esset, ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, q̄ rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui nō sinas me, à me ipso mihi partis libere uti. Hanc ego artem tum cū non essem filius tuus, perdidici, neq; tuis subiectus legibus. Atq; hanc tamen tibi didici. Huius fructū primus sensisti, cum nihil adiumenti cōtuleris ad eius cognitionē. Quem præceptorem mercede cōduxisti? Quem phar-macorum apparatū comparasti? Nullum omnino, uerum inops, ac rerum necessariarū indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendū uiaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorū auersatio. Pro istis itaq; factis postulas uti arte mea, uisq; earum rerū esse dominus, quas mihi paraui tum cum mihi non esses dominus. Boni consule, siquid antehac ultro, nullo puocatus officio, bene de te sum meritus, cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere.

scere. Caterum non cōuenit sanè, ut meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: ut quod uolens beneficio iuuu, uertatur in occasionem, ut postea nolenti præcipias: Iamq; in cōsuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquē, semper deinde curet omnes quoscūq; uoluerit is, qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosq; metipso illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint obtreperaturi. Qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeo laborantem restituui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc quidē dicere poteram: si mihi hic imperasset ea, quæ meæ sint facultatis, atq; ego non omnino modis omnibus, uel inuitus obtemperassem. At nūc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata. Quādoquidem, inquit, me laborantem infania, sanasti: insanit autem & uxor, eodemq; tenet morbo: (sic em̄ opinatur) & a cæteris medicis ad eundē modum destituta est: tuq; potes omnia, id quod re demonstraſti: sanato hanc quoq; ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autē me auscultatis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum nec oia esse nostræ facultatis, neq; consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationē, nec eadem remedia in omnibus

bus efficacia. Actum palàm fiet, quātum interfit, nolīs quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me, hīsce de rebus philosophantē: existimātes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienā à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primū: Naturæ corporū, ac temperaturæ, haudquāq; eadē sunt: tametsi maxime in confesso est, nīdem ex elemētis constare. Verū alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idēq; loquor adhuc de corporibus uirorū: quæ neq; similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadē constitutione. Vnde necessario consequitur: ut morbi quoq; tum magnitudine, tum specie differentes, his accendanturq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursus prorsus desperata: ut quæ & facillime corripiantur, & grauissime à morbisprehendātur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quāuis tabem, aut peripneumoniā, aut insaniam, quolibet in corpore unā atq; eandē esse generis non uideatur ponēdus inter sobrios, neq; doctos, neq; inter eos, qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarūt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minime. Quemadmodū uidelicet triticū, si idem in diuersos eijcias agros: aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubribus exposito, exulto, nimirum ubere, lato, copiosōq; fructus: Rursus aliter in montuosa, petricosāq; terra, aliter in opaca

opaca, aliter in subiecta mōtib⁹. In summa: p cuiusq;
 loci diuersa natura, uarie pueniet. Itidē & morbi, pro
 rōne corporū, in quæ inciderint, aut maiores & uberiores,
 aut minores eueniūt. Verū his omiſſis pater, nec
 ompino diſcuſſa re, uult quamuis infaniam in quouis
 corpore conſimilem eſſe, ſimilemq; deſyderare curatio-
 nem. Super hæc tam multa, muliebria corpora pluri-
 mum diſſerre à uiroꝝ corporibus, uel ad morbi cor-
 ruptionem, uel ad ſanandi ſpem, aut deſperationem,
 facile fuerit cognoſcere. Siquidem uiroꝝ corpora be-
 ne compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agitationibus,
 uita ſub dīo acta, exercitata. Contra ſœminarum, flac-
 cida, male compacta, in umbra alita: Candida ob ſan-
 guinis inopiam, caloriſq; penuriam, & humoris ſuper-
 uacanei abundantia. Quare facilius corripiunt, quàm
 uiroꝝ: utpote morbis expoſita, nec ferentia curatio-
 nem: præcipue uero ad infaniam prodiuioꝝ. Nam cū
 multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facilēq; cōmo-
 ueantur: porro corporis exiguæ ſint uires: facile in hoc
 malum prolabuntur. Proinde non cōuenit, in utriſq;
 eandem à medicis ſanādi rationem requirere: Cum in-
 telligatis, hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo: iam
 ab ipſo protinus ortu diſcreta: tum tota uitæ ratione,
 tum actionibus omnibus, tū ſtudijs atq; exercitijs uni-
 uerſis. Quare cū dicis, Infania laborat: adde hoc quo-
 q; laborat mulier. Neq; confundas hic omnia ſub unā
 & eandem

& eandem insaniam referens appellationem. Verum discretis istis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit cōsidera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus: ægroti corporis naturam, ac temperaturā: & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnū an pusillū, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expendere: is demum erit idoneus cui fides habeatur, uel desperanti, uel recipiēti. Quandoquidem & insaniam innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadem. Neque enim idem, desipere ac delirare, rabire & insanire. Verum hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causæ aliæ sunt uiris, aliæ foeminis. Rursum inter ipsos uiros, aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica ferme repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initio perturbant animum: deinde paulatim uergit in insaniam. Porro mulierum corpora & multæ res infestant: & facile in morbum adducunt. Præcipue uero si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit: aut si cui successeant. Hæc paulatim subgliscentia, multoque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori

quid uxori quoque usu uenit pater: & haud scio, an nunc
 aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim
 illa oderat, quanquā morbo sanè tenetur, neque his ma-
 lis ullius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se
 facturum receperit, aut si quis eā liberarit: tum me ode-
 ris licet, uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem uere-
 bor dicere pater. Etiam si non prorsus esset, ut est, de-
 sperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis osten-
 deretur: nec sic quidem facile manū admouerem: neque
 statim auderem ministrare potionē: uidelicet ueritus
 fortunam, ac multorum hominum obtrectionē. Vi-
 des, ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouer-
 cis omnibus, etiam si probæ fuerint: easque hanc ceu cō-
 munem quandam mulierum insaniam insanire. Qua-
 re facile suspicatus fuisset aliquis: si malū hoc secus eue-
 nisset: neque profuissent remedia: perfidam ac dolosam
 fuisse curationem. Atque uxoris quidē res pater ad hunc
 sese habent modum: idque loquor, quod prorsus explo-
 ratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si mi-
 lies biberit pharmacū: eoque non operæ precium cona-
 ri: nisi me in hoc solum urges ut frustrer: idque uis ut foe-
 dam mihi famā accersam. Patere, ut mihi eiusdem ar-
 tis professores inuideant. Quod si me rursus abdica-
 ris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen ti-
 bi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat
 deus) redeat morbus: (solent istiusmodi ferme mala

irritata recurrere) quid erit mihi faciundū? Curabo, ut nosti, tum quoq; neq; unquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum, ut me denuo recipias: illud uide. Iam ista quum facis, acceris morbum, pestemq; refricas: heu ac dudum è tantis elapsus malis, contendis, uociferaris: quodq; grauissimum est, irasceris: ad odium propèsus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerāt superioris insanix tuæ procemia.

ABDICATI FINIS, DES. ERASMO ROTTERODAMO INTERPRETE.

LVCIANI ICARO

MENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS, DES. ERASMO ROTTEROD. INTERPRETE.

ER MILLE igitur erant stadia à terra usque ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio. Porro hinc sursum ad solē parafrangæ fermè quingentæ. Rursum ab hoc usq; ad ipsum deniq; cælum, arcemq; Iouis in ædito sitā, tantū ferè spaciū fuerit, quātum aquila probe, succincte, atq; expedite queat uno die perage

die peragere. AMICVS. Dic mihi per gratias Menippe: quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecum supputas? Etenim iam dudum te affectans, audio soles & lunas: præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorantem. MENIP. Ne mireris Amice, si sublimia, aereæque tibi uideor loqui: nam summam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo uiam stellis notaras. MENIP. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. AMIC. Papæ, longum profecto somnium mihi narras. Siquidem totas edormisti parasangas insciens. MENIP. Quid ais? somnium tibi referre uideor: qui modo ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itane Menippus nobis à Ioue delapsus adest è cælo? MENIP. Ita sanè. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris, & auditis, & conspectis. Quod si non credis: equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo: cum supra fidem esse uideo, meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympice Menippe, mortalis cum sim, ac terrestris, queam non credere uiro, qui nubes superarit: quicquid ut Homericis dicam uerbis, iam sit cælitum è numero unus? Verum illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudinis? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum

admodū similis illi Phrygio: ut coniectare possimus, te quoq; ab aquila raptum fuisse: quo pocillatoris alicubi munere fungereris. MENIP. Nō me dam est te iam dudum irridere. Neq; uero id omnino mirū: si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur adsimilis. Cæterū ad cōscensum nihil mihi erat opus, neq; scalis, neq; uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quod alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uero istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidē præter alia, nobis inscientibus, miluius quispiam aut graculus ex homine factus es. MENIP. Recte amice: neq; procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentū ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim omniū audacissime, nō ueritus es, ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeū aliquod pelagus tibi cognomine redderes: quemadmodū ille Icarium? MENIP. Nequaquā: Siquidem Icarus cum alas haberet cera adglutinas: eaque quāmplurimū ad solem esset liquefacta: de fluxis alis, non mirum si decidit. At nobis citra ullam cerā erant pennæ. AMIC. Istud qui fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis, ut uera uideantur quæ narras. MENIP. Ad hunc fermē modum. Aquilam egregie magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alas unā cum ipsis brachijs præsecuissem. Quin potius si uacat totius cōmenti rationē ordine tibi percensebo. AMIC.

Mihi quidem

Mihi quidem uel maxime uacat. Adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inhio. Ne uero me negligas, per Iouem amicitiae praesidem: auribus in aere suspensum, ob tuam narrationem. MENIP. Ausculta igitur. Neq; enim ciuile fuerit, si spectem animum ore hiante relictum: eumq;, quoadmodum tu ais ab auribus suspensum. Ego igitur cum expendens ea quae sunt in uita mortalium: protinus omnes res humanas repperissem ridiculas, humiles, instabiles: nempe opes, imperia, magistratus: contempnis his, atq; horum studio, adiectoq; animo ad ea, quae uere sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturam suspicere. Atq; hic mihi multam attulit haesitationem, primum hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neq; enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neq; quo opifice: neq; quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplerer, multo etiam magis ambigere sum coactus. Quippe qui uiderent stellas temere per caelum disiectas: Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam Super omnia uero, quae Lunae accidebant, mihi uidebantur absurda ac plane mira: putabamq; causam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa. Videbantur haec quaeque omnia coniectu difficilia: quaeque nullis notis depre-

s hendi

hendi possent. Itaq; cum ad eum modum essem affectus: optimū factu ratus sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabā illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissem, quantū mihi coniectare licebat, è uultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbæ profunditate. Mirum em̃ ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cælestium rerū peritos uiros præ se ferebant. His ubi memet docendum tradidissem magnā pecunia: quam partim euestigio præsentem numerauī: partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruentum esset: nō grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantū aberant, ut me pristina liberarent inscitia: ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum infecabilia, inania, syluas, idæas, atq; id genus alia, mihi quotidie offundentes. Verum illud interim mihi uidebatur omniū esse grauissimū: quod cum nihil inter illos conueniret: uerum pugnantia, diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamen postulabant, ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras. Si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant: neq; de iisdem eadem probabant. MENIP. Atqui rides Amice: si audieris illorum arrogātiā, & in differēdo prodi-

do prodigiosam confidentiā. Qui quidem cum humi
 ingrederentur: nihilōq; præstantiores essent nobis, qui
 super terram ambulamus: ne cernētes quidem acutius
 quā quivis alius astans: nonnulli cæcutientes etiā se
 nio atq; inertia: tamen & cæli terminos perspicere sese
 profitebant: solem quoq; ipsum dimetiētes: & ea quæ
 supra lunam sunt, aggredientes: Ac perinde quasi ex
 ipsis delapsi stellis: ita & magnitudinem illarū, & figu
 ram explicabant. Ac sæpenumero cū forte ne illud qui
 dē certo scirent, quot stadijs à Megara abessent Athe
 næ: tamē spaciū, quod interest inter solem & lunam,
 quot esset cubitorum, audebant pronunciare: Tum aer
 is altitudinē, maris profunditatem, terræ ambitum di
 metientes. Ad hæc, circulos depingebāt, ac triangulorū
 figuras super quadrangulos inducentes: neq; nō spha
 ras quasdā picturatas, cælum scilicet ipsum metientes.
 Iam uero illud an non insulsum, & insignis arrogātiæ?
 quod cum de rebus usq; adeo incertis loquantur, nihil
 tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: ue
 rum supra modum contendunt: neq; ullum uincendi
 locum alijs relinquunt. Tantū non iureiurando cōfir
 mātes Solem massam esse cādefactam: incolī Lunam,
 stellas aquam potare: idēq; sole ueluti situla quadā per
 funem demissa, uaporem ē mari attrahente, atq; illis
 omnibus ordine potum distribuyente. Nam quanta sit
 in dictis pugniātia, id haud difficile fuerit cognoscere:

Iam mihi specta per Iouem: num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis diffita interuallis. Quandoquidem primū de ipso mūdo uaria est sententia: cum alijs & ingenuis, & nunquā interiturus esse uideat. Rursum alijs, & opificem illius, & fabricā di modum eloqui sint ausi. Quos equidem cū primis admirabar: propterea quod cum deum quendā rerum omniū opificem praposuissent: non illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum, non possis uel tempus, uel locū imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum autores mihi narras. MENIP. Quid autē, si iam audias uir optime, quæ differāt, & de Ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiant. Dum alijs fine circūscribunt uniuersum: alijs contra, finem illud nefcīre existimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabant: damnantes eos, qui de hoc uelut uno quopiam illorū disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haudquaquā amicus paci, bellum rerum omniū parentem esse censebat. Nam de dijs, quid iam attinet loqui? Cum his deus esset numerus: illi rursus, per canes, & anseres ac platanos deierarēt. Deinde alijs, reliquis omnibus dijs expulsis, uni soli rerū omniū imperiū tribuebant: ita ut mecum etiam animo discruciarer, cū

ciaret, cum tantam audire deorum inopiam. E diuerso
 alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis,
 hunc aliquē primum deum appellabant: his secundas
 aut tertias diuinitatis partes tribuebāt. Ad hæc, alij in/
 corporeū quiddā & informe putabant esse numē. Alij
 corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant
 in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ res mortali-
 um; uerum erant nōnulli, qui eos omni cura liberātes,
 haud aliter atq; nos cōsueuimus ætate defectos, à mi-
 nisterijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, q̃p
 cuiusmodi in comoedijs induci solent satellitia. Iam alij
 superantes hæc omnia, ne esse quidē ullos omnino de-
 os credebant; sed mundū nullo domino, nulloq; duce
 temere ferri sinebant. Atqui cum hæc audiebam, uere/
 har non habere fidem uiris altifremis, ac probe barba-
 tis. Necq; tamen inueniebā, ad cuius dicta me uerterē:
 ut aliquā illorum sententiā nanciscerer irreprehensam,
 ac nequaq; ab alio subuersam. Itaq; planē tandem Ho-
 mericum illud mihi usu ueniebat. Nam sæpenumero
 animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem: sed
 me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cū per-
 plexus hæsitarem: desperabā futurū, ut super his uerū
 aliquid in terris audirem: cæterum unicā tantū uia, uni-
 uersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua rati-
 one additis, in cælum ascenderem. Eius rei conficiendæ
 spem mihi præbuit primū ipsa cupiditas: deinde fabu-

larum scriptor Æsopus: qui aquilis ac scarabeis, interdum & chamelis cælum adiri potuisse demonstrat: uerū ut mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur. Ceterū si uulturis, aut aquilæ alas induissem: nam has solas sufficere ad humani corporis modum: futurū forsitan, ut mihi succederet experientia. Itaq; correptis auibus, alteri dextrā alam, porro uulturi sinistrā amputaui: idq; admodum scite. Deinde quū obligassem, humerisq; loris ualidis accōmodassem: tum summis pennis ansas quasdam manibus inferendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam: primū subsiliens, ac manibus interim subseruiēs, & anserum exemplo paulū adhuc à terra uolatu me sustollens, inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iā audacius etiam experimentum aggrediebar: conscensaq; arce demissi meipm per præceps, atq; inde in ipm ferebar theatrū. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iā & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Partheno siue Hymetto, ad Geraneā usq; uolabam: Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoen & Erymanthū ad Taygetum usq;. Ergo quū tandē audax facinus satis essem meditatus: iamq; perfectus & altiuolus euasissem: nō amplius de pullis imitandis cogitabam: uerū conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde recta in cælum tendere cœpi: initio quidem

tio quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem:& postea ferebam,& hoc quoque facile. Verū ubi am ipsi lunæ uicinus essem,plurimumque nubiū essem emensus:sentiebam me defatigatum,maxime in ala sinistra,nempe uulturina.Huc igitur diuerti, ac super eā insidens requiescebā:in terrā interim è sublimi respiciens:necque secus quā Homericus ille Iuppiter,nūc bel-lacium Thracum regionem despiciēs, nūc Mysorum, mox (silibuisset) Græciam, Persidē, Indiāque: ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar.

AMIC. Ergo ista quoque narrabis Menippe: ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur:quin potius siquid obiter in itinere conspexisti,fac ut hoc quoque sci-amus.Nam ego sanè haud mediocria dicturum te ex-pecto:de terræ forma,dēque omnib⁹ quæ in terra sunt cuiusmodi tibi uisa sunt ex alto contemplāti. MENIP. At tu quidem recte cōiectas Amice. Quamobrē qua-tenus licet,conscensa luna inter narrandum peregrinā-ti comes esto,simulque mecum contemplare totam ter-ræ speciem,habitūque. Atque initio quidem admodū pusillam quandā terram mihi uidere uidebar:multo,inquam,luna minorem:ita ut ego repente intentis ocu-lis diu dubitarem, ubinam essent tanti illi montes, ac tantū mare:quod ni Rhodiorum colossū conspexis-sem,tum Phariā turrim: haud dubie prorsus ubinam esset terra,me prorsus latuisset:uerū ista quod sint sub-
limia,

limia, præq; cæteris eminentia, præterea oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium uita cœpit esse conspicua: nō solum singulæ nationes atq; urbes: sed planè uidebam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras: & ut summatim dicam,

Quicquid tellus educat alma.

AMIC. Ista quæ nunc dicis, haud quāquam sunt uerisimilia; ac secum pugnantia. Etenim quum paulo ante Menippe terrā requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam: adeo ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam uidere te credidisses: qui repente factus lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis: homines, feras, ac p̄p̄modum etiā culicū nidos. MENIP. Recte tu quidem admones: nā quod maxime dictū oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidē terrā conspectam agnoscerem: cæterum reliqua non possem perspicere propter altitudinem: nimirū iam non pertingente oculorum acie, grauiter ea res me discruciat, ac uehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem sollicitus, ac prop̄modū etiā lachrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedodes, ea specie ut carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atq; exustus. Hunc ego quum uidissem (dicendū est enim) non
nihil per-

nihil perturbabar, ratus dæmonē aliquē lunārē uidere me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullū ego sum numē: qd me immortalibus æquas? Sum Empedodes ille physicus: etenim ubi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptū huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo: aeri uagus plerūq; ac rore uictito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nā illud (ni fallor) male te habet, torquetque: quod non liceat tibi perspicue terram cernere. Bene abs te factum est, inquam, optime Empedodes: ubi primū deuolaro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atq; in Nouilunijs, ter ad lunā inhians uota faciam. Imo per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratia: sed affectio quædam mouit animū meū, quum te uiderem affectum molestia: uerum scis quid facies, quo perspicax fias? Nō per Iouem, inquā, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis: nam in præsentia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Eteñ ut acute uideas, id ipse tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquā: necq; enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio inquā maxime, sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur: atq; ita demū est rex & ingenua aquila, si non cōiuentibus oculis aduersus radi-

sus radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. Quare iam me poenitet: qui non meis exemptis oculis aquili/ nos inferuerim, cum huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte satis regaler adornatus: quin magis adsimilis uideor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, ut protinus alterū oculum regalem habeas. Etenim si assurges, uel isq; co/hibita uulturis ala, alteram solam mouere: iuxta ppor/ tionem alæ, dextro oculo cernes acute: quo minus alte/ro cæcutias, nulla ratione succurri pōt: propterea quod ad partem pertineat deteriorē. Mihi, inquam, satis est, si uel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilō em fuerit deterius: cum mihi nō raro uidisse uidear fabros altero oculo melius etiam ad regulam exæquantēs li/ gna. Hæc locutus simul ea faciebā, quæ præceperat Em/ pedocles: ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumū euauit. At simulatq; mouissem alam, ingens lumen mihi circūfulsit: adeo ut cuncta fierent in conspi/ cūo, quæ hætenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clare uidebā, & urbes, & homines: & quæ fiebāt: neq; solum ea quæ sub dio, uerum etiā quæ domi faci/ebant, rati sese à nemine uideri. Ptolomæum uidi cū so/rore rem habentē: Lysimacho struentē insidias filium: Antiochum Seleuci filium, nouercæ Stratonicæ dancu/ lum innuentē: Thessalum Alexandrum ab uxore tolli ē medio: Antigonū filij uxorem adulterio stuprātem:

Attalo

Attalo uenenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arfacen interficientē mulierculam: & Arbacē eunuchum gladium eduentē in Arfacen. Porro Spartinus Medus ē conuiuiū foras ptrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontē impacto. Atq; his fermē cōsimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces, in regijs geri licebat cernere. Nempe adulterantes, occidentes, infidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes: nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negotia huiusmodi mihi spectaculū exhibebant. Cæterum quæ factitabant plebei, longe magis erant ridicula. Siquidem & inter hos uidebam Hermodorū Epicureum ob mille nummū peierantē: Agathodē Stoicum de mercede discipulū in ius uocantem: Cliniā rhetorē ex Aesculapij fano phialam aureā suffurantem: Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios cōmemorē: qui parietes perfoderent: qui lites agitabant: qui foenerabant: qui reposcerent: Nam uarium quoddam & undiq; mixtum erat spectaculū. AMIC. Atqui recte facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Cōsentaneū est enim te ex his non uulgarem cepisse uoluptatem. MENIP. Ne fieri quidē potest Amice, ut cuncta ordine recensēam: quum spectare modo ista fuerit difficillimū: uerum rerum fastigia eiusmodi fermē uidebantur, qualia refert Homerus in clypeo: ubi erāt cōuiuia, nuptiæq;. Altera ex parte iudicia, & conciones:

t 2 Rursum

Rursum alia ex parte sacrificabat quispiam. In pximo uero conspiciebatur aliquis luctum agens. Porro quū ad Geticam respicerem, uidebam belligerantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errātes in plaustris. Mox ubi paululum in diuersam partē deflexissem oculum, spectabam agricolantes Ægyptios. Phoenix scortabatur: Cilix latrocinabatur: Lacon loris cædebatur: Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererent: cogita nūc cuiusmodi uisa fuerit rerum confusio. Non aliter, quā si quis p̄ducatur multos saltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat, ut omisso concentu propriam quisq; cantionē canat: Deinde si certatim canat unusquisq;, & peculiarem suum cantū absolueret studeat, uocisq; magnitudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouē, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMICVS. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusus. MENIPPVS. Atqui Amice, hoc genus sunt oēs qui in terris choreas agunt: omnisq; mortalium uita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui nō modo sonent absone: uerum & ornatu sint dissimili, diuersaq; moueant: neq; quicq; idem cogitent: donec choragus omnes è scēna exigat, negās diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes: taciti, nec amplius confusam illam, & incōpositam canentes cantionem. Verum in uario ip̄o ac multiformi

tiformi Theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebant
omnia: præcipue uero mihi risum mouebant ij, qui de
agrorum finibus contendebāt: quicq̃ sibi placeret hoc
nomine, quod Sicyoniū agrum colerent: aut quod Ma
rathonis eam partem haberet, quæ est iuxta Oenoe:
aut quod in Acarnania iugerum mille possiderent. Cū
uniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è
sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spa
cium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportionē,
minima pars erat. Itaq̃ perspexi quid esset reliquum:
quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui in
ter hos cōplurimū agri possidebat, uix unam ex Epicu
reis atomis colere mihi uidebatur. Cæterum ubi ad Pe
lopōnesum flexissem oculos: deinde terram Cynosuræ
subiectam aspexissem: ueniebat in mentem, pro quātu
la regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyp̃tia, tam
ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorū multitudo ce
cidisset uno die. Porro si quē conspexissem auro super
bientem: quod annulos haberet octo, phialas quatu
or: magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uni
uersum, unā cum ipsis metallis, uix erat magnitudine
micæ. AMICV S. O te felicem Menippe: qui tam nouū
spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ci
uitates atq̃ homines ipsi, quanti uidebant, ex alto con
templanti? MENIPPV S. Equidem arbitror te sæpenu
mero formicarum concionē uidisse: Aliquas in orbem
t 3 obambu

obambulantes: nōnullas exeuntes: rursum has in ciuitatem redeuntes. Atq; hæc quidem fimum exportat: hæc alicūde raptam fabæ tunicā, aut dimidiatū frumētigranū currens apportat. Consentaneū est autem pro ratione uitæ formicarum, esse apud illas & ædium fabros, & cōcionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed urbes sanè cum ipsis uiris, formicarū nūdis maxime uidebantur adsimiles. Quod si tibi uideatur humilius exemplū, uiros cum formicarū republica cōferre: uetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis uiros natos esse. Iam posteaq; satis spectassem omnia, satisq; risissem, excussi meipsum, subuolaui,

Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ades.

Nondū stadiū ascenderā, cum Luna, scēminea sonans uoce, Menippe inquit, ita tibi contingant quæ optas. In serui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic inquā: neq; enim erit molestum: nisi si quid oneris sit portandum. Nūcium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionē meo nomine Ioui perferes. Enecor Menippe, & multa, & intoleranda ab istis philosophis audiens. Quibus præterea nihil est negotij, nisi ut curiosi res meas exquirant: quæ sim, quanta sim: & quam ob causam dissecer, dimidiataq; fiam: curq; utrinq; gibbosa uidear. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu, supra mare suspensam esse. Alij rursus, quod quisq; secum excogitarint,

gitarint, hoc mihi tribuunt. Postremo, ipsum quoq; lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinū: quodq; superne à sole proficiscatur: neq; finem faciunt: etiam cum hoc qui mihi frater est, cōmittere me, & factionem inter nos serere conantes. Neq; satis erat illis, quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen q̄ multarū rerum illis sum conscia: quas noctu patrant, turpissimas & execrādas: cum interdiu tetrici sint, & aspectu uirili, habituq; graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atq; ego cum ista uideam, sileo tamē. Neq; enim decorum arbitror, retegere atq; in lucem efferre nocturnas illas diatribas: & quam quisq; in operto uiuat uitā. Quinetiam si quē conspicerem adulterantē, aut furantē, aut aliud facinus q̄ maxime nocturnum audentē: continuo contracta nube tegebam: ne uulgo ostenderē, uiros senes, ea gerētes, quæ neq; barbæ prolixæ, neq; uirtutis professioni essent decora. At istis, p̄ nihilo est oratione me discerpere, modisq; oībus cōtumelia afficere. Adeo ut, testis est mihi nox ipsa, sæpius in animo habuerim, q̄ possem hinc longissime demigrare quopiam: ubi liceret curiosam istorū linguam effugere. Hæc igitur memineris, ut Ioui renūcies: simulq; illud addas, ne fieri quidem posse, ut hoc in loco durem: nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occudat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur: diatribis finem impos-

nem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modū fiet, ut mihi paretur quies, desinantq; me quotidie cōmetiri. Fient, inquam, quæ mādās: simulq; recta ad ipsum cælum tendebam.

Nulli ubi cōparent hominū nūe bournue labores. Etenim paulopost ipsa etiā Luna mihi perpusilla uidebatur ē sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cælum perueni. Ac primū quidem mihi uisum est, protinus ita ut eram, introire: ratus facile fieri posse ut fallerem: quippe dimidia mei parte aquila. Porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpendebam illos q̄primum deprehensuros esse me: qui alteram alam uulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, nō temere uenire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meū, festinato abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo post, intro sum accersitus, magnopere pauitans ac tremēs. Offendōq; deos omnes pariter confidentes: nec hos absq; solitudine. Nonni hil enim animos illorū turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantū antea, nuncq; expectabant futurum, ut mortales omnes mox aduenirent, ad eundem modum alati. Porrò Iuppiter, admodum terribili uultu, toruōq; & Titanico me obtuens, inquit: Quis nā es, & unde uenis? ubi nam urbs tibi: quīue parentes? Hoc ubi

Hoc ubi audissem, p̄p̄modū metu sum exanimatus. Attamen constitui stupidus, p̄c̄q̄ uocis magnitudine attonitus. Aliquāto post ad me reuersus, omnia dilucide exposui, ab ipso exorsus capite: Quemadmodū cōcupissem sublimia illa cognoscere: Quemadmodū accessissem ad philosophos: quemadmodū pugnātia loquentes audissem: Quemadmodum desperassem, distractus illorum dictis: Deinde meū inuentum, tum alas, reliquaq̄ omnia, usq̄ ad ipsum cælum. Post om̄ia addidi, quæ Luna mandarāt. Itaq̄ ridens Iuppiter ex porrectis aliquantū supercilijs: Quid dicas, inquit, de Zeto & Ephialto: cum ausus sit & Menippus in cælum ascendere? At in p̄sēntia quidem, te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato respōso dimittemus: simulq̄ cum dicto surgens, ibat ad eam cæli partē, unde maxime omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat, ut uotis audiendis consideret. Atq̄ interim inter eundum, percōtabatur me super his negocijs, quæ essent in terra: ac primum quidē illa: Quanti nunc uenit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauit̄ uos tetigit: Et num holera egent hymbre copiosiore. Sub hæc rogabat: nūquis adhuc supeisset è Phidiæ genere: Et quā ob causam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent: & num in animo haberent Olympium suum aboluere: Et num essent comprehensi, qui templū Dodo

u n̄rum sa

nam sacrilegio spoliassent. Ad ea cum respondissem:
Dic mihi (inquit) Menippe: de me uero quā habēt ho-
mines opinionē? Quam, inquam, o here, nisi maxime
piam: nimirum omnium deorum regem esse te. Ludis
tu quidem, inquit. Caterum ego contentionē illorum
probe noui: etiam si nihil fateare. Siquidem fuit olim
tempus, cū illis & uates esse uiderer, & medicus. In sum-
ma, unus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant, & uiæ
omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona
splendidæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porro præ
fumo sacrorum, nec attollere oculos mihi licebat. Verū
posteaq; Apollo apud Delphos constituit oraculum:
Aesculapius medicinæ officinam Pergami: simul atq;
Bendidiū natum est in Thracia: Anubis templum in
Ægypto: Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem cōcur-
runt omnes: solēnes conuentus celebrāt: Hecatombas
offerunt: mihi uero tanq; ætate defecto, abūde magnū
honorē habuisse se putant: si solido quinquēnio sacrifi-
carint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidio-
res, quā sint uel Platonis leges, uel Chrysippi syllo-
gismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum perue-
nimus locum, ubi confessus erat ad exaudienda uo-
ta. Erant autē ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora-
puteorū, habentes opercula: iuxta unamquāq; sella po-
sitā erat aurea. Itaq; Iuppiter cum ad primam assedis-
set, detracto operculo, præbuit sese petentibus. Opta-
bant autem

bant autem ex omni undiq; terra, diuerſa, uariâq;. Nā ipſe quoq; admotis pariter auribus, ſimul audiebā uota. Erant autem huiusmodi. O Iuppiter, cōtingat mihi regnum. O Iuppiter, cōtingat cepas & allia mihi prouenire. O Iuppiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rurſum alius aliquis dicit: Utinam exiſtā hæres uxoris. Utinam nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fratri. Contingat mihi uincere litem, coronari Olympiâ. Porro ex his qui nauigabant, hic optabat ut ſpiraret Boreas, ille ut Notus: Agricola optabat pluuiam, contra ſullo ſolem. At Iuppiter audiens, & ſingula uota diligēter expendens, non omnibus pollicebatur.

Verum hoc cōceſſit Saturnius, abnuit illud.

Nam juſta uota per os fenestræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuens. Rurſus iniqua remittebat irrita, ſlatu deorſum redigens: ne poſſint ad cælum accedere. Super uno quodam uoto uidebam illū etiā ambigentem. Etenim cum eſſent duo, qui diuerſa peterent: æquales uiſtimas pollicitâtes: nō inueniebat utri potius annueret. Itaq; iam Academicon illud illi accidebat, ut nihil ſtatuiere poſſet. Verū exemplo Pyrrhonis ſuſpenſus hærebat etiam, ac cōſyderabat. Porro cū iam ſatis uota proponētibus dediſſet operam: ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundā fenestrā: pro no capite fœdera feriētibus, ac iurantibus dabat operā. Vbi his quoq; reſponſum eſſet, ac Hermodorū Epicu-

reum fulmine cōminuisset : ad proximam deinde sella
se transfudit, de diuinationibus omnibus & augurijs
auditus. Hinc ad sacrificiorū fenestram transijt: per
quod fumus ascendens, denunciabat Ioui nomen uni-
uscuiusq;, qui rem diuinā faceret. Rursum omissis his,
uentis & horis mandabat, quæ facere deberent. Hodie
apud Scythas pluito : apud Libyes fulgurato : apud
Græcos ningito. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note
quiesce. Zephyrus Adriani undas concitet. Tū in Cap
padociā grandinis mille modij dispergant. Tandem
omnibus ferme ordinatis, discedebamus in eū locū ubi
cōpotant dī. Iam enim cœnæ tempus erat. Mēq; Mer-
curius arreptum iussit accumbere iuxta Panem, & Co-
rybætes, & Attim, ac Sabarium: inquilinos istos & an-
cipites deos. Interea panem exhibebat Ceres: Bacchus
uinum: Hercules carnes: Myrtum Venus: Neptunus
Menides: simul interim & ambrosiam & nectar furtim
degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut est ho-
minum amans, si quando conspexisset Iouem auertere
oculos, nectaris cyathum unum, nōnunq; etiam duos
mihi infundebat. Dī uero, quemadmodū alicubi dixit
Homerus, & ipse opinor, ut ego illic cōspicatus, neq; fru-
mentum edunt, neq; potant nigrantia uina: uerum am-
brosiam apponūt, & nectare inebriant: præcipue uero
gaudent uesti sacrificiorum fumo, unā cum ipso nido-
re: subuolante ad hæc sanguine uictimarum: quæ sacri-
ficantes

ficātes aris infundūt. Cæterū inter cœnandū, & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacē saltabat, & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant: tum primā ex Pindaricis hymnis odam: deinde omniū saturi requieuiimus, quo quisq; sedamur loco, satis uuidi potu.

At reliqui noctem diuicq; hominesq; per omnem

Dormibant: me nequaquā sopor altus habebat.

Verum mecū animo uersabam cū alia permulta, tum illa præcipue: qui fieret, ut Apollini tanto iam tempore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in celo, quum sol semper adesset, unaq; conuiuium agigaret. Ac tum quidem pusillum obdormij: mane uero surgens Iuppiter, iussit indici concionē: mox quū adessent omnes, sic farier inquit: Vti uos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit: uerum quum alioqui iam olim mihi fuerit animus cōmunicare uobiscum de philosophis, maximeq; uero à luna, hisq; de quibus illa queritur cōmotus: statui haudquaquā diutius prorogare consultationē. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidū, iracundū, gulæ studiosum, stultū, fastuosum, contumeliosum: & ut uerbis Hælo mericis dicam,

Telluris inutile pondus.

Isti igitur in sectas diuisi, ac uarijs rationū labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellāt: Academicos alij:

u ; alij Epi-

alijs Epicureos: alijs Peripateticos: alijs itē uocabulis, his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandū illud uirtutis nomen induerint: tum adductis in altum supercilij, promissaq; barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circūferentes: simillimi nimirū istis Tragœdiarū histrionibus: quibus si personas, stolamq; illam auro sparsam detraxeris: quod superest, id ridiculum est: nempe homnuculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi quum sint, mortales quidem uniuerfos aspernant: de dijs uero absurda prædicant: contractisq; cœtibus adolescentulorum, quos nihil negotij sit fallere, nobilem illā uirtutē ostentant: & uerborum ambiguitates docēt: atq; apud discipulos temperantiā semper ac modestiam laudāt: opes ac uoluptatē execrantur: cæterum ubi soli & apud sese esse cœperint: quid attinet dicere, quantopere sese ingurgitet: q̃p immodici sint ad Venerē: quemadmodū aut etiā assium sordes oblingant: Iam illud est omnium grauissimū: quod cum ipsi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatum: sed inutiles ac superuacanei desideāt:

Nusq; in consilijs, nusq; numerent in armis.

Tamen reliquos accusant: ac uirulentis quibusdam dictis cōgerentes, neq; non maledicta quædam meditati, obiurgant: proximisq; conuitiantur. Adeo ut is inter hos primas tenere uideat, qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At

sanè

sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantē,
& cæteros incusantem percontetur, ad hunc modum:
Tu uero quid tandē facis? Aut quid per deos dicemus
te ad uitam conferre? Nimirum respondebit, si modo
recta uerâq; fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem,
aut agros colere, aut militare, aut artem aliquâ aggre-
di, superuacaneum mihi uidetur. Cæterū damo, squa-
leo, frigida lauo: incalceatus per hyemē obambulo: ac
ueluti Momus ille, quæ ab alijs gerunt, calumnior. Ac
si quis diuitum sumptuosius opsonarit, aut amicā ha-
beat: id exquiro, atq; indignor. Quod si amicorū quis-
piam aut sodalium, morbo decumbat, curâq; & obse-
quio egeat: id ignoro. Hoc genus sunt nobis odij hæ
pecudes. Iam uero qui ex his uocantur Epicurei, uehe-
menter sunt etiam contumeliosi: neq; mediocriter nos
mordent: affirmantes neq; dijs esse curæ res mortaliū,
neq; omnino cōsiderari à nobis quid apud illos agat.
Quasobres tempus est, ut de his cōsultemus: ppter ea
quod si semel ualeant hæc persuadere ijs, qui sunt in ui-
ta, nō mediocriter esurietis. Quis enim post uobis rem
diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentū?
Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis he-
ri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pari-
ter & hominibus sint cōutilissima, & nobis cōminime
periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens adfremebat con-
cio: mox clamatū est ab omnibus: effulmina, exure, cō-
minue: in

minue: in barathrum, in tartarum: ut gigantes. At Iupiter rursus in dicto silentio, sient ista, inquit, quemadmodum uultis. Omnes cominuentur cum ipsa sua dialectica. Quamquam in presentia sane fas non est punire quentem. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses. Iamque inducias promulgaui. Itaque proximo anno, ineunte uere, mali male perdentur formidando fulmine.

Sic ait, atque supercilij pater annuit atris.

Porro de Menippo hæc mihi uidentur, inquit: ut adeptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit cœtum. Meno Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam Amice, quæ è calo mecum adfero. Quare ab eo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Poedala inambulantibus.

ICAROMENIPPI FINIS,

DES. ERASMO R.

TERODAMO IN-

TERPRETE.

REVERENDO PA

TRI AC DOMINO, D. RICARDO EPISCO
PO VVINTOVIENSI, ERASMVS ROTB
RODAMVS, S. P. D.

PRISCORVM usq; sæculis mos hic
in hac nostra tempora deductus est
amplissime pater: ut calēdis Ianuarijs
principe ineuntis anni die, munuscu-
la quæpiam missitentur: quæ nescio
quid lætioris ominis afferre credunt:
tum ijs ad quos abeunt: tum illis ad quos redeunt. Itaq;
quum ego dispicerē ecquid tandē muneris à nobis iret
ad tantū patronū, ad tam potentē amicū: neq; quicq;
in mea reperirem supellectile, præter meras chartulas:
profecto chartaceam strenā mittere sum coactus: q̃p̃q;
quid aliud potius mitti conveniebat ab homine studi-
oso, ad Præsulem omnibus quidē fortunæ muneribus
magnificentissime cumulatū: sed qui uirtutem, uirtu-
tisq; comites, honestas literas, infinitis calculis antepo-
nat: quicq; tanq; contemptū, penēq; dixerim inuitus
fortunæ dona admittat: cōtra animi bonis quū sit opu
lentissimus, tamen semper magis ac magis cupiat dite-
scere. Porro nostrū hoc munusculum: si nulla alia licet:
saltem Terentiani Parmenonis exemplo, hoc nomine
cōmendabimus: quod non ex Æthiopia, uerum è Sai-
x mosata

mosata usq; Commagenorum urbe sit profectum. Est autē dialogus Luciani: cui titulus Toxaris, siue de amicitia: quem nos paucis hisce diebus latinū fecimus. Qui quidem (uti spero) nō omnino futurus est ingratus tua excellentiæ: uel ob id, quod amicitia prædicat: rem adeo sanctam, ut barbarissimis etiā nationibus olim fuerit ueneranda: Nunc Christianis usq; adeo in desuetudinem abiit, ut non dicam uestigia, sed ne nomē quidem ipsum extet: quū nihil aliud sit Christianismus, quā uera, perfectaq; amicitia: quā cōmori Christo: quā uiuere in Christo: quā unum corpus, una anima esse cum Christo: hominum inter ipsos talis quædam communio, qualis est membrorum inter se corporis. Neq; minus tamē iucundus, quā frugifer futurus est: si quis modo decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, quā totus Græcanicū quiddam sapit: comis, facetus, festiuus: contra Toxaridis Scythæ oratio, quā tota Scythicum quiddam spirat: simplex, incondita, aspera, sædula, seria, fortis. Quin etiam dictionis discriminē, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, pro nostra uirili referre curauimus. Hanc igitur qualēcunq; diētuli tui strenulā amplissime Præsul, felicibus auspicijs accipe. Et Erasmiū sicuti iam pridem facis, amare, ornare, iuuare perge.

Vale Londini, Calendis Ianuarijs, M. D. V I.

Toxaris

TOXARIS SIVE

AMICITIA, DIALOGVS LVCIANI.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

Interlocutores, MNESIPPVS GRAECVS.

TOXARIS SCYTHA.

MNESIPPVS.

VID AIS Toxaris? Sacrificatis Orestis ac Pyladi uos Scythae: deosq; esse illos creditis? TOXARIS. Sacrificamus Mnesippe: sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNES. An uero mos apud uos, etiam bonis uiris posteaq; uita defuncti sint, pinde ut dijs sacra facere? TOXA. Non istuc modo: uerum eosdem festis diebus ac celebribus cōuentibus honoramus. MNES. Quid capientes aut sperantes ab illis? Necq; enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quū iā sint mortui. TOXA. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: q̄q̄ nō ob id tantū hāc facimus: quin magis existimamus nos

x 2 rem

rem uehementer conducibilem: & his qui in uita sume
esse facturos: si præstantiū uirorum memoriā celebre-
mus: honoremq; habeamus ijs, qui uita defuncti sunt.
Siquidem hac ratione futurum arbitramur: ut multi
apud nos illorum similes euadere cupiant. MNES, Ista
quidem recte iudicatis: at Pyladem atq; Orestem quo
nomine potissimū suspexistis, ut dijs eos æquaueritis:
idq; adeo, quum hospites uobis essent: uel, quod gra-
uius, hostes: Quippe posteaq; naufragio eiectioni ab ijs,
qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi, abdu-
ctiq;: ut Dianæ immolarentur: adorti carcerarios: neq;
non oppressis excubijs, & regem trucidarunt: & assum-
pta sacerdote, quin ipsa quoq; Diana sublata, nauigio
sefe proripuerūt, irrita publica Scytharum lege. Quod
si ob istiusmodi facta honorem habetis uiris: facile asse-
cuti fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq;
ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite: num uobis ex-
pedierit multos in Scythiā Orestes ac Pylades appelle-
re. Nam mihi quidem isto pacto mox futurū uidetur,
ut religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui re-
liqui sunt, ad eūdem modum ē regione uestra in exiliū
ablegatis: postea, opinor, deorum omnium uice uiros,
qui illos eiectionem uenerant, diuinitate donabitis: & qui
sacrilegi in uos fuerūt, ijs tanq; dijs sacrificabitis. Quod
si nequaq; horum gratia Orestem ac Pyladem colitis,
sed aliud quippiā Toxaris in uos beneficij contulerūt:
qua

qua gratia quū olim nō esse deos iudicaueritis: nūc è regione, sacra illis faciētes, deos esse decreuistis: Et qui tū parū aberant ut uictimæ fierentijs nūc uictimas offeris: Enimvero ridicula uideantur ista: & quum his quæ quondam statueratis pugnantia. ΤΟΧΑ. Et ista quidē Mnēsippe prædara sunt uirorū illorum facinora, quæ tōmemorasti: uidelicet duo cum essent, tam ingentē ausum audere: ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent: Græcis ad id usq; temporis intactum: nisi solis ijs, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauesacti: neq; fabulas, quæ de illo feruntur: neq; appellationē ueriti, quod inhospitum uocaretur: uidelicet, opinor, quod feræ undiq; gētes accolerēt. Deinde quū iam capti essent, usq; adeo strenue sese gesserint: neq; sat habuerint, si tantū incolumes euaderēt: nisi & à rege acceptam contumeliā ulti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? An nō admirāda hæc: & quæ diuino quodā honore digna iudicent, quicquid est hominum, qui uirtutem suspiciunt? Quancq; non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. ΜΝΕS. Atqui iam dices: quidnā præter ista suspiciendum patrarint, atq; diuinum? Nam quantū ad nauigationem & peregrinationē attinet: non paucos profecto diuiniore istis ostēdero negociatores: atq; inter hos præcipuos Phœnices: qui non in Pontum, neq; ad Mæotiden usq; aut Bosphorū tantum enauigauerū

x 3 quaquā

quaqua uersus, Græcū ac Barbarū mare permetiūtūr:
Hi siquidem oēm oram, & omne littus (ut ita dixerim)
perscrutati in annos singulos, extremo demū autūno
in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandē ra-
tionem pro dijs habeto: idq; etiam si complures illorū
caupones ac falsamētarios esse reperiēs. TOXA. Audi
nunc, o uir admirāde, considerāq; quanto nos, qui bar-
bari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus.
Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem
ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis: apud nos
uero & templū ostenditur, ambobus illis cōmuniter sa-
crum (ita ut par erat amicis) & hostiæ offeruntur: reli-
quūsq; omnis honos. Porro quod hospites erant, non
Scythæ: id uero nihil obstat, quo minus boni uiri iudi-
centur: neq; enim perpēdimus cuiates sint uiri honesti
ac probi: neq; inuidemus, si cū amici nō fuerint, res egre-
gias gesserunt. Quin magis admirantes ea quæ patra-
runt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos duci-
mus. Quod autē potissimū stupentes in illis uiris efferi-
mus, illud est: quod nobis uisi sunt amici inter sese lōge
optimi extitisse: atq; alijs exemplo fuisse, quasiq; legem
statuisse, quemadmodum oportet amicos omnē inter
se cōmunicare fortunam, curariq; à Scythis: qui quidē
essent præstantissimi. Itaq; quæcunq; alter cū altero, uel
alter pro altero tulit: ea maiores nostri descripta in co-
lumna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges sta-
tuerunt

tuerunt, ut ea columna prima esset institutio disciplinæq;
 liberis suis: si meminissent, quæ in illa essent adscripta,
 Itaq; penè patris quisq; sui nomen citius obliuisceret,
 q̃ res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in
 porticu templi eadem quæcūq; in columna notātur, pri
 scorum picturis adumbrata uisuntur. Nempe Orestes
 unà cum amico nauigās, deinde fracta inter abruptas
 cautes ipsorū naue comprehensus, & ad uictimā ador
 natus: iamq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso uero in
 altero pariete idem iam uinculis exutus depictus est, ac
 Thoanem occidens, multosq; ex Scythis alios. Postre
 mo soluētes, abducta Iphigenia ac dea. Porro Scythæ
 frustra scapham adoriuntur iam nantem: hærentes gu
 bernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra
 tentata: alij quidem ex eis sauci; alij uero eius rei metu
 compulsi: natatu semet in solum recipiūt: ubi uel maxi
 me liceat perspicere, quantā alter in alterum beneuolen
 tiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pi
 ctor utrūq; de hostibus in semet ruentibus securū: pro
 pellentem autem eos, qui in alterū feruntur, ac præ illo
 iaculis occurrere conantem: pro nihilōq; ducētem, si in
 tereat ipse: modo seruet amicum: uel suo ipsius corpore
 præueniens, excipiensq; ictus in illum intentos. Iam ue
 ro tantam illorū beneuolentiā, atq; in rebus tristibus
 cōmunionem, fidem, humanitatem, ueritatem: deniq;
 constantiam alterius in alterū amoris: hæc haudquaq;
 humana

humana putauimus esse:uerum animi cuiusdam præstantioris, quæ pro more uulgarium istorum mortalium: qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur: nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quod si uel paululum eis uenti reflare cœperint, aufugiunt: solos in periculis deferentes. Enim uero ut & illud noueris: nihil amicitia melius arbitratur Scythæ: neque est in quo Scythia magis gloriatur, quæ in adiutadis amicis, comunicandisque rebus acerbis: quæadmodum neque probum apud nos maius ullum, quæ amicitie desertore uideri. Has ob res Orestem ac Pyladem ueneramur, quod præstantes extiterint in Scytharum uirtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quod nos omnium maxime admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis imposuimus, ut Coraci uocentur: quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, dii amicitie præsides. MNES.
Hui Toxaris: profecto non arcu modo ualuerunt Scythæ, bellicisque in rebus cæteris antecelluerunt: uerum uidentur & ad orandum, persuadendumque omnium aptissimi: unde mihi quum dudum secus uideretur, nunc eidem merito fecisse uidemini: qui sic Orestem ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. Verum illud me fugerat uir optime, quod pictor quoque bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in Orestis templo: picturas, pugnamque uirorum, alterique pro altero suscepta uulnera. Tametsi non putaram amicitiam usque adeo cultam

cultam fuisse quondā apud Scythas: magis autē quod barbari essent, atq; agrestes: simultate qdē, ira, rabiēq; perpetuo cōmitti: amicitia uero, ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; conijciens, quum ex alijs quæ de illis audimus: tum ex hoc, quod progenitores suos uita defunctos deuorāt. TOXA. An nos Græcis quū alijs in rebus, tum in his quæ ad parentū attinent cultum, sanctiores, magisq; pñ simus, in præsentiarum haudquaquē contenderim. Quod autē nostrates amici longe fideliores sint amicis Græcis: quodq; amicitia ratio maior apud nos, q̄ apud uos: haud difficile fuerit docere. Ac p̄ deos Græcorū, ne tibi molestū sit audire: si quæ p̄spexi dixero, multū iā tēporis apud uos uersatus: uos em̄ mihi uideamini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere: uim uero factāq; illi⁹, adeo nō solum p̄ sermonū dignitate non exercere: ut sat uobis sit prædicare eā: & quātū sit bonū, ostēdere. At ubi usu uenit: deficientes à sermonibus, nescio q̄modo è medio negotio aufugitis. Cæterū quū Tragœdi in scēnā p̄gressi, istiusmodi amicitias uobis representāt: pleriq; laudatis atq; applauditis: ac pro se mutuo periditātibus illis illa chrymatis: ipsi uero nihil dignū laude p̄ amicis præstare audetis. Quin siquādo forte accidat, ut egeat amicus: ibi p̄tinus nō secus atq; insomnia, procul auolātes eua nescunt uobis multæ illæ tragœdiæ: uosq; similes relinquunt inanibus istis, ac mutis personis: quæ diducto ri

y ctu,

ctū, atq; immane hiantes: ne minimū quidē loquūtur.
At nos ediuerso, quo sumus in dicendo de amicitia po-
steriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare si
uidetur, ita in præsentiarū agamus: priscos illos amicos
ualere sinamus: si quos uel nos, uel uos ex his, qui olim
fuere, recensere ualemus: quādo ista quidem parte uos
nimīrum superaueritis, compluribus ac grauib; ad-
ductis testibus: nēpe Poetis, q; Achillis & Patrodi ami-
ciā, tum Thesei Perithoiq; neq; nō aliorū necessitudi-
nem, pulcherrimis uersibus carminib; cōtexuerūt.
Quin paucos quosdā in mediū adferamus, ex his, q; no-
stra ipsorum memoria fuerint: atq; eorū res gestas ex-
ponamus: Ego quidem Scythicas, tu uero Græcanicas.
Et in his uter superarit: meliorq; produxerit amicorū
exempla: is & uictor esto: ac suam ipsius uictoriam pro-
mulgato: tanq; qui pulcherrimū honestissimūq; cer-
tamen decertarit: adeo ut ego quidē non paulo malim
mihi in singulari uicto certamine dextram amputari,
(nam ea est apud Scythas uicto pœna) q; in amicitia
quopiā inferior iudicari: præsertim Græco, ipse Scythas
quū sim, MNES. Quanq; est haud mediocris negocij,
cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine con-
gredi: tum admodum instructo missilibus ac penetrali-
bus narrationibus: haud tamē usq; adeo ignauiter, tam
cito uniuersam deferens Græciam, tibi cessero. Etenim
uehementer absurdum fuerit: quū duo illi tantum uice
rint

sint Scytharū, quantū fuisse dedarāt tum fabulæ, tū ue-
 sustæ uestræ picturæ, quas pauloante scite admodū re-
 præsentabas: Græcos omnis tot nationes, tot ciuitates,
 nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat: non de-
 xtram, quemadmodū apud uos solet, sed linguā execa-
 ni conueniat. Sed utrum spectare nos oportet: numerū
 ne eorū, quæ amice quis gesserit: an magis quo plures
 alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior ui-
 debitur. TOXA. Nequaquā: imo nō multitudine uis ho-
 rum spectetur: uerum si quæ tu narrabis facta, his quæ
 narrabo, uideantur præstantiora, magisq; penetrantia:
 tum nimirū etiam si numero paria sint opportuniore,
 magisq; letalia mihi faciēt uulnera: Ac penē memet ad-
 ictus accommodabo. MNES. Probe loqueris. Statuamus
 igitur quot erūt satis. TOXA. Mihi quidē satis fore uide-
 tur, si uterq; quinq; narret exēpla. MNES. Idem mihi
 uidetur: ac prior dicito: uerum adiuratus, nimirum non
 nisi uera dicturum: alioqui fingere eiusmodi, nō admo-
 dum fuerit difficile: palam autē refelli non queant. Por-
 tō si iuraris, nefas sit non habere fidem. TOXA. Iurabi-
 mus, siquid etiam iureiurādo opus esse censes. MNES.
 At quis tibi ē dñs nostratibus, num satisfaciat Iuppiter
 Philius. TOXA. Et maxime. Ego quoq; tibi nostratē
 iurabo, meapte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iup-
 piter Philius, quæcumq; dicturus sum apud te: ea nimi-
 rum uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs, quoad fieri

potuit, diligentissime perceperim, narraturum: nihil ex
 me ipso cōminiscentē, alleuantemq;. Ac primo quidem
 loco, Agathoclis Diniæq; amicitia referam: quæ apud
 Ionas est celebratissima. Nam Agathodes hic, qui Sa-
 mius fuit, non ita pridem uixit: uir in amicitia quidem
 præcipuus, ita ut re declarauit: ceterū reliquis in rebus
 uulgo Samiorū nihilo præstātor, neq; genere, neq; cæ-
 teris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio, Lycionis fi-
 lio, amicitia à puero intercesserat. Porro Dinias supra
 modum ditatus est: & quemadmodū solent ij, qui na-
 per opes nacti sunt, complures & alios secum habebat,
 satis quidem idoneos illos, & ad compotandum, &
 ad uoluptariam consuetudinem: ab amicitia uero lon-
 ge alienissimos. Atq; inter hos interim habebat Aga-
 thodes: cōuiuebatq; & compotabat illis: non admodū
 approbans eam uiuendi rationem. Dinias autē nihilo
 hunc potiore habebat, q̃ cæteros adulatōres. Tandē
 etiam offendere cœpit, crebrius obiurgans: molestusq;
 uidebatur: quippe qui admoneret eum maiorum: præ-
 cipereq; ut seruaret, quæ multo labore parata, pater illi
 reliquisset: adeo ut ob hæc ne ad comestationes quidē
 illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comestare-
 tur, celare cupiēs Agathodem. Demum ab adulatori-
 bus illis misero persuasum est: quod ad amicitiam
 ridæa Demonactis uxore, uiri illustis, atq; totius
 sios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literis a
 muliere

muliere ad illū uentitabant: & lecta semimarcida, & mala quædam admorsa: deniq; quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes: quo paulatim illis amorē artibus quibusdam inferant: primumq; hac incendāt opinionione, quod sese credunt amari. Nam plurimū illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi uidentur: donec imprudētes in casses inciderint. Erat autem Charidæa urbana quidem & elegās muliercula, at supra modum meretricia: semperq; illius quicūq; forte adisset, etiam si quis admodum leuiter concupiuiſſet: quin si uel aspersisset duntaxat, protinus adnuebat: nec ullo pacto mendum erat, ne quando recusaret Charidæa: admirabilis autem alioqui artifex: quauisq; meretrice doctior, allicere amatorem: & ambiguus quū adhuc esset, totū subigere: at quum iam teneretur, incitare: ac magis magisq; accendere: nunc ira, nunc blandimentis: ac mox fastidio: deinde iniecta suspitione, quasi ad aliū sese deflectura esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier, & absoluta, artibusq; omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Dinia adulescentes accersuerant in adolescentulum: multaq; ad simulabāt, quo eum in amorem Charidææ impellerēt. Illa porrò quæ compluris iā adolescentes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat: uarium quoddā, atq; inexpugnabile malum: ubi nacta manibus est simplicem, & huiusmodi artium imperitū

adolescētulū:haudquaquā admittebat ex unguibus: sed undiq; oppugnās,tentansq; ubi iam omniū esset compositum ipsa dum captat,capta perijt: dum infelici Diniz innumerabiliū malorum extitit causa.Nam primū quidē statim literulas illas ad illum dat:ac subinde misit ancillulam,quæ renūciaret ut fleret,ut uigilaret:postremo ut misera præ amore suffocatura esset sese.Donec iam beatus ille persuasus,sibi formosus esse uidetur:atq; Ephesiorū uxoribus præter cæteros adamabilis.Ac tandem in cōgressum adductus est multis precibus exoratus.Et ex eo quidē tēpore facilis iam erat cōiectura,fore ut caperet à muliere formosa:ad uoluptatem congredi docta:& in loco flere:& inter loquendū miserabiliter suspirare:& iam abeuntē amplecti:& adeunti obuiā occurrere:& formā colere sic ut maxime placitura esset:interdū uel uoce,uel cithara canere:quibus omībus in Diniā usa est.At ubi sensit extruciari,iāmque amore illaqueatum,ac subiugum esse factum:aliud adhæc excogitat,quo miserum subuertat:gravidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandū stultum amantem) Neque postea cōmeabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese:qui iam amorem persensisset.Hic uero rem iam non ultra ferre potis erat:neque durare quibat:quum illam non aspiceret:sed lachrymabatur,adulatoresq; ad sese accersebat:ac Chariclææ nomē inclamabat:imaginemque illius amplexus

plexus(candido enim lapide fecerat)eiulabat.Demum in limine abiiciens sese iactabatur:planēq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera redita sunt mulieri:non pro malorum aut corollarū precio:sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ, auri quātum optaret.Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima exhausta est, atq; exinanita.Deinde ubi iam exuccus esset:eo relicto,aliū quempiam adolescentulum Cretensem,bene nummatum uenata est,illiq; substituit. Iam uidelicet illū adamabat:atq; is quidē credebat. Itaq; Dinias neglectus non à Charidæa modo, uerūetiam ab assentatoribus (nam isti quoq; ad Cretensem amatorem iam descuerant)abit ad Agathodem:iam pridem non inscium, q̃ illi res misere haberent. Ac pudesens quidem initio,tamen exposuit omnia:amorem, egestatem, arrogātiā mulieris,riualet Cretensem:in summa,non uicturum sese,nisi cum Charidæa consuetudinem haberet. Ille uero intempestiuū esse ratus id temporis exprobrare Dinia,quapropter ex amicis unum sese nō admisisset, sed tum quidē assentatores suos sibi anteposuiisset: diuendita,quam unā habebat in Samo,domo paterna, precium illi attulit talēta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias:haud dam erat Charidææ: rursus subito formosus factus:rursus ancilla & literulæ,& expostulatio,qd̃ iam diu sese nō adiisset,cōcurrerūt. Item adultores ap
plauden-

plaudentes, ut uiderunt Diniaē adhuc esse quod daret: cum autem pollicitus esset sese uenturum ad illam: uenissetq; primo ferē somno: essetq; int⁹ Demonax Charidææ maritus: siue quod alioqui persenserat: siue de cōposito, proditiōe q; uxoris (nam utrūq; fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atriū iubet occludere, & Diniā comprehendī: ignem ac flagra minitans: neq; nō gladium tanq; in mœchum educens. Ille porrō reputans quibus in malis esset: uectē quopiā de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charidæam: atq; hanc quidem nō ictu uno, uerumetiam & uectē sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti. Deinde comprehendere conati: quum in hos quoq; ferro insiliret: ipsi quidē aufugerūt. Dinias autem dam sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usq; apud Agathodē diuersabatur: pariterq; & quæ facta essent reputabant: & quid in posterū esset euenturū, consyderabāt. Vt autē diluxit, milites aderāt: (iam enim res erat diuulgata) cōprehēsūq; Diniam, nec hunc iam inficiantem homicidiū, abducunt ad præfectum: qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eū ad Persarum regem remittit: nec ita multo post relegatus est Dinias in Giaron insulā ex Cydadibus unam, dānatus a Rege: ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathodes aut cum reliquis in rebus nunq; abfuerat: tum pariter

pariter soluit in Italiam:& amicorū solus unā est in iudiciū comitatus:neq; usq; defuit officio.Porrò ubi iam in exiliū profectus est Dinias: ne tum quidē desertus est ab amico.Quin potius ipse suapte spōte damnatus. uersabatur in Giaro:simulq; cum illo exulē agebat. At quum iam rerum necessariarum omniū inopia laborarent:locās seipsum purpurarijs,unā cum alijs urinabat: quodq; hinc partum est referēs, Diniā alebat. Quin & ægrotanti diutissime inseruiuit:& ubi uita defunctus est,noluit unq; in patriam reuerti:uerum inibi perseuerauit in insula: pudori sibi fore ratus, si uel mortuū amicum deseruisset.Hoc tibi Græci factū amici retulerim: quod quidem nō ita pridem accidit:haud enim scio an anni quinq; præterierint, quod Agathodes in Giaro mortem obiit. TOXA. At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses: uidelicet quo mihi fas esset, eis non habere fidem. Adeo Scythicum quendam amicum Agathodem istum descripsisti, quin uereor ne quē & alium isti similem narres. MNES. Audi iam & alium Toxari, Euthydicū Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauderus Megarēsis: adiurans profecto se testem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum: collecticios quosdam homines uehementem: in his fuisse Euthidicū, unāq; cum hoc Damonem Chalcidensem, eiusdem amicum. At natu quidem eos æqualeis fuisse: uerū Euthydicū,

z ualen/

ualentem, robustumq; : Damonem contra, suppal-
lidum atq; ualudinarium: quasi qui nuper (ut appare-
bat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaq; ad Siciliam
usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Ceterum
ubi transmissio freto, in ipso iā Ionio mari nauigarent,
tempestatem maximā eis incubuisse. Quid autem atti-
net multa referre: immaneis quasdā, procellas ac sinuo-
sas, tum grādines, & si quæ alia tēpestatis mala: Vt ue-
ro iā haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigan-
tes antemna: præterea & funes quosdā trahentes, quo
nimirum uim, impetuq; fluctus exciperēt: circiter no-
ctis medium, Damonē, qui in tanta iactatione nausea-
ret, uomuisse in mare propendentē. Deinde, ut cōiūdo,
naue uehementius in eam partem, in quā ille propen-
debat, inclinata: simulq; ppellente fluctu: excidisse eū,
prono capite in pelagus: neq; nudum tamē uidelicet, ut
misero uel natare cōmode liceret. Mox itaq; succlamas-
se quū præfocaret, uixq; sese ab undis sustolleret. Por-
rò Euthydicum simulatq; audisset (nam forte fortuna
nudus in strato tum erat) abiicisse semet in mare: arre-
ptōq; Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista ui-
deri poterāt, luna scilicet relucente) unā iuxta illū nasse,
ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese mi-
seratos uirorū calamitatem: uerum nequisse, quod uen-
to præualido raperetur. Illud tamen fecisse, subera com-
plura ad illos proiecisse: tum ex contis aliquot: ut ab his
suspensi

suspensi natarent, si quē forte ex eis nanscicerentur: postremo scanforia quoq; tabulata: quæ quidē erant neutiq; exigua. Cogita iā per deos: quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quisq; ædere queat, in hominem amicū, qui noctu decidisset in mare, usq; adeo saluū ēs, q̄ comunicata morte: Iamq; adeo mihi ante oculos pone imminētes procellas: fragorem aquæ sese adglomerantis: spumam undiq; efferuescentem: noctem, ac desperationē: Ad hæc illū iam præfocari incipientē, uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico: hunc autem incontanter insilientem, simulq; nantem: prorsusq; sollicitum, ne se prior Damon interiret. Sic em̄ profecto cognosces, quod haud ingenerosum hūc quoq; amicū, uidelicet Euthydiciū, retulerim. ΤΟΧΑ. Vtrum perierunt uiri Mnesippe: an salus quæpiam ex inspirato illis contigit? Adeo ego illis nō mediocriter timui. ΜΝΕS. Bono animo es Toxaris: seruati sunt: quin hodiēq; Athenis agūt, ambo philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demū narrare poterat, quæ noctu uidere licuit: hunc delapsū, illum desilientem: simulq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porro quæ post hæc acciderint, Euthydicius ipse narrat. Primū quidem, subera quædam forte nactos, suspensisse de his sese: atq; ita hærentes fluitasse, sanè q̄ in cōmode. Deinde ubi tabulata cōspexissent, iam sub auro ram annasse: cōscensiq; illis cōmode, deinde nantes ap-

z 2 pulisse

pulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiq̃ mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihil istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur: & ipsi quidem opulentis, quū ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamētum reliquit: alijs quidem fortasse deridiculum: tibi uero, haud scio, an tale sit appariturus uiro probo: & apud quem amicitia in precio sit: quicq̃ uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic em̃ in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meā alendā, atq̃ in senecta fouendam: Charixeno uero filiam meā elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Siquid autem interim acciderit alterutri: huius quoq̃ partē (inquit) alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatē quidē Eudamidæ nouerant: at amicitiam, quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant: rē pro ludo iocōq̃ ducebant. Nemo certe aderat, qui nō cum risu discederet: quod eiusmodi hæreditatē Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet: atq̃ ita aiebant: Siquidem perfoluent Eudamidæ, superstites ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes, quibus ista erant legata: ut audierunt: uenerunt illi co, agnoscentes ratāq̃ facientes ea, quæ erant testamento mādāta. Itaq̃ Charixenus quinq̃ duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autē optimus successor factus.

etus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrē
 alit Eudamidæ: & filiā non ita pridē elocauit: ex quinque
 talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotē,
 duobus in amici filiā erogatis: Ac nuptias ambarum
 eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris, Aretæus iste
 uidetur: numquid leue amicitiae argumētum exhibuisse:
 adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui te-
 stamēto: an hunc quoque in perfectis idoneisque calculis
 ponimus, ut sit unus ex quinque? TOXA. Et iste quidem
 egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis
 ob fidutiā admiratus sum, qua fuit erga amicos: deda-
 rauit enim, quod & ipse eadē fuisset factururus erga illos:
 tametsi non essent ea scripta in testamēto: uerum ante
 alios uenisset non scriptus talium hæres. MNES. Probe
 dicis. Sed quartū iam tibi narrabo: Zenothemim Char-
 moleum, Massilia oriū dum. Commōstrabatur autem
 mihi in Italia, patriæ nomine legatum agentī, uir deco-
 rus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor
 in rheda iter facienti: quū alioqui deformis, tum dimi-
 dia nempe dextra corporis parte mæca, alteroque capta
 oculo, teterrimū quoddam & refugiēdum terribulum.
 Deinde quū demirarer, si decorus ille quum esset, ac ue-
 nustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctā: is
 qui mihi eum cōmostrabat, causam exponit, quare in
 id matrimoniarum incidisset: nouerat enim comperte
 omnia: nam ipse quoque Massiliensis erat. Menecrati (in

quit)huius foedæ patri,amicus erat Zenothemis: uiro
diuiti ac honorato: ipse iisdem rebus par. Deinde ali-
quanto post, facultatibus exutus est ex cōdemnatione
Menecrates: quo tēpore pariter infamis, & ad capeſſen-
dos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentū ui-
ris, tanq̃ qui ſententiam iniquā pronūciaſſet. Ad hunc
autem modum, inquit, nos Maſſilienſes mulctamus, ſi
quis corrupte iudicet. Grauius itaq; ferebat Menecra-
tes: primū, quod eſſet cōdemnatus: deinde, quod è diui-
te paup; poſtremo, qđ ex nobili repēte factus eſſet infa-
mis, ac reiectitiuſ. At p̃ter cætera eū ipſa diſcruciabat
filia iam nubilis: utpote annos nata decem & octo: quā
ne cum omni quidem patris ſubſtantia, quā ante con-
demnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſq; inge-
nuus ac pauper facile accipere, quæ tã infelici fuerit for-
ma: Quin & concidere dicebatur: idq; circa lunā creſcen-
tem. Hæc ubi apud Zenothemim deploraret: bono, in-
quit, animo es Menecrates. Neq; enim ipſe egebis ne-
ceſſarijs: & filia tua dignū aliquē ſuo genere ſpōſum in-
uenerit. Atq; hæc eloquutus, ſtatim apprehēſa illius de-
xtra, deduxit domū. Ibique opes, quæ illi multæ erant,
partitus eſt cum illo: ac cœna parari iuſſa, conuiuiū acce-
pit amicos: & in hiſ Menecratem, ueluti iam è neceſſa-
rijs cuiſpiam perſuaſiſſet, ut puellam in matrimoniu ac-
ciperet. Poſtea q̃ autē conuiuiū peregerant, libaſſentq;
diſſiſtum uero plenū illi calicem porrigēs: accipe, inquit,
Menecra-

Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuā Cydimachā: dotem autem iam olim accepi, talēta quinque & uiginti. Illo uero respondente: absit ne feceris, o Zenothemis: nēue ipse usque adeo insaniam: ut te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, cōspiciam cum deformi puella, ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente: hic sponsam adiunctā tollens, abduxit in thalamū: ac paulo post prodijt, ea de uirginata: atque ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens: & quēadmodū uides, circūferens eam. Et non solum non pudet matrimonij: uerūetiam perinde atque glorians de eo, sic ostentat: propterea quod negligit corporis formā ac fœditatem, ad hæc opes & famā: tantū amici rationem habet Menecratis: neque arbitratur eum sexcentum uirum sententia deteriore rem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quāquā pro his iam illi gratiā retulit fortuna, ad hunc modū. Puellus em̄ ei formosissimus, ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est, quod tollens hunc pater intulit in curiā: frondibus oleaginis coronatū, ac pullis amictū: quo plus miserationis auro cōciliaret. At infans arridebat iudicibus: manibus complodebat. Itaque curia cōmota super illo, remisit multam Menecrati: atque ille iam rei, famæque restitutus est, eiusmodi parrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse: haud mediocria, sicuti uides: neque

neq; qualia passim Scythæ factitant: qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; uero mihi uideor alium quēpiam debere dicere, Demetrio Suniensi præterito. Nauigabat in Aegyptum Demetrius, unā cum Antiphilo Alopecēsi: qui cū illi iā inde à teneris annis fuerat amicitia: atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus: ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus, sub Rhodio illo sophista: Antiphilus uero medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis forte pfectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonisq;. Nā audiuerat illas, quū essent sublimes, umbrā nō iacere: Memnonē aut uocē ædere, exoriēte sole. Harū igit rerū cupiditate adductus Demetrius: uidelicet ut Pyramidas intueret, ac Memnonē audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat: relicto Antiphilo, quod is itinere atq; æstu defessus esset. Huic autē interea calamitas incidit: quæ singularem quēpiam amicum postulare. Nā puer eius ut nomine, ita & patria Syrus: inita societate cum sacrilegis aliquot, unā cū illis in Anubis templū irrupit: sublatōq; deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neq; non cynocephalis argēteis, atq; id genus alijs: omnia apud Syrum deposuerant. Deinde forte comprehensi (capti enim fuerant, diuidentes nescio quid) rem omnē protinus confessi sunt: destrikti in rota, deportatiq; uenerunt

runt in aedes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadā in abdito conditas. Syrus itaq; illico uinctus: unaq; hæres huius Antiphilus: atq; is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiā: quin magis hi q; fuerāt hæcenus amici, auerfabant hominē, tanq; qui templū Anubis sacri legio cōpilasset: seseq; impiari credebant, si cum illo hībissent, aut edissent. Porro duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multū iam temporis: habitus interim omniū, quātum in carcere erat, fontium scelestissimus. Porro præfectus carceris Aegyptius homo superstitiosus, ratus sese gratū facere deo, atq; illius ulcisci uices, grauis Antiphilo imminabat. Quod si quando defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse: impudēs habebatur: atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Subægrotabat itaq; iam, malēq; habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idēq; etiam noctu: necq; cura sineretur protēdere, ligno inclusa: nā per diem cyphone stringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogeatur totus in uinculis esse. Ad hæc insup; domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidē uinctis, locumq; angustum premētibus: adeo ut uix respirarent: tum ferri stridor, ac somnus exiguus. Hæc omnia molesta erant, atq; intoleranda: nimirū homini eiusmodi rerum insueto, minimēq; ad tam durū

A uita

uitæ genus exercitato. Quū uero iam deficeret, ac ne di-
bum quidem capere posset: reuersus est tandem & De-
metrius, nihil dum sciens eorū quæ acciderant. Vt autē
cognouerat quo in loco res esset. statimq; curriculo ad
carcerem uenisset: tum quidem admissus non est: pro-
pterea quod uespera iam esset: & carceris custos iam du-
dū oclulis foribus dormiebat, ministris excubias age-
re iussis. At mane quū esset, ingressus: multis uidelicet
precibus admissus: accedens multo tempore quærebat
Antiphilum: quippe malorū multitudine sic immuta-
tum, ut agnoscī non quiret. Circumiens igitur, ē uinctis
unumquēq; cōtemplabatur: eorum more, qui familia-
riū cadauera iam marcida facta, requirūt in stragibus.
Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Deno-
menis filium: ne longo quidē tempore potuisset agno-
sci quisnam esset, usq; adeo præ malis erat transfigura-
tus. Vt uero ad uocē agnitam respondisset, atq; adeun-
te illo comā diduxisset: eam à uultu abigens sordidam
atq; impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo colla-
psi sunt: oculis oborta caligine, in tā inopinato specta-
culo. Verum aliquanto post, posteaq; & ipse sibi reddi-
tus: & Antiphilū recipiens Demetrius, de singulis esset
illum diligenter percontratus: bono animo esse iubet.
Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse:
reliquū autem illi donat, detractis illi putribus atq; de-
tritis, quibus erat opertus pāniculis. Atq; ex eo die mo-
dis

dis omnibus illi aderat: curam eius agens, inseruiensq;. Locans enim sese ijs, qui uersabatur in portu mercatoribus, à mane ad mediū usq; diem, oneribus gestandis non parū lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manū dabat, quo illi mansuetum hunc, ac pacatum redderet. De reliquo autē, in amici curam affatim suppeditabat. Atq; interdū quidē aderat Antiphilo, quo illum cōsolaretur: ubi uero nox occupasset: p carceris foribus facto ex herbis thorusulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hūc quidē modum aliquādiū degebant: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur: atq; ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam: idq; ut putabat ueneno, & custodiæ exactissime obseruata: neq; deinde quisq; admissus in domiciliū uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius: quū alia uia nō pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tanq; in irruptione tēpli Anubis cōmunem operā addidisset. Id simul atq; confessus est: abductus est illico in carcerē, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario: ut proxime Antiphilo, atq; eadem in trabe uinceretur. Hic igitur uel maxime declarauit, quāto in illum fuerit amore, quū sua ipsius incōmoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud autē curæ haberet, quo pacto fieri posset, ut ille & quāplurimum dormires, &

minimū angeretur. Atq; ita cōmodē tolerabant. cōmunicatis inter ipsos malis: donec aliquāto post, tale quiddam accidit, quod finem fermē eorū imponeret calamitatī. Siquidem ē uinctis quispiā, haud scio unde nactus limam: adiunctis cōiuratis captiuorū plerisq; catenam insecuit, qua seriatim erāt astricti, cyphonibus in hanc inseritis, soluitq; omnes. Qui quidem facile trucidatis, quippe paucis custodibus: cōglobati profiliere. Atq; hi quidē illico quo quisq; poterat, dissipati: postea pleriq; sunt cōprehensi. Porro Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt. Syro quoq; retento, qui iam aufugere parabat. Vt aut diluxisset: Aegypti præsēs, cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerent: accersitis autē ijs, qui erant cum Demetrio: soluit à uinculis colaudatos, quod soli nō aufugissent. At illis haudquaquē sat erat, ut hoc titulo dimitterentur. Clamabat autē Demetrius: sibiq; nō mediocribus in rebus iniuriā fieri prætendebat, si pro malefictis habiti, uiderētur uel commiseratione, uel ob id laudis, quod non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicē, ut causam exactius excuteret. At hic ubi repperit, nihil eos cōmeritos: colaudatos illos, Demetrium autē seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit: consolans super poena quam tulerant, præter ius in uincula coniecti. Quinetiam ambos munere persecutus est: idē de suo: Antiphilum drachmarum decem milibus, bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus

philus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autē sua quoq; uiginti milia reliquēs amico, concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo: merito sibi iam ignoscēdū uideri, quod tum ab eo discederet: Neq; em̄ sibi opus fore pecuniā, quoad is perseueraret esse, qui erat: uidelicet qui possit paucis esse contentus: neq; illum amplius egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici grāci. Quod nī initio notasses nos, tāq; qui uerbis nos iactaremus: idē profecto relaturus erā tibi cōplures orationes, atq; eas egregias: quas Demetrius habuerit in iudicio: quū interim pro seipso nihil defenderet: pro Antiphilo uero lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: totāq; causam in sese recipe ret, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos ē plurimis, quos mihi primū memoria suggessit, tibi narrauerim prædaros ac firmos amicos. Quod reliquū est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas his nō inferiores referas, sed longe præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit: siquid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verū oportet strenuū præstare uirū. Etenī res quædā uehemēter ridicula tibi cōtigerit, si cū Orestē ac Pyladē admodum sophistice laudaris: pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOXA. Recte tu quidem Mnesippe: qui quidē ad dicendum etiam exhortaris: perin

A ; de quasi

de quasi nihil sollicitus sis, ne tibi lingua exerceat, uictor
in narrationibus. Sed iam exordiar: nihil quidē quēad-
modum tu, uerbis phalerans atq; exornans (neq; enim
is Scytharū mos) præfertim quū res ipsæ longe magis
loquātur, q̃ uerba. Nihil autē eiusmodi expectaueris
à nobis, cuiusmodi tu cōmemorādo laudib⁹ extulisti:
puta si quis sine dote duxerit deformē mulierem: aut si
quis amici filia nubenti pecuniolam donauerit, duo ta-
lenta: ac per Iouem, si quis sponte eat in uincula, quum
certo sciat se paulopost esse soluendū. Admodū enim
leuia ista: neq; quicq; inest in his, uel magni negotij, uel
uirile quod sit. Cæterū ego tibi referam multas cædes,
bellaq; & mortes, amicorū causa susceptas: ut intelligas
uestra ista lufum esse, si cum Scythicis conferātur. Neq;
tamē isthuc sine causa facitis. Sed merito parua ista mi-
ramini: propterea quod nō sunt uobis admodum gra-
ues occasiones declarāda amicitiæ, quippe in alta pace
uiuentibus. Quemadmodū nec in tranquillitate queas
scire, bonus sit gubernator, nec ne. Tempestate em̃ tibi
opus fuerit, ad hoc ut dignoscas. At apud nos bella p-
petua: & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadenti-
bus: aut ubi forte concurrimus, pro pascuis prædāq; pu-
gnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis: eōq; q̃
firmissime constituimus amicitias, sola hæc arma inui-
cta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius aut uolo
tibi cōmemorare, quo ritu faciamus amicos: non ex po-
culis,

culis, quēadmodū uos: neq; si quis æqualis sit, aut uicinus: uerum ubi strenuū quēpiam uirū conspexerimus: quicq; prædara facinora patrare possit: in hunc omnes studio incūbimus: & quod uos in ambiendis cōiugijs, id nos in amicis non grauamur: diu quasi procos agentes, nihilq; non facientes: ne uidelicet frustremur amicitia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iā in amicitias cæteris repulsis, delectus est quispiā: protinus fœdus initur: ac iusiurandū, quod sit maximū: nimirum & uicturos eos pariter, & mortē appetiturū, si sit opus, alterū pro altero. Atq; ita facimus. Etenim simulatq; incisus digitis, sanguinē in calicē destillauerimus: summisq; intinctis gladijs, ambo pariter admouentes biberimus: non est quicq; quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autē ad huiusmodi fœdera, ad summū tres. Nā qui multis sit amicus: is eo loco habetur apud nos, quo cōmunes istæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iā non perinde firmā illius amicitiam fore, posteaq; est in plures partes dissecta. Exordiar autē ab his, quæ nup̄ Dandamis fecit. Dandamis em̄ hic in cōflictu cū Sauromatis: quū esset captiuus abductus: ei⁹ amicus Amizocas. Quinpotius ante tibi iurabo nostrū iusiurandū: quandoquidē isthuc initio sum pollicitus. Non em̄ per Ventum & Acynacē, quicq; mētitorus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidē tuū iusiurandū haud magnopere desyderabā: proinde recte facis, q nullū deorū iures.

iures. TOXA. Quid tu narras? An nō tibi uidētur esse dii, Vetus & Acynacis? Adeo ne te fugit, qd' nihil sit maius mortalib⁹ uita ac morte? Per hæc utiq; iuram⁹, quoties p Ventū & Acynacē iuramus: uidelicet p Vētum, tanq̃ qui uitæ sit causa: per Acynacē uero, ut qui mortis sit autor. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profecto multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acynacis: puta iaculum, lanceam, uenenū, funē, atq; his consimilia. Quandoquidē uarius est iste deus interitus: atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illū sit aditus. TOXA. Vide q̃ contentiose nunc, quamq; litigiose isthuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meā. At ipse loquēte te, silentium agebam. MNES. Age, non sum isthuc post hac facturus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare perge cōfidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeo tibi silebo. TOXA. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ: ex quo amicitiam inierant, ac mutuū sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionē nostram Sauromatæ, cum equitum decem milibus: peditum autē tertantum aduenisse ferebatur. Ii nimirum quū in nos iruissent imparatos, neq; expectantes illorū insultū: omnes quidem cedere cogunt: compluris autē repugnantes occidunt: nōnullos & uiuos abducūt: nisi siquis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam: ubi nobis dimidium

dium copiarū, & pars curruū erat. Sic em̄ id temporis castra fuera-
 mus metati, haud scio quo cōsilio Archipla-
 norum, id est, ducum nostrorum, ad utrāq; Tanaidis ri-
 pam. Protinus itaq; & prædas abigebāt, & captiua ab-
 ducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potieban-
 tur: atq; ijs plerisq; cū uiris captis, & sub oculis nostris
 concubinas, uxoresq; nostras cōstuprabant. Nos por-
 rò rē indigne tulimus. At Amizoca quū duceretur (erat
 enim captus) nominatim inlclamauit amicū, misere uin-
 ctus: simulq; calicis & sanguinis cōmonefecit. Quod si-
 mulatq; exaudierat Dandamis: nihil etiā contatus, spe-
 ctātibus omnibus, tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ
 densatis telis irruerūt in illum: iam confixuri, nisi succla-
 masset, Zirim. Hoc uerbi si quis sonuerit: postea nō in-
 terimunt, sed recipiunt, tanq̃ dedentem sese precio redi-
 mendum. Moxq; ad illorū ducē adductus, reposcebat
 amicū: ille redemptionis precium postulabat. Neq;
 enim prius dimissurum sese, nisi maximū pro illo rece-
 pisset. Tum Dandamis: quæ possidebā, inquit, ea om̄ia
 à uobis direpta sunt: quod siquid est quod nudus præ-
 stare queam, id sum paratus polliceri uobis: & impera-
 to quicquid uoles. Et si ista uis: me ipsum huius in locū
 recipe, & abutere ad quodcūq; tibi lubitū erit. Ad hæc
 Sauromata: Nihil, inq̃t, op⁹ retinere te: præsertim quū
 temere dedideris. Quin tu parte eorū quæ possides tra-
 dita, amicū abducito, Rogat illico Dandamis, quidnā

B uellet

uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic p̄tinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent execti: iamq; precium persolutū esset Sauromatis: recepto Amizoca, reuersus est innitēs illi: unāq; tranātes, incolumes ad nos redierūt. Id factum animū reddebat Scythis omnibus: neq; iam uictos esse rebantur sese: quū uiderent, quod apud nos esset bonorum maximū, id nondum esse ab ductum ab hostibus: uerum superesse egregiā mentē, & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrē incutiebat: reputantibus cum cuiusmodi uiris, si se pręparassent, essent pugnaturi: tametsi tū quī dem ex improviso superassent: proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incēsisq; curribus, fuga sese subduxerunt. Porro Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico cæco Dādamide: sed ipsius semet exoculauit. Atq; ita sedēt ambo: omniq; honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mnesippe uos referre possletis? Etiam si quis tibi donet, ut possis uel decem alios ad istos quinq; adiungere: etiā citra iusiurādū, si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudā exposui. Tu uero si quē talem narrasses: non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phalaras narrationi fueris admixturus: quemadmodum supplicarit Dādamis: & quomodo sit excæcatus: & quæ dixerit: & quo pacto redierit: & quēadmodū exceperint eum Scythæ: adgratulantes, benēq; ominantes: atq; id genus

genus alia: cuiusmodi uos ad demulcēdas aures soletis artificio quodā addere. Audi igitur & aliū huic parētem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is ut de tractum ex equo à leone, Basthem amicū conspexisset: nam forte simul erant in uenatu: iamq; leo circūplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret: de filiēs & ipse, inuolauit in tergū beluæ, reflexitq; in sese prouocās, auertensq; : atq; inter dentes digitos inferēs: conatus quoad licuit, Basthem ē rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atq; ipsum quoq; circūplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuerit) acynacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis: altero amicorum, altero ē regione leonis.

Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentæ, Lonchatæ, & Arfacomæ amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat Mazzæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo: tum quum legatione fungeretur super tributo: quod Bosporini semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In conuiuiū igitur quum Mazzæam uidisset proceram atq; decorā uirginem, amore captus est, grauitēq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex, conuiuiūque accipiebat, mox illum dimissurus. Est

B 2 autem

autēmos in Bosporo: uti proci in conuiuio petant puellas: narrātes quinam sint: quibusq; rebus frāti, decreuerint eas in matrimoniū accipere. Atq; id tēporis forte fortuna multi aderant in cōuiuio proci, reges, ac regū filij: in his erat & Tigrapates, Lazorū princeps: & Adyrmachus, Machlyinæ dux: alijq; cū his permulti. Oportet autem unumquēq; procum, posteaq; exposuit quis sit, & qua fidatā ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitūq; accumbere: Deinde peracto conuiuio, postulata phiala, uinū in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire: multū interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cū multi iam libassent, postulassentq; regna & opes cōmemorātes: tandem Arsacomas, postulata phiala, nō libauit (neq; enim mos apud nos uinū effundere: quin magis contumelia ista esse iudicatur in deum) sed haustum bibens: Da mihi Rex, inquit, filiam tuā Mazæam uxorem: qui multo sum potior istis, quātum ad opes ac possessiones attinet. Leucanoræ uero admirāte (sciebat em̄ rex pauperē Arsacomā, ac de plebe Scytharū esse) percōtantēq; quantū pecorum, aut quantū habes plaustrorū Arsacoma: nam r̄s rebus uos diuites estis. Imo nec plaustra, inquit, possideo, nec armēta: uerum sunt mihi duo amici, honesti, probiq; quales alij Scytharū nemini. At tum quidem ista dicēs, risus est, cōtemptuq; habitus, uisusq; temulētus.

tus. Mane uero reliquis prælat⁹ est Adyrmachus: iāq; sponſam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenſes. Porro Arſacomas domum reuerſus, amicis indicat, quēadmodū reiectus eſſet a Rege: riſuīq; habitus in cōuiuiō, quū paup eſſe putaretur. Atqui dixerā, inquit, illi quantas habere opes: nempe uos, o Lonchata atq; Macenta, ueſtrāq; beneuolētiā longe præſtare, multoq; firmiorem eſſe Boſporanorum opibus. Verum hæc diſcentem, me ſubſannauit, contempſitq;: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandā ſpōſam: quod aureas phialas ſe diceret habere decē: præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hæc ouium bouūq; multā copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorū multitudinē, operoſa pocula, & currus grauis. Proinde, o amici, dupliciter excrucior: nā & Mazæam amo: & iniuria mihi inter tantum hominū illata, non medio critèr mordet animū meum. Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad unūquēq; è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: ſi modo ita uiuimus, quemadmodū cœpimus quum cōiungeremur: nimirū ut unus homo ſimus, ſiſdem dolentes, ſiſdemq; gaudentes. Imo, inquit Lonchates, unusquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur, tum quū in te iſta fierent. Quomodo igitur (inquit Macentes) his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium ſuſcipiamus. Atq; ego quidē recipio Arſacomæ me caput ap-

B ; portaturū

portaturum Leucanoris. Tu uero sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit. At tu Arfacoma, inter hæc (nā his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane: quo cōtrahas & appares arma, equos: atq; aliarum rerum uim, quantam potes maximam. Facillime aut plurimos adiunxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod nobis non pauci sunt familiares: Maxime uero si defederis in tergore bouis. Hæc ubi placuissent: hic quidem quantum potuit, recta profectus est in Bosporum, puta Lōchates: alter, id est, Macetes ad Machlyenses: eques uterq;. At Arfacomas domi manens: & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus uim hominū armauit. Demū & in tergore bouis defedit. Consuetudo autem de sedendo in tergore bubalo huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; ulcisci, neq; par esse pugnae uidetur: tum bove immolato, carnes frustulatim cōcisas, igni torret. De hinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo: in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximū est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, ad eūtib; domesticis: præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit: ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicet: hic quidē equites præbiturū se quinq; suo pte cibo, suōq; stipēdio: ille decem: alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, se ipsum duntaxat.

duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis, ingens non
nuncq̃ multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus, &
certissima fide cohæret, & hostibus expugnatus difficil-
limus est: nō aliter, quā si iureiurando esset adactus.
Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsa
comas igitur his in rebus procurandis satagebat: coie-
runtq̃ illi equites quidem circiter quinquies mille: tum
armati ac pedites promiscue, uicies mille. At Lonchates
ubi ignotus peruenit in Bosporo, Regem adit, tractan-
ti quiddam de regni negocijs: aitq̃ uenire quidem sese
publico Scytharū nomine: sed priuatim res maximas
apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inquit,
negocijs, hæc in præsentiarum denunciant Scythæ: ne
uestri pastores in planiciem usque transgrediantur,
sed intra Trachionem pascant. Cæterum latrones de
quibus expostulatis, regionem uestram incurserunt: ne-
gant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quæ-
que lucri causa prædari. Quod si quis illorum depre-
hendatur: tui arbitrij esse, ut in eos animaduertas.
Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, gra-
uam in uos insultum futurum ab Arsacoma Marian-
te filio, qui nuper legatum egit apud te: idque (opi-
nor) quum filiam tuam postularit, non assequutus sit
abs te: ob id indignatur, sedetque in tergo tauri-
no septimum iam diem: contractusque illi est exerci-
tus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, co-
gi uim

gi uim copiarum in tergum bouis. Quod autem aduer-
sum nos cogerentur: quodq; Arfacomas huius rei dux
esset, id uero me fugerat. Atq; in te, inquit Lonchates,
hic apparatus cōstituitur. Mihi autem inimicus est Ar-
facomas: grauitercp fert, quod sibi praeferar à natu ma-
ioribus: & quod in omnibus illo uidear esse praeftatior.
Quod si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barce-
tim, alioqui nec indigno uestra affinitate: breui tibi re-
uerfus caput eius apportauero. Spodeo Rex inquit: ui-
delicet supra modum formidine correptus, propterea
quod non ignoraret, quā ob causam iratus esset Arsa-
coma: nimirū ob nuptias: tum & aliās quoq; metuerit
semper Scythas. At Lōchates: Iurato, inquit, te praeſti-
tutum pacta, neq; inficiaturū. Id quū fieret, iamq; resu-
pinatus in cælum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic, ne
quis spectantiū coniiciat, qua gratia iuremus. Quinpo-
tius hoc templum Martis ingressi, oclulis foribus iussu
randum ædamus, ubi nullus exaudiat. Nam siquid ho-
rum inaudierit Arfacomas, uereor ne me ante bellum
immolet, manu iā nunc nō parua cinctus. Introeamus,
inquit Rex. Vos autē absistite cōplōgissime. Neq; quisq;
ad templū adeat, quem ego non accersiuero. Posteaq;
igitur ipsi quidem introgressi sunt: satellites autē procul
abstiterūt: uibrato gladio, simulq; altero manu obtura-
to ore, ne uociferaret: ictū in pectus adegit. Deinde ca-
put defectū, sub chlamyde tenēs prodibat: quasi confa-
bulans

bulans interim cum illo: breuiq; sese dicens adfuturū,
tanq; ad negocij quippiā emitteretur ab illo. Atq; ita
reuerſus eò, ubi equū uinctum reliquerat: cōſenſo illo,
redequitauit in Scythiā. Porro nemo eſt cum inſequu/
tus: quippe diu ignorantibus Boſporinis, quod accide
rat: ubi reſciſſent, factioſe de regno decertantibus.
Hæc itaq; geſſit Lonchates: præſtititq; promiſſum, alla
to Leucanoris capite. Porro Macētes in uia factus cer
tior ſuper his, quæ in Boſporo acciderant: peruenit ad
Machlyenſes: primuſq; illis nunciū attulit de Rege tru
cidato. At populus, inquit, te Adymache, gener cum
ſis, ad regnū uocat. Proinde fac ut ipſe prior occupans,
imperii arripias, in rebus perturbatis obortus: puella
uero te ſequatur à tergo in curribus. Facile enim iſthoc
pacto tibi conciliaueris multitudinē Boſporanorū, ubi
Leucanoris filiam conſpexerint. Ego porro non ſolum
Alanus ſum, uerū etiā ſponſæ tuæ cognatus maternus:
ſiquidē noſtra ē gente Maſteram Leucanor aſcquit uxo
rem. Et nūc tibi adſum, miſſus à Maſteræ fratribus, qui
ſunt in Alania: denunciantibus ut q̄potes ocyſſime, te
recipias in Boſporum: neq; per negligentia cōmittas,
ut imperiū ad Eubiotū deueniat: qui tametſi frater no/
tus eſt Leucanoris, tamē Scytharū partibus ſemper fa
uit, cum Alanis ſimul rates gerit. Hæc quidem dicebat
Macentes. Erat autē eodem cultu, eademq; lingua cum
Alanis. Commune enim horum utrūq; Alanis cū Scy

C this:

his: nisi quod non magnopere comati sunt Alani, quæ admodum Scythæ. At Macètes in hoc quoque illis erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus cōueniebat Alanū minus esse comatum, quæ Scytham. Itaque his rebus factum est, ut illi fides haberetur, putareturque Masteræ ac Mazzæ cognatus esse. Et nunc, inquit, o Adyr mache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecū in Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spōsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longe malim, quandoquidē cognatus es, te puellā adducere. Nā si nobiscum unā proficiscaris in Bosporum: unū duntaxat equitem numero addideris. Quod si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidē iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazzæam: quæ uirgo etiam dum erat. At ille per diem quidem illam curru uehebat: uerū ubi nox incubuisset, impositam equo (nam id curarat, ut alius quidē eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat: sed deflectēs ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitreorū montibus: quū uirginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduū à Machlyensibus in Scythiam usque permenſus est uiam: statimque equus eius ubi destitisset à cursu: paulisper astans, exanimatus est. Porro Macentes Arsacomæ Mazzæā in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad insperatum

speratū spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: De
 sine, inquit, Macentes: ac noli me alium à te ipso puta
 re: nā mihi profecto gratias agere ob hæc quæ feci, per
 inde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, qd' uul
 neratæ sibi subministravit, atq; officiose curâ egit ægro
 tātis. Ridicula nimirū & nos fecerimus: si iam dudū cō
 missi, & quatenus licet in unū conflati, magnū adhuc
 esse credamus, si qua pars nostri officiose quid egerit p
 toto corpore. Etenim pro seipso fecit, quum pars sit to
 tius beneficio adiuti. Atq; ad hunc quidem modū Ar
 sacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum
 Adymachus ubi sensit insidias, nō perrexit ire in Bos
 porum: iam enim Eubiotus rerū potiebatur, accersitus
 à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in
 patriam reuersus, cōtractis ingentibus copijs, per mon
 tuosa irrupit in Scythiam: pauloq; post irruit & Eubio
 tus: cum Græcos undecūq; poterat secum ducens, tum
 Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies mille
 nos. Cōiunctis autē copijs, Eubiotus atq; Adymachus
 nonaginta milia cōfecerūt. Atq; ex his tertia pars equi
 tes sagittarij: nos autē (nam & ipse ad hanc expeditionē
 contuleram, addens ijs, qui in tergum taurinū conuene
 rant, equites ad plenum instructos centum) contractis
 haud multo minus triginta milibus, unā cū equitibus
 operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Ut autē ad
 mouentes illos conspeximus: contra duximus agmen,

præmissis in hostē equitibus. Atq; ubi iam diu acriter
esset pugnatum: tandem cessere nostri, interrupta pha-
lange. Postremo in duo dissectū est uniuersum agmen
Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palam ui-
cta: uerum ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeo
ut Alani ad multum tempus insequi nō auderent: par-
tem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingētes Ala-
ni ac Machlyenses, unde quaq; cædebant, confertim ia-
culis emissis, atq; sagittis: sic ut uehemēter laboraretur
à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iā pleriq; arma pro-
iecerant: quorū in numero forte erat Lonchates & Ma-
centes: iamq; ambo uulnus acceperant, dum ante alios
sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, pu-
ta Lonchates: Porro Macētes securi sauciato capite, tū
cōto in humerū impacto. Quod simulatq; sensit Arsa-
comas, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ra-
tus, si desertis amicis non adesset: subditis equo calcari-
bus, cū clamore in hostes tendere coepit: sublato gladio
adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed
uiam illi fecerint, ut trāsiret. At ille receptis amicis, tum
aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachū: impa-
ctōq; in ceruicē gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo
fuso, dissipata est omnis acies Machlyensiū, paulopost
& Alanorum: Deniq; cum his Græci quoq;. Atque ita
redintegrato prælio, nos superiores exitimus, diūq; su-
mus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit.

Postero

Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses ob fides daturos se cōfirmabāt. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de reb⁹ auditis suffragijs, in primis autē Arfacomæ & Lonchatæ: pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderātibus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorū causa facere. **MNE.** Tragica prorsus, o Toxari, fabulisq; similia. Et p pitius sit Acynaces & Ventus, p quos iurasti: si quis ista non credat, nō admodum reprehendendus esse uideatur. **TOXA.** At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quanq; nō me deterrebis non habendo fidem: quo minus & alia his cōsimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. **MNES.** Tantum ne longum facias, uir optime: neq; usq; adeo admissis, uagisq; utare sermonibus: ut nūc sursum ac deorsum Scythiā, Machlyanāq; percurrēs: deinde in Bosporū discedens: postremo rediēs prorsus abutare silentio meo. **TOXA.** Parendū tibi & hāc præscribēti legē, dicendūq; paucis: ne fatigeris unā nobiscum, audiendo circūcursitans. Quin magis ausculta, quæ in meipsum amicus Sisinnus nomine præstiterit. Quū enim Athenas relicta patria pficiscerer: idq; cupiditate Græ

canicarum literarū, appuleram Amastrim Ponticā. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia rīs, qui à Scythia nauigant. Comitabatur autē Sisīnnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quādam importatas in portu spectassemus: in eumq; è nauī subduxissem⁹, emimus, nihil suspicātes mali: interea fures quidam effracta sera, sustulerūt uniuersa: adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quū domum essemus reuerſi: cognito quod acciderat, nō uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem: ueriti ne plerisq; sycophantæ uide remur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos: tum uestium permultū: ad hæc ta petia quædam: deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igit̃ hisce de rebus, qd esset faciendū, omniū rerum egenis: idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis statim demerso in ilia acynace, uitam fugere: priusq; ignauū quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti enecto. Contra Sisīnnes consolabatur: obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditauit: mane autē obambulans in foro, pompā quandā aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorū. Hi nimirum uiritim lecti: uti mercede proposita, singulare certamē inirent

rent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij conditiones audisset: accedens ad me: Caxie posthac, inquit, Toxari: ne te ipsum pauperem dixeris. Siquidem tertio abhinc die diuitem te reddidero. Hæc ait: atque interea ægre parato uictu: quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi: etem assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod, nouumque spectaculum Græcorum. Ergo ubi consedissemus, spectabamus. Ac primo quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitæ: partim in homines quosdam uinctos emissæ, nocentes quospiam, ita ut conciebamus. Ut autem prodierunt, qui erant ad singulare certamen conducti: ac producto iuvene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisque uelit cum hoc singulari certamine congregi, prodeat in medium: præmiū pugnae accepturus drachmarum decem milia. Ibi protinus assurrexit Sisinnus desiliens: polliceturque se dimicaturum, simulque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem milia mihi deferens, in manum dat. Si uicero, inquit, Toxaris: unam perficemur, suppetetque comatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduer-

aduersarium obseruās, ferit in pectore, transfigitq; ita ut p̄tinus ad pedes illius procūberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo incūbebat: parūmq; aberat, quin ipse quoq; efflaret animā. At ego accurrens erexi, animūq; reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus: sublatum illum, domū deportaui: multūmq; temporis curatus à medicis, superuixit quidē, hodiēq; agit apud Scythas, ducta in matrimoniū sorore mea: claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyēsēs, neq; in Alanīa gesta est: ut testibus careat, & ficta credi queat: uerum complures extant Amastrīani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciā: si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borīstenensiū ciuitatē secū adducens & uxore, quā unice diligebat: liberos duos: alterū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella septē annos nata. Erat autē peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes: atq; is quidē ē uulnere laborās, qđ in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cū quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormiētib⁹ illis (nam forte in cœnaculo quodam diuersabātur) ingens ortum est incendium: omniāq; circūdusit: iamq; flāma undiq; domum circūdedit. Ibi experrectus Abauchas: relictis liberis plorantibus: repulsa uxore, quæ inhærebatiussaq; ut ipsa sese seruaret: amico in humeris sublato

lato descendit, perrumpensq; euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantē baiulans consecuta est: monens puellulā, ut sese consequeretur. Ea uero semiuersa, abiecto ex uulnibus infante, uix exiliit ē flamma. Deinde puella unā cum illa ueniens, penē & ipsa extincta est. Post hæc quū probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset: Immo liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicum diu fuerit, priusq; inueniā talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe: ē pluribus his quinque propositis, iam tempus est pronuciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quandoquidē in præsentiarū, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorē neq; pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lin-

D gua,

gua, unâq; dextra, binas uterq; habituri: atq; insup oculos q; quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nâq; quiddam est: cum duo, tresq; copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Si quidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui cômunitè omnia gererent: ut dignû est his, qui amicitia coniuncti sunt. TOXARIS. Probe dicis: atq; ita faciamus. MNES. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neq; Acynace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim cōfabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXARIS. Placēt ista: iamq; amici atq; hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNESIP. Nimirum ut sis sciens: ne quâq; me pigeat uel longius etiâ proficisci, si tales amicos nâcisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratiōe cōiicio.

LVCIANI TOXARIS SEV AMICITIAE
FINIS. DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

REVERENDO IN

CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. RE

NATO EPISCOPO CARNVTEN

SI, ERASMVVS ROTERO-

DAMVS, S. D.

VM MVLTIS modis compertum
haberē, ornatissime pater, quā can-
dide de meo ingeniolo, meisq; nu-
gis, tū sentias, tum prædices, uir alio/
qui naris emunctissimæ: Iamq; ad
Italicum iter accincto, per itineris co-

mites non liceret celsitudinem tuam interuifere: ut esset
tamen interim, quod te tui Erasmi commonefaceret:
Luciani pseudomantē misi, sceleratissimū quidē illum:
sed quo non alius sit utilior, ad deprehendendas, coar-
guendasq; quorundam istorum imposturas: qui hisce
quoq; tēporibus, uel magicis miraculis, uel ficta religio-
ne, uel adsimulatis condonationibus: alijsq; id genus
præstigijs, uulgo fucum facere solent. Eum igitur leges,
uti spero, non modo cum fructu aliquo, uerū etiā sum-
ma cum uoluptate: propterea quod intelligam te, licet
præter generis claritatem, fortunæ splendorē, muneris
autoritatem, serijs illis ac tetricis studijs absolutum: nō
solere tamē admodum ab his etiā elegantioribus Mu-
sis abhorrire: & huiusmodi lusus, nec inamœnos, nec

D 2 infrugū

infrugiferos, arduis negocijs libēter intermiscere. Porro quicquid est: uel nigri salis, quē Momo tribuūt: uel candidi, quem Mercurio ascribunt: id omne in uno Luciano copiosissime reperias licebit. Carnutensis oppidi, tam splendidum profecto, tamq̃ celebre phanū, fulmine conflagrasse: dici nō potest, q̃ feram acerbe. Bene uale in reditū ex Italia nostrū. Lutetia, An. M. D. V,

LVCIANI ALE

XANDER SEV PSEVDOMANTIS, DES.

ERASMO ROTERODAMO IN

TERPRETE.

V QUIDEM CHARISSIME Celse, leuem forte quandam, ac facilem prouinciā tibi mandare uideris: quū iniungis, ut Alexātri Abonotichitæ impostoris uitā, cōmenta, neq̃ nō audaciam, prastigiasq̃ libro complexus, uolumē ad te transmittam: uerum si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare: id profecto nō minoris sit negocij, q̃ Alexātri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere: tātus hic scelere, quātus ille uirtute, Attamē si candide, ignoscenterq̃

scenterq; legere uoles:& quod narrationi deerit, id ex te imputare atq; addere:conatum hunc te autore capessam:& Augei bubile si nō omne,at certe pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū ut ex his coniecturam facias, quantus, q; q; immensus fuerit fimus uniuersus:quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calūniā uereor,tuo pariter ac meo:tuo,qui iubeas memoriae,literarūq; monumentis tradi uirum longe sceleratissimū:meo,qui sumā operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis:quem nequaquā oportebat ab eruditis legi:sed in frequētissimo quopiā,& amplissimo theatro spectari à simijs, aut uulpibus discerptum:quantū si quis hoc crimen nobis impegerit,poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri.Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti,uir inter Romanos cū primis laudatus,ac per omnē uitam in literarū studio uersatus:quū simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respōsurus est. Nam is quidē Tillibori latronis uitam describere non est grauatus. Nos uero multo crudeliorem latronem memoriae prodemus:quippe qui non in syluis ac montibus,sed ipsis in urbibus sit latrocinatus:neq; qui Minyā tantū,aut Idam sit pergrassatus:neq; paucas quasdē Asiæ partes,uidelicet desertiores depopulatus:sed qui uniuersam(ut ita dixerim)Romanorū ditionē suo complexit latrocinio. Ac primū tibi depin-

gam hominē: effigiē eius quoad potero, proxime uer
bis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi
peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi represen
tem, procerus erat, & aspectu decorus: planēq; specie di
uina quadā ac maiestatis plena: colore candido: barba
nō admodum hirsuta: coma partim natia tectus, par
tim apposititia: Sed hac adeo sciēter efficta: ut uulgu
serē nō sentisceret imitatam, ascititiāq; esse. Oculi ue
hementer acres ac uersatiles: tum diuinū quiddam relu
centes: uox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa
quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac fi
gura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterum mens
atq; animus. O malorum depulsor Hercules, & auersor
tristiū Iuppiter, seruatoresq; Dioscuri: in hostes potius
contingat incidere, q̃ cum eiusmodi quopiam habere
cōmercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longe
præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docili
tas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas: horum
unumquodq; supra quā dici possit, illi suppetebat:
quibus tamen pessimā in partem est usus. Et quū ha
beret arma tam egregia sibi suppeditata: illico nimirū
omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus
euasit: uel superior Cercopibus, Euribato, Phrynonda,
Aristodemo, Sostrato. Nam ipse quū aliquando Ruti
liano scriberet genero, modestissimēq; de se loqueret:
Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniā mihi dabit
Pythagoras,

Pythagoras, uir ille quidem sapiēs, ac mente diuina: ceterū si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu p. Gratiās, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliā me dicere: quasi uelim eos similitudine rerū gestarum cōmittere. Verum si quis deterrima quæq; & p. brosiſſima, quæ de Pythagora per calūniā feruntur (quibus equidē haudquāq; fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conferat in unū: ea nimirum omnia, uix etiā minimā particulam adæquēt Alexandrinæ uersutiæ. Prorsum em̄ imaginare mihi, & cogitatione finge, q̄ maxime uariā ingenij temperaturā, indolentq; ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijsq; confusam, promptā, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset, nullum refugientē laborem: appositam ad persuadendū, cuiq; facile fides habenda uideretur: tum quæ mire simularet optima quæq;: ea quæ à mente essent diuersiſſima, præ se ferret. Primū igitur nemo cum illo congressus est: qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omniū optimum, æquissimūq;: præterea simplicissimū, minimēq; fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus: quū nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animū. Ita quū esset adolescentulus adhuc, formosus admodū: ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente: id quod licebat partim è stipula conijcere: partim audire ex his, qui ita prædicabant: passim sese prostituēbat,

stituebat: ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lū-
bitum fuisset. Inter multos autē incidit in hunc amans
quidam præstigiator: ex eorū numero, qui magiam &
diuinas incantationes profitetur: tum illectamenta ad
conciliandam in amoribus gratiam: malorū immissio-
nes in hostes: rationē eruendi, reperiendiq; thesauros,
hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene in-
geniatū puerū: atq; ad subministrandū arti, negociōq;
suo propensissimū: utpote qui non minus illius adama-
ret maleficiū, q̃ ipse huius formam: erudit eum, sem-
perq; deinceps pro adiutore, ministrōq; est usus. At is
publicitus quidem, & apud uulgus medicū scilicet age-
bat: didicerat aut apud Thoonis Aegyptij cōiugem,

Carmen
Homericū

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.
Quorū omniū successor hic, atq; hæres factus est. Por-
ro doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat:
uidelicet ex eorū numero, qui cum egregio Apollonio
Tyanæo illo erant uersati, totāq; illius tragœdiā per-
nouerant. Vides quam è schola tibi hominē refero?
Verum ubi iam barba plenus esset Alexāder, Tyanæo
illo uita defuncto: in egestatem redactus, deflorescente
simul & forma: unde uictū parare licuisset: nihil postea
paruū agitabat animo. Sed inito cōmercio cū Byzanti-
no quopiam, annalium scriptore uiro, qui in certamina
descendunt, omniū ingenij longe sceleratissimi: Cocco-
nas, opinor, erat cognomē: circūbant, imposturis ludifi-
cantes:

cantes: ac pingues homines (sic em̄ illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetim mulierem opulentā nacti sunt: natu quidem grauiorem illam, q̄ ut amoribus esset idonea: sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia supeditabatur: atq; hanc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsecuti. Nam illi patria erat Pelle: qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nūc ā paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspiceret immani magnitudine dracones placidos admodum, ac mansuetos: adeo ut ā mulieribus alerentur: & cū pueris unā cubarent: & calcantes ferrent: neq; cōpoueretur, si quis stringeret, premeretq;: deniq; perinde atq; infantes lac ē papilla sugerent (nā sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea cōcumbente:) mercati sunt ex his serpētibus unū, qui esset pulcherrimus: obolis sane paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quū duo facinorosissimi, & immani audaciā præditi, neq; non ad maleficia promptissimi, societatem inīssent: facile perpenderūt, hæc duo potissimū in hominū uita tyrānidem obtinere: spem, ac metum: quorum utroq; si quis ad cōmoditatem uteretur, fore, ut is illico ditesceret. Siquidem utriq; iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe teneretur: ut de-

E

tur: ut de-

auruldebant præsciētiam q̄maxime necessariam esse,
 summēq; desyderari: atq; hac uia Delphos olim fuisse
 ditatos, factosq; celebres: Præterea Delum, Clarum, &
 Branchydes: nimirum hominibus per hos, quos modo
 dixi tyrannos: nempe spem ac metum, ad sacra cōfluen-
 tibus, ac futura prædiscere cupiētibus: atq; huius rei gra-
 tia Hecatombas immolantibus, aureosq; dedicantibus
 lateres. Hæcubi inter sese uersassent, ultrōq; ac citro agi-
 tassent: uisum est uaticiniū, oraculūq; cōstituere: ete-
 nim si res ea processisset: sperabant se protinus diuites
 atq; felices fore. Quod quidem negocium magnificen-
 tius etiam illis successit, q̄ expectauerant initio: & uel
 spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt: primū
 quidem de loco: deinde quonam exordio, quāue ratio-
 ne negociū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chal-
 cedonem opportunā esse censuit: utpote regionem à ne-
 gociatoribus frequentatā: tū Thraciæ, Bithyniæq; con-
 finem: neq; longe dissitam ab Asia, Galatiæq; cunctis
 item imminētibus populis. At è diuerso patriam suam
 prætulit Alexāder: nam aiebat, id quod erat res, ad hu-
 iusmodi negociorum auspicationem, aggressionēq;
 hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui uiderent
 admissuri. Cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse
 hos, qui supra Aboni murum incolūt: nempe supersti-
 tiosos plerosq; ac stolidos: q; siquis tantū apparuisset: tri-
 bicinē, aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secū
 adducens.

adducens, cribro (quod aiunt) uaticinās: illico uehementer omnes in illum inhient, & perinde ut cælitum quem piam intueantur. Hac de re quū controuersia nōnihil inter illos fuisset, tandē uicit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonē (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimū, areas desodiunt tabellulas: quæ dicerēt, breui admodum Aesculapium unā cū patre Apolline in Pontū aduenturū, atq; Aboni murum inhabitaturum. Ex tabellæ quæ essent de industria repertæ: facile effecerunt, ut hic rumor in omnem usq; Bithyniam, ac Pontum dimanaret: multo autem ante alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiam templū erigere: iamq; fundamentis locum effoderāt. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas ancipitiā quædam, atq; ambigua, obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus: in huius demortui locū accersitur Alexander: ac succedit iam comatus: cæsariēq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida: falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædibat. At perditissimi illi Paphlagones, quū ambos illius noscent parentes obscuros atq; humiles: tamen oraculo crediderunt ita canentis:

Persides genere gratus Phœbo iste uidetur:

E 2 Dius

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.
 Hic nimirū Podalirius libidinosus erat, ac natura mul-
 lierosus: adeo ut à Tricca ad Paphlagoniā: usq; in Ale-
 xandri matrē sit incitatus, illectusq;. Repertū est aliud
 oraculum, quasi Sibyllæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tirside erit quidam Aufonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadrorbem numerum, referentē nomina diui,

Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaq; multo post in patriā irruens cum eiuſ-
 modi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quū in-
 terim furore afflatum sese nōnunq; adſimulabat: ore
 spuma completo: id quod ille facile efficiebat, radicula
 (ea est herba lauandis lanis idonea) radice cōmanduca-
 ta. Cæterum illis diuinū quiddam, ac formidandū spu-
 ma uidebatur. At multo antea sibi finxerant, paraue-
 rantq; è linteis confectum draconis caput: quod speciē
 quandā humanam præ se ferret, colorum fucis mire ad-
 ſimulatū: quodq; pilis equinis os & aperiret, & daude-
 ret. Tum lingua (ſicut est draconū) biſulca atra promi-
 nebat: quæ & ipſa pilis agebat. Porrò Pellæus ille dra-
 co iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū
 res poſtularet, tum ab illis proferendus: unaq; in partē
 Tragœdiā acturus: uel princeps potius huius futurus
 fabulæ.

fabulæ. Iam uero ut erat maturū aggredi: tale quiddā
 machinatur, noctu ueniens ad templi fundamenta nu
 per effossa. Constitit aut in eis aqua: siue quod ea in
 didem alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deci
 derat: illic ouū antea excauatū deponit: quod quidē in
 tus occultabat foetum recens æditum serpentis. Id quū
 alte demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc
 discessit. At mane quū in forum prosiisset nudus: nisi
 quod subligari circum pudenda tectus erat, eo q̃ inau
 rato: tum falcem illam gestans, simulq̃ solutam uenti
 lans, iactansq̃ comā: eorum more, qui à Cibeles deorū
 matre afflati cōueniunt, ac numine rapiūtur: conscensa
 sublimi quapiam ara concionabatur: ciuitatē eam bea
 tam esse prædicās, quæ mox deū propalam esset osten
 sura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat
 uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus, pue
 ris, admirabantur: ac uota facientes adorabant. At ille
 uoces quasdam sonans incognitas, nihilq̃ significātes:
 cuiusmodi sint Hebræorū, aut Phœnicū: attonitos eos
 reddebat: ut qui nihil intelligerēt eorū quæ dicebat: nisi
 solū hoc, quod Apollinem, Aesculapiūmq̃ passim ad
 miscebat. Sub hæc ad institutum templū curriculo fu
 giebat: accedensq̃ ad fossam ac fontem illum, quē iam
 ante conditum oraculū præstruxerant: ingressus aquā,
 magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapij: in
 uitabatq̃ deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adue
 E 3 niret.

niret. Deinde phialam postulat. Eam porrectā à quopiam, facile immergens, unā cum aqua lutūq; haurit: & ouū illud in quo nimirum ille deum conduferat, candida cera, cerussa q; cōmissuram operculi ferruminans. Id quū manu cepisset, affirmabat iam Aesculapiū tenere sese. Interim illi stupidis, defixisq; intuebātur oculis, expectantes quidnam esset futurum postea: iam dudum admirantes ouū in aqua repertum. Porro postea q; fragisset idem caua uola compressum, ac serpentis illis fortum exclusum excepisset: simulatq; mouentē hunc sese conspicerent n̄, qui aderant, ac digitis circūuoluentem: protinus uocem tollebant, deuīq; cōsalutabant, ac ciuitatem eam fortunatā esse dictitabant. Singuli q; affatim uotis implebātur: thesauros, opes, prosperam ualitudinē, aliāq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domū abripuit: unā secum asportās, modo æditum in lucē Aesculapium: bis natum scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines: atq; eum nō ex Coronide per Iouē, neq; coruo, uerū ex anserē progenitū. Populus aut uniuersus consequebatur: omnes afflati deo: atq; ob spes animo conceptas, furore correpti. Interdiu igitur se continebat: sperans fore, id quod & euenit, ut fama permoti, Paphlagonū pars maxima concurreret. Ergo postea q; urbs ita esset hominibus referta, ut iā redundaret: sed qbus omnibus iā antea tū cecebrū, tū cor esset exēptū: nec ulla parte similes uiderentur uiris

tur uiris pane uictitantibus (ut loquuntur Poetae) uerum qui praeter solam figuram nihil à pecudibus distarent in aedulis quibusdam, in lecto residens: eo uidelicet ornatu, qui uatem mire deceret: imponit in sinu Pellæum illum Aesculapium: qui quidem erat, ut dictum est, maximus, pulcherrimusque. Hunc totum ubi collo circumdisset, caudam foras prominere sinens. Erat autem ingens adeo: ut cum per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur. Solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat: quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam uero mihi cogita, aedulas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum: quicunque alij ex locis alij concurrissent, tumultuantes: ac prius etiam quam ista uiderent, mente attoniti, stupefactique: denique spebus illis sublatis. Quibus ingressis, non mirum si res uisa est portentosa: uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humana specie: atque eum insuper mansuetum, tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant: & priusquam exactius essent contemplati: protrudebant ab ijs, qui noui semper ingrediebantur. Porro è regione ianuarum, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiret. Cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Aleandri morbo

morbo, quum ille grauiter iam agrotaret: illi obfessa re-
 gia defyderarent eum intueri: ac supremum alloqui.
 Atq; hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerum cre-
 brius exhibuisse dicitur: maxime siqui diuites aduenis-
 sent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Cel-
 se, si uera fateri uolumus: æquū est ueniā dare Paphla-
 gonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum crassis &
 incruditis: si delusi sunt, quū draconem manu cōtinge-
 rent: nam hoc quoq; largiebatur Alexander ijs, qui uo-
 luissent: quūq; cōspicerent in dubia, malignaq; luce imi-
 ratū illud illius caput: os scilicet nūc aperiens, nunc clau-
 dens: tanto artificio, ut res planè Democritū aliquem
 requireret, aut certe Epicurum, Methrodorumue: aut
 alium huiusmodi quēpiam, qui prorsus adamantinam
 aduersus hæc, atq; id genus alia, mentem obtineret: qui
 nullo pacto crederet, quicq; uel quid esset rei, cōiecturis
 colligeret: uel si uiam etiam, modumq; peruestigare nō
 quiret: illud tamen antea sibi persuasum haberet, fuge-
 re quidē sese modum, rationemq; præstigiatura: ceter-
 um quicqd esset negotij, prorsus simulatū fucaturūq;
 esse: ac ne fieri quidē ulla ratione potuisse. Paucis ergo
 diebus confluit tum Bithynia, tū Galatia, Thraciaq;
 eorum qui renūciabant, unoquoq; ut sit, affirmāte sese
 primū nascentē uidisse deum: deinde paulopost eundē
 contrectasse iam grandē admodum factum, uultu etiā
 homini ad similem. Accedebant ad hæc picturæ, imagi-
 nes, signa

nes, signa deum referētia: partim ex ære, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum. Nam Glycon appellatus est: idq; iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominū lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturū esset: ut cuius rei gratia hætenus omnia fuerant excogitata: responsa quoq; redderet ijs, qui requisitiuissent, diuinaretq;: accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarei interitū, posteaq; q̄ ille inter Thebanos extare desisset: patria pulsus, atq; in Ciliciam profectus: haud incōmode rem gessit, quū Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiēs responsis. Ab hoc, inquā, arrepta ansa, prædicie Alexāder omnibus, qui aduenerāt, fore, ut deus ipse responsa daret: cuiusq; rei diem quendā certum præloquutus est. Iussit aut ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere uellet, id in libello conscriberet: eumq; funiculis obuinctum, cera, argillāue, aut simili re quapiā obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortinæ) ordine per præconē ac theologū euocaturū eos, q tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo: libellos redditurū, ita ut traditi fuerāt obsignatos: subscripto illis responso pro cuiusq; argumento: deo nimirum respondente, quacūq; de re quis esset sciscitatus.

F - Erat

Erat aut̃ hic dolus, homini cuiusmodi tu es: aut etiã (si modo dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestari⁹, neq; difficilis animaduersu: uerũ idiotis, qbusq; nares essent mucco obsitæ, minimèq; emũctæ, prodigiosum, planèq; incredibile quiddã esse uidebatur. Etenim quũ uarias esset cõmentus artes, quibus signa tollerentur: quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ uiderent, ad interrogata respondebat. De inde rursũ obuincta, obsignatq; reddebat: non sine summa admiratione eorũ, qui recipiebãt. Plurimus em̃ hic inter illos erat sermo, qui tandẽ scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi sanèq; diligenter obsignata signis imitatu neutiq; facilibus: nisi reuera deus esset quispiã, cui cũcta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id effecerit, forsitan à me requires. Accipe quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partẽ, quæ post signũ hærebat, acũ candefacta liquefactã deducebat. Tum ubi legisset: rursũ calefactam acũ cerã, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manẽte, facile coagmentabat. Porro secundus modus constat p̃ id, quod collyriũ uocant. Id conficitur ex pice Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, tũ cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum

factum (siccabatur aut protinus) comode resignabat li-
bellos. Quibus perlectis, impositæ ceræ denuo, perinde
atq; è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi si-
militudinem mire effectum. Post hæc iam tertiã accipe-
rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos
adglutinât: atq; ex his confecta ceu cera, mollem adhuc
eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nã illico
siccescit adeo, ut cornu uel ferro poti⁹ reddat solidius.
Hac ad imprimendũ signum uti cõsueuerat. Sunt præ-
ter has & aliæ complures uiæ: quas omnes referre nihil
necesse est, ne parum uidear modestus: maxime quum
in his quos de Magorũ artibus conscripsisti cõmen-
tarijs, tum pulcherrimis, tũ utilissimis: quicq; modestos
reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur: abun-
de multa retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Red-
debat igitur oracula, diuinabatq;: nõ mediocri ad eam
rem utens ingenio: arteq; negotium reddens probabi-
lius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet
ad ea, quæ proponebãtur, alijs penitus obscura. Quan-
doquidẽ & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios
item deterrebat, alios adhortabat, prout sibi magis cõ-
ducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, ui-
tæq; rationes præscribebat: quum sciret (ut initio dixi-
mus) complura atq; efficacia pharmaca. Maiorem autẽ
in modum Cytmidēs ab illo probabãtur: id est nomẽ
cõfictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes.

aduersarium obseruās, ferit in pectore, transfigitq; ita ut p̄tinus ad pedes illius procūberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo incūbebat: paruinq; aberat, quin ipse quoq; efflaret animā. At ego accurrens erexi, animūq; reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus: sublatum illum, domū deportaui: multumq; temporis curatus à medicis, superuixit quidē, hodiēq; agit apud Scythas, ducta in matrimoniū sorore mea: claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyēses, neq; in Alania gesta est: ut testibus careat, & ficta credi queat: uerum complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciā: si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boristenensiū ciuitatē secū adducens & uxorē, quā unice diligebat: liberos duos: alterū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella septē annos nata. Erat aut peregrinationis comes & hui⁹ amicus Gyndanes: atq; is quidē ē uulnere laborās, qđ in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cū quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormiētib⁹ illis (nam forte in cœnaculo quodam diuersabātur) ingens ortum est incendium: omniāq; circūdusit: iamq; flāma undiq; domum circūdedit. Ibi experrectus Abauchas: relictis liberis plorantibus: repulsa uxore, quæ inhærebatur: iussitq; ut ipsa sese seruaret: amico in humeris sublato

lato descendit, perrumpensq; euasit; ita ut nequaquā incendio laederetur. Vxor infantē baiulans consecuta est: monens puellulā, ut sese consequeretur. Ea uero semiuista, abiecto ex ulnis infante, uix exiit ē flamma. Deinde puella unā cum illa ueniens, penē & ipsa extincta est. Post hęc quū probro obiectaret quispiam Abauchā, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset: Imo liberos, inquit, denuo parare haudquaquā difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicum diu fuerit, priusq; inueniā talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe: ē pluribus his quinq; propositis, iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quandoquidē in præsentiariū, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorē neq; pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lin-

D
gua,

gua, unâq; dextra, binas uterq; habituri: atq; insup oculos q; quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nâq; quiddam est: cum duo, tresq; copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Si quidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui cõmuniter omnia gererent: ut dignũ est his, qui amicitia coniuncti sunt. TOXARIS. Probe dicis: atq; ita faciamus. MNES. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neq; Acynace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim cõfabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXARIS. Placēt ista: iamq; amici atq; hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNESIP. Nimirum ut sis sciens: ne quâq; me pigeat uel longius etiã proficisci, si tales amicos nâcisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratiõ conijcio.

LVCIANI TOXARIS SEV AMICITIAE
FINIS. DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

REVERENDO IN

CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. RE

NATO EPISCOPO CARNVTEN

SI, ERASMVS ROTERO-

DAMVS, S. D.

VM MVLTIS modis compertum
haberē, ornatissime pater, quā can-
dide de meo ingenio, meisq; nu-
gis, tū sentias, tum prædices, uir alio/
qui naris emunctissimæ: Iamq; ad
Italicum iter accincto, per itineris co-
mites non liceret celsitudinem tuam interuifere: ut esset
tamen interim, quod te tui Erasmi commonefaceret:
Luciani pseudomantē misi, sceleratissimū quidē illum:
sed quo non alius sit utilior, ad deprehendendas, coar-
guendasq; quorundam istorum imposturas: qui hisce
quoq; tēporibus, uel magicis miraculis, uel ficta religio-
ne, uel ad simulatis condonationibus: alijsq; id genus
præstigijs, uulgo fucum facere solent. Eum igitur leges,
uti spero, non modo cum fructu aliquo, uerū etiā sum-
ma cum uoluptate: propterea quod intelligam te, licet
præter generis claritatem, fortunæ splendore, muneris
autoritatem, serijs illis ac tetricis studijs absolutum: nō
solere tamē admodum ab his etiā elegantioribus Mu-
sis abhorre: & huiusmodi lusus, nec inamœnos, nec
D 2 infrugū

infrugiferos, arduis negocijs libēter intermiscere. Porro quicquid est: uel nigri salis, quē Momo tribuūt: uel candidi, quem Mercurio ascribunt: id omne in uno Luciano copiosissime reperias licebit. Carnutensis oppidi, tam splendidum profecto, tamq̃ celebre phanū, fulmine conflagrasse: dici nō potest, q̃ feram acerbe. Bene uale in reditū ex Italia nostrū. Lutetiae, An. M. D. V,

LVCIANI ALE

XANDER SEV PSEVDOMANTIS, DES.

ERASMO ROTERODAMO IN

TERPRETE.

V QUIDEM CHARIS-
sime Celse, leuem forte quan-
dam, ac facilem prouinciā ti-
bi mandare uideris: quū in-
iungis, ut Alexandri Abono-
richitæ impostoris uitā, cō-
menta, neq̃ nō audaciam,
præstigiāsq̃ libro comple-
xus, uolumē ad te transmit-
tam: uerum si quis ea conetur omnia ad plenum enarra-
re: id profecto nō minoris sit negocij, q̃ Alexandri eius,
cui Philippus fuit pater, res gestas literis proderet: tātus
hic scelere, quātus ille uirtute. Attamē si candide, igno-
scenterq̃

scenterq; legere uoles:& quod narrationi deerit, id ex te imputare atq; addere:conatum hunc te autore capessam:& Augei bubile si nō omne,at certe pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū ut ex his coniecturam facias, quantus, q̄q; immensus fuerit finis uniuersus:quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calūniā uereor,tuo pariter ac meo:tuo, qui iubeas memoriae,literarūq; monumentis tradi uirum longe sceleratissimū:meo, qui sumā operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis:quem nequaquā oportebat ab eruditis legi:sed in frequētissimo quopiā,& amplissimo theatro spectari à simijs, aut uulpibus discerptum:quanq̄ si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri.Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti,uir inter Romanos cū primis laudatus,ac per omnē uitam in literarū studio uersatus:quū simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respōsurus est. Nam is quidē Tillibori latronis uitam describere non est grauatus. Nos uero multo crudelior rem latronem memoriae prodemus:quippe qui non in syluis ac montibus,sed ipsis in urbibus sit latrocinatus:neq; qui Minyā tantū,aut Idam sit pergrassatus:neq; paucas quasde Asiæ partes,uidelicet desertiores depopulatus:sed qui uniuersam(ut ita dixerim)Romanorū ditionē suo complexit latrocinio. Ac primū tibi depin-

gam hominē: effigiē eius quoad potero, proxime uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus: planēq; specie diuina quadā ac maiestatis plena: colore candido: barba nō admodum hirsuta: coma partim natia tectus, partim apposititia: Sed hac adeo sciēter efficta: ut uulgus ferē nō sentisceret imitatam, ascititia nq; esse. Oculi uerhementer acres ac uersatiles: tum diuinū quiddam relucētes: uox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterum mens atq; animus. O malorum depulsor Hercules, & auersor tristiū Iuppiter, seruatoresq; Dioscuri: in hostes potius contingat incidere, q̃ cum eiusmodi quopiam habere cōmercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longe præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas: horum unumquodq; supra quā dici possit, illi suppetebat: quibus tamen pessimā in partem est usus. Et quū haberet arma tam egregia sibi suppetitata: illico nimirū omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus euasit: uel superior Cercopibus, Euribato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse quū aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimēq; de se loqueret: Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniā mihi dabit

Pythagoras,

Pythagoras, uir ille quidem sapiēs, ac mente diuina: cæterū si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu p Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere: quasi uelim eos similitudine rerū gestarum cōmittere. Verum si quis deterrima quæq; & p̄brosissima, quæ de Pythagora per calūniā feruntur (quibus equidē haudquaquē fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conferat in unū: ea nimirum omnia, uix etiā minimā particulam adæquēt Alexandrinæ uersutiæ. Prorsum em̄ imaginare mihi, & cogitatione finge, q̄ maxime uariā ingenij temperaturā, indolentq; ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijsq; confusam, promptā, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset, nullum refugientē laborem: appositam ad persuadendū, cuiq; facile fides habenda uideretur: tum quæ mire simularet optima quæq;: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primū igitur nemo cum illo congressus est: qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omniū optimum, æquissimūq; præterea simplicissimū, minimēq; fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus: quū nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semp̄ appelleret animū. Ita quū esset adolescentulus adhuc, formosus admodū: ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente: id quod licebat partim è stipula cōiungere: partim audire ex his, qui ita prædicabant: passim sese prostituebat,

stituebat: ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lūbitum fuisset. Inter multos autē incidit in hunc amans quidam præstigiator: ex eorū numero, qui magiam & diuinas incantationes profitetur: tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam: malorū immisiones in hostes: rationē eruendi, reperiendiq; thesauros, hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniatū puerū: atq; ad subministrandū arti, negociōq; suo propensissimū: utpote qui non minus illius adamaret maleficium, q̃ ipse huius formam: erudit eum, semperq; deinceps pro adiutore, ministrōq; est usus. At is publicitus quidem, & apud uulgus medicū scilicet agebat: didicerat aut apud Thoonis Aegyptij cōiugem,

Carmen
Homericū

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa. Quorū omniū successor hic, atq; hæres factus est. Porro doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat: uidelicet ex eorū numero, qui cum egregio Apollonio Tyanæo illo erant uersati, totamq; illius tragœdiā pernouerant. Vides quam è schola tibi hominē refero? Verum ubi iam barba plenus esset Alexāder, Tyanæo illo uita defuncto: in egestatem redactus, deflorescente simul & forma: unde uictū parare licuisset: nihil postea parū agitabat animo. Sed inito cōmercio cū Byzantino quo piā, annalium scriptore uiro, qui in certamina descendunt, omniū ingenij longe sceleratissimi: Coccōnas, opinor, erat cognomē: circūibant, imposturis ludificantes:

cantes: ac pingues homines (sic em̃ illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetim mulierem opulentā nacti sunt: natu quidem grauiorem illam, q̃ ut amoribus esset idonea: sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia supeditabatur: atq; hanc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsecuti. Nam illi patria erat Pelle: qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nūc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspicerēt immani magnitudine dracones placidos admodum, ac mansuetos: adeo ut à mulieribus alerentur: & cū pueris unā cubarent: & calcantes ferrent: neq; cōpouerētur, si quis stringeret, premeretq;: deniq; perinde atq; infantes lac ē papilla sugerent (nā sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea cōcumbente:) mercati sunt ex his serpētibus unū, qui esset pulcherrimus: obolis sane paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quū duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia promptissimi, societatem inīssent: facile perpenderūt, hæc duo potissimū in hominū uita tyrānidem obtineres: spem, ac metum: quorum utroq; si quis ad cōmoditatem uteretur, fore, ut is illico dītesceret. Siquidem utriq; iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe teneretur: ut de-

auruidebant præsciētiam quæ maxime necessariam esse,
 summæque desiderari: atque hac uia Delphos olim fuisse
 ditatos, factosque celebres: Præterea Delum, Clarum, &
 Branchydes: nimirum hominibus per hos, quos modo
 dixi tyrannos: nempe spem ac metum, ad sacra cōfluen-
 tibus, ac futura prædiscere cupiētibus: atque huius rei gra-
 tia Hecatombas immolantibus, aureosque dedicantibus
 lateres. Hæcubi inter sese uersassent, ultroque ac citro agi-
 tassent: uisum est uaticiniū, oraculumque cōstituere: et e-
 nim si res ea processisset: sperabant se protinus diuites
 atque felices fore. Quod quidem negotium magnificen-
 tius etiam illis successit, quæ expectauerant initio: & uel
 spe melius euenit. Hinc iam spectare coeperunt: primū
 quidem de loco: deinde quonam exordio, quauē ratio-
 ne negotiū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chal-
 cedonem opportunā esse censuit: utpote regionem à ne-
 gociatoribus frequentatā: tū Thraciæ, Bithyniæque con-
 finem: neque longe dissitam ab Asia, Galatiæque: cunctis
 item imminētibus populis. At è diuerso patriam suam
 prætulit Alexāder: nam aiebat, id quod erat res, ad hu-
 iusmodi negotiorum auspicationem, aggressionemque
 hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui uiderent
 admissuri. Cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse
 hos, qui supra Aboni murum incolūt: nempe supersti-
 tiosos plerosque, ac stolidos: quod si quis tantū apparuisset: ti-
 bicinē, aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secū
 adducens.

adducens,cribro (quod aiunt) uaticinās:illico uehementer omnes in illum inhient,& perinde ut cælitum quem piam intueantur. Hac de re quū controuersia nōnihil inter illos fuisset, tandē uicit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonē (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimū,areas defodiunt tabellulas:quæ dicerēt,breui admodum Aesculapium unā cū patre Apolline in Pontū aduenturū,atq; Aboni murum inhabitaturum. Ea tabellæ quū essent de industria repertæ:facile effecerunt, ut hic rumor in omnem usq; Bithyniam, ac Pontum dimanaret:multo autem ante alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiam templū erigere:iamq; fundamentis locum effoderāt. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas ancipitia quædam,atq; ambigua,obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uīpera (sicut opinor) ictus:in huius demortui locū accersitur Alexander:ac succedit iam comatus:cæsariēq; promissa,tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida:falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædibat. At perditissimi illi Paphlagonēs,quū ambos illius noscent parentes obscuros atq; humiles:tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Perfides genere gratus Phœbo iste uidetur:

E 2 Dius

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.
 Hic nimirū Podalirius libidinosus erat, ac natura mul-
 lierosus: adeo ut à Tricca ad Paphlagoniā usq; in Ale-
 xandri matrē sit incitatus, illectusq;. Repertū est aliud
 oraculum, quasi Sibyllæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tirside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadrorbem numerum, referentē nomina diui.

Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaq; multo post in patriā irruens cum eiu-
 modi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quū in-
 terim furore afflatus sese nōnunq; adsimulabat: ore
 spuma completo: id quod ille facile efficiebat, radicula
 (ea est herba lauandis lanis idonea) radice cōmanduca-
 ta. Cæterum illis diuinū quiddam, ac formidandū spū-
 ma uidebatur. At multo antea sibi finxerant, parauē-
 rantq; ē linteis confectum draconis caput: quod speciē
 quandā humanam præ se ferret, colorum fucis mire ad-
 simulatū: quodq; pilis equinis os & aperiret, & claude-
 ret. Tum lingua (sicut est draconū) bisulca atra promi-
 nebat: quæ & ipsa pilis agebat. Porro Pellæus ille dra-
 co iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū
 res postularct, tum ab illis proferendus: unaq; in partē
 Tragœdiā acturus: uel princeps potius huius futurus
 fabulæ.

fabulæ. Iam uero ut erat maturū aggredi: tale quiddā
 machinatur, noctu ueniens ad templi fundamenta nu-
 per effossa. Constitit aut in eis aqua: siue quod ea in-
 didem alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deci-
 derat: illic ouū antea excauatū deponit: quod quidē in-
 tus occultabat foetum recens æditum serpentis. Id quū
 alte demersisset in abditas luti cauernas, rursus illinc
 discessit. At mane quū in forum prosiisset nudus: nisi
 quod subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inau-
 rato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uenti-
 lans, iactansq; comā: eorum more, qui à Cibeles deorū
 matre afflati cōueniunt, ac numine rapiūtur: conscensa
 sublimi quapiam ara concionabatur: ciuitatē eam bea-
 tam esse prædicās, quæ mox deū propalam esset osten-
 sura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat
 uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus, pue-
 ris, admirabantur: ac uota facientes adorabant. At ille
 uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significātes:
 cuiusmodi sint Hebræorū, aut Phœnicū: attonitos eos
 reddebat: ut qui nihil intelligerēt eorū quæ dicebat: nisi
 solū hoc, quod Apollinem, Aesculapiūmq; passim ad-
 miscebat. Sub hæc ad institutum templū curriculo fu-
 giebat: accedensq; ad fossam ac fontem illum, quē iam
 ante conditum oraculū præstruxerant: ingressus aquā,
 magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapij: in-
 uitabatq; deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adue-

niret. Deinde phialam postulat. Eam porrectā à quopiam, facile immergens, unā cum aqua lutūq; haurit: & ouū illud in quo nimirum ille deum conducerat, candida cera, cerussa q; cōmissuram operculi ferruminans. Id quū manu cepisset, affirmabat iam Aesculapiū tenere sese. Interim illi stupidis, defixisq; intuebātur oculis, expectantes quidnam esset futurum postea: iam dudum admirantes ouū in aqua repertum. Porro posteaq; frēgisset idem caua uola compressum, ac serpentis illis fortum exclusum excepisset: simulatq; mouentē hunc sese conspicerent ō, qui aderant, ac digitis circūuoluentem: protinus uocem tollebant, deuīq; cōsalutabant, ac ciuitatem eam fortunatā esse dictitabant. Singuliq; affatim uotis implebātur: thesauros, opes, prosperam ualitudinē, aliāq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domū abripuit: unā secum asportās, modo æditum in lucē Aesculapium: bis natum scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines: atq; eum nō ex Coronide per Iouē, neq; coruo, uerū ex ansere progenitū. Populus aut uniuersus consequebatur: omnes afflati deo: atq; ob spes animo conceptas, furore correpti. Interdiū igitur se continebat: sperans fore, id quod & euenit, ut fama permoti, Paphlagonū pars maxima concurreret. Ergo posteaq; urbs ita esset hominibus referta, ut iā redundaret: sed qbus omnibus iā antea tū crebrū, tū cor esset exēptū: nec ulla parte similes uiderentur uiris

tur uiris pane uictitantibus (ut loquuntur Poetae) uerum qui praeter solam figuram nihil à pecudibus distarent in adiculis quibusdam, in lecto residens: eo uidelicet ornatu, qui uatem mire deceret: imponit in sinu Pellæum illum Aesculapium: qui quidem erat, ut dictum est, maximus, pulcherrimusque. Hunc totum ubi collo circumdisset, caudam foras prominere sinens. Erat autem ingens adeo: ut cum per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur. Solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat: quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam uero mihi cogita, adiculas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum: quique alijs ex locis alij concurrissent, tumultuantes: ac prius etiam quam ista uiderent, mente attoniti, stupefactique: denique spebus illis sublatis. Quibus ingressis, non mirum si res uisa est portentosa: uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humanae speciei: atque eum insuper mansuetum, tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant: & priusquam exactius essent contemplati: prouidebant ab ijs, qui noui semper ingrediebantur. Porro è regione ianuæ, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiret. Cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Aleandri morbo

morbo, quum ille grauiſſe iam ægrotaret: illi obſeſſa re-
 gia deſyderarent eum intueri, ac ſupremum alloqui.
 Atq; hoc ſpectaculi ſceleſtus hic non ſemel, uerum cre-
 brius exhibuiſſe dicitur: maxime ſiqui diuites adueniſ-
 ſent recentiores ac nouitj. Hoc loco, mi chariſſime Cel-
 ſe, ſi uera fateri uolumus: æquū eſt ueniā dare Paphla-
 gonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum craſſis &
 ineruditis: ſi deſuſi ſunt, quū draconem manu cōtinge-
 rent: nam hoc quoq; largiebatur Alexander ijs, qui uo-
 luſſent: quūc; cōſpicerent in dubia, malignāq; luce imi-
 tatū illud illius caput: os ſcilicet nūc aperiens, nunc clau-
 dens: tanto artificio, ut res planē Democritū aliquem
 requireret, aut certe Epicurum, Methrodorumue: aut
 alium huiusmodi quēpiam, qui prorsus adamantinam
 aduerſus hæc, atq; id genus alia, mentem obtineret: qui
 nullo pacto crederet, quic; uel quid eſſet rei, cōiecturis
 colligeret: uel ſi uiam etiam, modumq; perueſtigare nō
 quiret: illud tamen antea ſibi perſuaſum haberet, fuge-
 re quidē ſeſe modum, rationemq; præſtigiaturæ: cæte-
 rum quicqd eſſet negotij, prorsus ſimulatū fucatumq;
 eſſe: ac ne fieri quidē ulla ratione potuiſſe. Paucis ergo
 diebus confluit tum Bithynia, tū Galatia, Thraciaq;
 eorum qui renūciabant, unoquoq; ut ſit, affirmāte ſeſe
 primū naſcentē uidiſſe deum: deinde paulo poſt eundē
 contrectaſſe iam grandē admodum factum, uultu etiā
 homini adſimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagi-
 nes, ſigna

nes, signa deum referētia: partim ex ære, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum. Nam Glycon appellatus est: idēq; iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominū lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturū esset: ut cuius rei gratia hætenus omnia fuerant excogitata: responsa quoq; redderet ijs, qui requisuissent, diuinaretq;: accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarei interitū, posteaq; q̄ ille inter Thebanos extare desisset: patria pulsus, atq; in Ciliciam profectus: haud incōmode rem gessit, quū Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiēs responsis. Ab hoc, inquā, arrepta ansa, prædicie Alexāder omnibus, qui aduenerāt, fore, ut deus ipse responsa daret: eiūsq; rei diem quendā certum præloquutus est. Iussit aut ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere uellet, id in libello conscriberet: eumq; funiculis obuinctum, cera, argillāue, aut simili re quapiā obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortinæ) ordine per præconē ac theologū euocaturū eos, q tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo: libellos redditurū, ita ut traditi fuerāt obsignatos: subscripto illis responso pro cuiusq; argumento: deo nimirum respondente, quacūq; de re quis esset sciscitatus.

F - Erat

Erat aut hic dolus, homini cuiusmodi tu es: aut etiā (si modo dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestari⁹, neq̃ difficilis animaduersu: uerū idiotis, qbusq̃ nares essent mucro obsitæ, minimèq̃ emūctæ, prodigiosum, planèq̃ incredibile quiddā esse uidebatur. Etenim quū uarias esset cōmentus artes, quibus signa tollerentur: quæ quisq̃ sciscitabatur, ea legebat: atq̃ ita quæ uiderent, ad interrogata respondebat. De inde rursus obuincta, obsignataq̃ reddebat: non sine summa admiratione eorū, qui recipiebāt. Plurimus em̃ hic inter illos erat sermo, qui tandē scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi saneq̃ diligenter obsignata signis imitatu neutiq̃ facilibus: nisi reuera deus esset quispiā, cui cūcta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id effecerit, forsitan à me requires. Accipe quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partē, quæ post signū hærebat, acu candefacta liquefactā deducebat. Tum ubi legisset: rursus calefactam acu cerā, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manēte, facile coagmentabat. Porro secundus modus constat p̃ id, quod collyriū uocant. Id conficitur ex pice Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, tū cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq̃ siccum esset
factum

factum (siccabatur aut protinus) comode resignabat li-
bellos. Quibus perlectis, impositæ ceræ denuo, perinde
atq; è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi si-
militudinem mire effectum. Post hæc iam tertiã accipe-
rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos
adglutinât: atq; ex his confecta ceu cera, mollem adhuc
eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nã illico
siccescit adeo, ut cornu uel ferro poti⁹ reddat solidius.
Hac ad imprimendũ signum uti cõsueuerat. Sunt præ-
ter has & aliæ complures uiæ: quas omnes referre nihil
necesse est, ne parum uidear modestus: maxime quam-
tu in his quos de Magorũ artibus conscripsisti cõmen-
tarijs, tum pulcherrimis, tũ utilissimis: quicq; modestos
reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur: abun-
de multa retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Red-
debat igitur oracula, diuinabatq;: nõ mediocri ad eam
rem utens ingenio: artēq; negotium reddens probabi-
lius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet
ad ea, quæ proponebãtur, alijs penitus obscura. Quan-
doquidē & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios
item deterrebat, alios adhortabat, prout sibi magis cõ-
ducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, ui-
tæq; rationes præscribebat: quum sciret (ut initio dixi-
mus) complura atq; efficacia pharmaca. Maiorem autē
in modum Cytmides ab illo probabãtur: id est nomē
cõfictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes.

rerūq; successus & incrementa. neq; non hæreditatū ob
uētus semp in aliud tempus reſciebat. Illud interim ad
dens: cuncta hæc tum obtingēt, quū ipse uolam, quūq;
uates meus Alexāder me rogabit, proq; uobis uota fa
ciet. Deniq; merces erat unicuiq; responſo præſtituta:
nempe drachma cum obolis duobus. Ne uero puſillū
aut exiguū fuiſſe putes amice hunc quaſtū: quū in an
nos ſingulos ad ſeptuaginta, aut octoginta milia redie
rit: uſq; adeo auidis & inſatiabilibus hominibus: ut ſin
guli ſupra decem, aut quindecim rogationes traderēt.
Cæterū ea quæ capiebat, non ipſe ſolus ſolitus eſt inſa
meremec rurſum ad cōgerēdas opes in theſaurū repo
nere: uerū compluris & alios habebat ſecum adiutores
ac miniſtros: tum qui ſcitarentur: qui uerſibus oracula
cōderent: qui reſponſa ſeruarent: qui ſubſcriberēt: qui
obſignarent: qui interpretarētur: quorum unicuiq; pro
dignitate, meritóq; luctum impartiebat. Ad hæc nōnul
los foras, & in longinquas regiones emandarat: qui fa
mam eius oraculi inter gentes diſſiparent: affirmantes
ipſum etiā prædicere, reuocaréq; fugitiuos: fures ac præ
dones indicare: theſauros effodiendos oſtendere: mor
bo laborantibus mederi: quosdam etiā uita deſunctos
in uitam reuocare. Concurrēbat igitur undiquaq; ma
gnóq; tumultu concitati adproperabāt: ſacrificabatur:
dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ, diſcipu
lōq; dei. Iam em̃ & tale quoddā oraculum exierat.

Muneribus

Muneribus decorare meum uatem atq; ministrum
 Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.
 Verum ubi iam pleriq; quibus mētis plusculū inerat,
 non secus atq; ex alta ebrietate resipiscentes, conspiras-
 sent in illum: præsertim ex his, qui studebant Epicuro:
 iamq; paulatim in oppidisprehenderetur uniuersa
 præstigiatura, fictusq; fabulæ apparatus: horrendum
 quiddā in eos ædidi: dicens impijs & Christianis im-
 pleri Pontum, qui non uereretur in sese turpissime ma-
 ledicere. Eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent
 propiciū habere deum. Porro super Epicuro, huiusmo-
 di quoddam oraculum prodidit. Sciscitāti cupiā, quid
 ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, compe-
 dibus uinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris, si ma-
 gnopere creuit eius celebritas oraculi: quū uideas inter-
 rogationes adeuntiū, q̃ sint prudentes, q̃q; eruditæ.
 Modis autē omnibus bellū erat illi cum Epicuro sæuū
 & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tan-
 dem iustius bellū gerat, homo præstigiator, & mōstris
 ac portētis amicus, ueris inimicissimus, q̃ cum Epicuro
 uiro uidelicet, qui rerum naturā perspectam haberet:
 quicq; unus, quid in his esset uerū, uideret. Nam Plato-
 ni, Chrysippo, aut Pythagoræ erat amicus: atq; alia cū
 illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus (sic
 enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atq; id
 merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duce-

ret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam: eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant: alios item horum consimiles quæ plurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cuius quæ oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridicule profecto discessit: quum nec ipse, quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret: nec haberet, qui sibi in tempore posset componere. Nam quum ille de stomachi dolore conquirenti, uellet præscribere, uti suillum pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cunimato Sipydno:
 Crebrius autem (uti iam diximus) draconem ostendebat is, qui uellent: haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquum corpus oculis exponens: caput uero ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem: pollicitus est sese exhibiturum ipsum deum loquentem, citraque interpretem ædentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis: alio quoque iam per has foris insonante, responsitabat ad ea, quæ proponebantur: uoce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa ἀντὶ τοῦ φωνᾶ dicebantur, id est, ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur: uerum splendidis modo, atque opulentiss

opulentis:& qui grandia largirent. Itaq; quod Seueria
no redditum est super expeditione in Armeniam susci-
pienda, ex Autophonis erat. Adhortās enim illum ad
incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armenijsq; citato Marte subactis

Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:

Vertice ferta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaq; uecors ille Gallus persuasus, incurso-
nem fecisset: euenissetq; ut unā cum exercitu caderetur
ab Othryade: hoc oraculum ē monumētis sustulit: atq;
aliud in eius locum substituit huiusmodi:

Agmē in Armenios ne duc: neq; em̄ expedit isthuc:

Ne tibi foemineis uir amictus uestibus, arcu

Exitium immittat: uitāq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat cōmentus:
ut posterioribus, substitutitijsq; respōsis: ea quæ perpe-
rām, malēq; euenissent, sarciret ac mederet. Sæpius em̄
ægotis priusq; moreretur, prædixerat fore, ut reualefce-
rent. Quibus morietibus, alterum oraculum illico para-
tum erat, quod superiori diuersa caneret.

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porro quū non ignoraret, q in Claro ac Didymis, Mal-
lōq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadā
arte diuinādi celebres haberi: eos sibi reddebat amicos,
plerosq; consultorū ad illos remittens, his uerbis:

Nunc

Nunc Claron isto, mei uocem patris auditurus.

Et rursus:

Branchydica accedas adyta: atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphiloichi quærens oracula uatis.

Et hæcenus quidem de ijs, quæ intra patriæ fines, usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uero & in Italiâ oraculi fama permanauit: inq; ipsam Romanorû urbem: iam nemo omniû erat, qui nō alius aliû anteuertere studeret: dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi: illi uero mittunt: potissimū hi, qui potentia atq; autoritate plurimum in Republica pollebant. Quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus: uir aliàs quidem honestus ac probus: tum compluribus in prælijs Romanorû spectatæ uirtutis. Sed qui in his quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet: ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa: adeo ut sicubi lapidem, uel inunctū, uel coronatum cōspexisset: cōtinuo procideret, atq; adoraret: ac diutius aduolutus uota faceret: bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatq; de oraculo inaudisset: parum aberat, quin omisso, quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porro qui mittebatur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facile decepti, domū redibant: referentes partim quæ uiderāt, partim tanq; uidissent, audissentq;: permulta insuper accumulantes

lantes illis, quo domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaq; senem infelicem: & in uehementē in-
 saniam impulerūt. At ille passim ad omnes amicos ac-
 cedens: quos habebat, quum plurimos, tum potentissi-
 mos: enarrabat, partim ea, quæ ab ijs quos miserat, acce-
 pisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modū
 iste compleuit urbem, concitauitq; q̄ plurimis item au-
 lici expauefactis, atq; attonitis. Qui p̄tinus & ipsi cu-
 piditate flagrare cœperūt, ut aliquid suis de rebus audi-
 rent. Porro Alexander adueniētes comiter excipiebat:
 ac xenijs, alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eū
 remittebat: hoc agens, uti nō solum renūciarent oracu-
 la, uerū etiam dei laudes canerent, ac portentosa quædā
 de oraculo, dec̄ ipso mentirentur. Excogitarat autem
 ter sceleratus ille quiddā neutiq; inscitū: & ingeniosius,
 q̄ ut in uulgarem competat latronē. Etenim resignatis
 libellis, ac perlectis: siquid offendisset in ijs, quæ propo-
 nebantur, ita scriptū: ut cum periculo ac discrimine eius
 qui scripsisset, si proferretur, coniunctū uideretur, apud
 se detinebat: neq; remittebat: quo uidelicet obnoxios,
 ac propemodū seruos ob metum sibi redderet eos, qui
 miserant: quū in mentem illis ueniret, cuiusmodi de re-
 bus consulissent. Intelligebat autē esse consentaneum:
 ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi roga-
 tiones essent proposituri. Ab his munera q̄ plurima fe-
 rebat: quippe qui nō ignorarent sese intra casses eius te-

G neri.

neri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto: qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur: quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregièq; canentem prælia uatem.

Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidè hærebat: nec habebat quod incusantibus responderet: oraculo uidelicet ita re præsentī confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculū: affirmans hoc ipsum portēdisse deū: qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem: sed Pythagoram potius, atq; Homerum iam olim defunctos: quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igit Alexādro uitio uertere cōuenit, si istiusmodi hominū culos dignos habuit, quibus fucū faceret: Rursum eidē percontāti, cuius tandē animā esset sortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander:

Deinde is qui nunc es: post fax phœbæa futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in infantiā uersus, haud expectato dei promisso: quanq; hoc quoq; oraculū ex Autophonis erat. Eidē item de uxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunāq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissipat: filiam quam habebat.

habebat, è Luna sibi susceptā fuisse. Lunam em̃ ipsius amore captam fuisse: quū dormientem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginē: nuptias conficit, sp̃sus iam sexagenarius, cōcumbitq;: socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans: iamq; sibi unus ē celi tū numero uidebat. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora indies ad hæc excogitabat: & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat: prædicens ciuitatibus cauendā esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum, ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quū pestilentia incubuisset: unū quoddā tale oraculum, Autophonon & hoc, quoquo uersum gentiū prodiderat, unico carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atq; hunc uersiculū uidere erat passim pro foribus descriptum, tanq; aduersus pestilentia remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quadam sic accidit: ut ex domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimū desolarentur. Neq; uero me putes illud dicere carmen in causa fuisse, ut interierint: uerum casu quodam ad hūc modum accidit. Et haud scio, an pleriq; frātī carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum pestem præter

G 2 oraculū

oraculū adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberēt, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione q̄ plurimos Romæ constituerat: q̄ sibi qua quisq̄ mente esset, indicarent: ac priusq̄ oraculū adīssent, illi significarent quidnam essent percōtaturi, quidq̄ potissimū cupere uiderentur: ut etiam priusq̄ aduenīssent n̄, qui mittebantur, ille iam ad respondendū instructus ac paratus esset. Atq̄ hæc quidem & id genus alia machinamēta, aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarū per manus tradendarū gestationes, & sacrorū cerimonias: quæ quidē tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Atheniensīū ritu, denuntiatio fiebat huiusmodi. Siquis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorū explorator accessit, discedat. Cæterū qui deo credunt & parent, sacris feliciter initientur. Sub hæc protinus exigebant, illo præeunte, dicentéq̄: Foras pellantur Christiani. Tū multitudo ac clamabat uniuersa: Foras pellātur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperiū agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demū nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deiq̄ exortus. Porro tertio die Podaliri cū Alexandri matre cōiugiū agebatur. Dadis aut̄ is appellabatur: idq̄ ex re, propterea quod faces quædam incenderētur. Postremo loco, La/
næ atq̄

nã atq; Alexandri amores, ac nascẽs Rutiliani cõiunx.
 At uero facem gestabat, mysteriãq; agebat Endymion
 Alexander: quin hic dormiẽs scilicet, in medio iaceret:
 descenderet aut in eum è tecti fastigio, tanq; è cælo, Lu
 nã uicem agens, Rutilia quædã formosissima cuiusdã
 è Cæsareæ domus præfectis uxor: quæ nimirũ ut ama
 bat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub
 oculis perditissimi illius mariti, tum complexus ageban
 tur, tum oscula: idq; in propatulo. Quod nisi cõplures
 fuissent tædæ: forsan nõnihil & eorũ quæ fieri solent in
 fra sinum, patratũ fuisset. Paulopost rursus introibat
 ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse pri
 mus dara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant aut be
 ne canori scilicet homines: nempe præcones aliquot
 Paphlagones, Carbatinis calceati, plurimũ aliĩ nidorẽ
 ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestan
 das tædas, atq; inter mysticas saltationes, femur illius
 de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti
 coniñcio, inaurata circũdata, atq; hac ad tædarum ful
 gorem relucente. Itaq; quũ duobus quibusdam ex eo
 rum numero, qui desipiẽter sapientes sunt, super hac re
 uerteretur altercatio: utrum Pythagoræ animum possi
 deret, uidelicet ob femur aureũ, an aliũ Pythagorico illi
 consimilem: atq; eam controuersiam ad ipsum Alexan
 drum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturq;, oriturq; uicissim.

Vatis at est animus diuina è mente profectus:

Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;

Et rursum:

Tecta Iouis repetet,iouiali fulmine tactus.

Porro quū cunctis alijs denunciaret,ut à puerili concubitu téperarent,ceu re nefaria:uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est.Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat: ut tertio quoq; anno mitterent, qui deo dicarentur,eiusq; laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac selectos:népe nobilissimos & ætate florentissimos,formáq; eximios.Quibus inducis perinde ut emptitrijs ad libidinē abutebatur:modis om̃ibus in eos debacchari solitus. Præterea legē quoq; condiderat:ne quis maior annis octodecim sese admotore complecteretur:néue cum basio salutaret:sed reliquis manū duntaxat osculandam porrigens,solis ætate,formáq; floridis osculum dabat:atq; his quidē inde cognomē inditum,ut intra osculum constituti dicerentur.Atq; in hunc modum uecordibus ac stupidis mortalibus illudens,perpetuo deinceps suas nequitias exercebat:passim cōstruprās uxores,passim liberis abutēs:Quin magnū quiddam,cunctisq; optandū uidebatur,si cuius uxorem uel aspexisset modo. Porro si quā etiā osculo dignatus fuisset,nemo nō ita putabat:quicquid esset bonarū felicitatum,id omne semel in eam domū influxurū esse. Erant insuper,atq; eæ non paucæ:quæ sese

se etiam peperisse ex illo iactarent, quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Labet etiam dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis, uiri cuiusdā Tyanei: cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias libet. Hunc equidē legi pridem aureis descriptum literis. Tū in ipsis sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon: quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? qd ais? Haud fas est ut isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atq; oracula redditurus? Ad millesimū tertiū. Deinde quō demigraturus? Ad Bactra, atq; in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meos uictu, meaq; præsentia frui. At reliquæ sortes: puta quæ in Dyndimis, Claro, Delphisq; redduntur: utrum ab autore profisciscuntur Apolline, an uana sunt quæ illic æduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris: nefas enim. Cæterū ego quis tandem post hanc uitam futurus sum? Camelus, deinde equus: post hæc uir sapiens, ac uates nō inferior Alexandro. Atq; hæc Glyconis cum sacerdote cōfabulatio. Postremo & oraculum carmine comprehensum ædidi: quū non ignoraret illum amicum esse Lepido.

Ne pare Lepido: namq; huic fatum instat acerbum. Mirum etenim in modum metuebat Epicurum: sicuti superius dictum est: nimirū ut artificem ac sapiētem, suis artibus atq; imposturis hostē, atq; infensum. Itaq; ex Epicureis quēpiam, ausum se multis præsentibus coar-
guere;

guere:propemodū in uitæ discrimen adduxerat.Siqui-
dem adiēs ille,dara uoce dicebat: Tu nimirum Alexan-
der Paphlagoni cuidā persuasisti: ut seruos suos apud
Galatiæ præfectum capitis accerferet:hoc nomine,qua-
si filium ipsius,qui tum Alexandria erudiebatur,occi-
dissent.Atqui uiuit adolescēs,incolumisq; reuerfus est
famulis iam supplicio affectis,qui tua opera bestijs tra-
diti perierunt. Porro huiusmodi quiddā acciderat. Cū
adolescentulus amne aduerso in Aegyptū nauigasset:
ad inundationē usq; subducto nauigio: persuasus est,
ut pariter in indiam nauigaret. Itaq; dum diutius ab-
esset,infelices illi eius ministri rati uidelicet,uel in Nilō
nauigantem interisse puerum:uel à latronibus(nam id
temporis permulti grassabantur) esse peremptū:reuer-
si sunt domū,renūciantes quēadmodum è medio sub-
latus esset. Deinde proditū oraculum, damnati serui:
sub hæc adest adolescentulus,peregrinationē suā enar-
rans.Atq; hæc quidem ille. At Alexāder indignatione
percitus,quod coargueretur:neq; ferens opprobratam
sibi ueritatem:iussit ut qui adescent,lapidibus illum im-
peterent:alioq; & ipsos impios futuros, atq; Epicureos
appellādos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent:Demo-
stratus quidam,qui diuersabatur in Ponto:primus ho-
minem sui corporis obtegens obiectu,morti subduxit:
alioqui lapidibus obruēdum,idēq; iure optimo. Quid
enim oportebat unū inter tam multos insaniētes,sanū
esse:

esse: atq; à Paphlagonū stultitia malum sibi accersere.
 Et illi quidē hac euenerunt. Caterum aduocatis iuxta
 oraculorū ordinem ipsi qui proposuerāt (nam id fiebat
 pridie q̃ responsa redderet) præcone rogāte, an uaticī-
 nari uellet: si cuipiā illorū ex adyto respōdisset: in malā
 rem: huiusmodi hominē neq; tecto quisq; excipiebat,
 neq; igni, aquāue impertiebat: uerū erat illi solū aliud
 alio uertendum, tanq̃ impio, deorumq; contemptori,
 atq; Epicureo: quod quidem probrum omniū erat gra-
 uissimū. Quapropter unū etiam Alexander quiddam
 designauit deridiculum. Nactus peculiare Epicuri sen-
 tentias, librum (uti scis) longe pulcherrimū, summam
 Epicuræ disciplinæ decreta complectentē: mediū in fo-
 rum deportauit, ac lignis ficulnis exussit: tanq̃ autore
 ipsum exureret scilicet, ac cinerem abiecit in mare, oracu-
 lo insuper eam in rem ædico.

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille, quātum adferret. is liber
 cōmoditatum ipsi, qui in eo legendo uersarentur: quan-
 tāmq; illis quietem, trāquillitatē, libertatemq; pareret:
 propterea quod à pauoribus, spectris, ac prodigijs libe-
 raret: tum spes inanes, atq; immodicas adimeret cupi-
 ditates: mentē sanam ac ueritatem insereret, planēq; lu-
 straret animū: nō tæda quidem, aut squilla, aut alijs id
 genus nugamētis: imo recta ratione, uero, ac libertate.

Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi.

H unum

unū inter omnia multo impudentissimū. Quū iam nō mediocrē in Regiā aditū sibi patefecisset, inq; aulā Cæsareā: præsertim Rutiliano rem adiuuante, atq; approbante: quū bellū quod in Germania gerebatur, maxime flagraret diuo Marco cū Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit: quo iubebat, uti duos leones uiuos in Danubiū immitterēt: uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis: sed præstat ipsum oraculum referre.

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus istri

Immisisse duos Cybeles edico ministros:

Monte feras alitas: tum quantum alit indicus aer

Florum atq; herbarū bene olentū: moxq; futura est

Et uictoria: pax & amabilis: & decus ingens.

Ea quū essent facta, quēadmodū ille præscripserat: leones quidē simul atq; in hostiū regionē enataissent: Barbari canes quospiā, aut lupos esse rati, fustibus arcebāt. At nostrorū ptinus maxima strages est cōsequuta: uiginti fermē milibus simul extinctis. His cōsimilia sunt ea, quæ in Aquileia contigerunt: quū parū abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicā illā responsionē: Cræsoq; redditū oraculū, frigide sanē detorsit: dicens deū quidē prædixisse uictoriā: haud tamē explicuisse, utrū Romanorū esset futura, an hostiū. Tandē quū plurimi iam eā in urbē confluerent: preme returq; Abonotichitarū ciuitas multitudine eorū, qui ad oraculū

ad oraculū uenitabāt: neq; sufficeret suppeditādis ijs, quæ ad uictū erant necessaria: cōminiscit̃ oraculorū genus quoddā id, quod nocturnū appellabat̃. Siquidē li bellis indormire solet: ut aiebat ipse: deinde tāq; in somnio diuinitus edoctus respōdebat: nihil certi tamen. Sed ambigue plerūq; ac cōfusim: maxime si quos libellos cōspexisset, accuratius atq; obseruātius obli gnatos. Ad hūc em̃ modū citra ullū resignādi periculū, quicq; temere in mentē uenisset, subsc ribebat: ratus & hoc ipsam oraculis cōuenire. Erant aut̃ ad id nōnulli cōstituti interpretes, qui mercedē nō exiguā colligebant ab ijs, q; eiusmodi capiebāt oracula: ut enarrarēt ea, explicarētq;: atq; hoc illorū munus cōductitiū erat. Nā interpretū q; talētū Atticū pendebat Alexādro. Nōnunq; quū neq; cōsuleret q; sc̃p, neq; missus esset aliq;: imo quū ne esset q; dē hmōi quippiā: tamen oraculū ædebat, uti stultos mortales redderet attonitos. Q'd genus illud erat.

Hunc age quare tuam qui tectus in ædibus, ac te
 Clam prorsum, uxorem uultūq; oculisq; decoram
 Stuprat adulterio: seruorum ex agmine primus.
 Ipse cui solus suasisisti hæc omnia demens.
 Eius enim florem libasti: hoc dedecus ille
 Nunctibi compensans, cum coniuge dormit herili.
 Quin i'dem tibi iam pridem letale uenenum
 (Ut neq; quæ faciant, possis audire: nec unq;
 Cernere luminibus) tecte furtimq; pararunt.

H 2 Inueniesq;

Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca: iuxta

Parietem, sub ceruicali condita: porto

Istis conficia criminibus tua serua calypso est:

Quis Democritus principio non comoueretur, ubi nominatim & autores, & loca palam audisset designari? Verum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hac artificio gereretur. Insuper & Barbaris non raro respondit, si quis patria lingua sciscitaretur: puta Syriace aut Gallice: quies difficile erat inuenire conterraneos, eorum, qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solet interualli, priusq; oraculum redderet: quo uidelicet interim periculi posset & soluere tuto libellos, & nasci, quae cuncta possent interpretari. Quod genus erat & illud Scythae cuiusdam redditum oraculum.

Morphi ebargulis in umbra chuenchicranc, relinquet lucem.

Alias rursus: quum nec adesset item quispiam, neq; tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti. Siquidem is qui te misit hodie, perijt: interemptus a Diode uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo: qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Caeterum pauca nunc accipe ex his, quae mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexander: quum libellos palam atq; accurate obsignasset, responsum nocturnum subscribitur. Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursus quum diuersis libellis eandem

eandem rogationē proposuissem: puta cuiatis esset uates Homerus: idēq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus, qua gratia uenit: ut remediū, inq; petere aduersus laterū dolorē.

Cytmide te iubeo, ac lunari rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitāti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere profici sci, respondit: nihil quidē quod ad Homerū attineret.

Carpe uiam pedibus: rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus: quorum de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripti talis cuiusdā rogatiōes octo: nomen aliquod e mentitis, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset adiungēs. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptiōe libelli, ad unicam rogationem: ea erat huiusmodi: quando deprehēdendus esset impostor Alexāder, octo misit oracula. Sed quæ neq; cælum (quod aiūt) neq; terram attingerent. Verum absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset: præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere: suassimēq; ne prorsus in diuinatiōe spes reponeret suas: oderat me uidelicet ita uti par erat, sibi q; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percōtanti de me, Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis: spurcōq; cubili.

H 3 In summa

Amastriū perueni. Tantillū abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirū tempore, & ipse aduersus illum arma capiebam: omneñq; (quod aiunt) mouebā funem, quo hominem ulciscerer: quē iam tum ante mihi structas insidias oderam, proq; summo ducebā hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accusationem intenderam animū, non paucis mecum facientibus: maximēq; qui erāt ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ Pontōq; præsidebat: nos cohibuit penē supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinē quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquā posse supplicio afficere: nec si manifesto in crimineprehendisset. Atq; ita quidē ab iracundia destiti, mēq; repressi: non in tempore rem aggressurus, quū iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? An non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: à principe Romano postulare, ut Aboni mur⁹, cōmutato uocabulo, Ionopolis appellaretur: utq; nominis nouū signaret: altera quidā parte Glyconis obtinens imaginē: altera uero Alexandri: qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, unde maternū ducebat genus, teneret. Porro quū esset de sese uaticinatus, oraculo pdito, fatis decretū esse, ut annos uiueret centū & quinquaginta: dehinc fulmine ictū, interitu maxime miserādo periturū: nōdū septuaginta nat⁹ annos, interij: uidelicet (uti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen

ad inguen usq; putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quod caluus esset: quū medicis caput humectandū præberet, ad mitigandū cruciatum: id quod haudquaquē facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragoedia: atq; hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta: quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uita acta dignū ei constitueretur: neq; non certamina quædam agerētur ab ijs, qui in uaticiniū coniurauerant: uidelicet impostoribus insignibus, ac præcipuis ad Rutilianū arbitrum sese conferentibus: ut is pronūciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeSSendā eligi: atq; sacerdotali, propheticaq; corona redimiri. Erat aut in hoc numero simul & Paetus: qui artis pfectione medicus, tum ciuis quū esset, ista faciebat: neq; medico, neq; homine cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat: ipsi sibi diuinandi autoritatē seruans, posteaq; inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quo degustamentū hominis præberem, scribenda putauī: quū uti tibi gratificarer, homini familiarī atq; amico: quēq; ego unū omniū maxime suspicio: idē plurimis nominibus: uel ppter sapientiā singularem: uel ob amorem uerī: uel ob morū mansuetudinē ac moderationē: uel ob uitæ tranquillitatem: postremo

I comitatem

gi uim copiarum in tergum bouis. Quod autem aduersum nos cogerentur: quodq; Arfacomas huius rei dux esset, id uero me fugerat. Atq; in te, inquit Lonchates, hic apparatus cōstituitur. Mihi autem inimicus est Arfacomas: grauitercq; fert, quod sibi praeferar à natu maioribus: & quod in omnibus illo uidear esse praeſtātor. Quod si mihi ſponponderis alteram filiam tuam Barce tim, alioqui nec indigno ueſtra affinitate: breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spōdeo Rex inquit: ui delictet ſupra modum formidine correptus, propterea quod non ignoraret, quā ob cauſam iratus eſſet Arfacoma: nimirū ob nuptias: tum & aliās quoq; metuerit ſemper Scythas. At Lōchates: Iurato, inquit, te praſtiturum pacta, neq; inficiaturū. Id quū fieret, iamq; reſupinatus in cælum iurare uellet: Abſit, inquit, ut hic, ne quis ſpectantiū conſpiciat, qua gratia iuremus. Quin potius hoc templum Martis ingreſſi, occluſis foribus iuſiurandum ædamus, ubi nullus exaudiat. Nam ſiquid horum inaudierit Arfacomas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iā nunc nō parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autē abſiſtite cōplōgiſſime. Neq; quiſq; ad templū adeat, quem ego non accerſiuero. Poſtea q; igitur ipſi quidem introgreſſi ſunt: ſatellites autē procul abſtiterūt: uibrato gladio, ſimulq; altera manu obturato ore, ne uociferaret: ictū in pectus adegit. Deinde caput deſectū, ſub chlamyde tenēs prodibat: quaſi confabulans

bulans interim cum illo: breuicq; sese dicens adfuturū,
 tanq̃ ad negocij quippiā emitteretur ab illo. Atq; ita
 reuersus eò, ubi equū uinctum reliquerat: cōsenso illo,
 redequitàuit in Scythiā. Porro nemo est cum insequu/
 tus: quippe diu ignorantibus Bosporinis, quod accide/
 ratum ubi rescissent, factiose de regno decertantibus.
 Hæc itaq; gessit Lonchates: præstiticq; promissum, alla/
 to Leucanoris capite. Porro Macētes in uia factus cer/
 tior super his, quæ in Bosporo acciderant: peruenit ad
 Machlyenses: primusq; illis nunciū attulit de Rege tru/
 cidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cum/
 sis, ad regnū uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans,
 imperiū arripias, in rebus perturbatis obortus: puella
 uero te sequatur à tergo in curribus. Facile enim isthoc
 pacto tibi conciliaueris multitudinē Bosporanorū, ubi
 Leucanoris filiam conspexerint. Ego porro non solum
 Alanus sum, uerū etiā sponsæ tuæ cognatus maternus:
 siquidē nostra ē gente Masteram Leucanor ascjuit uxo/
 rem. Et nūc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui
 sunt in Alania: denunciantibus ut q̃ppotes ocyssime, te
 recipias in Bosporum: neq; per negligentia cōmittas,
 ut imperiū ad Eubiotū deueniat: qui tametsi frater no/
 tus est Leucanoris, tamē Scytharū partibus semper fa/
 uit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat
 Macentes. Erat aut eodem cultu, eademq; lingua cum
 Alanis. Commune enim horum utrūq; Alanis cū Scy

his: nisi quod non magnopere comati sunt Alani, quæ admodum Scythæ. At Macêtes in hoc quoque illis erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus cōueniebat Alanū minus esse comatum, quæ Scytham. Itaque his rebus factum est, ut illi fides haberetur, putareturque Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, o Adyr mache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecū in Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spōsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longe malim, quandoquidē cognatus es, te puellā adducere. Nā si nobiscum unā proficiscaris in Bosporum: unū duntaxat equitem numero addideris. Quod si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidē iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam: quæ uirgo etiam dum erat. At ille per diem quidem illam curru uehebat: uerū ubi nox incubuisset, impositam equo (nam id curarat, ut alius quidē eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat: sed deflectēs ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitreorū montibus: quū uirginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduū à Machlyensibus in Scythiam usque permenus est uiam: statimque equus eius ubi destitisset à cursu: paulisper astans, exanimatus est. Porro Macentes Arfacomæ Mazæā in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad insperatum

speratū spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: De
 sine, inquit, Macentes: ac noli me alium à te ipso puta
 re: nā mihi profecto gratias agere ob hæc quæ feci, per
 inde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, qd' uul
 neratæ sibi subministravit, atq; officiose curā egit ægro
 tātis. Ridicula nimirū & nos fecerimus: si iam dudū cō
 missi, & quatenus licet in unū conflati, magnū adhuc
 esse credamus, si qua pars nostri officiose quid egerit p
 toto corpore. Etenim pro seipso fecit, quum pars sit to
 tius beneficio adiuti. Atq; ad hunc quidem modū Ar
 sacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum
 Adyrmachus ubi sensit insidias, nō perrexit ire in Bos
 porum: iam enim Eubiotus rerū potiebatur, accersitus
 à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in
 patriam reuersus, cōtractis ingentibus copijs, per mon
 tuosa irrupit in Scythiam: pauloq; post irruit & Eubio
 tus: cum Græcos undecūq; poterat secum ducens, tum
 Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies mille
 nos. Cōiunctis autē copijs, Eubiotus atq; Adyrmachus
 nonaginta milia cōfecerūt. Atq; ex his tertia pars equi
 tes sagittarij: nos autē (nam & ipse ad hanc expeditionē
 contuleram, addens rjs, qui in tergum taurinū conuene
 rant, equites ad plenum instructos centum) contractis
 haud multo minus triginta milibus, unā cū equitibus
 operiebamur insultum, ductore Arfacoma. Ut autē ad
 mouentes illos conspeximus: contra duximus agmen,

præmissis in hostē equitibus. Atq; ubi iam diu acriter
esset pugnatum: tandem cessere nostri, interrupta pha-
lange. Postremo in duo diffectū est uniuersum agmen
Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palam ui-
cta: uerum ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeo
ut Alani ad multum tempus insequi nō auderent: par-
tem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingētes Ala-
ni ac Machlyenses, undequaq; cædebant, consertim ia-
culis emissis, atq; sagittis: sic ut uehemēter laboraretur
à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iā pleriq; arma pro-
iecerant: quorū in numero forte erat Lonchates & Ma-
centes: iamq; ambo uulnus acceperant, dum ante alios
sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, pu-
ta Lonchates: Porro Macētes securi sauciato capite, tū
cōto in humerū impacto. Quod simulatq; sensit Arsa-
comas, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ra-
tus, si desertis amicis non adesset: subditis equo calcari-
bus, cū clamore in hostes tendere cœpit: sublato gladio
adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed
uiam illi fecerint, ut trāsiret. At ille receptis amicis, tum
aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachū: impa-
ctōq; in ceruicē gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo
fuso, dissipata est omnis acies Machlyensiū, paulopost
& Alanorum: Deniq; cum his Græci quoq;. Atque ita
redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diūq; su-
mus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit.

Postero

Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses ob fides daturos se cōfirmabāt. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de reb⁹ auditis suffragijs, in primis autē Arfacomæ & Loncharæ: pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderātibus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorū causa facere. **MNE.** Tragica prorsus, o Toxari, fabulisq; similia. Et p pitius sit Acynaces & Ventus, p quos iurasti: si quis ista non credat, nō admodum reprehendendus esse uideatur. **TOXA.** At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quantq; nō me deterrebis non habendo fidem: quo minus & alia his cōsimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. **MNES.** Tantum ne longum facias, uir optime: neq; usq; adeo admissis, uagisq; utare sermonibus: ut nūc sursum ac deorsum Scythiā, Machlyanāq; percurrēs: deinde in Bosporū discedens: postremo rediēs prorsus abutare silentio meo. **TOXA.** Parendū tibi & hāc præscribēti legē, dicendūq; paucis: ne fatigeris unā nobiscum, audiendo, circūcursitans. Quin magis ausculta, quæ in me ipsum amicus Sisinnēs nomine præstiterit. Quū enim Athenas relicta patria, pficisceretur: idq; cupiditate Græ

canicarum literarū, appuleram Amastrim Ponticā. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia ijs, qui à Scythia nauigant. Comitabatur autē Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quādam importatas in portu spectassemus: in eumq; è nauī subduxissem⁹, emimus, nihil suspicātes mali: interea fures quidam effracta sera, sustulerūt uniuerſa: adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quū domum essemus reuerſi: cognito quod acciderat, nō uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem: ueriti ne pleriq; sycophantæ uide remur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Darios quadringentos: tum uestium permultū: ad hanc ta petia quādam: deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igit' hisce de rebus, qd esset faciendū, omniū rerum egenis: idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis statim demerso in ilia acynace, uitam fugere: priusq; ignauū quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti enecto. Contra Sisinnes consolabatur: obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditauit: mane autē obambulans in foro, pompā quandā aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorū. Hi nimirum uirī tim lecti: uti mercede proposita, singulare certamē inirent:

rent, in tertiū diem erant decertaturi. Ergo quū omnes huius negocij cōditiones audisset: accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari: ne te ipsum pauperem dixeris. Siquidē tertio abhinc die diuitē te reddidero. Hæc ait: atq; interea ægre parato uictu: quū iam spectaculū esset institutū, spectabamus & ipsi: etem̃ assumptū me duxit in theatrū, tanq; ad iucū dum aliquod, nouūq; spectaculū Græcorū. Ergo ubi cōsedissemus, spectabamus. Ac primo quidē feræ partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatæ: partim in homines quosdā uinctos emissæ, nocētes quospiā, ita ut cōiiciebamus. Vt autem prodierunt, qui erant ad singulare certamē conducti: ac producto iuvene quodā prægrandi, dixisset præco: Si quisq; uelit cum hoc singulari certamine congrēdi, prodeat in mediū: præmiū pugnæ accepturus drachmarū decē milia. Ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliēs: polliceturq; se dimicaturū, simulq; poscit arma. Tum acceptā mercedē, decē milia mihi deferens, in manū dat. Si uicero, inquit, Toxaris: unā p̃ficiemur, suppetetq; cōmeatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiā. Ego quidē his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquū quidē corpus muniuit: at galeam nequaq; imposuit, sed nudo cōsistens capite pugnabat. Et initio quidē ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille cōfidentius inuadentē aduer-

aduersarium obseruās, ferit in pectore, transfigitq; ita
ut p̄tinus ad pedes illius procūberet. Ille fessus & ipse
uulnere, mortuo incūbebat: parumq; aberat, quin ipse
quoq; efflaret animā. At ego accurrens erexi, animūq;
reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus:
sublatum illum, domū deportaui: multumq; temporis
curatus à medicis, superuixit quidē, hodiēq; agit apud
Scythas, ducta in matrimoniū sorore mea: claudus ta-
men adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud
Machlyēses, neq; in Alanīa gesta est: ut testibus careat,
& ficta credi queat: uerum complures extant Amastrīa-
ni, qui de pugna Sifinnæ memorant. Finem iam faciā:
si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appukit
aliquando Abauchas hicin Boristenensiū ciuitatē secū
adducens & uxore, quā unice diligebat: liberos duos: al-
terū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella se-
ptē annos nata. Erat aut peregrinationis comes & hui⁹
amicus Gyndanes: atq; is quidē ē uulnere laborās, qđ
in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cū
quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare
quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormiētib⁹ illis
(nam forte in cœnaculo quodam diuersabātur) ingens
ortum est incendium: omniāq; circūdusit: iamq; flāma
undiq; domum circūdedit. Ibi experrectus Abauchas:
relictis liberis plorantibus: repulsa uxore, quæ inhære-
bat: iussaq; ut ipsa sese seruaret: amico in humeris sub-
lato

lato descendit, perrumpensq; euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantē baiulans consecuta est: monens puellulā, ut sese consequeretur. Ea uero semiuersa, abiecto ex uulnīs infante, uix exiliit ē flamma. Deinde puella unā cum illa ueniens, penē & ipsa extincta est. Post hæc quū probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset: Imo liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicum diu fuerit, priusq; inueniā talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe: ē pluribus his quinq; propositis, iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quandoquidē in præsentiarū, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorē neq; pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lin-

D gua,

gua, unáq; dextra, binas uterq; habituri: atq; insup oculos q; quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nāq; quiddam est: cum duo, tresq; copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Si quidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui cōmuniter omnia gererent: ut dignū est his, qui amicitia coniuncti sunt. TOXARIS. Probe dicis: atq; ita faciamus. MNES. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neq; Acynace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim cōfabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXARIS. Placēt ista: iamq; amici atq; hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, siquando in Scythiam perueneris. MNESIP. Nimirum ut sis sciens: ne quāq; me pigeat uel longius etiā proficisci, si tales amicos nācisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratiōe conijcio.

LVCIANI TOXARIS SEV AMICITIAE
FINIS, DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

REVERENDO IN

CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. RE

NATO EPISCOPO CARNVTEN

SI, ERASMVVS ROTERO-

DAMVS, S. D.

VM MVLTIS modis compertum
haberē, ornatissime pater, quā can-
dide de meo ingeniolo, meisq; nu-
gis, tū sentias, tum prædices, uir alio/
qui naris emunctissimæ: Iamq; ad
Italicum iter accincto, per itineris co-
mites non liceret celsitudinem tuam interuifere: ut esset
tamen interim, quod te tui Erasmi commonefaceret:
Luciani pseudomantē misi, sceleratissimū quidē illum:
sed quo non alius sit utilior, ad deprehendendas, coar-
guendasq; quorundam istorum imposturas: qui hisce
quoq; tēporibus, uel magicis miraculis, uel ficta religio-
ne, uel adsimulatis condonationibus: alijsq; id genus
præstigijs, uulgo fucum facere solent. Eum igitur leges,
uti spero, non modo cum fructu aliquo, uerū etiā sum-
ma cum uoluptate: propterea quod intelligam te, licet
præter generis claritatem, fortunæ splendore, muneris
autoritatem, serijs illis ac tetricis studijs absolutum: nō
solere tamē admodum ab his etiā elegantioribus Mu-
sis abhorre: & huiusmodi lusus, nec inamœnos, nec
D 2 infrugū

infrugiferos, arduis negocijs libēter intermiscere. Porro quicquid est: uel nigri salis, quē Momo tribuūt: uel candidi, quem Mercurio ascribunt: id omne in uno Luciano copiosissime reperias licebit. Carnutensis oppidi, tam splendidum profecto, tamq̃ celebre phanū, fulmine conflagrasse: dici nō potest, q̃ feram acerbe. Bene uale in reditū ex Italia nostrū. Lutetia, An. M. D. V,

LVCIANI ALE
 XANDER SEV PSEVDOMANTIS, DES.
 ERASMO ROTERODAMO IN
 TERPRETE.

V QUIDEM CHARISSIME Celse, leuem forte quandam, ac facilem prouinciā tibi mandare uideris: quū iniungis, ut Alexātri Abonotichitæ impostoris uitā, cōmenta, neq̃ nō audaciam, prætigiāsq̃ libro complexus, uolumē ad te transmittam: uerum si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare: id profecto nō minoris sit negocij, q̃ Alexātri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere: tātus hic scelere, quātus ille uirtute, Attamē si candide, ignoscenterq̃

scenterq; legere uoles:& quod narrationi deerit, id ex te imputare atq; addere:conatum hunc te autore capessam:& Augei bubile si nō omne,at certe pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū ut ex his coniecturam facias, quantus, q̃q; immensus fuerit fimus uniuersus:quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calūniā uereor,tuo pariter ac meo:tuo,qui iubeas memoriae,literarūq; monumentis tradi uirum longe sceleratissimū:meo,qui sumā operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis:quem nequaquā oportebat ab eruditis legi:sed in frequētissimo quopiā,& amplissimo theatro spectari à simijs, aut uulpibus discerptum:quanq̃ si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri.Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti,uir inter Romanos cū primis laudatus,ac per omnē uitam in literarū studio uersatus:quū simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respōsurus est. Nam is quidē Tillibori latronis uitam describere non est grauatus. Nos uero multo crudelior rem latronem memoriae prodemus:quippe qui non in syluis ac montibus,sed ipsis in urbibus sit latrocinatus:neq; qui Minyā tantū,aut Idam sit pergrassatus:neq; paucas quasdē Asiæ partes,uidelicet desertiores depopulatus:sed qui uniuersam(ut ita dixerim)Romanorū ditionē suo complexit latrocinio. Ac primū tibi depin-

gam hominē: effigiē eius quoad potero, proxime uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus: planēq; specie diuina quadā ac maiestatis plena: colore candido: barba nō admodum hirsuta: coma partim natiua rectus, partim apposititia: Sed hac adeo sciēter efficta: ut uulgus ferē nō sentisceret imitatum, ascititiāq; esse. Oculi uehementer acres ac uersatiles: tum diuinū quiddam reuocantes: uox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Caterum mens atq; animus. O malorum depulsor Hercules, & auersor tristiū Iuppiter, seruatoresq; Dioscuri: in hostes potius contingat incidere, q̃ cum eiusmodi quopiam habere cōmercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longe præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas: horum unumquodq; supra quā dici possit, illi suppetebat: quibus tamen pessimā in partem est usus. Et quū haberet arma tam egregia sibi suppeditata: illico nimirū omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus euasit: uel superior Cercopibus, Euribato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse quū aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimēq; de se loqueret: Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniā mihi dabit

Pythagoras,

Pythagoras, uir ille quidem sapiēs, ac mente diuina: cæterū si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu p. Gratiās, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliā me dicere: quasi uelim eos similitudine rerū gestarum cōmittere. Verum si quis deterrima quæq; & p. brosiſſima, quæ de Pythagora per calūniā feruntur (quibus equidē haudquāq; fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conferat in unū: ea nimirum omnia, uix etiā minimā particulā adæquēt Alexandrinæ uersutiæ. Proorsum em̄ imaginare mihi, & cogitatione finge, q̄ maxime uariā ingenij temperaturā, indolentq; ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijsq; confusā, promptā, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset, nullum refugientē laborem: appositā ad persuadendū, cuiq; facile fides habenda uideatur: tum quæ mire simularet optima quæq; ea quæ à mente essent diuersiſſima, præ se ferret. Primū igitur nemo cum illo congressus est: qui non hac cum opinione disceſſerit, ut eum mortalium omniū optimum, æquissimūq; præterea simplicissimū, minimēq; fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus: quū nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animū. Ita quū esset adolescentulus adhuc, formosus admodū: ætate uidelicet tenera, ac uelut herbefcente: id quod licebat partim è stipula conijcere: partim audire ex his, qui ita prædicabant: passim sese prostiuebat,

stituebat: ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lūbitum fuisset. Inter multos autē incidit in hunc amans quidam præstigiator: ex eorū numero, qui magiam & diuinas incantationes profitetur: tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam: malorū immisso- nes in hostes: rationē eruendi, reperiendiq; thesauros, hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniātū puerū: atq; ad subministrandū arti, negociōq; suo propensissimū: utpote qui non minus illius adama- ret maleficiū, q̃ ipse huius formam: erudit eum, sem- perq; deinceps pro adiutore, ministrōq; est usus. At is publicitus quidem, & apud uulgus medicū scilicet age- bat: didicerat aut apud Thoonis Aegyptij cōiugem.

Carmen
Homericū

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.
Quorū omniū successor hic, atq; hæres factus est. Por-
rò doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat:
uidelicet ex eorū numero, qui cum egregio Apollonio
Tyanæo illo erant uersati, totamq; illius tragœdiā per-
nouerant. Vides quam è schola tibi hominē refero?
Verum ubi iam barba plenus esset Alexāder, Tyanæo
illo uita defuncto: in egestatem redactus, deflorescente
simul & forma: unde uictū parare licuisset: nihil postea
paruū agitabat animo. Sed inito cōmercio cū Byzanti-
no quopiam, annalium scriptore uiro, qui in certamina
descendunt, omniū ingenij longe sceleratissimi: Cocco-
nas, opinor, erat cognomē: circūibant, imposturis ludifi-
cantes:

cantes: ac pingues homines (sic em̃ illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetim mulierem opulentā nacti sunt: natu quidem grauiorem illam, q̃ ut amoribus esset idonea: sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia supeditabatur: atq; hanc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsecuti. Nam illi patria erat Pelle: qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nūc ā paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspiceret immani magnitudine dracones placidos admodum, ac mansuetos: adeo ut ā mulieribus alerentur: & cū pueris unā cubarent: & calcantes ferrent: neq; cōmquerētur, si quis stringeret, premeretq;: deniq; perinde atq; infantes lac ē papilla sugerent (nā sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea cōcumbente:) mercati sunt ex his serpētibus unū, qui esset pulcherrimus: obolis sane paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quū duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia promptissimi, societatem inīssent: facile perpenderūt, hæc duo potissimū in hominū uita tyrānidem obtinere: spem, ac metum: quorum utroq; si quis ad cōmoditatem uteretur, fore, ut is illico dītesceret. Siquidem utriq; iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe teneretur: ut de-

auruidebant præsciētiam q̄maxime necessariam esse,
 summēq; desyderari: atq; hac uia Delphos olim fuisse
 ditatos, factosq; celebres: Præterea Delum, Clarum, &
 Branchydes: nimirum hominibus per hos, quos modo
 dixi tyrannos: nempe spem ac metum, ad sacra cōfluen-
 tibus, ac futura prædiscere cupiētibus: atq; huius rei gra-
 tia Hecatombas immolantibus, aureosq; dedicantibus
 lateres. Hæcubi inter sese uersassent, ultroq; ac citro agi-
 tassent: uisum est uaticiniū, oraculūq; cōstituere: ete-
 nim si res ea processisset: sperabant se protinus diuites
 atq; felices fore. Quod quidem negocium magnificen-
 tius etiam illis successit, q̄ expectauerant initio: & uel
 spe melius euenit. Hinc iam spectare coeperunt: primū
 quidem de loco: deinde quonam exordio, quæue ratio-
 ne negociū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chal-
 cedonem opportunā esse censuit: utpote regionem à ne-
 gociatoribus frequentatā: tū Thraciæ, Bithyniæq; con-
 finem: neq; longe dissitam ab Asia, Galatiāq; cunctis
 item imminētibus populis. At è diuerso patriam suam
 prætulit Alexāder: nam aiebat, id quod erat res, ad hu-
 iusmodi negociorum auspicationem, aggressionēq;
 hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui uiderent
 admissuri. Cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse
 hos, qui supra Aboni murum incolūt: nempe supersti-
 tiosos plerosq; ac stolidos: q; si quis tantū apparuisset: tri-
 bicinē, aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secū
 adducens.

adducens, cribro (quod aiunt) uaticinās: illico uehementer omnes in illum inhient, & perinde ut cælitum quem piā intueantur. Hac de re quū controuersia nōnihil inter illos fuisset, tandē uicit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonē (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimū, areas desodiunt tabellulas: quæ dicerēt, breui admodum Aesculapium unā cū patre Apolline in Pontū aduenturū, atq; Aboni murum inhabitaturum. Ex tabellæ quæ essent de industria repertæ: facile effecerunt, ut hic rumor in omnem usq; Bithyniam, ac Pontum dimanaret: multo autem ante alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiam templū erigere: iamq; fundamentis locum effoderāt. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas ancipitiā quædam, atq; ambigua, obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus: in huius demortui locū accersitur Alexander: ac succedit iam comatus: cæsariēq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida: falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicationat. At perditissimi illi Paphlagones, quū ambos illius noscent parentes obscuros atq; humiles: tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste uidetur:

E 2 Dius

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.
 Hic nimirū Podalirius libidinosus erat, ac natura mul-
 lierosus: adeo ut à Tricca ad Paphlagoniā usq; in Ale-
 xandri matrē sit incitatus, illectusq;. Repertū est aliud
 oraculum, quasi Sibyllæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tirsiide erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadrorbem numerum, referentē nomina diui.

Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaq; multo post in patriā irruens cum eiuſ-
 modi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quū in-
 terim furore afflatus sese nōnunq; adſimulabat: ore
 spuma completo: id quod ille facile efficiebat, radicula
 (ea est herba lauandis lanis idonea) radice cōmanduca-
 ra. Cæterum illis diuinū quiddam, ac formidandū spū-
 ma uidebatur. At multo antea sibi finxerant, paraue-
 rantq; è linteis confectum draconis caput: quod speciē
 quandā humanam præ se ferret, colorum fucis mire ad-
 ſimulatū: quodq; pilis equinis os & aperiret, & daude-
 ret. Tum lingua (ſicut est draconū) biſulca atra promi-
 nebat: quæ & ipſa pilis agebat. Porro Pellæus ille dra-
 co iam pridem erat in promptu, domiq; alabatur: quū
 res poſtularct, tum ab illis proferendus: unaq; in partē
 Tragœdiā acturus: uel princeps potius huius futurus
 fabulæ.

fabulæ. Iam uero ut erat maturū aggredi: tale quiddā
 machinatur, noctu ueniens ad templi fundamenta nu-
 per effossa. Constitit aut in eis aqua: siue quod ea in
 didem alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deci-
 derat: illic ouū antea excauatū deponit: quod quidē in-
 tus occultabat foetum recens æditum serpentis. Id quū
 alte demersisset in abditas luti cauernas, rursus illinc
 discessit. At mane quū in forum profuisset nudus: nisi
 quod subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inau-
 rato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uenti-
 lans, iactansq; comā: eorum more, qui à Cibeles deorū
 matre afflati cōueniunt, ac numine rapiūtur: conscensa
 sublimi quapiam ara concionabatur: ciuitatē eam bea-
 tam esse prædicās, quæ mox deū propalam esset osten-
 sura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat
 uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus, pue-
 ris, admirabantur: ac uota facientes adorabant. At ille
 uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significātes:
 cuiusmodi sint Hebræorū, aut Phœnicū: attonitos eos
 reddebat: ut qui nihil intelligerēt eorū quæ dicebat: nisi
 solū hoc, quod Apollinem, Aesculapiūmq; passim ad-
 miscebat. Sub hæc ad institutum templū curriculo fu-
 giebat: accedensq; ad fossam ac fontem illum, quē iam
 ante conditum oraculū præstruxerant: ingressus aquā,
 magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapij: in-
 uitabatq; deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adue-

niret. Deinde phialam postulat. Eam porrectā à quo-
piam, facile immergens, unā cum aqua lutōq; haurit: &
ouū illud in quo nimirum ille deum conducerat, candi-
da cera, cerussa q; cōmissuram operculi ferruminans. Id
quū manu cepisset, affirmabat iam Aesculapiū tenere
sefe. Interim illi stupidis, defixisq; intuebātur oculis, ex-
pectantes quidnam esset futurum postea: iam dudum
admirantes ouū in aqua repertum. Porro postea q; fre-
gisset idem caua uola compressum, ac serpentis illis fœ-
tum exclusum excepisset: simulatq; mouentē hunc sese
conspicerent ij, qui aderant, ac digitis circūuoluentem:
protinus uocem tollebant, deuīq; cōsalutabant, ac ci-
uitatem eam fortunatā esse dictitabant. Singuli q; affa-
tim uotis implebātur: thesauros, opes, prosperam uali-
tudinē, aliāq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille
rursus cursim sese domū abripuit: unā secum asportās,
modo æditum in lucē Aesculapium: bis natum scilicet,
cum semel duntaxat nascantur homines: atq; eum nō
ex Coronide per Iouē, neq; coruo, uerū ex anserē pro-
genitū. Populus aut uniuersus consequebatur: omnes
afflati deo: atq; ob spes animo conceptas, furore corre-
pti. Interdiu igitur se continebat: sperans fore, id quod
& euenit, ut fama permoti, Paphlagonū pars maxima
concurreret. Ergo postea q; urbs ita esset hominibus re-
ferta, ut iā redundaret: sed qbus omnibus iā antea tū ce-
rebrū, tū cor esset exēptū: nec ulla parte similes uideren-
tur uiris

tur uiris pane uictitantibus (ut loquuntur Poetae) uerum qui praeter solam figuram nihil à pecudibus distarent in adiculis quibusdam, in lecto residens: eo uidelicet ornatu, qui uatem mire deceret: imponit in sinu Pellæum illum Aesculapium: qui quidem erat, ut dictum est, maximus, pulcherrimusque. Hunc totum ubi collo circumdisset, caudam foras prominere sinens. Erat autem ingens adeo: ut cum per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur. Solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat: quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam uero mihi cogita: adiculas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum: quicunque alij ex locis alij concurrissent, tumultuantes: ac prius etiam quam ista uiderent, mente attoniti, stupefactique: denique spebus illis sublatis. Quibus ingressis, non mirum si res uisa est portentosa: uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humanae speciei: atque eum insuper mansuetum, tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant: & priusquam exactius essent contemplati: protrudebant ab ipsis, qui noui semper ingrediebantur. Porro è regione ianuae, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiret. Cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Aleandri morbo

morbo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obseſſa re
 gia deſyderarent eum intueri, ac ſupremum alloqui.
 Atq; hoc ſpectaculi ſceleſtus hic non ſemel, uerum cre
 brius exhibuiſſe dicitur: maxime ſiqui diuites adueniſ
 ſent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi chariſſime Cel
 ſe, ſi uera fateri uolumus: æquū eſt ueniā dare Paphla
 gonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum craſſis &
 ineruditis: ſi deluſi ſunt, quū draconem manu cōtinge
 rent: nam hoc quoq; largiebatur Alexander ijs, qui uo
 luſſent: quūq; cōſpicerent in dubia, malignāq; luce imi
 tatū illud illius caput: os ſcilicet nūc aperiens, nunc clau
 dens: tanto artificio, ut res planè Democritū aliquem
 requireret, aut certe Epicurum, Methrodorumue: aut
 alium huiusmodi quēpiam, qui prorsus adamantinam
 aduerſus hæc, atq; id genus alia, mentem obtineret: qui
 nullo pacto crederet, quicq; uel quid eſſet rei, cōiecturis
 colligeret: uel ſi uiam etiam, modumq; perueſtigare nō
 quiret: illud tamen antea ſibi perſuaſum haberet, fuge
 re quidē ſeſe modum, rationemq; præſtigiatuſſe: cete
 rum quicqd eſſet negotij, prorsus ſimulatū fucatumq;
 eſſe: ac ne fieri quidē ulla ratione potuiſſe. Paucis ergo
 diebus confluit tum Bithynia, tū Galatia, Thraciaq;
 eorum qui renūciabant, unoquoq; ut ſit, affirmāte ſeſe
 primū naſcentē uidiſſe deum: deinde paulo poſt eundē
 cōtrectaſſe iam grandē admodum factum, uultu etiā
 homini adſimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagi
 nes, ſigna

nes, signa deum referētia: partim ex aere, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum. Nam Glycon appellatus est: idēq; iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominū lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturū esset: ut cuius rei gratia haecenus omnia fuerant excogitata: responsa quoq; redderet ijs, qui requisuissent, diuinaretq;: accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarei interitū, posteaq; q̄ ille inter Thebanos extare desisset: patria pulsus, atq; in Ciliciam profectus: haud incōmode rem gessit, quū Cilicibus euentura prädiceret, binos obolos pro singulis accipiēs responsis. Ab hoc, inquā, arrepta ansa, prädicie Alexāder omnibus, qui aduenerāt, fore, ut deus ipse responsa daret: cuiusq; rei diem quendā certum prælouutus est. Iussit aut ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere uellet, id in libello conscriberet: eumq; funiculis obuinctum, cera, argillāue, aut simili re quapiā obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adytā (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortinae) ordine per praeconē ac theologū euocaturū eos, q tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo: libellos redditurū, ita ut traditi fuerāt obsignatos: subscripto illis responso pro cuiusq; argumento: deo nimirum respondente, quacūq; de re quis esset sciscitatus.

E - Erat

Erat autē hic dolus, homini cuiusmodi tu es: aut etiā (si modo dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestari⁹, neq; difficilis animaduersu: uerū idiotis, qbusq; nares essent mucro obsitæ, minimēq; emūcta, prodigiosum, planēq; incredibile quiddā esse uidebatur. Etenim quū uarias esset cōmentus artes, quibus signa tollerentur: quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ uiderent, ad interrogata respondebat. De inde rursus obuincta, obsignataq; reddebat: non sine summa admiratione eorū, qui recipiebāt. Plurimus em̄ hic inter illos erat sermo, qui tandē scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi saneq; diligenter obsignata signis imitatu neutiq; facilibus: nisi reuera deus esset quispiā, qui cūcta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id effecerit, forsitan à me requires. Accipe quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partē, quæ post signū hærebat, acu candefacta liquefactā diducebar. Tum ubi legisset: rursus calefactam acu cerā, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manēte, facile coagmentabat. Porro secundus modus constat p̄ id, quod collyriū uocant. Id conficitur ex pice Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, tū cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum

factum (siccabatur aut protinus) comode resignabat li-
bellos. Quibus perlectis, impositæ ceræ denuo, perinde
atq; è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi si-
militudinem mire effectum. Post hæc iam tertiã accipe-
rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos
adglutinât: atq; ex his confecta ceu cera, mollem adhuc
eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nã illito
siccescit adeo, ut cornu uel ferro poti⁹ reddat solidius.
Hac ad imprimendũ signum uti cõsueuerat. Sunt præ-
ter has & aliæ complures uia: quas omnes referre nihil
neceffe est, ne parum uidear modestus: maxime quum
tu in his quos de Magorũ artibus conscripsisti cõmen-
tarijs, tum pulcherrimis, tũ utilissimis: quicq; modestos
reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur: abun-
de multa retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Red-
debat igitur oracula, diuinabatq;: nõ mediocri ad eam
rem utens ingenio: arteq; negotium reddens probabi-
lius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet
ad ea, quæ proponebãtur, alijs penitus obscura. Quan-
doquidẽ & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios
item deterrebat, alios adhortabat, prout sibi magis cõ-
ducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, ui-
tæq; rationes præscribebat: quum sciret (ut initio dixi-
mus) complura atq; efficacia pharmaca. Maiorem autẽ
in modum Cytmides ab illo probabãtur: id est nomẽ
cõfictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes.

rerūq; successus & incrementa. neq; non hereditatū ob
uētus semp in aliud tempus reſciebat. Illud interim ad
dens: cuncta hæc tum obtingēt, quū ipſe uolam, quūq;
uates meus Alexāder me rogabit, proq; uobis uota fa
ciat. Deniq; merces erat unicuiq; reſponſo præſtituta:
nempe drachma cum obolis duobus. Ne uero puſillū
aut exiguū fuiſſe putes amice hunc quaſtū: quū in an
nos ſingulos ad ſeptuaginta, aut octoginta milia redie
rit: uſq; adeo auidis & inſatiabilibus hominibus: ut ſin
guli ſupra decem, aut quindecim rogationes traderēt.
Cæterū ea quæ capiebat, non ipſe ſolus ſolus eſt inſa
mere: nec rurſum ad cōgerēdas opes in theſaurū repo
nere: uerū compluris & alios habebat ſecum adiutores
ac miniſtros: tum qui ſcitarentur: qui uerſibus oracula
cōderent: qui reſponſa ſeruarent: qui ſubſcriberēt: qui
obſignarent: qui interpretarētur: quorum unicuiq; pro
dignitate, meritóq; lucrum impartiebat. Ad hæc nōnul
los foras, & in longinquas regiones emandarat: qui fa
mam eius oraculi inter gentes diſſiparent: affirmantes
ipſum etiā prædicere, reuocaréq; fugitiuos: fures ac præ
dones indicare: theſauros effodiendos oſtendere: mor
bo laborantibus mederi: quosdam etiā uita deſunctos
in uitam reuocare. Concurrebat igitur undiquaq; ma
gnóq; tumultu concitati adproperabāt: ſacrificabatur:
dicabantur munera, eaq; duplicata, propheta, diſcipu
lq; dei. Iam em̄ & tale quoddā oraculum exierat.

Muneribus

Muneribus decorare meum uatem atq; ministrum
 Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.
 Verum ubi iam pleriq; quibus mētis plusculū inerat,
 non secus atq; ex alta ebrietate resipiscences, conspira-
 sent in illum: præsertim ex his, qui studebant Epicuro:
 iamq; paulatim in oppidis deprehenderetur uniuersa
 præstigiatura, fictusq; fabulæ apparatus: horrendum
 quiddā in eos ædidi: dicens impijs & Christianis im-
 pleri Pontum, qui non uereretur in sese turpissime ma-
 ledicere. Eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent
 propiciū habere deum. Porro super Epicuro, huiusmo-
 di quoddam oraculum prodidit. Sciscitātī cuipiā, quid
 ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, compe-
 dibus uinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris, si ma-
 gnopere creuit eius celebritas oraculi: quū uideas inter
 rogationes adeuntiū, q̄ sint prudentes, q̄q; eruditæ?
 Modis autē omnibus bellū erat illi cum Epicuro sanū
 & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tan-
 dem iustius bellū gerat, homo præstigator, & mōstris
 ac portētis amicus, ueris inimicissimus, q̄ cum Epicuro
 uiro uidelicet, qui rerum naturā perspectam haberet:
 quicq; unus, quid in his esset uerū, uideret? Nam Plato-
 ni, Chrysippo, aut Pythagoræ erat amicus: atq; alia cū
 illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus (sic
 enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atq; id
 merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duce-

ret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam: eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant: alios item horum consimiles cōplurimos ea in ciuitate uersari. Neq; unq; Amastrino cuiq; oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridicule pfecto discessit: quū nec ipse, quemadmodū idoneum oraculum fingeret, inueniret: nec haberet, qui sibi in tempore posset cōponere. Nam quū ille de stomachi dolore cōquirenti, uellet præscribere, uti suillum pedem cum malua præparatū ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cunimato Sipydno:

Crebrius autē (uti iam diximus) draconem ostendebat ijs, qui uellent: haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquū corpus oculis exponēs: caput uero ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verū quo magis etiam redderet attonitam multitudinem: pollicitus est sese exhibiturū ipsum deum loquentē, citraq; interpretem ædentem oracula. Deinde nō magno negotio, gruū arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatū, insertis: alio quopiam per has foris insonāte, respondebant ad ea, quæ proponebantur: uoce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanāte. Huiusmodi responsa ^{αὐτοῦ} ^{φωνα} dicebātur, id est, ipsius uoce reddita: neq; quibuslibet, neq; passim dabantur: uerū splendidis modo, atq; opulenti:

opulentis:& qui grandia largirent. Itaq; quod Seueria
no redditum est super expeditione in Armeniam susci-
pienda, ex Autophonis erat. Adhortās enim illum ad
incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armenijsq; citato Marte subactis

Romam urbem repetes, & daras Tybridis undas:

Vertice ferta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaq; uecors ille Gallus persuasus, incur-
sionem fecisset: euenissetq; ut unā cum exercitu caderetur
ab Othryade: hoc oraculum ē monumētis sustulit: atq;
aliud in eius locum substituit huiusmodi:

Agmē in Armenios ne duc: neq; em̄ expedit isthuc:

Ne tibi scēmineis uir amictus uestibus, arcu

Exitium immittat: uitāq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat cōmentus:
ut posterioribus, substitutitijsq; respōsis: ea quæ perpe-
ram, malēq; euenissent, sarciret ac mederet. Sæpius em̄
ægrois priusq; morerētur, prædixerat fore, ut reuale-
rent. Quibus moriētibus, alterum oraculum illico para-
tum erat, quod superiori diuersa caneret.

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porro quū non ignoraret, q in Claro ac Didymis, Mal-
lōq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadā
arte diuinādi celebres haberi: eos sibi reddebat amicos,
plerosq; consultorū ad illos remittens, his uerbis:

Nunc

Nunc Claron isto, mei uocem patris auditurus.

Et rursus:

Branchydica accedas adyta: atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphiloichi quærens oracula uatis.

Et hæcenus quidem de ijs, quæ intra patriæ fines, usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uero & in Italiâ oraculi fama permanuisset inq; ipsam Romanorû urbem: iam nemo omniû erat, qui nõ alius aliû anteuertere studeret: dum hi quidem eo profisciscuntur ipsi: illi uero mittunt: potissimû hi, qui potentia atq; autoritate plurimum in Republica pollebant. Quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus: uir aliàs quidem honestus ac probus: tum compluribus in prælijs Romanorû spectatæ uirtutis. Sed qui in his quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet: ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa: adeo ut si cubi lapidem, uel inunctû, uel coronatum cõspexisset: cõtino procideret, atq; adoraret: ac diutius aduolutus uota faceret: bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatq; de oraculo inaudisset: parum aberat, quin omisso, quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porro qui mittebãtur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facile decepti, domû redibant: referentes partim quæ uiderãt, partim tanq; uidissent, audissentq;: permulta insuper accumulantes

lantes illis, quo domino fierent commendatiores. Inflammant itaq; senem infelicem: & in uehementē insaniam impulerūt. At ille passim ad omnes amicos accedens: quos habebat, quum plurimos, tum potentissimos: enarrabat, partim ea, quæ ab ijs quos miserat, accepisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modū iste compleuit urbem, concitauitq; q̄ plurimis item aulicis expauefactis, atq; attonitis. Qui p̄tinus & ipsi cupiditate flagrare cœperūt, ut aliquid suis de rebus audirent. Porro Alexander adueniētes comiter excipiebat: ac xenijs, alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eū remittebat: hoc agens, uti nō solum renūciarent oracula, uerū etiam dei laudes canerent, ac portentosa quædā de oraculo, de q̄ ipso mentirentur. Excogitabat autem ter sceleratus ille quiddā neuti q̄ inscitū: & ingeniosius, q̄ ut in uulgarem competat latronē. Etenim resignatis libellis, ac perlectis: siquid offendisset in ijs, quæ proponebantur, ita scriptū: ut cum periculo ac discrimine eius qui scripssisset, si proferretur, coniunctū uideretur, apud se detinebat: neq; remittebat: quo uidelicet obnoxios, ac propemodū seruos ob metum sibi redderet eos, qui miserant: quū in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consulissent. Intelligebat autē esse consentaneum: ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera q̄ plurima ferebat: quippe qui nō ignorarent sese intra casses eius te-

G neri.

neri. Libet autem aliquot ex his responsis commemo-
rare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio,
ex uxore priore suscepto: qui iam per ætatem maturus
esset, ut disciplinis erudiretur: quem instituendo in literis
illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregièq; canentem prælia uatem.
Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidē
hærebat: nec habebat quod incusantibus responderet:
oraculo uidelicet ita re præsentī confutato. At Rutilia-
nus optimus ultro occupans, defendebat oraculū: affir-
mans hoc ipsum portēdisse deū: qui iussisset neminem
quidem ē uiuis adolescentulo deligi præceptorem: sed
Pythagoram potius, atq; Homerum iam olim defun-
ctos: quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid
igif Alexandro uitio uertere cōuenit, si istiusmodi homi-
culos dignos habuit, quibus fucū faceret: Rursum eidē
percontāti, cuius tandē animā esset sortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander:

Deinde is qui nunc es: post fax phœbæa futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in infantiā uersus, haud
expectato dei promisso: quanq; hoc quoq; oraculū ex
Autophonis erat. Eidē item de uxore ducenda percon-
tanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunāq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat: filiam quam
habebat.

habebat, è Luna sibi susceptā fuisse. Lunam em̃ ipsius amore captam fuisse: quū dormientem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginē: nuptias conficit, spōsus iam sexagenarius, cōcumbitq;: socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans: iamq; sibi unus è cœlitū numero uidebat. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora indies ad hæc excogitabat: & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat: prædicens ciuitatibus cauendā esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum, ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quū pestilentia incubuisset: unū quoddā tale oraculum, Autophonon & hoc, quoquo uersum gentiū prodiderat, unico carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atq; hunc uersiculū uidere erat passim pro foribus descriptum, tanq̃ aduersus pestilentia remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quadam sic accidit: ut eæ domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimū desolarentur. Neq; uero me putes illud dicere carmen in causa fuisse, ut interierint: uerum casu quodam ad hūc modum accidit. Et haud scio, an pleriq; fratī carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum pestem præter

oraculū adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberēt, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione q̄ plurimos Romæ constituerat: q̄ sibi qua quisq̄ mente esset, indicarent: ac priusq̄ oraculū adīssent, illi significarent quidnam essent percōtaturi, quidq̄ potissimū cupere uiderentur: ut etiam priusq̄ aduenissent ij, qui mittebantur, ille iam ad respondendū instructus ac paratus esset. Atq̄ hæc quidem & id genus alia machinamēta, aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarū per manus tradendarū gestationes, & sacrorū cerimonias: quæ quidē tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Atheniensīū ritu, denuntiatio fiebat huiusmodi. Siquis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorū explorator accessit, discedat. Cæterū qui deo credunt & parent, sacris feliciter initiētur. Sub hæc protinus exigebant, illo præunte, dicentēq̄: Foras pellantur Christiani. Tū multitudo ac clamabat uniuerſa: Foras pellātur Epicurei. Dehinc Latona puerperiū agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demū nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deīq̄ exortus. Porro tertio die Podaliri cū Alexandri matre cōiugiū agebatur. Dadis aut is appellabatur: idēq̄ ex re, propterea quod faces quædam incenderētur. Postremo loco, Lu/
na atq̄

nã atq; Alexandri amores, ac nascẽs Rutiliani cõiunx.
 At uero facem gestabat, mysteriãq; agebat Endymion
 Alexander: quin hic dormiẽs scilicet, in medio iaceret:
 descenderet aut in eum è tecti fastigio, tanq; è cælo, Lu
 nã uicem agens, Rutilia quædã formosissima cuiusdã
 è Cæsareæ domus præfectis uxor: quæ nimirũ ut ama
 bat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub
 oculis perditissimi illius mariti, tum complexus ageban
 tur, tum oscula: idq; in propatulo. Quod nisi cõplures
 fuissent tædæ: forsan nõnihil & eorũ quæ fieri solent in
 fra sinum, patratũ fuisset. Paulopost rursus introibat
 ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse pri
 mus dara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant aut be
 ne canori scilicet homines: nempe præcones aliquot
 Paphlagones, Carbatinis calceati, plurimũ aliĩ nidore
 ructantes, Io Alexander. Porro subinde inter gestan
 das tædas, atq; inter mysticas saltationes, femur illius
 de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti
 coniicio, inaurata circũdata, atq; hac ad tædarum ful
 gorem relucente. Itaq; quũ duobus quibusdam ex eo
 rum numero, qui desipiẽter sapientes sunt, super hac re
 uerteretur altercatio: utrum Pythagoræ animum possi
 deret, uidelicet ob femur aureũ, an aliũ Pythagorico illi
 consimilem: atq; eam controuersiam ad ipsum Alexan
 drum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturq;, oriturq; uicissim.

Vatis at est animus diuina è mente profectus:

Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, iouiali fulmine tactus.

Porro quū cunctis alijs denunciaret, ut à puerili concubitu tēperarent, ceu re nefaria: uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat: ut tertio quoq; anno mitterent, qui deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac selectos: nēpe nobilissimos & ætate florentissimos, formáq; eximios. Quibus indusis perinde ut emptitijs ad libidinē abutebatur: modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legē quoq; condiderat: ne quis maior annis octodecim sese admotore complecteretur: nēue cum basio saluaret: sed reliquis manū duntaxat osculandam porrigens, solis ætate, formáq; floridis osculum dabat: atq; his quidē inde cognomē inditum, ut intra osculum constituti dicerentur. Atq; in hunc modum uecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuo deinceps suas nequitias exercebat: passim cōstruprās uxores, passim liberis abutēs. Quin magnū quiddam, cunctisq; optandū uidebatur, si cuius uxorem uel aspexisset modo. Porro si quā etiā osculo dignatus fuisset, nemo nō ita putabat: quicquid esset bonarū felicitatum, id omne semel in eam domū influxurū esse. Erant insuper, atq; ex non pauca: quæ sese

sefe etiam peperisse ex illo iactarent, quod ita esse mariti suo testimonio cōfirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis, uiri cuiusdā Tyanei: cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias licebit. Hunc equidē legi pridem aureis descriptum literis. Tñ: in ipsis sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon: quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? qd ais? Haud fas est ut isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atq; oracula redditurus? Ad millesimū tertiū. Deinde quō demigraturus? Ad Bactra, atq; in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meos uictu, meaq; præsentia frui. At reliquæ sortes: puta quæ in Dyndimis, Claro, Delphisq; redduntur: utrum ab autore proficiscuntur Apolline, an uana sunt quæ illic æduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris: nefas enim. Cæterū ego quis tandem post hanc uitam futurus sum? Camelus, deinde equus: post hæc uir sapiens, ac uates nō inferior Alexandro. Atq; hæc Glyconis cum sacerdote cōfabulatio. Postremo & oraculum carmine comprehensum ædidi: quū non ignoraret illum amicum esse Lepido.

Ne pare Lepido: namq; huic fatum instat acerbum. Mirum etenim in modum metuebat Epicurum: sicuti superius dictum est: nimirū ut artificem ac sapiētem, suis artibus atq; imposturis hostē, atq; infensum. Itaq; ex Epicureis quēpiam, ausum se multis præsentibus coar-
guere;

guere:propemodū in uitæ discrimen adduxerat.Siqui-
dem adiēs ille,dara uoce dicebat: Tu nimirum Alexan-
der Paphlagoni cuidā persuasisti: ut seruos suos apud
Galatiæ præfectum capitis accerferet:hoc nomine,qua-
si filium ipsius,qui tum Alexandriae erudiebatur,occi-
dissent.Atqui uiuit adolescēs,incolumisq; reuerfus est:
famulis iam supplicio affectis,qui tua opera bestijs tra-
diti perierunt. Porro huiusmodi quiddā acciderat. Cū
adolescentulus amne aduerso in Aegyptū nauigasset:
ad inundationē usq; subducto nauigio: persuasus est,
uti pariter in indiam nauigaret. Itaq; dum diutius ab-
esset,infelices illi eius ministri rati uidelicet,uel in Nilō
nauigantem interisse puerum:uel à latronibus(nam id
temporis permulti grassabantur) esse peremptū:reuer-
si sunt domū,renūciantes quēadmodum ē medio sub-
latus esset. Deinde proditū oraculum, damnati serui:
sub hac adest adolescentulus,peregrinationē suā enar-
rans.Atq; hæc quidem ille. At Alexāder indignatione
percitus,quod coargueretur:neq; ferens opprobratam
sibi ueritatem:iussit ut qui adestent,lapidibus illum im-
peterent:alioq; & ipsos impios futuros, atq; Epicureos
appellādos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent:Demo-
stratus quidam,qui diuersabatur in Ponto:primus ho-
minem sui corporis obtegens obiectu,morti subduxit:
alioqui lapidibus obruēdum,idēq; iure optimo. Quid
enim oportebat unū inter tam multos insaniētes,sanū
esse:

esse: atq; á Paphlagonū stultitia malum sibi accersere.
 Et illi quidē hęc euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta
 oraculorū ordinem ijs qui proposuerāt (nam id fiebat
 pridie q̃ responsa redderet) præcone rogāte, an uaticí-
 nari uellet: si cuipiā illorū ex adyto respōdisset: in malā
 rem: huiusmodi hominē neq; tecto quisq; excipiebat,
 neq; igni, aquaue impertiebat: uerū erat illi solū aliud
 alio uertendum, tanq̃ impio, deorumq; contemptori,
 atq; Epicureo: quod quidem probum omniū erat gra-
 uissimū. Quapropter unū etiam Alexander quiddam
 designauit deridiculum. Nactus peculiare Epicuri sen-
 tentias, librum (uti scis) longe pulcherrimū, summam
 Epicuræ disciplinæ decreta complectentē: mediū in fo-
 rum deportauit, ac lignis ficiulis exussit: tanq̃ autore
 ipsum exureret scilicet, ac cinerem abiecit in mare, oracu-
 lo insuper eam in rem ædito.

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille, quātum adferret. is liber
 cōmoditatum ijs, qui in eo legendo uersarentur: quan-
 tamq; illis quietem, trāquillitatē, libertatemq; pareret:
 propterea quod à pauoribus, spectris, ac prodigijs libe-
 raret: tum spes inanes, atq; immodicas adimeret cupi-
 ditates: mentē sanam ac ueritatem insereret, planēq; lu-
 straret animū: nō tæda quidem, aut squilla, aut alijs id
 genus nugamētis: imo recta ratione, uero, ac libertate.
 Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi.

H unum

unū inter omnia multo impudentissimū. Quū iam nō mediocrē in Regiā aditū sibi patefecisset, inq; aulā Cæsareā: præsertim Rutiliano rem adiuuante, atq; approbante: quū bellū quod in Germania gerebatur, maxime flagraret diuo Marco cū Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit: quo iubebat, uti duos leones uiuos in Danubiū immitterēt:uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis: sed præstat ipsum oraculum referre.

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus istri

Immisisse duos Cybeles edico ministros:

Monte feras alitas: tum quantum alit indicus aer

Florum atq; herbarū bene olentū: moxq; futura est

Et uictoria: pax & amabilis: & decus ingens.

Ea quū essent facta, quēadmodū ille præscripserat: leones quidē simulatq; in hostiū regionē enataissent: Barbari canes quospiā, aut lupos esse rati, fustibus arcebāt.

At nostrorū, ptinus maxima strages est cōsequuta: uiginti fermē milibus simul extinctis. His cōsimilia sunt ea, quæ in Aquileia contigerunt: quū parū abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicā illā responsionē: Cræsoq; redditū oraculū, frigide sanē detorsit: dicens deū quidē prædixisse uictoriā: haud tamē explicuisse, utrū Romanorū esset futura, an hostiū. Tandē quū plurimi iam eā in urbē confluerent: preme returq; Abonotichitarū ciuitas multitudine eorū, qui
ad oraculū

ad oraculū uenitabāt: neq; sufficeret suppeditādis ijs, quæ ad uictū erant necessaria: cōminiscit̃ oraculorū genus quoddā id, quod nocturnū appellabat̃. Siquidē libellis indormire solet: ut aiebat ipse: deinde tāq; in somnio diuinitus edoctus respōdebat: nihil certi tamen. Sed ambigue plerūq; ac cōfusim: maxime si quos libellos cōspexisset, accuratius atq; obseruātius obsignatos. Ad hūc em̃ modū citra ullū resignādi periculū, quicq; temere in mentē uenisset, subcribebat: ratus & hoc ipsam oraculis cōuenire. Erant aut̃ ad id nōnulli cōstitutī interpretes, qui mercedē nō exiguā colligebant ab ijs, q; eiusmodi capiebāt oracula: ut enarrarēt ea, explicarētq; atq; hoc illorū munus cōductitiū erat. Nā interpretū q; talētū Atticū pendebat Alexādro. Nōnunq; quū neq; cōsuleret q; q; neq; missus esset aliq;: imo quū ne esset qdē hmōi quippiā: tamen oraculū ædebat, uti stultos mortales redderet attonitos. Qd̃ genus illud erat.

Hunc age quære tuam qui tectus in ædibus, ac te
 Clam prorsum, uxorem uultūq; oculisq; decoram
 Stuprat adulterio: seruorum ex agmine primus.
 Ipse cui solus suastisti hæc omnia demens.
 Eius enim florem libasti: hoc dedecus ille
 Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
 Quin ijsdem tibi iam pridem letale uenenum
 (Vt neq; quæ faciant, possis audire: nec unq;
 Cernere luminibus) tecte furtimq; pararunt.

H 2 Inueniesq;

Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca: iuxta
 Parietem, sub ceruicali condita: portò
 Istis confcia criminibus tua serua calypso est:

Quis Democritus principio non comoueretur, ubi no-
 minatim & autores, & loca palam audisset designari:
 Verum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hac
 artificio gereretur. Insuper & Barbaris non raro respon-
 dit, si quis patria lingua sciscitaretur: puta Syriace aut
 Gallice: quies difficile erat inuenire conterraneos eorum,
 qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis,
 multum intercedere solet interualli, priusq; oraculum
 redderet: quo uidelicet interim potius posset & soluere
 tuto libellos, & nasci, quae cuncta possent interpretari. Quod
 genus erat & illud Scythae cuiusdam redditum oraculum.

Morphi ebargulis in umbra chuenchicranc, relin-
 quet lucem.

Alias rursum: quum nec adesset item quispiam, neq; tale
 quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est:
 Redito unde uenisti. Siquidem is qui te misit hodie, pe-
 rijt: interemptus à Diode uicino, accedentibus latroni-
 bus, Mango, Celere, ac Bubalo: qui nunc etiam comprehen-
 si tenentur in uinculis. Ceterum pauca nunc accipe ex
 his, quae mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset
 Alexander: quum libellos palam atq; accurate obsigna-
 sem, responsum nocturnum subscribitur. Sabar Dalachi
 Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis
 eandem

eandem rogationē proposuissē:puta quātis esset uates Homerus: idēq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus, qua gratia uenit: ut remediū, inq; petere aduersus laterū dolorē.

Cytmide te iubeo, ac lunari rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitāti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere profici sci, respondit: nihil quidē quod ad Homerū attineret.

Carpe uiam pedibus: rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus: quorum de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripti talis cuiusdā rogatiōes octo: nomen aliquod e mentitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset adiungēs. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptiōe libelli, ad unicam rogationem: ea erat huiusmodi: quando deprehēdendus esset impostor Alexāder, octo misit oracula. Sed quæ neq; cælum (quod aiūt) neq; terram attingerent. Verum absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset: præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere: suassimēq; ne prorsus in diuinatiōe spes reponeret suas: oderat me uidelicet ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percōtanti de me, Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis: spurcōq; cubili.

H 3 In summa

In summa:iure optimo me inuisissimū habebat. Proinde quū me in oppidū aduenisse sensisset, meqꝫ Lucianū esse illum cognouisset: adduxerā autē milites duos: alterū lancea, alterū conto armatū: quos quidē à Capidociaꝫ praeside mihi tum amico acceperam, quo me ad mare usqꝫ deduceret: accersit illico, sanē qꝫ comiter, multaqꝫ cum humanitate. Ego quū aduenissem: complures apud illū reperio: porrò bona quadā fortuna, & milites unā mecū adduxerā. Tum ille manū mihi porrigit osculandā, quēadmodū uulgo facere cōsueuerat: ego admotus, perinde atqꝫ osculū daturus acri morſu corripio: ita ut parum abfuerit, quo minus illi manū mancā reddiderim. Itaqꝫ qui praesentes erāt, praefocare me accedere conati sunt tanqꝫ hominē sacrilegū: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quod Alexandrū illū, nō autē prophetā cōpellassem. At ille oppido qꝫ generose obnitens cōpescuit illos: pollicitusqꝫ est, se facile me placidum redditurū, declaraturūqꝫ quātū posset Glycon: qui nimirū & hos qui maxime sauirent, ferocirentqꝫ, sibi redderet amicos. Moxqꝫ ablegatis om̃ibus, mecū ex postulauit, negans se clam esse, quā suasissem Rutiliano. Ecquid me laesisset: ut ista in sese facerē, quū possem illius opera apud illū magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatē, cōmoditatēmqꝫ libenter accipio: perpendēs nimirū, quo forē in periculo constitutus: pauloqꝫ post prodibā, iam illi factus amicus. Ea res profecto

res profecto, ijs qui uidebāt, uehemēter erat stupenda,
quod tam facile fuisset cōmutatus. Posthāc quū iam
nauigare statuisset: missis Xenijs ac muneribus pmul-
tis (Eram autē forte solus cū Xenophonte, patre cū reli-
quis meis in Amastrim præmissis) pollicetur & nauim
præbiturū sese, & remiges qui nos auerherēt. Eteḿ arbi-
trabar hāc animo simplici, atq; officiose fieri. Verū ubi
iā in medio essemus mari, uiderēq; gubernatorē lachry-
mantē, & nescio quid reliquis nautis cōtradicentē: non
optimæ de euētū spes me ceperūt. Erat autē illis ab Ale-
xandro mandatū: ut tollētes nos in mare præcipientes da-
rēt. Quod si cōtigisset: facile quod mecū gerebat bellū,
illi debellatū fuisset. Sed is qui lachrymabat, effecit ne
qd in nos grauius patrarēt. Ac mihi quidē ita loquutus
est. Annos natos, uti uides, sexaginta: quū antehac pie
atq; inculpate uixerim, haudquāq; uelim in hac tam
grādi ætate, præsertim quū uxorē & liberos habeā, ho-
micidio manus impiare: indicās uidelicet, cui⁹ rei gratia
nos suscepisset, quāq; sibi mādaſſet Alexander. Expo-
ſitis autē nobis in Aegialos: quorū etiā egregius memi-
nit Homer⁹: retro legit cursum. Ibi forte nactus præter
nauigātes legatos quosdā Bosporanos Eupatoris regis
nomine i Bithyniā pficiſcētes: deportādi uectigalis gra-
tia, qd' in singulos pendeſſet annos: quū exposuiſſem
illis, qd' me periculū circūuallaret: atq; illi se mihi cōmo-
dos, facilesq; præberēt: recept⁹ in nauigiū, incolumis in
Amastrim

Amastrim perueni. Tantillū abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirū tempore, & ipse aduersus illum arma capiebam: omnemq; (quod aiunt) mouebā funem, quo hominem ulcisceretur: quē iam tum ante mihi structas insidias oderam, proq; summo ducebā hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accusationem intenderam animū, non paucis mecum facientibus: maximēq; qui erāt ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ Pontōq; præsidebat: nos cohibuit penē supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinē quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquā posse supplicio afficere: nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atq; ita quidē ab iracundia destiti, mēq; repressi: non in tempore rem aggressurus, quū iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? An non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: à principe Romano postulare, ut Aboni mur⁹, cōmutato uocabulo, Ionopolis appellaretur: utq; nominis nouū signaret: altera quidā parte Glyconis obtinens imaginē: altera uero Alexandri: qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, unde maternū ducebat genus, teneret. Porro quū esset de sese uaticinatus, oraculo p̄dito, fatis decretū esse, ut annos uiueret centū & quinquaginta: dehinc fulmine ictū, interitu maxime miserādo periturū: nōdū septuaginta nat⁹ annos, interij: uidelicet (uti conueniebat Podaliri filio) pede ad inguen

ad inguen usq; putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quod caluus esset: quū medicis caput humectandū præberet, ad mitigandū cruciatum: id quod haudquaquē facere potuissent, nisi detractō galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia: atq; hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta: quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uitæ acta dignū ei constitueretur: neq; non certamina quædam agerētur ab ijs, qui in uaticiniū coniurauerant: uidelicet impostoribus insignibus, ac præcipuis ad Rutilianū arbitrum sese conferentibus: ut is pronūciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeSSendā eligi: atq; sacerdotali, propheticaq; corona redimiri. Erat aut in hoc numero simul & Paetus: qui artis p̄fessione medicus, tum ciuis quū esset, ista faciebat: neq; medico, neq; homine cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat: ipsi sibi diuinandi autoritatē seruans, posteaq; inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quo degustamentū hominis præberem, scribenda putauī: quū uti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico: quæq; ego unū omniū maxime suspicio: idq; plurimis nominibus: uel ppter sapientiā singularem: uel ob amorem ueri: uel ob morū mansuetudinē ac moderationē: uel ob uitæ tranquillitatem: postremo

I comitatem

comitatem atq; humanitatē erga hos, quibus cū uiuis. Tum uero (quod quidē tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurū ulciscerer: uirū uere sacrum, ingenioq; diuino: quicq; solus quæ uere sunt honesta, & nouerit, & tradiderit: quicq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, qui secū haberent cōsuetudinē. Deniq; arbitror fore, ut ijs qui in hāc lectionē inciderint, liber hic nōnihil utilitatis afferre uideat: dū quædā redarguit, quædā in opnionib⁹ horū, q & recte sentiūt, cōfirmat ac stabilit.

ALEXANDRI SEV PSEVDOMANTIS FINIS.

DES. ERAS. ROTEROD. INTERPRETE.

ORNATISSIMO

VIRO D. CHRISTOPHORO VRSEVVICO

ERASMVVS ROTERODAMVS, S. P. D.

QVIDEM hac mēte semper fui ornatissime, idēq; humanissime Christophore: ut à nullo prorsum uitio perinde abhorruerim atq; ab ingratitude: nec unq; istos hominis uocabulo dignos iudicārim, qui alieni in se meriti tēpore ullo possent obliuisci. Rursus eos existima- uerim beatos, quibus tantū facultatis fortunæ cōmoditas suppeditasset: ut bene de se meritis, possent parē remetiri gratiā: beatissimos autē quibus licuisset acceptū beneficiū aliquo cū scēnore rependere. Proinde quū an
te hac

te hac sæpenumero mecū repeterē, quantū in me nihil
 promeritū tua benignitas cōtulisset: (nam collatū arbi
 tror, quicquid ita delatū est, ut haud scio utrū per fortu
 nā, an p̄ me ipsum: certe per te nō steterit quo minus ac
 ceperim) circūspectare inq; quonā argumento possem
 aliquā saltē erga te memoris, gratiq; animi significatio
 nem dare: neq; in tanta fortunæ meæ tenuitate quicq;
 occurreret, qd̄ ulla ex parte: nō dicā tuis meritis respon
 deret: sed qd̄ uel animo satisfaceret meo: illud deniq;
 mihi uenit in mentē: ut saltē istos quosdā non in urba
 nos homines imitarer, qui flosculo quopiā insigni, aut
 alio simili symbolio misto: uolūtatis p̄pensione, prom
 ptiq; animi studiū testificari solent: præsertim ipsi te
 nues erga eos, qbus neq; res, neq; animus sit alienorū
 egens munerū. Ergo Græcanica ingredienti *μουσῆα* (nā
 musarum horti uel medijs uernāt brumis) statim inter
 multos uaria adblandiētes gratia, hic Luciani flosculus
 præter cæteros arrisit. Eum nō ungue, sed calamo decer
 ptū ad te mitto: nō solū nouitate gratum, colore uariū,
 specie uenustū, nec odore modo fragrantē: uerū etiā suc
 cō præsentaneo salubrē & efficacē. Om̄e tulit punctū,
 (ut scripsit Flaccus) qui miscuit utile dulci. Quod quidē
 aut nemo mea sententia, aut noster hic Lucianus est
 affecutus: qui priscæ comœdiæ dicacitatem, sed citra pe
 tulantiā referens: deum immortalē qua uas fricte, quo
 lepore perstringit omnia: quo naso cuncta suspēdit: q̄

omnia miro sale perficit: nihil uel obiter attingens, qd non aliquo feriat scōmate: præcipue Philosophis infestus: atq; inter hos Pythagoricis potissimū, ac Platonicis ob præstigias: Stoicis item propter intolerādum supercilium: hos punctim ac cæsim, hos omni telorum genere petit. Idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quid minus ferēdum, q̃ improbitas uirtutis professione personata? Hinc illi blasphemī, hoc est, maledici uocabulū addidere: sed hī nimirū, quorum ulcera tetigerat. Pari libertate deos quoq; passim & ridet, & lacerat: unde cognomen inditum *καίου* speciosum profecto: uel hoc nomine, quod ab impijs ac superstitiosis attributum. Floruit (uti putāt) Traiani fermē tēporib⁹, indignus (ita me deus amet) qui inter sophistas annumeretur. Tantum obtinet in dicendo gratia: tantū in inueniendo felicitas: tantum in iocando leporis: in mordendo aceti: sic titillat allusionibus: sic seria nugis, nugas serijs miscet: sic ridens uera dicit, uera dicēdo ridet: sic hominū mores, affectus, studia, quasi penicillo depingit: neq; legenda, sed planē spectāda oculis exponit: ut nulla Comœdia, nulla Satyra cū huius dialogis cōferri debeat: seu uoluptatem spectes, seu spectes utilitatē. Caterū si nominatim quæras huius argumētū dialogi: facit id, qd sēp facit. Pythagoram uelut impostorem ac præstigiatorē taxat. Stoicorum fastum & sapiētem barbā ridet: diuitum ac regum uita, quantis sit erumnis obnoxia docet:

cet: cōtra q̄ expedita res paupertas hilaris, suāq; cōten-
ta sorte. Quē uti legas attētius, te maiorem in modum
rogo: siquādo tibi per tua licebit negocia, frontē expor-
rigere. Audies em̄ Gallum cū hero sutore cōfabulantē:
magis ridicule, q̄ ullus possit γελωτοποιῶς: sed rursus sa-
pientius, q̄ Theologorū ac Philosophorū uulgus non
nūq̄ in scholis magno supercilio, magnis de nugis dis-
putat. Vale optime atq; humanissime Christophore,
& Erasimū inter tuos ascribito diētulos, amore, studio,
officio, cessurū nemini. Ex arce Hāmensi, An. M. D. III.

LVCIANI SOMNI

VM SIVE GALLVS, DES. ERASMO RO
TERODAMO INTERPRETE.

Interloquutores, GALLVS. MICYLLVS.
MICYLLVS.

TE scelestissime Galle, cū
ista tanta inuidētia, uocēq;
tam acuta, ipse perdat Iuppi-
ter: qui quidē opibus afflu-
entem me, ac dulcissimo in
somnia uersantem, & admi-
rabili felicitate fruentem, pe-
netrabile quiddā & clamo-
sum resonās expergefeceris:
adeo ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatē:

I ; uel te

uel te ipſo longe nocentiorẽ. Atqui ſi conieſtandum eſt: tum eſt ſilentio quod etiãdum ingens eſt, tum eſt rigore, frigoreq; quod nondũ me quẽadmodũ aſſolet, ante lucano morſicat, titillatq; (nã hic mihi certiffimus gnomon aduentãtis diei) ne medium quidẽ adhuc noctis eſt. Sed iſte peruigil perinde quaſi uellus illud aureum ſeruet, ab ipſa protinus ueſpera uociferari cœpit. Verũ haud quaſi impune. ſiquidẽ mox poenas de te ſumã, fuſtẽq; cõminuam, ſi diluxerit modo. Nam nunc negotium mihi faceſſeres, ſubſiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum eſſe facturum: ſi quoad poſſem, alta nocte lucem anteuertiſſem: quo poſſes antelucano ſurgens, q̃ plurimũ operis conſicere. Etenim ſi priuſq; ſol exoriat, uel unicam feceris crepidã: iſthuc laboris lucro tibi acceſſerit, ad parandũ uictum. Quod ſi tibi magis libet dormire: equidẽ tuo arbitratu quietẽ egero, longẽq; magis mutus fuero piſcibus. Cãterum tute uideto: ne per ſomniũ diues, eſurias experrectus. MICYL. O prodigiorum auerſor Iupiter: O malorum depulſor Hercules: Quid hoc mali eſt? uocem humanã ſonuit Gallus. GAL. Hoc cine tandem tibi prodigiũ uidetur, ſi eadem qua uos lingua loquor? MICYL. Quid? an nõ hoc portentum? Sed auerſite dñj malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admodum illiteratus eſſe Micylle: nec euoliſſe Homeri Poemata: in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xantus, poſtea q̃

iteaq̃ hinnitus lōgum ualere iussisset, medio in prædio
 constitit, differens, totoſq̃ uersus ordine recitans: non
 quēadmodum nunc ego prosa oratione loquens: quin
 etiam uaticinabatur ille, deq̃ futuris ædebat oracula:
 neq̃ quicq̃ prodigiosum facere uidebatur: neq̃ is qui
 tum audiebat, malorum auerforē, ita uti tu facis, imple
 rabat: quasi rem abominādā & auertendā audisse
 sese iudicaret. At quid tandem facturus eras, si tibi Ar
 gi nauis carina fuisset eloquuta: ita ut olim in Dodo
 næa sylua phagus per se loquēs oraculum ædidiť. Aut
 si tergora direpta serpere uidisses: si carnes boum mugi
 re semiaſſas, coctasq̃ uerubus trāſſixas: Ego uero, quū
 Mercurij ſim aſſeſſor loquaciſſimi, deorumq̃ omniū
 facundiſſimi: præterea cōtubernalis uobis, & cōuictor:
 haud mirum uideri debet, ſi ſermonē humanū edidici.
 Quod ſi mihi recipias taciturnum te: haudquaq̃ grauā
 bor ueriorē tibi cauſam aperire: unde factū ſit, ut eadē
 qua uos lingua loquar, & unde mihi ſuppetat hui⁹ ora
 tionis facultas. MICYL. Modo ne iſthuc ipſum ſit ſo
 mniū Galle, quod ita mecū loqueris. Sed dicito p̃ Mer
 curiū, o præclare: quid etiam aliud rei tibi ſit in cauſa, ut
 iſtam linguā ſones? Nam ut taceā, neq̃ cuiq̃ proferā:
 quid attinet te ſollicitū eſſe? Quis enim fidem mihi ſit
 habiturus: ſi cui narrē, me Gallū hæc loquentē audisse?
 GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies:
 omniū (ſat ſcio) maxime nouam atq̃ incredibilem. Si
 quidem

quidem hic qui nunc tibi Gallus appareo, non ita pridem homo fui. MICYL. Profecto & olim istiusmodi quiddam de uobis inaudieram: Adolescentulū quēpiam fuisse Gallum, Marti adamatū: atq; hunc deo compotasse, collusitasseq; & in uoluptatibus gessisse morem. Itaq; cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus: hūc quoq; Gallum unā secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimū metueret, ne si ē sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulū semper relinquere solitū: cuius indicio certior fieret, quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem: Solemq; nullo præsentiēte imminuisse Veneri ac Marti secure dormienti: propterea quod cōsideret Gallum indicaturū fuisse, si quis interuenisset. Itaq; Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehēdisse implicitos atq; irretitos ijs uinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martem simulatq; dimissus est, indignatū aduersus Gallum fuisse: atq; eum in auem trāsmittasse: iisdem armis, ut in capite pro galea cristā obtineret. Hanc ob causam quo uos Marti purgetis, quū iam nihil opus simulatq; Solem exorientē sensistis: multo ante uociferari, atq; illius exortū prænūciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle. At quod ego sum narraturus, multo aliud quiddā fuit: atq; adeo nuper admodum in Gallum trāssformatus sum. MICYL. Quonam modo?

modo: Nam isthuc maximopere cupio cognoscere.
 GAL. Audistin de Pythagora quodam Mnesarchida
 Samio: MICYL. Num sophistam illum dicis, & præsti-
 giatorem: qui instituit ne quis uel carnes gustaret, uel fa-
 bas ederet: suauissimū mihi edulium, salubre & parabi-
 bile à mensa submouens: Præterea autem, qui mortali-
 bus suasit, ne intra quinquēniū loqueretur: GAL. Scis
 nimirum & illud: quēadmodum Pythagoras esset, Eu-
 phorbus fuerit: MICYL. Præstigiatorum & prodigiorū
 artificē hominē aiunt fuisse, o Galle. GAL. Ille ipse ego
 tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conui-
 tiari: præsertim quū ignores, quibus sim moribus. MI-
 CYL. At hoc rursum multo etiam tē illud portetosiuss
 Gallus philosophus: Attamē expone Mnesarchi gna-
 te: qui factum sit, ut ex homine auis, ex Samio Tana-
 græus repente nobis prodieris. Neq; enim ista uerisimi-
 lia: neq; omnino facilia creditu. Quandoquidem duas
 quasdam res iam mihi uideor in te animaduertisse, ni-
 mium alienas à Pythagora. GAL. Quas: MICYL. Alte-
 rum quidē, qd' garrulus es, & obstreperus: quū ille silere
 in solidos qnq; annos (si memini) præceperit. Alterū ue-
 ro planē cum illius legibus pugnat. Etenim cum nō ha-
 berem, quod tibi obijcerē: fabas heri (sicuti nosti) ad te
 attuli. At tu nihil cunctatus, protinus eas sublegebas:
 unde sit ut necesse sit, aut emētum esse te Pythagorā
 esse, quū aliud quiddā sis: aut si Pythagoras es, legem

K

præter,

prætergressum esse te, iusq; uiolasse, quū fabas ederis, perinde ac si caput patris comederis. GAL. Non cognosti Micylle, quæ sit harū rerum causa: neq; quæ ad unūquodq; uitæ genus conducant. Ego tum quidē nō esitabā fabas, ppterea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim, quippe auicio congruas: neq; nobis repudiandū pabulum. Verum si molestum nō est: audi quēadmodū ē Pythagora cœperim esse id, quod sum in præsentia: q̄q; in multis uitæ generib⁹ antehac uixerim: Et quid ex unaquaq; transformatione sim cōsequutus. MICYL. Narra, quæso: nam mihi quidē auditu iucundissimū fuerit. Adeo ut si quis mihi deferat opinionem: utrum te ista narrantem audire malim, an rursum felicissimū illud somniū, quod paulo ante uidi uidere: haud sciam utrū electurus sim: usq; adeo cognata germanaq; uidētur esse ista tua cum suauissimis illis uis: & ex æquo uos æstimo, te pariter ac prædarū illud insomniū. GAL. Eriānum tu somniū illud quod dudū tibi uisum est, in animū reuocas: & inania quædam obseruans simulachra, atq; (utī loquūtur Poetæ) cuanidā quandā felicitatem memoria cōsectaris? MICYL. Imo illud scias Galle: ne ullo qdē tēpore unq̄ uisi illius mihi uenturā obliuionē. Tantū mellis somniū aufugiens in oculis mihi reliquit: ut præ illo uix quæā palpebras attollere, rursus in somnū coeuntes. Ita q; qualem uoluptatē mouent pennæ in auribus uersatæ, talem titillationem mihi

mihi præbentea, quæ uidi. GAL. Nouū quēdam Her-
eule mihi narras amorē insomniū: siquidē alatum quū
sit (sicut aiunt) metasq; uolandi præscriptas habeat so-
mnū, iamq; septa transilit: in oculis etiam uigilantis ob-
uersans, adeoq; mellitū & euident apparet. Quare per-
uelim audire, cuiusmodinā sit istud, quod te supra mo-
dum delectat. MICYL. Gestio narrare. Nam dulce est
hoc ipsum meminisse, & cōmemorare de illo quippiā.
Verum heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis
transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris so-
mnare: melq; illud ab oculis absterferis. Interim prior
dicito: uti intelligam, utrum ne per portas eburneas, an
per corneas tibi somniū aduolarit. MICYL. Neq; per
has, neq; per illas, o Pythagora. GAL. Atqui duas has
tantū cōmemorat Homerus. MICYL. Valere sinas nu-
gatorum illum Poetam, qui nihil de somniis intellexit.
Paupertua fortassis somnia per istas cōmeant portas:
qualia uidebat ille: neq; id admodum perspicue, quip-
pe captus oculis. Mihi uero per aureas quasdam por-
tas dulcissimū hoc aduenit somniū, & ipsum aureum,
& aureis undiq; circūamictum, & auri plurimū secum
adducens. GAL. Desine optime Mida, de auro fabula-
ri. Nā dubio procū ex illius uoto, istud tibi accidit in-
somnia: & solidas auri uenas mihi duxisse uideris. MI-
CYL. Multā auri uim uidi Pythagora multā, q̄ putas
pulchri: quo fulgore coruscātis? Quid tandē Pindarus

in illius laudem dicit: nam in memoriã redige, siquidẽ
meministi: quũ aquam præstantissimã dicẽs, postea au-
rum admirat, idq; iure, statim in initio carminis unius
omniũ bellissimi. GAL. Num illud queris?

Aqua est illa quidem optima:

Cæterum aurum, uti candens

Ignis: ita enitens, no-

ctibus eminet eximie unum

Cæteras supra opes: quæ

Gloriam ac decus addunt.

MICYL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si in
somnia meum uideat Pindarus, ita prædicat aurũ: sed
ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapien-
tissime Galle. Meministi ut heri nullũ domi cibum ac-
ceperim: siquidẽ Eucrates diues ille forte mihi in foro
factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnã uenire
iusserat. GAL. Isthuc equidem planè memini. Nam ro-
tum esuriebã diem: donec mihi profunda tandẽ uespe-
ra domum reuersus, subuuidus, uinóq; madens, quinq;
illas fabas proferres: nõ admodum opiparam cœnam
Gallo: qui quondã fuerit Athleta, quiq; olympia non
segniter olim decertarit. MICYL. Ast ubi reuersus à cœ-
na fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mi-
hi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinũ quod-
dam haud dubie somniũ assistẽs. GAL. Sed prius quæ
tibi apud Eucratẽ acciderint Micylle, narra: & cuiusmo-
di fuerit

di fuerit cœna, quæq; super cœnâ acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo cœnare: si ueluti somnium quoddâ eius cœnæ reducas: & quæ tum ederis, rursus côm memoratiōe quasi rumines. MICYL. Credebâ molestum futurum me, si hæc quoq; retulissẽ: uerum potest atq; tu desyderas, en id quoq; narrabo: quum nunc antehac in uita cœnassẽ apud ullum diuitẽ, o Pythagora: heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidit: atq; ego quidem simul atq; dominũ illum salutassẽ: ita uti consueuerã, subducebã me: ne pudori illi essẽ, si lacera in ueste fuissẽ affectatus. At ille: Micylle, inquit, hodie natalicia filia celebros, plurimosq; ad cõuiuium amicos inuitauĩ: uerum quoniã aiunt quendã ex his in cõmoda esse ualitudine, neq; posse pariter ad cõuiuiũ nostrum accedere: tu eius loco uenito lotus: nisi ipse forte qui uocatus est, semet ad futurum renunciarit. Nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audissẽ, adorato diuinitate discedebam: omnes obsecrãs deos, ut algidam febrẽ aliquam, aut laterum dolorem, aut podagrã morbi auctarium immitterent ualitudinario illi: cuius ego sellæ occupator, cœnæq; uicarius, & hæres eram uocatus. Interim hoc spacij, quod usq; ad balnei tẽpus intercessit, longissimũ sæculum esse iudicabã: dum subinde respiro, quotquot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse consentaneũ esset. Hic ubi tempus tandem aduenisset: ocyus me corripio, atq; ab eo, nitide admodũ cõ-

K 3 tus: sic

tus: sic obuerso palliolo, ut qua esset parte purissimū, ea uideretur. Offendo autem ad fores, & alios complures: in quibus etiam illum (gestabatur autē à uiris quatuor) cuius eram subconuiuia uocatus: qui male habere dictus erat: atq; id etiā prae se ferebat, qd' afflicta esset ualitudine. Nam ex alto gemebat, tussiebatq; ac screebat, uelut ex abdito: quodq; ægre redderetur totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autem Philosophus quispiam esse, ex his, qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mire erat tragica, supraq; credi posset, tonsoris egēs. Porro increpante Archibio medico, quāobrem quum ita esset affectus, aduenisset: non oportet, inquit, promissa deserere, praesertim hominē philosophum, etiam si mille urgeāt & insistent morbi. Putauit em̄ Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaq; in quā ego: imo collaudabit te, si domi potius apud te uelis emori, q̄ in cōuiuio animā unā cum phlegmate excreans. Atq; ille quidē prae arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: conspectoq; Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) Praceptor, inquit, probe quidem factum abs te, qui ipse ad nos ueneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurū. Siquidē etiā absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simulatq; dixerat: introgreditur, manus illi porrigēs pariter & famulis innitēti. Ego igitur iam abire paraba: uerum ille

rum ille cōuerfus ubi diu secum hæsitaſſet: poſteaꝑ me
 triſtē admodū uideret: ades, inquit, tu quoꝑ Micylle,
 ac nobiſcū cœna. Nam filiū in mulierū condauī unā cū
 matre cōuiuīū agere iubebo, quo tibi ſit locus. Ingredie-
 bar itaqꝑ, quū parū abſuerit, ut lupus fruſtra hians diſ-
 cederē: uerū ingrediebar, pudefactus quod Eucratis fi-
 liolū ē conuiuio uiderer expulſiſſe. Aſt ubi iā tēpus eſſet
 ut diſcūberemus: primū tollentes Theſmopolim cōpo-
 ſuerunt, haud ſine negotio per Iouē, quincꝑ (ſi dñs pla-
 cet) proceri iuuenes, ceruices illi ſupponētes undiquaqꝑ:
 qꝫ nimirū in eodē habitu ꝑmanere, ac longū etiā tēpus
 durare poſſet. Deinde ubi nemo iam tolerare poſſet, ut
 iuxta illū accūberet: me adductū redināt, ut eadē in mē-
 ſa eſſem⁹. Deinceps cœnabam⁹, o Pythagora, opiparā
 quādā & uariā cœnā: multoꝑ in auro, multo itē argēto.
 Pocula erāt aurea, miniſtri formoſi: tum cātōres, & cōci-
 tandi riſus artiſices. In ſumma, iucūdiſſima quāpiā erat
 uita: niſi qđ unū quiddā me uehemēter male habebat:
 Theſmopolis obſtrepens atꝑ obturbās: uirtutē nescio
 quā mihi cōmemorās, docēsꝑ, qđ duæ negatiōes unicā
 efficerēt affirmationē: quodꝑ, ſi dies ſit, nox nō ſit. Nō
 nūꝑ & cornua mihi dictitabat eſſe: atꝑ id gen⁹ multa
 philoſophabat⁹ erga me: qbus eiꝫſmodi nihil opus: pla-
 nēꝑ uoluptatē interpellatiōe minuebat, quū nō ſineret
 exaudiri eos, qui cithara, uocēꝑ canebant. Habes Gal-
 le de cœna. GAL. Nō admodū ſuaui Micylle: maxime
 poſteaꝑ

posteaq̃ cum illo deliro sene sortitus eras accubitu-
MICYL. Audi nunc & insomniū. Visus enim mihi E-
crates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo, e-
uita decedere. Dehinc ubi me accersisset, ac testamentū
ēdidiisset: quo me in solidum hāredem omniū scripse-
rat, paululo tempore superstes emori. Porro ipse uide-
bar adire facultates: & tum aurum, argentūmq̃ ingenti-
bus quibusdam scaphis exhaurire, perperuo subscatu-
riens & affatim affluens: tum autē uestes, mensas, pocu-
la, ministros, omnia mea, ut par erat, esse. Postea candi-
do uehiculo uectabar resupinus: cunctis qui intueban-
tur, cōspiciendus & admirandus. Accurrebāt permulti,
ac circum equitabant: complures sequebātur. Ego inte-
rim illius indutus uestitum, & annulos gerens circiter se-
ptuaginta digitis insertos: epulum quoddā splendidū
iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iamq̃ illi, ita
ut in somnio fieri consentaneū est, aderant: iam epulae
erant comportatae: iam potus ex animi sententia mini-
stratus. In his quum uersarer, & aureis phialis praebe-
rem omnibus qui aderāt amicis: quum iam inferretur
bellaria: intēpestiuo tuo clamore perturbasti nobis cō-
uiuium, mēsaq̃ subuertisti: ac diuitias illas ita dissipas-
sti, ut in auras euanescerēt. Num tibi uideor iniuria sto-
machatus in te? Nam uel tris noctes perpetuas libēter
adhuc somniū illud quod mihi accidit, uidere cupiam.
GAL. Adeo ne es auri cupidus, & opum auidus Micyl-
le: idq̃

le: idēq; ex omnibus unum admiraris, ac felicitatem unicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MICYL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quum ipse quoq; tum quū Euphorbus esses, auro atq; argento comis intexto, prodibas pugnaturus cum Achivis: idēq; in bello, ubi ferrum q̄ aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum uoluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atq; ob eam (opinor) causam, Homerus comas tuas gratijs similes dixit, quod auro argentūq; reuincirent. Etenim longe nimirum meliores atq; amabiliore uidebantur, qd' essent auro religatae, unāq; cum eo relucere. Neq; isthuc nouum est Auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse deorum omniū, hominumq; pater ille Saturno, Rheāq; progenitus, quū Argolicā illam puellā adamaret: ubi nihil inueniret amabilius in quod sese trāfformaret, neq; quo Acrisij custodias posset corrumpere: audisti uidelicet, ut aurum sit factus: atq; ita per tegulas illapsus, potitus est ea quam deperibat. Iam uero quid tibi cōmemorem, q̄ multos usus præbeat aurū? Et ut eos quibus adfuerit, formosos, & sapientes, & potētes reddat, decus & gloriā illis cōciliās? utq; nōnunq; ex obscuris & infamibus, claros ac celebres repente efficiat? Nam nosti uicinū mihi & eiusdem artificij Simonem: qui paucis ante diebus apud me coenauit: quū legumen coquerem saturnalibus, duasq; extorū celsuras

L immittēs?

Immittens? GAL. Noui Simonem illum breuem: qui f
ctilem ollulā, quæ nobis erat unica, suffuratus, peracta
cœna abiit, sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle.
MICYL. Atqui quū eam sustulerit, tã multos ille deos
postea iurabat. Sed quur non prodebas: ac uociferaba
re tū, o Galle, quū nos furto spoliari cōspiceres? GAL.
Coccyzabam, quod mihi solum licebat id temporis: ue
rum quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus,
nescio quid. MICYL. Ei consobrinus erat uir supra mo
dū diues, nomine Drimylus: is quoad uiuebat, ne obo
lum quidem donauerat Simoni: nam qui daret, quum
ne ipse quidem pecunias attingeret? At simulatq; mor
tuus est nuper: uniuerfis illis opibus iuxta leges Simon
ille, qui coria putria, qui patellam circūlingebat, gaudēs
potitur: purpura ostróq; circūtectus: famulosq; & cur
rus, & aurea pocula, & mēsas eburnis innixas pedibus
possidet: ab omnibus adorat: iamq; nos ne aspicit qui
dem. Eten̄ nuper quū illum procedentē conspexissem:
Salue, inquā, Simon. At ille indigne ferens: Edicite, in
quit, mendico isti, ne uocabulū meū diminuat: neq; em̄
Simon, sed Simonides appellor. Porro (qd' est omniū
maximū) mulieres etiam illius amore capiūtur. Atq; is
quidem eludit eas, ac fastidit: & alias quidem admittit,
comēq; sese præbet: aliæ porro quæ negligūtur, necem
conscituras sibi minitant. Vides quantas cōmoditates
pariat aurum: quādoquidē eos qui sunt deformissimi,
transfigurat:

transfigurat, & amabiles reddit, nō secus atq; celtus ille
 poeticus. Audis insuper & à Poetis dictum: O aurū au-
 spicata res, & ostentum optimū. Et rursū: Aurum est
 quod opibus imperat mortaliū. Sed qd interim risisti
 Galle? GAL. Quoniā tu quoq; per incitiā Micylle, si-
 mili modo falleris opinione de diuitibus, quēadmodū
 uulgus: uerū (crede mihi) longe etiā erumniosiorē uitā
 uiuunt, q̃ uos. Hęc aut loquor, qui ipse & pauper & di-
 ues aliquando fuerim, atq; omne uitæ genus sūm exper-
 tus. Porro paulo post ipse quoq; hęc omīa cognosces.
 MICYL. Per Iouē tempestiuū iam est: ut & tu referas,
 quēadmodū sis trāsfiguratus: & quod in unoquoq; ui-
 tæ genere perspexeris. GAL. Ausculta: hoc tantum præ-
 monitus: me neminē feliciore uitā q̃ tu sis, unq̃ uidis-
 se. MICYL. Quām ego sūm, o Galle? Hęc felicitatē tibi
 ipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendū proponere.
 Verum age, narra: exordiens ab Euphorbo, quo pacto
 fueris in Pythagoram trāsfformatus: Deinceps ordine
 ad Gallum usq;. Consentaneū em̃ est, te uarias res tum
 uidisse, tum tulisse: nimirum tam diuersis uitæ formis.
 GAL. Quēadmodum initio ab Apolline profecta ani-
 ma in terram deuolarit, & corpus humanū subierit: ut
 illic poenā quandā dependeret: id longum dictu futurū
 sit. Præterea neq; mihi referre fas es, neq; tibi eiusmodi
 audire. Verum ubi Euphorbus factus essem. MICYL.
 LVs. Sed ego priusq; essem is, qui nūc sum: O præda
 L 2 re, quisnā

re, quis nā eram? hoc mihi prius dicito: nunquid & ego
uersus fuerim itidem ut tu? GAL. Maxime. MICYL.
Quis igitur eram? si quo modo potes dicere, peruelim
enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indi-
ca, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. MICYL. Et
postea neglexi infelix, uel paucula frustra in uitā impor-
tare: quū illò essem alitus? Sed age, quid posthac futu-
rus sim dicito: quandoquidem consentaneū est scire te.
Etenim siquid bonæ sit rei: iam nūc suspendero me ab
ista pertica, in qua nunc stas. GAL. Isthuc profecto nul-
la ratione possis cognoscere. Caterū quū Euphorbus
essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabā: atq; à Me-
nelao necatus, aliquāto post tempore in Pythagoram
perueni. Porro eousq; absq; tecto perdurabam, donec
Mnesarchus aliquādo mihi domū ædificaret. MICYL.
Obsecro te, nū absq; cibo potúq;? GAL. Maxime. Ni-
hil em̄ istis rebus opus, nisi corpori duntaxat. MICYL.
Illud igitur prius dicito: ea quæ ad Troiam gesta sunt,
num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL.
Quinam ille scire potuisset Micylle: qui quidem dum
ista gerebātur, ipse Camelus erat in Bactris? Caterum
ego tibi tandē effabor diuinitus, nihil id temporis exi-
mum fuisse: neq; Aiace m usq; adeo magnū, neq; Hele-
nam adeo formosam, quēadmodum arbitrātur: siqui-
dem uidi candida quandā & procera ceruice: ut hinc cy-
gno progeneratam esse adsimularent. Caterū uehemēter
anum,

anum, æqualem propemodū Hecubæ. Hanc Theseus primū raptam in Aphidnis possedit. Is uixit Herculis fermè ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat: patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maxime florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, admodum adolescens: affirmans se uidisse Herculem. MICYLLVS. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt? GALLVS. Cum illo quidem congressus non sum: neq; queam adeo comperte de rebus Græcorum dicere. Etenim qui scire potui, quum hostis essem? Certe Patrodum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MICYLLVS. Deinde te Menelaus, multo minore negotio: uerum istis de rebus satis. Nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle: sophista quispiā erā (oportet em̃ uidelicet fateri uerū) alioqui nō imperitus, neq; inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autē in Aegyptum: quo cum prophetis congregarer, de sapientia cōmunicatur. Hic adyta subiij, atq; ibi Ori & Isidis libros perdidici. Post rursus in Italiā re nauigabā: ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didicerā, ita institui, ut me perinde ac deum suspicerēt. MICYL. Equidem in audieram isthæc: præterea quēadmodum creditus fueris, defunctus in uitam rediisse: utq; aureum femur illis subinde ostenderis. Verū illud mihi dīcīto: quid tibi uenit in

L 3 mentē,

mentē, ut legē statueres: uti neq; carnibus, neq; fabis ut
 scerentur homines. GAL. Ne perconteris ista Micylle.
 MICYL. Quā ob rem, o Galle? GAL. Nam pudet hisce
 de rebus uerū fateri. MICYL. Atqui non cōuenit, uti id
 facere graueris apud hominē cōtubernalē & amicū: nā
 herū posthac absit ut dixerim. GAL. Nihil sani, neque
 prādari quicq; erat: uerū animaduvertebam, si consueta
 modo, atq; id etiā uulgo prācepissem: non fore, ut mor
 tales in admirationem adducerē: sed quo peregriniora,
 magisq; aliena proposuissem, futurū, ut hoc magis no
 uus, magisq; uideret admirādus. Proinde instituerā in
 animo, nouæ qddā rei designare: eiusmodi pposito de
 creto: cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs
 aliud cōiectantibus, omnes redderētur attoniti: quēad
 modū in obscuris oraculis solet usu uenire. MICYL. Il
 lud uide ut rides me tu quoq;: nō minus atq; Crotonia
 ras, ac Metapōticos, & Tarētinos: cūq; his alios, qui mu
 ti sequūtur, tuāq; adorāt uestigia, quæ tu calcata reliqui
 sti. Verū ubi Pythagorā exueras, quē post eū induisti?
 GAL. Aspasiā Melitēsem illā meretricē. MICYL. Pa
 pæ, quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq;
 fuit Pythagoras: Itane fuit aliquādo tempus, q̄ tu Gal
 le generosissime oua pariebas, cūq; Pericle rē habebas,
 iam Aspasia uidelicet: atq; ex illo grauida facta es? Præ
 terea lanam tondebas, tramāq; deducebas? Postremo
 meretricū in morem gestiebas, uultumq; cōponebas?

Gal.

GAL. Ista quidē omnia feci: tametsi nō ego solus: uerū
& ante me tū Tiresias, tum Elati proles Caneus. Proin-
de quicquid in me cōuitij dixeris, tantūdem & in illos di-
xeris. **MICYL.** Age igit', utra tibi uita erat suauior, quū
uir esses, an quū Pericles tecū haberet consuetudinem.
GAL. Vides cuiusmodi istac est quod percōtaris? nem-
pe cui ne Tiresiæ quidē expedierit respōdere. **MICYL.**
Atqui si min⁹ fateare tu: tamē isthuc Euripides satis ex-
plicuit, quū ait se malle ter sub clypeo cōsistere, q̄ pare-
re semel. **GAL.** Imo prēmoneo te paulo post puerperā
fore: siquidē & tu mulier es olim futurus, idēq̄ sapi⁹ lōgo
nimirū sæculorū orbe atq̄ recurſu. **MICYL.** Nō tu pen-
debis, o Galle, q̄ quidē om̄is mortales Milesios aut Sa-
mios esse ducas? Nā aiunt te etiā tum quū Pythagoras
esses, uenusta forma decorū, sæpius Aspasiā fuisse ty-
rāno. Verū age secūdū Aspasiā, in quē uirū aut mulie-
rū denuo renat⁹ es? **GAL.** In Cratē Cynicū. **MICYL.** O
Castor & o Pollux, q̄ dissimile: Ex scorto philosoph⁹?
GAL. Deinde rex: deinde paup: paulo post satrapes:
dehinc equus, graculus, rana, aliāq̄ innumerabilia: per
lōgū em̄ fuerit singula recēdere. Postremo Gallus, atq̄
id sæpius: nā hoc uitæ genere sum delectat⁹. Interea &
alijs diuersis mortalib⁹ seruiui: regib⁹, pauperibus, diui-
tibus: postremo nūc tecū uiuo: rideōq̄ quotidie, quū ui-
deo te paupertatis tædio cōplorantē, eiulantēq̄: ac di-
uitū admirantē fortunas, p̄pterea quod ignores quātū
illis adsit

illis adsit malorum: alioqui si curas noris, quibus illi dstringuntur, te ipsum profecto riseris: qui antea credideris eum, qui sit opulētus, statim felicissimū esse omnium.

MICYL. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas appellari: ne confundam orationem, si te nunc hoc, nūc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum, siue Pythagorā, siue uocaris Aspasiā, siue Cratem: quandoquidē ista omnia sum unus: nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiārum esse uideor) Gallum me uoces: ne auem hanc parui ducere, contēnereq; uideare: præsertim quū tam multas contineat animas.

MICYL. Ergo Galle, quādoquidem omnia penē uiuēdi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes: age dilucide mihi narrato, quæ sint peculiaria diuitū ad uitæ rationē, quæ pauperū propria: quo uidelicet cognoscam, uere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorem.

GAL. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes: neq; sollicitus es, ne in agros incurstantes populentur, neue hortum proculcent, proterantq; aut uineas uastēt: sed simulatq; turbam audieris, si tamen audieris, de teipso uno circūspēctas, quo deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Cōtra illi tū de sese solliciti sunt, tū animo discutiātur, quū de moenibus quicquid opum possidebāt in agris, id omne tolli, deportariq; conspiciunt. Ac siue inferendum est

dū est aliquid in ærariū, soli accersunt: siue in præliū ex
eundū, periditātur: aut peditū turmis, aut equitum alis
præfecti. Tu interim uimineum gerens dypeum, expe
ditus ac leuis, ad salutē consulendum, paratus uictoria-
le conuiuiū agere, si quando uictor exercitus sacra fece-
rit. Rursum pacis tempore, tu quidem quū de plebe sis
ingressus in concionem, tyrānidem in diuites obtines:
illi uero trepidant, pauitantq; ac largitionibus, chora-
gñsq; te placant: siquidē quo tibi balnea, ludi, spectacu-
la, reliquaq; id genus abunde suppeditēt, ea omnia cu-
rant illi. At tu, cēsor & acerbus expensor perinde quasi
dominus, ne alloquio quidē interdū dignaris illos. qđ
si tibi collubitum sit, ingentibus saxis in illos degrandi-
nas, uel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calūnia-
torem metuis, neq; latronem, ne tollat aurum, uel ædiū
conscenso fastigio, uel pariete perfosso: neq; necesse ha-
bes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi
cum sceleratis dispensatoribus conflictandum est, neq;
tantas in sollicitudines distraheris: uerum simulatq; cre-
pidam unā perfeceris, mercedemq; retuleris septē obo-
los, sero surgis crepusculo: & si libuerit, lauaris: tū empto
saperda quopiā, aut moænide pisciculo, aut paucis ce-
parum capitulis, temet ipse oblectas, canens plerunq;
optimāq; cū paupertate philosophans: adeo ut eas ob-
res salubri sis, ualentiq; corpore, obduruerisq; aduersus
gelu: siquidem labores, qui te exacuunt, muniuntq;, cer-

M tatorem

tatorem haudquaquam cōtemnendū reddunt aduersum
 eas res. quæ compluribus inexpugnabiles esse uidētur.
 Atque hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te.
 Quod si quando leuis ceperit febricula: paulo negotio
 eā medicatus, p̄tinus exilis: inedia temet inde excuties.
 Illa porro fugit illico: quippe metuens te, quem uideat
 etiam frigore alii, saturumque fieri: ac medicorum certis
 illis recursibus longum plorare renūciantem. At illi ex
 aduerso, propter intemperantiā uitæ, quid tandē mali
 nō habent infelices? podagras, ptises, pulmonū exulce
 rationes, aquas intercutes. Nam hæc om̄ia à sumptuo
 sis illis conuiuijs nascuntur. Proinde quicumque ex his Ica
 ri in morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiusque se
 soli admovent, haud cogitantes, quod alas habeant ce
 ra adglutinas, ingentem nōnunquam strepitum mouēt.
 Caterum qui Dædali exemplo non admodum subli
 mia, neque excelsa appetunt: uerum humilia, terræque ui
 cina: adeo ut cera nōnunquam salis aspergine madesceret,
 nō tuto plerumque ac citra discrimen transuolarūt. MICYL.
 Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verum alio
 rum Micylle naufragia fœdissima conspicias: nepe ubi
 Cræsus reuulsis alis risum exhiberet Persis, cōscenso ro
 go: aut Dionysius quū abdicatus tyrannide, Corinthio
 rum in urbe ludi literarij magistrū ageret: post gestum
 tantum imperium, pueros compellens ut syllabas cōne
 cterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quū rex esses (nam
 ais te

*Deditur est quod
deditur ob huius si pido*

illos uidebis. MICYL. Quæ dicis, o Galle, fortassis uera sunt: uerum non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud unquæ qui uidebatur cupiditatem illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadâ. Quin nunc quoque somniū illud ob oculos uersatur, aurū ostentās: potissimū autem scelestus ille Simon ex cruciat: qui quidem tātas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto lenabo morbo Micylle: tamen nox etiā dum est. Surge modo, ac sequere me. Siquidē ad ipsum te Simonem adducam: atque in aliorū diuitum ædes: quo nimirū uideas, quomodo res habeant apud illos. MICYL. Istuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes trāsfodere cōpelles? GAL. Nequaquæ: uerū Mercurius, cui sum facer, hoc optanti mihi largitus est: ut si quis longissimā caudæ plumā, quæ ob molliciem inflectitur. MICYL. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuiuscunque ego gestandā dederō, is quoad uoluerō, fores omnis poterit aperire, cunctaque uidere, ipse inuisibilis. MICYL. Equidem ignorabam, o Galle, te præstigiariū quoque peritum esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuersas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam. At ille rursū circūrodet, ebibetque putria coria, quibus cōsueuit soleas cōpingere. GAL. Atqui nefas sit istuc facere. Siquidē Mercurius illud mihi mandauit: ut si quis penam tenens, istiusmodi quippiam patrarit, uociferans furem

furem proderem. MICYL. Rem neutiq̃ uerisimile nar-
ras: nempe Mercurium quū ipse sit fur, nō sinere alios;
ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurū aue-
rā, si modo possim. GAL. Pennā prius reuellito. Quid
hoc rei? ambas reuulisti. MICYL. Tutius hoc quidem
o Galle: tum tibi minus fœdum sit futurū, ne altera cau-
dæ parte mutilatus claudicēs. GAL. Age sanè: sed utrū
Simonem prius adimus, an alium quēpiam diuitum?
MICYL. Haud aliò, imo ad Simonē: qui uidelicet pro
dissyllabo, tetrasyllab⁹ esse affectet, posteaq̃ diues eua-
sit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps
facio? GAL. Pennam seræ admoue. MICYL. Ecce autē:
dij boni, ostium perinde atq̃ clauī resiliūt. GAL. Perge
porrò præcedens. Vides illum uigilantem ac supputan-
tem? MICYL. Video per Iouem, & quidem ad obscurā
siticulosāq̃ lucernulā. Præterea pallet, haud scio unde
Galle, totusq̃ exaruit, atq̃ extenuatus est: mirum, ni cu-
ris. Neq̃ enim auditum est illum alioqui male habere.
GAL. Ausculta quid dicat: siquidem intelliges, quibus
de causis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimi-
rum septuaginta illa talēta tuto admodum sub lectica
defossa sunt: neq̃ quisq̃ alius omnino uidit. At uero,
sedecim illa Sosylus equiso uidit me sub præsepi occul-
tantem: itaq̃ de curando stabulo non est admodū sol-
licitus, quanq̃ nec alias admodū laboris appetens: ue-
risimile est autē illum multo etiam his plura sustulisse.

Nam

Nam unde alioqui Tibius heri tam ingēs salsamentū illi opsonio proposuisset? Tum autē aiunt illum monile emisse uxori drachmis quinq̃. Hei misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid qđ ne pocula quidem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa. Vereor em̃, ne quis ea suffosso pariete tollat. Complures mihi inuident, atq̃ insidias parant: Præter cæteros autē Micyllus iste uicinus. MICYL. Ita per Iouē. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne p̃tinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimū igitur fuerit, ut ipse insomnis seruem. Omnē obibo domū in orbem obambulās. Quis iste? uideo te per Iouē. O parietū perfossor: posteaq̃ es columna, bene res habet. Pernumerabo denuo refossum argētum, ne quid forte dudū me fugerit. En rursus, obstrepuunt mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atq̃ insidijs appetor ab omnibus: ubi mihi gladius? Si quēq̃ deprehendero, rursus aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habet, o Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiā, donec noctis adhuc aliquātulū superest. MICYL. O miser, cuiusmodi uiuit uitam? hostibus eueniat adhuc modum diuitem esse. Itaq̃ pugno illi in maxillam illiso, uolo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latro cinio despolior miser. MICYL. Plora ac uigila auricq̃ si milis corpore reddaris: quādoquidem illi affixus, deditusq̃ es. Nos autē, si uidetur, Gniphonem sceneratorē

N uisamus.

uifamus. Nā nec is procul hinc habitat. ipfæ nobis fua-
 pte fponde fores patuerunt. GAL. Vides hūc quoq; cu-
 ris inuigilantem, & uſurarum rationes iterantem digi-
 tis contortis? cui propemodum relictis his omnibus ſit
 in ſilpham, aut culicē, aut muſcam abeundū. MICYL.
 Equidem uideo miſerum ac uecordem hominē, ne nūc
 quidem multo meliorē uiuere uitam, q̃ ſilphæ aut culi-
 cis. Adeo totus & hic à curis & rationibus eſt extenua-
 tus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuum, ſi uidetur,
 Eucratē. En tibi fores per ſe patuere. Quin introimus?
 MICYL. Paulo ante hæc omnia mea erant. GAL. At
 etiam nunc tu diuitias ſomnias? uides igitur Eucratem
 ipſum quidem à famulo, uirum natu grandē. MICYL.
 Video profecto quiddā haudquaq; uirile. Porro alte-
 ra ex parte ipſam itē uxore à coquo conſuprari. GAL.
 Quid ergo? Num optaris & horum hæres exiſtere Mi-
 cyle, cunctaq; poſſidere, quæ ſunt Eucratis? MICYL.
 Haudquaq; Galle. Imo fame citius interierim, q̃ id ge-
 nus quippiam patrare ualeat aurum & conuiuia. Duo
 oboli mihi potiores diuitiæ ſunt, q̃ ſi à domesticis mi-
 hi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quādoqui-
 dem dies fermè diluxit, domū ad nos redeamus. Reli-
 qua rurfus aliàs uidebis Micyle.

LVCIANI SOMNII SIVE GALLI FINIS.

DES. ERASMO ROTERODA-
 MO INTERPRETE.

Ornatifſimo

ORNATISSIMO

IVRIS VTRIVSQUE DOCTORI THO

MAE RVTHALLO SECRETARIO

REGIO, NVNC EPISCOPO DV

NELMENSI, BRASMVSVS RO

TERODAMVS,

S. P. D.

IDE quantum audacia mihi suppedi-
tet singularis quædam ingenij tui, mo-
rumq; facilitas, humanissime Ruchal-
les: qui quum neutiq; ignorem te inter
Aulicos primores, uel autoritate, uel
gratia, uel splendore, uel eruditiõe præ-
cipuū esse: tamen nō uerear meas nugas, rudes adhuc,
uixq; è prima scheda repurgatas, ad tuam excellētiā
mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauita, uen-
tos & æstum nulli seruire clamitans. Itaq; ne nihil mei
apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id
quod tum forte erat in manibus: Misanthropum misi
nimirum ad uirum unum omniū Philanthropotaton:
Is est Luciani dialogus: quo uix alius lectu, uel utilior,
uel iucūdior: uersus quidem ille iam pridem ab alio ne-
scio quo: sed ita uersus, ut interpreter hoc modo demon-
strare uoluisse uideat, sese neq; græce scire, neq; latine.
nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem sub-

N 2 ornatum

ornatū esse ab ijs, qui Luciano male uolunt. Tu nostrā hanc audaciam boni consules: & Erasmi in eorum numero pones, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini An. M. D. III.

LVCIANI TIMON

SIVE MISANTHROPVS, DES. ERAS-
MO ROTERODAMO IN
TERPRETE.

TYPPIUS Philie, hospitalis, fo-
dalitie, domestice, fulgurator, iusiu
randice, nubicoge, grandistrepe: &
si quod aliud tibi cognomen atto-
niti Poetæ tribuūt, maxime quum
hærent in uersu. Nam cum illis tu
multinominis factus, carminis rui-
nam fulcis, metriq; explēs hiatū. Vbi tibi nunc magni-
crepū fulgur, graui fremū tonitru? ubi ardens, candens,
ac terrificū fulmen? Nam hæc omnia iam palam appa-
ret, nugas esse, fumūq; poeticum, nec omnino quicq;
præter nominū strepitum. Sed decāta illa tua arma
eminus ferientia expromptaq; nescio quomodo, peni-
tus extincta sunt, frigentq; adeo, ut ne minimam qui-
dem scintillulā iracundiæ aduersus nocentes reliquā ob-
tineant. Itaq; citius quiuis ex his, qui peieraturi sunt, ex-
tinctum

tinctum ellychniū metuerit, q̄p flammam fulminis cuncta necāris: usq̄ adeo titionem quēpiam in sese uibrare te putant, ut incendium aut fumū ab illo proficiscens, nihil quicq̄ formident: uerū hoc solum uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine compleant̄. Quibus rebus factum est, ut iam Salmones tibi sit ausus etiā obtonare: neq̄ id admodum ab re: quippe aduersus Iouē usq̄ adeo ira frigidū, uir ad facinora feruidus, audaciāq̄ tumidus. Quid nī enim faciat, ubi tu perinde ac sub mandragora stertis: qui neq̄ peierantes exaudias, neq̄ eorū qui flagitia cōmittunt, respectum agas? Cæcutis aut lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt: auresq̄ iam tibi obsurduerūt, instar horum, qui ætate defecti sunt. Quandoquidē quū iuuenis adhuc esses, acriq̄ animo, uehemensq̄ ad iracundiam: permulta in homines maleficos ac uiolentos faciebas. Neq̄ tum unq̄ tibi cum illis erant induciæ. Sed perpetuo fulmē erat in negotio: perpetuo obuibrabatur Aegis: obstridebat tonitru: fulgur cōtinenter iaculorū in morem, densissime ex ædito loco deuolārium torquebatur. Terræ quassationes, cribrī instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq̄ non grando saxorum in morem: atq̄ ut tecum grandius loquar, imbresq̄ rapidi & uiolenti, ac flumē quotidie exundans. Hinc tantū repente Deucalionis ætate, naufragium ortum est: ut om̄ibus sub aqua demersis, uix unica scaphula seruaretur: quæ in montē Lycorē appulit,

humani generis quasi scintillas quasdam seruās, unde
sceleratius etiam genus in posterum propagaretur. Ni
mirum igitur dignū secordia præmiū ab illis reportas
quum iam nec sacra faciat tibi quisq̃, nec coronas offe
rat: nisi siquis obiter in Olympicis: ac ita ut ne is quidē
rem admodum frugiferam facere uideatur: sed prisum
quendā ritum magis referre, ac penē Saturnum: o deo
rum generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes.
Omitto loqui, quoties iam templū tuū sacrilegio com
pilarint: quū tibi etiā ipsi in Olympiacis manus admo
liti sunt. Atq̃; interea tu altifremus ille pigritabaris,
uel excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accur
rentes illos comprehenderent, quū etiā dum ad fugam
adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq̃ extinctor
& Titanum uictor sedebas: quū tibi cæsaries ab illis cir
cūtonderetur, decēcubitale fulmen dextera tenens. Ho
rum igitur, o prædare, quis tandē erit finis, quæ tu adeo
secure despicias: aut quando de tantis maleficijs pœnas
sumes? Quot Phaethontes, aut Deucaliones, satis ido
nei sint ad expiandum tam inexhaustam morū iniqui
tatem? Etenim ut de cōmunibus fileam: de ijs quæ mi
hi acciderunt dicam: quum tam multos Athenienses in
sublime euexerim: ex pauperrimis diuites reddiderim:
cunctisque quotquot opus haberent suppeditarim:
imo semel uniuersas opes in amicos, iuuandos effude
rim. Simulatq̃; his rebus ad inopiam deueni: iam ne
agnoscor

agnoscor quidem ab illis: nec aspicere dignatur me, qui
dudum reuerbatur, adorabant, meoque de nutu pende-
bant. Quod si quando per uiam ingrediens, forte fortu-
na in eorum quēpiam incidero: perinde ut euerfam ho-
minis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitu-
dine collapsam prætereūt, quasi ne norint quidem. Por-
ro alij procul conspecto me alio sese detorquent: existi-
mantes sese inauspicatū, abominandumque uisuros spe-
ctaculum: quem nō ita pridem seruatorem & adiutorē
suū esse prædicabant. Itaque præmētibus malis ad extre-
ma redactus consilia, renone arrepto, terram exerceo,
quaternis conductus obolis: atque hic cum solitudine,
cumque ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi ui-
deor factururus, quod posthac nō intuebor plerosque præ-
ter meritum secūdis fortunæ successibus utentes. Nam
illud uel maxime urit. Iam igitur tandem aliquādo Sa-
turni Rheæque proles excussio, profundo isto, grauique so-
mno (nam Epimenidem quoque dormiendo uicisti) de-
nuo iactato fulmine, aut ex Oetha redaccenso, ingenti
reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis
Iouis ostende: nisi uera sint quæ à Cretensibus de te,
tuæque sepultura feruntur. IUPPITER. Quis hic est Mer-
curi: quem audio sic uociferantē ex Attica, ad radicem
mōtis Hymetti: horridus totus, ac squalidus, pellēque hir-
cina amictus: fodit aut ut arbitror: nam pronus incum-
bit homo loquax & confidens: mirum nī philosophus
est: neque

humani generis quasi scintillas quasdam seruās, unde
sceleratius etiam genus in posterum propagaretur. Ni
mirum igitur dignū secordia præmiū ab illis reportas:
quum iam nec sacra faciat tibi quisq̃, nec coronas offe
rat: nisi si quis obiter in Olympicis: ac ita ut ne is quidē
rem admodum frugiferam facere uideatur: sed prisum
quendā ritum magis referre, ac penē Saturnum: o deo
rum generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes.
Omitto loqui, quoties iam templū tuū sacrilegio com
pilarint: quū tibi etiā ipsi in Olympicis manus admo
liti sunt. Atq; interea tu altifremus ille pigritabaris,
uel excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accur
rentes illos comprehenderent, quū etiā dum ad fugam
adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq; extincor
& Titanum uictor sedebas: quū tibi cæsaries ab illis cir
cūtonderetur, decēcubitale fulmen dextera tenens. Ho
rum igitur, o prædare, quis tandē erit finis, quæ tu adeo
secure despicias: aut quando de tantis maleficijs pœnas
sumes? Quot Phaethontes, aut Deucaliones, satis ido
nei sint ad expiandum tam inexhaustam morū iniqui
tatem? Etenim ut de cōmunibus fileam: de ijs quæ mi
hi acciderunt dicam: quum tam multos Athenienses in
sublime euexerim: ex pauperrimis diuites reddiderim:
cunctisq; quotquot opus haberent suppeditarim:
imo semel uniuersas opes in amicos, iuuandos effude
rim. Simulatq; his rebus ad inopiam deueni: iam ne
agnoscor

agnoscor quidem ab illis: nec aspicere dignatur me, qui
dudum reuerbatur, adorabant, meoque de nutu pende-
bant. Quod si quando per uiam ingrediens, forte fortu-
na in eorum quēpiam incidero: perinde ut euersam ho-
minis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitu-
dine collapsam prætereūt, quasi ne norint quidem. Por-
rò alij procul conspecto me alio sese detorquent: existi-
mantes sese inauspicatū, abominandumque uisuros spe-
ctaculum: quem nō ita pridem seruatorem & adiutorē
suū esse prædicabant. Itaque premētibus malis ad extre-
ma redactus consilia, renone arrepto, terram exerceo,
quaternis conductus obolis: atque hic cum solitudine,
cumque ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi ui-
deor factururus, quod posthac nō intuebor plerosque præ-
ter meritum secūdis fortunæ successibus utentes. Nam
illud uel maxime urit. Iam igitur tandem aliquādo Sa-
turni Rheæque proles excusso profundo isto, grauique so-
mno (nam Epimenidem quoque dormiendo uicisti) de-
nuo iactato fulmine, aut ex Oetha redaccenso, ingenti
reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis
Iouis ostende: nisi uera sint quæ à Cretensibus de te,
tuæque sepultura feruntur. **IUPPITER.** Quis hic est Mer-
curi: quem audio sic uociferantē ex Attica, ad radicem
mōtis Hymetti: horridus totus, ac squalidus, pellēque hir-
cina amictus: fodit aut ut arbitrornam pronus incum-
bit homo loquax & confidens: mirum ni philosophus
est: neque

est: neq; em̃ alioqui adeo impia, nefariaq; in nos fuerat: dicturus. MERCVRIVS. Quid ais pater: an non nosti Timonem Echekratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit: ille repente diues factus: ille qui totas Hecatombas, apud quem splendide Iouialia festa consueuimus agitare. IVPPIT. Hem quænam ista rerum cõmutatio: hiccine honestus ille? diues, quem tam frequẽtes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitus? squalidus, erumnosus, foflor conductitijs, uti conijcio: quũ tam grauem ligonem gerat? MERCVR. Ad hunc modũ illum quodãmodo probitas euertit, atq; humanitas: & in omnes quicunq; egerent misericordia. At reuera uecordia potius facilitasq;, nullusq; in suscipiẽdis amicis delectus: quippe qui neutiq; intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis quũ à uulturibus tam multis misero iecur eroderetur: ob id amicos eos, necessariosq; iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quũ illos epulæ magis caperẽt. Ergo posteaq; ossa penitus nudassent, circũrosissentq;: deinde si qua medulla suberat, hanc quoq; admodum diligenter exussissent, aufugierunt: exuccũ & radicitus defectum destituentes: adeo, ut postea ne agnoscant quidẽ, aut aspiciant: tantũ abest ut sint qui suppeditẽt, impartiantq;. Has ob res foflor, & sago, ut uides, opertus pelliceo: urbem præ pudore fugiẽs, mercede terram exercet: aduersus ingratos

sus ingratos atra bile stomachatur: qui quidem sua be-
 nignitate ditati, admodum fastuose nunc prætereāt: ac
 ne nomē quidē an Timon uocetur, nouerint. **IV P P I T,**
 Atq; pfecto uir neutiq; fastidiendus, neq; negligēdus.
 & iure optimo indignat, q̄ ijs tantis in malis agat. Qua-
 re sceleratos istos adulatores ipsi quoq; fuerim⁹ imita-
 ti: si eum uirum neglexerimus, qui tantū taurorū & ca-
 prarum pinguiſſimas quasq; nobis in aris adoleuerit.
 Quarū nidor etiā dum mihi in naribus residet. Tamet-
 si propter negocia, maximāq; turbam peierantiū, tum
 ui, non iure agentium, neq; non aliena rapientiū, præ-
 terea ob formidinem, quem mihi pariunt sacrilegi: qui
 quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficles: adeo
 ut ne minimū quidem nos cōniungere sinant. Iam pridē
 profecto ad Articam regionē oculos detorsissem: ma-
 xime posteaq; philosophia & de uerbis digladiatiōes,
 apud istos increbuerunt: ita ut pugnantibus inter se
 istis, uociferantibusq; ne exaudire quidem mortalium
 uota liceat. Vnde mihi necessum est, aut auribus obtu-
 ratis sedere, aut dirūpi ab eis, cōficiq; qui uirtutē quan-
 dam, & incorporea quædam, merasq; nugas ingēti uo-
 ciferatione cōnectūt. hæc in causa fuerūt: ut hūc quoq;
 neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meri-
 tus. Quod reliquū est Mercuri, tu Plutum adducens,
 quantū potes ad istum abeas. Porro Plutus unā secum
 ducat & thesaurum, & utriq; apud Timonem perseue-
 rent. Necq;

○

rent. Neq; usq; adeo facile demigrēt, etiā si q̄ maxime
rursum illos p̄ benignitatē ex ædibus exegerit. Cæterū
de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hūc sunt
usi, in posterū cōsultabo: pœnasq; daturi sūt, simulatq;
fulmē instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspi/
de duo ē radijs maximī: quum nuper auidiū in sophi/
stam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus sua/
debat, nullo pacto esse ullos nos, qui dī uocaremur. At
illum quidem errore nō feriebam, propterea quod Pe/
rides obtenta manu eum protexerit. Cæterum fulmen
in Castoris ac Pollucis templū detortum, tum illud ex/
ussit, tum ipsum parū absuit, quin ad saxum cōminue/
retur. Quāq; interim uel id supplicij satis magnum in
istos fuerit, si Timonem cōspexerint egregie locupletē
factum. **MERCVR.** Quantum habet momenti altum
uociferari, & obstreperū audacēq; esse? Idē nō ijs mo/
do qui causas agunt, uerū etiam qui uota faciunt cōdu/
cibile. En mox ē pauperrimo diues euaserit Timon: qui
se in precando clamosum & improbum præstiterit, lo/
uēmq; reddiderit attētum. Quod si silentio fodisset in/
curuus: etiā nunc foderet neglectus. **PLVTVS.** At ego
Iuppiter hauquaq; ad istum rediturus sum. **IVPPIT.**
Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me
iussus? **PLVTVS.** Quoniā per Iouem iniuria me affe/
cit efficiens, & in multa fragmenta dissecans: idē quum
illi paternus essem amicus: ac me, penē dixerim, fuscinis
ex ædibus

ex ædibus extrusit: nec aliter quàm ij, qui è manibus ignem abijciunt. Num rursus ad istum ibo: parasitis, adulatoribus, & scortis donandus? Ad eos me mitto Iuppiter: qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum exoptatus. At hi stupidi cum inopia commercium habeant, quam nobis anteponunt: atque ab ea accepto sago pelliceo, ligonemque sat habeant: quum quatuor lucratur obolos, decem talenta contemptim dono dare soliti. IVPPIT. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon: quippe quem ligo abunde satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiam esse præoptandam. At tu mihi querulus admodum uideris esse: qui nunc Timonem incuses, quod tibi patefactis foribus libere permiserit uagari: neque includens, neque zelotypus in te. Porro alias diuersa de causa in diuites stomachabare: quum diceres te ab illis repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse condumsum, ut ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimis tenebris: eoque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus: digitis etiam ex assiduo colligendi, coaceruandi que usu contractis, contortisque. quod si quando daretur opportunitas: aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In summa: rem supra modum acerbam iudicabas in æreo ferreæue thalamo, Danaes exemplo, uirginem asseruari:

atq; à scelestissimis educari pædagogis, scenore, & com-
 puto. Proinde absurde facere aiebas hos, quod te præ-
 ter modum adamarent: neq; (quû liceret) frui auderent:
 neq; quû ipsis esset in manu, amore suo secure uterent.
 Sed uigiles obseruarent: ad signû ac seram oculis nûc
 cõniuentibus: neq; usq; dimotis semp intuètes, abûde
 magnû fructum arbitrantur: nō quod ipsis fruendi fa-
 cultas adefset, sed quod nemini fruendi copiã facerenti
 non aliter q̃ in præsepi canis, nec ipsa uescens hordeis,
 nec equû famelicum id facere sinens. Quinetiã ridebas
 istos, qui parcerent, asseruarentq;, & (quod esset absur-
 dissimû) ipsi quidem sibi subtraherent, uerereturq; con-
 tingere: non intelligerent aut fore: ut aut sceleratissimus
 famulus, aut dispensator, aut liberorû pædagogus fur-
 tim subiret: ludibrio habiturus infelicem & inamabilẽ
 herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angu-
 sti lucernulam, ac siticulosum scirpulum usuris inuigila-
 re. Quid itaq;: an non iniquû quû hæc quondã incusa
 ueris, nûc in Timone diuersa his criminari? PLVTVS.
 Atqui si rem uere perpenderis, utrûq; me iure facere iu-
 dicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas: negligen-
 tia potius, haud beneuolentia, studiumq;, quod ad me
 pertinet, merito uideatur. At è diuerso: qui me ostijs ac
 tenebris inclusum seruabât: id agentes, quo scilicet cras-
 sior, saginatioq;, ac uehementer corpulentia onustus
 euaderem: quû interim neq; ipsi contingerent, neq; in
 lucem

lucem producerent, ne uel aspicerer à quopiam: hos dementes & contumeliosos in me iudicabam: quippe qui me nihil cōmeritum tot in uinculis cogerēt situ carieq; putrescere: haud intelligentes, quod mox demigrēt: me alij cui piā cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probō: sed ne illos quidem, qui nimium facile mihi manus admouent. Sed qui (quod est optimū) mediocritate utantur: uti nec prorsus abstineant, neq; penitus profundant. Etenim illud per Iouem cōsydera Iuppiter: Si quis ubi puellulam & formosam lege duxisset uxore: postea neq; obseruet, nec ulla omnino zelotypia prosequatur: uidelicet sinens illam noctu atq; interdiu quocunq; libitū sit ire, & quicumq; uoluissent cum his habere rem: uel producat potius ultro ut adulteretur, fores aperiens, ostentansq; & quolibet ad illā inuitās: num hic amare uidebitur? profecto hoc tu nequaquā dices Iuppiter, qui saepenumero amorem senseris. Rursum si ingenuam lege domum deducat: uti liberos legitimos progeneret: ceterum nec ipse contingat florētem atate, decoramq; uirginem, nec alium sinat aspicerē: sed indusam, orbam, sterilemq; in perpetua uirginitate contineat: idq; prae amore se facere praedicet: & hunc quidē praeferat, pallore corpore exhausto, oculis refugis: num fieri potis est, ut huiusmodi non desipere uideat? quippe qui quā liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellā adeo formosam atq; amabilem sinat emarcescere:

cescere: per omnē uitam tanq̃ Cereri sacerdotē alens. Huiusmodi & ipse indigne fero: quum à nōnullis ignominiose cædor calcibus, laniorq̃ atq̃ exaurior à nonnullis contra perinde, ut stigmaticus fugitiuus compedibus uincior. IVPPI TER. Quid est autem quod aduersus illos indigneris? quandoquidem utriq̃ pœnas egregias luunt. Alteri quidem dum Tantalī in morem, neque bibere sinuntur, neque edere: sed ore sicco duntaxat inhiant auro. Alteri uero dum his ceu Phynēo cibos harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone, multo posthac usurus cordatiore. PLV TVS. An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, priusq̃ omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare, quo minus influam: ueritus, ne si copiosius infundar, ipsum undis obruam? Quo fit, ut in Danaïdum dolium aquam mihi uidear illaturus, frustra q̃ infusus, uase nō continente liquore: imo prius prope modum effuso quod influit, q̃ influxerit. Adeo latus doli hiatu ad effusionem ac liber exitu. IVPPI TER. Proinde ni hiatum istum obturauerit, perpetua q̃ perstillationem sistere studuerit: te propediem effuso, facile rursum sagum, & ligonem in doli face reperiet: sed interim abite, atque illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris: ut rediens Cyclopas ex Aetna, tecum adducas: quo fulmen cuspidē restituta refarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MERCVRIVS.

CVRIVS. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas?
 Equidem ignorabam o præclare: te non cæcum mo-
 do, uerū etiam claudum esse. PLVTVS. Atqui non hoc
 mihi perpetuum Mercuri: uerum si quando proficiscor
 à Ioue missus ad quempiam, tum nescio quo pacto tar-
 dus sum, & utroq; claudus pede, ita ut ægre ad metam
 pertingere queam: sene nōnunq̃ interim facto, qui me
 opperiebatur. Porro quum discedendum est, alatum ui-
 debis multo auib; celciorē. Vnde fit: ut uix iam amo-
 to repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronūcier,
 saltu stadium transmensus, ne uidentibus quidem ali-
 quoties spectatoribus. MERCVRIVS. At ista quidem
 haud uera narras: imo ego tibi permultos commemo-
 rare queam, quibus heri ne obolus quidem erat, quo te
 istim emerent: qui hodie repente diuites facti, splendi-
 de uiuant: albis quadrigis uehantur, quibus ante ne asel-
 lus quidem suppeditarit. Ii tamen purpurati, aurumq;
 manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidem
 opinor, credere possunt, quin per somniū diuites sint.
 PLVTVS. Istac alia res est Mercuri: neque enim tum
 meis ipsius ingredior pedib⁹: nec à Ioue, sed a Dite ad
 istos trāsmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est,
 ac magna donans: id quod ipso etiā nomine declarat.
 Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandū: in
 tabellas inijciunt me: ac diligenter obsignantes sarcinæ
 in morē sublatū transportāt. Interea defunctus ille, ali-
 cubi

cubi in ædiū tenebricosa parte iacet uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiātur. Porro qui me sperauerāt obtinere, in foro opperīūtur hiantes: nō aliter, q̃ hyrundinem aduolantē stridentes pulli. Deinde ubi signū detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæq; tabellæ: iamq; nouus dominus pronūciatus est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscenus, qui puerili obsequio fauorem emeruerit: etiā tū mento subraſo, pro uarijs & opiparis uoluptatibus, quas illi iā exoletus suppeditaauerat, ingens scilicet præmiū ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nōnunq; me ipsis cū tabellis arreptū, fugiens adportat cōmutato nomine: ut q̃ modo Pyrrhius, aut Dromo, aut Tibius: iam Megades, aut Megabizus, aut Protarchus appelletur. Cæterum illos nequicq; hiantes, secq; mutuū intuentes relinquit: ac uerum luctum agentes, quod eiusmodi Thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui non parum magnā eſcam deuorarit. At hic repente totus in me irruens: homo uitæ mūdioris atq; elegantioris rudis, pingui, illotāq; cute, qui compedes etiā dum horreſcit: & ſiquis præteriens loco increpet, arrectis ſtet auribus: quiq; piſtrinū, perinde uti templum adoret: non eſt deinceps tolerandus ſiſ, quibuſcū uiuit: uerum & ingenuos afficit contumelia, & conſeruos flagris cædit: experiens, num ſibi quoq; ſimilia liceant, donec aut ſcortulo cuipiam irretitus, aut equorū alendorū ſtudio

studio captus, aut adulatoribus sese permittēs, deieram
 tibus Nireo formosiorē esse: Cecrope, Codrōne ge-
 nerosiorē, callidiorē Vlyssē: unū autem uel sedecim
 pariter Crœsis opulentiorē. momento temporis semel
 profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs,
 rapinis, flagitijs, fuerāt collecta. **MERCVR.** Ista fermē
 sic habēt uti narras: uerum ubi tuis ipsius ingrederis pe-
 dibus: qui tandem cæcus quū sis, uiam inuenire soles?
 Aut qui dignoscis ad quosnam Iuppiter te miserit, di-
 gnos illi uisos qui diuitijs abundant? **PLVTVS.** Enim
 uero, credis me reperire istos ad quos mittor? **MER-
 CVRIVS.** Per Iouem haudquaquē. Neq; enim alioqui
 Aristide præterito ad Hipponicū & Calliā accessisses,
 tū ad alios permultos Athenienses, homines ne obolo
 quidem æstimandos. Cæterum quid facis quandoqui-
 dem es emissus? **PLVTVS.** Sursum ac deorsum circū
 cursans oberro, donec imprudens in quēpiam incurre-
 ro: hic autē quisquis ille sit, qui forte primus me nactus
 sit, abducit ac possidet: te Mercuri p̄ lucro præter spem
 obiecto, uenerās atq; adorans. **MERCVR.** Num ergo
 fallitur Iuppiter: qui quidem credat ex ipsius animi sen-
 tētia, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui
 ditescerent? **PLVTVS.** Et iure quidem optimo fallitur
 o bone: quippe qui quum me cæcum esse non ignoret
 emittat uestigatum rem usq; adeo repertui difficilem. &
 iam olim ē uita sublatam, quam ne Lynceus quidem fa-
 P cile

cile inueniret: quæ nimirū adeo, obſcurā ſit, ac minuta.
 Itaq; quū rari ſint boni: improbi porro in ciuitatibus
 omnia obtineant: oberrans facile in huiusmodi morta-
 les incurro, ac retibus illorum illigor. MERCVR. Atqui
 fit: ut quoties eos deſeris, celeriter aufugias quū uia ſis
 ignarus? PLVTVS. Tum dēum acutum cerno, pedi-
 busq; ualeo: ubi ad fugam tempus inuitat. MERCVR.
 Tam illud quoq; mihi reſponde: qui ſit, ut quū ſis ocu-
 lis captus (dicēdum enim eſt) præterea pallidus, poſtre-
 mo claudus: tã multos habeas amātes, adeo ut omnes
 in te deſigant oculos: & ſi potiantur, felices uideantur:
 ſi fruſtrentur, non ſuſtineant uiuere? Ex his equidem
 non paucos noui, q ſic perdit te amarint, ut ſeſe aereo
 è ſcopulo piſcoſi in æquoris alta, præcipites abiecerint:
 rati faſtidiri ſeſe abs te, propterea quod illos nullo pa-
 cto reſpexiſſes. Quanq̃ ſat ſcio, tu quoq; fateberis: ſi
 quo modo tibi ipſi notus es: furere iſtos, qui eiſmodi
 amore ſunt dementati. PLVTVS. At enim credis mē:
 qualis ſum, talem iſtis uideri: nempe claudum, aut cæ-
 cū, aut ſiquid aliud a deſt mihi uitij? MERCVR. Quid
 ni, o Plute: niſi forte & ipſi omnes cæci ſunt. PLVTVS.
 Haud cæci quidem, o optime: uerū inſcitia, errorq; quæ
 nunc occupant omnia, illis offundunt tenebras: ad hæc
 ipſe quoq; ne per omnia deformis ſim, perſona uehe-
 menter amabili tectus, inaurato, gemmiſq; picturato,
 ac uerſicoloribus amictus eis occurro: at illi rati ſeſe na-
 tui

Alludit ad
 carmē The-
 ognidis.

tisi uultus uenustatē aspicere: amore capiūtur, dispere-
 untq; nisi potiant. Quod si quis me toto corpore renu-
 datum illis ostenderit: dubio procul futurū sit ut se ipsi
 damnēt, qui tātopere cœcutierint adamātes res neutiq;
 amādas ac foedas. MERC. Quid ergo posteaq; eò per-
 uētum est ut iam diuites euaserint: iamq; personā sibi
 circūposuerint, rursus falluntur. Adeo ut si quis illis de-
 trahere conet: penē caput potius, q; personā abijciant.
 Neq; enim uerisimile est etiā tum illos ignorare, auro
 bracteata esse formā, quū intus cuncta inspexerint.
 PLUTVS. Ad id nō parum multæ res, o Mercuri, mihi
 sunt adiumento. MERCVR. Quænam? PLUTVS. Si-
 mulatq; qui me primū nactus est, apertis foribus exce-
 perit: dānculum unā mecum introit elatio, uerordia, ia-
 ctantia, mollities, uiolētia, dolus, atq; alia item innume-
 rabilia: à quibus omnibus posteaq; est animus occu-
 patus: iam admiratur quæ neutiq; sunt admiranda, &
 appetit ea quæ sunt fugienda: meq; cunctorū illorum
 quæ introierant, malorum patrem stupet, illorum satel-
 litio uallatum: qui quis potius passurus, q; uti me cōpel-
 latur reijcere. MERCVR. Vt leuis ac lubricus es Plute,
 retentu difficilis, ac fugax: neq; ullā præbens ansām cer-
 tam quo præsus tenere: sed nescio quomodo anguilla-
 rum ac serpentū in morē inter digitos elaberis. At è di-
 uerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totóq; corpore
 mille uncus gerit hamos: ut qui tetigerint, illico hæreāt,

neqꝫ facile queāt auelli. Verum interea dum nugamur,
rem haud parua omisimus. PLVTVS. Quam? MER
CVRIVS. Nempe quia thesaurum nō adduxerimus
quo uel in primis erat opus. PLVTVS. Ist hac quidem
ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto
illo ad uos ascendere soleo: iussōqꝫ intus manere foribꝫ
occlusis: neqꝫ cuiqꝫ aperire, nisi me uociferantē audierit,
MERCVR. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me con
sequitor chlamydi adhærens, donec extremā uiam at
gerimus. PLVTVS. Recte facis Mercuri, quum me per
uiam ducis. Etenim si me deferēs: forsan oberrās in Hi
perbolum aut Cleonē inciderem. Sed quis hic stridor
cui ferri saxo impacti? MERCVR. Timon hic est, qui
proxime montanū & petricosum fodit solum: Paup̄r
adeſt & Paupertas, & Labor ille. Tū Robur, Sapiētia,
Fortitudo, atqꝫ id genus aliorum turba: quorū omniū
agmē Fames iungit longe præstantius, q̄ tui sint satel
lites. PLVTVS. Quin igit̄ c̄pocysſime diſcedimus Mer
curi? Neqꝫ enim ullum operæ precii fecerimus cū homi
ne eiꝫmodi uallato exercitu. MERCVR. Secus uiſum
eſt Ioui: quare ne metu deterreamur. PAVPERTAS:
Quo hunc nunc Argicida manu abducis? MERCVR.
Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue ſumus ire iuſſi.
PAVPERT. Ita ne ruſum Plutus ad Timonem? po
ſtea q̄ ego hunc antea delitijs male corruptum ſuſcep
i: cōmendansqꝫ ſapiētiæ & labori, ſtrenuū, multiqꝫ pre
cij uirum

uirtutem reddidi: Adeo ne despicienda, iniuriæq; idoi-
 nea uobis paupertas iudicor: ut hunc quæ mihi unica
 erat possessio, eripiat: iam exactissima cura ad uirtutē
 ex cultum: ut Plutus hic ubi denuo suscepit, per cōtu-
 meliam & arrogātiā illi manu iniecta, talem reddide-
 rit, qualis erat dudum, mollem & ignauū, ac uecordem;
 rursum mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, & ridi-
 culus. MERCVR. Sico paupertas, Ioui placitum est.
 PAUPER T. Equidem ab eo. At uos labor & sapientia,
 reliquiq; consequimini me. Porro hic breui cognoscet,
 qualis in se fuerim, quā nunc relinquet: nempe adiutrix
 bona, & rerum optimarū doctrix. Qui cum donec ha-
 buit cōmercium, sano corpore, ualentiq; animo perseue-
 rauit: uirilē exigens uitam, & ad sese respiciens: superua-
 cua autem & uulgaria ista aliena, ita ut sunt, existimās.
 MERCVR. Discedūt illi: nos ad eū adeamus. TIMON
 Quinam estis, o scelesti: aut qua gratia huc aduenistis
 homini operario, mercenarioq; negociū exhibituri: ue-
 rum haudquāq; læti abibitis, scelesti ut estis omnes: nā
 ego uos illico glebis & saxis petitos cōminuā. MERCVR-
 RIVS. Nequaquā o Timon, ne ferito, neq; em̄ series mot-
 tales: uerum ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos
 Iuppiter, uotis tuis exauditis. Quare, qd' bene uertat,
 opes accipe, desistens à laboribus. TIMON. Atqui uos
 iam ploraueritis, etiam si dñi sitis ut dicitis. Siquidem
 odi pariter omnes, tum deos, tum homines. Sed hunc

cæcum quisquis is fuerit, mihi certū est ligone impacto
 cōminuere. PLVTVS. Abeamus per Iouem Mercuri:
 quandoquidē hic homo mihi uidetur nō mediocriter
 insanire: ne malo quopiā accepto discedā. MERCVR.
 Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus
 istam ferocitatē, asperitatemq; ac manibus obujs ex-
 cipe bonam fortunā: rursus diues esto: rursus Athe-
 nensium princeps: & ingratos illos despice, quum so-
 lus florebis. TIMON. Nihil mihi uobis est opus, ne ob-
 turbate. Sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus
 sum, si nemo ppius ad me accesserit. MERCVR. Adeo
 ne quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero atq;
 immania dicta? Atqui par erat forsità homines tibi ha-
 beri inuisos: ut qui tam multa indigna in te cōmisissent.
 deos odio te prosequi nequaquā erat consentaneū, quū
 illi tantopere tui curam agant. TIMON. At tibi Mercu-
 ri, Iouicq;, quod me respicitis, plurimā equidem habeo
 gratiam: cæterū hunc Plutum nequaquā recepero. MER-
 CVRIVS. Quid ita? TIMON. Quoniā pridē innume-
 rabiliū malorū hic mihi fuit autor: quū me assentatori-
 bus pderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odiū,
 illecebris corrumpere, inuidiæ obnoxium redderet: de-
 niq; quū repente me adeo perfide ac proditorie desti-
 tuerit. Contra, paupertas optima, me laboribus uiro di-
 gnissimis exercens, mecumq; uere & libere cōuiuens: &
 quibus opus erat suppeditauit laboranti, & uulgaria
 ista

ista docuit cōtemnere: effecitq; ut mihi uitæ spes omnis
 ex me ipso penderet, demonstrās quānam essent opes
 uere meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neq; sy-
 cophanta imitans, neq; plebes irritata, neq; *condona-*
 tor suffragiorum autor, neq; tyrannus intentis insidijs
 queat eripere. Itaq; iam ualidus effectus ob laborem,
 dum hunc agellum gnauiter exerceo: neq; quicq; eorū
 quæ sunt in ciuitate malorū aspicio: abunde magnū &
 sufficientē uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mer-
 curi, quā uenisti uiam remetiēs, recurre, unā tecum Plu-
 tum adducens ad Iouem. illud mihi sat fuerit, si effe-
 rit ut omnes mortales per omnē ætatē eiulent. MERC.
 Nequaq; o bone: neq; enim omēs ad eiulandum sunt
 accōmodi. Quin tu iracunda, pueriliq; ista missa face,
 ac Plutum excipe: nō sunt reijcienda munera, quæ a Iō-
 ue proficiſcūtur. PLUTVS. Vin Timon ut cōtra te par-
 tes defendo meas: an grauius feres siquid dixerō? TI-
 MON. Dico: ne multis tamē, neq; cum ^{longe} p̄cēmijs, quē
 admodū perditissimi isti solent Oratores. Nam huius
 Mercurij gratia te feram paucis dicentē. PLUTVS. At
 qui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus
 abs te accusato. Attamen uide: num qua in re te quem
 admodū ais læserim: qui quidē dulcissimarū quarūq;
 rerum tibi extiterim autor, opifexq; autoritatis, præsi-
 dentia, coronarū, aliarū item uoluptatum: mea opera
 conspicuus eras, celebris & obseruandus. Caterū siquid
 molesti

molesti ab adulatorib⁹ accidit: nō mihi potes imputare, quin ipse magis abs te sum affectus cōtumelia, propterea quod me tā ignominiose uiris illis execratis supeditans: qui te mirabantur, ac prætigijs dementabāt, mihiq³ modis omnibus insidias struebāt. Porro quod extremo loco dixisti, te à me proditū, desertūq³ fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quū ipse sim modis om̃ibus à te reiectus, præceptsq³ exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde, sagū istud charissima tibi paup̃tas circūposuit. Itaq³ testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te uenirem; qui tam hostiliter esses in me debacchatus. **MERCVR.** At nūc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit cōmutatus. Proinde audacter cum illo cōsuetudinem age. Tu uero fode ita ut facis. Tu interim thesaurū sub ligonē adducito. Audiet em̃ si tu accersueris. **TIMON.** Parendum est Mercuri, rursusq³ ditescendum. Quid enim facias quū dī compellant: tamē uide, in quas turbas me miserum conijcies: quī quidem quū ad hunc usq³ diem felicissime uixerim, tantū auri repente sum accepturus, nihil cōmeritus mali, tantūq³ curarum suscepturus. **MERCVR.** Sustine Timon mea gratia: tametsi graue est isthuc, atq³ intolerādum: quo uidelicet palpones illi præ inuidia rūpātur. Ego porro superata Aethna in celum reuolauero. **PLVTVS.** Abiit ille quidē sicut apparet. Nam ex alarum remigio facio cōiecturam. Tu uero hic operire,

hic operire: siquidē digressus Thesaurū ad te trāsmittā:
sed feri fortius tibi loquor auri Thesaurē: Timoni huic
audiēs esto, offerēq; temet eruendū. Fodi Timon altius
impingēs. Caterū ego à uobis digredior. TIMON. Age
iā o Ligo: nūc mihi tuas uires explica: neq; defatigare,
dū ex abdito Thesaurū in apertū euocaris. Hem prodi
giorū autor Iuppiter, amici Chorybātes, ac lucifer Mer
curi: undenā auri tantum? Num somniū hoc est? Me
tuo ne carbones reperturus sim expectatus. Atqui au
rum profecto est insigne, fuluū, graue, & aspectu mul
to iucundissimum.

Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus.

Quippe quod ignis in morē ardes, noctesq; & dies re
nides. Ades o mihi charissimū, desyderatissimūq;: nūc
demū credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factū.
Etenim quæ tandē uirgo, nō exporrecto sinu usq; adeo
formosum amatorem excipiat, per regulas illapsū? o
Myda Croeseq; ac munera, delphico in templo dicata:
ut nihil eratis si cum Timone, cumq; Timonis opibus
conferamini: cui ne Persarum quidem rex par est. O Li
go, sagum charissimū uos huic panī suspendi comodū
est. At ego q̄ maxime semotum mercatus agrum, turri
culāq; seruandī auri gratia cōstructa, uni mihi affatim
uixero: sepulchrū item inibi mihi defuncto parare est
sentētia. Hæc igitur decreta sunt, placitāq; in reliquū
uitæ: seiunctio, ignorātia, fastidiū erga mortales omnis.

Q Porro

Dr Meda am? vnd
trimo Marbuz ps
vnd Adaz
Mida qps
Creso Junior
Dr templo delphico
Strabo li. nono.

Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiae, me-
 ra nugæ. Tum cōmiserari lachrymantem, suppeditare
 egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at uita solita-
 ria, qualis est lupis: unusquisque sibi amicus Timon: cæte-
 ros omnes hostes, & insidiarū machinatores. Cum ho-
 rum quopiā congregi, piaculum: adeo ut si quem aspe-
 xero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa: non
 alio nobis habeantur loco, q̄ signa faxea, aræ aue: neq̄
 foecialem ab illis missum recipiamus, neq̄ fœdera feria-
 mus. Mons hic solitudinē meā aduersus illos tueatur.
 Caterum tribules, cognati, populares: postremo patria
 ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorūq̄ mor-
 talium gloriæ: solus Timon diues esto: despiciat omēs:
 solus ipse secum oblectetur, liber ab assentationibus, &
 onerosis laudibus dñs sacra faciat: epulet' solus, sibi ipsi
 uicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel
 decretum esto: ut unus seipsum comiter accipiat, si mo-
 riendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronā admo-
 uere. Nullūq̄ nomen sit dulcius, q̄ Misanthropi, id
 est, hominū oforis. Morum autē notæ, difficultas, aspe-
 ritas, feritas, iracundia, inhumanitas: quod si quē con-
 spexero incendio conflagrante, obtestanteq̄ quo re-
 stinguam, pice oleoq̄ restinguere: rursum si quē flumē
 undis abstulerit, isq̄ manus porrigens, imploret ut reti-
 neatur: hūc quoq̄ demerso capite propellere, ne possit
 emicare. hunc ad modum par pari relaturus est. hanc le-
 gem

fructus fidem
 mihi bene me
 munda

Misanthropi
 oforis hominū

per per refert

gem Timon tulit Echecratides Colytensis: & contionis
 subscripsit suffragijs idem ille Timon. Age hæc decreta
 sunt: hæc fortiter tueamur. Caterum magno ^{premio} emerim
 ut id omnibus innotescat, quod opibus abūdo: nā illa
 res illos præfocauerit, sed quid illud? Hæc quæ trepida
 tio: undiq; concurrunt, puluerulenti atq; anheli, haud
 scio unde aurum odorati. Vtrū igitur hoc consensu col
 le saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantū in
 te legem uiolabimus, ut semel cum illis congregiamur:
 ut magis angantur, fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse du
 co. Itaq; restemus quo illos iam excipiamus. Age pro
 spiciam: primus eorum iste quis est? Nempe Gnatonides
 adulator, qui mihi nuper symbolum petēti, funem
 porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia uo
 muerit. Sed bene est quod ad me uenit: nam primus
 omniū uapulabit. GNATO. An nō dixi Timonem ui
 rum bonū nō neglecturos esse deos? Salue Timon for
 mosissime, iucundissime, cōuiuator bellissime. TIMON.
 Scilicet & tu Gnatonides, uulturum omniū edacissime
 atq; hominū perditissime. GNATO. Semper tibi gra
 ta dicacitas. Sed ubi cōpotamus? Nam nouam tibi ad
 fero cantilenam, ex his quos nuper didici dithyrambis.
 TIMON. Atqui elegōs canes, admodū miserabiles, ab
 hoc doctus ligone. GNATO. Quid istuc? Feris o Ti
 mon? Attestor o Hercules: hei hei in ius te uoco apud
 Areopagitas, q uulnus dederis. TIMON. Atqui si cun-

*Augendo sunt
 quidam homines
 insolens*

*significat collationem
 symbolum:*

*De nrambo relin
 in antiquitatibus
 sua tu: q. ca. 5.*

ctere paulisper, mox cedis me reū ages. GNATO. Ne
 quāq̃; quin tu planē uulneri medere, paululo auri in-
 uncto. Mirum enim in modū præsenteū id est reme-
 dium. TIMON. Etiā manes? GNATO. Abeo. At tibi
 male sit, qui quidem ex uiro cōmodo tam sauius factus
 sis. TIMON. Quis hic est q̃ accedit recaluaster ille? Phi-
 liades, assentatorum omniū execratissimus. Hic quū à
 me solidū acceperit fundum, tum filiae in dotem talen-
 ta duo, laudationis pramiū, quū me canentem reliquis
 silentibus, omnibus solus maiore in modum extulisset;
 deierans me uel oloribus magis esse canorum, ubi me
 pridem agrotum conspexisset: nam adieram oraturus
 ut mei curam ageret: plagas etiā egregius ille uir impe-
 git. PHILIADES. O impudentiā: nunc demum Time-
 nem agnoscitis: nunc Gnatonides amicus & conuiua:
 enim uero habet ille digna se, quādoquidē immemor
 est atq; ingratus. At nos qui iam olim conuictores su-
 mus aequales ac populares: tamen modeste agimus, ne
 insilire uideamur. Salue here: fac ut istos adultores sa-
 crilegos obserues, qui nusq̃; adsunt nisi in mensa: prae-
 terē a coruis nihil differūt. Neq; posthac huius aetatis
 mortaliū ulli fidendum est. Omnes ingrati, & scelesti.
 At ego quū tibi talētum adducerem, quō posses ad ea
 quā uelles uti: in uia accepi, te summas quasdam opes
 esse nactū. Proinde accessi his de rebus admoniturus
 te, quāq̃; tibi forsitan me monitore nihil erat opus: ui-
 ro nimirum

ro nimirum adeo prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse
 est, consiliū dare queas. TIMON. Ita fiet Philiades: sed
 age, accede quo te ligone comiter accipiam. PHILIAD.
 Viri caput mihi cōminutum est ab hoc ingrato, propte
 rea quod eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TI-
 MON. Ecce tertius huc orator Demeas se recepit, tabu-
 las dextra gestans: aitq; se mihi cognatum esse. hic una
 diē de meo sedecim talenta ciuitati depedit: nam dāna-
 tus erat, ac uinctus. At quū soluendo non esset, ego mi-
 sertus illum redemi. Porro quū illi sorte obuenisset, ut
 Erechtheidī tribui distribueret ærarium: atq; ego adiens,
 id quod ad me redibat poscerem: negabat se ciuē nosse
 me. DEMEAS. Salue Timon: præcipuū generis tui præ-
 sidium, fulcimentum Atheniensium, defensor aculū Græ-
 ciæ. Profecto iamdudum te populus frequēs, & utraq;
 curia opperitur. Sed prius decretū audi, quod de te cō-
 scripsi, quandoquidē Timon Echecratidæ filius, Coly-
 tensis uir: non modo probus & integer, uerum etiam sa-
 piens, quātum alius in Græcia nemo: nuncq; per omnē
 uitā desitit optime de Rep. mereri. Tum autē in olym-
 picis uicit pugil: & lucta cursuq; diē eodem, ad hæc so-
 lenni quadriga, equestriq; cerramine. TIMON. At ego
 ne spectator quidē unq; in olympicis sedi. DEMEAS.
 Quid tum? spectabis posthac: sed ista communia addi-
 satius est. Tum anno superiore aduersus Acharnenses
 p Rep. fortissime se gessit, & Peloponēsiū duas acies
 Q 3 confcidit.

Nonne me filium
 triginta nauis
 Nestor et diuina

Ærarium est, Locus
 publica prima

Curia ubi senatus
 non publica et publica
 curia et non publica
 erat

Curia ubi senatus
 non publica et publica
 erat

nec cuius: uerum propediem poenas daturus: qui alijs
 nominibus, tum quod arcem incenderis. TIMON. At/
 qui nō conflagrauit arx scelesse. Proinde palam est, te
 calumniatore agere. DEMEAS. Verū effosso arario di-
 ues effectus est. TIMON. Atqui nō est effossum isthuc.
 unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DE/
 MEAS. Verū effodietur posthac: sed tu interim omnia
 quæ in eo cōdita, possides. TIMON. Alteram itaq; pla-
 gam accipe. DEMEAS. Hei scapulis meis. TIMON. Ne
 uociferare, alioqui & tertiā tibi illidam. Etenim res pla-
 nē ridicula mihi acciderit: si quū inermis, duas Lacedæ-
 moniorum acies fuderim, unū scelestum hominē non
 priuero. Tum frustra incenim in olympijs, & pugil &
 palaestrites. Sed quid hoc? An non philosophus Thra-
 sydes hic est: profecto ipse est: promissa barba, subdu-
 ctisq; supercilij: & magnū quiddam secū murmurans
 accedit, Titanicum obtrues, cæsariem per scapulas fluen-
 tem uentilans: alter quidam Boreas, aut Triton, quales
 eos Zeus depinxit. Hic habitu frugalis, incessu mo-
 deratus, amictu modestus, mane mirū q̃ multa de uir-
 tute differit, damnans eos, qui uoluptate capiuntur, fru-
 galitatem laudās: at tibi lotus ad cœnam uenit, puerq;
 ingentem illi calicem porrexit: meraciore autē maxime
 gaudet: perinde ut Lethes aquā ebibens, à dilucularijs
 illis disputatiōibus diuersissima quæ sint exhibet: dum
 milui instar præripit opsonia, & proximū cubito oppo-
 sito arcēs,

sito arcens, mento interim cōdimentis oppleto: dum ca-
 num ritu ingurgitat, prono incumbēs corpore: perinde
 atq; in patinis uirtutem inuenturū sese speret: dumq;
 usq; adeo diligēter catinos extergit indice digito: ut ne
 paululum quidē reliquiarū sinat adhærere: nuncq; non
 querulus, tanq; deteriorem partem acceperit: uel si to-
 tam placentam, aut suam solus omniū accipiat: qui qui-
 dem edacitatis & insatiabilitatis est fructus: temulētus,
 uinōq; bacchatus, non ad cantū modo, saltationēq;
 uerum ad conuitium usq; & iracundiā. Ad hęc mul-
 tus inter poculā sermo (tum em̄ uel maxime) de tempe-
 rantia, sobrietatēq; atq; ista quidem loquitur, quū iam
 à mero male affectus ridicule balburit. Accedit his de-
 inde uomitus. Postremo sublatū eum de conuiuio effe-
 runt aliqui, ambabus manibus tibicine inhærentem.
 Quantq; alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum
 cesserit, uel mendacio, uel cōfidentia, uel auaritia. Quin
 & inter assentatores primas tenet: peierat potissime
 anteit impostura: comitat impudentia. In summa pror-
 sus admirandum quoddam spectaculum est, omni ex
 parte exactum, uariēq; absolutum: proinde non eiula-
 bit clarius uidelicet quū sit modestus. Quid hoc papæ
 tandem nobis Thrasydes? THRASYCLES. Non hoc
 animo ad te uenio Timon, quo pleriq; isti: qui nimirū
 opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorū conuiuio-
 rum adducti spe concurrunt, multa q; assentatione deli-
 niunt te:

P. A. Timon.

pranthe.

niunt te: hominē uidelicet simplicē, facileq; impartiē-
 tem id quod adest. Siquidē haud ignoras offam mihi^{no} in
 cœnam sat esse, tū opsonium suauissimū cepe aut^{no}
 nasturcium: aut siquādo lubeat lautius epulari, pusillū^{no}
 salis. Porro potū fons Athenis nouem salies uenis sup-
 peditat. Tū palliū hoc quauis purpura potius. Nā au-
 tū nihilo magis apud me in p̄cio est q̄ calculi q̄ sunt in
 littorib⁹. Sed tua ipsi⁹ gratia huc me cōtulit: ut ne te sub-
 uerterit pessima ista, atq; insidiosissima res opulentia:
 quippe quæ multis saepenumero imedicabiliū malorū^{no}
 extiterit causa. Etenim si me audies, potissimū opēs uni-
 uersas in mare præcipitabis: utpote qbus nihil sit opus
 bono uiro: quicq; philosophiæ possit opēs perspicere.
 Ne tamen in altum, o bone, sed fermē ad pubem usq;
 ingressus, paulo ultra solum fluctibus opertū, me qui-
 dem uno spectante. Quod si hoc nō uis: tū igitur eas
 potiore uia ex ædibus eijcito, ac ne obolū quidē tibi fa-
 cias reliquū: uidelicet largiens ijs, quicūq; opus habent:
 huic quinq; drachmas, illi minam, alij talentum. Porro
 si qui erit Philosophus: hunc æquū est duplam aut tri-
 plam ferre portionem. Quāq; hoc quidē mihi non
 mea ipsius gratia postulo: sed quo amicis, si q̄ egebunt,
 donem. sat est si modo peram hāc largitione tua exple-
 ueris, ne duos quidem modios Aeginiticos capientem.
 Nam paucis contentū, modestūq; cōuenit esse eum,
 qui philosophatur: neq; quicq; ultra peram cogitare.

R Timon

offam culter qm dicitur
in pulchro modo re-acti

drachmas tenet oboli

Vide Aelagium
ultra peram cogitare

TIMON. Equidem ista quæ dicis probo Thrasydes. Ergo si uidetur, priusq; peram expleam, age tibi caput opplebo tūberibus, posteaquam ligone sum mensus. THRASYCLES. O libertas: o leges. Pullamur ab impurissimo, libera in ciuitate. TIMON. Quid stomacharis, o bone Thrasydes: Num te defraudaui? Atqui ad n̄ciam ultra mensurā Chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul adueniūt. Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligo. nem quidē iam dudū fatigatū, paulisper interquiescere sino: At ipse plurimis coactis saxis, procul eos lapidū grandine peto. BLEPSIAS. Ne iace Timon. Abimus enim. TIMON. At uos quidem nec, citra sanguinē, nec absq; uulneribus.

LVCIANI TIMONIS SIVE MI
SANTHROPI, DES. ERAS.
MO ROTERODA
MO INTER
PRETE,
FINIS.

*Chœnices
quatuor septanos*

ERASMVVS ROTEMVS

RODAMVS RICHARDO VVITFORDO

BRITANNO, DOCTO ET CVM

PRIMIS IVCVNDO AMI

CO .S. P. D.

CVM ANNIS iam aliquot totus Graecanicis in literis fuerim Richarde charissime: nuper quo cum literis latinis redirem in gratiam, latine declamare coepi: idque ipso Thoma MORO: cuius (uti scis) tanta est facundia, ut ni-

hil non possit persuadere uel hosti: tanta autem hominem charitate complector: ut etiam si saltare me, restimque ductare iubeat, sim non grauatum obtemperaturus. Tractat ille idem argumentum: & ita tractat, ut nullus sit omnino locus, quem non excutiat, eruatque. Neque enim arbitror (nisi me uehementes in illum fallit amor) unquam naturam finxisse ingenium hoc uno praesentius, propitius, oculatius, argutius, breuiterque dotibus omnigenis ab-solutius. Accedit lingua ingenio par: tum morum mira festiuitas: salis plurimum, sed candidi duraxat: ut nihil in eo desyderes, quod ad absolutum pertineat patronum. Quare non hoc animo laborem hunc suscepi: ut tantum artificem uel aequarem, uel uincerem: sed uti cum amico omnium dulcissimo: qui cum libenter soleo seria,

R 2 ludicraque

*Declamare etiam
ante tanti alios aut
se exercendi gratia
brevi autem agere ut in
beus posita in bonis
possit morare*

*Ingenium est se ipsum
autem*

ludicraꝫ miscerem hac ingeniorum palæstra quasi col-
luctarer: id q̃ feci eo libentius. quod magnopere cupiā
hoc exercitiꝝ genus, quo nullum aliud æque frugiferū,
in ludis nostris aliquando instaurari. Neq̃ enim aliud
esse in causa puto: quod hac nostra tempestate quum
tā multi sint, qui scriptores eloquentissimos euoluunt
tam pauci tamen existant, qui non infantissimi uidean-
tur, si quādo res oratorem poposcerit. Quod si tum Ci-
ceronis, Fabijꝫ auctoritatem, tum ueterum exemplum
sequeuti, in τοιαύταις μετέταις diligenter a pueris exerce-
remur: non esset (opinor) tanta dicendi inopia: tam mi-
seranda infantia, tam pudenda balbuties, etiam in his
qui literas oratorias publice profitentur. Nostram de-
clamationem ita leges: ut eam me pauculis diebus
lulisse cogites, non scripsisse. Horror autem ut
& Moricā conteras: ita q̃ iudices, num quid
in stilo sit discriminis inter hos, quos
tu ingenio, moribus, affectibus,
studijs usq̃ adeo similes esse di-
cere solebas, ut negares ul-
los gemellos magis
inter se similes reperiri posse.
Vtrūq̃ certe ex æquo amas: Vtriq̃
uicissim ex æquo charus. Vale, meum
delicium Richarde festiuissime. Ruri, Ad
Calendas Maias, D. M. VI.

Luciani

Supra qui opus
rondan.

p. Monna
dantia
rondan

Gemello qui Vno Vtro
Vno dicit gemini

LVCLANI TYRAN

NICIDA, DES. ERASMO ROTERO-
DAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Quidam in arcem ascendit: uti Tyrānum occideret.
Atq; ^{ipsum} quidem non repperit: uerum filium eius in-
teremit, gladiumq; in uulnere reliquit. Adueniens Ty-
rannus, ubi filium extinctum conspexit, eodem ense ne-
cem sibi ^{consciscit}. Is qui ascenderat, Tyranniq; filium
peremerat, ^{præmiū} tanq; Tyrannicida petit.

*Atq; ab arce qd
legimus hōs qd*

DECLAMATIO.

VVM DVOS eodē die Ty-
rannos occiderim iudices:
Alterum quidem ætate iam
affecta: Alterū ^{autē} floren-
tem, & ad scelus succellio-
nem capessendam paratū:
unicū tamen pro ambobus
præmiū petitum uenio: qui
quidem unus omniū quot-
quot unq; Tyrānicidæ fuerūt: unico uulnere duos ma-
lificos fuerim amolitus, necq; dederim: filiū uidelicet
ense, patrē indulgenti charitate quā filium adamabat.
Itaq; Tyrannus pro his quæ ^{comisit}, abunde magnas

pro pater & filio

Indulgentia & de hanc admissio

R ; pœnas

poenas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit
 filium prius morte sublatu: & quod est omniū maxime
 nouu: compellus sit deniq; ipse sui tyrannicida fieri. At
 filius illius mea quidem manu peremptus est: ceterum
 occisus, alterā ad cædem operam mihi suam comoda-
 uit: dum qui uiuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem
 post mortē (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq;
 sum is, qui tyrānidem sustuli, pariterq; mecum gladius
 quo cuncta confecta sunt, meus: tametli cædis ordinem
 comutarim, ac morem modumq; nouarim conficiendi
 sceleratos. Nempe hūc qui ualentior erat, ac sese defen-
 dere poterat: ipse perimens, Porro senem soli gladio re-
 seruās. His igit de causis & ampli⁹ quiddā à uobis me
 consequuturū arbitrabar: præmiāq; laturu, quæ nume-
 ro æquaret eos, q essent interempti: utpote qui nō præ-
 sentibus modo malis uos leuarim, uerū etiam futurorū
 formidine: quicq; stabile pepererim libertatē: nullo re-
 licto qui scelerū capeſſat ſucceſſionē. Verū interim tan-
 tis rebus strenue peractis, in discrimen adducor: ne præ-
 mio fraudatus à uobis discedā: ac ne ſolus nō ferā mer-
 cedem, quā leges à me ſeruatae præſtituūt. At qui cōtra
 dicit, is mihi uldetur nō Reip. ſtudio (quēadmodū ait)
 hoc facere: ſed quod extinctos eſſe illos grauiter ferat:
 atq; eū qui illis mortis autor extitit, ulciſci conet. Vos
 igit iudices mihi pauliſper attēdite: dū tyrānidis mala
 tametli ipſi optime noſtis, comemoro. Siquidē hoc pa-
 cto futurū

ſuccedere: nō hunc

Et futurū est, ut & beneficij mei magnitudinē intelliga-
 tis. & ipsi plus capjatis uoluptatis: ^{reputātes} nimirū qui
 bus sitis leuati malis. Neq; em̄ quēadmodū alijs qbus
 dā saepenumero accidit, itidē & nos simplicē tyrannidē
 atq; unicā ^{seruitutē} sustinebam: nec unius domini uio-
 lentiā tolerabamus: uerum soli omniū quos similis ha-
 buit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, &
 in geminas cōtumelias distrahebamur infelices. Porro
 senex multo erat moderatior: quippe ad iras lentior, ad
 supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui
 iam aetas uehementiā impetus cōhiberet, uoluptatūq;
 cupiditates ^{refrenaret}. Quin ad suscipiēda maleficia fi-
 lij instigari nolens impelli ferebatur: ipse alioqui non
 admodū tyrannicus, nisi qd̄ illi morē gerebat. Siquidē
 indulgens in filiu ^{supra} qd̄ credi queat, erat: id quod re-
 declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat: per
 uim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat
 quoscūq; praeceperat, ac prorsus in om̄ibus illi obsecū-
 dabat. In summa: filius in patrē tyrānū quēdā agebat:
 pater filij cupiditatū satelles erat. Tametsi huic propter
 aetate honorē cedebat adolescens, solūq; imperij nomi-
 ne tēperabat: tamē res & caput tyrānidis erat ipse. Et
 quāq; tutamentū, praesidiūq; principatui ab illo mutu-
 aret: scelerū tamē emolumētis solus fruebat. Ille erat q
 satellites cōtinebat: qui custodias obtinebat: q tyrānidē
 affectantes è medio tollebat: qui insidias formidabat:
 ille qui

Distrahere: vniuersum

in Dulgere: vltimo

in Dulgere: vltimo

ille qui castrabat ephebos, qui cōiugia uiolabat: illi uir-
gines producebantur. Tum si quæ cædes: si qua exilia:
si quæ pecuniarū expilationes, delationes, contumeliæ,
ea omnia iuuenis temeritate gerebantur. Porro senex
illi obsequebatur, comitemq; scelerū sese præbebat, ac
cōprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaq; quū ea res
nobis erat intoleranda: propterea quod quū animi cu-
piditatibus ex imperio potestas accedit, nullū flagitijs
modū imponunt: tū illud in primis discutiabat, quod
prospiceremus diuturnam, uel æternā potius seruitutē
eam futuram: & per successionem alij post alium domi-
no tradendam Remp. populūq; homini scelesto hæ-
reditatis instar obuenturū. Nam id alijs spem non exi-
guam facit, quod apud sese reputant, quod inter se di-
cunt: at mox coercebatur: at mox demorietur: paulo post
liberi sumus futuri. Verum de his nihil eiusmodi spera-
batur: quin potius iam intuebamur, paratum Tyranni
dis hæredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem
quisq; fortium ciuiū, & qui eadem quæ ego animo sta-
tuisset, auderet. Sed desperabat ab uniuersis libertas,
atq; inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quū
esset cū tā multis confligendū ac dimicandū. At me ni-
hil ista deteruerūt: neq; ppena negocij difficultate re-
fugi, neq; ad suscipiendū discrimē trepidauī, uerū solus
solus, inquā, aduersus adeo ualidam, uariāq; Tiran-
nidem: uel non solus potius, sed gladio comite conscen-
di: quippe

di: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecum ex parte Ty-
 rannu interemerit: quum mors mihi interim ob oculos
 obuersabatur: At e diuerso perpendenti, quod publica
 libertate mea corde redempturus essem. Ergo ubi in pri-
 mam irruissem custodiam: neq; mediocri negotio satel-
 lites submouissem: occides interim, in que incurrissem,
 & quicquid obliteret amolies: ad ipsum negotij caput
 ferebar: ad unicum Tyrānidis robur, ad nostrarū cala-
 mitatum fontem: atq; irrupto arcis ppugnaculo, qui
 uiderem illum fortiter tuentē sese, multisq; uulneribus
 resistentē: tamen occidi. Et iam tum erat sublata Tyran-
 nis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore li-
 beri omnes, nisi quod reliquus adhuc erat senex solus,
 inermis, nudatus custodijs: iacq; amisso magno illo suo
 satellite desertus, neq; deinde dignus forti dextra. Ibi
 nimirū mecum ipse iudices, hac animo reputabā. Cum
 cta mihi pulchre habent: cuncta confecta sunt: cuncta
 eò quo destināram, perducta. At eum qui reliquus est,
 quo tandem modo pœnas dare cōuenit: Me quidem,
 meaq; dextera nequaq; est dignus: præsertim si post
 splēdidum facinus iuuenile atq; magnificū interima-
 tur, priorem illam cadem dedecoraturus. Carnifex ali-
 quis quærendus est illo dignus: uerum post calamitate
 ne uel hanc ipsam lucifaciat, uideat: discrucietur: appo-
 situm habeat ensē: huic reliqua mando. Hæc tibi me-
 cum statuissem, ipse quidē illinc discedo. At ille peregīt
 S id, quod

id; quod ego prædiuinaueram: Tyrannum occidit: sum
 mamq; meam imposuit fabulæ. Adsum igitur popula-
 rem administrationem uobis adportans: cunctisque
 bono iam ut animo sint, edicens, ac libertatem annun-
 cians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut uidetis, sce-
 leratis hominib; arx. Imperat nemo: quin & magistra-
 tus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus con-
 tradicere. Atq; hæc omnia uobis mea contigerunt ope-
 ra, meaq; fortitudine: uidelicet ex una illa cæde, post
 quã pater iam uiuere non quibat. Aequũ itaq; censeo,
 ut his pro meritis debitum mihi a uobis præmiũ done-
 tur: nõ quod lucri auidus, aut sordidus quispiã sim: nec
 is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim:
 uerũ qd' præmio cupia officia mea cõprobari, neq; re-
 pudari, aut inglorios fieri conatus meos: si uelut irriti,
 præmiõq; indigni iudicent. At hic contradicit, negatq;
 æquũ facere me, qui decorari munere, præmiũq; fer-
 re cupiam. Neq; em̃ Tyrannicidã esse me, neq; quicq; à
 me pro legis sententia confectum esse: uerum facinori
 meo deesse quiddam, ad hoc ut præmiũ postulem. Per-
 contor igitur illũ: quid præterea requiris a me? Nonne
 uolui? Nonne ascendi? Nonne occidi? Nonne libertatẽ
 peperĩ? Num quis imperat? Num quis iubet? Num
 quis minitatur dominus? Num quis nocentiũ manus
 effugit meas? Haudquãq; dixeris. Sed om̃ia plena pa-
 cis: omnes reſtitutæ leges: libertas manifesta: Democra-
 tia stabilis:

Que minimum sunt
 parca

tia stabilis: inuiolata cōnubia: pueri tuti: uirgines absq̃
 periculo: publicamq̃ felicitatē solēnibus ferijs celebrat
 ciuitas. Quis igitur horum omniū autor? Quis est qui
 illa sustulit: hæc peperit? Etenim si quisq̃ præ me dignus
 honore sit: cedam præmiū: delistam à petendo mune-
 re. Quod si solus omnia peregī, audēs, periditās, ascen-
 dens, interimens, excrucians, alterū ultus in altero: quid
 mea calumniaris officia? Quir facis ut populus parum
 erga me gratus existat? At em̃ num occidisti Tyrānū?
 Porro lex Tyrannicidæ præmiū decernit. Verū dic mi-
 hi: nūquid interest, utrum ipse interimas, an mortis cau-
 sam minuites? Mea profecto sententia, nihil. Verum
 hoc solum spectauit legis conditor: libertatē, Democra-
 tiam, sceleratorū sublationem. Huic honore decreuit:
 hoc præmio dignū iudicauit: quod quidem infidari nō
 potes, quin mea cōtingent opera. Etenim si occidi eum:
 quo occiso, ille nō poterat uiuere: nimirum ipse cædem
 peregī. Ego occidi: sed illius manu. Itaq̃ ne discepta de
 cædis modo: neq̃ illud expende quēadmodum interie-
 rit: uerum an iam perierit, & an quod periit, id à me sit
 profectum. Quandoquidē & illud exaussurus mihi ui-
 deris: atq̃ his aduersus bene de Rep. meritos calunijs
 usurus. Siquis nō gladio, uerū lapide, lignoue, aut alio
 quouis pacto peremerit. Quid porro si fame Tyrānū
 obsedisse, ad mortis necessitatē compellens: num ibi
 quoq̃ requisitus eras à me cædem, mea ipsius manu
 peractam?

peractam: aut desiderari adhuc quiddā diceret: ad id
 ut legi factum à me satis uideatur: atq; id quū sceleratū
 acerbius etiā atq; atrociorē mortis genere trucidāsem?
 Vnū hoc dūtaxat specta: hoc require: hoc exaite. Quis
 nocentiū reliquus: aut quæ metus expectatio: aut quæ
 calamitatū uestigium? Quod si purgata omnia, si paca
 ta: profecto sycophantiā est, modum rei gestæ ca-
 lumniantē præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtute
 cōfecta sunt debeatur. Equidē & illud memini disertū
 in legibus: nisi forte propter diutinam seruitutē oblitus
 sum eorū, quæ ab illis dicuntur: Causam mortis esse du-
 plicem: puta, si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem
 occidit, neq; manu facinus peregit: uerū compulit, præ-
 buitq; mortis occasionem. Ex æquo & hunc quoq; lex
 censet supplicio affici oportere: idq; iure optimo. Neq;
 enim statuit minus ualere oportere audaciā, q̃ faci-
 nus. Ac postea superuacaneū est cædis rationē, uiamq;
 spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanq; homici-
 dæ pœnas oportere dare censebis, ac nequaq; absol-
 uendū esse. At me qui per omnia cōsimili modo Remp.
 iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur, q̃
 beneficio iuuerunt. Neq; em̃ illud dicere possis: me qui
 dem imprudentē fecisse: sed exitum quendā cōmodum
 fortuitu fuisse consequutū præter animi sententiā. Nā
 quid præterea iā formidāsem, eo qui ualidior erat in-
 terempto. Quur autē gladium in uulnere reliquissē:
 nisi planē

Legi desiderari: breuiter

purgata: geramgat
 Not. Dms.

capere: nemo
 ferre:

nisi planè qd' erat euenturū, id ipsum prædiuinasse:
 Nisi forsan illud dices: hūc qui extinctus est, Tyrannū
 non esse: neq; hanc appellationem in illum competere:
 neq; uos multum præmiū hoc nōmine, si ille fuisset occi-
 sus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An
 Tyranno interempto: ei qui cædis causam ministravit,
 præmiū negabis? O curiositatē: de illo laboras, quo pā-
 cto interierit: quum interim libertate fruaris: aut ab eo
 qui Democratiā restituit, nescio quid superuacaneum
 præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ
 spectat. Quæ uero ad id conducunt, ea omnia missa fa-
 cit, neq; iam ultra curiosius excutit. Quid em̃: an si Ty-
 rannū exegerit quispiā, nō is iam Tyrānicidæ præmiū
 cepisset: cepisset opinor: idq; iure optimo. Siquidem &
 hic pro seruitute libertatē peperisset. At id quod à me
 patratum est, non exiliū habet: non in posterum in-
 staurandæ Tyrannidis metū: uerum absolutam subla-
 tionem, totiusq; generis interitionē: omnēq; malum
 radicitus excisum. Et mihi per deos, iam ab initio ad fi-
 nem usq; (si uidetur) rem totam perpendite: nūquid eo-
 rum quæ ad leges pertinent sit prætermissum: & nūm
 quid in me desyderetur ex his, quæ Tyrannicidæ oport-
 rebat adesse. Principio mentē prius oportet suppetere
 sortem, & amantem Reip. quæq; pro cōmunibus com-
 modis periculum adire non recuset: quæq; priuato suo
 interitū multitudinis incolumitatem ausit redimere.

Num hac parte quicq[ue] mihi defuit: Num frāgebar ani-
 mo: Num quū praelicere per quæ pericula mihi perrum-
 pendum esset, per ignauiam refugi: Profecto nō potes
 dicere. In hac interim parte tantum commorare, atque
 aestima: an nō uel uoluisse tantū ista, ac statuuisse, præda-
 rum facinus futurū fuisse uideatur. Ac putato me solius
 animi, uolūtatisq[ue] argumēto præmiū postulare, tanq[ua]m
 qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas de-
 fuisset, uerum alius post me Tyrannū occidisset: dic mi-
 hi, num absurdū aut præter æquū fuerat dare præmiū?
 Maxime. Si dicerem: ciues uolui, statui, aggressus sum:
 uolūtatis experimentū dedi: solus dignus sum qui præ-
 mium feram: Quid tum respōsurus fueras? Nunc por-
 rō non hoc dico: sed insuper ascendi: periclitatus sum:
 atq[ue] innumerabilia priusq[ue] iuuenem occidere, patraui.
 Neq[ue] enim usq[ue] adeo facilem, factūq[ue] prodiuē esse rem
 existimetis: custodias perrūpere, satellites opprimere,
 unumq[ue] hominē tam multos amoliri. Quin isthuc pe-
 nē maximū est omnium quæ sunt in Tyrannicidio, to-
 tiusq[ue] negotij caput. Nam ipse iam Tyrannus non ma-
 gna res est: neq[ue] expugnatu, neq[ue] confectu difficilis: ue-
 rum ea quæ uentur cōtinentq[ue] Tyrannidē: quæ quidē
 si quis superarit, is nimirū cuncta quæ destinauit, pege-
 rit: & perpusillū est id quod superest. Sed ad Tyrānos
 peruenire nuncq[ue] mihi contigisset: ni prius qui illum cin-
 gut custodes oppressissem, omnesq[ue] satellites ante de-
 bellassem,

bellassem. Nihil adhuc addo: uerū in his rursum immo
 ror. Custodiā ^{oppressi} satellites ^{superavi} Tyrannū in-
 custoditū, inermē, nudum reddidi. Vtrū his rebus con-
 fectis, nō tibi uideor honore dignus: an adhuc cædem
 ipsam à me requires? Quinetiā si cædem ^{quis} quæris: ne ea
 quidē ^{desiderabitur} desiderabitur. Non sum incruetus: uerū cædem
 pēregi, magnā ac strenuā: nempe iuuenis atate ac uiri-
 bus florentis, atq; omnibus formidandi: per quē ille ab
 insidijs erat tutus: cui uni fidebat, qui compluriū satelli-
 tum instar erat. An nō igitur, quæso te, præmio dignus
 uideor: sed tātis rebus gestis honore fraudabor? Quid
 enim si satellitem unū, atq; adeo quid si Tyranni mini-
 strum quēpiam interemissem? Quid si seruū aliquem
 charum: an nō hoc quoq; magnū uisum fuisset, colcen-
 disse: mediāq; in arce, medijs in armis, aliquē ē Tyran-
 ni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occi-
 sus est, cuiusmodi sit considera. Filius erat Tyranni, uel
 Tyrānus potius: crudelior, dominus intolerabilior: ad
 supplicia dirior, ad contumelias uiolentior: quodq; est
 maximum, hares ac successor omniū: quicq; in longum
 nostras calamitates posset prorogare. Vn hoc solum
 mihi confectum esse? Ipsum uerō Tyrannū uiuere ad-
 huc, fuga ereptū? Iam horū nomine præmiū postulo.
 Quid dicitis? Non dabitis? An nō & illū uerebaminis?
 An non dominus, an non grauis, an non intolerandus
 erat? Porro nūc negocij caput: deniq; ipsum perpendi-
 te. Etenim

De re: mactari.

*Inquilo: kelen
Inquilo: e-vanem*

Prorogare: ext/rahem

Ereptum: huius generis

perpendite petrachia vi

te. Etenim quod hic à me requirit: hoc quod fieri potuit, pulcher
 rime confeci. Tyrannumque aliena cæde occidi: non simpli-
 titer nec uulnere uno: id quod fuerat optatissimum illi,
 uidelicet tantorum facinorum sibi concilio: sed posteaque
 illū prius multo dolore excarnificassem: tum quo nihil
 habebat charius, miserabiliter prostratū coram oculis
 ostendēs: puta filium in ipso æui flore, tametsi scelestū
 quidem illum: attamen & ætate uigentem: & patri simi-
 lem, sanguine taboque oppletum. Hæc nimirum sunt pa-
 rentum uulnera: hijs gladij uerorum Tyrannicidarū: hæc
 mors digna crudelibus Tyrannis: hæc ultio tantis scele-
 ribus congruit. Cæterū protinus interire, protinus exci-
 dere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum:
 profecto nihil habet Tyrannico supplicio dignū. Neque
 enim ignorabam uir egregie: non ignorabam, inquam:
 neque quenquam alium lauit, quāta ille charitate filium sit
 prosequutus: adeo ut illo extincto, ne paululum quidē
 temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus.
 Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modū affe-
 cti sint erga liberos: uerum hic etiam ultra reliquos ha-
 bebat quiddam: idque merito: quippe qui conspiceret illū
 unicū esse qui curaret, seruaretque Tyrannidem: quicque
 solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio
 adderet. Itaque si non ob charitatem, certe ob rerū despe-
 rationem sciebam illum protinus exiturū ē uitæ, perpen-
 surū enim, iam nihil esse quod uelit uiuere, adempto tu-
 tamine

tabo est corruptus
 tabo:

mittitur perire:
 Excidere: ut periret
 concia:

sentire: ut sciret

tamine, quod illi filius ministraverat. Nimirū effeci, ut
 hæc omnia illū agminatim circūlitterent, forma, dolor,
 desperatio, formido: quicq; in posterū imminebant me-
 tus: his aduersus illum auxilijs sum usus, atq; ad id ex-
 tremū illud consiliū adēgi. Interijt itaq; uobis orbis,
 excruciatu, plorans, lachrymans. Luxit luctum: nō illū
 quidem diuturnū, uerum qui satis magnus esset patri.
 Postremo quod est omniū acerbissimū, ipse sibi necem
 eosciuit: quod quidem mortis genus, præ ceteris miser-
 rimū: multoq; atrocius, q̃ si per aliū inferatur. Vbi mi-
 hi gladius? Num quis alius eum agnoscit? Num cuius
 alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcē induxit?
 Ante Tyrannū quiseo est usus? Quis eum ad illū mi-
 sit? O ensis particeps, successorq; meorū egregie facto-
 rū: post tanta pericula, post tantas cædes cōtemnimur,
 & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantū no-
 mine præmiū à uobis postularem: si sic dicere iudices
 Tyrāno, quū mori uellet, quū id temporis inermē se
 deprehendisset, meus hic illi gladius inferuiuit, & ad cō-
 sequendam libertatē auxiliū fuit uniuersis: hūc quoq;
 laude, præmioq; dignū iudicassetis. Porro domino tā
 popularis rei nō gratiā retulissetis? Nōne inter eos q; de
 Rep. benemeriti sunt, scripsissetis? Nōne gladium inter
 sacra monumēta cōsecrassetis? Non illū secundū deos
 uenerāremini? Nunc mihi considerate, quæ uerisimile
 est fecisse Tyrannū: quæ dixisse, priuicq; sibi mortē con-
 T scilicet.

scisceret. Quū iuuenis à me ^{afflatus} trucidaretur, ac multis etiā
 uulneribus confoderetur: idq; in his corporis partibus,
 quæ conspicuæ magis, magisq; sint oculis obuiæ: uide-
 licet ut q̄ maxime discruciatet eū, qui ^{parentem} genuerat: quoq;
 primo statim cōspectu perturbaret: miserabiliter inda-
 mabat, parentem implorans nō adiutorem, nec opitu-
 latorem: quippe qui senex iam esset, atq; inualidus: ue-
 rum domesticarū cladium spectatorem. Nam ego in-
 terim discesserā, autor qui fueram totius tragoediæ, re-
 linquens actori cadauer, scænam, gladium, reliqua quæ
 ad actum fabulæ pertinebant. At ille astans, ubi filium
 conspexit, quem habebat unicum: semiuiuū, sanguino-
 lentum, cæde conspersum, tum uulnera perpetua, pluri-
 ma ac letalia: hunc ad modū exclamauit: O nate extin-
 cti sumus: interempti sumus: tanq; Tyrāni iugulati su-
 mus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit?
 qui quidem iam dudū propter occisum te fili sum extin-
 ctus: nisi forte me tanq; senem contemnit, ac lento sup-
 plicio me cōficiat: prōducitq; mihi mortē: redditq; mihi
 cædem longiorē. Atq; hæc loquutus, ensē quærebat.
 Nam ipse inermis erat, propterea quod per omnia filio
 fideret: uerū ne is quidem deerat, ut qui iam dudū fue-
 rit à me paratus, atq; ad facinus futurū relictus. Euulso
 igitur è cæde gladio, atq; è uulnere exempto, ait: Dudū
 me occidisti: nunc finē malis impone gladiē. Ades patri
 lugenti solamen: senilemq; manū & infelicem adiuua,
 iugula.

implorare: et au-
 quidem inuenero die

scenam: om̄ his
 cadauer: doctus

Astare: byem/son
 minimum: habet
 Sohn:

mactator: dethen

prostratus: tempus

filium: vestitus

Exellere: yagman

inponam: fūmā
 solamen: frost:

iugulo: kelon:

iugula: erueitem

iugulare: septem

iugula, Tyrannū occide, luctu libera: utinam prior in te
 incidissem: utinā in cæde priorem occupassem locum.
 Occidissem quidem, sed tanq̃ Tyrānus duntaxat: sed
 qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autē tanq̃
 orbis occumbō: nunc tanq̃ cui desit etiam mactator.
 Atq; hæc ubi diceret, gladium adegit, tremens neq; sat
 potens. Cupiebat quidem: uerum non suppetebant ui
 res ad facinus exigendū. Quot hic supplicia? Quot uul
 nera? Quot mortes? Quot Tyrannicidia? Quot præ
 mia? Postremo, spectastis omēs iuuenem dudum pro
 stratum: nec exigui profecto, neq; mediocriū uirium
 opus: ac senem huic circutulum, atq; amborum sangui
 nem cōmixtum, libertatis illam & uictorialem uictimā,
 meiq; gladij facinora. At gladius ipse in medio ambo
 rum: declarans q̃ non indignum se domino præstitit
 testansq; quod mihi fidam nauasset operā. Id si à me
 ipso fuisset paratum, minus fuerat futurum. Nunc aut
 illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidē sum is, qui
 Tyrānidem sustuli. Caterum actio in multos est distri
 buta, quēadmodum in fabulis fieri cōsuevit. Ac primas
 quidē partes egi ipse. Secundas autem filius. Porro ter
 tias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inferuiuit.

LVCIANI TYRANNICIDAE, DES.

ERASMO ROTERODAMO

INTERPRETE,

FINIS.

T 2 Decla

DECLAMATIO

DES. ERASMI ROTERODAMI, NON IL

LA QUIDEM VERSA, SED QVAE

SVPERIORI DECLAMATIO

NI B LVCIANO VER

SAE RESPON

DEAT.

I MIHI CAUSA hæc iudices, apud cōcionē popularē quæ studijs potius, q̃ ex acto rerum iudicio duci cōsuevit, esset agenda: ac non magis apud iudices ex honestissimis ordinibus deletos, nimirum grauissimos sapientissimosq̃: nōnihil p̃

fecto uereret, ne omniū animis noua hac & insperata lætitia gestientibus, atq̃ (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus. Porro fauētes, beneuolosq̃ multo minus: quippe qui frontem modo, quasiq̃ personā huius negocij intuentibus: nō faciem ipsam propius cōtemplantibus uideri fortasse possim, in cōmuni totius ciuitatis gaudio: tum autē in causa tam populari, uelut importunius obstrepere atq̃ obturbare. Enimuero quum omnis affectus
inutilis

inutilis est ad recte iudicandū: tum ingens, intēperans, atq; exundans lētitia, nō solum iudicium omne funditus tollere solet, uerū etiam nostri sensus nō raro nobis eripere: præsertim (si quēadmodū hęc nostra) post grates diuturnasq; calamitates, ac ueluti tēpestatē sēuissimam, repēte prætēp spem (quasi portus quidam) fuerit obiecta. Quid aut tam acerbum liberæ multitudini, q̃p seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, q̃p libertas? Itaq; nō rebus modo ipsis, sed uel inanibus harum rerū uocabulis, plebis animā queant ad quidlibet impelli: maxime primis his aliquot diebus, dū gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet: dū lētitia remulencia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandū instituere non sinit. Verum uestra iudices singularis sapientia, perspicacitasq; nō hoc tantum scrupulo me leuat, uerum & hanc mihi fidutiā supeditat, uti sperem futurum: ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidētia, nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calūniabatur) sed solita mea, & (ut optinor) nota Reip. charitate suscepi: uobis nō modo nō inuidiosum, sed fauorabile, plausibilēq; uideatur. Etenim postq̃p uiderem manifesta quadam deorū beneuolentia, post diuturnam ac miserrimā illam seruitutē, toties Reip. uotis expetitam libertatem aliquādo contigisset nihil prius curandum nobis esse iudicaui. q̃p ut gratos

T ; nos

nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia fe-
 licitas esset profecta: quo uidelicet munus suum huic
 urbi proprium, perpetuumq; facere uellent: & consta-
 bilire, tueriq; quod largiri non essent grauari. Meminis-
 serimq; ipsidem in manu esse: ut eriperent ingratis, quod
 optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitu-
 dinis partes: intelligere uidelicet, cui beneficium acce-
 ptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diui-
 næ beneficentiæ gratiam referre possumus: si benefi-
 cium acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos
 autores referamus. Neque mihi committendum puta-
 ui: ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in
 deos ingrati, impij q; reperiamur. Neque enim isthoc
 nomine nunc perinde laboratur: ne hoc præmij pereat
 ærario, & huius lucris accrescat (quantq; id quoq; longa
 iam Tyrânide exhaustius est, quam ut inde temere da-
 ri præmia conueniat immerentibus) Illud agitur: ne
 dii immortales qui huius male consulta, nobis uerte-
 runt bene: hoc tantum munus à nobis tantq; ingratis
 reposcant. Si quod^{ha. quærat} ipsis solis, debetur^{neceps} honoris, laudis,
 gratiæ: id illis^{bona. sta.} fraudatis, in hominem contulerimus. At
 quem^{bona. sta.} homine obsecro? Nempe, qui quū priuatus con-
 tra leges iuuenē occiderit: atq; hac temeritate sua resti-
 tutæ libertatis periculosa^{periculosa} occasionem modo præbue-
 rit: idq; adeo imprudens (uti mox docebimus) nō uere-
 tur pulcherrimū Tyrannicidæ^{pulch.} titulum dijs^{caus.} eripere: sibi
 arrogare:

primus: host-
 fener der so
 agnoscit her:

^{atque} arrogare: Reipu. diem dicere, ac ^{atque} leges ipsas in ius uoca-
^{re} re: ciuitatem ingrati tudinis ream agere: nisi sibi totam
hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem iudi-
ces ^{factum} facinus speciosius Tyrannicidio: nullū dñs dignius:
^{38. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.} uerum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam
ultrapat immeritus. Nullum præmium honestius, illu-
striusq; q̃ quod Tyrānicidæ debetur. Sed hoc impen-
sius, accuratiusq; spectandum: ne temere decernatur in
digno. Per multa siquidem, per multa ad id requiritur:
ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio
dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc com-
petere, paulo post euincemus. Proinde quum non tole-
randæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum ho-
micidij, tum temeritatis pœnas debeat: eum a legibus
præmium omnium maximum petere: petere dixi, imo
flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius ar-
bitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori
sunt debitæ. Quæ cuncta quum postulare iure po-
tuisset: maluit tamen homo uerecundus, unico persolu-
to, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum, quod obno-
xiæ Reipu. quoties libido sit, possit impropere. Tum
illud utrum risu potius, an odio dignū existimē: quod
in tribunalibus, quod apud ornatissimū seuerissimorū
iudicū cōfessum, Thrasonē quendā nobis ē comœdia
retulit. Sensistis iudices, ut ē corona pleriq; risum tene-
re nequierint, dū psonatus iste Hercules tragœdiā illā
suam

^{vercerem pro: heit vir}
^{gencht: vir mēdē}

^{rem agere}
^{quā sēm}

^{uspare: gū sēbēv}

^{deronare: erkennen}

^{postulare: heysen}

^{flagitare: vgt heysen}

^{dependere: galen}

^{maluit: heit heit malen}

^{impropere: vgt heit}

^{confessum: bannader}
^{sighen =}

^{personatus: vgt}

suā nobis recitabat: de sese terq; quaterq; Tyrānicida
 de sapiēte illo gladio cōmilitone suo, qui per se prudēs
 senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collo-
 cetur, domino in deorum numerū relato. Dñj boni, qui
 bus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud
 nobis suū ornauit, iactauit, exaggerauit: q̃ militari ia-
 ctantia, q̃ Stentorea uoce, q̃ fastuoso uultu, q̃ arrogā-
 tibus supercilij, q̃ stupidis oculis, suū ipse uobis ento-
 mium detonabat: Quaslo iudices, ut etiam nunc homi-
 nis uultum diligenter attendatis: nonne uobis minita-
 ri uidetur: nonne dicere: ni mihi prēmium decreueri-
 tis, haud feretis impune, incolūmi diuino, illo meo, ac
 fortissimo gladio: qui uel sine me, meas uices ubi lube-
 bit, acturus est. Quis tandem istam ferat iactantiā, uel
 in eo, qui uere Tyrannū occidisset: Hec quoq; me cau-
 sa iudices (neq; enim inficiandum est) cōmouit, ut huius
 obliterē petitioni: uel magis, ut immoderatā arrogan-
 tiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Vi-
 debam iam inde ab initio, quū certatim uniuersa ciuū
 ras dñs libertatis autoribus grātaret: ut hic, sese ira tu-
 mens in medium ingesserit: q̃ indigne tulerit uictimas
 dñs seruatoribus immolas. Sibi hūc honorem eripit
 sese unicum esse restitutæ libertatis autorem prodamita-
 bat: leges, aras, focos, omnia publica, priuatāq; suæ de-
 xtræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum
 deniq; iudices auguramini: si ad huius intolerabilē ia-
 ctantiam,

committor: mit. breg.

hic relatio est

omare: p̃m
actare: nemo

detonare: chudon
actatore: p̃m

tu no impune fore

obscure: uideretur son

Empire: nemo

Etantia, uestra autoritas, uestra cōprobatio, si præmiū
 quasi pignus atcclerit: Quid, nisi ut Tyranno submo
 to, alter quidam huic ciuitati paretur: qui uentosa lin
 gua, gloriæq; quasi Tyrannidē quandā exerceat. Qui
 quotidie nobis odiosam istam suam Tragœdiam inge
 rat: quotidie dextrā istam Herculanā, & gladium pro
 digiosum minitetur. Vtrum est hoc iudices Tyrānide
 liberari, an mutare Tyrannum? Videtis ipsi q̄ minaci
 fronte me iam obtineatur. Quid mihi succenses? Quid
 minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi no li
 cebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere) uti,
 quū tu sicabutare: qui liberū tibi putaris (id quod etiā
 in proscenio leges fieri uetant) crimē tam atrox, tam ca
 pitale in ciuem impingere, tantū quia lubuit: idq; apud
 iudices iuratos, in tam frequēti ciuiū corona, quod ne
 queas uel leuissimo confirmare argumento. Si quidem
 q̄ reliqua gloriose, tam illud impudēter dicebas, mihi
 nullam fuisse causam, quare tibi contradicendi partes
 susciperem: nisi quō Tyranni necem, quæ me discrucia
 ret scilicet, ulciscer. Quō quidem tuo exemplo si uici
 sim in te liberet uti, mox intelligeres q̄ atrocia, quanto
 probabilius in te possint retorqueri. Nam tuū istud tā
 inuidiosum (quēadmodum tu quidem existimabas) cō
 iutium, me longe minus etiā territabat, q̄ (quod uulgo
 dicunt) ex pelui redditū fulgur. Etenim præterq̄ quod
 neq; affinitas, neq; cognatio, neq; necessitudo, neque

V emolu

emolumentū, neq; prorsus alia res ulla mihi cū Tyran-
 no intercessit: quā mea referret illum uiuere, sine qui-
 bus rebus nullam in quēq; criminis hærere suspiciōē,
 tu quoq; scires: nisi nūq; tribunalia uidisses: ac nisi ho-
 die deuiū te lucelli spes fecisset iureconsultū. Equidem
 arbitror, meā fidem, integritate, pietatem, totāq; meā
 uitam sic huic Reip. spectatam esse: ut isto crimine tibi
 potius improbitatis odium, q̃ mihi suspiciōē ullam
 conciliaris. Vides q̃ multis adductus sim causis, ut tibi
 obliſcerem. Deniq; (si scire uis) bona ciuiū pars id à me
 enixissime flagitauit, ut sui patrociniū aduersum te ca-
 peſſerem: negantes sibi uideri Tyrannide liberos seſe;
 nisi te à Tyrānicidæ præmio deſcerem. Non quod pu-
 deat homini debere hanc felicitatem: tamen id quoq;
 durum, ei debere qui sic impūtet. Sed debere arrogāti,
 sanē q̃ moleſtum eſt: at debere, cui nō debeas: iſthuc ue-
 ro non grauiffimū modo, uerū etiam ſtultiſſimū. Equi-
 dem ne lenoni quidē, uel uerbo refrager, ſi modo is pro-
 mereatur: ſed obnoxiū eſſe tam importuno impurato-
 ri, tū qui nihil iuuerit: id uero bis miſerū eſt, bis ſtultū
 eſt. Nullus enim inſolentius exprobrat beneficium, q̃
 qui quod nō dedit, id uult dediffe uideri. Sed mihi
 hi nullam eſſe cauſam quā tibi me opponerē, niſi quia
 ſic animo lubitum ſit meo: proſecto nihil habes quod
 mihi iure ſuccenſeas. Etenim quum apud iudices tam
 ſanctos agatur: ſi uere præmiū meruiſti, non tibi hono-
 rem eripio:

hære. anhangem

obliſcere: uideri

capere: anhangem

deſcere: obliſcere

me pulet illud rei

arrogans: ſtultū

reſtate uideri ſtultū

inſolentius: hoc hæc

Exprobare: ſtultū

ſimile: ſtultū

opponere:

Enare: huius

rem eripio: uerū etiam uehementer illustro: quando nō
 paulo magnificentius est tyrannicidæ præmiū euicisse, *Emere: gaudium*
 q̄ tulisse. Sin minus, æquus deniam dabis: si boni ciuis
 fungor officio: si nullo meo emolumento Remp. debiti
 præmij ream defendo: si stultitiæ crimē, si imprudentiæ *Defendore: bellum*
 infamiā à ciuitate depello: si non sino, ut nostro omniū *infamia: periculum*
 periculo hæc urbs in deos existat ingrata: Postremo si *Depellere: ducere*
 deorum immortalū causam ago, quibus honorem de- *Interdum: abigere*
 bitū tu conaris interuerrere. Vel hinc sat liqueat, quan- *habitu: premium*
 ta religione reliquā causam egeris: qui statim ingrediēs
 tam impudenter sis calūniatus. Contradicit igitur con- *calumniatus: falsus*
 tra Remp. fauet Tyranno. Quanc̄ ego illud quoq̄ li- *facere: iudicem*
 beræ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel Tyrānorum cau-
 sas citra fraudem agere licere. Neq̄ tamen à uobis po-
 stulo iudices: ut uel mihi prosit in causa hoc meum erga
 Remp. studium, uel huic obsit tam insolens arrogātia: *insolens: ingratum*
 imo non deprecor inuidentiæ suspicionem: nō refugio *deprecor: significat aliquid*
 uel atrocissimā illam, quam iste mihi conabatur impin- *propulsi: et quodā modo*
 gere, inuidiam: ut Tyranno fauisse uidear: nisi certiori- *deprecare*
 bus, quā ut à quoq̄ refelli possint, argumentis euin- *impugnare animam*
 co: nisi demum & aduersario persuādeo, modo ne ter- *habet enim legem*
 giferentur, ut q̄ maxime ciuilit̄ quis agat, nullum ei *per se: hoc redem*
 deberi præmiū: Sin exactius, seueriusque, poenam *terrore: non vult*
 etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quā potest *agere: se vult*
 breuissime facio: quæso iudices, ut me attentis animis
 atque auribus audiatis. Meministis Iudices: ut iste

inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos po-
nere, id unū spectare iusserit, quantis malis Tyrannide
simus leuati. Hoc passim inculcabat: hac re bonā oratio-
nis partē occupabat: nihil nos aliud perpendere uoluit,
nisi quod grauem seruitutem tolerassemus, nūc optata
libertate frueremur. Nimirum id tantum, uos spectare
uoluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neq; eū
hoc in quæstionē uenit, q̄p̄ misera sit Tyrānis, q̄p̄ optan-
da libertas. Sed de illo cognoscitis iudices: quū libertas
huic urbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius
uirtuti debeat. & an id quod eū cum huius facto
coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum ui-
deri oporteat. Relegam autē eadē uestigia, quibus ipse
in causam ingressus est: quod equidem refellēdi genus
simplicissimum esse puto: sequarq; partes illas, quibus
iste rem sequit: id nimirum agens, ut quēadmodum in
geniosi cōuiuatores iisdem carnibus alio atq; alio mo-
do coquēdis, cōdiendisq; efficiūt, uti multa opsoniorū
genera uideātur: itidem iste nobis ex unico homicidio
multa facit tyrānicidia. Repetā igit̄ ordine gradus illos
q̄bus iste facin⁹ suū sibi uisus est mirifice attollere, & in
quibus idētidē restitabat. Quod si me deturbāte, uel in
uno quolibet consistere poterit: tū ipse sese uictorē pro-
nūciat licebit. Quot tyrānicidia, inqt, quot præmia? Pri-
mum quod uolui: deinde quod conatus sum. Tum autē
quod filium occidi plusq; tyrannū. Postremo, quod pa-
ter ob

sublata
Tyrannide in
nos

Exemplum

Refellendū: uerum

condere: nint guttis
hogens: —
co

Similitudo quod
Tyrannide restituit
in hunc

conare: uideri
attollere: uel hoberi

ter ob mortē huius sibi necem cōsciuit. Principio quod ^{ille consensit iudi}
 uoluit iudices: quis non leuius esse uideat, q̄ ut sit refel- ^{refellendum.}
 lendum: nisi quod iste tāta uoce intonabat, toties incul- ^{reuerentem}
 cabat, quod Tyrānū uoluisset occidere: atq; id (ut nihil ^{solent. ut sit iudicem}
 iam accederet) tamē prēmio dignū assueuerat. Quid ^{assueuerat. sagem}
 autē tam ridiculum, q̄ nudā uoluntatis prēmīū à lege ^{flamine. ut sit iudicem}
 flagitare: quā adeo nihil ad se pertinere putat, quid ue- ^{legis}
 lint, aut in animo statuant homines: ut neq; poenā irro- ^{perperam. vincti}
 gent, siquid uelis modo perperam: neq; prēmīū osten- ^{seruare modum}
 dant, siquid officiose uelis: uerū id unūquēq; uoluisse in- ^{perperam. cholitis}
 terpretatur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergo ne, in- ^{confere}
 quies, nō magna facti pars est uoluisse, quod quidem ^{abolita. uolens}
 arduis in rebus uel solū sufficere solet: Recte sanē. Sed ^{gestata hinc. d. har}
 apud deos modo: quippe, quibus solis perspicuum est ^{reuerentem}
 quid nolis aut uelis: ab his prēmīū expectandū, siquid ^{ad perta. ex fere}
 pradarum animo conceperis. Lex hominū uices agit ^{deprehensa. uolens}
 & quid in obscuris illis sinuosi cordis specub⁹ mortales ^{reuerentem}
 agitent, adeo sua referre nihil putat: ut (nō dicā) abdita ^{reuerentem}
 aut suspiciosa: sed ne ea quidē admittat, quā populari ^{reuerentem}
 sunt opinione, famāq; iactata. Postremo ut non nisi cō- ^{reuerentem}
 perta recipiat: nō audiat nisi quā sunt certissimis argu- ^{reuerentem}
 mentis deprehensa, probata, euicta. Cedo quod est fa- ^{reuerentem}
 cinus tā nefariū, cuius simplex uoluntas in crimen unq̄ ^{reuerentem}
 est uocata: Ista iudicia Aeaci, Rhadamantiq; tribunali ^{reuerentem}
 bus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid fe- ^{reuerentem}
 ceris adferro. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium ^{reuerentem}
 V 3 minatur,

minatur, quod in animo statueris: quæ tãdem est impu-
 dentia, p merito quod præstare uolueris duntaxat, per
 inde quasi præstiteris, à lege quasi præmiũ postulare.
 Quæ quidem quũ id unum sit comparata, ut maleficia
 uel deterreat, uel coerceat: multoq; magis ad eius partes
 pertineat, nocentibus progare poenam, q̃ bene meren-
 tibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrā-
 bimus) posteaq; in criminibus non accipit infirmatio-
 nẽ meræ uoluntatis: quæ so te, in petẽdis præmijs osten-
 tationem uolũtatis admittet. Quis autem est ciuiũ uel
 quantũlibet ignauus, qui non uelit Tyrannũ occidere,
 si tuto liceat. Quis nõ uel leno, saltem emolumentu cau-
 sa uelit. Deniq; quis non facile simulare possit uoluisse
 se: uidelicet quo præmiũ grãtis auferat. Vis itaq; dicã,
 quantũ hoc totum habeat momentũ, uoluisse occidere.
 Nẽpe perinde est, quasi te somnariis occidisse. Par pari
 pensari conuenit. Qui præstitit beneficiũ, ei lex benefi-
 ciũ repẽdit: at qui bene uoluit tantũ, ei quid debet, nisi
 ut uicissim bene uelit Resp. I nunc, & hoc in gradu nos
 iube consistere. Rem tam eximiã, inquis, animo uersaui,
 statui, decreui: an præmiũ negabitis. Non fraudaberis
 præmio, si isthoc nomine postules: uerum illud interim
 præmiũ ferēs: uelut homo nimium perfictæ frontis, irri-
 sus, explosus, exhibitus discedes: quem nõ puduerit id
 à lege postulare, quod ne leno quidẽ ausit à quoq; pe-
 cere, ut rem pro uoluntate auferat: nemo tã uecors qui
 concedat,

Falsum uenerem

ad

propositione hostis

Erogare penam:

o tentare:

Simulare hostis
gentem hunc

Ego somnium

Rependere uiderem
gestum:

Regere: ab hagen

Explodere: uerfor
concedere:

concedat, ut uoluntatē nescio quā, hoc est minus q̄ uer-
 ba precio redimat. At nō uolui tantu, inquis: uerum &
 perditatus sum, ascendi, submoui satellites. Primum
 isthuc tu quidem consule facis, quod de gradu illo desi-
 listi, in quo nimis profecto incomode stabas: quāq̄ ne
 in hoc quidem multo cōmodius constiteris. Nam etiā
 si paulo minus absurdum uideatur: hāud ita multo mi-
 nus impudens tamen est: quū lex palam præmiū decer-
 nat ei, qui factū præstiterit: te quod conatus modo sis,
 præmiū polcere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te
 legibus, quod per illas est cui priuato cū ciue priuato:
 Age quid si quis ciuiū tecum inisset contractum: ita ut
 ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses:
 mirum ni suo uterq̄ periculo: atq̄ is nondū præstita cō-
 ditione, nūmos his uerbis abs te petat: Cedo mercedē,
 conatus sum, tentauī, adnissus sum: an nō p̄tinus impu-
 denti hominī respōdebis: Cedo cōditionem? Nam de
 tuo conatu quid mea refert, quādo quidē effectū abs te
 pactus sum, nō conatū. Puta totidem uerbis tibi nūc re-
 spondere legem: Agnosco contractū: non muto pacta:
 debeo præmiū: sed si tu conditionē præstitisti: si Tyran-
 num occidisti. Verbis aut obligantur, aut absoluntur
 homines. Si conato pollicita sum præmiū, non grau-
 bor dare: sin ei qui facinus peregrisset, quod tandem ius
 est te ferre quod es stipulatus, me nō ferre qd' sum pa-
 cta: In priuatis ac minutis cōtractibus, nemo tā impro-
 bus inue-

constitueris

prestare: balteum

bus inuenitur: ut ^{premiu} luctum conditione promissum postu-
 let, non ^{prestita} praestita conditione: nemo tam stultus ut det, si
 quis postulet: & tu à Rep. maximū omniū premiū po-
 stulas, quod conatus modo sis: Nihil mihi nisi nugas
 adfers: donec illud unū audiam, quod te praestare opor-
 tebat. Volui, inquis: ascēdi, perituri custodias, submotū
 satellites: quātulū iā est illud qd' superest: Quid adhuc
 desyderas? Nēpe nihil in te desydero praeter illud, cui
 soli debebatur premiū. An non intellexisti in istiusmo-
 di contractibus duplex esse periculum: quorū alterū ad
 hunc tantū, alterū ad illū proprie ptineat: uidelicet per
 soluēda mercedis, & praestāda cōditionis. Ego meo pe-
 riculo premiij depēdendi onus recipio: neq; tua referre
 putes, neq; refert q̄ angusta mihi res, unde corradēdū
 quod debeam precium. Tu itidem conditionē tuo susci-
 pis periculo: neq; mea quicq; interest, quo sudore, quo
 periculo sit ea tibi praestāda. Totā istam curam, totū
 hoc negotium tibi relinquo. Quod si ego iam praestita
 abs te conditione, cōmemorem tibi in agris meis male
 prouenisse segetes: merces naufragio periissem: nihil auel-
 li à malis debitoribus: non sine graui dispendio cōflari
 posse pecuniam, quam tibi debeam: dic obsecro: nonne
 nugas agere me dices, negans horum quicq; ad te per-
 tinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia
 numeretur. Neq; quisq; est iudex tam iniquus, quin te
 tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchre satisfactum existi-
 mas,

nugas sunt verba

premiu

Recipio: ut in nemine

Septimum Schuldig
dependere premium
angusta enda

provenit

amalis debitoribus

Quidam: Vexogendo
dem
merans Kistman

mas, si tu mihi tragediam adferas, quantū adieris peri
 tuli, quantū sudorū, quantū uigiliariū exhauseris, dum
 studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) ca
 lumniosior, scrupulosiorq; q̃ ut legibus tam occupatis
 conueniat, alienā expendere uoluntatē, alienos penicu
 lari conatus: quorū suorum quisq; nimio solet æstimare:
 non suos difficile est ad amissim perpendere. At facti,
 facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitione ca
 di hanc reliqua omnia consuevit metiri. Tamen si non
 piget, interdum æqui boniq; rationem habere. Verum
 in his litibus, quæ de uetere illa formula pendent, inter
 bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neq;
 ui, neq; dolo coierunt: quid est quod à præscripto reter
 tur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid uisi
 Circūspice: & si potes usq; inuenire exemplū, non nego
 præmiū. Sæpenumero in pugilum Olympicis, sæpe in
 certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo: num quan
 do uidisti quentq; tā impudentē, qui palmā sibi hoc no
 mine uendicaret, quod strenue certasset? Nō arbitror
 atq; id in re penē ludicra, certe ad uoluptatē coparata.
 Et tu in tam serio, omniumq; splendidissimo negotio, id
 tibi postulas, quod in scanicis illis pudeat uel impudē
 tissimū tentare? Age quoties & illud uidisti euenire: ut
 q̃ sese fortissime, doctissimeq; gessisset in cursibus à præ
 mio longissime abesset, & ignauissimo faueret euetus?
 Habeat ille sanē, quod causetur: excidisse habenas, con

X sternatum

sternatū equū, fractam rotam: iacet se uel arte, uel uiri-
 bus tāto præcellentiore, quāto Therſite præſtitit Achil-
 les: niſi metā prior attigerit, profecto poſtulādi præmi-
 ius nullū habebit, fortunā ſuā incuſare licebit. Cæterū
 Agonothetæ nō indignabitur, ppter ea quod hoc ani-
 mo in certamē delcēderit, ut eius uteretur cōditione: id
 eſt, ita demū præmiū ferret, ſi uirtuti fortuna fauere ui-
 ciſſet. Alioqui ſi conatui, nō tantū effectui præmiū de-
 beretur: tot palmis eſſet opus, quot in Olympicū certa-
 men ueniſſent. Quāq; in huiusmodi ludis, qui ſolēni-
 tatis, uoluptatisq; gratia proponūtur: fit interdū, ut ui-
 ctis quoq; præmia ſtatuatur, nō hōnoris, ſed ſolatij gra-
 tia: uerū ſeris in rebus atq; adeo periculosis, quānam
 obſecro lex unq; mercedē ſtatuit, niſi ſiquis facin⁹ per-
 egiſſet: & ita perēgiſſet, ut omnis numeros imple-
 rit: A quo tu quantū abſis, mox audies: nam nunc de conatu
 tantū agimus. Lex igitur ciuicā promittit coronā ei, qui
 ciuem in bello ſeruarit. Quis unq; ad hunc honore uel
 aſpirauit: qd' ſe telis obiecerit: quod nō ſine multis ui-
 neribus diſceſſerit: Profecto niſi ciue ſeruato, nemo ci-
 uicam petit. Quis unq; his uerbis muralē petijt: Acri-
 ter cōtendi iudices, ut mōenia ſuperare. Omnia feci: ſed
 depulſus ſum. Quātilibet eniſus ſit, niſi cōſenſo mu-
 ro, nemo tā inueſecundus, ut muralē coronā ſibi debetij
 dicat. Obſidionalē nemo ſagitat, niſi depulſa obſidio-
 ne. Poſtremo nullus honos petij, niſi ab eo q id effe-
 rit: ad

Tartarus remittit
 agere: reagen

Agonothetæ
 meritis

Vincere liber hominem

promittere: perhibere
 Apponere nudi hengen
 omnino: obſecro

ſit eniſus vnder totum

ritrad quod honor intulit. Qui nauim in tepestate deser-
 uerit, ad litus perduxerit: huic ex lege uendicatio est earum re-
 rum, quae nati uehebantur. Quorum attinet hic tua iacta-
 re perniciam, fideles, pericula, conatus? Nihil non feceris, quod
 naue intutum reduceres: sed uictus tepestate deleruisti:
 audebis quicque ex his quae sunt in naui, tibi uendicare?
 Aut si ausis: futurum speras: ut quisque te uel pilum linat at-
 tingere? Non opinor. Siquis unque ouatione, supplicatio-
 nem, triumphum obtinuit, quod ad uictoriam omnibus pernis
 esset enisus: quod grauiter se gesserit in bello, nisi superior
 discesserit: nisi praescriptum a lege numerum hostium fuderit:
 aude & tu tibi pramium promittere, quod tyranicidium sis ag-
 gressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine
 tibi noua spe blandiri: desine inaudito exemplo postulare,
 quod sperare sit improbissimum, dare postulari stultissimum.
 Noli nobis comemorare, quamto capitis periculo murum
 arcis conscenderis: qua uirtute satellitium Tyranicum perru-
 peris: alios depuleris, alios occideris: quorum maximam
 partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyranicide:
 pramium, duobus dumtaxat uerbis est opus: Tyranum occi-
 di. Quatumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi
 tyranicide debet pramium. Alioqui quod dices si eodem illo
 die, quod tu arce conscendisti, promulti pareter aggressi, sua quisque
 uirtute freti: quorum nemo tamen tyrannum interemisset:
 utrum omnes tyranicide pramio potietur ex aequo, nem-
 pe quia conati? Age quid si multis strenue re aggressis,

uni cuipiam, qui sit omniū ignauissimus (ut nō semper
 uirtuti respondet fortuna) eum cōtingat interficere: am
 nō prāteritis reliquis hic unus honorē auferet? Quam
 obrem tandem? Nō quia plus adierit periculū: sed quo
 niam id confecit, cui lex honorē decreuit. Hic tu fortasse
 rursus incipies deplorare, frustra sumptā operam: nega
 bis aequū esse uirtutis egregios conatus merito fraude
 ri prēmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ
 tandem potest esse iniqua conditio, quā nemo compel
 litur accipere, nisi cui cordi sit? Quantūlibet iniqua con
 ditio proponitur: eam nimirū facit æquissimā, quisquis
 suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exēplū
 conferre) quid iniquius, q̄ uel summū artificem ab im/
 peritissimo superari, si modo iactus commode cadat?
 Atq; id adeo nemo tanq̄ iniquū causatur: propterea
 quod cui lusus huius lex non p̄batur, ei liberum erat
 non suscipere. Itaq; lex qd p̄stari uelit, id palam atq;
 in medio proponit. Quid abs te p̄stari possit, id tibi
 relinquit expēdendū. Illa nihil mauult, q̄ ut res q̄ opti
 me cadat: quod si postea q̄ nihil iam intentatū relique
 ris: quo minus effeceris, per fortunā stetit: intelligis (opi
 nor) nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunā, si ita
 lubet, in ius uoca, cū lege nihil tibi rei. Quæ ut nihil pro
 mittit, ita nihil debet, nisi p̄stanti. Neq; uero ~~en~~
 iudices, istud à maioribus q hanc legē tulerūt, sine
 summa ratione fuisse factū, ut conato prēmii non esse
 statuendū

Ex Ammonio.

statuendū putarint. Videlicet illud cauerunt: non tantū
 ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de cona-
 tu lites inuitarent: uerū etiā quod intelligerēt tyrānicidij
 conatū non posse, nisi summo ciuitatis periculo suscipi.
 Vnde futurum prospiciebant: ut si conatui præmiū sta-
 tuissent, temeritate conantiū Resp. subuerteret potius
 q̃ restitueretur. Etenī Tyrānis quid aliud est, q̃ graue,
 capitalēq; ciuitatis hulus? Huic si quis medeat, ei mer-
 ces digna proposita est: quā ita demū ferat, si remediū
 præsentaneū attulerit. Verū huic malo neminē oportet
 admoliri manū, nisi certū artificem: qui sua diligētia pe-
 ritiq; fretus, nō sinat hoc licere fortunæ: ut dum ipse sa-
 lutē dare conatur, illa uitā penitus eripiat. Quid: utrū
 tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmio iudi-
 cas inuitandū esse: an potius pœna deterrendū, nisi qd
 conatus est quispiā, idem præstiterit? Nec illud te suble-
 uat, quod mihi uidebare ratio cinādo colligere: quū lex
 in maleficijs pœnam irroget simplici sceleris molitioni:
 par esse, ut multo magis in benefactis conatus habeat
 rationē. Nam oportere legē multo p̃pensiore uideri ad
 cōpenlandā uirtutē, q̃ ad retaliandā culpā. Atq; uide
 q̃ hic tota erras uia. Principio nō animaduertis hoc ty-
 rannicidij facinus toto genere à reliquis discedere: pro-
 pterea qd aliorū molitio cū priuato molietis periculo
 modo cōiuncta est: huius cū publico Resp. discrimine
 copulata: ut temere moliri tyrānicidiū nihil aliud sit, q̃

temeritate priuata rem omniū prode. Deinde lex nec
 in quouis crimine, nec qualēcūq; conatū in quæstionē
 uenire sinij; uerū in paucis dūtaxat: quæ uel propter in-
 signē atrocitatē hoc odij merētur: uel eiusmodi sunt, ut
 prius exitiū adferant, q̄ conatus dent significationem.
 Quod genus, parriciū, ueneficiū, proditio. Postremo
 nō uides nihil esse simile, totaq; natura, rationeq; discre-
 pare: poenæ legitimā irrogationem, & honoris largitio-
 nem. Nam alterū quidē propriē legū munus: alterum
 quasi quādā de iure cōcessio, legisq; candor (ut ita dixe-
 rim) quidā est. Hoc ita habere sic demū intelliges: si re-
 putes, q̄ multa sint quæ lex iubet, addita poena ni pa-
 reas: q̄ multa itē uetet, nisi obteperaris, suppliciū mini-
 tans. Cōtrā, uix unū atq; alterū esse, ad quā prēmio sol-
 licitet. Quādā em̄ eiusmodi sunt, ut durū ac seruire ui-
 deat ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, uxore
 ducere: operā dare liberis. Hic lex nimirū urbani? ac ue-
 recūdius tecū agit: patris, nō magistratus sumit habitū:
 precio ad id inuitat, qd̄ alioqui gratuito te præstare de-
 cebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, ut à quouis
 nō improbo ciue præstari uelle oporteat: tamen & for-
 tiora uidentur, q̄ ut à multis præstari queāt: & periculo-
 siora, q̄ ut multi uelint suscipere. Nā inhumanū uidet
 cuiq; uitæ suæ contemptū imperare. Ad hæc igitur præ-
 mio animat, quasi q̄ calcar addit uirtuti. Proinde non
 oportet hanc legum indulgentiā longius trahere, q̄ ad
 quæ

prode: uirtutem

in rebus
 arguitur
 in rebus

parere honoris
 simile honoris
 hoc uirtutem est
 ducere uxorem
 operam dare liberis
 ad egerem inuicem

imperare: uirtutem

quæ semet ipsa ^{leg} astringit. Nec mirandū est, si ^{alio} atterior. si
 uigilantior, si ^{exigenter} exactior est in proprio, naturalisq; munere
 suo, q̃ in eo in quo p̃ tēporis ratione in alienas partes
 descēdit. Huic astipulat illud, qd' nouis etiā criminibus
 exemplū, aut nouū noua lege solet institui, aut à simili
 lege mutuo sumi. Neq; tamē idem fieri cōsueuit: si quis
 quid noui facinoris cū laude patrauit, ut præmiū à cō
 simili cōstitutione ^{leg} decernatur: nisi lex ^{leg} extet, quæ nomi
 natim honorē statuat eius facto: quod roget, uix habe
 bit: qd' postulet, haudquaq;. Quir em̃ legi necesse sit
 passim ciuiū suorū officiū mercede ^{redimere} redimere: qñquidē
 ne sit impunita improbitas, id publicitus omniū refert
 at probus esse nemo gratis potest. Quid aut̃ est quod
 non uel gratus patriæ debeat ciuis: cui si uel animā im
 penderis: quid mirandū, si quod acceperas, id restituis?
 Ut supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium
 persoluas: non præmiū illico tibi debeat, si persoluas.
 Itidē: si quid in leges ^{relinquas} comittas, nō potes effugere suppli
 ciū: at non statim illa tibi præmiū debita sint, si quid
 cū officio ^{officio} tēceris. Nam si ciues omnes sese in officio cōti
 nerent, ne opus quidem esset ullis legibus: quippe ^{leg} quæ
 non ad bonos mores comparatæ, sed malis è moribus
 natæ sunt: id quod uere uulgo dictitant, ac pharmaci ui
 ce fungantur. Finge itaq; nullas esse leges: quemadmo
 dum de aureo Saturni ^{saeculo} saeculo fabulantur Poetæ, suo
 quēq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire be
 nefacta,

nefacta, quod nulla lex præmiū decernat: Vt lex non
 minat nisi improbis: ita nō pollicetur optimis ciuibus.
 Quorsum em opus pmissio, quū uirtus absoluta abun
 de seipsa cōtenta sit: Proinde petere quod illa non sit
 pollicita, profecto plus q̄ impudētissimū est: improbe
 flagitare quod ea candide ciuilerq̄ p̄miserit, ciuis est
 probitatis nō satis spectata. Tu quid merueris, paulo
 post excutiet: interim finge sanē præcipuā quandā uti
 litatē attulisse, cui tamen ex lege præmiū nō debeat.
 Vtrū protinus clamitabis intrugiferum fuisse officiū:
 ciuitatē in ius uocabis: plebem ingrata uociferabere: mi
 nitabere iudicibus, nisi tibi mercedem ex animi tui sen
 tentia decernant. An potius ipsam uirtutē abunde ma
 gnum sui præmiū iudicabis: oblectabis te cōscientia re
 ctis: hunc esse maximū fructum officiī dūces, qd' de alijs
 extra tuū emolumentū benemerendo ad deorum beni
 gnitate uidearis accedere. Nimirū hæc tibi futura sunt
 satis, si modo ciuis sis optim⁹. Quod si nō cōtētus istis,
 aliud adhuc nescio qd' præmium delyderes: certe maxi
 mo proximū est gloria. Hoc tu iā propemodū tulisti.
 Quāto metiris p̄cio, uolitare p̄ ora mortaliū, celebrari,
 laudari, digitis notari mille, oculos omniū in te conier
 ctos circūferre. Ista, inquā, uel maxima præmiū pars: nā
 pecunia sanē q̄p̄exiguū momētū adfert. Tu conatus dū
 taxat es: permagna portio, uel caput potius ipsum, tu
 deest facinori. At quū interim his rebus frueris: dū non
 occiso

oblectare. Volūptatibus
 et nona vīgilia

occiso Tyrāno, tamē uelut Tyrānicida celebraris: quā-
 so te, quantulā pars abest à tuo prēmio, quod laturus
 eras, etiā si Tyrānū occidisses. Postremo isthuc ipsum
 prēmīū penē dixerim inuidendū mihi uidetur: quod
 iam tibi licuit toties Reip. Tyrānicidiū imputare: quod
 in celebri iudicio tibi contigit honestissimū prēmīū fla-
 gitare, & in tā frequenti theatro spectante Rep. magni-
 ficam istā tuā tragœdiā peragere. Mihi uidetur iudices
 beneficiū tulisse gratiā, quisquis exprobrare beneficium
 potuit. Tu fortunā, tu deorū munus imputas ciuitati:
 & sunt fortassis, qui tibi libertatē acceptā ferāt. An hæc
 tanta prēmia cōtemnis: quæ uel uero Tyrānicidæ suffi-
 cere debuerāt: nisi lex maluisset prēmio conatū ab effe-
 ctū distinguere. Quāq; nullū me herde prēmīū magis
 cōgruit ei, qui Tyrannū conatus sit occidere, nec occide-
 rit: q̄ ut illi contingat Tyrānicidæ prēmīū sperare, nec
 ferre tamen. Hicne erat ille gradus, in quo nos tecū cō-
 morari iubeas. Quāq; hoc nomine tuus conatus min⁹
 promeret prēmīū: qđ aliorū pposito fortunā modo
 defuit, tibi uolūtas, ut ais. Effecisti qđ uoluisti: id quod
 erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iādudū aliū gra-
 dum (ut uideo) circūspectas, in quē te recipias. Nam in
 hoc q̄ citra omnē prēmij spem cōsistas, intelligis. Age
 sequemur te p omnia: & aliudg alio fugitantē pleque-
 mur, nec usq; siquēmus cōsistere. Atqui nō tantū aggres-
 sus sum, inquis, uerū etiā occidi: nempe filiū: atq; id faci-
 nus in

nus in duo secas Tyrānicidia: & quod filium sustuleris.
 plusq; Tyrannū, tum Tyrānidis successorē: & quod pa-
 renti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo
 mox: nūc hoc cuiusmodi sit inspiciam. Parentē ais abs-
 te, iugulato filio, eadē occisum opera. Negas em̄ refer-
 re, qua uia peremeris, modo sustuleris: imo splendidius
 istuc uideri uis, quod tuo quidē ense, uerū ipsius dexte-
 ra sit interemptus. Hæc tā honesta iudices oratio possit
 parū attentū fallere: præsertim hoc rem lucis illis suis &
 phaleris uenditātē, dum nobis ob oculos ponit ualidū
 illū, florentēq; iuuenē, sic patri adamatū, crebris uulne-
 ribus confossum: parentē senē miserū, illi circūfusus, eo-
 dem exanimatū ense, sanguinē utriusq; inter se confu-
 sum. Ista quidē dictu splendida: sed quid ad tuam cau-
 sam attinent? Nemo tam cæcus qui nō uideat: nemo tā
 effrons qui neget, spectaculū illud multo omniū iucun-
 dissimū extitisse ciuitati: quū senem Tyrannū iuueni ui-
 deret incumbētē, exanimē exanimi: & in altero gaude-
 ret sese leuatū malis præteritis, in altero futurorū me-
 tu. Hæc quū per se maxima, quū Reip. sint gratissima:
 quid attinet uerbis exaggerare? Illud unū in hoc iudi-
 cio uertitur: utrū tibi acceptū ferri oporteat, quod pater
 sine cōtrouersia Tyrannus occisus est, an fortunæ, supe-
 rumq; dexteritati. Quod em̄ tuo gladio pemptus est,
 id uero q; est futile, nihilq;. Quid si tuo gladio ab eo q
 eū utendū abs te rogasset, Tyrānus esset necatus: num
 tu protinus

Vide Hadrianum
 Filium fallere

homo simile

tu profinus Tyrānicidæ præmiū petiitū uenires? Lex
 occisori pollicetur honorē: tū eū iugulasti, de quo or-
 te cōtrouerſum eſſe poterat, Tyrāni nomine cenſendus
 eſſet, necne: eū de quo nihil erat dubitationis, reliquiſti.
 Si prudens, prudēs excidiſti à præmio: ſin metu, multo
 minus etiā cauſa eſt poſtulādi muneris: uerū illud tute
 uehemēter urgebas, uti prudēs uolensq; reliquiſſe uide-
 rere. Sed quod tandem erat iſtud tū conſiliū: quū tibi
 ſic in manu eſſet nō toto metu liberare Remp. ſed ulto-
 rem tui facinoris, & uerū certumq; Tyrānū relinquere?
 intelligebas (ut ais) omne negocium conſectū extincto
 iuuenē: propterea quod modis omnibus futurū præci-
 res, ut ſenex illico ſibi met eodē gladio necem conſciſce-
 ret. Videte iudices in maniſeſtiſſimo mendatio, quā ri-
 ma conatur elabi: niſi diuinandi ſcientiā cōmentus fu-
 iſſet, nō poterat hinc explicare ſeſe. Siquidē hæc uel au-
 gur, uel haruſpex, uel uates diceret: fortaſſe nōnullos in-
 uenires, q̄ iſta prædicanti fidē eſſent habituri. Nunc qd
 impudētius: quid uanius: quid ueri diſſimilius, q̄ aſſe-
 uerare, id certū præciſiſſe te, quod tale ſit, ut quiuis alius
 exitus potius fuerit expectandus? An cōiecturis es aſſe-
 quutus id euenturum, quod euenit? At quid aliud effici
 coniecturis poterat, niſi ut uel ſperares, uel ſuſpicarere?
 Porro in re tam ancipiti, quæ dementia erat ſpem incer-
 tam ſequi, diſcrimen certum negligere? Sed audiamus
 obſecro, certas illas coniecturas, quibus hic noſter uas
 Y 2 tes præ-

^{supra}tes præsensit inopinatū om̃ibus exitū. Iam ætate fessus
 erat, inquis: iā uiribus defectus: nec obtineri iā autuma-
 bat posse Tyrānidē, adempto filio. Tum indulgentius
 amabat, q̃ ut filio uellet esse sup̃stes. Nōne lentis hæc
 adeo nō esse naturā rerū cōsentāneā: ut iam omnibus
 uideātur esse cōsūtata. uel priusq̃ refellatur? Vtrū seni
 mente ullam fuisse putas, an nō putas? Si nō putas: fie-
 ri potuit, ut illi tutū uideretur, quod neuq̃ erat tutum:
 atq̃ ita p̃tinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse:
 cur erat quod usq̃ adeo diffiderat? Quali uero Tyran-
 nus uiribus dūtaxat unius hominis: ac nō multo magis
 ingenio, uerlucia, calliditate, largitione, crudelitateq̃ cō-
 tineatur: quæ omnia si magis in senē q̃ in adolescentē
 cōpetunt: cur tu in diuerlū torques auguriū? An non
 illa ætas usu rerū callentior est: an nō altius dissimulat:
 an nō cauet diligentius: an nō prospicit oculatius: irasci-
 tur implacabilius: tenacius iniuriæ meminit: meliusq̃
 in longinquū cōsultat? His solis rebus imperiū Tyrāni-
 cum administrat. In militiæ duce quātulū est illud mo-
 mentū, qd̃ corporis uires adferunt: at in Tyrānide p̃fe-
 cto multo minus. Cur magis illū terreret adēptus fili⁹,
 q̃ extinctus satelles quispiam audacior: quū arx super
 esset approbē munita: sup̃essent opes, arma, satellitū in-
 gens agmen, tot in ciuitate factiosi, potētesq̃: qui nō so-
 lum Tyrāni partes adiuuabāt, uerū etiā Tyrānnos age-
 bant. Quos equidē spero nūc nobis nō esse metuēdos:
 (nolim

sup̃stes dicitur

munita fortiorat

(nolim em̄ infauſta ominari) at ita tamē, ne nimīū ſecu-
 re negligant. Vſq; adeo ne ſenem cruda, uiridiq; (quod
 omnes norūt) ſenecta, callidū, animoſum, ambitioſum,
 non ſtultū, una filiꝝ mors cōſternauit, ut rebus deſpera-
 tis protinus ē uita ſibi migrandum dūxerit: Præſertim
 quū ille patris dominatū nihilo reddiderit tutiorē, ſed
 multo inuidioſiorē: idq; ob libidinē, atq; atatis inſolen-
 tiam, temeritatēq; : adeo ut expedierit propemodū illi
 ad ſtabiliendā Tyrānidē filiū ē medio tolli. Eteim̄ quo
 propius ad iuſti regni ſpecie accellerit Tyrānis: hoc mi-
 nus eſt inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille ſolū
 hoc augebat, qd' maxime Tyrannos ſolet euertere. Ve-
 ra illa Tyrānidis munimēta, in callidi ſenis pectore erāt *minime beſtimem*
 collocata: ſed tenerius adamabat filiū, q̄ ut defuncto
 poſſet ſupereſſe. De matricula quapiā priuata loque-
 ris: an de uiro ſene, callido, crudeli, deniq; Tyranno?
 Quid ego iudices in eo ſermone argumentis coarguen-
 do ſumā operam: quē ipſa natura, quē mos, quem com-
 munis omniū ſenſus repudiat? Quis unq; iſthuc audi-
 uit? Tyrannū uſq; adeo pio in liberōs fuiſſe animo: ut
 nō dicam cōmori uoluerit, ſed cōuiuere cōmode quiue-
 rit? Credite mihi, priuatorū iſti ſunt affectus. Tyrānus
 neq; quid natura, neq; quid pietas, neq; omnino quid
 ſit officium nouit. Exuit hæc omnia, ſimulatq; Tyran-
 num induit. Omnia cōmodis, omnia metu, omnia ne-
 ceſſitate metit. Solos hos amat (ſi quos tamē ille amat) *medire uerbum*

Y ; qui uel

qui uel Deos ipsos odit: quos aut metuit, & tollere nō
 dum expedit: ^{amot} ut quorū opera, ministeriūq; ad fulcien-
 dum imperiū indiget. Quod si ullos ille posset amare,
 similes certe sui diligeret, impios, uolentos, rapaces, sce-
 lestos: quando nihil ad conciliandā charitatē efficacius
 morū similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari
 sunt, nisi quatenus adiuuant. Adeo ut præposterū, uel
 peruersum potius quendā Stoicū Tyrānus ^{arguit} exprimat.
 Neq; eū quisq; tam Stoicus fuit, ut æque uacaret omni-
 bus affectibus, atq; Tyrānus: hoc modo illos discernit,
 quod Philosophus honesto metitur sua consilia, hic cō-
 modo. An ille ullum pietatis igniculū ^{to hanc / non homo} in quenq; morta-
 lium sentire potuit: qui in patriā, uitæ parentē, ^{auter} altricēq;
 qui in tales omniū bonorū ^{patrum} autores, tam sit impius,
 ut illam ^{inuenit} crudelissima opprimat seruitute: horū phana
 despoliet, iura contemnat. Verum ut largiamur tibi nō
 nihil, sinamusq; te priuatos affectus in Tyrannicū pe-
 ctus, hoc est, ignē in flumen transferre: an tandē persua-
 debis illud, usq; adeo indulgenter illum adamasse filiū,
 usq; adeo, in eū omnes uitæ ^{agito} suæ spes, uoluptates, opesq;
 semel cōtulisse: ut illo sublato, ne minimā quidem uitæ
 causam sibi reliquā esse putaret. Repete: nō dicā ex hac
 ciuitate, uerum ex ^{ex omni h. s. mortalibus} uniuerso mortalium genere: non ex
 hoc ^{hac tempe / la p} sæculo, sed ab orbe cōdito, & ab ipso (si uis) Prome-
 thei simulacro. Quotus quisq; fuit pater, quōta quæq;
 matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accerli-
 uerit?

in d. al. gentes / filios
 d. d. d. e. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Prometheus fuit
 filius

uerit: Naturalis hic dolor, & quē nemo ferē non mode
 ste ferat. Priuatis parētibus uel indulgentissimis, mulier
 ularū intēperatissimis affectibus mediocris luctus ius
 ficit: Tyranni in filiū charitati nō nisi solam mortem sa
 tisfacturā esse tu, Lynceū prauidebas: Age hoc quoq;
 tibi donamus: uicerit homo Tyrannus priuatorū in li
 beros pietatē: uicerit indulgētia materculas omnis: qui
 tibi compertū esse potuit, utro se dolor paternus indi
 naret: In rabie, an in desperationē? Quo diligebat im
 potentius: hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ci
 uibus infensus, uel maxime uellet esse superstes: uel ob
 id deniq; quō ueterē illam iram, nūc filij nece acerrime
 exasperatā, irritatāq; Reip. supplicijs saturaret. Quod
 si alias uitæ pertælum fuisset: hæc nimirū una causa po
 terat illum in uita retinere. Quid autē senili animo uin
 dictæ cupidius? An nescis q̄ impotentes ætas illa conci
 piat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat in
 cendio: siquādo atroci insigniq; contumelia laceliatur?
 Quæ uero potuit esse atrocior, quā filij cædes, sic ama
 ti, ut tu quidem ais: Hæc nimirum quicquid in illo fue
 rit unquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid im
 manitatis: si qua sanguinis sitis, si quā suppliciorum fa
 mes, deniq; si quid Tyrānicum: id omne semel de inte
 gro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiā ani
 malia, datæ orbitatis iniuria, in rabiem solet agere: & tu
 Tyrāno (quo nullū animal imitius) nihil tale metuēdū
 esse

Tigris fuit p̄mā
minā:
 esse certissimus ^{uatis} augur existimasti: quod in Tigris ui-
 demus euenire. Quod si tibi uni ^{namq̄} cōpertū erat Tyran-
 no sic in delitijs esse filium: quid igitur aliud tua fiebat
 opera, nisi ut saeuissima illa Tigris, raptο catulo, in rabiē
 uersa, in miserā hāc ciuitatē, dilaniandā, discerpēdamq̄
 infiliret. Id si nō euenit, magna Dñs gratia, tibi magnū
 debetur malū: qui quantū ad te pertinet, tā dirā beluā
 in nostra capita, fortunaśq̄ immiseris. Elige nūc utrum
 malis: an uerū fateri, nihil fuisse Tyranno cum nostris
 affectibus cōmune: an cōfingere sic adamasse, ut mater
 cularū quoq̄ uicerit delitias. Certe neutro modo tua
 cōstabit diuinatio. Quæ nisi cōstiterit, nō est quod ad
 eius rei laudem aspīres, quæ fortunæ cōmoditate te im-
 prudēte ^{imprudēte} euenierit. Postremo donem⁹ & hoc tibi, ut præ-
 sciueris, & certū præsciueris, deo uidelicet quopīā te cer-
 tiorē faciente (nā alioqui fieri nequaq̄ potuit) perinde
 est ac si nō præscieris, quū præscientiæ tuæ fidem legi fa-
 cere nō possis. Profer quibus prædixeris id euenturum
 quod euenit. Doce quis deorū quādo isthuc tibi præ-
 nunciarit. Nihil habes quod dicas. Verū posteaq̄ rē fe-
 liciter euenisse uideres, tum demū post factū uates esse
 cœpisti: quēadmodū uulgo tum fieri, tum dici cōsueuit,
 post euentū stultos etiā sapere: & q̄ fortunæ beneficiū
 uerbis in te trāsmoueres, tragœdiā istam nobis cōmini-
 sci cœpisti: causas repperisti, quibus præscisse uideare.
 Sed dñi boni, q̄ non bonū. Poetā te præstitisti: qui tam
 incōsistentia,

inconsistētia, tā cū natura pugnātia finxeris: leuissimū
 Tyrānū ob pietatē erga filium, ultro uitam fugisse: ob
 unius capitis necē, tutum sibi non putasse in uita cōmo-
 tari: quū omnia superessent, quibus Tyrannis & paratū
 & obtinetur. Sublato eo, in quo omne Tyrānidis prae-
 sidiū collocat: repente rebus suis diffisum, ad inferos
 abiisse. Age mitto nūc argumenta: hāc omnia uera, nō
 ficta credem⁹ esse, tametsi ne fucū quidē ullū habēt ueri
 Si mihi ex omni hominū memoria, uel unū Tyrānum
 potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non
 spadones ac pēllacas longe prætulerit: qui sic illis indul-
 serit, ut non suspectos haberet, obseruaretq: qui sic illis
 sit filius, ut nō in barbaris quibusdam latronibus, ac feri-
 uis stigmatiis plus q̄ in illis fidutiæ posuerit. Ego tibi
 p̄ multos referre possim, q̄ filios sic oderint, ut uiuos esse
 pati nō possent: adeo metuerit, ut ne cibum quidē unā
 capere uellent: adeo diffiderent, ut tum demū se tuos
 esse putarent, si quis illos ē medio submouisset. Nullus
 inutilior Tyrāni satelles, q̄ filius. Ex extrema barbarie
 cōtactitios mauult ille, sicarios, fugitiuos, homicidas, sa-
 crilegos. His uitā suā mauult cōmittere, qui sua patria
 frui nō possint, & alienā euertere gaudeant: qui barba-
 ricis, ferinisq̄ uiribus antecellāt, & gigātes illos impios
 referant: qui propter animi cupiditatē non difficile ad
 quiduis periculi suscipiendū perducūtur, & propter in-
 genij feritatē à nullo facinore abhorret. Hi sunt idonei
 Z Tyrannotū

ultra: Van im. Sep.

prehendere: Vir ad hunc
 Subjere: 197. 200
 ham:

Gigantes: 197. 200
 referant: 197. 200

Tyrānorū ministri: hi fiducia, mūnimentū, præsidiūq;
Tyrannidis multo tutissimū. Hos si quis ^{liberum} ademerit, cau-
sam uideat dedisse, quur rebus Tyrannus diffidat. Nā
filius qua tandem ratione dominatū sustinebat? Aeta-
te: at utilior ætas grandior. Robore: unus erat. Pruden-
tia: magis sapit senecta. Custodijs quas obtinebat: at
si aduersum patrē obtinebat, mors illius senī etiā optā-
da. Si patris nomīne: quid nisi ^{unus} satelles ademptus
erat? Nam custodiæ quo deficerent: nisi ad eum cui ale-
bantur? Tutior igitur erat futurus Tyrannus amoto fi-
lio. Res em̄ Tyrāno suspecta, filius uiolētus & insolens:
propterea quod reliqui illi Barbari solo lucro contenti
sunt. Filius illud præmiū spectat, Tyrannidis successio-
nem. Nec ullus pietati locus, ubi mentē possidet dira re-
gnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus, & filium
horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dictu-
ris iam dudū, nescio quid: mane, præsensi: nihil in expu-
gnatū mittā: urges. Nisi præter modū adamauit filiū:
nisi diffusus est, cur sibi mortē consciuit? Isthuc uero me-
rito demirādum: quippe qđ præter omniū, ac tuā etiā
spem euenit. Verū ego nihil ad me pertinere puto, ut ti-
bi rationē reddam, quid illi Dñ in mentē immiserint, ut
sibi uim adferret: hoc tantū euincere sat est, te nullis cō-
iecturis hunc exitū certo præscire potuisse, quantūlibet
amarit filiū. Tamen si causa non admodū obscura. Iam
deorū si qui fuerūt huic infensi. Reip. iras diuturna no-
stra calami-

Ira calamitas satiauerat. Iam ppitios nostra uota, no-
 stra sacra cōmouerant: aderat illud fatale tempus, quū
 impius ille senex Dijs atq; hominibus dignas admissio-
 rum pœnas daturus erat. Iam aderāt ultrices Erinnes:
 aderant Furia, facibus & hydris omnibus armata: hæ
 illi mentē ademerunt: hæ uanā formidinē incusserunt:
 hæ attonitū ad spontaneā sui cādē impulerunt. Nihil
 minus arbitrabatur, q̄ fugisse, qui filium peremerat, q̄
 una cādē cōtentū fore: qua quidē una in re iure potes
 gloriari, quod Tyrannū uehementer fefelleris. Virum
 esse putabat, q̄ hoc facin⁹ peregisset. Credebat esse talē,
 quales audierat esse solere Tyrānos, q̄ magno suæ uitæ
 contēptu, Tyrāni caput impeterēt: qui nō adorirent fa-
 cinus, nisi ratione probe perspecta, qua possent p̄ficere.
 Hanc suspicionē Pan ille, aut si quis alius est Deus, no-
 uis terriculis exagitabat. Arbitrabat̄ instare sibi carnifi-
 cem: sensit adesse necessitatē illā fatālē, quā nemini no-
 centiū uitare licuit. Itaq; qd̄ huius urbis pietati, qd̄ deo-
 rū bonitati debet: cur tu id phaleratis dictis in te trans-
 ferre conaris? Vbi discriminē erat subeūdū, ibi fugitabas.
 Nūc ubi res præter spem pulchrē cecidit, tutūq; putas:
 fortunæ laudē in te deriuas. Sed finge diuersum exitū
 fuisse consequutū. Pone Tyrannū ira percitū, passim ci-
 ues ad exquisita supplica rapere, p̄scribere, iugulare, in
 exiliū agere, possessionib⁹ exuere. Quid hic dices? Nō
 fines, opinor, eorū malorū causam, in te tanq̄ in auto-

rem referri, & fortunæ argumento culpā deprecaberis, Negabis tibi imputandū esse, siquid fortuito præter ppositū euenerit. At nūc nōne iniuriū est: ut quod boni, fortunæ cōmoditate præter spem euenit, id totum in te uelut autorē uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, q̄ id qd' euenit, uel ipsa res clamat. Si hoc animo cōscendisses arcē, ut filiū, nō patrem occidisses: credi poterat te talē quandā spem animo concepisse: nunc casu, nescio, an metu potius in iuuenē incidisti: & tum deniq; diuina ista mens, & futurorū præsaga, sed quæ nō nisi post euentū sua prodat oracula, te corripuit. Quū esset fugiendū: ibi demū iudices in re tam tumultuosa, secū uelut ociosus consultare cœpit, utrū senem sua dextra dignū existimaret: ibi demū præuidere cœpit fore, ut pater ipse sibi manus adferret. Et quo cōmentū tam impudēs iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum (ut iactat) Poeta, quasi spectator astiterit, quid in mentem uenerit Tyrāno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudentiæ: fingere præscisse se, quod esset euentu cōsequuturū: & quod nō uideris, id ita narrare, quasi uideris. Quāto melius tuō cōmento, id est fabulæ sua fides constitisset: si ita finxisses, te quū perempto iuvene, stricto gladio ad senē ire destinasses: repente à tergo adfuisse Palladē illā Homericam, & iam euntē capillis reuocasse te: uetuisse, ne tam
luculentū

luculentū facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operā curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarū offunderet, sed multum etiā adderet lucis: dehinc abditū te per rimam contemplatū: uel (quod est te dignius) repente Deā sepsisse te nebula: ut Tyrānicæ necis tutus & ociosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, q̃p̃ negociū omne cōfectum uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malū Poetā te præstitisses. Sed ociū, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis cōmode tractādas: uidelicet lucri cupiditate, te protinus ad præmiū postulandū rapiēte. Nunc uel ipsa te prodit incōstantia, figmentiq̃ coarguit. In arcē ascēdisti, quo Tyrannū occideres: necp̃ rū præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negotio subito nescio quis De⁹ oculos tibi restituit: ut uideres futurū id, quod accidit. Porro si ueris fidē facere uoluisses: narrare debueras, quēadmodū nocturnus explorator furtim arcē cōscenderis: in ædes clāculū irrepsersis, forte fortuna obuio nemine: non dicā ut tolles aliquid: sed ut experireris, si qd' tuto facinus posses designare. Hæc molienti cōmodū fauisse fortunā. Itaq̃ quū adolescentē solum atq̃ incustoditū offendisses (ut est ea nimirū ætas securior, periculicq̃ min⁹ cogitās: præterea diuturna Tyrānis iam magnā metus partē exuerat) tū haud scio (ut mores illi⁹ erāt) multo uino sepultū, atq̃ immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scili

cet:& somnū illi cum morte, id est, germanū (ut ait Ho-
 merus) cū germano coniunxisse: deinde ubi iā cardines
 procul stridere cœpissent: exaudito uidelicet morientis
 gemitu: ibi te metu exanimatū ita fugisse, ut nō uacaret
 gladiū ē uulnere tollere: quē nec parricidæ, nec sicarij so-
 lent relinquere, ne deprehendātur. Interea domi latitasse
 te: iam dudū de fuga cogitantē, & longinquas aliquas,
 semotasq; mūdi latebras animo circūspectantē: in qui-
 bus abditus posses irritati patris sæuitiā fallere. Iamq;
 te ad spontaneū exiliū accincto, repente in uulgus ex-
 iisse famā, liberā esse ciuitatē: Tyrānum unā cū filio iu-
 gulatū: reliquos metu fugisse: autorem ignorari facino-
 ris. Ibi repēte ad nouā tuæ fabulæ catastrophē, immu-
 tasse te animū: & qui prius de salute fueras sollicitus, p-
 tinus ad præmij spem arrectū fuisse: lucricę auuiditate,
 priusq; tibi satis esset excogitata ratio, qua totam huius
 inopinati euentus laudem in te traduceres, pro silisse in
 mediū: id quod uidimus, clamitasse tuū illū esse ense;
 tuū facinus: nō unū præmiū tuæ uirtuti fore satis. Hæc
 nemo non credidisset: sunt em̄ rerum naturæ consentā-
 nea, usu comprobata, omniū opinione recepta. At tu
 dum sedulo quidē, sed tamen parum ex arte, tuā nobis
 præsentia niteris persuadere: q̄ multa cōminisceris, nō
 dicam tota facie à uero distantia, uerū etiam cum sensu
 cōmuni, cū more, cum natura penitus pugnātia. Primū
 Tyrānū tam matris filiū adamasse, ut sine eo uiuere
 noluerit:

noluerit: sic ob unius mortē metu fuisse consternatū, ut in uita manere nō sit ausus: sic illi toto pectore fisum, ut ipse nullas circū se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cæde nō potuerit ad ultionē inflāmarī: tam inuālīdū, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermē, ut ni tu illi gladiū reliquisses tuū, defuturū fuisse, quo se iugularet. Non uides q̄ nō cōpetat tam insignis in Tyrannū pietas: tam secura in eam ætatē fiducia: tantus metus in hominē, excepto filio, reliquis omnibus præsidijs munitū: tanta consternatio, in hominē tot periculis exercitatissimū: tanta imbecillitas in iratū? Quid igitur erat, cur tu senem illū tantopere cōtempseris, ut indignū habueris, q̄ tua ista magnifica dextera iugularetur? Tu ne indignū iudicabas, quē occideres: quū eum Resp. nō putarit indignū, quē formidaret, quē maximo suo cum dolore ferret? Nō talem illū iudices: non talem sensimus, ut cuiq̄ contēndus uideri debuerit. Neq̄ tu eum unq̄ contempsisti, nisi forte contemnere est, misere formidare. Sciebas in arcem armis refertam: sciebas superesse satellites: quorum uel unus (si senī uires deerant) sufficiebat iugulādo tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas, etiam in illa senectā reliquerat. Tum non te fugebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammarī, ut iuuenibus etiam ualidissimis, sapenu-
mero

mero fuerit intolerandū: siquādo solitum illud robur,
quod atatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo ani
mi motu recanduit. Quis aut tam inualidus est, ut non
illi pudor, ira, dolor ingens, uires suppeditet? Hoc erat
uidelicet, cur tu filium q̄ patrē malueris occidere: quod
illum inopinantē, inermē, dormiētem, fortuna obiecit.
Cum hoc pugnādū erat, armato, uallato, irato deniq̄.
Hoc erat quur gladiū relinqueres: ratus ne tārisper qui
dem morari tutū, dum reciperes: metuens uidelicet, ne
tātillū sarcinæ te redderet in fuga tardiorē. Reliquisti in
uitus, q̄ Tyrāno p̄di posses: sed p̄di maluisti, q̄ dephē
di. Neq̄ ego nūc formidinē tuā accuso: imo miror ma
gis, quod pedibus cōsistere, qd' fugere potueris: quū au
dires moueri tyrannicā familiā, stridere arma: intellige
res tibi nō cum puero, sed cū uigilātibz, uirīs, accinctis,
armatis, sobrijs, irritatis, deniq̄ cū rabioso patre dimi
candum esse: nō quod illum usq̄ adeo filij mors cōmo
ueret: sed quod arbitraret', & haud scio an uere, se peti
tum fuisse, dexteram tuā errasse tantū in filio. I nunc &
spera: non dicā hos iudices, uiros omniū perspicientissi
mos: sed uel ē media plebe quenq̄ esse tam mucosis na
ribz, cui nō suboleat: imo qui nō planē odoret', perseri
riatq̄ totā hanc fabulā abs te cōfictam. Et quod Poetæ
solent, quū harent in explicando tragœdiæ argumēto:
hanc ueluti Deam diuinationem arte quadam induxi
sti, quo præsensionē tuā iudicibus p̄bares. Sine qua ui
debas

debas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis: qui gladium quo se feriret, reliquerim. Atq; id solum non modo satis esse putat ad petendum præmium: uerumetiam meritum esse, ut ipse ens inter arma deorum consecratur, domus pro deo præsentis colatur. O hominem suauem, si has spes uere concepit, impudentem, si quum non speret, postulat. Ita ne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi forte tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit necessitatem. An uero nihil referre putas, quam præbeas occasionē, quomodo, quo animo? Primum, gladium reliquisti: quo nihil minus deest tyranno: nuncq; ferrū abest, non in cubili, non in tridinio, nō in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror: qua fronte eum gladium tuū ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu inquam exanimatus reliquisti, quē postea receptū optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensē in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescentē, filio suo inferias mactasset? Si tyrannū occidisti: quia tuo occisus est gladio: & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euenit, nihil ad te pertinet: nam anceps oc-

A a casio

casio, quam in partem cadat, id Dñs in manu est: si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei, qui dedit imprudēs sin male, temeritas imputatur. Neq̃ enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, merito accidisse dicant. At quanto probabilius erat futurum, ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, q̃ necesse uideatur: quippe tam friuola: uerum id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatū, non reuictum prætermittere. Quare quæso, ne pigeat ira ut antehac fecistis, patienter atq̃ attente cognoscere: dū hūc ab gradu firmissimo dericio. Hic sibi uehementer fidebat: hunc acriter urgebat locū. Negabat uitari posse, quin præmium deberetur, quod patri necis causam ministrasset: si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certe necato filio. Nā ita in legibus dissectum aiebat, nihil interesse, utrū manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat æquum esse, ut cum in maleficijs causam datam imputarent leges ad suppliciū: multo magis idem obseruarent in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata: illud addens Thrasenicū: nisi sibi diuturna seruitus, legū memoriā obliterasset. Nō tu legum oblitus propter diutinā deluetudinē: sed nunc q̃ quid sibi uelint leges, inquisisse uideris. Bis enim

enim hic erras: qui neq; causæ datæ rationem, neq; dan-
tis animum discernas: id quod legibus traditū est: nec
animaduertis, longe diuersam esse rationem malefici
& benefici imputandi. Quid ais noue iuris interpret:
ita ne satis esse iudicas, uel ad poenam, uel ad præmiū,
qualemcunq; quomocunq; causam dedisse? Nihil
igitur refert, Hector an Aiace[m] occiderit manu, an gla-
dium illū dederit, quo se postea confodit? Atqui hanc
laudem nunq; ille sibi uindica[re]t: tametsi probabile ui-
deri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse
ferrum. Quin ergo fabros ætarios omnes, uel ad poe-
nam uocamus, uel ad præmium: quoties armis in eorū
officina perfectis, aut iugulantur ciues, aut seruantur?
Postremo quur hoc quod tu petis præmium, non ensis
istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat
habiturus, te non porrigente: tu porrigere nō poteras,
nisi huius industria tibi ministraffet. Age si telo inter-
uenandum temere, misso, forte Tyrannum uicinū inter-
fecisses: damares tibi Tyrannicidæ deberi præmium?
An potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudens
& inscius iaculum torlisses? Imo in ius potius uocan-
dus esses, qui missi teli temeritate ciuē (quod in te fuit)
occideris: nam quod in Tyrannum incidit, id nihil ad
te. Quid si caupo uinum lene ac suaue, quale Polyphe-
mo dedit Vlysses, Tyranno uendidisses: atq; ille eius
dulcedine captus, audius sese ingurgitasset: eaq; re com-

*Hector in quibus pri-
mum et hoc be-*

septa febris decessisset: auderes ne Caupo, uini titulo ty-
 rannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua
 flagitatione, ut temulentum, uinocq; madidum explo-
 deret? Cæterum quāto frigidior titulo nunc idem po-
 stulās? Vt cunq; coniecturis ~~poterat~~ poterat ut ætas ui-
 nosa tam illicibili uino auidius, intemperantiusq; frue-
 retur: crapulam consequeretur morbus, præsertim in se-
 ne: morbum mors. Vulgo hæc eueniunt. Tu eam tyran-
 no mortis causam dedisti, cuius nullum extat in homi-
 num memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij
 necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te
 Tyranni coquum esse: probe callere palatium domini
 medicos interdicare cibum, quō tamē ille oppidoq; lu-
 bens uelcatur: interminari morbum capitalem, ni tem-
 peret: id te nō fugere: eum cibum tu arte tua, cupediusq;
 & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis.
 Consequitur edentem morbus, quem prædixerant me-
 dici: emoritur Tyrannus: liberatur ciuitas. Hicne co-
 quus ex culina in forum prosiliens, & adhuc iure madēs,
 fuligine niger, Tyrannicidæ præmium postulabis? Mor-
 tarium, tunfillum, & ollas ostentabis, arma scilicet qui-
 bus Tyrannidem expugnaris? Non eris, opinor, tam
 impudens in ea causa: quā tamen ista tua multo est ab-
 surdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit: proba-
 bilem præbuit causam. Tu nec in hoc itigulasti filium,
 quo pater ultro uitam relinqueret: & causam dedisti,
 ad quid

ad quiduis potius ^{apud} q̃ ad istud idoneam. Accipe exem-
 plum tuo similius, q̃ ouum sit ouo (quod aiunt) simile.
 Quid si Tyranni amicam, quam ille misere ac perditē
 deperisset, occidisses: eaq̃ cognita re Tyrannus sibi ui-
 tam abrump̃eret: auderes ad præmium aspirare: aude-
 res dicere, te certum præfuisse, fore ut Tyrannus, sponte
 fugeret è uita? Certe quanto plures amicas extinctas
 sequuti sunt q̃ filios. Nemo tamen tibi crederet: nemo
 tibi præmium decerneret: tuum factum periculofum &
 anceps dicerent: omnes Fortunæ gratias haberēt, cuius
 comoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abūde magnū
 præmium existimarent, si commissi uenia donatus disce-
 deres. Primum igitur diuersam impūtandi maleficij, &
 ascribendi beneficij rationem, conueniet distinguere:
 deinde causæ æqualitatem: postremo animū: atq̃ ita
 demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aie-
 bas legem prolixiorē esse oportere ad reddendū præ-
 mium, q̃ ad infligendam pœnā: id in priuilegijs, quæ
 in exemplum non uocantur, fortasse locū habet. In iu-
 re cōmuni longe secus est. Siquide (uti superius demō-
 strauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: pau-
 cis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs
 etiam conatum simplicem supplicio prosequitur: in be-
 nefactis semper exitum requirit. Nec mirū, nec iniquū:
 si lex est diligentior in eo negotio, ad quod unum est
 nata, atq̃ instituta: q̃ in eo, in quo temporis ratione

Atq̃ ; tanq̃

tanq̃ alienas sibi sumit partes. Ergo in utroq; cōmuni
 ter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit,
 non tantum calus. Hoc rursus interest: quod in bene/
 factis, nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit
 legi: nisi his accellerit euentus item idoneus. In malefa/
 ctis, si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec
 euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex me/
 titur. Sic enim indicat, tibi nihil ad scelus defuisse, prae/
 ter fortunam: quia te subleuari, quod tandem ius sit. In
 euentu simul & causam datam, & animum expendit.
 Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam,
 q̃ sit idonea: putat animum & euentum ad poenam cō/
 mēendam sufficere. Sin animo simplici data est causa
 mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi con/
 niuet ad id, & nō putat ad suam cognitionem magnopere
 pertinere. Sin euentus est consequutus: etiam si de
 animi uitio doceri non potest: tamen temeritatis & ne/
 gligentiae nomine poenā irrogat: partim propter suspi/
 ctam dantis uoluntatem: partim ut hac latebra peccan/
 tibus eripiat, imprudens feci: discantq; homines uel
 suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo
 qui prudens & sciens, certam atq; euidentem noxam cau/
 sam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus ma/
 nu peregert. Veluti si quis hostem opibus, copiisq; iu/
 uerit, perinde est ac si ipse arma contra ferat. Siquidē
 id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut
 siquis

si quis inimicum suum per dolum nauigio solutū im-
 ponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue
 pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iux-
 ta lectulum ægroti, loco pharmaci, uenenum ponat,
 futurum sperans ut eo hausto pereat. Tametsi non bi-
 bit ægrotus: tamē ueneficij postulari potest qui posuit,
 propter uitiosam animi uoluntatem. Nam uehemēter
 erat probabile id euenturū, quod ille moliebatur. Huic
 si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei
 futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, adponas
 euentum: non effugies temeritatis crimen, nisi illum in-
 culpa ignorantia absoluerit. Porro si in loco nō ad id
 destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno: arcu
 temet exerceas: lex tecum non agit: nisi si quem occide-
 ris, aut uulneraris, aut si cui damnū dederis. Cæterum
 quod facis, tuo facis periculo. Quod siquid horum con-
 sequutum est, cum lege tibi res est. Neq; tibi tua patro-
 cinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis
 non dacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod pro-
 babiliter poterat prætimeri. Vides quāto discrimine
 diffusa sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas. Primū
 non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam:
 idq; non à malignitate legūlatoris, sed partim ex ipsa
 rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde
 discernitur animus: causa data diiudicatur: spectatur
 euentus. Age nunc si libet, tuam causam, qua tuū faci-
 nus

nus æstimari uis, expendamus. Finge te certam, inenita-
 bilem mortis causam Tyranno dedisse, sed impruden-
 tem: nulla tibi sit præmij petitiō. Quis enim inciens be-
 nemereri dicitur. Fortibus uiris præmia dantur, nō for-
 tunatis tantum. Nam euicimus iamdudum opinor, ne
 posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi
 necē cōscisceret: quod euenturū ne uates quidē quisq;
 præscire poterat, tu nec suspicari. Imo posteaq; rem ple-
 nam discriminis, fortunæ arbitrio cōmisisti: quia bene
 successit: hoc nomine lex te non postulat: at idem si ma-
 le euenisset, temeritatis poenas eras debiturus. Neq; em̃
 tibi succurreret inculcata ignorantia. Quid enim æque
 formidandum erat, q̃ ne Tyrannus, simulatq; occiso fi-
 lio se peti insidijs persensisset, omnia Tyrannidis mala
 in nos cōduplicaret. Iam ut de animo res tibi cōstet,
 causam dedisti non solum non idoneam, uerumetiam
 periculosissimam Reip. Vin hoc tibi argumēto euiden-
 tissimo demonstrari. Finge te quēpiam ē ciuibz uitio
 occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modo fe-
 cit Tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine tenebe-
 ris, an simplici. Simplici opinor. At uxor & mariti mor-
 tem imputabit: quī necato filio, seni causam mortis de-
 deris: atq; his fermē tuis argumentis utētur. Indulgen-
 tissime filium adamabat: in illum omnem familiæ curā
 reclinauerat: illo se oblectabat. atq; hæc de priuato se-
 ne cum fide dicet, quæ tu de Tyranno ~~maius~~ dure (ne
 dicam

dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse: præuidisse fu-
 turū, ut ille uitā fugeret orbatu filio: in quo uno omnia
 uitæ oblectamēta collocarāt. Nō tibi defuisse iugulādi
 senis uoluntatem: sed hoc tantū egisse, ut miserabilis
 sua dextra perimeretur: ut odium tuum plenius miseri-
 patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse: in hunc
 usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quāto sunt
 hæc probabiliora in hoc cō in tuo negocio: & tamē ne-
 gabis paternā necem ad te pertinere: atq; animi suspici-
 onem, causæ qualitate purgabis. Negabis causam ido-
 neam fuisse, quā ille sibi met manus adferret. Te nec
 præscire, nec timere potuisse id, quod sit consequutum:
 quod rarum extet exemplum patris ob filij necē spon-
 te fugientis euita. Alioqui futurū fuisse, ut & mater sibi
 fatum accerleret: quippe quā impotentius amare sit
 consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi ui-
 ribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura, ad al-
 terum crimen depellendum, & prodesse dubio pro-
 cul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne quid impūteretur:
 id multo magis in hac causa ualet, ne quid acceptum fe-
 ratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspicione, quod cau-
 sas parum idoneas dederis: hic ex causis multo minus
 idoneis propter personam Tyranni, uideri uis nō mo-
 do quod euenit, fuisse suspicatus, uerumetiam certum
 præscisse. Ibi temeritatis postulari nō poteras, pro-
 pterea quod tamen uicio abs te data est causa, tamen

Bb idonea

idonea non sit ad id quod euenit. Imo ipsi tota res im-
 putabit. & legibus poenas dabit. sepultura prohibitus
 quod ciuitati citra causam idoneam, ciuem unum ade-
 merit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur: etiā
 si mater quoq; & filia, & sorores, & tota tribus huius
 necem fuerit imitata. Sic poterat, nisi feliciter euenisset:
 quippe ubi summū Reip. periculū & uerteretur, & prae-
 timeri probabiliter posset. Venio nūc ad quartū illud
 praesidium iudices: quod iste tutissimum, ac penē inex-
 pugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut
 non solum sit non habiturus, quo Tyrannicidij & hu-
 ius laudis arcem obtineat: uerum uix etiam latebrā in-
 uenturus, ubi temeritatis ac maleficij poenam effugiat:
 quo nimirum intelligat, q̄ non inimice, non curiose (ut
 agebat) secum agam: ut quum possim in crimen ac poe-
 nam uocare, sat habeam ab honore non promerito se-
 dudere. Aut sibi deberi praemiū, uel ob hoc uno nomi-
 ne, quod iuuenem occiderit, iam plusq; Tyrannū, tum
 Tyrannidis paratū heredē: etiā si, hunc euentū Dñi nō
 dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deplora-
 tam impudentiam. Tu tibi praemiū peteres, si Tyran-
 num suae furiae non essent ultae: Dñi quiduis potius de-
 derint, q̄ isthuc quod tu fingis. Sed tamē fingamus in-
 terim oratione: quandoquidē id tuto licet: tametsi ad
 solam mentionē inhorrescit animus. Tu ne inquā, occi-
 so filio, relicto sene uiuo, Tyrānicidae praemiū peteres?

An potius

prohibere verb.
imputari.

non solum
non solum
non solum
non solum

An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimareris, aut in extremis Arcadis exul delitesceres: nos pro Tyranno iam immanissimū carnificē pateremur: & tuū caput ubicūq; terrarū latitares, diis impetrationibus deuoueremus: qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatē coniecisses. Sed re filius erat Tyrānus (inquis) patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas Tyrānos alēbat: Nam de patre nemo unq̃ dubitauit, quin Tyranni uocabulum mereretur. Quando autē antehac unq̃fando auditum est, duos una in ciuitate sedisse Tyrannos: id quod magis etiā natura repudiāt, q̃ eodem in corpore geminā capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter nō sentiūt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris non conuenit duobus inter se leonibus: & Tyrannus (quō nullum animal efferacius) parem in eadē urbe patitur. Non uides necessario fieri ut è duobus, aut alter alterū oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse maioris in patre, & in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat Tyrannidem, quid à Rep. præmiū postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cessit: quid tandē illū uocare potes, nisi Tyranni uel præfectū, aut satellitē? Quandoquidē seniori Tyrannicā appellationē ne tu quidē audes detrā-

here. Verum ut quoquo modo Tyrannidem omnē in
 adolescentē oratione detinueris: quā multa tū quidē non
 ex re, sed pro causā tuā commoditate, cōminiscebāris.
 Caterū quā in his cōfingendis decori, quōd in personis
 situm est, nullum habuisti rationē? Sic em̄ (ut memini)
 inducebas in fabulā senē iam aetate mitē, & qui omnē
 Tyrannidis acerbitatē ob senectā exuisset: non secus
 atque mala, quae natura acerba, tempore mitescunt, & in
 alium abeunt succū. Porro iuuenē ferocē, illo incolumi
 gerentē Tyrannidē, iāque patri uiuo succedentē. Priu-
 atus paterfamilias nō fert filiū se uiuo successorem: & tu
 nūc isthuc credi in Tyrannē. Ille nō sinit ullum ē liberis
 rem domesticā ex animi sui libidine moderari: & Ty-
 rannus sese ueluti abdicans imperio, negociū omne in
 adolescentē reiecerat. Non dubito, quin & ipse uideris
 quā dura sint ista, & quā à cōmuni sensu abhorrētia. Verū
 quid faceres: nisi tales personas induxisses, exitū inue-
 nire Tragedia tua nō poterat. Quaslo te, an unquā au-
 ditū est Tyrannū aetate mitescere? Quando tu defines
 ea quae sunt priuatorū, quae bonorū principū, Tyrānis
 tribuere? Ut eodē igni cera mollescit, limus durescit: ita
 aetate plerique redduntur mitiores ac tēperatiores, Tyrā-
 nus magis ac magis exasperat. Ut tēpus nonnullis po-
 tius amaritudine adimit, ac uinis nonnullis acore condi-
 tat: itidem Tyrannis nō adimit sauitiā aetas, sed exag-
 gerat. Vis ipsissima Tyrannici ingenij tibi demonstrē
 imaginē

*Abbeunt in
 alium*

imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo
 pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent æta-
 tis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortas-
 se nonnulla uitia senecta uel detrahunt, uel certe mitigant,
 etiã si plura irritant, nonnulla parit. At Tyrannorũ men-
 tibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanita-
 te imbutis atq; educatis, præter uitiorum omniũ incre-
 mentũ adferre senecta quid potest? Nisi forte libidinẽ
 adimit. Quancũ ista Tyrannidis quantula tandem est
 portio? Sed esto fuerit sane propter ætatẽ ad uolupta-
 tes sequeior, uerum erat fastidiosior: unde fit, ut imbecil-
 lior sit ad coitum, ad raptũ auidior. Fortasse pauciores
 huic excecabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores p-
 ducebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur nõ autẽ
 & plures? uidelicet quo senile fastidiũ optione, & uarie-
 tate uinceret. Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare
 possem? qui quõ nobiliores sunt, quõ fortuna præstan-
 tiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi se-
 nis, cupiditate metuebant. An tu putas unã cũ uiribus
 senescere libidinem? Multo secus habet. Imo quantũ
 ætas improborũ hominũ facultati detrahunt, tantũ adij-
 cit cupiditati. Quancũ Tyrannicũ animũ his in rebus
 non tam uoluptatis usus capit, q̃ nostra delectat cõtu-
 melia. Vt frigeat in sene Tyranno Venus, certe feruet
 nigetq; malitia, sauitia, nocendi libido. Postremo totũ
 illud uitiorũ agmen, quæ propria Tyrannorũ sunt, cu-
 Bb 3. piditas,

píditas, rapacitas, improbitas, impudétia, impietas, ira-
 cundia, uiolentia, impotétia, suspicio, frás, perfidia, cru-
 delitas, implacabilitas, immanitas, periuriū (Quid autē
 oportet omnia cōmemorare nobis om̃ibus heu nimiū
 nota?) hōrū in quā nullū nō atate fit acerbius: ppter ea
 quod iuuenta nōnūq; natura bonitate uincitur: prae-
 terea quāda mala nondū didicit: at senecta, siquid pu-
 doris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à na-
 tura inlitū est: id omne multo ac diuturno flagitiorum
 usu penitus exuit, & prorsum in immanissimā quandā
 feram abiit. Id ita euenisse iudices, in execratissimo illo
 sene, quid ego coner argumentis doceret quū sua cuiq;
 memoria abūde satis exemplū suppeditet: Quod si iu-
 uenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens
 imperio: num tu hunc cōtinuo Tyranni pomine dona-
 bis? Ergo ex eadē Tyrannide sexcentos Tyrannos fac-
 le reddideris. Nam quis est omnino in Tyrāni familia,
 uel extremū mandipiū, qui nō ipse penē Tyranno sit fe-
 rocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumētis
 imperij potiebat: patri prāter nomē nihil cessit. Quasi
 uero nō sit isthuc omni Tyrannidi cōmune. Longe mi-
 nima fructuum pars: qui uolent ex Tyrannide capi, ad
 ipsum redeunt Tyrannū. Quēadmodū in latrocinio fi-
 eri cōsuevit: praeda cōmuniter in omnes distribuuntur,
 uel in eos potius quorū opera capiunt. Alioqui nō co-
 herēbit cohōrs illa scelerata, nisi dux ille, quisquis fue-
 rit.

vide Adagium

man ipian pnt
 ptiq; quāsi manu
 rubata accepta ut
 quod manu ab
 ioe fibe e/let capta

rit, plus etiā permittat suis, q̄ sibi ipsi. Solum nomē sibi
 proprie uendicat. Et in nullos est Tyrannus indulgen-
 tior, q̄ in scelerū ministros: quippe quorū opera sentiat
 suū imperiū cōtineri. Proinde sub unius umbra satelles
 omnis, omnis minister familiaris, leno, Tyrānidē quan-
 dā in ciues exercet. Ridicule fecero, si hoc quoq; coner ar-
 gumētatione pbare iudices. Vidim⁹, sensimus, experti
 sumus: nisi forte tā diutina calamitatis memoriā, tam
 pauculi dies oblitescerūt. Neq; em̄ esset res usq; adeo
 misera Tyrānis, si unius modo foret tolerāda uiolētia.
 Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema
 barbarie aduenæ, feris q̄ hominibus similiores? Neq;
 desunt, qui se simulēt apud Tyrannū sceleribus suis gra-
 tiā promeritos esse, quo nimirū hoc nomine metuant
 à ciuibus. Horū igit unūquēlibet Tyrānū appellabis?
 & pro quolibet occiso Tyrannicidæ præmiū petes? Nō
 in tantū omnē exuēs pudorē opinor. Sed pater atate
 fessus, omnē dominatū in filiū transtulerat: quicqd Ty-
 rannicū in urbe gerebat, id iuuenis uiolētia cōmitteba-
 tur. Sed isthuc quantū absit ab imagine ueri, quis tam
 cæcus ut nō uideat? Quis tā obliuiosus, ut nō possit ex-
 perimento refellere? Ego tibi cōplures nominare satelli-
 tes possum filio insolentiores. Ad hæc uerissimillimū est
 nullius insolentiā minus approbasse senē q̄ filij: uel qd
 odit omnē Tyrānidis affectatorē omnis Tyrānus: uel
 quod intelligit ex illius facinoribus longe plus inuidiæ
 odijq;

odijq; sibi ^{sol}conflari (Callidissimi autē Tyranni est, eate-
 nus legitimū imitari regnū, quatenus obtineri Tyrānis
 possit) uel quod pater etiā pessimus, tamē liberorū nō
 nihil offendit uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis
 q̃ suis uti mauult. Quod si dam patre rapinas, raptus,
 atq; id genus facinora designabat filius, profecto non
 Tyrannū agebat, sed insolentē satellitē. Sin approbāte
 patre, quasiq; per illū exercente Tyrannidē, utri tandē
 par erat imputari cōmissa, huic per quē gerebant, an ei
 cuius autoritate arbitriōq; fiebāt? Nō arbitror obscurū
 quā hūc cui in manu erat, nutu ne fierēt, uetare. Quid
 aut nō agūt p̃ alios Tyrāni? Nā ipsi quidē neq; pueros
 emasculāt, neq; uirgines abripiūt, neq; proscribūt, neq;
 bona diripiunt, neq; phana dispoliant, neq; hāreditati-
 bus manū inñciunt, neq; cōpilant arariū, neq; tormen-
 tis excruciant, neq; quenq; iugulant, neq; armis uicos
 expugnant, neq; incendūt uillas. Totū hunc Tyrānicū
 ludū per ministros ^{congruit}exerçēt. In unū tamē Tyrannici no-
 minis inuidia cōpetit, in unū occidendū lex præmiū in-
 stituit, in unū stringedi ferri ius facit, illōs suæ cognitio-
 ni referuat. Quorū ut quisq; sua opera Tyrāno pfuit,
 ita aliud atq; aliud uocabulū imponi potest, certe Tyrā-
 ni uocabulū nemini cōgruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti
 dypeo, tota illa pniciosissimorū hominū colluuiēs lati-
 tat. Arbitror uobis iudices sæpenumero auditū esse, id
 qd' eleganter à doctissimis uiris est scriptū, Tyrānis nō
 longas

longas modo, uerūctiā plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddā est animal Tyrānus: multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portētosius: centenis capitibus, centenis linguis, cētenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerū ministros, totidem habere mēbra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita Tyrānis ex huiusmodi constat ministris. Verū ut illud quod corpus appellat, nihil est aliud q̄ quiddam omnibus ex mēbris aggregatū: ita in Tyrannide unū quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, nec ullum aliud membrū: contineat aut uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari: idē Tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantūlibet iuuenis insolentiā, uolentiamq;: præfectum arcis uoces licebit: oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuū Tyranni caput dicas licebit: Tyrannū certe uocare nequaq; potes. Vnū enim illud portentū Tyranni nomine censet: cuius autoritate, titulōq; cuncta hæc membra uelut animantur: idē unum forti cui per mittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare: nō sinit ut caput aliquod amputes: ne tale quiddā eueniat, quod de Lernæa hydra fabulātur Poetæ: ut p̄ uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acriores succedāt: pro una re scissa dextera, multæ robustiores subpullulēt: unius ui

Cc te

separare ab mēbris

in illis dicitur non oportet
 te te dominū, arbitrumq; cōstituit, qui sibi sit ausus Ty-
 rani uindicare nomen: quo sublato futurū sit ut mēbra
 reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certe sa-
 nentur. At quid ego tecū iam accuratis argumētationi-
 bus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti
 tuo te laqueo capere. Iuuenē paulo ante magnū patris
 satellitē nominabas. Non inficiabere. Rursum alio lo-
 co dicebas omnē Tyrannidē occupasse filium: solius ap-
 pellationis honorē cessisse. Qui cōuenit eundē & satellitē
 tem, & Tyrannū appellari? Tum si cessit, nō igitur usur-
 pauit Tyranni nomen. Contractus aut uerbis aut rati-
 sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecū formula contraxit:
 si quis Tyrannū occiderit, prēmīū ferat. Quid tu mihi
 iuuenis flagitia cōmemoras? Id te lex uoluit occidere,
 quodcūq; illud esset animal, quod Tyrānus diceretur.
 Magnū (ut ipse fateris) satellitē occidisti, non Tyrannū:
 qd tibi cū lege rei est. At rē, inquis, legis sequutus sum,
 nō syllabas: eum interfeci, qui caput erat Tyrānidis, pa-
 ratus haeres paterni dominatus: libertatē peperit: serui-
 tutē sustuli: hoc lex sentit: huius rei auctori prēmīū prae-
 stituit. Satellitē, inquā, occidisti: nihil moror quantū, q̄
 grauem, q̄ ferocem, q̄ scelestum: satellitem tamen occi-
 disti Tyrānidis, nō caput: aut si caput, unū ē pluribus.
 Sed haec omnia tibi ex animi sentētia largiamur: fuerit
 sanē res tota Tyrānidis filius: pater nihil nisi uocabulū
 quoddā inane Tyrāni: quēadmodū in fabulis habet.

Echo

Echo nympha, nil aliud q̄ merā quādā fuisse uocē sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta, à uerbis legis discedere: præsertim ita dilucidis, ut perspicuū magis nihil esse possit, & cōmentitiā interpretatiōe domi tuæ natam in iudiciū adferre? Ego iudices nullum in Remp. exemplum perniciosius induci posse iudico, q̄ si consuecant homines ealumniosi à præscripto legum recedere: & interpretamēto, quod ad prætexendū facinus quisq̄ suū maxime idoneū cōminisci queat, id iudicibus obſcere.

Quis aut̄ unq̄ meminit de legis sententia quæri solere: nisi quū in scripto quiddā apparet ambigue, obscure uē dictū: aut quū ex uerbis & euētu absurditas quæpiā extitit, eaq̄ manifesta? In priore nō cuiusuis cōmentū, sed iuris prudentiū respōsa, sed iudiciū sentētia recipi solet. In hoc posteriore, necessitas ipsa compellit aliquātis per à legis uocibus deflectere: & æquitatem iuris potius, q̄ uerba spectare. Duplex itaq̄ periculū uidetis iudices: alterū ne superstitiosa cauillatiōe literarū legis ab eo qd̄ lex spectauit, abducamur: alterū ne passim à præscripto discedendo, leges omnis & iudiciorū religionē subuertamus. Quorū illud quidē multo leuius est: propterea quod uix unq̄ accadat, ut legislator obscure quid uoluerit explicuerit: aut absurdū quiddā exoriatur. Hoc multo periculosissimū, perniciosissimūq̄. Eteṁ quæ tandē lex futura est, quā uersutus calumniator, quo pœnam effugiat, nō facile possit aliquo commento subuertere?

plabere aut tunc

Nec quisq̃ elabatur è iudicio uestro nocēs. nisi qui sit
 usq̃ adeo nullius ingenñ, ut ne friuolā quidē aliquā cō
 mentatiunculā queat inuenire. Atq̃ ut cuiq̃ cōmodum
 erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenē, pro Ty-
 ranno satellitē, pro homicidio Tyrannici diū: & passim
 aliud p̃ alio interpretabitur. Vestra interim iudices reli-
 gio, uestrū iusiurandū, qua tandem ratiōne seruabitur:
 quibus nihil futurū est certi, quod in cognoscēdo sequa-
 mini: uerum ambiguas, diuersasq̃ litigatorū coniectu-
 ras spectare necessum erit: Ergo quū in omni causa ma-
 ximopere cauēdum est, ne sine grauissima ratione à le-
 gis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum
 modo, uerū etiam absurdissimū: quū legis uerbis nihil
 possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpreta-
 mento quod præter legis mentem inducitur, nihil pesti-
 lentius. An credimus legis huius autorem usq̃ adeo in-
 fantem, & uerborū inopem fuisse: ut dicere non potue-
 rit, qui quouis modo Tyrānidē sustulerit: huic præmiū
 esto, si modo isthuc sensisset: Necq̃ uero fugit illū, totā
 Tyrānidē per satellites & præfectos exerceri solere, per
 multosq̃ in his esse uel Tyrānis ipsis sceleratiores: atq̃
 ut ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino supplicio
 digniores: nisi & omniū omnia ministrorū scelera Ty-
 ranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc no-
 mine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In
 reliquos nō tibi permittitur idem: nō quod illos uita di-
 gnos

gnos iudicet lex, sed quod unius cæde totâ Tyrannidē
 tolli uelit, non multorū cæde reddi duriorem. Tuū erat
 legi simpliciter parere: neq; eius uerba quasi plumbeā
 quandā regulam ad tuū facinus accomodare, uerū ad
 illius præscriptum factorū tuorū rationem instituere.
 Præsertim in hoc exemplo, quo nō aliud potest admit
 ti pestilētius: ut ex legis arbitraria interpretatione, que
 uelis interficiendi tibi pro tua libidine licentiā sumas.
 Non illud hoc spectandū iudices, q̄ inuisus Reip. sit, q
 occisus est: q̄ maiore etiā supplicio dignus: uerū id
 etiā atq; etiā perpēdere oportet, exemplū præter leges
 iugulandi homines, semel in ciuitatē receptū, semel ue
 stris sentētijs approbatū: deniq; præmio cōpensatū,
 quo tandē licentiā sit processurū. Quod iste sibi in Ty
 ranni filiū licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimū
 quēq; ciuiū licere. Quisquis pauper à locuplete cōtume
 lia afficiet, protinus Tyrannū eūm appellabit: & uene
 no aut ferro adoriētur. Postremo si cui magistratus nō
 placebit: si cui iudex erit inuisus: nō dubitabit ē medio
 tollere. Porro ad facinoris defensionē, Sophistā quem
 piam aut sycophantā consulēt (si ipse ingenio stupidio
 re fuerit) & nouam legis interpretationē uobis adducet:
 dicet nil aliud sensisse legislatorē, q̄ ut huiusmodi ciuiū
 genus nō nomine, sed re Tyrānidē agentīū, ferro, igni,
 ueneno tollat à medio. Atq; ita breui futurū est: ut qd
 in uno factū semel & pbauimus, & gauisi sumus: id in

Cc 3 multis

compensare

V. l. p. Adlaq
 orator agit causā
 rhetor daret orationē
 a morte / sofista
 propant modo
 tūc latonam

Verum hoc!
 multis sapius & doleamus, & improbem⁹. Credite mi-
 hi, nō medio cre discrimen, neq; cōueniēter accipiendū:
 ut titulo reperto, priuatus hominē indemnātū interfi-
 ciat. Id ita esse facile liquebit, siquidē animaduertimus,
 nihil omniū esse, quod lex parcius, circūspectiusq; pmi-
 serit. Etenim (si memini) tribus dūtaxat temporibus lex
 indulgit: ut quis citra iudiciū hominē occidat. Primum
 adulterū, sed in uxore deprehēsum: id quod intēperan-
 ti & insuperabili mariti dolori donatū est. At ita si cor-
 pus utrunq; pariter interimat; si argumentis idoneis
 deprehēsum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda. At
 ita si demonstres te mortē effugere nequissē, nisi mor-
 tem intulisses: id lex ita interpretat, quasi sese tueri po-
 tius sit isthuc, q̄ aliū occidere. Vterq; tamen facti sui ra-
 tionē reddere cōpellitur, statim sese pdere, nec expecta-
 re donec in ius trahat: atq; (ut ita dicā) ultro semet reū
 facere cogit. Quod si omnia cōstabunt argumenta: ita
 demū a lege dimittit, ut uenia, nō laude dignus esse ui-
 deatur. Postremo in Tyrānicidio: ubi propter periculi
 suscepti magnitudinē lex prāmiū quoq; pponit: at ita
 si eum quē tibi lex isto uelut insigni Tyrānici nominis
 denotauit, fortiter occideris: nō si scelestum alio scelere
 sustuleris: neq; patiet te ius occidēdi permissum, latius
 q̄ ad unicū Tyranni caput trahere: nisi si quis obsistat,
 ut per illius necē tibi necesse sit ad illū penetrare. Tamq;
 hoc factū tuū secunda illa ratione defenditur. Huic ter-
 tio generi

ti generi fortasse proxima uideatur, hostem in bello
 ferendi facultas: quā tuā tamen libidini lex non permi
 sit. Nisi palam hostis sit dedaratus: nisi in imperatoris
 uerba iuraris: nisi ille acie eduxerit: nisi signa canere iusi
 serit: tibi fraudi futurū est, hostem interfecisse. Tu dictu
 rus es: Hostē occidi: nam plusq̃ hostilia faciebat: nomē
 hostis tantū aberat, re hostem agebat. Lex respōdebit,
 suarū partiū fuisse, hostem dedarare: actuo fortasse sce
 lere fruet: uerū ne serpat exemplū, poenas de te sumet.
 Quid autē aliud abs te factum est? Vnū tibi lex nomi
 natim designauerat: tu illius uocabulū tuapte autorita
 te in alium transfers: quod nisi in unū non potest cōpe
 tere: neq; traduci debet ab eo cui lex attribuerit: ne tibi
 fas sit aliquando quē uoles magistratū, quē uoles iudi
 cem, quē uoles ciuē, Tyrannū appellare. Neq; uero sine
 grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit hanc in uitā
 alterius licentiā. Perpēdit nihil maius eripi cuiq; posse,
 q̃ uitā: uidit in extinctū facile uarias causas cōfingi etiā
 impune posse: quādoquidē ille non sit refutaturus, q̃ ia
 cet. Vidit q̃ multis titulis suū quisq; dolorē posset prae
 texere, si post occisum hoiem ulla causa recipiat, prater
 eas quae legib⁹ sint exp̃ssae. Quid qd' grauatim sibi q̃q;
 lex pmisisse uidet, ut hominī uitā eripiat: q̃ cōperta, q̃
 multa requirit argumēta: q̃ inulta cōcedit reo: q̃ mali
 gne agit cū actore, quē nō nisi suo periculo uult accusa
 re: quantū spacij largit ei, qui defert: q̃ liberā iudiciū re
 iectionem:

*fraudi tibi
 parum ampt
 asperare genitum*

*admonere euboco
 o mura asien*

ad hunc in gen

lectionem. Quantū igitur à mēte legis abesse putas, ut
 cui libet permittat, uel p suo priuato dolore, uel dome/
 stica iuris interpretatiōe, hoc est subuersione, in cuiusq;
 uitam^{et} grassari? Neq; ad rem pertinet, quantū criminū
 aceruū exaggeres, quantū uis etiam uerorū, addo noto
 rum: dicas parricidā, sacrilegū, incestum, proditorē, pecu/
 latorem, ueneficū interfeci. Tyrannū lex iubet occidi: at
 hic unus multis Tyrānis erat scelerator, pestilentiorq;
 ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respō/
 debit. Nihil moror q; fuerit scelerosus, q perijt: in unū
 Tyrannū tibi ius fecerā occidendi, in reliquos in ius tra/
 hendi. Si detulisses: auditus, reuictus, dānatus à me pa/
 lam pœnas dedisset: omniq; Reip, salubri exemplo fu/
 isse. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberi
 mo exēplo, perniciosissimū in ciuitatē induxisti: & legū
 instaurationē, à legis uiolatione auspicaris: hoc est, ma/
 lis malo mederi studes. An me dam esse putas, q; multi
 sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos
 meæ cognitioni, nō tuis manibus seruo: sunt fora, sunt
 tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices.
 Quur tu mihi praire conaris? quur nullo mandāte ma/
 gistratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, Ty/
 rannū imitaris? Nam quo alio homine tāto opere mihi
 est inuictus ille: nisi qd' mihi parere recusat, & praire co/
 natur. Ei demū ferrū tractare licebit, cuius manib⁹ ego
 pmisero. Si iuuenē occidisses, quod nō alia patuisset ad
 Tyrannū

V. 9. Ad agmē
 p. 1. v. 1. m. 2. & c.

me sin. ueniam
 n. 1. m. 2.

Tyrannū uia, darem ueniā necessitati: nūc occidisti, nō obliuiscētē, non auxilium ferentē patri, sed patris opem implorantē. Huius unius cæde contentus discessisti: Tyrannū nec impetisti, in quē unū tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrū ex usu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: maluerā illū exquisitoribus excruciatū supplicijs, exemplum omnibus ^{ad} dēre. Neq; hæc dico iudices, quasi parū gaudeā pariter cū patre sublatū filium: utinam eadē opera simul omnes sint oppressi, quibuscūq; Tyrannus placet. Sed quis prohibet, simul & gaudere, quod deorū bonitas nobis hāc rem bene uerterit: & tamen nō cōmittere, ut huius temeritas si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplū trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicanda nūc agitur, sed de legis uiolatæ maiestate. Non em̄ par est, ut cuiq; personæ præter ius extincti odiū in scelere suffraget. Neq; tam spectandū in quē cōmissum sit facinus, q̄ quo exēplo cōmissum. Alioqui quur nō eadem opera, fas sit in Tyranni nepotes, pellacas, pueros, uxores, libertos, lenones grassari? Bonam Tyrannidis partē uxor sæpenumero suggerit. Ad summā immanitatē, nōnunq; libertus aliquis, aut uernula instigat: quur nō & hos iugulas? Si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid Tyrāno nocētius: in quod tamē haud quāq; tibi ius sit occidendi. Pinge esse q̄ totā hāc urbē, templa, domos, curiam conatus sit incendere: imo qui

Dd iam

iam compluribus locis ignem subiecerit: sed incēdium subito exorto imbri restinctum, auctorē non obscurum, uerum abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuū factum approbabit? Non opinor. Atqui Tyrāno ille quanto erat nocētior? Tanto nimirū, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, q̄ expilare: ciues uniuersos uno igni finire, q̄ in pauca quādam sēuire capita. Et tamen in unū Tyrannū stringendi ferri potestas priuatim permittit. Illum deferendi modo ius habes? Hic in re tam aperta legis mentē calumniari, & nouo interpretamēto tuum facinus palliare: quid tandem aliud est, q̄ legum auctoritatem euertere: atq; id per cuniculos quosdam agere. quod Tyrannus palam ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam, æquitatemq; legis excutere. Cæterū receptæ, & longo iam usu cōprobatae, simpliciter oportet obtēperare. Neq; em̄ existimandū est maiores illos nostros uiros sine cōtrouersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationib⁹ instituisse, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finiretur. Primū ad iugulandi licentiā, fenestram aperiēdam ciuib⁹ nō putauerunt: deinde perspiciebant Tyrannidem fatale quoddā esse Reip. malum, quod minore noxa toleraretur, q̄ male exagigaretur. Neq; posse semel tolli, nisi Tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, nō parebat: iam nihil opus esse priuata

priuata audacia, nimirū illis in Reip. administrationē uindicatis. Quod si Tyrānus in ius uocari potuisset: ne hunc quidē tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbāt & illud: Tyrannidē nōnullam habere monarchiæ legitimæ speciē: hoc tantū interesse, quod in monarchia populus Regi paret, Rex legib⁹: in Tyrānide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicā spectat utilitatē, Tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut Tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legū autoritatē in pristinū statum restituat: atq; id unius (si fieri potest) capitis iactura. Nā hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totū Reip. quasi corpus corripit, legum prudentia cōsuevit uti: ut exēplo magis, q̃ admisi talione morbo medeat: ne dum ciuitatē sanare studet, magnā ciuitatis partē interimat. Hinc est quod in seditionibus publicis nō nisi in ipsos autores cōsuevit animaduerti: reliquis quos tempestas illa cōmouerat, dari uenia: aut uix etiā dari uenia, qui in publico Reip. tumultu quietē egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior, q̃ Tyrannis? Quæ sese lati⁹ in ciuitatis mēbra diffundit? Quota quæq; urbis pars ab hoc uitio syncera pōt esse? Omitto iam quicqd est ambitiosorū: ære alieno obstrictorum, scelere cōtaminatorū: barbarorū (nam hæc tota sentina hominū Tyrannide gaudet: ut in qua nullis maiora, q̃ sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum

D d 2 inuoluit:

inuoluit: dum uel timent fortunæ suis, uel rectū iudicāt
seruire tempori. In hoc itaq; rerū statu leges non extin-
ctæ, sed oppressæ modo, cautim & circūspicienter agūt:
intelligunt hoc hulus citra summā ciuitatis perniciē ex-
asperari nō posse: uni⁹ capitis dispēdio cōmode sanari
posse. Quare docto cuipiā medico præmiū ostendūt:
digito demōstrant, qd' mēbrū secari uelint, qbus absti-
neri. Caput indicarunt illæ: tu dextram secuisti. Illæ Ty-
rannū: tu Tyranni satellitem occidisti. Quo præmio di-
gnus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, to-
tum hominē in extremū uitæ discrimen adducat: quo
qui hominē legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc
te cædis reum ago: aget alius fortassis, cui cūq; lubitum
erit: uerū illud modo consiliū fuit, ostendere tibi q̄p̄ insi-
gnitæ sit impudētia in ea causa, tam eximiā tibi uendi-
care laudē: tā egregia poscere præmia, in qua nequeas
obtinere, si modo tecum exactius, ac seuerius agatur, ut
grauis poenas effugias. In nūc & curiosum me uoca: qui
tam cādide, tamq; ciuilit̄ tecū agam: ut quū te possim
in graue discrimē uocare, sat habeam legis & Reip. cau-
sam defendere: ne circūuenta præmiū dare cogatur ei:
qui nihil boni sit promeritus. Id quod nō iudicibus mo-
do (quibus isthuc iam dudū liquere puto) uerū tibi etiā
ipsi cupio persuadere: & facturū me confido, si modo
tantisper animū possis attendere. Vin igitur: ut quēad-
modum tu faciebas, itidem & nos summatim totā cau-
sam ob

nam ob oculos reuocemus: dispiciamusq; q̃ multa tuo in facto desyderent ad id, ut legi satisfeceris: & quantū te sis hallucinatus, quū multa diceres etiā superesse: Tria quædam requirit lex, & ita requirit: ut si quodlibet horum defuit aut poenā te, aut certe nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego nō unū aliquod, sed unūquodq; deesse docebo. Quod si facio: utrū æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint: nō est quod Tyrannicidæ præmiū petas. Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur: uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si Tyrannū per imprudentiam occidisses: si præter propositū: nō magis profecto præmiū tibi debeatur, q̃ si quis Tyranno amicissimus idem fecisset: nam idem potuit accidere. Tu porro quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris: ita demū legi persuasum erit, te uoluisse occidere Tyrannū, si occideris. Non occidisti: atq; id etiam quū tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrū Tyrannicidæ propositum in arcem nō attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris excutiamus. Quāq; isthuc leges nō ita ualde curiose pensiculātur: sed tamē in tā absoluto facinore partes omnis constare oportet. Quid enim si Tyrannū interfecisses, quo Tyrannidem ipse occupares: utrum præmiū sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ul

Dd ; cisceris,

cisceris, Tyrannū occidisses, atq; id esset palam: num
præmiū auderes poscere? Quid, si latrones Tyrānum
forte fortuna obuiū obtruncassent: num ad hūc hono-
rem aspirarent? Quid si quis Tyranno priuatim infen-
sus, magna te pecunia conduxisset, quo ei Tyranno ue-
nenū dares, dedissesq; num, quæso, tyrānicidæ præmiū
postulares? Ego hic tecum nō ago cōiecturis: nihil dico
in uitam tuā: quæ quidem obscurior est, q̃ ut tu alioqui
tā gloriosus quicq; de ea ausus fueris dicere: illud unū
affirmare nō dubitem: qui Tyrannū quū tuto licuerit,
nō occidit: planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cu-
ius mors extremū exitiū Reip. uideretur allatura, po-
tius q̃ ullam cōmoditatē: is aut priuatim dolorē ulcisci
uoluit, nō libertatē publicam uindicare: aut emolumen-
tum suū sequutus est Reip. periculo, non suo periculo
Reip. studuit prodesse. Postremo nō potest nisi gloriæ
ieiunio adductus uideri, qui tā insolenter se iactat. Nō
potest nō uideri lucrū sequutus, qui tam improbe præ-
miū flagitat. An nō uides igitur quantopere hac parte
à tota legis mente dissentias? quē illa tuæ uitæ periculo
sua causa uoluit occidere, eum tu nō solum uolens præ-
teristi, uerūetiā periculose in Remp. irritasti: quem sua
causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui
cōpendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge
te animū Tyrānicidæ dignum ad facinus attulisse, lucri
perinde ut uitæ contemptorē: magni tamen refert, qua
ratione

ratione Tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrē: in non Tyranno Tyrannū. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse: ut certum præscire potueris, quod ipse etiā uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset: uerū hoc poenæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè Tyrānidē: idēq; noua quadam & inusitata ratione. Vides q̄ multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinam ferre præmiū: propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi nō probatur: quæ non expediat moribus ciuitatis: quæ nō sit forti uiro digna. Age quid si Tyranni filium infantem in cunis iugulasses: & rursus adfuisse Delius ille: per quē certum præscire posses fore, ut necato puero, pater sibi mortem accerferet: atque id euenisset: utrum te tanquam Tyrannidam suspiceret Respub. an potius tanq̄ immanem & ferum hominē execraretur: qui in eam sæuieris aetatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quid ergo? Utetur tuo maleficio Respu. cæterum exemplum haudquaquam probabit. Quid si Tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per uim constuprasses: atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum Tyrannici dī laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam

feram tuo facto propiora. Quid si Tyranni medicus quum esset ueneno agrotanti dato, illum sustulisset: utrum ut ueneficum oderit te Resp. an ut uirū fortem admirabitur? Tyrannū sublatum gaudebit: facti rationem, modumq; detestabitur. Quid si quū te Tyrānus familiariter uteretur: tu in cōuiuio prætectu necessitudinis uenenum porrigeres? Deniq; si per magicas imagines, ac maleficas quasdam deuotiones Tyrāno uitam ademisses: utrum à lege præmiū, an poenā expectares? Atqui Tyrannidem utcunq; sustulisti. Euentu gaudet lex. Verum exemplū tam perniciosum in Remp. nō recipit: ut consuecant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo, uiaq; ut factum tuū approbetur? Quod lex permittit ut fiat: non statim permittit, ut id uia qualibet efficias. Adulterū ferro occidere licet: ueneno aut incantamentis non licet. Quur ita? Quia pestilens exemplū omnino tractare uenena. Nec id ulla causa quantūuis honesta, sinit in ciuitatē irrepere. Quid quod ne hostē quidē ueneno, aut malis artibus interficere fas est? Nā nusq; nō improbat maleficia lex: & ueneno tincta tela, etiā in bellis interdicta sunt. Quod si modus facti superat in his, in quibus nullum petitur præmiū: quanto magis id fiet in his, in quibus summū petitur? Lex triumphū statuit ei, qui certum hostium numerū fuderit. Fuderit aliquis nō acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis. Vtrū
ciues

ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphan-
tem: an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur,
execrabuntur? Quid quod priuatis etiam in rebus uia,
modusq; perpeditur: quo magis idem oportebit, tum
in publico, tum in splendidissimo facinore: ut à quo con-
ueniat omnē sceleris suspensionem abesse? Age illud te-
cum reputa: si medico mercedem pactus esles, quo te
morbo leuaret: atq; ille nō pharmacis, sed maleficijs &
incantamentis morbum exemisset: utrum præmiū da-
bis, an magis hominē in ius trahes? iniuriæ malis arti-
bus data reū ages? Clamabit ille, morbo te leuauit: qua
uia qd isthuc tua refert? Hoc tātū spectabas: ut morbo
liber esses, ei rei merces est pmissa. Ingratū te uocabit: q
nisi sua opera, ne esses quidē, qui præmiū negare pos-
ses. Tu protinus respondebis, opinor, medico te præ-
miū esse pollicitum, nō Mago: neq; debere quicq;, nisi
rem malam ei, qui beneficiū male dederit. Quanq; ne
dedisse quidē uidetur, qui malum malo tollit. Id enim
mutare est incōmodum, nō amouere. Dices em̄ animo
nocitum, dum corpori subuenitur. Atq; istam litē uin-
ces, etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiā,
& uincibilior est tecū causa legi, q̄ quæ tibi futura fue-
rat cū medico. Nam ibi de priuata mercedula discepta-
retur: hic de publico honore. Ibi falsus est unus: hic legi
fraus facta, per quā cautum oportuit, ne quisq; ciuium
circūueniatur. Ibi salus data: certa quidē & efficaci, sed
E ē. suspecta

suspecta & improbata uia: hic nefario scelere (quorū enim non sic appellatur homicidiū, quod in ciuem contra legē admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quādoquidē tuū factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenū pro remedio ministret: quod tamē aegrotanti (ita ut nō raro consuevit accidere) per occasionem morbū adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptū feret quod uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit: utrū imperitia, an perperam, ac studiose pro pharmaco uenenū porrexeris: ppter ea quod tui fuerat officiū, aut non suscipere negociū: aut si dem simul, & artē, & industriā, ac diligētiam: & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curā adferre. Sed age finimus adhuc possidere te, quod dudū sumus largiti: ut planē ista uia Tyrannū occideris, citra ullum Reipu. discriminē. Lex nō approbabit facinus tuū: nisi nō tantū à crimine, uerū etiam ab omni criminis specie procul ab fuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatē, ut maleficiū omne sedudat: incolumitatē suam quā cōueniebat, aut Deo cui piā, aut certe Dīs simillimo homini acceptā referri, sceleri debere dicatur. Nō approbabit, inquā, nisi Tyrannū ipsum quē nominatim indicauit ipsa, quaq; pmittit uia sustuleris: ne per rimā istā periculosum exēplū in Remp. irrepāt. Postremo nisi ferro, nō dācularijs ac maleficis artibus: nisi uir-

tutes

tute: nisi manu: nisi uitæ tuæ manifesto contēptu Tyrā
 nū trucidaris. Neq; em̄ huc tātū spectat lex, ut Tyrā⁹
 in præsens submoueatur: uerū illud multo magis respi
 cit: ut oēs mortales itelligāt in ea ciuitate uiros esse for
 tes, q; nō uereātur uitæ suæ dispēdio patriæ cōmodis cō
 sulere: ac prædari exemplo facinoris, omnes etiā in po
 sterū ab affectationē Tyrānidis deterreātur: cū uideāt
 in ea ciuitate nullum esse Tyrannis satis tutū præsi
 diū: quandoquidē illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit cōtem
 ptor, eū esse alienæ uitæ dominū. Nam quod omnino
 satellitiū, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma
 aduersus huiusmodi animū Tyranni caput defendāt:
 qui patriæ libertatem sua uita bene credat emi? Postre
 mo aut: ut maxime tibi constet animus: ut cōstet uia: id
 quod est totius negocij caput, nō effecisti. Tantū enim
 abes ut Tyrannū occideris: ut quantū in te fuit, Tyrā
 nidem maiore in modū auxeris, interfecto Tyranni fi
 lio. Quid autē refert, malitia, an stultitia Remp. in disci
 men adduxeris? Nam illo quod uulgo dicunt nihil ue
 rius. Intempestiuā beneuolētiā nihil à similitate differ
 re. Tantū abest ut occideris Tyrannum: ut ne suspicari
 quidē potueris id euēturū, ut ipse semet occideret. Sed
 iuuenem occidisti patre insolentiorē: quid tum postea?
 si patri & huius scelera lex imputat? Magnū pinde Ty
 rāni satellitē, nō Tyrannū occidisti. Sed paratū Tyrāni
 dis hæredē occidisti: in Tyrānidē succedit, q; prior, q; po
 E e 2 tior est

grammatica *Vesfr*
1770

tior est in occupādo. Verū esto sanè, certum hæredem
 sustuleris: igitur qui Tyrānus erat futurus, interemisti.
 Atqui quod futurū est, id nōdum est. Porro lex eū qui
 iam Tyrānus sit, tolli ~~debet~~: non quē aliquando futurū
 diuines. An qui statuā ex pacto debeat, & rudem trun-
 cum præstiterit: fidē persoluisse uideatur? Non arbitra-
 bor. Vbi nunc igit' sunt illa tam multa, quæ tibi ad præ-
 miū postulandū supererant? Vides q̄ ne unū quidem
 omniū tibi constet, quorū nihil oportebat deesse. Vo-
 lui, inquis: id demum uoluisse te lex credit, quod effece-
 ris. Postea è re nata propositū est cōmutatū. Hoc igit'
 præmiū tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs medio è
 cursu, relictā mēta, ad carceres reflectit habenas. At pe-
 riclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is, qui su-
 dauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti deniq̄: uerū
 eum, quē neq̄ lex permittebat arbitrio tuo, neq̄ ex usu
 publico fuerat, occidi. At bene uertit ciuitati quod feci-
 sti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladē
 Atticis fuisse ferūt: de qua prouerbiū extat, quod Athe-
 niensiū male consulta, in bonū exitū uertere consueuit.
 Non tu leges seruasti, sed sustulisti: nō libertatem resti-
 tuisti, sed numē aliquod huic urbi propitiū, quod euen-
 tum tuæ temeritati debitum, sua cōmoditate à nobis
 auertit, quod tuā stultitiā nobis uertit in occasionē resti-
 tuendæ libertatis. Nō ego ingrātū erga te populū con-
 stituo: imo tu populū ingrātum in Deos reddere labo-
 ras:

Inbet

per d. 10. 11. fidem

re nata

ras:quem quū semel in periculū uocaris,ne pro simpli
 ci Tyrannide duplicatā pateretur:nūc rursū in disci-
 men trahere conaris:ne ab iratis superis, in pristinā ser-
 uitutem,aut grauius aliquod infortunium retrudatur.
 Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienū meritum
 insinuas? Quid tibi in eo negotio laudē uniuersam uen-
 dicas:ex quo præter poenā temeritatis,nihil ad te redi-
 re merito possit: Si Reip.si iudicibus pbare potes ani-
 mum tuū tyrannicida dignū,qui nullū periculum uitæ
 Reip.causa recusarit:si facinus nō scelere,nō pernicioso
 exemplo, sed legitima uia peregisti:si fortuna tuis egre-
 gijs conatibus bene expetitū dedit euētum,aude tyran-
 nicidā te uocare:aude pulcherrimū,ac penē diuinū mu-
 nus à Rep.poscere:aude nobis seruatas leges, restitutā
 ciuitatē:aude tēpla, aras, focos, fortunas omneis, tutos
 pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, de-
 niq; hoc ipsum quod hic lege & apud iudices agimus,
 exprobrare:aude mihi minari, quod obstiterim : aude
 ciuitatē ingrati-^{ser}tudinis insimulare, nisi laudē promeritā
 persoluerit:aude iudices, uel iniquos, uel corruptos da-
 mitare, nisi suis sentētijs præmiū tibi decreuerint. Con-
 tra:si suspectū quid uolueris:si periculosum:si contra le-
 ges:si cum scelere cōiunctum quod feceris:sit pudor,ac
 desine tandē improbe præmiū flagitare:quod nulla ra-
 tione pmerueris:poenā, si sapiis, incipe deprecari. Istiuc
 fortassis ab æquitate iudicum, à ciuitate deorū mūnere

I *imaginare*
~~*Impetrare*~~
submiserit videri
~~*git*~~

lata, queas impetrare. Neq; em̄ putes unū me te à præ-
 mio detertere. Imaginare isthac in causa pariter & le-
 ges, & Remp. & Deos tibi aduersari. Puta leges his te-
 cum uerbis agere. Si nos uere restitutas uideri uis, sine
 nostram autoritatē primū in hac tua causa ualere. Lon-
 ge plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris: si
 parueris: si tuā cupiditatē nostro submiseris arbitrio: si
 primū exemplū in te ciuibus addideris, reuixisse nos: si
 mōstraris ciuitati iam nō ex sceleratorū libidine, sed ex
 nostro præscripto cuiq; uiuēdū esse. Atq; altera ex par-
 te Remp. hac tecū oratione uti puta. Si ciuē bonū mihi
 præstare studes, noli hāc stultitiæ notā mihi inurere: ut
 in posterū re cognita, dicar ebrietate quadā gaudiorū
 ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur: noli
 mihi Deos, quos uix deniq; tā diutinis uotis, tot sacris,
 tot precibus, tot meis malis placui, cōmoui, propitios
 reddidi: denuo per ingratitudinē iratos atq; infensos
 reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltē illorū beneficio
 frui. Quod si te neq; leges, neq; Resp. commouet: certe
 Deorū orationē uereri debes, quos ita tecū agere puta-
 to. Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris?
 Quid honori nostro inuides? Quur nō sinis nos in hāc
 ciuitatē perpetuo benignos esse? Quur tu ipse tā ingra-
 tus existis? Ciuitas hāc semel mihi restitutā libertatem
 debet: tu bis debes, cōmoditati nostræ: & quod Remp.
 seruauim⁹, cuius tu pars es: & quod cōmoditate nostra
 tuam

tuam periculosam stultitiā, uel scelus potius in maximā felicitatē uerterimus. Etenim nisi nos dextri, ppitijq; ad-
fuissem⁹, quid aliud tu q̃ perieras, & p te Resp: Quod
si planē cōtendis, ut pramiū aliquod feras: abunde ma-
gnū pramiū à nobis p̃solutū est, qd' p nos res à te ma-
le instituta, bene uerterit. A legib⁹ merito maior relata
gratia: si nostrā p̃speritatis respectu, temeritatis simul
& sceleris ueniā condonarint. A ciuitate satis amplā lau-
dem feres: si ea patiat', ut in restitutæ libertatis historia
tuū quoq; nomē admisceat'. Hac laudis parte cōtentus
define nobis debitū uelle præripere: ciuitati munus no-
strū eripere: legibus autoritatē adimere. Sed finē facio,
nimirū extillata iā aqua. Quod supest nūc, uestre par-
tes sunt iudices statuere: utrū secundū leges, secundum
Deos, secundū Remp. sententiā dicere, an secundū hūc
gloriosum ostētorē pnūciare uelit. Vtrū hanc urbis
felicitatē hui⁹ temeritati, hui⁹ sceleri acceptā ferre mali-
tis, sapius exprobrādā, & breui fortassis à superis iratis
(id qd' abominor) auferendā: an in Deos qbus sine cō-
trouersia tota debet, referre: eorundē pietate seruandā,
agendā, benēq; fortunādā. Vtrū magis ex usu sit, ut
primo hoc iudicio statim leges circūuentæ dicantur: an
ut appareat legū restitutarū seueritatē, & iudicū sapien-
tiā aduersus unius, inquā, postulationē ualuisse.

DECLAMATIONIS ERAŚMICÆ, QVÆ

LVCIANICÆ RESPONDET, FINIS.

Eraſmus

ERASMVS ROTE

RODAMVS M. IOANNI PALVDANO
RHETORI LOVANIENSIS ACADEMIAE, S. P. D.

T INTELLIGAS humanissime Paludane, Erasmus illum tuum tametsi per omnes terras, mariaque uolitantem: tamē tui memoriam perpetuo secum circumferre: mitto quasi symboli uice Luciani dialogum: cui titulus, ^{ἡ τοῦ} ^{ἐπὶ} ^{μυθῶ} ^{συνόντων}. Quē in Italiam profecturus, in ipso penē procinctu latinum feci. In eo non sine uoluptate tantū in speculo uidebis, aulicæ uitæ incommoda: quæ tu mihi sæpenumero commemorare solebas: nimirum expertus, & ueluti naufragio eiectus, ac uix isti liberæ, literariæque uitæ redditus. Idcirco feci eo studiosius: ut meo exemplo te prouocarem, quo iam diu Græcanicis in literis uersatus, incipias & ipse aliquādo audere aliquid.

Quur enim nō dicam audere? Quum nullum sit mea sententia facinus audacius, quā si coneris ex bene Græcis, bene Latina facere. Vale, meque tui amantis, simum mutuum ama.

Luciani

LVCIANI LIBEL

LV S DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI.

IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

CQVID TIBI primum
amice, aut quid postremū,
quemadmodum uulgo di-
ci consuevit, recenseam, ex
his quæ tum facere, tum pa-
ti coguntur, qui mercedis gra-
tia sese in alienas domos cō-
uicturūq; tradūt alienum,
quiq; in locupletū istorum

amicitiā accensentur, si modo eiusmodi illorum serui-
tutem, cōuenit amicitiam appellare? Noui em̄ permul-
ta, atq; adeo pleraq; omnia, quæ illis ibi soleant accide-
re, non per louem quod ipse ea experimento cognov-
rim (neq; enim mihi unq; experiūdi incidit necessitas,
ac ne quando incidat Dī prohibeant) sed quod cōplu-
res, qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint
cōmemorare, partim qui in ipsis etiā dum malis consti-
tuti, quæ & quanta ferrent deplorabant, partim qui tam-
q; è carcere quodam profugi, nō absq; uoluptate recor-

Ff dabant

410 LVCIANVS DE MERCEDE CONDVG.
dabantur cōmemorabantq; ea quæ fuerant perpeſſi.
Imo iuuabat reuocare ob oculos, quas erumnas effu-
giſſent. Atq; hi quidem digniores mihi uīſi ſunt, qui-
bus fides haberetur: ut quī eius ſacri ritus (ut ita dixe-
rim) omnis omniāq; myſteria perdidiciſſent, cunctāq;
ab initio ad finem uſq; perſpexiſſent. Hos igitur haud
quaq; indiligenter, nec oſcitanter audire ſoleo, ueluti
naufragium quoddam, ac præter ſpem obiectam ſa-
lutem enarrantes. Cuiuſmodi ſunt iſti, quī in templis
de raſo capite, complures ſimul obambulantes, imma-
nes undas, procellas, ſublatoſ in cælum fluctus, iactus,
malos fractos, gubernacula reuulſa narrant. In primis
autē geminos Caſtorem & Pollucem apparentes (Nā
hi peculiariter ad hanc Tragœdiam pertinent) aut aliū
deum quēpiam repente, quemadmodū in fabulis fieri
conſueuit, exortum: ſummiſq; antemniſ inſidentē, aut
iuxta clauum adſiſtentem: quī nauim ad littus aliquod
molle dirigeret: ad quod appellens futurum eſſet, ut &
iſſa paulatim ac lente ſolueretur: & iſſi tuto in ſolū de-
ſcenderent, idēq; ope fauorēq; diuino. Atq; iſti igitur,
permulta id genus ad præſentem cōmoditatem exag-
gerantes, cōmemorāt: quo uidelicet à pluribus ſtipem
accipiant: ſi non calamitoſi modo, uerum etiā Dñs cha-
ri eſſe uideantur. Porro ij dum eas quas in teſtis tuler-
unt tempeſtates referrent, atq; immanes illas undas,
quin etiā decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quēad-
modū

*Deus ex impropiſo appa-
ret.*

modū primū à littore soluerint mari tràquillo: q̄tūq̄
 molestiarū perpetua nauigatione sint perpeffi: dum si
 tiunt, dum naueant, dum salo perfunduntur. Deniq̄
 quēadmodū infelici nauigio in caudem quāpiam sub
 undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum.
 & asperum illiso, fractoq̄ miseri ægre enatarint, nudī.
 cunctarūq̄ rerum inopes. Hæc inquā quū referrent,
 mihi quidē uisi sunt permulta præ pudore subticere,
 uolentesq̄ ac sciētes obliuisci. At ego etiā illa, præterea
 autē & alia nonnulla ex illorum narrationibus conie
 ctans, deprehendi quicquid erumnarū cum eiusmodi
 conuictibus cōiunctū est. Quæ quidem omnia haud
 grauabor optime Timodes tibi percensere. Iampridē
 em̄ mihi uideor animaduertisse, te de capeffenda hac
 uitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus ser
 mo incidisset: mox ex his qui præfentes erant, quispiā
 mercenarium hoc uitæ genus laudare cœpit: fortunatis
 simos eos affirmans, quibus contigisset horum familia
 ritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conui
 uis adeste opiparis, idēq̄ immunes: præterea splendi
 dis in ædibus diuerfari: tum perigrinari omnigena cū
 cōmoditate, uoluptatēq̄, alba interim in rheda (si forte
 libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitia, obq̄ cō
 moditates quibus afficiuntur, etiā mercedem capere: id
 uero nō mediocre uideri. Istis em̄ haud dubie citra se
 mentem, ac culturā, quod aiunt, cuncta prouenire, Hæc
 Ff 2 igitur

*bro.
 Cima aratione, utaq̄
 p̄sentit.*

igitur atq; id genus alia quā audires: animaduerti quē/
 admodū ad ea inhiaueris, tūq; auide ad escam os aper-
 tum porrexeris: proinde nequid mihi certe in posterū
 possis imputare, neq; expostulare queas: quod quā te
 conspiceremus tantū una cū esca deglutientē hamum,
 non reuocauerimus: neq; priusq; in guttur demergere-
 tur, reuulserimus: neq; præmonuerimus. Verū postea/
 tū cessassemus, donec eo iam adacto atq; infixo trahi
 iam, ac ui duci conspiceremus: tum quā nihil opis affer-
 ri possit, frustra adesse nos atq; illachrymari. Hæc in tū,
 nequādo possis dicere: quæ si dicantur, merito pfecto
 dicantur: neq; à nobis refelli possent, quo minus peccas-
 se uideremur: ut qui prius ista non indicassemus: audi
 nūc ordine omnia. Ac rete quidē ipsum cuiusmodi sit,
 tūq; nullum habeat exitū: non intus medijs in sinibus
 inuolutus, sed foris tuto atq; per ociū ante cōtēplator:
 unci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cu-
 spides manu tentās, malāq; admotas experiēs. Quod
 nisi uehemēter acuta: nisi sic illigantia, ut effugiendī nul-
 la sit facultas: nisi dira uulnera factura uideantur: acri-
 ter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidē in-
 ter formidolosos, atq; ob id etiā pauperes, famelicosq;
 affcribitō: ipse uero sumpta fiducia, uenatum istum, si
 uidetur, aggreditor. Lari in morem totam escam hiatu
 deglutiens. Atq; in uniuersum quidē forsitan tua cau-
 sa omnis hic sermo dicetur. Quan tū non solū de uobis
 phuloso

philosophis, aut his quicumque uitae institutum sibi delegerunt cum uirtutis studio coniunctius: uerum etiam de grammaticis, rhetoricis, musicis: breuiter de omnibus, qui in doctrinae professione uersari, quæstumque facere proposuerunt. Cæterum quum omnia sint inter istos communia: eademque prorsus accidant omnibus: palam est, philosophorum conditionem non esse à reliquis eximiam. Immo hoc illis turpius ista contingere: quum sint cum alijs communia: si qui conducunt, non alijs præmijs eos quam reliquos dignos iudicent: nihilque magis quam cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet: eius culpam potissimum in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos, qui talia sustinent. Ego uero culpari non debeo, nisi forte ueritas & libertas in commemorando reprehensionem mereat. Ac reliquum quidem hominum uulgus: puta palæstricos quospiam, aut adultores imperitos, sordidumque animo ac suopte ingenio humiles & abiectos homines: ne operæ præciū quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari: quippe nequaquam obtemperaturos: neque rursus æquum sit illis uitio uertere, quod non relinquant suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. Sunt enim ad eam uitæ rationem accommodati, factique: neque ea uidelicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam, ad quod sese conuertant, & in quo sese exercent: adeo ut si quis eam uitam illis adimat, ignaui illico, consilijque inopes, desidiosi atque inutiles reddantur.

Ff 3 Quāobrem

*de adagium
in molestiam
in uerere.*
Quamobrē nec ipsi rem aliquā indignā patiantur, nec illi contumeliose facere uideantur: si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initio præparati, conferunt sese in familiam. atq; hæc sola illis ars suppetit ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterū eruditorū nomine, de quibus institueram loqui, merito indignandū, enitendūq;: ut q̄p maxime fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor autē recte facturus: si quibus de causis se quidam ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excussiero: parūmq; idoneas, atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripitur excusatio: summusq; ille titulus, quo suam spontaneā seruitutem solent obtexere. Iam igitur pleriq; paupertatem & rerum necessariarū inopiā proponunt: atq; eam umbram satis idoneā existimant: quā suū factū prætexat, quod ultro ad eam uitā accesserint. Ac sibi sufficere credunt: quū aiunt se quiddam ignoscendum facere: qui id quod est in uita molestissimū, nempe paupertatē, studeant effugere. Pōstea in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore:

- Nam quemcunq; uirū paupertas enecat.
- Et si quæ alia terricula abiectissimi quicq; poetæ de paupertate prodiderunt. Equidē si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugiū aliquod uere cōtingere, non admodū anxie cū eis de uehementer amplectēda libertate

libertate disceptarem. At posteaq̃ eiusmodi quædā ac
 cipiunt: cuiusmodi sunt ægrotantiū alimenta (quæ ad-
 modum egregius ille dixit orator) qui queant effugere
 quo minus in hoc ipsum parum recte sibi consuluisse
 uideantur: nimirū semper illis manente eodem uitæ il-
 lius argumēto. Semper em̃ manet paupertas, semper
 accipiēdi necessitas: nihil quod seponat, nihil superest
 quod reseruetur. Verū quicquid datū fuerit, ut detur,
 ut uniuersum etiā capiatur, prorsus omne insumitur:
 ita tamē, ut ne id quidē in usus sufficiat. Rectius aut̃ fu-
 turū fuerat: si nequaq̃ causas eiusmodi cōminiscerent̃
 quæ paupertatē seruant, aluntq̃: atq̃ eātenus dūtaxat
 opusculantur: uerū quæ illam tandē aliquando tollant.
 Ac forsitan tibi hoc uolebas Theōgni quū diceres eam
 in altum mare ac præruptis de scopulis præcipitē dari
 oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens,
 quū semper mercede cōductus mereat, hōc ipso sese ar-
 bitretur aufugisse paupertatē: non uideo qui fieri pos-
 sit, quo minus hic ipse sese fallere uideatur. Rursum aliī
 negant sese paupertatē formidaturos: si modo reliquo-
 rum hominū in morem possint suo labore, suāq̃ indu-
 stria uictum suppeditare. At nunc sibi fractas esse cor-
 poris uires, seu senio, seu mōrbis: eōq̃ ad eam uitā mer-
 cenariam facilem uidelicet atq̃ cōmodam confugere.
 Age igitur, inspiciamus num uera prædicent: & num
 ea quæ dantur ex facili illis suppetant, non multo neq̃
 adeo

adeo maiore labore consistunt, quæ uulgo suus uictus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verum quæ hæc absint à uero: istud profecto ut dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorū in eiusmodi conuictibus exhauriendum, ut hic ne ualetudo quidem ad id par sit: quippe quū quotidie sexcenta non desint negotia, quæ corpus conficiant, ad quæ extremam usque deflectionem delassent. Verum hæc suo loco dicemus: quū etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erat leuiter ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese: ne istos quidem uero dicere. Superest iam ut eam causam referamus: quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minime proferatur. Nempe ipsos uoluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum: auri argenti quæ uim & copiam admiratos: præterea quod felices sibi uideantur ob conuiuia, reliquasque eius uitæ delicias: sperantes futurum, uti mox, nemine uitante, affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt: atque ex liberis seruos constituunt. Non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & ampliarum opum admiratio. Enim uero quæ admodum miseros istos, atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores

Uitant:

ratores amasi receptant & fastidiēter ducūt. lactantq;
videlicet quo iugiter amantes, ambiant ipsos atq; in-
feruiant. Carterum ex amoris fructu, ne summo quidē
osculo impertiunt. Intelligunt enim copīa facta dissol-
uendum amorem. Id igitur ne fiat, praeuenerunt: diligen-
terq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper reti-
nent amantem: metuentes, ne desperatio minuat cupi-
ditatis ardorem: amantēq; ab se alienet. Proinde sem-
per arrident, pollicenturq;: semper facturi sunt: sem-
perq; gratificaturi: semperq; ingentiū sumptuum ra-
tionem habituri: donec imprudentes ambo senuerint,
atq; utriq; iam praeierit aetas: huic ad amādum: illi
ad dandum. Atq; ita omni uita nihil illis peractum est
ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil
non ferre: id quidē forsitan non usq; adeo uitio uerten-
dum: quin magis uenia danda: si quis uoluptate capia-
tur, & hanc undequaq; consecetur, quo possit ea poti-
ri: quāq; turpe forsan ac seruire: si quis ea gratia semet
in ius tradat alienū: ppter ea quod uoluptas, quae ex li-
bertate percipit: multo suauior est, q̃ ea quā ille liber-
tatis iactura sectatur. Attamen hoc quoq; aliquo pa-
cto ignoscendū illis sit: si modo consequantur. Verum
enimvero ob solam uoluptatis spem, multas perferre
molestias, equidem & deridiculū arbitror, & stultum:
maxime quū uideant labores certos esse, manifestos,
& ineuitabiles: porrō illud quod speratur, quod quidē

Gg nihil

*Homerus Odysseia
libro nono:*

nihil aliud tandē est q̄ uoluptas, ne tam longo quidē tempore contigisse. Præterea aut, nec uerisimile uideri: ut contingat aliquādo: si quis modo rem recta reputet uia. At Vlyssis socij, dulci quadā gustata loto reliqua negligebant: ac præsentī uoluptate delinīti honesta cōtemnebant: ut non prorsus cū ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirū animo uoluptatis illius sensu occupato. Verū si quis famelicus alij cuipiā loto sese ingurgitātī, neq; quicq; inde impertienti, assistat, idq; solā ob spem: quod credat fore, ut & ipsi aliquando de gustandā lotū porrigat: assistat inquā ad hunc modū, recti atq; honesti oblitus: dīj boni q̄ hoc ridiculū, planēq; uerberibus quibusdam Homericis dignum. Ergo quæ istos ad diuitū conuictū adducunt: & quibus impulsī sese illis dedūt, ad quodcūq; lubitū fuerit utēdos: hæc sunt, aut his fermē simillima. Nisi si quis & illos cōmemorandos esse iudicat: quos hæc una res ad id commouet: quod gloriosum arbitrant, cum illustribus atq; opulentis uiris habere consuetudinē. Sunt enim qui hoc quoq; prædarū ac magnificum supràq; plebē esse existiment. Nam ego quidē, quod ad me proprie attinet, recusarim uel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorq; uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaq; causa eius uitæ suscipiēdæ sic illis habeat: age iam consideremus apud nosmetipsos: primū cuiusmodi sint illis perferenda priusq; admittantur

q̃ admittantur: priusq̃ obtineant. Deinde cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur. Postremo quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq̃ enim illud dicere possunt: hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facile: neq̃ ad id multo opus esse labore: sat esse si uelis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est ut primum diu sursum ac deorsum cursites: mane excitatus assidue proforibus obuersetis, ut perdures: quum protruderis: quum excluderis: quum improbus interdum atq̃ importunus uideris: cum ianitori male Syristanti, ac nomenclatori Libyco subiiceris: quumq̃ nominis tui memoriam mercede redimere cogaris. Quin etiam uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuietum ambis: deligendus color, quo ille potissimum gaudeat: uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Postremo uti gnauiter affecte re necesse est: uel antecedas potius, à famulis protrusus: ac ueluti pompam quandam expleas. At ille interim cōpluris iam dies ne aspicit quidē te. Quod si quando res tibi felicissime uerterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritq̃ quicquid illud fuerit, quod illi forte in buccam uenerit: tum deniq̃, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum Sannæ eorum qui adsunt, hæsitantiam tuā ac perplexitatē ridentiū. Qua quidem nō raro accidit: ut quū

G g 2 oportuerit

oportuerit respondere: quis fuerit rex Achiuorū: mille
naues illis fuisse respōdeas. Atq; id si qui sunt modesti
pudorē uocāt: immodesti timiditatē nomināt: impro-
bi inscitā. Ita fit, ut tu primā hanc diuitis comitatē, tibi
periculosissimā expertus, ita discedas: ut tantā animi
tui imbecillitatē ipse cōdemnes. Porro ubi multas iam
noctes insomnes duxeris: ubi plurimos dies cruentos
egeris: haud quidē Helenæ gratia per Iouem: neq; ob
Priameia Pergama: uerū spe quinq; obolorū: cōtigerit
aut & deus quispiā tragicus qui tibi sit auxilio: iam il-
lud restat, ut exploreris excutiarisq;: num literas noris.
Atq; ea quidē disceptatio nō iniucūda est ipsi diuiti:
quippe qui laudat interim, ac felix esse prædicat. Cæ-
terū tibi uidet, de uita ipsa, deq; omni fortuna tū certa-
men esse paratū: propterea quod tibi uenit in mentē,
idq; merito futurū, ut alius nemo sit admissurus, si pri-
us ab hoc reiectus, ac repudiatus uideare. Interim in-
uarias curas distraharis oportet: partim dū inuides ipsi
qui pariter ex æquo tecū examinant. Fingē em̃ & alios
esse, qui eiusdē fortunæ tibi sint cōpetitores: te uero tū
bi uideri cūcta parū absolute respōdisse, metuentē intē-
rim simul & sperantē, ac misere de illius uultu penden-
tem: qui si quid parū probet eorū quæ dixeris, peristi.
Sin arridēs auscultat, hilarescis & spe bona fultus cōsu-
stis. Porro cōsentaneum est: esse nō paucos: qui tibi ad-
uersentur, atq; alios in tuū locū uelint inducere. Horū
unusquisq;

unusquisq; clāculum uelut ex insidijs in te iaculat. Iam uero illud cōsydera: quale sit uirū pmissa barba, cāna coma, examinari: nunquid bonæ rei didicerit: & alijs quidē didicisse uideri: alijs secus. Superior interim uita, & om̄is antea cta ætas tua curiosius disquirēt. Quod si quis aut ciuīs inuidia, aut uicinus leui quapiā de causa puocatus, te deferat, & adulterū dicat: uel pæderastem is p̄tinus, iuxta uetus illud puerbiū: ex Iouis tabulis te stis. Porro si pariter oēs bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redempti uidebunt. Nam admodū omnia tibi cōstent oportet. Nihil prorsus sit, quod tibi queat obistere. Alioqui nunq; obtinueris. Age sanè. Hoc quoq; cōtigit: ac bona quapiā fortuna cūcta tibi feliciter cesserūt: & probauit ipse doctrinā tuā: & amico rū præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimā habet fidē, nō dehortant. Ad hæc uult etiā uxor. Nō re fragat domus præfectus, neq; itē dispensator. Nemo tuā insimulauit uitā: dextra omnia, & omni ex parte bene promittūt sacra. Vicisti igitur o fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonē magis cepisti, aut Sardonū arcem occupasti. Habebis copiarū cornu & gallinae cū lac emulgebis: iam sanè par est, ut aliquando præmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis respondeant: ne corona tua frondea dūtaxat sit: simul ut merces haudquaq; cōtemnenda præstituatur: eaq; cōmode ad usum, citraq; negotiū persoluatur: utq; re-

G ; liquus

Ex Iouis tabulis

*Pro.
Copiae totius*

liquus itē honos tibi præter ministrorum uulgus sup-
 peditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitatio-
 nibus, à uigilijs, in otium te recipias: uti id quod uulgo
 solent optare mortales, porrectis pedibus dormias, ni-
 hilq; iam facias præter ea sola, quorum gratia primū
 receptus es & in quæ cōductus. Ita enim consentaneū
 fuerat Timodes: neq; ingēs malū erat futurū: si qs sub
 dita ceruice ferat iugū, leue nimirū & portatu facile qd
 q; omniū maxime, auro illitū. Atqui lōge secus res ha-
 bet: imo nihil horū reperiet. Siqdē in medijs ip̄is id ge-
 nus cōuictib⁹, sexcētæ res accidunt: uiro ingenuo neutiq;
 toleranda. Quæ quū audieris: ipse tecū ordine reputa-
 to: nū quisq; ea ppeti queat: cui quidē cū eruditioe uel
 minimū commercij fuerit. Exordiar autem si uidetur à
 primo conuiuiō: unde consentaneū est te consuetudi-
 nem illam cōspicaturū. Primum igitur, adest tibi quis-
 piam: qui te iubeat ad conuiuiū accedere: famulus nō
 incomis: qui tibi prius placandus datis in manum, ne
 uidearis inciuilis, ut minimum quinq; drachmis. At il-
 le Accizans, scq; quum maxime cupiat, cupere dissimu-
 lans. Apage inquit. Egone quicq; abs te? Addit & illa,
 absit, dñj prohibeāt. Tandē flectitur atq; obtemperat,
 ac discedit, te late diducto rictu subsannans. Tu porrō
 nitida sumpta ueste, mū dissiméq; cultus, lotus accedis,
 sollicitus interim, ne prior alijs aduenias. Nam id inur-
 banū: quēadmodū postremum uenire, graue. Proinde
 media inter

média inter utruncq; obseruata opportunitate ingre-
 deris,tecq; sanè quam honorifice excipiunt. Tum arre-
 pta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra
 diuitem:inter duos fermè ueteres amicos. At tu perin-
 dè atq; in Iouis ædes ueneris,nihil nō admiraris,& ad
 omnia quæ gerūtur suspensus inhias:propterea quod
 noua tibi atq; inuisa sint cuncta.Interim familia te
 spectat:omnesq; qui præsentés sunt,quid agas obser-
 uant.Neq; uero ea res curæ non est ipsi diuiti:quippe
 qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, ut
 oculis obseruent,quemadmodum te geras in pueros
 aut in uxorem:num subinde,ex obliquo respectes. Ac
 reliqui quidem conuiuæ, simulatq; te uident propter
 imperitiā ad ea quæ fiūt attonitum, ac stupefactum,
 derident danculū,coniectantes te nunquā antea apud
 alium quempiam cœnasse,nouūmq; tibi esse ut man-
 tile apponatur.Proinde,sicuti uerisimile est,præ hæsi-
 tantia sudés oportet,ac neq; cum sitias,audeas potum
 poscere,ne uinosus uideare:neq; uarijs appositis opso-
 nijs,& in ordinem quendam extructis,scire posses, cui
 prius aut posterius manum admoueas.Quare ad eū
 qui proximus accumbit respectes necesse est:atq; eun-
 dem imitatus,conuiuij rationem & ordinem discas.
 Alioqui anceps sedes,& uarians,animóq; penitus
 perturbato,& ad omnia quæ illic geruntur obstupe-
 scens. Atq; interim quidem, diuitis admiraris felici-
 tatem

tatem, propter auri uim & eboris, tantaſq; delicias. Interim tuā ipſe deploras infelicitatem: qui quum nullius ſis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunq; & illud in mentem uenit, fore ut admirandam & expetendā quādam uiuas uitam: quippe qui ſis omnibus delitijs illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturum. Quin & adoleſcentuli formoſi præminiſtrātes, ac ſilentio arridentes, ſuauius in poſterum hoc uitæ genus pollicentur: ut Homericum illud nunq; deſinas in ore habere,

Haud uitio uerti debet ſi Troia pubes

Armatiq; ſimul Danai, ſub Marte laborum

Pondera tanta ferant.

ob tantam uidelicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum. Ac poſtulato perq; ingenti ſcypho quiſpiam, præbabit tibi, præceptorem, aut aliud quiddam deniq; te appellās. At tu recepto ſcypho quid uiciſſim oporteat reſpōdere, ppter eiufmodi morū imperitiā ignoras: iāq; ruſticanus, & inelegans eſſe uideris. Cæterū ea propinatio multorū ueterū amicorū inuidiā in te cōcitauit: e quibus nonnullos iādudū tuus accubitus danculū urebat: quod modo quū adueneris, ijs anteponare: q multorū annorū ſeruitutē exhauſerint. Protinus itaq; talia quædā de te inter illos dicta ferunt. Illud ſcilicet maioris noſtris

lis nostris deerat: ut etiam ipsi qui nuper in familiā cōmigrarūt, posthabeamur. Et solis græculis patet urbs Romana. Et quid habet: quæ obrē nobis debeāt anteponi? Num mirificam quandā utilitatē adferre uident: quā uerbula quādā misera dicunt. Rursum alius, hæc. An non uidisti: quantū biberit: quēadmodū cibos appositos auide corripiciens deuorarit. Homo inelegans, ac fame enectus: qui ne per somnū quidē unquā fuerit albo pane saturatus: multo minus aue Numidica, aut Phasiano: è quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro tertius, fatui inquit priusquā quinque abeant dies, uidebitis hūc nihilo pluris fieri quā nos. Nam nūc quidē, nō secus atque calcei noui solent, in precio est, & habet charis: uerū ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoque deformatus, tum misere sub lecticam abijcietur cymmicibus, quēadmodū nos, oppletus. Atque inter illos talia multa de te iactant. Ex quibus aliquot iam tū etiā ad calumniandum insimulandūque te incitant. Omne igitur illud cōuiuuii tui plenū: ac plerique de te sermones. Tu uero propter insolentiā atque insuetudinē plus quā sat est hauris uini tenuis & acris: eoque iādudum aluo tibi cita discruciaris: uerū neque decorū tibi ante alios ē cōuiuio discere: neque rursum manere tutū. At producta interim in longū potatione dū sermo alius ex alio nascitur: dum spectacula alia post alia proferūtur in cōuiuuiū (nā uniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) nō

Hh mediocri

mediocriter discruciaris: cui non liceat, neq; uidere quæ geruntur: neq; auscultare, si quis uoce, citharaue, canat egregie dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus, cæterum animo illud optas: ut aut terræmotus reipens ortus ea cuncta discutiat: aut incendium aliquod renunciatur: quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium: quod mihi quidē haudquaquā suauius sit cepis, candidoq; sale, libere quū uelim ex his & quantū uelim edenti. Verum ut ne tibi commemorem ructus acidos, qui deinde sequuntur: ut ne nocturnos uomitus: mane uobis erit de mercede pacto transigendum: quantū, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & confidere iusso, sic loqui incipit. Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti: quæ nullus in his fastus: sed citra ostentationē, moderata ac popularia omnia: sed mediocria omnia ac plebia. Sic aut animū inducas uelim: ut existimes oīa nobis fore cōmunia. Nā ridiculū profecto: si quū charissimā possessionum mearū partē, puta meā ipsius uitā, aut per Iouē, liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam: nō aliarū item rerum te meū ex æquo dominū ac possessorē existimē. Cæterū quādo certi quippiā est præfiniendum: equidem uideo uitæ uix frugalitatē, & animum paucis contentum. Neq; nō intelligo haud mercedis ad

cedis adductum spe te in nostram uenisse familiam: uerum aliarum gratia rerum: puta nostræ in te beniuolentiæ causa: tū honoris: qui tibi præter cæteros omnis cōtinget. Attamen præfiniendū est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito: habita ratione, uir amicissime, munerū etiā illorū quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus uideris. Neq; em̄ uel ista nobis fuerint neglectui futura: etiam si nunc hæc pactione nō cōplectamur. Scis autem cōplures per annum eiusmodi munerū occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum præmiū nobis præscribas. Præterea decet etiam uos homines eruditos, pecuniā negligere. Hæc ille dicens, totumq; te uaria spe labefactans, mitem sibi ac tractabilē reddidit. Tu porrò qui dudum talēta, ac multa nummū milia somnias, solidos agros, & familias, sentis quidē tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniā: nihilominus blandit' tibi pollicitatio tamē: atq; illud cōmunia futura sunt om̄ia ratū & uerū fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta,

Summis è labijs, nō imo è corde profecta.

Tandē præ pudore ipse statuendi ius defers. Verum ille facturum sese negat. Cæterum ex amicis præsentibus quēpiam in eo negotio ueluti medium intercedere iubet: qui salarij modum pronuntiet eum: qui neq; ipsum grauet, ut cui plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neque

Hh 2 rursus

rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atq; is seniculus quispiam, diuitis æqualis, una cū illo à pueris, adulando educatus. Eho tu inquit: num inficias ire potes: quin unus sis qui in hac urbe uiuunt omniū fortunatissimus: cui primū contigerit: quod pluribus misere cupientibus, uix à fortuna dari possit: nempe ut in huius hominis cōsuetudinē admittaris, ut cōmunes penates habeas, ut in familiā inter Romanos primariā recipiaris: Id nimirū tū Croesi talenta, tū Midæ diuitias superat: si modo modest⁹ esse noris. Eqdē nō paucos noui magni nominis uiros: q; cupissent, etiā si quid ultradandū fuisset, gloriæ dūtaxat causa, cū isto uiuere, & familiares apud hūc atq; amici uideri. Quappter haud inuenio: quibus modis tuā prædicem felicitatē: qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiam præmio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse uidet: nisi plane es insolens: si tantū accipias: simulq; pronunciat, sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neq; em̃ iam possis effugere: quū intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mulicans, ac dissimulans, ac initio quidem non

- magnopere illi reluctans, facilēq; sequeris: ut quod nō admodū te torqueat, neq; stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum uero n̄ qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirant: quod te conspiciant intra cancellos uersantē, ac nullo prohibente in

bēte introeuntem, prorsusq; præclaris illis opibus deli-
 tijsq; domesticū quendam ac familiarem esse factum.
 At ipse nondū uidere potes: q̄obrem illi te felicē exi-
 stiment: nisi quod gaudes tamē tēq; ipse fallis, semp̄ fu-
 tura meliora fore existimans. Cæterū contra atq; spera-
 ris euenit: & quēadmodum adagio dicitur: iuxta Man-
 drabuli morē negociū procedit: in singulos (ut ita di-
 xerim) dies, deterius ac retro relabens. Vnde paulatim
 uelut in luce dubia, tum demū dispiciens intelligere in-
 cipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, q̄ ampullas
 quasdam inauratas, porrò graues, ueri, ineuitabiles, p-
 petuūq; labores. Sed quinam isti sint, forsitan me roga-
 bis. Neq; enim uideo inquires: quid in hac consuetudi-
 ne sit adeo molestū: neq; intelligo ista quæ commemo-
 ras, grauiā atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie: nō
 molestiam modo negocij perpendens, uerū foeditatē,
 humilitatē, prorsusq; seruitutē, uel præcipue interim
 consyderans. Principio memineris ex eo tēpore, te iam
 neq; liberū, neq; ingenuū posse uideri. Noueris enim
 te hac omnia genus, libertatē, progenitores, ante limē
 relinquere: quū in huiusmodi seruitutē temetipsum ad-
 dicens in ades ingrederis. Siquidē libertas tibi comes-
 ire recusarit, ad uitam tam indignam, tam humilē te cō-
 ferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauius of-
 fenderis) seruus inquā, uelis nolis, futurus es: neq; uni-
 us seruus uerū cōpluriū: operāq; seruilem præstare co-
 geris, ob

geris, obstipito capite, à diluculo in uesperam usq; : idq; mercedē uili atq; indigna. Adde, quod ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies: ut qui non à puero fueris ad seruitium institutus, sed sero didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria, animo recursans: facitq; ut interdum resilire conere, relucterisq; : atq; ob id ipsum fit: ut seruitus tibi molestior accidat. Nisi forte illud tibi ad libertatem sufficere putas: quod non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quod non sic, uti Bithymicū aliquod mancipium, uociferante præcone diuendaris. At qui tum uir egregie: quum instāte nouilunio, Pyrrhijs & Zopyrionibus immixtus, manum itidem, ut alij, seruuli protendis, capisq; , quodcūq; illud tandē est quod datur: hæc uidelicet est auctio. Nā præcone nihil opus erat homini qui ipse sui fuerit præco: quiq; ipse ultro sibi multo tempore dominum ambierit. Age iam o scelereste (cur enim non dicam præsertim in eum qui se philosophum esse dicat?) si quis te pirata inter nauigādū captum, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset: te ipsum deplorares, tantq; indignam fortunæ iniuriā patientem. Aut si quis manu iniecta, te duceret, in seruitutem asserēs, leges indamares: omnia faceres, acerbe ferres: & o terra, o dñ, magno dolore uociferareris. Nūc uero: quum ipse te, ob paucos obolos, id ætatis in qua etiam si

etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset
tam ad libertatē aspirare: cū ipsa uirtute ac sapientia ul-
tro adductū uendideris: nihil illa reueritus, quæ p mul-
ta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differun-
tur: quū libertatem laudant, seruitutem damnant. An
non te pudet: quū inter homines assentatores, & em-
pitios, ac scurras uersans ex æquo cum illis aestimaris:
quū in tanta Romanorū turba, solus peregrino in pal-
lio uersaris: quūq; Romanam linguam perperam ac
barbare fonas: præterea, quū agitas cōuiuia, tumultuo-
sa, magna hominū turba cōferta: quorum pleriq; colle-
ctitij, quidam sunt & improbi. Atq; inter hos laudas
odiose, bibiscq; præter modū: deinde mane ad tintina-
bulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima so-
mni parte, una sursum ac deorsum circūcursas: hester-
no luto etiādū tibijs adhærēte. Vsq; adeo ne te lupini,
aut holerū agrestij tenuit pœnuria. Vsq; adeo tibi de-
fuerūt fōtes frigida manātes aqua, ut p despationē ad
ista deuenires. Haud puto. Quin potius palā est: te, nō
frigida aqua, neq; lupini, sed bellariorū, atq; opsonio-
rū, uiniq; odorati cupiditate captū eo uenisse. Quæ dū
lupi piscis in morē auidijs appetis: tuo merito euenit:
ut hamus tibi fauces trāssixerit. Itaq; p̄sto sūt hui⁹ intē-
peratiā, gulæq; autoramēta. Ac pinde atq; simia à trū-
co reuinctus collo, reliqs qdē om̄ibus risui es: at ipse tibi
delitijs affluere uideris, cui cōtingit, assatim expleri ca-
ricis. Caterū

ricis. Cæteræ libertas, ingenuitas, una cū ipsis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirū euanida cuncta, atq; istarū rerum ne memoria quidē ulla: q̄p̄ hoc quoq; ferēdum: si uita ista cū hac turpitudine dūtaxat esset coniuncta: quod ē libero seruū uideri facit: nō labores etiā accedērent, cum illa seruorum colluue cōmunes. Sed uide, nūquæ tibi imperātur, leuiora sint his: quæ Dromoni aut Tybio mandantur. Nam doctrinæ quidē, cuius rei cupiditate simularat te in familiam suam accersisse sese, perq; exigua illi cura est. Quid em̄ (ut dici solet) cōmercij asino cū lyra? An nō uides uidelicet: q̄p̄ misere macerentur immodico desyderio, uel Homericæ sapientiæ, uel Domesthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonice sublimitatis? Quorum me herde ex animis si quis aurū, argentū, atq; harū rerum curas tollat: nihil fuerit reliquū, præter fastū, molliciem, lasciuiam, luxū, ferocitatē, imperitiā. Atq; ad ista nihil prorsum op̄te. Verū quoniam tibi barba ingens propendet à mento: quoniāq; uultu ipso graue quiddā & uenerādū præte fers, tū quia pallio græcanico decēter amictus es: norūtq; iā omnes te grāmaticū esse, seu rhetorē, seu philosophū: pulchrū ille sibi putat: ut & eiusmodi quispiā, anteaambulonū suorū pompæ pmixtus esse uideat. Futurū em̄ hac re ut græcanicarū disciplinarū studiosus, reliquæq; om̄is doctrinæ neq; negligēs, neq; rudis esse putetur. Vnde fit ut in periculū uir egregie uenias: ne non

ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob
 barbam palliūmq; conductus esse uideare: proinde ut
 perpetuus apud illum conspiciaris oportet: neq; absis-
 tinē: uerum ut diluculo relictis stratis, in famulatio te-
 met exhibeas conspiciendum: neq; locum in acie dese-
 ras. Porro ille iniecta nonnunq; tibi manu, quicquid
 forte in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, ob-
 nix ostendās, q̄ ne per uiam quidē ingrediēs, incurius
 sit literarum, quin ut illud ipsum etiam otium: quod in-
 ter inambulandum datur, in re quāpiam honesta col-
 locet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim,
 nunc scanxim plerūq; nunc descensim (Nam scis hu-
 iusmodi esse urbem) obambulans, tum sudas, tum spi-
 ritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quo-
 piam, ad quē accessit, cōfabulante, quum tibi interim
 locus desit, ubi uel assidere queas: librū uidelicet stans
 in manum sumis, quoq; fallas tædium, legis. Post ubi
 ieiunium te sitientemq; nox occuparit, incommode lo-
 tus, intempestiue, puta nocte ferme concubia, ad coe-
 nam accedis: haud perinde deinceps in pretio habitus,
 neq; conspiciendus his qui adsunt. Verum si quis ad-
 uenerit recentior: tu post tergum reijceris. Itaq; in an-
 gulum aliquem abiectissimū retrusus, accumbis: testis
 duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canū
 ritu ossa circūrodens, si fors ad te perueniat: uel aridū
 maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab

I i nix qui

ijs qui supra te accumbunt, præ fame libenter arreptu-
 rus. Audi iam & aliud cōtumeliæ genus. Quid quod ne
 ouū quidē soli tibi apponitur. Neq; em̄ cōuenit: ut tu
 semper eadem requiras: quæ hospitibus atq; ignotis
 ministrantur: quandoquidem hæc tua sit inscitia atq;
 inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur: qua-
 lis alijs. Verum diuiti illi pinguis & succulenta: tibi pul-
 lus dimidiatus: aut palumbus aliquis aridus atq; insipi-
 dus: non auis uidelicet: sed manifesta contumelia ludi-
 briumq;. Neq; uero raro fit: ut si quando desit alibi, mi-
 nister repente te inspectante submouens ea, quæ tibi
 erāt apposita alijs apponit: illud tibi ad aurem immur-
 murans: tu profecto noster es. Quod si quando inte-
 rim dissecetur, uel porca foeta, uel ceruus: aut structorē
 tibi modis omnibus propitium habeas oportet: aut
 certe Promethei partem feres: nempe ossa adipe circū-
 tecta. Nam quod ei qui supra te accumbit patina sinis
 adstare, quoad satiatus repudiet: te contra tam celeri-
 ter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modo
 sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum uel cer-
 uis adest. Atq; illud equidem nondum dixi: quod reli-
 quis suauissimum ac uetustissimum uinū bibentibus,
 tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde il-
 lud semper curas: ut auro, argento uē bibas: ne colore
 prodente, palam fiat, te usq; adeo contemptum, negle-
 ctūq; esse cōuiuiam: q̄q; bene tecū ageretur: si uel illud
 ipsum

accumbent: Alijs

ipsum ad satietatem usq; bibere liceret. At nūc ubi cre-
 brius poposceris, minister audisse dissimulat. Adde iā
 multas interim & alias esse res: quæ te discrucient: imo
 nihil esse ferme, quod non sit acerbum: maxime quum
 tibi cinædus aliquis antefert: quin pluris te fit is, qui
 saltandi docet artem: qui iocos Ionicos contexit Ale-
 xandrinus quispiam homunculus. Nam qui tibi spe-
 res tu ut in accubitu æqueris ijs, qui uoluptates & ama-
 toria subministrant: qui literulas in pectore gestant:
 Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus,
 præq; pudore abstrusus, suspiras: uti coniectandū est:
 teq; ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam: quæ
 tibi ne pauxillulum quidē leporis ac uenustatis asper-
 ferit. Ac prorsus ita uideris affectus: ut optes poeta fie-
 ri: ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non con-
 tingit, uel eam assequi facultatem, ut possis ab alijs con-
 ditas digne canere. Vides enim quibus in rebus situm
 est: ut quis efferatur, plurimicq; fiat. Quin & illud ferre
 queas: ut magi quoq; aut arioli personam (si necesse
 sit) induas: ex horum genere qui amplas hæreditates,
 qui imperia, qui cumulas opes pollicentur. Quando
 quidem hos quoq; uides non mediocriter à diuitibus
 amari, plurimicq; fieri. Eaque uel unumquodlibet
 horum fieri percupias: uti ne prorsus reijculus, atque
 inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis
 es infelix: proinde submittas te oportet, nulli.

Li 2 tesq; ac

pluris fit

inspiras
deploras

tesq; ac tacitus feras, dam apud te plorans; ac negle-
 ctui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro de-
 ferat: qui solus omnium non laudaris, puerum heræ
 saltantem, aut cithara canentem: ista scilicet ex re non
 leue discrimen impendet. Quapropter terrestris in mo-
 rem ranæ, sitiens uocifereris necesse est: id operā dans,
 ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appa-
 reas. Quin sæpique, silentibus reliquis, tibi ficta quæ-
 dam laus proferenda: quæq; multam sapiat assenta-
 tionem. Iam uero magnopere ridiculum est, cum esuri-
 as interim sitiasq;, unguentis collini, ac uertice gestare
 coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidere
 sepulchrali columnæ, uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ
 gestare solet ea, quæ manibus inferuntur. Nam huic
 infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt, &
 edūt apparatus epulas. Porro si etiam zelotypus quis
 piam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel uxor puel-
 la: neq; tu prorsus à Venere Gratijsq; fueris alienus, p-
 secto non satis tuta res, neq; periculum negligendū: p-
 pterea quod regis plures sunt oculi: qui quidem nō ue-
 ra solum uident: sed semper ueris aliquid addunt ad
 cumulum, ne conuiuere uideantur. Quas ob res, uultu
 demisso tibi est accumbendum: quemadmodū in Per-
 sicis conuiujs fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus
 sentiat te in concubinam aliquam cōficiētem ocu-
 losmoxq; alter eunuchus, cui iamdudum arcus in ma-
 nu tensus

ach. lagia
 8

nu tenus est, quia uideris quæ uidere nephas: inter bi-
 bendum, malam iaculo transfigat. Iam peracto conui-
 uio, ubi paululum dormieris: ad galli cantum experge. *Et Lons*
 factus: O me miserum inquis, o fortunatum, cuiusmo-
 di quondam conuictus: quos amicos reliqui: tum uitā
 tranquillam & ocij plenam, somnum quē meapte cu-
 piditate metiri soleo: deambulationes liberas, atq; ex
 his in quale barathrum memet præcipitem dedi: Et
 deum immortalem, cuius tādē rei gratia? Aut quod
 nam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem
 potuit, ut mihi unq̃ alias plures commoditates suppe- *suppetere*
 terent quantum suppetebant. Tum autem accedebat,
 libertas, atq; om̃ia p̃ meopte arbitrio faciēdi facultas.
 Nunc porro iuxta id quod prouerbio iactatū est: Leo
 chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor.
 Quodq; omnium est miserrimum, maximēq; deplo-
 randum: neq; efficere possum ut placeam, neq; gratiā
 emereri queo: propterea quod harum rerum sum im-
 peritus ac rudis, maxime ^{q̃dā} compositus collatusq; cū his
 qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniucundus
 sum, ac neutiq; aptus conuiuijs, quippe qui ne risum
 quidem concitare norim. Quin etiam sentio me nō ra-
 to molestum esse & importunum: quum adsum: maxi-
 me, quum ipse seipso festiuior esse conatur. Nam illi te-
 tricus uideor. In summa nullam inuenio uiam, qua me
 illi accomodem. Etenim si meam ipsius autoritatem

ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor: ac pro-
 pmodum horrendus ac refugiendus. Contra si rise-
 ro: uultumq; q̄ possum maxime ad hilaritatem com-
 posuero: fastidit ilico ille, & auersatur. Ac prorsus tale
 quiddam mihi uidetur: quale sit, si quis in persona tra-
 gica comcediam agere tentet. Postremo quam tan-
 dem aliam uitam mihi uiuam demens, posteaq; hanc
 præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris:
 iam sonuit tintinabulum: iamq; ad eadem tibi redeū-
 dum est: obambulandum: standum: sed ceromate in-
 unctis ante femoribus poplitibusq;: si modo uelis par
 esse certamini, præmióq; tollendo idoneus. Deinde cō-
 uiuium idem & eadem apparatus hora. Iamq; adeo
 diuersa uiuendi ratio superioriq; contraria: tum inso-
 mnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuni-
 culis inducunt uel tabem: uel pulmonis exulceratio-
 nem: uel intestini tormina: uel egregiam illam poda-
 gram. Reluctaris tamen sedulo: ac frequenter quū ua-
 litudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet
 eo quod assimulari morbus quo munia officiāq; iusta
 defugias existimatur. Hinc præter omneis perpetuo
 palles: semperq; iam iā morituro uidere similis. Et ha-
 ctenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quod
 si quando fuerit peregrinandum (ut ne interim referā
 alia incommoda) sæpe fit, ut pluuio cælo, ubi postre-
 mus ueneris (Nam is locus tibi forte contigit) uehicu-
 lum op

lū opperiaris: donec nullo iā reliquo loco ubi diuerse
ris, p̄xime coquum aut heræ cōptorem te reclināt: ne
stipulis quidē affatim substratis. Neq; uero tibi refer
re grauabor: quod mihi Thesmopolis iste Stoicus nar
rauit sibi accidisse: rem p̄fecto nimisq; ridiculā: quæ ta
men eadem possit & aliq; cuius accidere. Conuiuiebat
enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex il
lustribus istis & urbanis. Eam, quum aliquando pere
gre proficisceretur (nam id primū aiebat sibi maximo
pere deridiculum accidisse) in curru sibi uiro nimirum
philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis
cruribus: derafa barba. Quem illa honoris (ut cōiūcio)
gratia secum ducebat. Quin nomen quoq; cinædi
commemorabat. Aiebat enim Chelidonium uocā
ri. Iam primum illud cuiusmodi fuerit uide: iuxta ui
rum seuerum tetricūq; , tum senem canōq; mento
(Scis autem quam profundam ac uenerabilem bar
bam habuerit Thesmopolis) assidere nihili homi
nem & effœminatum: picturatis oculis: lubrico uul
tu: fracta ceruice: non Chelidonem per Iouem, id
est hirundinem, sed uulturem magis, reuulsis bar
bæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset de
precatus, ne faceret: futurum fuisse: ut flammeum
etiam in capite gestans assideret. Præterea autem
perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles per
tulisse sese: illo cantillante garrientēque: demum
(nisi

(nisi idem hominem coercuisset) in rheda etiam salran-
te. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mā-
datum. Accersito illi mulier Thesmopoli inquit, ita tū
bi dī bene faciant: magnum quoddam officium abs-
te requiram, quod caue recuses, neq; expectes ut quic-
q; te sim rogatura studiosius. Atq; hoc (ut est credibi-
le) omnia se facturū pollicito, hoc inquit, te rogo quan-
do quidem uideo te uirum probum, diligētem & amā-
tem caniculam quam nosti Myrrhinam, in uehiculum
recipe, eamq; mihi serua: curans ne quid illi desit. Nā
miserā grauida est, atq; adeo propemodum iam pro-
pinqua partui. At isti scelesti & imorigeri ministri, nō
dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere ra-
tionem habent in peregrinationibus. Quare ne te pu-
tes mihi mediocre beneficium facturum, si charissi-
mam mihi iucundissimamq; caniculam seruaris. Rece-
pit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret ac pro-
pemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra
modum ridiculum. Canicula ē pallio prominens pro-
spectansq; paulo infra barbā ac subinde immeiens
(Tamen si hęc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili
uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delitijs
sunt) neq; non philosophi mentū oblingens, maxime
si quid pridiani iuris inhæreret. Porro Cinædus affe-
sor ille, quum non insulse super conuiuū dicteria quæ-
dam iecisset in eos qui aderāt, ac deniq; & ad Thesmo-
polim usq;

polim usq; dicacitas peruenisset de Thesmopolide, inquit, unū hoc possum dicere, eū ē Stoico Cynicū iā nobis esse factū. Equidē audiui caniculā etiā peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delictis illudunt: uel (ut uerius dicam) huiusmodi cōtumeliis ac ludibriis tractant eos, qui cum ipsis uiuūt: paulatim eos ciures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem & Carcharorū Oratorem noui: qui iussus sit per cœnam declamabat: ne utiq; inerudite per Iouem, imo grauit̃ & absolutissime: ac laudabat interim ab illis bibentibus, quū non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atq; eam molestiam, ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidem fortassis utcunq; toleranda. Porro si diues ipse, aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuiō recitare gaudeat: tum uero maxime futurum est, ut discrucieris ac dirumparis. Nempe quū admirari, quū assentari, quū nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autē qui & formæ nomine studeant admirandi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris non nuncq; cubitali hiet specu. Quod nī laudaris, prōtinus in lapidicinas dionysiacas asportaberis: tanq; qui illū inuideas, tum insidieris, malēq; uelis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quod si etiam rustice quippiā dixerint: tum uero iuxta illud, quod dici so-

Vide Adiacem
2005 A. H. H. H.

litū est: Atticæ atq; Hymetti plenā orationē uideri uolunt: atq; in legem abire, ut deinceps ita loquātur homines. Quāq; quæ uiri faciunt, ferri forsitan queant. At uero mulieres (nā mulieribus etiā illud studio est, ut doctos aliquot in suo cōiūctu cōductitios habeant: quicq; sese mercede affectētur.) Quandoquidē hoc quoq; ad reliquū cultū, elegātiāq; pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophi, si carmina cōponere Sapphiciis haud multo inferiora: ob hæc sanē hæ quoq; conductitios Rhetores, Grāmaticos, Philosophos circūferunt. Hos autē adire solent (id quod ipsum est ridiculū) tum temporis, quū uel comuntur, aut capillos in orbem reliquant, uel in cōuiuio. Nam aliās nō suppetit illis ocium. Porro sapenumero fit: ut interim dum Philosophus quippiam differit: interueniēs ancilla, literulas ab adultero porrigat. Ac prædari illi de pudicitia sermones intermittūtur, opperiētes donec illa rescripserit adultero, atq; ita redeat ad auditionē. Porro si quando post multū tēporis instātibus saturnalibus: aut panathenæis, mifera quæpiā umbella tibi mittatur, aut tunicula semipueris ac detrita: tum deniq; plurima missitētur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit, herum id facere destinantē, præcurrit, ac primus rei index, abiensq; non exiguum precium aufert qui renūciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nunci: quorum quisq; cōmemorat q̄ multa dixerit, quemadmodum submonuerit.

submonuerit, quæadmodum adhortas comodiore subiecerit. Omnes itaque donati premio discedunt: et non sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porro salarii ipsum, sex ferme obolorum. Idcirco si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quo illud aliquando auferas: primum ipsi hero aduleris, supplexque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. Nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque uero negligendus is, quem in consilium adhibet: neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur uel uetustario, uel medico, uel cerdoni cuiquam. Unde fit ut fœra atque intempestiua, eoque inutilia præmia tibi accedant. Cæterum inuidia ingens. Iamque etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te: apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat, siquid aduersum te dicitur. Quippe qui perspiciat te laboribus assiduus iam detritum: & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te florentissimum decerpit: atque partem maxime frugiferam ac præcipuum corporis uigorem detriuit: iamque te lacerum panniculum reddiderit: tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinum te portatum abijciat, atque alium perferendis idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus, uel quod pusionem illius tentaris, uel quod homo senex uxoris ancillam uirginem uitiaris,

uel alio quouis imposito crimine: noctu obuolutus, at
 princeps datus extruderis, discedisq; desertus ab omni-
 bus, atq; omniū inops rerum optimā podagram unā
 cum senecta comitem ducens. Quū iterim quæ quon-
 dam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris: tū uen-
 trem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inex-
 plebile quoddam & implacabile malū. Etenim gula ea
 quibus assuevit, flagitat. Quæ cum negantur, indigna-
 tur. Adde quod præterea nemo te posthac recepturus
 est in familiā: utpote cuius iam præterierit ætas: quicq;
 similis euaseris equis senio affectis: quorū ne pellis qui-
 dem perinde ut aliorum animātium est usui. Quin ex
 hoc ipso quod eiectus es, calumniā q̄ potest proxime
 ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut
 ueneficus, aut aliud quippe tale uidearis. Nam accusa-
 tori uel tacenti fides habet. Tu uero Græculus, morib;
 leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidē huiusmodi
 nos omnes esse ducūt: idq; iure optimo: uideor em̄ mihi
 causam aduertisse, quāobrem eiusmodi de nobis obti-
 neant opinionē. Nam pleriq; qui in familias accedunt:
 propterea quod alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diui-
 nationem ac maleficia profitentur, cōciliationē amorū,
 abductiones in hostes: atq; id quū faciunt, doctos sese
 affirmant: pallijs amicti, barbiscq; neutiq; contemnen-
 dis onusti. His rebus fit, ut nō iniuria eandē de reliquis
 omnibus habeāt opinionē: quādo eos quos prædpuos
 esse

esse iudicant, uideant tales. Maxime uero, posteaq̃ ani
 maduerterint, q̃ sint in cōuiujs, reliquóq̃ cōuictu adu
 lantes, q̃ ad lucrum humiles ac seruales: deinde eiectos
 eosdem iam oderūt: neq̃ id iniuria, ac modis omnibus
 adnūtuntur, ut eos funditus perdant, si quo modo pos
 sint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in
 uulgus efferant: quippe qui nihil non exacte norint
 quiq̃ illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos male
 angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis li
 bris: quorū aurei quidem umbilici, purpurea foris pel
 lis: cæterum intus aut Thyestes est liberos in conuiuio
 comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cū
 duabus pariter sororibus rem habēs. Eiusmodi sunt &
 illi, splendidi, conspicuiq̃. Porro intus sub purpura uo
 cætas occulunt Tragœdias. Quorum unumquēq̃ si euol
 ueris, explicuerisq̃, fabulam non mediocriter longam
 reperies, Euripidis cuiuspiam, aut Sophodis. Cōtra fo
 ris nil nisi purpura splendida, aureiq̃ umbilici. Harum
 itaq̃ rerum sibi conscj oderunt illos, atq̃ insidias pa
 rant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probe co
 gnitos depingat, qualesq̃ sint euulget. Iam uero libet
 mihi Cæteris illius exemplo & imaginem quādam hu
 ius uitæ tibi depingere: ut eā contemplatus scire queas,
 num ex usu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cu
 piam uel Apellem quēpiam, uel Parthasium, uel Aetio
 nem, uel Euphranorem ad hanc depingendā tabulam.

adhibere. Verum quoniā fieri potis nō est, ut aliquem artificem tam egregium atq; absolutum nandiscamur in præsentia tenuem quandā pro mea uirili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur uestibulū sublime atq; inauratum: necq; id humi situm in solo, uerū procul à terra in ædito collis fastigio. Præterea inaccessum feruē abruptum, lubricoq; aditu: ita ut plerūq; qui se iam ad summū usq; uerticem penetrasse sperarant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti uidetur) aurea: maiore in modum formosa, atq; amabilis. Porrò amator ubi uix tandem cōscendit: iamq; ad fores accesserit, obstupescit oculis in aurum defixis, deinde Spes, quæ & ipsa specioso uultu est, ac uersicoloribus amicta, manu prehēsa introducat mire iam ipso ingressu attonitum. Atq; ab eo quidem tempore Spes usq; illū antecedit, ducatq;: tū aliæ mulieres illum excipietes, puta Fallacia, Seruitusq; tradāt Labori. At is miserum penitus defatigatū tandem Senectæ tradat iam morbidum, colorēq; cōmutato. Postremo Cōtumelia, arreptum illum ad desperationem pertrahat. Ex hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille nō per aureum illud atrium per quod ingressus fuerat: sed per posticum quoddā & occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex, leua quidem pudorem occultans, dextra uero seipsum strāgulans. Occurrat autem exeunti Poenitudo frustra lachrymans.

lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterum tu Timodes optime ipse diligenter consideratis singulis expendendum è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longe dissimiles tam turpiter exortiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius, qui dixit: Deum in culpa non esse, uerum qui sua sponte delegerit.

LVCIANI DE IIS QVI MERCEDE CONDICTI, IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

DES. ERASMO ROTERODAMO IN
TERPRETE, FINIS.

• HIERONYMO

BVSLIDIANO PRAEPOSITO ARIENSI
CONSILIARIO REGIO, ERASMVVS
ROTERODAMVS S. P. D.

VMOR IAMPRIDEM hic perseuerat, acerbior q̃ ut uerum esse libeat credere: sed constantior tamen, q̃ ut uanus credi possit: PHILIPPVM principem nostrum, è uiuis excessisse. Quid querar mi Buslidiane, quid uociferer, què inuicem, hominūue, Deūue? Quæ cōploratio tam Trágica, quæ huic tam atroci uulneri sufficiat? Nimio:
heu nimio

heu nimio cōstitistis Hispaniā: quæ quidē primū Frāscum Bulgidi anū Archiepiscopum Bizontinū nobis ademistis: neq; tanti uiri iactura contentæ, principem etiam eum absorbuistis: quo (si uiuere modo licuisset) nihil unq; habuit hic orbis, neq; maius, neque melius. Quāq; quid, quāso, supererat etiam adolescenti, nisi uti iam ipse sese superaret? Sed o dirum fortunæ ludū: o nouam fatorum inuidentiam: o mors q̄ iniqua: tam etiam inuida, ut semper præstantissima quæq; cōpocissimè tollis è medio, uixq; oculis ostensa protinus subducis. Cuius ego uicem hic potissimū deplem? MAXIMILIANI ne patris, qui tali sit orbatu filio: quē unū multis etiam imperijs anteponebat? An liberorū magis: quibus ætate tā immatura, tam pius sit ereptus pater? An patriæ potius: cui de charissimo principe, tam serum gaudiū, tam præproperus contigerit luctus? An orbis demū uniuersi: cui tam singulare lumen sit ademptum? idq; tā ante diē. Hoc nimirū hoc tempestas illa fatalis, qua medio è cursu in Britāniā depulsus est, portendebat: uidelicet fati illū palam ab Hispania reijcētibz. Equidem Panegyrico qualicūq; laudau iuuenē.

- Tum autem bone Deus: quot mihi panegyricos, q̄ copiosos pollicebar? Et en repente cōmutatis rebus, epitaphium paro miser: Eamus nūc nos homunculi, & fortunulis nostris fidamus: quū eos etiā pro sua libidine mors rapiat, quos q̄ diutissime uiuere tā opere omniū refert.

refert. Sed quid ego mi Hieronyme: dum meo indulgeo dolori, tuum exulcero? Quod reliquū est precor ut superi propitij liberis paternam quidem felicitatem: sed cum diui FEDERICI uiuacitate copulatā largiantur. Tibi item in moderandis illis fraternos successus: sed uitam fraterna diuturniorem. Literis his: ne ad tantum, tamque doctum amicum nullo literario munusculo comitatae uenirent, dialogos aliquot Luciani, comites addidi: quos pauculis his diebus, dum obsidionis metu Florentiam profugeremus, Latinos

feci: hoc nimirum agens, ne nihil

agerem. Nam in præsentiā quidem in

Italia

mire frigent

studia, feruent bella.

Summus Pontifex Iulius

belligeratur, uincit, triumphat,

planēque Iulium agit. Vale, & am-

plissimo patri Nicolao Ruterio episco-

po Atrebatensi etiam atque etiam Erasmi

comendato. Bononiæ. XV. Calendas Decembres.

M. D. VI.

LI Cnemont

CNEMONIS AC

DAMIPPI DIALOGVS, DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE.

CNEMON.

OC ILLVD est quod vulgo dici consuevit, Himulus leonē. DAM. Quid isthuc est, quod tecū stomachare Cnemon? CNE. Quid stomachacher rogas? Equidē haredem reliqui quēdam prater animi sententiam, uidelicet astu delusus miser, ips quos maxime mea cupiebam habere prateritis. DAM. Sed isthuc quinā euenit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quū orbus esset, imminente morte captabam, assidens atq; inserviens. Neq; ille grauatim officium meū admittebat. At interim illud quoq; mihi uisum est scitum, consultumq; ut testamentū proferrem, ac publicarem, quo illum rerum mearū in solidum haredem institueram: nimirū ut ille uicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAMIP. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro. Caterum ego repente atq; insperato è uita decessi, tecti ruina oppressus. Et nūc Hermolaus mea possidet:

possidet: lupi cuiuspiam in morem ipso hamo cū esca
pariter auulso. DAMIP. Imo non escam modo tū ha-
mo: quin etiā te quoq; piscatorem simul abstulit. Itaq;
technam istam, in tuū ipsius caput struxeras. CNE. Sic
apparet, idq; adeo deploro.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE DIA

LOGVS, DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

ZENOPHANTES.

T TV Callidemides, quo pacto in-
teristi? Nam ipse quēadmodum Di-
niae parasitus quū essem, immodica
ingurgitatione prafocatus fuerim, no-
sti: aderas enim moriēti. CAL. Adera
Zenophātes. Porro mihi nouū quid/
dam, atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus
est Proeodorus ille senex. ZENOP. Orbū illum dicis,
ac diuitem: apud quem te assidue uersari cōspiciebam?
CAL. Illum ipsum semper captabā, colebamq;: id mihi
pollicens fore, ut meo bono cōprimū moreretur. Verū
quū ea res in longū proferretur: sene uidelicet, uel ultra
Tithonios annos uiuēte, compendiariā quādam exco-
gitauī uiam, quā ad hāreditatem peruenirem. Siquidē
empto ueneno, pocillatori persuaferam: ut simulatq;
Proeodorus potum posceret: bibebat autem prolixius,
præsentius in calicem inijceret, haberetq; in promptu,

LI 2 porrectu

porrecturus illi. Quod si fecisset: iureiurando confirmabam, me illum manumissurum. ZENOP. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iam loti uenissemus: puer duobus paratis poculis, altero Ptœodoro cui uenenū erat additū, altero mihi, nescio quo modo errans: mihi uenenum, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit: at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositiū uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zeno phāta? Atqui nō cōuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profecto: nam elegāter ac lepide tibi hæc res euenit. Porro senex ille: quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè conturbatus est. Deinde simulatq; intellexit, id quod acciderat: puta possillatoris errore factum: risit & ipse. ZENOP. Recte sane. Tametsi non oportuit ad compendiū illud diuertere: siquidem uenisset tibi populari, uulgatāq; uia, tutius certiusq; etiam si paulo serius.

MENIPPI ET TANTALI DIALOGVS, DES-
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

QVID EIVLAS o Tantale: aut quid tuam deploras fortunam, stagno imminens? TAN. Quoniam siti enecor Menippe. MEN. Vsq; adeo piger es, atq; iners: uti nō uel pronus incubens bibere

bibete noris, uel caua uola hauriens? TAN. Nihil pro-
 ferere, si procumbā. Refugit enim aqua, simulatq; me
 propius admoueri senserit: quod si quando hausero,
 onicq; coner applicare: prius effluxit, q̃ summa rigem la-
 bia. Atq; inter digitos effluens aqua, haud scio quomo-
 do rursus manū meam aridam relinquit. MEN. Prodi-
 giosum quiddam de te narras Tantale. Verū dic mihi:
 isthuc ipsum, quorsum opus est bibere, quū corpore ca-
 reas? Nā illud quod esurire poterat, aut sitire: in Lydia
 sepultum est. Ceterū tu quū sis animus: quinam post
 hac aut sitire queas, aut bibire? TAN. Atqui hoc ipsum
 supplicij gen⁹ est: ut anima perinde quasi corpus sit, ita
 sitiat. MEN. Age hoc ita habere credimus: quādoquidē
 affirmas te siti puniri. At quid hinc acerbi tibi poterit
 accidere? Num metuis ne potus inopia moriari? At
 equidem haud uideo alteros inferos: si quis hos relin-
 quat: neq; locum alium in quem morte demigret quis-
 piam. TAN. Recte tu quidem dicis. Verum hoc ipsum
 supplicij genus est: sitire, quū nihil sit opus. MEN. Desi-
 pis Tantale: & uti uerum tibi fatear, nō alio potu uide-
 ris egere, q̃ ueratro mero. Nam diuersum quiddam pa-
 teris, ijs quos canes rabiosi momorderint: ut qui non
 aquam, quēadmodum illi, sed sitim horreas. TAN. Ne
 ueratrum quidem recusarim bibere Menippe, si liceat
 modo. MEN. Bono es animo Tantale: certum habens,
 nuncq; fore, ut uel tu, uel reliquorum Maniū quispiam
 Li; bibat.

bibat: Neq; enim fieri potest. Quancp; non omnibus, quẽadmodum tibi, poena adiudicata est: ut sitiãt, aqua illos non expectante.

MENIPPI AC MERCVRII DIALOGVS, DES.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.
MENIPPVS.

T VBINAM formosi illi sunt, ac formosæ Mercuri? Ducito me, docetóq;: utpote recens huc profectũ hospité. MER. Haud mihi licet per ociũ Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est ueterũ formarũ. ME. Equidem præter ossa nihil uideo, caluariasq; carnibus reuudatas: inter quæ omnia, nihil sit omnino discriminis. MER. Atqui hæc sunt quæ Poetæ cuncti mirãtur, ac celebrãt: ossa scilicet quæ tu uideris contēnere. ME. At Helenã saltẽ mihi cõmonstra. Nam ipse quidẽ haud quẽã dignoscere. MER. Hæc uidelicet caluaria, Helena est. • ME. Et huius scilicet ossis gratia, mille naues ex uniũersa Græcia, actõ delectu, sunt impletæ: tantacp; tum græcorũ, tum barbarorũ multitudo cõfluxit: tot urbes sunt euersæ. MER. Cæterũ Menippe non uidisti mulierem hanc uiuam: quod si fecisses, forsan diceres tu quoq; uiuio dandum

tio. dandum non esse:

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiā arefactos, marcidosq; cōtempletur: posteaq; coloris decus abiecerint, deformes nimirū uideantur. At iidem, donec florent, colorēq; obtinent, sunt speciosissimi. ME. Proinde illud iam demirox Mercuri: si Græci nō intellexerunt, sese pro re usq; adeo momētanea, quāq; tam facile emarcesceret, elaborare. MER. Haud mihi uacat tecum philosophari: quare delecto loco, ubicūq; uelis, prosterne temet, ac recūbe. Mihi iam aliæ sunt traducendæ umbræ.

MENIPPI, AMPHILOCHI, TROPHONII DISCEPTATIO, DES. ERASMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

OS nimirū Throphonie atq; Amphiloche, quū sitis mortui: tamē haud scio quonā modo, phanis estis donati, uatesq; credimini, ac stulti mortales Deos esse uos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandū, si per insciā illi de mortuis huiusmodi opinantur? ME. Atqui nō ista fuissent opinati: ni uos, tū quū uiueretis, eiusmodi, quādā portēta ostētassetis: tanq; futurorū fuissetis præsci, quasiq; prædicere potuissetis, si qui percōtarentur. TRO. Menippe, nouerit Amphilocheus hic, ipsi p sese respondendū esse. Ceterū ego Heros sum: uaticinorq; si quis

siquis ad me descenderit. At tu uidere nunq̃ omnino
Lebadiā adīssē: neq̃ em̃ alioqui ista nō crederes. ME.
Quid ais? Equidem nisi Lebadiam fuissē profectus,
ac linteis amictus, offam ridicule manu gestans, per an-
gustum aditū in specum irrepsissē: nequaquā fieri po-
tuisset, ut te defunctum esse cognoscerem, perinde atq̃
nos, solāq̃ prastigiatura reliquos antecellere. Sed age
per ipsam diuinādi artem, quid tandē est Heros? neq̃
enim intelligo. TROP. Est quiddā partim ex homine,
partim ex deo compositum. MEN. Nempe, quod neq̃
sit homo, quēadmodum audio, neq̃ deus: uerum pari-
ter utrunq̃. Ergo dimidia illa tui, ac diuina pars, quo
nūc recessit? TROP. Reddit oracula Menippe in Bco-
tia. MENIP. Haud intelligo quid dicas Trophonie: nisi
quod illud plane uideo, te totum esse mortuum.

(CHARONTIS AC MENIPPI DIALOGVS, DES.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.)

CHARON.

EDDE naulum scelestē. MEN. Vōcife-
rare, siquidē isthuc tibi uoluptari est
Charon. CHAR. Redde, inquā, quod
pro traiectionē debes. MENIP. Haud
quaquā auferre queas, ab eo qui nō ha-
beat. CHAR. An est quisq̃, q̃ ne obo-
lum quidem habeat? MEN. Sit ne alius quispiam prae-
terea, equidem ignoro: Ipse certe non habeo. CHAR.
Atqui

Atqui praefocabo te per Dite impurissime, ni reddas.

MEN. At ego illiso baculo tibi cōminuā caput. CHAR.

Num ergo te tam longo traiectu gratis transuexero?

ME. Mercuri⁹ meo nomine tibi reddat: ut q me tibi tra-

diderit. MER. Belle mecum agatur per Iouem: siquidē

futurum est, ut etiam defunctorū nomine persoluam.

CHAR. Haud omittram te. MEN. Quin tu igitur hac

gratia perge ut facis, nauim trahere: quantū quod non

habeo, quinam auferas? CHAR. At tu nesciebas, quid

tibi fuerit adportādum? MEN. Sciebam quidē: uerum

non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper

in uita manendum? CHAR. Solus ergo gloriaberis te

gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis, o pracla-

re: siquidem & sentinam exhausti, & remū arripui, & ue-

ctorum omniū unus non eiulaui. CHAR. Ista nihil ad

naulum, obolum reddas oportet: neq; em fas est secus

fieri. ME. Proinde tu me rursus in uitā reuehe. CHA.

Belle dicis: nimirū ut uerba etiā ab Aeaco mihi luci-

faciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHA. Ostende qd

habeas in pera. MEN. Lupinū si uelis, & Hecatae coenā.

CHA. Vnde nobis hunc canē adduxisti Mercuri? tum

qualia garriebat inter nauigandū? uectores omnes irri-

dens, ac dicterijs incessens: unusq; cātillans, illis ploran-

tibus. MER. An ignoras Charon, quē uirū trāsuexeris?

planē liberū, cuiq; nihil omīno curae sit. Hic est Menip-

pus. CHA. Atqui si unq; posthaec te recepero. ME. Si re-

M m ceperis.

ceperis, o prædare. Ne possis quidem iterum recipere.
 GRATETIS AC DIOGENIS DIALOGVS, DBS.
 ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

CRATES.

MOERICHVM diuitē, noueras ne Dio-
 genes: illū inquā supra modū diuitē
 illum Corintho profectū: cui tot erāt
 naues onustæ mercib⁹, cuius cōsobri-
 nus Aristeas: quū ipse q̄q; diues esset,
 Homericū illud i ore solebat habere:

Aut me confice tu: aut ego tete.

DIOG. Cuius rei gratia sese captabant inuicē Crates:

CRA. Hereditatis causa, quū essent æquales, uterq; al-
 terū captabant. Iamq; testamēta publicauerāt ambo:

in qbus Moerichus (si prior moreret) Aristeā omniū
 rerum suarū dominū relinquebat. Moerichū uicissim

Aristeas: siquidē ipse prior e uita decederet. Hæc igitur
 quū essent in tabulis scripta, illi inter sese captabāt: & al-

ter alterū adulationibus, obsequijsq; superare cōtende-
 bat. Porro diuini: haud scio utrū ex astris id qd' futurū

sit cōiectātes, an somnijs quēadmodū Chaldaei faciūt:

quin & Pythius ipse, nūc Aristeā uictorē fore p̄nuncia-
 bat, nūc Moerichū, ac trutina quidē interim ad hunc, in-

terim ad illū p̄pendebat. DIOG. Quid igit' tandē eue-
 nit: Nā audire est operæ precii Crates. CRA. Eodē die

mortui sunt ambo. Cæterum hereditates ad Eunomiū
 ac Thra-

ac Thrasymedem deueniunt, quorū uterq; cognatus illis erat. Atqui de his nihil prædixerāt diuini futurū, ut tale quippiā accideret. Etenim quū Sicyone Cinhā uersus nauigarēt: medio in cursu, obliquo orto Iapyge, eo sunt depulsi. DIO G. Recte factū. At nos quū nos essem⁹ in taira, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neq; em̃ ego unq; optabā, ut moreretur Antisthenes: quo nimirū baculus illius ad me rediret hæredē (habebat aut egregie ualidū) quem ipse sibi parauerat oleaginū: neq; tu Crates opinor desyderabas, ut me mortuo, in possessionū mearū successionē uenires: puta doli, ac peræ: in qua quidē lupini Choenices inerant duæ. CRA T. Neq; em̃ mihi quicq; istis reb⁹ erat opus. Imo ne tibi quidē Diogenes: siquidē quæ ad rem ptinebāt: quæq; tu Antistheni succedēs accepisti: deinde ego succedēs tibi, ea nimirū multo sunt potiora, multoq; splendidiora, q̃ uel Persarū iperū. DIO. Quamā sūt ista quæ dicis? CRA. Sapientiā, inquā, frugalitatē, ueritatē, dicēdi, uiuēdiq; libertatē. DIO. Per Iouē memini me in istiusmodi opū hæreditatē Antistheni successisse, tibiq; eas lōge etiam maiores reliquisse. CRA. Verū reliq; mortales hoc possessionū gen⁹ asp̃nabant: neq; q̃s q̃ nos ob sp̃e potiū dæ hæreditatis obsequijs captabat: sed ad aurū omneis intēdebāt oculos. DIO. Nec iniuria. Neq; em̃ habebāt: q̃ facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent, q̃ppe rīmosi iā, uitiatiq; delitijs, nō aliter q̃ uasa carie putria.

Quo sit, ut siquādo quis in illos infundat, uel sapiētia, uel libertatē, uel ueritatē, effluat illico, perstilletq; fundo qđ immissum est cōtinere nō ualēte. Cuiusmodi quidā & Danaī filiabus aiunt accidere, dum in doliū per-
tusum haustā aquā importāt. At ijdē aurū dentibus & unguibus, omniq; ui seruabant. CRA. Proinde nos hic quoq; nostras possidebimus opes. Illi simulatq; huc ue-
nerint: obolū duntaxat secum ferent: ac ne hunc quidē ulterius, q̃ ad portitorē.

NIREI AC THERSITAE DIALOGVS, DES. ERAS.
MO ROTHERODAMO INTERPRETE.

NIREVS.

CCE deniq; uel Menippus hic iudex erit: uter nostrum sit formosior. Dic Menippe: an nō tibi uideor forma prāstantior? ME. Imo quinā sitis prius arbitror indicādum. Nam hoc opinor scito est opus. NIR. Nireus ac Ther-
sites. MFN. Vter Nireus, uter Thersites? Nondū enim uel hoc satis liquet. THER. Iam unum hoc uinco: quod tibi sum similis, neq; tantopere me prācellis, quantope-
re te cæcus ille Homerus extulit, unū omniū formosissi-
mum appellans. Quin ego fastigiato uertice, rariq; & impexis capillis ille: nihilo te inferior uisus sum arbitro. Iam uero tempus est, uti pronūcies Menippe: utrū alte-
ro formosiozem existimes. NIR. Mirum ni me Aglaia, Charopēq; prognatum: Qui uir pulcherrimus unus:
Omnibus

Omnibus è Graijs Priameia ad Pergama ueni.

MEN. Atqui nō item sub terram opinor pulcherrimus uenisti: quippe qui reliquis quidem ossibus, alijs apparatus assimilis: porrò caluaria, hoc uno insigni à Therstiz caluaria dignosci possit: quod tua delicata est, ac mollicula. Quandoquidē isthuc habes effoeminatū, ac neutiq; uisū decorum. NIR. Attamen Homerum percontare qua specie tum fuerim, quū inter Græcorum copias militarem. MEN. Tu quidem somnia mihi narras. At ego exspecto, quæ uideo, quæq; tibi adsunt in præsentia. Ceterū ista norūt, qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? An non ego formosior Menippe? MEN. Neq; tu, neq; quisq; alius formosus hoc loco. Siquidem apud inferos æqualitas est, paresque sunt omnes. THER. Mihi quidem uel hoc sat est.

· · · · · DIOGENIS AC MAVSOLI. DES. ERASMO
· · · · · ROTERODAMO INTERPRETE.

DIOGENES.

HE TV Car, quare tandem insolens es, tibiq; places, ac dignū te credis, qui unus nobis omnibus anteponare? MAV. Primū regni nomine o tu Siopenensis: quippe qui Cariz imperauerim uniuersæ: præterea Lydiæ quoq; gentibus aliquot. Tum autem & Insulas nōnullas subegerim. Miletum usque peruenerim, plerisque Ioniz

M m ; partibus

partibus uastatis. Ad hæc formosus eram, ac procerus,
 ac bellicis in rebus præualidus. Postremo, quod est
 omnium maximū, in Halicarnasso monumētū erectum
 habeo, singulari magnitudine: quantū uidelicet defun-
 ctorum alius nemo possidet, neq; pari etiā pulchritudi-
 ne cōditum: uiris scilicet atq; equis, pulcherrimo è saxo
 ad uiuam formā absolutissimo artificio expressis: adeo
 ut uel phanū aliquod simile haud facile quis inueniat.
 Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere, atq;
 efferri? DIOG. Num ob imperiū ais, ob formam; atq;
 ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquā.
 DIOG. Atqui o formose Mausole, neq; uires iam illæ,
 neq; forma tibi iā adest. Adeo ut si quē arbitrum de for-
 mæ præcellentia delegerimus: haudquaquā dicere potis
 sit, quāobrem tua caluaria meæ sit anteferenda: siquidem
 utraq; pariter tum calua, tum nuda: utriq; dentes pariter
 ostēdimus, pariter oculis orbatī sumus, pariter naribus
 simis, ac sursum hiātibus deformati. Cæterū sepulchrū,
 ac saxa illa preciosa, Halicarnasseis forsitan iactare lice-
 bit, & hospitibus gloriæ causa ostentare, tanquā qui ma-
 gnificam quandā apud se structuram habeant: uerum
 quod hinc cōmoditatis ad te redeat uir egregie, nequaquā
 uideo, nisi forsitan illud cōmodū uocas, quod plus one-
 ris atq; nos sustines, sub tam ingentibus saxis pressus,
 ac laborās. MAV. Ita ne nihil illa mihi cōducūt omnia?
 planēq; pares erūt Mausolus ac Diogenes? DIO. Imo
 haud

haud pares, inquam, uir clarissime. Nam Mausolus discruciabitur: quoties earū rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere cōsueuit. At Diogenes interim eum ridebit. Atq; ille quidem de suo illo monumēto: quod est in Halicarnasso memorabit, ab uxore Artemisia, atq; sorore parato: contra Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neq; enim illi res ea curae est. Verum apud uiros excellentissimos sui memoriam, famamque reliquit: ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento Carum abiectissime celsiorem, ac tutiorem in loco substructam.

SIMYLI AC POLYSTRATI DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

SIMYLVS.

VENISTI tandem & tu Polystrate ad nos, quum annos uixeris haud multo pauciores centum opinor. POLY. Nonaginta octo Simyle. SIMYLVS. Sed quinam triginta istos annos egisti, quibus mihi fueras superstes. Nā ipse perij te fermē septuagenario. POLYSTRATVS. Quam suauissime profecto, etiam si hoc mirum tibi uidebitur. SIMYLVS. Mirum uero, si quidem tibi primū seni, deinde inualido, postremo etiam orbo quicquā poterat esse, in uita suaue? POLYSTRATVS. Principio nihil erat quod nō possem: praeterea pueri formosi cōplures

complures aderant: tum mulieres nitidissimæ, unguenta, uinum mire fragrās: postremo mensæ uel siculis illis lautiores. SIMY. Noua narras. Nam ego te planè sordidū ac parcissimū esse sciebā. POLY. Atqui uir prædare, ex alienis arcis opes mihi subscatebāt. Tum diluculo p̄tinus q̄ plurimi mortales ad fores meas uentitabant: si mulq̄ ex om̄i rerū genere quæ terrarū ubiuis pulcherrimæ reperiūtur, munera deportabant. SIMY. Nū me defuncto regnū gessisti? POLY. Minimè: uerū amātes habebam innumeros. SIMY. Non possum non ridere. Tu ne amantes, tantus nati quum esses: uixq̄ tibi dentes superessent quatuor? POLY. Habebam per Iouem, equidē optimates diuitatis. Quumq̄ essem tum senex, tum caluus, sicuti uides: præterea lippiens etiam, ac senio cæcutiens: Postremo naribus mucosis: tamen cupi dissime mihi inscruiebāt: adeo ut is felix uideretur, quē cuncq̄ uel aspexissem modo. SIMY. Num tu quoq̄ quē admodū Phaon ille, Venerē aliquā è Chio trāsuexisti: ut ob id optanti tibi illa dederit, rursus ad iuuentā redire, ac denuo formosum atq̄ amabilem fieri? POLY. Haudquaq̄. Quin magis quum talis essem, qualem dixi: tamē supra modum adamabar. SIMY. Aenigmata narras. POL. Atq̄ notissimus est hic amor, quū uulgo fit frequēs: nēpe erga senes orbos ac diuites. SIM. Nūc tua forma, unde tibi p̄fecta fuerit intelligo uir egregiet: nimirū ab aurea illa Venere. POL. Verū tamē nō parū multas

multas commoditates ab amantibus tuli Símyle, pro-
 pemodum etiam adoratus ab illis. Porro sapius etiam
 quasi procax illis illudebam, excludens interdum non-
 nullos eorū. Interim illi inter sese decertabant, & in am-
 biendis primis apud me partibus, alium alius anteire
 nitebatur. SIMY. Sed age, de facultatibus tuis quid tan-
 dem statueras? POLY. Palam quidē affirmabam, me
 unumquemq; illorum relicturum hæredem. Idcō illi
 quum crederent futurum, certatim se quisq; obsequen-
 tiorem atq; adulantiozem præbebat. Cæterum alteras
 illas ueras tabulas, quas apud me seruaueram, reliquit
 in quibus omnes illos plorare iussi. SIMY. At postremæ
 illæ tabulæ, quem pronunciabant hæredem? Num è
 cognatis quempiam? POLY. Non per Iouem, imo no-
 uitium quendam, ex formosis illis adolescētulis, natio-
 ne Phrygem. SIMY. Quot annos natum Polystrate?
 POLY. Viginti fermè. SIMY. Iam intelligo quibus ob-
 sequiis ille te demeruerit. POLY. Attamen multo illis
 dignior, qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat
 ac perditus. Quem iam ipsi etiam optimates colunt, ca-
 ptantq;. Is igitur mihi extitit hæres. Iamq; inter patri-
 cios numeratur, subrafo mento, barbaroq; cultu ac lin-
 gua. Quin eum Codro generosiorē, Nireo formosio-
 rem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIMY. Non
 laboro, uel totius Græciæ sit imperator, si libet, modo
 ne illi potiantur hæreditate.

Nn Veneris

VENERIS ET CVPIDINIS DIALOGVS,
DES. ERAS. ROT. INTERP.

VENVS.

Vid tandem in causa est Cupido, ut
quum reliquos Deos omnis adortus
expugnaris, Iouem ipsum, Neptu-
num, Apollinē, Iunonem, me deniq;
matrem, ab una Minerua temperes;
utq; aduersus hanc nec ullum habeat

incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tum &
ipse arcu careas, neq; iaculari noris? CVPID. Equidem
hanc metuo mater. Est enim formidabilis truculentóq;
aspectu, ac ferocitate quadā supra modum uirili. Pro-
inde si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristam
quatiens, expauescit me, moxq; formidine tremere
occipio, sic ut arma mihi è manibus excidant. VENVS.

Atqui Mars an non erat hac formidabilior? Et hunc
tamē superatum exarmasti. CVPID. Imo ille cupide
me recipit, atq; ultro etiam inuitat. Verum Minerua
semper adductis supercilijs obseruat. Quin aliquando
temere ad illam aduolaui facem propius admouens.

At illa si quidem ad me accesseris inquit, per parentem
Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te trans-
figam, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipi-
tem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus com-
minabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis, postremo

& in

& in pectore faciem quandam gestat horrendam, uiperis capillorum uice comatam. Hanc nimirum maxime formido. Territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VENV S. Esto sane. Mineruam metuis ut ais, atq; huius gestamen gorgona reformidas, idq; quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Ceterum Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? Num & hæ cristas quatunt, aut gorgonas prætendunt? CVPI. Has quidem reueror mater. Sunt enim uultu pudico ac reuerendo, præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt. Quin ipse etiam non raro illis assisto, carminis suauitate delinitus. VENV S. Esto nec has adoriris, propterea quod sint reuerendæ, at Dianam, qua tandem gratia non uulneras? CVPI. Ut breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuo per montes fugitantem. Ad hæc alterius cuiusdam sui cupidinis illa tenetur cupidine. VENV S. Cuius o gnate? CVPI. Nempe uenatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur. Tamen si fratrem eius qui nimirum arcu ualet & ipse, feritq; eminus. VENV S. Teneo gnate, cum saepenumero sagitta uulnerasti.

N n 2 Martio

MARTIS AC MERCVRII DIALOGVS,
DES. ERAS. ROT. INTERP.

MARS.

Vdistin Mercuri cuiusmodi nobis
minatus sit Iuppiter? q̃p̃ superba,
quanq̃ dictu absurda? Ego, inquit,
si uolucro, catenā ex aethere demit-
tam, unde si uos suspensi me ui de-
trahere conemini, luseritis operam.

Nuncq̃ em̃ me deorsum trahetis. Contra ego uos ue-
lim in altū attrahere, nō uos modo, uerū etiā tum terrā
ipsam, tū mare pariter subuectū in sublime sustulero.
Ad hęc alia permulta, quę tu quoq̃ audisti. At ego si
quidem cum uno quolibet singulatim cōferat̃, ita prę-
stantiorem eum esse, uiribusq̃ superiorē, haud quāq̃
negauerim, uerum unum tam multis pariter in tantū
antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere quea-
mus, etiam si terrā ac mare nobis adiunxerim⁹, id neu-
tiq̃ crediderim. MERCVR. Bona uerba Mars. Neq̃ em̃
sat tutum est ista loqui, ne quid forte mali nobis hęc
petulantia cōciliet. MARS. An uero credis apud quem
libet hęc dicturum me? Imo apud te solum id audeo,
quem linguę continentis esse sciebam. Sed quod mihi
maxime ridiculum uidebatur, tum quum hęc ministan-
tem audirem, haud queam apud te reticere. Etem̃ me-
mineram, quum non ita multo ante Neptunus, Iuno,
ac Pallas,

ac Pallas, mota aduersus eum seditione machinarentur, comprehensum illum in uincula conijcere, quanto opere formidaret, utque in omnem speciem sese uerterit. Idcirco cum tres duntaxat essent Dii. Quod ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamque. MERCVR. Tace. Buona uerba. Neque enim tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

MERCVRII ET MAIÆ DIALOGVS,

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP.

MERCVR.

St uero mater Deus quisque in cælo me miserior? MAIÆ. Cauene quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERCVR. Quid non dicam? qui quidem tantum negotiorum solus sustineam, quibus delassor, in tam multa ministeria distractus? Nam mane protinus surgendum est mihi. statimque uerrendum cœnaculum, ubi Dii compotant. Tum ubi curiam in qua consultant undique strauero, ac singula ita ut oportet composuero, Ioui necessum est assistere, ac perferendis illius mandatis toto die sursum ac deorsum cursitare, insuper quum redeo, puluerulentus adhuc, Ambrosiam apponere cogor. Porro priusque

Nn ; nouitius

nouitius iste pocillator aduenisset, ego nectar etiam ministrabam. Quodq; est omnium indignissimū, soli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, uerum id quoq; temporis necesse habeo defunctorū animas ad Plutonē deducere, maniumq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi sufficiebant scilicet diurna negotia, dum uerfor in palæstris, dum in cōcionibus præconis uices ago, dum oratores instruo, ni hæc quoq; prouincia accedat, ut simul etiam umbrarum res disponam. Atqui Leda filij alternis inter ipsos uicibus apud superos atq; inferos agitant. Mihi necesse est quotidie, tum hoc, tum illud pariter agere. Deinde duo illi Alcmena ac Semele miseris prognati mulieribus, ociosi in conuiuijs accumbunt, at ego Maia Adantide progenitus illis ministro scilicet. Quin nunc quum recens à Sidone Cadmi filia reuersus essem. Nam ad hanc me legarat, uisum quid ageret puella, priusq; respirassem, & adhuc anhelum de uia, rursus ad Argos emandauit uisurum, qui cum Danae ageretur. Rursus inde in Bœotiam profectus inquit, obiter Antiopam uisito. Adeo ut plane iam patiturum me negarim. Qd' si mihi liquisset, lubens profecto fecissem, id qd' solent ij qui in terris duram seruiūt seruitutē. MAIA. Missa fac ista gnate. Decet enim pet omnia morē gerere patri, quū sis iuuenis. Ac nunc quia iussus es, Argos contende. Deinde in Bœotiam, ne si
cessaris.

cessaris, fuerisq; lentior, plagas etiam auferas. Nam iracundi sunt qui amant.

VENERIS ET CVPIDINIS

DIALOGVS, VENVS.

Vpido Gnate, uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor quæ te impulfore mortales in terra uel in se quisq; uel inuicem alij in alios faciunt, uetum de his ago, quæ apud superos quoq; designas, qui quidē Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore uisum fuerit, eum uertens. Tum lunam è cælo deuocas. Quin & solem aliquoties cōpellis lentum apud Clymenen cessare aurigandi muneris oblitum. Nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tantq; tuto facis. Verum tu quidem o Deorum omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea Deorum tam multorum parentem, eo perpulisti, ut pusionē adamet, atq; in Phrygiū illum adolescentulum depereat, ac tua iam opera insanit, iunctisq; leonibus, adhibitis item Corybantibus, quippe qui & ipsi furore quodā sunt afflati, per Idamontē sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulans. Cæterum Corybantū alius suum ipse penē ense defecat, alius demissa coma per mōtes fertur insanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo

cymbalo perstrepat, breuiter omnis undiquaq; Ida tumultus atq; insanix plena est. Proinde cuncta timeo. Metuo ne tale quid accidat, quandoquidē te produxi, malum ingens, ut si quando resipiscat Rheia, uel potius si pergat insanire, Corybantibus imperet, ut te correptum discerpant, aut leonibus obijciant. Hic me sollicitat metus, quod uideam tibi periculum imminere. CUPIDO. Otioso animo esto mater, siquidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut sapenumero conscensis eorum tergis, prehensaq; iuba, equitis ritu insidens, illos agitem. At uero illi interim mihi caudis adblandiuntur, ac manum ori insertam receptant, lambuntq;, deinde mihi reddunt innocuam. Porro Rheæ ipsi quando tandem uacauerit, ut me ulciscatur, quum in Atte sit tota. Postremo quid ego pecco, quū res pulchras ut sunt, offero ac demonstro: uos ne appetite res pulchras. Quare his de rebus, ne in me crimen conferte. Num uis ipsa tu mater, uti neq; tu posthac Martem ames, neq; ille te? VENVS. Ut es peruicax, & nulla in re non superas. Attamen horum, quæ dixi aliquando memineris.

DORIDIS ET GALATEAE
DIALOGVS, DES. ERAS.

ROT. INTERP. DORIS.
Ormosum amanti Galatea, nempe
Siculum istum pastore, aiunt amore
tui

tui deperire. GAL. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est. Neptuno patre pgnat⁹ est. DOR. Quid tū postea, si uel Ioue ipso sit progenitus: quum usq̃ adeo agrestis atq; hispidus appareat: quodq; est omniū deformissimum, unoculus. An uero credis genus illi quicq; profuturum ad formā? GAL. Ne isthuc quidē ipsum, quod hispidus est, atq; agrestis, ut tu uocas illum deformat: quin uirile magis est. Porro oculus media in fronte decet etiā: quo quidem nihilo segnius cernit, q̃ si duo forent. DOR. Videris Galatea non amanti habere Polyphemum, sed illum potius adamare, sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo: sed tamen insignē istam uestrā insultandi, opprobrandiq; petulantia ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidentiā quadam isthuc facere uidemini: propterea quod ille cum forte aliquādo gregem pasceret suū: nosq; è littorali specula in littore ludentes cerneret in p̃minentibus Aetnæ pedibus: quauidelicet inter montē & mare littus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omniū unā uisa sim formosissima, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos male habet. Nam argumentū est, me forma præstantiorē esse, ac digniorem, quæ amer: uos cōtra fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendū uideri: si primum pastori, deinde lusco formosa uisa sis? Quāq; qd aliud ille potuit in te probare, præter cādorē? Is illi placet opinor, quod caseo & lacti assueuerit:

O o proinde

proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrū iudicat. Alioqui ubi libebit scire, qua sis facie: de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla steterit despectans, temetipsam cōtemplare: uidebis aliud nihil, nisi perpetuū candorem. Verum is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Atqui ego illa imodice candida, tamē eiusmodi habeo amantem: quū interim ē uobis nulla sit, quam uel pastor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur. Caterum Polyphemus (ut alia ne dicam) etiā canēdi peritus est. DOR. Tace o Galatea. Audiuius illum canentē, quum nuper pruriret in te: sed o sancta Venus, asinum rudere dixisses. Nam lyrae corpus simillimū erat ceruino capiti ossibus renudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebant. Iis iunctis, inductisq; fidibus: quas ne collope quidē circūtorquebat, agreste quiddā & absōnū cantilabat: quū aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret. Ita ut tēperare nobis nequierimus, quin ridemus amatoriā illam cantionē. Nam Echo ne respōdere quidē illi uoluit balanti, quū sit adeo garrula. Imo pudeisset, si uisa fuisset stridulū illius, & ridiculū cantum imitari. Ad hęc gestabat in ulnis Amasius iste delicias suas, urfi catulū pilis hirtum, ipsi nō dissimilē. Quis aut nō inuideat tibi amicū istum Galatea? GAL. Quin tu igitur Dori, tuū ipsius amicū nobis cōmonstra: q̄ meo sit formosior, qui q; doctius ac meli⁹, uel uoce canat, uel cithara?

cithara? DOR. Mihi quidē nullus est amator: neq; me hoc nomine iacto, quasi sim uehemēter amabilis: uerū tamen istiusmodi amicū, qualis est Polyphemus nēpe totus hircū olens, tum crudis uictitans carnibus, & hospites, siqui appulerint deuorās. tibi habeas, eumq; tu mutuum ames.

DIOGENIS ET ALEXANDRI DIALO
GVS, DES. ERASMO ROTERODA-
MO INTERPRETE.

DIOGENES.

VID hoc rei Alexander? Itane defunctus es tu quoq; pinde atq; nos omēs? ALEX. Vides nimirum Diogenes. Tametsi mirandum non est, si homo cum fuerim, defunctus sim. DIOG. Nū ergo Iuppiter ille Hammon mentiebatur, cum te suum filium esse diceret, an uero tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubie Philippo. Neque enim obijsssem, si Hammone parente fuisssem progenitus. DIOGENES. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebantur: puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, uisumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te. Porro Philippum errare, falliq; qui se tuum patrem esse crederet. ALEXAN. Inaudieram quidem & ipse ista quemadmodum tu: at nūc uideo neq; matrē, neq; Hāmonios illos uates fami quicq;, aut uerj dixisse. DIO. Attamē istud illorū mēda

cium Alexāder ad res gerendas haudquaquē tibi fuit in utile, ppter ea quod uulgus te uerebatur, metuebatq; quū deum esse crederet. Sed dic mihi:uinā tam ingēs illud imperium moriēs reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro Diogenes. Celerius, em̄ ē uita submouebat. q̄ ut esset ocium de illo quicquē statuendi:præter id unum quod moriens Perdicæ anulum tradidi. Sed age:quid rides Diogenes? DIOG. Quid ni rideam? An non me ministri quid Græci fecerint: cū nuper tibi arrepto imperio adularētur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerent? Nonnulli uero in duodecim Deorū numerū referrent, ac phana cōstituerēt:deniq; sacra facerēt tanquā Draconis filio? Sed illud mihi dicito:ubi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylo ne iaceo tertium iam diem. Porro Ptolemæus ille satelles meus, siquando detur ocium, ab his rerum tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum deportaturū me:atq; inibi sepulturū, quo uidelicet unus fiam ex Dijs Aegyptijs. DIOG. Non possum nō ridere Alexander:qui quidem te uideam etiam apud inferos deficientē:speranternq; fore, ut aliquando uel Anubis fias uel Osiris. Quin tu spes istas omittis o diuinissime: neq; enim fas est reuerti quēquē, qui semel paludē transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit:propterea quod neq; indiligens est Aeacus, neq; contemnendus Cerberus. Verum illud abs te discere peruelim:quo

feras

feras animo, quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relictâ huc sis profectus: puta capitis custodibus, satellitibus, ducibus: tum auri tanta uî, ad hoc populis, qui te adorabât. Præterea Babylone: Bactris, immanibus illis beluis, dignitate, gloria: deinde quod eminebas cōspicius, dum uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circūamictus esses: Nunquid hæc te discriant, quoties recursant animo? Quid lachrymas stulte? An non id te sapiens ille docuit Aristoteles: ne res eas quæ à fortuna perficiantur, stables ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille? quum sit assentatorum omniū perditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quæ multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebâ eruditione cæteris præstare: quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam tantæ & ipsa summi boni pars quædâ esset: nunc ob res gestas atque opes: Nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat: ne sibi uitio uerteretur, quod eas acciperet. Planè præstigiosus uir ille quidem erat, ac fraudulentus o Diogenes. Quantæ illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi summis de bonis excrucior: ob ista quæ tu paulo ante cōmemorasti. DIO. At scin quid facies? Ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quâdoquidem his in locis ueratrū non prouenit: fac ut Lethei flu-

minis aquam auidis faucibus attrahens, bibas: iterūq;
ac sapius bibas. Atque eo pacto desines de bonis illis
Aristotelicis discrucari. Verum enim, Cletum etiam il-
lum & Calisthenem uideo: cumq; his alios compluris
raptim huc sese ferentes, quo te discerpant, poenasque
sumant, ob ea quæ quondam in illos commisisti. Qua-
re fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebrius (ut
dixi) bibas.

MENIPPI ET CHIRONIS DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

QVIDEM inaudiui Chiron, te Deus
quum esses, tamen optasse mortem.
CHIR. Vera nimirum sunt ista quæ
audisti Menippe. Planèque mortuus
sum sicuti uides, quū mihi licuerit im-
mortalem esse. MENIP. At quænam
te mortis cupido tenebat: rei uidelicet, quam uulgus ho-
minū horreat? CHIR. Dicam apud te: uirum neutiq;
stultum atq; imperitum. Iam mihi desierat esse iucun-
dum, immortalitate frui. MEN. Quid? An iniucundum
erat, te uiuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquam Me-
nippe. Nam quod iucundum uocant, id ego neutiq;
simplex, sed uariū quiddam esse arbitror. Verum quū
ego semper uiuerem, atque nsdem perpetuo rebus ute-
rer, sole, luce, cibo, tum horæ eadem recurrerent: reliqua
item

itē omnia, quæcunq; contingunt in uita, reciproco quodam orbe redirent: atq; alijs alia per uices succederent, satietas uidelicet eorum me cepit. Neque enim in eo uoluptas est sita, si perpetuo fruaris ijsdem: sed omnino in permutādo posita est. MENIP. Probe loqueris Chiron. Cæterum hæc quæ apud inferos agitur uita, quinā tibi procedit: posteaquā ad hanc tanquā ad potiorē te contulisti? CHIRON. Haud insuauiter Menippe. Siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodū populare. Nihil autē interest, utrum in luce quis agat, an in tenebris: præterea neq; sitiendum est nobis quē admodum apud superos, neque esuriendum: sed eiufmodi rerum omniū egentia uacamus. MENIP. Vide Chiron ne temet ipse inuoluas: nēue eodē tibi recidat oratio. CHIRON. Quamobrem isthuc ais? MENIP. Nempe: si illud tibi fastidio fuit, quod in uita semper ijsdem, similibusque rebus utendum erat: quum hic itidem similia sint omnia, eūdem ad modum parient fastidium. At de integro tibi quærenda erit uitæ commutatio, atque hinc quopiam aliam in uitam demigrandum: id quod arbitror fieri nō posse. CHIRON. Quid igitur faciundum Menippe. MENIPPVS. Illud nimirum, uti sapiens quum sis, quemadmodum opinor, & uulgo prædicant, præsentibus rebus sis contentus, bonicq; consulas quod adest: neque quicquā in his esse putes, quod ferri non queat.

Menippi

MENIPPI ET CERBERI DIALOGVS, DES.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

EV S Cerbere,quãdoquidem mihi te-
cum cognatio quãdam intercedit,quũ
& ipse sim canis:dic mihi per Stygiam
paludem,quomodo sese habebat So-
crates quum huc accederet: Verisimile
est autem te,Deus quum sis,non latra-
re modo,uerũetiam humano more loqui,siquando ue-
lis.CER.Quũ procul adhuc abesset Menippe,uifus est
constanti atq; interrito adire uultu:perinde quasi mor-
tem nihil omnino formidaret,ac tãq; hoc ipsum uellet
ijs,qui procul à specus ingressu stabant,ostendere:uerũ
simulatq; despexit in hiatum,uiditq; profundum atq;
atrum antri recessum:simulq; ego cunctantẽ etiam illũ
aconito mordẽs pede correptum detraherem:infantiũ
ritu eiulabat,suosq; deplorabat liberos:nihilq; non fa-
ciebat,in omnẽ speciem sese cõuertens.MEN. Num igi-
tur fucate sapiens erat ille:neq; uere mortem contemne-
bat:CER.Haud uere. Cãterũ ubi uidit,id esse necesse.
audaciam quandã prã se ferebat:quasi uero uolens id
esset passurus,quod alioqui uolẽti,nolenti tamẽ omni-
no fuerat ferendum:uidelicet quo spectatoribus esset
miraculo.Equidem illud in totũ de uiris istiusmodi ue-
re possim dicere:ad fauces usq; specus intrepidi sunt,ac
fortes:

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP. 481

fortes: porro intus quum sunt, nihil mollius neq; fractius, MENIP. Caterum ego quonam animo tibi uisus sum subisse specum? CERBE. Vnus mortaliu Me nippe sic mihi uisus es subire: ut tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes: propterea quod neutiq; ad acti subieritis, aut intrusi: uetum tum ultronei: tum ridentes: atq; omnibus plorare renunciantes.

LVCIANI DIALOGORVM DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE, FINIS,

PRAEFATIO SEV

HERCVLES GALLICVS LVCIANI, DES.

ERASMO ROTEROD. INTERP.

HERCVLEM GALLI lingua gētis uernacula Ogmum uocant. Porro deum ipsum noua quadam atq; inusitata figura depingūt: decrepitus est apud illos: recalua ster: reliquis capillis, si qui reliqui sunt, plane canis: cute rugosa: & in aterrimum exusta colorem: cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius, aut Iapetum quēpiam ex his qui apud inferos uersantur, diceret. In summa: quiduis po

Pp rius q̃

tius q̃ Herculem esse conijceres ex imagine . Atq̃ tali
 specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit: ut qui
 tum leonis exuium indutus sit: tum clauam dextra te-
 neat: tum pharetram humeris aptatam portet: tum ar-
 cum tensum laeva prætendat. Deniq̃ modis omnibus
 Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanico-
 rum deorum contumeliam perperâ facere Gallos: quū
 eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum ta-
 libus picturis ulciscerentur: quod olim in regionē ipso-
 rum incurfasset: prædas agens id temporis quum Ge-
 ryonis armenta uestigans occidentaliū gentiū plerasq̃
 regiones peruastaret. At nondum etiā dixi: id quod
 erat in imagine maxime nouum atq̃ mirādum. Siqui-
 dem Hercules ille senex ingentē admodum hominum
 multitudinem trahit: omnibus ab aure reuinctis. Por-
 rō uincula catenulæ tenues auro electroūe cōfectæ, pul-
 cherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum uin-
 culis usq̃ adeo fragilibus ducātur: tamen neq̃ de fugiē-
 do cogitant, quum alioqui cōmode possint: neq̃ pror-
 sus obnituntur aut pedibus aduersus trahentem obtē-
 dunt, sese resupinantes: uerum alacres ac læti sequunt̃,
 lucentem admirantes, ultro festinantes omnes, & laxa-
 tis funiculis, etiam anteuertere studentes. Perindē qua-
 si grauius laturi, si soluerentur uinculis. Ne illud qui-
 dem pigebit referre, quod mihi uidebat̃ omniū absur-
 dissimū. Etenim quū non inueniret pictor unde cate-
 nularum

mularū summas ansas neſteret: uidelicet dextera iam
 clauam, laeva arcū tenente, ſummam dei linguam per-
 terebrauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fe-
 cit. Ipſe nimirū ad eos qui ducebantur, uultū & oculos
 conuertebat, arridens. Hæc ego quū diutius aſſiſtens
 eſſem contemplatus, admirās, hæſitans, indignās: Gal-
 lus quiſpiam, qui propius aſtabat, noſtratiū literarum
 non indoctus: id quod dedarauit: quum Græcanicam
 linguam absolute ſonaret, philoſophus opinor ex eo
 genere philoſophorū: quod apud illos eſſe fertur. Ego
 tibi hoſpes inquit, picturæ iſtius ænigma explicabo:
 Nam uidere uehementer ad eam attonitus ac ſtupe-
 factus. Orationē nos Galli nequaquā arbitramur eſſe
 Mercurium: quæadmodum uos Græci: uerū Herculi il-
 lam tribuimus: ppter ea quod hic Mercurio longe ro-
 buſtior extiterit. Nā quod ſenex fingit, nihil eſt qd̄ mi-
 rere. Siq; dē una faciūdia cōſueuit in ſenecta demū abſo-
 lutū uigorē oſtēdere: ſi modo uerū ueſtri dicūt poetæ.

Obduci iuuenum denſa caligine pectus.

Contra ſenectam poſſe quiddam dicere:

Rudi iuuenta melius ac præclarius.

lingui uidelicet apud uos & Neſtoris lingua melle præ-
 fluit: & Troianorū concionatores Lirio eſſan ædunt, ui-
 delicet floridā quandā uocem. Nam liria ſi ſatis cōme-
 mini, flores appellantur. Proinde quod ab auribus uin-
 ctos ad linguā trahit ſenex hic Hercules: q; nō aliud q̄

et alii

P p 2 ipſe eſt

ipse est sermo: ne id quidem debes admirari: qui quidem nō ignores linguæ cum auribus esse cognitionē. Neque uero ad contumeliam illius illud pertinet: quod ea peritosa est. Nam memini inquit, & Iambicos quosdā uersiculos ē comcedīs apud uos discere.

Siquidem uiris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionē, ut quicquid egit, id oratione facundiæq; cōfecisse putemus: utpote uirum sapientem: ac persuadendo pleraq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirū rationes sunt, acutæ, missiles, citæ, atq; animum sauciantes. Vnde pennigera dicta uos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem quum huc me conferens mecū inter eundem perpenderem: num decorum iam esset: ut tā grandis natu, quiq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem, rursus me tam multorū iudicum calculis exponerem iudicandum: in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. Nā antehac uerebar: ne cui uestrum uideret hæc admodū pueriliter agere, quasiq; præter ætatē iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescētulus, illud mihi impingeret dicens,

Aetas iam perijt tua. Tum illud.

Ac te corripuit cariosa senectas: minister

Inualidusq; tibi, & segnes tardi q; caballi.

Videlicet

Videlicet eo scommate pedes meos notans. Verū quoniam senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adductor: ut faciam: neque me pudet hæc audere: quū sim ipsi æqualis imaginī. Itaque robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, ualeant: cunctisque his tuus o Teie uates, cupido, ubi me mēto subcano uiderit, auro rutilantibus alis, si uidebitur uel aquilas præteruolet: neque laborabit Hippocides, imo nunc uel maxime tempus siuium fuerit: facundia repubescere, florere, uigere, & quæ licet plurimos ab auribus ducere: ac sæpius arcu ferire: quandoquidem periculū non est: ne quando quis præter spem pharetrā inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meamque senectutem ipse consoletur animamque: adeo ut non sim ueritus, nauim iam olim in terram subductam denuo reuellere, suisque instructā armis, medium in pelagus demittere. Contingant autē à uobis o dii, afflatus secundi: quando nunc uel maxime, præsentē bono, atque amico uento nobis est opus. Quo si digni modo uidebimur: in nos quoque dicat aliquis Homericum illud,

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

LVCIANI HERCVLIS GALLICI DE

SYDERIO ERASMO ROT

RODAMO INTERPRE

TE, FINIS.

Pp 3 Eunuchus

EVNVCHVS SIVE

PAMPHILVS LVCIANI, DES. BRASMO

ROTTERODAMO INTERPRETE.

NDE NOBIS aduenis Lu-
ciane: seu quidnā rei rides?
Semper tu quidem & aliās
consueuisti nobis hilaris ac
festiuus, occurrere: uerum
isthuc magis aliquid soli-
to uidet' esse: de quo risum
nec cōpescere queas. LVCIA-
ANVS. E foro tibi adsum

o Pamphile: porrò mox efficiam, ut tu quoq; mecū ri-
deas: simulatq; audieris cuiusmodi litis adfuerim a-
ctiōis: duobus philosophis inter sese contendentibus.
PAMPHI. Iam isthuc ipsum pfecto ridiculū est quod
ais: philosophos inuicem lites agitare. Nā etiā si quid
magni fuisset negocij, inter ipsos modeste, citràq; pu-
gnā, cōtrouersiā cōpositā oportuit. LVCIA. Quid ais?
Tranquille cōponant illi: qui quidē solida plaūstra tō-
uicijs onusta, alter in alterū effuderint, uociferantes mi-
rāq; peruicacia contendentes? PAMPHI. Videlicet de
disciplinis atq; opinionibus Luciane, ita ut assolent
dissentiebant: quod erant diuersa factionis. LVCIA.
Nequaquā. Imo aliud quiddam erat hoc de quo dissi-
debant.

debant. Nam eiusdem sectæ erāt ambo, eiusdēq; scho-
læ. Et tamē orta inter eos lis erat. Porro iudices, qui co-
gnoscebant, primates erant huius reip. natūq; maxi-
mi ac sapientissimi. Breuiter apud quos pudeſcat aliq;
etiā parum apte quippiam elocutus, nedum ad tan-
tam prouectus inuerecundiam. PAMPHI. Quin tu
igitur litis argumētum exponis, quo uidelicet ipse etiā
cognoscam, quæ res tibi tantū risum concitarit? LV-
CIANVS. Scis Pamphile, salariū, idq; neutiq; exiguū
ab imperatore fuisse cōstitutū: singulis philosophorū
generibus: puta, Stoicis, Platonicis, Epicureis: cunq; his
etiā Peripateticis: ita ut unicuiq; sectæ præmium esset
æquale. Cæterū demortuo ex his quopiā, alius aliquis
in eius locū subrogandus est, qui sit optimatū calculis
probatuſ. Porro præmiū illud, neq; bubula pellis erat
quæpiā, quēadmodū ait poeta, nec porcellus: uerū sin-
gulos in ānos decies mille nūmū: quos accipiūt, uti do-
ceant iuuetutē. PAMPHI. Memini qdē ista. Quin aiūt
nup ex illis diē obiſſe quēpiā: alterū ni fallor ē Peripa-
teticis. LVCI. Hæc ipsa Pamphile Helena: ppter quā
illi inter sese singulari certamine cōflīctabāt. Et hæte-
nus quidē nihil etiā ridēdū erat in illis præter hoc: qd
quū philosophos esse se pſiterent, ac pecunias p nihi-
lo ducere: tñ earū gratia p inde atq; p patria in disci-
mē adducta, p religiōe maiorū, p monumētis pgeni-
torū, decertarēt. PAMP. Atq Peripateticorū istud est
decretū:

decretū nō admodū esse negligēdas pecunias: uerū eas
 in tertio quodā bonorū ordine esse ponēdas. LVCIA.
 Recte dicis. Nam ita quidem aiunt. Proinde bellū hoc
 ex maiorum iudicio, sententiāq; illis extitit: uerū quæ
 postea cōsequuta sūt, iā ausculta. Primū cōplures qui-
 dem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabāt:
 sed inter hos præcipue duo uiribus pares: puta Diodes
 ille senex: nosti quē dicam: contentiōsum illū inquam:
 præterea Bagoas: q; quidē ea specie est: ut eunuchus es-
 se uideatur. Inter hos initio de doctrina, deq; philoso-
 phiæ decretis atq; opīnionibus est decertatū: & uterq;
 sui specimē ac documentum dedit: quod esset Aristote-
 licæ factionis: quodq; eius placita sequeretur ostendit.
 At per Iouem in hoc certamine, neuter altero superior
 erat. Lis igitur huc deflexit deniq;. Diodes desinens
 iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere,
 ad Bagoā descendit ac uitā illius in primis carpere est
 aggressus. Bagoas itidē huius uitā uicissim taxabāt.
 PAMPHI. Idq; merito Luciane. Siquidem eius res
 magis erat habenda ratio. Proinde si ego forte iu-
 dex causæ sedissem: magis in hoc ut mihi uideretur,
 futurus eram occupatus: potiusq; spectassem, uter
 moribus esset præstantior: quam uter ad disputan-
 dum ac dicendum promptior: atque illi potius quam
 huic uictoriā adiudicassem. LVCIANVS. Re-
 cte dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse
 calculū

calculum addo. Verum ubi iam conuicijs, ubi maledictis essent satiiati, tandem Diodes illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philosophiæ studio, cumq; pulcherrimis illius præmijs, commercium haberet, qui quidem eunuchus esset. Imo hoc hominum genus, non solum ab eiusmodi cõtubernio sedudi oportere, uerum ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab om̃ibus publicis cœtibus eijci. Ostendens inauspicatũ quoddam & occurſu infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quippiam. Atq; hac de re multis uerbis disſerebat, affirmans eunuchum neq; uirum esse, neq; mulierem, sed quiddam utrinq; compositũ & conflatum, planeq; monstrum ab hominum natura speciẽq; alienum. PAMPHIL. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamq; & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? An uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LV CIA. Initio quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescẽs interim, palamq; præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebre ædens uocem, negabat æquum facere Diodem, qui se qđ Eunuchus esset, ob id à philosophia seduderet, cum qua fœminis etiam esset cõmercium. Allegabantur, Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabāt. Præterea

Qq Academicus

Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiſſet. Porro Diodes etiam illum ipſum, ſi quidem extaret ac ſimili negotio ſeſe miſceret, prohibeturum ſeſe reſpondit, nihil expauſactum opinione, quam apud uulguſ obtinebat. Ad hæc quum ipſe quædam diſcreria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoicis maximèq; Cynicis dicta ad riſum concitandum erant idonea, de corpore mutilo atq; imperfecto. Hac in re iudiciũ cognitio uerſabat. Deniq; totius cauſæ iam illud caput eſſe cœpit. Num eunuch⁹ idone⁹ eſſet cenſendus, qui ad philoſophiã admitteret, quiq; iuuenibus præfici poſtularet, quũ alter interim formã etiã ac corporis integritatẽ, in philoſopho requirẽdam eſſe diceret. Maxime uero uti barbã altam ac pmiſſam gerat, quo uidelicet riſ, qui diſcedi cupidi aduenirẽt, uir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignuſ uideat decẽ illis drachmarũ milib⁹, quæ forẽt ab Imperatore capienda. Cæterũ Eunuchorũ conditionẽ etiã q̃ Spadonũ eſſe uiliorẽ. Nã illos aliquando uirile quiddã expertos fuiſſe, at hunc ab ipſo ſtatim ortu fuiſſe exectũ, planèq; animal eſſe quoddã, uariũ atq; anreps, non aliter q̃ cornices, quæ neq; inter columbaſ, neq; inter coruoſ numerari queant. Alter cõtra reſponderet eo iudicio nõ de corporis agi figura, uerũ de animi uirtute, proinde mētis qualitãẽ expendi oportere, deq;

Idēq; dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidē Ermeam eunuchū Atarne oriundum tyrannum supra modum sit admiratus, adeo, ut illi perinde atq; Dīs sacra fecerit, Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneum esse eunuchum, cui adolescentes erudiendi credant, qd' ab hoc nulla in illos calumnia possit hære, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, qd' adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimū in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facite, ut ipsi quidē uidebatur, reiecit. Etenim si ē barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare cōuenit, nimirum hircus ante omnis primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomē hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis læuibus, ac scæminea uoce, reliquóq; corporis habitu eunuchoadsimilis, si quis uestes detrahat, egregie uir esse uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehensum, mēbra in membris, ut legum tabulæ loquunt, habentē, atq; id quidem temporis ad eunuchum cōfugisse, eaq; reperta latebra absolutū fuisse, quū iudicibus crimen persuaderi nō posset, ut qui ē specie hominē iudicaret eunuchū. At nunc mihi palindiam canturus uidet, idēq; ppter ostentatū præmium. Hæc quū dicerent, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porro Bagoas magis etiam perturbabatur omnē in speciem sese uarians, atq; in innumerabiles uersus

Qq 2 colores,

colores, tum frigido sudore fluens, ac neq̃ decorū sibi existimabat adulteriꝝ crimen agnoscere, neq̃ rursus eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbitrabatur. PAMPHI. Profecto deridicula sunt ista Luciane, neq̃ uulgarem uobis, uti coniectandum est, uoluptatem præbuerunt. Verum quo tandem res euasit? Et quid super his pronunciarūt iudices? LV CIA. Non erat eadem omnium sententia. Verum alijs quidem uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitijs feruis fieri consuevit, inspicrent, num in ijs quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alij uero sententiam dixere multo magis etiam hac ridiculam, nempe ut accersitis è lūstro mulieribus aliquot iuberent illum cum illis congregari, ac uiri officio fungi, astante interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natus maximus, fidēq̃ spectatissima, qui inspiceret num philosophum præstaret. Hæc ubi omnium risu fuissent excepta, neq̃ quisq̃ omnino adesset, cui non doleret alius risu concussus, uisum est ut integra causa in Italiam reijceretur. At nunc alter, ut aiunt, ad eloquentiæ ostentationem semet exercet atq̃ instruit, & accusationem q̃elaboratissimam meditat̃ adulteriꝝ crimen aggrediēs, id quod ipsi maxime aduersatur. Quod quidē & hic facit, iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine aduersarium inter uiros recenset. Contra Bagoas diuersa curat, quēadmodum audio, & assidue uirum agit, negotiumq̃

gotiumq; præ manibus habet. Postremo uicturū sese sperat, si modo docere possit, se nihilo deteriore esse equas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est optimum philosophiæ documentum, atq; una demonstratio, quæ refelli nō queat. Proinde optarim, ut filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penē haberet ad philosophiā idoneum.

LVCIANI EVNVCHI SIVE PAMPHILI

DES. ERAS. ROTERODAMO

INTERPRETE FINIS.

LVCIANVS DE

SACRIFICIIS, DES. ERAS. ROT. INTERP.

NIMVERO si quis recensere uelit, quæ stultissimi mortales factitant, in sacris, in festis diebus, in adeundis, salutandisq; dijs, tum quæ res ab illis petant, quæ uolant faciant, cuiusmodi sint, quæ de illis sentiunt, statuuntq; equidem haud scio, sit ne-

quisq; animo curis ita confecto, usq; adeo mœsto, quin risurus sit, ubi perpenderit negotij tum absurditatem, tum amētiā. At multo ante q̄ ridere incipiat opinor secum illud expendet, utrum pios istos appellari con-

Q 3 ueniat,

De malo genio abunde
scribit Eras. in Adagio
genius malus

Qui. l. 8. Met.

ueniat, an cōtra, Dīs inimicos, atq; infelices, ac genios
malos, qui quidem numen ipsum, rem usq; adeo humi
lem atq; abiectam existimant esse, ut humanis egeat
obsequijs, utq; adulatione capiatur ac gaudeat, rursum
ut stomachetur atq; iracunde ferat, si negligatur. Nam
Aetolica illa mala, simulq; Calydoniorū calamitates,
totq; hominū cædes, ad hæc & Melæagri interitū, hæc
omīa à Diana autore profecta esse prædicant, quæ ui
delicet grauius ferret, qd' ab Oeneo nō esset ad sacrifici
cium adhibita. Vsq; adeo nimirū alte dolor hic animo
illius infederat, quod sacris epulis esset frustrata. Quia
illam iam mihi uidere uideor, ut erat id tēporis, in celo
solitariam, reliquis Dīs ad Oenei cōuiuiū profectis fo
ras, miseris modis gerentē sese, ac miserabiliter eiulan
tem, q; ab eiusmodi festo esset absutura. Cōtra Aethio
pes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixe
rit, si modo Iuppiter illis gratiā referret pro humanita
te, quā in initio poematis Homerici in ipsum exhibue
rant, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq;
quum reliquis etiā Dīs comitatus ad cōuiuiū ueniret.
Vsq; adeo nihil ut apparet quicquid faciunt illi, gratis
faciunt, uerū sua bona uendunt mortalib⁹, atq; emere
quidē ab illis licet omnia, puta bonā ualitudinē bucula,
diuitias bobus quatuor, tum regnū bobus centū. Præ
terea sospitē ab Troia in Pylum, reditū tauris nouem,
Iam ex Aulide ad Ilium transmittendi facultatē regia
puella.

puella. Nam alius quidam, ne id temporis urbs caperetur, à Minerva mercatus est bobus duodecim, ac populo. Verisimile est autem, esse præterea quadam, quæ uel gallo, uel corolla, uel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor. Chryses ille, utpote, tum sacerdos, tum senex, diuinarumque rerum egregie peritus, posteaquam re infecta redisset ab Agamemnone tanquam qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium, ita nunc imputat ac repositit uicem, quin conuiciatur etiam propemodum, nempe quum sicut, Equidem Apollo egregie, templum tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatum, sæpenumero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum, pariter atque caprarum. At tu contra, me negligis, quum huiusmodi patiar iniurias. Proque nihilo ducis hominem bene de te meritum. Quaidem oratione in tantum ille pudefactus est, ut protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocans pestem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis. Sed quoniam de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia, quæ de illo sapientes isti tradunt, non illa quidem, quoties quam infelicitè amarit, non Hyacinthi cadem, neque Daphnes superbiam, uerum quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum, ut e caelo in
terram

quiduis uiderimus
libro Alethamoris.

terram demitteret, humana iam sorte usus, nostrisque
malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmo-
dum in Thessalia mercenariam operam suam locarit
apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laome-
dontem, atque apud hunc quidem haud solus, uerum
cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres
cōponerent, inque construendis mœnibus operam præ-
starent. Ac ne mercedem quidē solidam à Phryge illo
tulerunt, uerū debebat illis adhuc de summa, ut ferunt,
plus triginta drachmas Troiani nomismatis. Quid
enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur
poetæ? atque his etiam multo diuiniore de Neptuno,
de Prometheo, de Saturno, de Rheæ, denique de uniuer-
sa fermè Iouis familia, idque inuocatis, ut adsint canenti-
bus in exordio poematum, Musis, à quibus tandem
uelut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quæ-
dam cantant. Quemadmodum Saturnus ut primum
Cælum patrem suum exēcūisset, ipse in eo regnauerit,
deinde liberos suos deuorarit, sicuti ferunt fecisse & Ar-
giuum illum Thyestem. Deinde quemadmodum Iup-
iter furtim occultatus à Rheæ saxum pueri loco subij-
gente, in Cretam sit ablegatus, atque inibi à capella nu-
trice sit alitus, itidem uidelicet, ut Telephus à cerua, Cy-
rus Persa, is qui prior regnauit à cane narratur enutri-
tus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in uin-
cula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem
uxores

uxores compluris quidē alias: sed postremo loco Iunō
nem germanam, idēq; iuxta Persarum & Assyriorū in-
stitutum. Tu autem quod esset in amores propensus,
atq; in Venerē effusus, facile cælum liberis expleuerit.
Quorum alios ex suæ sortis Deabus creavit: alios con-
tra Nothos, ex mortali terrestriq; genere sustulerit.
Quum interim generosus ille, nunc ^{ad p̄on / anates} in aurum, nunc in
taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in
summa plures sibi formas assumeret, q̄ uel Proteus
ipse. Porro Mineruā ē suo ipsius capite progeniuit, hāc
planē sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum im-
perfectum adhuc (ut aiunt) ē matrē ^{terron} etianum cōflagan-
te surreptum, in suū femur illatum defodit. Deinde ur-
gente partu, excuit. Nec his dissimilia, de Iunone etiā
canunt. Nempe hanc citra uirilem congressum, subuen-
taneo conceptu grauidam puerum ædidisse Vulcanū:
atq; eum quidem non admodū fortunatum, uerum ex-
cusorem ac fabrū ærariū: quicq; ^{ferre} perpētuo tū in igni, tum
in fumo uersetur, ac scintillis oppletū: quippe cuius ars
in fornacibus exerceatur. Tum aut ne pedibus quidem
integris: claudicare enim ē ruina, quum à Ioue præcep-
tus esset ē cælo. Quod ^{ferre} hi Lemni p̄ sua bonitate eū,
dum adhuc ferretur in aere, suscepissent, perierat nobis
Vulcanus: non aliter quā Astyanax ē turri deiectus.
Quanc̄ quæ de Vulcano narrant, toleranda uideant.
Cæterum de Prometheo, cui non cognitum est, q̄ atro

R r cia sit

Vide Adagium
Dr proteo dindinis
libro 9 Metamor
phos.
Exercare v bougem

Dromothus erat
Filius Iapheti ex Asi
a insula.

cia sit passus, propterea quod supra ^{nimium} modum humanæ
gentis amans fuerit: Siquidem hunc Iuppiter in Scy-
thiam deportatum, super Caucasum montē cruci suffi-
xit: adhibita illi aquila, quæ iecur illius assidue circumro-
deret. Hic itaq; pœnas pēdit. Porro Rhea (nā sunt hæc
quocq; simul referenda) an nō indecore, atq; indigne fa-
cit: Iam anus quū sit, & ^{senectute} ætate exacta, ijsq; rebus intem-
pestiua: deinde tam multorū mater Deorū, dum pue-
ros adhuc adamat, eosq; zelotypia psequitur: dumq;
Atten ipsum leonibus secū circūuectat, præsertim quū
iam utilis esse non queat: Itaq; quinam posthac uitio
uertat aliquis, uel Veneri quod adulteretur, uel Dianæ
quod ad Endymionem frequenter medio è cursu diuer-
tens descendat: Sed age missas faciamus has fabulas:
atq; ipsum cælum cōscendamus, poetico illo more sub-
uolantes: ea nimirū uia, quā unam pariter cum Home-
ro Hesiodus cōmonstrat: contemplaturi, quē in modū
singula apud illos sint ordinata. Ac primū quidē quod
forinsecus sit ferreū, uel ab Homero, qui id ante nostrā
ætate dixit, audiui⁹. Quod si superas, ac sublato pau-
lū capite sursum aspexeris, ac planē in ipsum quasi dor-
sum perueneris: ibi simul & lumē apparet candidius, &
serenior sol, & astra fulgētiora, nihilq; usq; oculis occur-
rit nisi clar⁹ dies, ac solū undiq; aureū. Caterū introgre-
dienti, primo loco māsitant Horæ: quippe quæ portas
seruant. Post eas Iris ac Mercurius: utpote ministri Io-

uis &

Horæ sunt fide
solis et temporis.

Iris est uia ad Syrtis et ad
Mercurius ad Syrtis et ad
concordiam

nis & internūcj. Deinde Vulcani fabrilis officina, omni
 gena ^{referta} artificio. Postea Deorum ædes, ac Iouis ip
 sius regia: quæ quidē omnia Vulcanus pulcherrime fa
 bricatus sit. At uero Dī iuxta Iouē assidentes (conuenit
 em̄ opinor, ut in supernis illis sedib⁹ magno strepitu, fa
 stūq; uiuatur) in terrā despiciunt: & quoquouerſum in
 tento capite, circūſpectant, sicunde subuolantē ignē ui
 deant, aut nidorē in aerā surgentē, circūq; fumū ^{rotantē} rotaſi
 tem ſeſe. Quod ſiquis forte ſacrū faciat: epulant̄ om̄is
 fumo inhiantes, ac muſcarū in morē ſanguinē exugen
 tes circū aras effuſum. Alioqui ſi domi cibū capiant, ne
 ctare atq; ambroſia uictitant. Nā olim homines etiā
 ab illis in cōuiuiū ſunt adhibiti, unāq; cū eis poterunt:
 nēpe Ixion ac Tātalus: uerū illi ^{quia} uim & raptū pa
 rarent, eſſentq; futiles & gaſtuli: ob id in hūc quoq; diē
 pœnas luunt. Porro reliquo mortaliū generi cælū iā in
 acceſſum eſt, atq; occultū. Et in hūc quidē modū uiuūt
 à Dīs. Proinde uidelicet & iā mortales ipſi in colendis
 illis conſimilia quædā atq; iſtis cōſentanea ^{moliuntur} moliuntur.
 Nam primū lucos illis attribuerūt: tum & montes dica
 runt, præterea aues cōſecrarunt: deinde ſuā cuiq; arbo
 rem aſſignarūt. His factis p̄ regiones illos diſtributos
 colunt, eoſq; uelut in ciuitatē ſuā receptāt. Nēpe Apolli
 nē Delphi Delijq; Mineruā Atheniēſes: quæ qdē Græ
 cis Athena dicta, uel ipſo uocabulo ſe ei Reip. familia
 re eſſe teſtaſt. Argiui Iunonē: Mygdonij Rheā: Venerē
 Rr 2 Paphij.

De his p̄m̄is h
 4. metatromom̄

Vide Adag. b
 nro alibi dīo
 aut dīa patria

Paphij. Rursum autē Cretenſes Iouem affirmant non modo uiſiſſe apud ſeſe, nutritumq; fuiſſe: uerū etiam ſe pulchrum illius oſtendunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſæculis fallimur: qui quidem opinemur Iouem tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam olim fuiſſe defunctū, & apud Cretenſes ſepultum. Deinde uero phanis in honorem illorum erectis, ne rectis uidelicet aut penatibus carcāt, formas illorū exprimunt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phidia. At hi quidem artifices, haud ſcio ubinam uiſam, eorum effigiem repræſentāt. Ac Iouem quidem barbātum fingunt. Apollinē uero ſemper puerum. Mercurium iam pubeſcentem, primamq; ducentē lanuginem. Neptunū nigro capillitio: caſſis oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, nō iam arbitrantur ſeſe uidere, uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effuſum aurum: uerū ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductū, iuſſumq; Piſanorū in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorem aſſiſtere: idēq; hoc contentū præmio, boniq; conſulentem: ſi intra quinque perpetuos annos dum Olympia celebrātur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem conſtitutis aris, designatis ſacrorum ſeptis, puris uafis collocatis, uictimas offerunt: bouem aratorē agricola, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placētulā offerat. At ſiquis pauperis ita Deo litat, ut dexterā

ango e terra
pitaco d lamo
fructuſum quatuor
in d dolentibus
genis ſeruitur
caſſis e color om
mo in terra

andi orat
in honore Iouis
ſolimpico apud ſan
ſan apud ſtrotide
grace celebratur

ut dexterā duntaxat suam ipsius exosculetur. Iam uero quū immolant (nam ad illos redeo) primū fertis coronāt pecudem: multoq; ante explorant, num legitima sit & sacris idonea: ne quid forte mactent, ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac sub oculis Dei iugulant, flebile quiddam emugientē, benēq; sicut licet coniicere, ominatum: deniq; uoce iam leuiore ad sacri tibus respondentē. Quis uero nō facile coniectet gaudere Deos, quū ista spectant? Quin & in frontis pīcio posita scriptura denunciat: ne quis intra pura uasa consistat, qui manibus sit impuris. Atqui sacrificus ipse sanguine foedatus, neq; aliter q̄ Cyclops ille pecudē incidit, intestina educit, cor reuellit, cruorem aræ circūfundit. Et quid tandē non obiens, peragensq; quod ad pietatem, ^{foras deo} sacrorumq; ritum ^{officiū} pertineat. Post omnia demū incenso igni, capram ipsa pariter cum pelle deportatā imponit: ipsam item cū lanis ^{capræ} quem. Nidor interim ille sacer atq; diuinus sursum fertur, atq; in ipsum usq; cælum subuectus paulatim diffunditur. Iam uero Scythæ reliquis omnibus hostijs omīssis: ut quas uiles atq; humiles existiment, ipsos homines mactant Artemidi, atq; eo ritu Deam placant. Verū hæc fortassis, modesta uideantur: cumq; his ea quæ factitant Assyrij, quæ Phryges, quæ Lydi. Verum si in Aegyptum proficiscaris: ibi demū, ibi uidebis permulta religiosa, planēq; cælo digna. Puta Iouem arietino uultu: Mercurium illum

Rr 3 optimū

*Tauros iurina cap
ra frigida aqua q̄
si her nō gustaret
interebant in vlt
et salis ..*

*Est propria tanta
ros bonis*

optimum facie canina: Panem uero totum hircum. Ad
hæc alium Ibim, alium Crocodilum, aliū etiam Simiā.
Quod si his quoq; de rebus

Quo planè pernosse queas didicisse libebit.

Compluris sophistas audies: tum scribas, ac pphetas.
mentō raso, qui tibi narrent (Sed prius, ut dici solet,

prophane & vel Fores occlude prophane.) Quemadmodum uide-
licet licet quondam ea seditione territi, quam mouerant ho-

stes atq; gigantes, in Aegyptū deuenerint: ut illic in po-
sterum tuti ab hostibus latitarent. Et ob eam causam

alius hircum induerit, alius ^{arctem} arctem, nimirū præ formi-
dine, alius feram, alius auem. Atq; hinc esse: ut Dī nūc

etiam eas obtineāt formas, quas id tēporis assumpse-
rant. Nam hæc diligenter mandata literis, idq; ante an-

nos plus decies mille in adytis illorum reposita seruan-
tur. Porro sacrorū peragendorū idem fermè apud illos

ritus, nisi quod hostiam luctu prosequuntur: iamq; ma-
ctatæ circūfusi mēbra laniant. Sunt qui sepeliant dun-

taxat, posteaq; occiderint. Nam Apis ille qui quidem
Deus apud illos est maximus, si quando moriatur, quis

usq; adeo magni faciat cæsariem suam: qui nō eam de-
tondeat, ac nudo capite luctū præ se ferat: etiam si uel

purpuream Nisi comam habuerit. Est autem hic Apis
Deus ex armēto iam antea suffragiis designatus: ut po-

te multo formosior ac uenerabilior reliquis illis priua-
tis & gregarijs bubus. Hæc igitur quum sic habeant, &

tamen

prophane & vel

licet

*Dei ratione deo
in illas formas
omni: ab eo 4
tametsi*

*Apis
se ferre:
suffragiis designatus*

tamen à uulgo uera, seriâq; credantur: mihi quidem postulare uidentur: non qui reprehendat, sed uel Heraditum potius aliquem, uel Democritum: quorum hic amenitiam eorum rideat, ille deploret inscitiam.

LVCIANI DE SACRIFICIIS, DES. ERASMO
ROTHERODAMO INTERPRETE, FINIS.

ERASMVS ROTE-

RODAMVS IOANNI EUTYCHIO

SVO, S. D.

QUANTUM hic Luciani Dialogus Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mire seruatum in perfonis tam multis, tamq; diuerfis: tamen aliquot repperi, qui dicerent esse premédum, quod liberius, ac uelut *ἐμᾶνε* philosophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iustius esse stomachandum in huius sæculi mores, quod uidemus Philosophorum ac Theologorum scholas multo puerilius etiã inter se dissidere: nec minus atrociter digladiari, tum inter religionis professores, nihilominus cruentã esse pugnam, quã in eo cõuiuio fuisse Lucianum, uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellum quoniã forte *ἀδελφῶν* repperi, & tamẽ patrono uidebatur egere, Eutychio dicaui. Bene uale, *καὶ εὐτυχῶς* ut planè sis quod diceris. Antuerpiæ AN. M. D. XVII.

Luciani

LVCIANI CONVI

VIVM SEV LAPITHAE. DES. ERAS-

MO ROTEROD. INTERPRETE.

PHILON. LVCIANVS.

PHILON.

OVAM quādam & uariam
disputationem Luciane uo-
bis fuisse narrant, super cœ-
nam apud Aristænetū: tum
philosophicos quosdam ser-
mones dictos, ac super his
summā contentionem exor-
tam fuisse. Quod ni menti-
tus est Charinus, etiam ad
uulnera usq; rem processisse: deniq; sanguine conflictū
fuisse diremptū. LVCIA. Atqui undenam Philon ista
rescuiit Charinus: neq; enim is nobiscum aderat in cō-
uiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese. Por-
rò Dionicus etiam ipse è cōuiuorum numero fuit opi-
nor LVCIA. Fuit maxime. Verū ne is quidem ab ini-
tio rebus omnibus fuit præsens: sed serius aduenerat,
media fermè pugna, paulóq; ante uulnera. Proinde de
miror: siquid comperti, certiue referre potuit, qui nō or-
dine spectarit illa: unde inter illos nata lis, postea ad
sanguinem usq; deducta est. PHIL. Proinde Luciane
Charinus

Charinus:etiam ipse si rem cōpertius uellem cognoscere,&quo singula modo sint gesta doceri,te adire iussit. Nam Dioniciū etiam ipsum fassum fuisse:ne se quidē toti negotio præsente adfuisse. Te uero quicquid esset actum,id omne comperto,certōq; scire:tum etiam quæ dicta inter illos fuerint,meminisse:quippe qui eiusmodi nō obiter neq; neglectim audire, sed per ocium atq; attente auscultari sis solitus. Proinde nuncq; effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo:quo mihi quidem haud scio,an ullum possit accidere iucundius:præsertim quod sobrii per ocium tuto ac citra sanguinem,extrāq; teli,quod aiunt,iactū cōstituti sumus epulaturi. Siue senes aliquid Super coenam sunt debacchati:
Siue etiam iuuenes:

à mero compulsi sunt:quæ neutiq; fas erat, tum dicere, tum facere. LV CIA. Iuuenilius tu quidem Philon,atq; inconsultius hæc nos iubes in uulgus efferre:eaq; referre,quæ inter pocula ab ebrijs sunt acta:quū hæc magis oporteat obliuioni tradere,eaq; omnia Baccho Deo uelut auctori imputare:qui quidem haud scio,an quenq; suis nō afflatum Orgijs,& Bacchanalium expertē præterierit. Proinde uide ne hominis sit parum bene morati,eiusmodi adamussim exquirere: quæ rectius erat in conuiuio reliquisse, atq; ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit uersus poeticus)memorem compotorem. Ne à Dionico quidē recte factum:qui hæc apud Cha/
S s rinum

rinum effutiuerit: immodicamq; & pridianā dissiparit
temulētiam hominū philosophorū. Cæterū ego, absit
ut istiusmodi quippiā sim dicturus. PHIL. Nugas agis
Luciane, quum ista dicis. Quin haudquaquē oportebat
ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui cer
to sciam, te multo cupidiorē esse narrandi, quā ego sim
audiendi. Adeo ut mihi uidearis, si desint q te audiant,
uel ad colūnam aliquā, aut statuam libenter accessurus,
quo cuncta pariter euomas. Quod si nūc coner discede
re, non fines, ni te prius audiero, abire. Verū ultro ade
ris, cōsectabere, rogabis. At tum ego te uicissim lusero.
Iamq; adeo, si ita uis, abimus: ex alio quopiam hæc ea
dem audituri. Tu uero ne dicito. LVCIA. Age ne qd
succenseas. Equidem dicam, quandoquidē usq; adeo. cu
pidus es audiendi: uerum heus ea lege, ne passim in uul
gus efferas. PHILON. Ni prorsus ignoro Lucianū, tute
isthuc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis omni
bus, ut me quidē ad id nihil futurū sit opus. Sed illud
mihi primo respōde loco: Aristænetus, num filio Ze
noni dabat uxore, atq; ita in nuptiis eius uos accepit?
LVCIA. Nō: imo filiam suā elocauit Cleanthidē, idēq;
Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam?
PHIL. Formoso admodum per Iouem adolescentulo:
tamen si tenero adhuc & uxoriæ rei non admodum ma
turo. LVCIA. Verum: at non inueniebat, opinor, alte
rum generū magis idoneū. Hunc igitur qui tum mode
stus

nus uideretur, tum ad philosophiæ studiū propensus:
 præterea autē unicuique Eucriti diuitis, ex omnibus dele-
 git filiæ suæ maritum. PHIL. Causam neutiquā leuem di-
 xisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verum heus Lucia-
 ne, quinam erant cōuiuæ? LV CIA. Reliquos illos quor-
 sum attinuerit tibi recēdere? Verum ē philosophorum
 numero, ac literatorum: quos potissimū, opinor, audire
 cupis. Zenothemis erat, senex ille Stoicus: unāq; cum
 hoc Diphilus, cui cognomē Labyrinthus: & hic quidē
 qd' esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde pe-
 ripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominē, nempe
 dicacem illum & argutū, atq; ad refellendū instructū.
 Discipuli gladiū ac bipennem nominant. Quin & Her-
 mon aderat Epicureus. Verū hūc quū ingrederet, Stoi-
 ci tortis obtuebantur oculis, & auersabant: palamq; per
 inde quasi parricidā quēpiam atq; impiū ac funestum
 detestabantur. Et hi quidem tanq; Aristæneti ipsius
 amici, familiaresq; fuerant ad cœnam uocati, quos co-
 mitabatur & Istæus grammaticus, & Dionysodorus
 rhetor. Iam uero propter sponsum Cheream unā cum
 illo ad cōuiuium accesserant, Ion ille Platonius: quod
 is iuueni præceptor esset: uir uenerandus aspectu, ac
 maiestatis quiddam præ se ferens, multumq; dignita-
 tis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi cō-
 stantiā ac rectitudinem regulam illum appellant. Huic
 simul ut ingrediebatur assurgebant omnes, ac ueluti

Ss 2 præcipuū

præcipuū quēdam ac primariū hominem comiter atq;
officiose exceperunt: adeo ut planè numen aliquod ad-
uenire uideretur, quū adesset Ion admirandus ille. Tan-
dem uero, quum iam omnes fermè conuiuæ præsentēs
essent, tempus erat ut discumberetur. Itaq; ad dextram
ingressus totam illam spondam mulieres (erant autem
complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa, sum-
mo studio culta: hinc atq; hinc stipata fœminis. Porro
ex aduerso ostij, altera turba, pro cuiusq; dignitate lo-
cis distributis. Porro è regione mulierū primo loco ac-
cumbibat Eucritus, secundo Aristænetus. Sub hac am-
bigi cœptū, utrum altero priorem oporteret accumbe-
re, Zenothemim ne Stoicū: quippe senem, an Hermo-
nem Epicuræum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sa-
cerdos: tum autem nobilissimæ inter ciues familiæ. Ve-
rum eam hæsitacionem sustulit Zenothemis: si me in-
quiens Aristænete, minoris ducis Hermone: uiro uide-
licet isto, ut ne quid aliud mali dicā Epicuræo discedo,
totumq; conuiuium uobis relinquo. Et puerū protinus
aduocat, discedere parans. Tum Hermon. Imo habeto
inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quancūq; etiam
si nihil aliud uel hoc nomine par erat concedi, quod sa-
cerdos sim ut planè contemnas Epicurū. Rideo, inquit
Zenothemis, sacerdotem Epicuræum. Simulq; cum di-
cto accūbebat. Post hunc tamē Hermon. Deinde Cleo-
demus peripateticus: pone hunc Ion, proxime hūc spō-
sus:

sus: post eū ego, iuxta me Diphilus: huic assidebat Ze-
 non discipulus. Postremo rhetor Dionysodorus cum
 Istiaeo grāmatico. PHIL. Papæ Luciane Musarum con-
 uentum quendā mihi narras fuisse istud cōuiuiū: quip-
 pe plurimis sapiētibus ac doctis uiris refertum. Ego ue-
 ro laudo Aristanetum: qui quū optatissimam illam, ac
 splendidissimā solennitatem celebraret: præ cæteris sa-
 pientissimos uiros adhibere uoluerit: idōq; adeo dele-
 ctis ex unaquāq; philosophiæ secta præcipuis: nō hos
 aduocans, illos præteriens: uerum promiscue uocans
 omnis. LV CIA. Is uero nequaquā est è uulgariū istorū
 diuitū numero, uerum & literarū est studiosus, ac ma-
 ximā uitæ partem in his rebus uersatur. Cœnabamus
 igitur initio quidē, taciti & quieti: uariūsq; erat appa-
 ratus & omnījugus. Neq; enim arbitror operæpretiū, ut
 numero recenscam etiā illa condimenta, cupedias, aro-
 mata, atq; id genus illectamenta. Cuncta siquidē affa-
 tim suppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Io-
 nis aurē ore: nō uides, inquit, senē illū Zenothemim di-
 cebat (subauscultabā enim) ut sese opsonijs ingurgitat;
 utq; iure uestē opleuit: tū q̄ multa puero à tergo stan-
 ti porrigit, putans interim se aliorū oculos fallere: neq;
 meminit post sese accūbentiū. Hæc igit fac & Luciano
 cōmonstres, quo testis esse possit. Mihi uero nihil Ione
 mōstratore opus erat: quippe qui hæc multo ante limis
 iā oculis præuiderā. Hæc simulatq; dixisset Cleodemus:

irruit in cōuiuiū & Alcidas Cynicus: atq; ips quidem inuocatus, uulgarū illud festiuitatis gratia prafatus de Menelao, qui ultro ad fratris cōuiuium accessisset. Itaq; plerisq; turpiter atq; impudenter uisus est fecisse: & qd cuiq; tum forte in mentē ueniebat, in eum torquebāt alius illud: Infans Menelae. Alius rursū. Verum Agamēnoniā menti non ista placebant. Ad hæc alia, quæ pro tēpore false, lepidēq; dici poterāt, in eū obmur murabāt. Nā palam nullus audebat quicq; dicere: propterea qd metuerēt Alcidas tantē utpote conuiciatorē egregiū, unūq; è Cynicis omnibus clamosissimū. Quæ quidē re adeo uisus est reliquis antecellere, ut nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatū illū qd inuocatus aduenisset: iussit accepta sella, iuxta Istium ac Dionysodorū accumberet. At ille: Apage, inquit, muliebri quiddā ac molle dicis uti in scāno aut sella sedeā quēadmodū facitis uos: mollibus in stratis penē supini recubētes, purpura suffulci. Quin ego tibi uel stans cœ nauero in ipso interim cōuiuiū etiā obambulās. Quod si defatigatus fuero: tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero: qualem uidelicet Hercule pingūt. Ita fiat, inquit Aristænetus, siquidē isthuc mauis. Sub hæc Alcidas in orbē cōuiuiū lustrās, cœnabat, Scytharū ritu: ad uberiora pascua subinde sese transferens, unāq; cū his qui inferebāt edulia, circūiens atq; obambulans. Atq; interim tamē dum cibum cāperet, haudquāq; ne/ gocio

gocio uacabat, de uirtute obiter, de uitio differens, tum in aurum atq; argētum dicteria iaculans: iamq; Aristænetum percōtabatur: quidnam sibi uellent, tam multa, tam magna pocula, quū non minus usui possent esse si etilia? Verū Aristænetus iam obturbantē, molestūq; esse pergentē, in præsens quidem compescuit: ministro innuēs, ut ingentē calicem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Atq; id quidē uisus est optime excogitasse: nondū etiam intelligēs, quantorū malorū is calix esset autor futurus. Hunc igitur ut accepisset Alcidas, ali, quātis per silentiū agebat. Ac solo sternēs sese cubabat seminudus, quēadmodū facturū sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitēs, simulq; dextra scyphum sustinēs: qualē Hercule apud Pholū pictores effingūt. Iam uero & inter alios calix assidue circūagebat: tū inuita, tiuncula ad bibendū, & cōfabulatiōes ortæ, demū & lucernæ illatæ. Interim ego quū puerū, qui iuxta Cleodemū adstabat (erat autē is pocillator egregie formosus) subridentē uidissem (nā arbitror, quicqd obiter inter cœnandū obtigit, cōmemorari oportere: maxime, siqd sit elegāti⁹ ac scite factū) iā admodū attētus obseruare cœpi, qdnā rei rideret. Ac paulo post, accedebat puer tāq; calicē à Cleodemo receptur⁹. At ille simul & digitū illi⁹ substringebat, & drachmas puto duas unā cū calice traiebat. Porrò puer, ad substrictū digitum rursus ardebat. Carterū, de pecuniā, quū non sensisset opinor, eòq; nō recipe-

nō reciperet: in terrā delapsis drachmis strepitus est cō/
citatus, moxq̃ ambo pariter rubore suffundebantur:
idq̃ ita palam, ut nemo nō animaduerneret. Ambige/
bat igit̃ inter eos q̃ proxime sedebāt: cuiusnā essent illi
nūmi: quū & puer negaret à se proiectos, & Cleodem⁹
item: iuxta quē strepitus acciderat, sibi excidisse dissimu/
laret. Verū ea res tum neglecta est: ac cōniuẽter omiffa:
propterea quod id qđ acciderat, nō ita multi uidissent:
præter unū (ut mihi quidē uisum est) Aristanetū. Nā
is paulopost puerum loco mouit: clanculū ablegans, &
aliq̃ cuidā innuit, uti Cleodemo pocillator assisteret: ui/
delicet ex exoletis illis, ac robustis, mulioni aut equisori
cuipiā. Ad hunc modū ea res utcūq̃ abiit: summū alio
qui allatura pudorē Cleodemo: siquidē ad omnes per/
manasset, ac nō protinus occupās Aristanetus eam so/
pisset, ciuilit̃ dextrēq̃ admodū inducta temulencia.
Cæterū Alcidas (iam em̃ potus erat) percōtatus, qđ
nam esset nomen puellæ nubentis: tū clara uocē indicto
silentio simul, & ad fœminas conuerso uultu: præbibo
inquit, tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ omine. Sub
hæc quū risissent om̃es: Ridetis, inq̃t, sacrilegi: qđ spōsæ
Herculi Dei mei nomine propinauerim? Imo illud scī/
to, opus est: ni scyphum à me traditum accipiat: nuncq̃
futurum, ut illi filius obtingat talis, qualis ego sum: uir/
tute interritus, animo liber: tum corpore adeo robusto,
simulq̃ cum dicto, sese magis etiā renudabat: etiam
usq̃

usq; ad illa quæ sunt maxime pudenda. Ad ea quum iterum arrisissent conuiuæ: indignatus ille surrexit: toruis iam atq; efferatis obtuens oculis, uultuq; ipso testans iam neq; pacem, neq; quietem acturum amplius. Forsitan & baculum illisisset alicui: ni cōmodum id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hāc simul atq; conspexit: lenior ac mitior esse cœpit: ac stomachari desijt: obambulans interim ac placenta auidè uorans. Iā uero pleriq; temulenti esse cœperant: & clamoribus undiq; perstrepebat cōuiuium. Nam & Dionysodorus rhetorem illic agens, orationes quasdam p nunciabat: laudabaturq; à ministris: qui à tergo assiste bant. Et Istæus Grammaticus uicissim, qui post illum accumbebat, uersuū centones quosdam recitabat. Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contexēs atq; consarcinans: ita ut ex omnibus unicam redderet cantilenam: oppido q̃ ridiculam. In primis autem illa: perinde quasi uaticinans, de his quæ postea acciderūt.

Commisere simul dypeos.

Tum illud quoq;.

Tum uero clamorq; uirum luctusq; coortus.

At uero Zenothemis, libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat.

Verum quum h̃j quorum partes erāt edulia inferre: aliquantisper, ita ut solent, cessarent morarēturq; Aristarchus sedulo curās, ne uel id interea temporis, aut ocio/

T c sum esset

sum esset, aut uoluptatis expers, accersitum intro Morionem: iussit ridiculū aliquid uel dicere: uel facere: quo magis etiam exhilararentur cōuiuæ. Moxq; ingressus deformis quidam, deraſo capite, pauculos capillos in uertice gestans, eoſq; criſtæ in morē erectos, hic saltabat, atq; inter saltandū quo maiorem concitaret riſum, rotatu ſeſe circūagebat, diſtorquebatq; . Tū cymbalo concuſſo, ſonabat interim quiddam linguam imitans ægyptiorum. Poſtremo dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui ſcommate tacti ridebāt. Verū ubi & in Alcīdamantem ſimile quiddā torſiſſet: catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (Iamdudum autē præ ſe ferebat: quod inuideret illi: dū probaretur: ac conuiuarū oculos retineret) abiecto palſio, ut ſecum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret, hūc inquit baculum tibi impingam. Atq; ita miſer ille. Satyrion (nam id erat Morioni nomen) congreſſus cū eo, Pancratio decertabat. Erat id ſpectaculi multo iucū diſſimum: quippe quum uiderēt hominē philoſophū cū Morione cōpoſitū, quū ferire, tū uiciſſim feriri. Proinde qui aderant partim pudore tangebant: partim ridebant: donec iam ictus Alcīdamas, pugnam detrectaret: ab homuncione omniū plauſu cōprobato certamine ſuperatus. Hæc igiſ, quū eſſent nō mediocri riſu exceptaſibi tandē ingreſſus & Dionicius medicus haud multo poſt peractam concertationem. Aiebat autem
in mora

in mora fuisse, Polyprepontem tibicinē, dū hunc phre-
 nesi correptum curandī gratia uiferet. Ac plane quid-
 dam risu dignum, cōmemorabat. Dicebat em̄ in ædes
 illius uenisse sese ignarū etiam hominē iam eo morbo
 teneri. At illum protinus surrexisse: foribusq; oclusis,
 ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse ihsq; uti ca-
 meret iussisse. Deinde ubi id nō posset illum pculisse:
 scutū sublata manu gestantē. Sese porro in tanto peri-
 culo tale quiddā fuisse cōmentū. Nempe ad canēdi cer-
 tamen prouocasse hominē: idq; ea lege ut uictus præ-
 scriptum certūq; plagarum numerum acciperet. Ac se-
 se priorem cecinisse, prauē atq; imperite: deinde tradi-
 tis illi tibijs scutū ab illo recepisse: gladiū aut ex templo
 per fenestras in areā abiecisse. Dein quū minore iam di-
 scrimine cum illo luctaret, auxilio aduocasse uicinos.
 Eos reuulsisse belluā, atq; ita illorū opera seruātū sese.
 Ostendebat aut & plagarū uestigia quædā: nōnullaq;
 in facie tubera liuentia. Ergo cū Dionicius ob huiusmo-
 di fabulā nō min⁹ placuisset, q̄ Morio ip̄e: pxime Istia-
 um redinās sese, de reliquijs cœnabat. Atq; hic quidē
 haud absq; numine quodā nobis aduenerat: imo pror-
 sum usui futurus ad ea quæ postea cōtigerunt. Nā pro-
 diēs in mediū cōuiuīū puer qdā, q se ab Etoemodē Stoi-
 co uenire diceret, epistoliū qdā adferēs, aiebat ab hero
 sibi mandatū: ut eo palā om̄ibus audientib⁹ plecto, rur-
 sus domū sese reciperet. Hic igit pmittēte Aristaneto

admotus ad lucernam legebat. PHILON. Num orationem Luciane in sponsæ laudem cōpositam: aut carmen nuptiale: quod genus permulta faciunt: LV CIA. Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus. Verum ne accedebat quidem ad id, ut aiunt. Caterum in literis ita scriptum erat. Ercemodes philosophus Aristaneto. Quod non mouear conuiuijs om̃is ante acta uita mea fuerit testis. Qui quidem quum quotidie mihi complures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud unq̃ illis morem gessi: perpendens nimirū, quantum sit in eiusmodi computationibus tumultus: quantum licentiæ petulantiaēq; uerum aduersus unū te mihi uideor meo iure stomachatus: qui quum tantum temporis à me officiosissime cultus & obseruatus, tamen indignum habueris: quē uel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris: idq; quum uicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, qui quidem te tam ingrātū præbueris. Nā ipse felicitatem nequaq; in hoc statuo, si quis mihi impartiat uel suam syluestrem: uel leporem: uel placentā: quæ mihi affatim cōtingunt apud alios, qui officia norunt. Quandoquidem etiam hodie quum apud discipulum Pāmenem cœnare mihi licuerit, opiparam (ut uocant) cœnam: non annui tamen uehementer obsecranti: tibi scilicet demens ego, memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuiō. Idq; merito facis

rito facis, neque enim ullo modo potes quid sit rectius
dignoscere: nec apprehensiuam illam phantasiam ha-
bes. Caterum haud sum nescius: unde mihi ista sint p-
fecta: nepe ab egregijs istis philosophis tuis Zeno the-
mide ac Labyrintho, Quibus equidem (absit inuidia
dicto) uel unico syllogismo mihi uideor os, p-
tinus ob-
turare posse. Alioqui respodeat istorum aliquis quid
sit philosophia: aut hæc quæ inter elemēta traduntur:
quid habitio differat ab habitu: ut ne quid interim de
perplexis illis rogationibus proponam, quid sit syllo-
gismus cornutus: quid acrualis: quid metens. Verū tu
quidem istis fruaris licet. Nam ego: qui solum in bonis
ducam quid sit honestum, facile tulero contumeliam.
Atqui ne possis post hac ad istam excusationem cōfu-
gere: ut dicas te mei oblitum fuisse: nimirum in tāto re-
rum strepitu, tantisque occupatiōibus: bis te hodie sum
alloquutus: primū mane domi tuæ: deinde rursum in
Castoris ac Pollucis templo rem diuinā facientem. Ac
his quidem de rebus hæc responderim. Quod si tibi ui-
deor cœnæ gratia succensere: quid Oeneo acciderit co-
gitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indi-
gnantem, quod ille se solam non adhibuerit ad sacrifi-
cium, quū reliquos deos omnis acciperet cōuiuio. Nā
hac de te sic alicubi meminit Homerus. Seu quia nō
norat: seu non succurterat illi: Acriter est offensa tamē.

Item Euripides.

T t ; Calydon

Calydon quidem hæc pelopei regio soli:
 Qua parte sæuum spectat aduersa fretum
 Agros habens, tum diuites, tum fertiles.

Rursum Sophodes.

Immanis apri triste monstrum, in Oenei
 Immisit agros gnata Latonæ dea
 Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citauit: ut intelligeres, cuiusmodi præterito uiro Diphilum ad coenam adhibeas: cui & ipsi filium cõmiseris tuum. Idcõ recte. Est enim iucundus adolescẽti: & ita cũ eo uiuit: ut placeat, atq; obsequat atq; adeo ni mihi turpe dictu fuerat, addidissẽ & aliud quiddã. Quod quidẽ tu si libebit, è Zopyro eius pædagogo uerũ esse cognosces. Verum non cõuenit obturpare in nuptiis: neq; accusare quenq; præsertim criminibus usq; adeo fœdis ac pudendis. Tamen si Diphilus dignus in quem facerem: quippe qui duos iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiæ causa reticebo. Porrò famulo huic mãdaui: uti si quam ipsi partem dare uelles, uel apri, uel cerui, uel placentæ: mihi deportandam: ut isthoc pacto te mihi de cœna purgares: ne reciperet: ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse uideatur. Hæc amice quũ legerent, sudor interim utiq; mihi manabat præ pudore: simulq; iam illud quod uulgo dici solitum est, optabam: ut terra mihi dehisceret: quum uiderem eos qui præsentẽs aderant

aderant ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissimum autem hos, qui nouerant Etecemodem uirum canum, tantumque seueritatis præ se feren- tem. Admirabantur igitur, quod eiusmodi uir esset: haftenus fugisse sese: barba uidelicet ac uultus austeri- tate deceptos. Cæterum Aristænetum mihi quidem haud uidebatur hominem contemptu negligentia- ue præterisse: uerum quod desperasset si fuisset inuita- tus, unquam adduci posse: ut annueret: utque ad eiusmodi res se morigerum præberet. Eoque ne tentandum qui- dem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desisset, uniuersum conuiuium in Diphilum ac Ze- nonem torquebant oculos: quod hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaque uultus inconstantia ac per- plexitate crimen agnoscentes, ab Etecemode intentum. Porro Aristænetus quanquam esset sanè perturba- tus, uehementerque consternatus animo: tamen nos iu- bebat bibere: conans nimirum id quod euenerat, com- mode uertere, subridens interim. Ac puerum redire ius- sit: respondens, ea sibi curæ fore. Paulo autem post sur- gens & Zeno clanculum sese subduxit è conuiuiis: sub- monitus à pædago: ut discederet innuente, idque tan- quam patris iussu. Ibi uero Cleodemus, qui iamdu- dum occasionem quæritabat, (Nam gestiebat o- mnino cum Stoicis cōflictari: uerum dirumpebatur, quod non reperiret causam ad id satis idoneam)
tum igitur

tū igitur, ansam præbente epistola. Huiusmodi inquit, facit egregius ille Chrysippus & Zenon ille mirabilis, neq; nō Cleanthes: uerbula misera, neq; quicq; præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philosophorum. Cæterū Ercemodes sunt pleriq; oēs: Videtis q; & ipsæ epistolæ graues sint ac seniles: Postremo Aristænetus hic Oeneus est: Ercemodes Diana, Dī boni, q; bene auspicata om̃ia: q; q; cōgrua celebrandæ festiuitati. Ita per Iouē inquit Hermon, supra hunc accumbens, inaudierat autem, ut opinor, aprum quendam Aristæneto paratum: ut in cōuiuio proponeretur: eōq; putabat nō intempestiue factam mentionem apri illius Calydonij: per lares Aristænete fac q; primum sacri partē mitas: ne senex interim ille fame pereat: tanq; Meleager tabefactus. Tametsi nihil queat acerbū accidere: quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itane uos Chrysippū nominatis inquit Zenothemis: erigēs sese, maximāq; uoce inronans: an ex uno homine, qui non legitime philosophiā exerceat, nempe præstigiatore isto Ercemode, Cleanthem ac Zenonem metimini, uiros sapiētes? Atqui tandem estis ipsi uos: qui hæc diditis: an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæcariem quam habebant auream circūondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodeme, nonne Sostrati discipuli tui uxorem stu prasti? Nonne in adulterio eo deprehensus nefandissima passus

ma passus es? An non igitur silebitis: quum huiusmodi dedecorū uobis sitis cōscij? Atqui nō sum meæ ipsius uxoris leno. Cleodemus inq̃t. quēadmodū tu: neq̃ discipuli diuersantis apud me uaticū sustuli: qđ is deposuerat: eōq̃ facto rapuisse me p̃ Palladē deierās abnegauī: neq̃ quaternis drachmis foenero: neq̃ discipulos obtorto collo in uincula duco: nisi in tēpore mercedē persoluerint. Verū illud inquit Zenothemis, haud quāq̃ possis inficias ire: te Critoni uenenum quo patrē necaret ministrasse. Atq̃ interea forte bibebat: quicqđ autem erat in calice reliquum (erat autem fermē semiplenus) in duos illos pfundebat. Porro conspersus est pariter & Ion: idq̃ prēmij tulit: quod illis uicinus accūberet: alioqui eo malo non indignus. Hermon igit̃ demisso uertice merum ē capite abstergebat: eos interim qui præsentes erant attestans: quod id genus contumelijs esset affectus. Cleodemus autem quum non haberet calicem, inuadens primum cōspuebat Zenothemidi: deinde læua comprehensum ā barba, plagam in tēpus erat illisurus: ac senem fortasse necasset: nī Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transcurso Zenothemide in utrunq̃ medius assedit: ut eo ueluti muro dirempti, pacē inter ipsos agerent. Hæc igit̃ dū gerebant Philon, equidem uaria meo cū animo uolebam. Primū illud statim occurrebat: nullū esse operæ precij: si quis disciplinas perdiscat: nī simul & uitæ ra-

Vu tiones

tiones, ad id quod est optimū, accommodet atque componat. Quum uiderem illos qui uerbis alios antecellerent: quibus factis ipsis sese ridiculos exhiberēt. Deinde & illud ueniebat in mentē: ne forte uerū esset: quod uulgo plerique dictitarent: uidelicet eruditionē à recta ratione bonisq; institutis abducere istos: qui solos libros spectarent: quicunque sollicitudine curaque quam illi adferrent, perpetuo tenerentur. Quandoquidē quū ibi tam multi præsentes essent philosophi: ne casu quidem ullum erat cernere, à peccando immunē. Verum alij faciebāt turpia: alij dicebant turpiora. Neque enim iam poteram eorū quæ fiebant culpam, uino auctori imputare: mecū reputans: cuiusmodi essent, quæ Eteocles, neque cibo, neque potu etiam dum gustato, scripserat. Itaque rerum uices præpostera atque inuersa uidebantur: siquidē uidisses idiotas illos summa cum modestia cōuiuū agentes: neque uino petulantes, neque indecore sese gerentes. At ridebāt dūtaxat: & iam damnabant eos opinor, quos dudū suspexerant: ex habitu iudicantes eos alicuius esse precij. Contra sapientes illi, & in libidinē ferebant, & cōuicijs certabant: & supra modū sese potu cibisque explebant: postremo uociferabantur & ad manus usque conferendas rapiebantur. Cæterū admirandus ille Alcidas, etiā meiebat sub oculis omnium: nihil reueritus foeminas. Ac mihi quidē, si quis hæc quæ in eo cōuiuio gererent rectissime uoluisset conferre, simillima uidebantur istis: quæ

ijis: quæ de Eride dea poetæ fabulantur, Nempe hanc, quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium conuiuium abiicisse: ex quo tam ingēs apud Troiam bellum fuerit ortum. Idem Eteocles mihi uisus est: epistola illa, quasi malo quopiam in medium proiecta, non minus malorū, q̃p̃ Ilias habebat, excitasse. Neq̃ enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: q̃p̃q̃ medius inter utrūq̃ intercesserat Aristanetus. Age inquit Cleodemus: in præsentiā rū quidē sat est: si literas nescire cōuincamini: sed crastino die uos ulciscar: quibus cōueniet modis. Responde mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantissimus iste Diphilus: qua tandē gratia pecuniæ possessionē, inter indifferentia ponendā esse censes: cū ex omnibus nil aliud spectetis, q̃p̃ ut ipsi q̃p̃ plurimum pecuniæ possideatis? Atq̃ ob id causā, semp̃ apud diuites hæretis: foeneratis atq̃ usuris incūbitis, neq̃ nō mercede docetis? Rursum quū uoluptatē detestemini, atq̃ hac de causa Epicuros in ius uocetis: quū ipsi uoluptatis gratia, turpissima tū facitis: tū patimini: indigne ferentes: si quis uos non uocarit ad cōnā: rursum si uocemini, nō sat est tātū uorare ut cibo turgeatis: nisi & famulis tātū donetis. Atq̃ hac quū diceret: pariter & linteū reuellere conatus est: qd̃ Zenothemidis puer tenebat: om̃i carniū genere refertū: planēq̃ futurū erat ut apertū illud ac solutū medium in solum abiiceret: nisi quia puer nō omittebat ē

V u 2 manibus

manibus gnauiter aduersus trahentē retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respōdeant qua gratia damnēt uoluptatē: quum ipsi supra ceteros omnis studeāt uoluptati? Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme respondeto: quāobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imo tu potius. Atq; hūc ad modum diutius est altercatū: donec Ion capite tandē in apertum prolatro, desistite inquit: Ego si libet sermonū argumenta proponam in medium cōuiuio nuptijsq; digna. Vos porro citra contentionem uicissim, & dicite & auscultate: quemadmodū & apud Platonē nostrum, alternis dicēdi uicibus res, ut plurimū agitur. Id dictū probabāt, quū omnes qui aderant, tum in primis Aristænetus atq; Eucritus: nimirū in spem erecti: fore ut eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorem in locū sese recepit: iam partam esse pacem ratus. Iāq; nobis inferebatur ea cōuiuij pars: absolutam cœnā uocant: singulæ singulis aues: carnes aprugnæ: pulpa leporina: piscis Tagenicus, placenta: breuiter illa: quæcūq; liberum est: seu uelis in aluum cōdere: seu domū asportare malis. Apponebat igitur: non sua cuiq; quadrula: uerū Aristæneto atq; Eucrito, eadē in parte mēsæ, una ambobus cōmunis: ita ut de sua utriq; parte quæ se spectaret: esset edendū, aut tollendū. Deinde altera Zenothemidi Stoico: & Hermoni Epicuro: & his item inter ipsos cōmunis. Deinceps Cleodemo atq;

mo atq; Ioni. Post hos sponſo ac mihi. Porrò Diphilo duorū pars appoſita: propterea quod Zeno iā diſceſſerat. Hæc facito Philon: uti memoria teneas. Nā paulo poſt: ad intellectū narrationis erūt uſui. PHI. Memi- nero ſanè. LV CIA. Tū Ion: primus igit' exordiar inq; ſi quidem uidetur. Deinde ubi pauliſper interſiluiſſet: Conueniebat inquit fortalliſ: ut apud eiſmodi uiros de ideis, atq; incorporeis ſubſtātijs, dēq; animi immor- talitate ſermo habereſ: uerū ne mihi cōtradican: n̄ qui diuerſam philoſophiæ ſectā ſequūtur: de nuptijs dicā: ea quæ cōgruunt. Atq; illud quidē optimū fuerat futu- rū: ſi nuptijs opus non haberemus: ſed Platonis ac So- cratis dogma ſequuti à ſceminarū cōmercio nos peni- tus abdicaremus. Eteḿ qui ita feciſſent: n̄ demū ad ab- ſolutam illā uirtutē pertingere potuiſſent. Quod ſi ui- ris omnino ducendæ ſint uxores: ut eas iuxta Platonī- cam ſententiā inter ſe cōmunes habeant: uidelicet quo Zelotypia uacemus. Hæc quum eſſent riſu excepta: ut quæ nimis intempeſtiue dicerentur: tum Dionyſodo- rus, non tu deſines inquit barbarica iſta nobis occine- re. Nam ubi zelotypiam iſtā reperiās, aut apud quē. At tu etiam hiſcere audes inquit ſterquiliniū. Ad hæc Dionyſodorus, opinor, iam erat conuicia quæ conue- niebat regeſturus: uerū grammaticus Iſtiæus uir opti- mus ille. Deſinite inquit. Ego uobis epithalamion reci- tabo: ſimulq; cœpit legere. Erant autem elegiaci uerſus

Vu 3 hiſi ſatis

hi: si satis memini.

Nuper Aristaineti in ædibus unica summo

Nutrita est studio diua Cleantis hera.

Virginibus cunctis reliquis præstantior una

Vel potior Phœbe: uel potior Venere.

Salue & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum:

Nereo prior: ac fortior Aeacida.

At rursus uobis hoc carmen sæpius olim,

Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat: ut tibi tollerentur. Iamq; tollebant Aristænetus, atq; Eucritus: ex his quæ sibi fuerat pposita suâ uterq; partē. Tū ego quæ mihi, & Chereas. Item quæ sibi erāt pposita. Eundē ad modū Ion & Cleodemus. Porro Diphilus etiā Zenonis digressi partē tollere parabat: affirmans uni sibi ea fuisse pposita: atq; hac de causa cū ministris dimicabat: ac uicissim inter sese traherāt manibus utrinq; in auē iniectis: nō aliter q̃ Patrodi cadauer hinc, atq; hinc attrahere conātes. Postremo uicit ille, atq; abstulit: plurimum interim risum præbens conuiuis: maxime quū eam ob rem postea graui ser stomacharet: perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam uero Zenothemis atq; Hermon, qui pariter ut dīctū est, accumbebāt: alter superius: puta Zenothemis: alter infra hunc: reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant apposita, citra pugnam sustulerant. Cæterū auise quæ iace-

quæ iacebat ad Hermonis partē: erat altera paulo pinguior: idcō ita casu euenerat, opinor. Iamq; suā uterq; sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc q̄ maxime fac animum aduertas, iam enim ad ipsum negotij caput peruenimus) Zenothemis inquā: omīssa ea quæ sese spectabat eam quæ ante Hermonem iacebat tollere est agressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contra nitens retinebat, haud sinens, ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto utriq; in alterum irruentes ipsis aubus facies mutuo cædebant: ac barbis inuicem prehensis auxilio aduocabant: hic quidem Cleodemum: puta Hermon, ille uero, nempe Zenothemis, Alcīdamantem ac Dīphīlum. At cæteri quidem ad partes accesserūt, partim huius, partim illius: præter unum Ionem, qui sese neutrū, atq; ancipitem seruabat. Cæterum illi inuicem conseriti pugnabant. Ac Zenothemis quidem scyphum ē mensa sublatum, eum qui coram Aristæneto stabat, abiecit in Hermonem. Atq; hunc haud tetigit, aliò sed flexus aberrat. Verum sponsi caput dissecuit: alto grauiusq; uulnere. Itaq; mulierum coorta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebat: cum primis autem adolescentuli mater, quum iam sanguinem eius aspexisset: præterea & sponsa metu territa, profiliit. Inter hæc Alcīdamas, strenuum uirum præstitit, quum Zenothemidi ferret opem, & illiso suo bacu-

suo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis uero maxillam cōminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parantes uulnerauit. Quanquā illi nihil his rebus territi cesserunt. Verū Cleodemus intentato digito, Zenothemidi oculū effodit: tū admotus narem mordicus auulsit. Porro Hermon Diphilum Zenothemidi suppetias ferre conatū: è sponda in terrā præcipitem dedit. Sauciatus est & Istiaus grāmaticus dū interuentu suo eos studet dirimere: calce uidelicet in dētes illius illiso: idq; à Cleodemo: quū hūc Diphilū esse credidisset: nō Istiāū. Iacebat igit̃ miser ille: iuxta suū ipsi⁹ Homērū: Sanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus atq; lachrymarū plena undiq; erant omnia: dū & mulieres eiularent Chereæ sponso circūfusæ: dūq; alijs has student cōpescere. Porro maxima malorū omniū pars erat Alcidas: postea quā semel ad suum redisset ingenium feriens, quicūq; forte in ipsum incidisset. Neq; uero pauci in eo prælio cecidissent, scito, ni baculū is fregisset. Ego porro iuxta parietē erectus assistens, spectabā omnia, neq; me ei negotio admiscebā: nimirū Istiæi iā doctus exēplo, quā esset piculosum eiusmodi cōflict⁹ uel le diremere. Lapithas itaq; Centaurosq; uidisses: eueriti mēsas, effūdi sanguinē: p̃ncipi scyphos. Demū Alcidas subuersa lucerna magnas induxit tenebras. Iamq; res ut est cōiectu facile, atrocior etiā multo esse cœpit p̃sertim quū haud esset p̃diue, luminis copiā alicunde recuperare

euperare, sed multa interim ac saeva patrata sunt in tenebris. Postubi accederet, nescio quis lucernā tandē ad portans, Alcidas qdē repert⁹ est, tibicinæ uestē sustollēs, uicq; cū illa cōgredi pugnās. Dionysodorus autē in alio quodā ridiculo facinore deprehēsus est. Nā ut surrexerat, scyphus ē sinu illius elapsus in solum decidit, postea excusans aiebat Ionē in tumultu calicē sublatū sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodū sollicitē quasi patronū agens asseuerabat. His rebus dimissum est cōuiuū, à lachrymis denuo in ridiculū exitū conuersum, idq; Alcidas, Dionysodori, atq; Ionis gratia. Porro qui erant sauci, sublatis sarcinæ ritu, foras deportabantur miseris affecti modis, maxime senex ille Zenothemis pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitans. Adeo ut Hermon, quanq; ne ipse quidem expers malorū, nam huic duodentes fuerāt excussi, palam attestaret. Memineris inquit o Zenothemis, ne posthac dolorē in medijs habendū ducas. At sponsus iam uulnere à Dionico curato, domū reuectus est fascijs reuincto capite, eidē impo-
 situs uehiculo quo spōsam fuerat abducturus. Atq; ita miser ille nuptias acerbis celebrarat. Deinde & alijs itē Dionicus pro sua uirili remediū adhibuerat. Postremo postq; iam dormierant, asportati sunt, pleriq; medijs in uirjs uomentes. Caterū Alcidas inibi remanebat. Neq; em̄ ualebant hominē extrudere, posteaq; semel
 X x sese in

fese in spondam abiecerat, atq; ibi transuersus accubisset. Hic erat o bone Philon eius exitus cōuiuij, de quo rectissime illud dici possit, quod in fine Tragediarum frequens est,

Sunt fortunæ uarij casus.

Plurima quæ haud speraueris unq̃

Ea conficiunt numina diuum.

Rursum quæ certo speraris,

Ea frustrato non contingunt.

Siquidē & hæc planè præter expectationē atq; inopinato exierūt. Præterea & illud iam didici nō esse tutū, cui nō sit op⁹, cū eiusmodi philosophis agitare cōuiuiū.

LVCIANICI CONVIVII SIVE LAPITHAE,

DES. ERAS. ROT. INTERP. FINIS.

LVCIANVS DE
ASTROLOGIA, DES. ERAS. ROT. INTERP.

De cælo, deq; astris est nobis institutus sermo. Non de ipsis quidē astris, neq; ipso de cælo, uerū de diuinatione ac ueritate, quæ ab illis in hominum uitam proficiscitur. Neq; rursum mihi libellus hic se traditurū aut docturū proficitur, quo pacto diuinationem

nationem hanc assequi liceat. Sed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant sese, suisq; omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in precio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetustum est, neq; nuper ad nos peruenit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dî amabant. At huius ætatis mortales non solum inscitia socordiâq; uerumetiam odio laboris, diuersa ab illis sentiunt. Cumq; forte inciderint in eos, qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neq; salutarem eam, neq; ueridicam arbitrantur. Sed artem magis falsam atq; inanem, haud recte, sicuti mihi quidem uidetur, sentientes. Neq; enim ob imperitiam fabri ars ipsa culpatur, neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita. Quin illi potius artium sunt ignari. Cæterum ars unaquæq; suapte natura scita est. Primum igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In causa fuit partim gentis eius sapientia. Nam cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellunt sapientia. Partim regionis, quam incolunt opportunitas, propterea quod apud eos perpetua sit cæli serenitas, tranquillitasque, neque patiuntur anni mutationes, sed eadem temperie uiuunt. Itaque cum primum uiderent lunam non semper eodem uultu apparentem, sed uaria subinde specie, & in aliam atque aliam uerti formam, uisa est illis ea res

Xx 2 admiratione

admiratione atq; disquisitione digna. Deinde cum in-
 quisissent, reppererunt hanc esse earū rerum causam, q̃
 lunæ nō esset lumen ppriū, sed à sole mutuatū. Inuene-
 runt autē & reliquarū stellarū motus, harum quas nos
 erroneas appellamus, nam stellarū hæ solæ mouent, na-
 turamq; earū ac potestatem, & effectus, quos unaquæq;
 præstet, nominibus quoq; inditis, nō illis quidē utcūq;
 uisum est, cōfictis: sed quæ notæ rerū essent. Hæc igit in
 cælo perspexerūt Aethiopes, mox Aegyptijs finitimis
 artē imperfectā tradiderūt. Porro Aegyptij diuinandi
 rationē, quā ab illis dimidiatā acceperāt, in maius pro-
 uexerūt, quippe qui mensurā etiam, ad quā unaquæq;
 stella moueret, indicarint. Ad hæc annorū, mēsum, ho-
 rarumq; numerū instituerūt. Ac menses quidē illi luna
 metiunt, atq; eius recurſu finiunt. Annum uero sole &
 huius circuitu metiunt. Quin his etiā maiora ostende-
 runt. Nam ex uniuerſo cælo reliquisq; stellis, & erranti-
 bus & fixis, neq; simul cū cæteris sese mouentibus, duo-
 decim partes effecerūt, in his quæ mouentur, & unam-
 quāq; suis animātibus repræsentarūt, partim marinis,
 partim homine, partim feris, partim uolatilib⁹, partim
 pecudib⁹. Vnde & sacra Aegyptiorū uarie fiunt. Neq;
 em̃ omnes Aegyptij, ex omnibus duodecim partibus
 diuinabant. Sed alijs alijs utebant partibus. Itaq; arietē
 colunt, qui ad arietē spectabant, piscibus nō uescuntur,
 qui pisces annotarant. Nec hircū mactant, qui Capri-
 cornum

cornum uiderant, atq; aliij item alia uenerabantur, quæ
 quisq; inuenerat. Quin taurū etiā ob honorē celestis
 tauri colunt. Nam Apis apud illos, res in primis sacra,
 regionē sortitus est, & qui eam incolunt partē, oraculū
 quoq; dicarūt signū uidelicet diuinationis, quā à cæle-
 ste tauro petunt. Ac nō multo post Libyes quoq; artē
 hanc sunt aggressi. Siquidē & oraculum quod est apud
 illos Ammonis, ad cælum & huius scientiā refert, iuxta
 Ammonē, quem illi Arietis specie fingunt. Calluerunt
 autē hæc omnia & Babylonij, atq; hi quidē affirmant se
 primos omniū fuisse. Verū ut ego existimo, multo po-
 sterius ad hos scientia peruenit. At uero Græci nec ab
 Aethiopibus nec Aegyptijs de Astrologia quicq; au-
 dierunt. Verū illis Orpheus Oeagro Calliopēq; pro-
 gnatus, primus ista monstrauit, nō ille quidē admodū
 dilucide, neq; rem dare docuit, sed præstigijs ac mysti-
 cis inuolucris obtexit. Sic enim illi uisum est. Nam con-
 cinnata lyra, Orgia instituit, sacrasq; cantiones decāta-
 bat. Porro lyra cum septē haberet chordas cōcentū mo-
 bilium stellarū repræsentabat. Hæc cōquirens atq; hæc
 agitans Orpheus, omnia deliniebat, omniāq; uincebat.
 Neq; em̄ illam hominis lyram spectabant, neq; illi al-
 terius musices studiū erat, uerū hæc magna illa Orphei
 lyra. Hisce rebus cum græci honorē habere uellent, Lo-
 cum illi in ipso cælo designarūt, & cōplusculæ stellæ uo-
 cantur Orphei lyra. Quid si quando Orpheum uideris,

Xx 3 uel saxo

uel saxo expreſſum, uel coloribus effictum, ſedet in medio, canenti ſimilis, manibus tenens lyram. Circū hunc animantiū innumera multitudo, inter quæ & homo & taurus & leo. Cūq; horū ſingula uideris, fac horū mihi memineris, cuiuſmodi ſit illius cantus, cuiuſmodi lyra. Cuiuſmodi taurus & cuiuſmodi leo Orpheū audiant. Quod ſi eorū quæ dico, cauſas intelligas, tum & in cælo harū unūquodq; cōtēplator. Fertur autē & Tireſia genere Bœotius, diuinandi gloria multum celebris fuiſſe. Hunc Tireſiam ex Græcis aiunt dixiſſe, ſtellarū erraticarum alias eſſe foeminas, alias mares, nō tamē eadem efficere. Vnde eundē ancipiti quoq; ſexu fuiſſe fabulantur, aliquādo foeminā, aliquando marem. Porro Atreo & Thyeſte de regno paterno decertantibus, iam tum maximā Astrologiæ, cæleſtisq; doctrinæ curam fuiſſe Græcis, palam eſt. Ac publico conſenſu ſtatuerunt Argiui, ut uter ſcientia præcelleret, is imperio potiret. Ibi Thyeſtes arietē illis in cælo demōſtrauit, atq; hinc aureum arietem Thyeſtæ fuiſſe proditum eſt fabulis. At Atreus de ſole, decq; uario illi⁹ exortu locutus eſt, oſtendens nō eodē modo ferri ſolem & mundū, ſed cōtrario inter ſe curſu rapi. Et qui nunc uidet occaſus, cum ſit occaſus mundi, ſolis exortū eſſe. Hæc locutū, Argiui regē crearunt, magnāq; doctrinæ laudē eſt affecutus. Equidem & de Bellerophonte ſimilia ſentio. Nam alatum equū illi fuiſſe, nō admodū credo. Verū arbitror illum
hanc

hanc disciplinā sectantē, sublimiāq; cogitantē, & inter astra uersantē, in cælum nō equo ascendisse, sed animo. Eadē de Phryxo Athamantis filio dixerim, quē aureo ariete per aerē uestum fabulant. Quin & ipsum sanē Dædalum Atheniensem, etiā si res est noua auditu, tamen haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienū. Sed cum ipse ea maxime est usus, tum filiū suū eandē perdocuit. Ast Icarus cū iuuentutis calore & inscitia, nō ea disquireret, quæ cōueniebant, sed ad ipsum usq; polū animo tolleret, delapsus est à uero, totaq; aberrauit arte, & in mare præceps decidit rerū immensæ profunditatis. De quo Græci secus fabulant, qui ex huius nomine sinum eius maris Icarium frustra uocant. Fieri potest, ut Pasiphae quoq; cū ex Dædalo de Tauro audisset inter stellas apparēte, deq; ipsa Astrologia, in artis amorē inciderit, ob id existimant factum, ut Dædalus illam tauro copularit. Sunt autē qui scientiā in portiones partiti in singulis partibus singuli elaborarint, alij in ijs quæ ad lunā, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad solem pertinet cōgerētes, neq; nō cursum, ac motū & uim illorū. Atq; Endymion lunæ rationē tradidit. Phaeton solis cursum deprehendit, nō ille quidē uere, sed moriēs imperfectā artē reliquit. Hæc qui ignorant, Phaetonē solis filiū credunt, fabulāq; de illo haudquaq; uerā narrant, adijisse Solem patrē, ac postulasse ab eo, ut sibi liceret lucis currū moderari, illū id cōcessisse, monuisseq;

qua ratione foret aurigandū, Phaetontē uero cōscensō curru, partim ob ætatē, partim ob imperitiā ita egisse, ut aliquādo esset uicinus terræ, aliquando longo semotus spatio à terra, interim mortales frigus atq; æstus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatū Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaetontem. Eum deiectum sorores circūstantes magno luctu prosequébantur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt populi, ac lachrymarum uice, quibus fratrem deplorabant, electrū destillant. Haudquaquā hæc ita gesta sunt, neq; piū est his habere fidem, neq; soli fuit filius, neq; illi filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabulosa, quibus ego nō admodū credo. Nam qui cōsentaneū est credere Aeneam Veneris fuisse filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycū Mercurij. Verum hi homines pī Dīsq; grati fuerunt, eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iuppiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patres familias sunt mortalius, in hoc proginendi genere, ij ueluti parētes sibi similia producant omnia, & colorē, & formā, & facta, & animū. At rex quidem Minos Iouis auspicijs, Aeneas formosus Veneris fauore natus est. Fur Autolytus. At eā furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uero nec Saturnum Iuppiter cōiecit in uincula, nec in tartara præcipitem dedit, neq; cætera machinatus est, quæ putant homines. Verū Saturnus extremis mouet, proculq; à nobis

nobis semotus est. Segnis illi motus, neq; facilis animaduversu mortalibus, atq; hanc ob causam illum stare dicunt, ceu uinculis alligatū. Cæterū ingens aeris altitudo tartarus appellat. Sed potissimū ex Homeri poetæ Hesiodiq; carminibus liceat intelligere priscorū fabulas cum Astrologia cōsentire. Siquidē ubi Iouis catenā narrat, ac Solis iacula, quæ quidē ego radiorū ictus esse cōiūcio, tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & uineam, ad hæc quæcunq; de Veneris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud aliunde, q̃ ex hac scientia sunt cōficta. Quandoquidē Veneris & Martis cōcursus, Homericæ cantilenæ præbet argumentū, in alijs autem uersibus utriusq; diuersum effectum descripsit, Veneris, cum ait illi.

Tute Venus iucunda magis connubia cura.
Porro de belli negotijs,

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atq; Mineræ. Hæc cum intelligerēt ueteres illi, maxime diuinationibus utebant, nec eam otiosam esse putabant, adeo ut nec urbes conderent, neq; moenia circumducerent, neq; quenq; occiderēt, neq; ducerēt uxores, priusq; de singulis à uate respōsum accepissent. Deniq; nec ipsa Deorū oracula, ab arte astrologica erant aliēna. Verum apud Delphos uirgo prædicendī munus administrat, quæ cælestem illam uirginē repræsentat, ac Draco sub tripode uocem ædit, quoniā & inter stellas Draco conspicit.

Xx 5 In Didymis

qua ratione foret aurigandū, Phaetontē uero cōscensū
curru, partim ob ætatē, partim ob imperitiā ita egisse,
ut aliquādo esset uicinus terræ, aliquando longo femo-
tus spatio à terra, interim mortales frigus atq; æstus
intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatū Iouem in-
genti fulminis telo percussisse Phaetontem. Eum deie-
ctum sorores circūstantes magno luctu prosequaban-
tur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt populi,
ac lachrymarum uice, quibus fratrem deplorabant,
electrū destillant. Haudquaquā hæc ita gesta sunt, neq;
pium est his habere fidem, neq; soli fuit filius, neq; illi
filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabu-
losa, quibus ego nō admodū credo. Nam qui cōsenta-
neum est credere Aeneam Veneris fuisse filium, aut
Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycū
Mercurij. Verum hi homines pī Dīsq; grati fuerunt,
eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iuppiter, alium re-
spiciebat Mars. Etenim qui patres familias sunt morta-
libus, in hoc proginendi genere, n̄ ueluti parētes sibi si-
milia producant omnia, & colorē, & formā, & facta, &
animū. At rex quidem Minos Iouis auspicijs, Aeneas
formosus Veneris fauore natus est. Fur Autolycus. At
ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uero nec Sa-
turnum Iuppiter cōiecit in uincula, nec in tartara præci-
pitum dedit, neq; cætera machinatus est, quæ putant
homines. Verū Saturnus extremus mouet, proculq; à
nobis

nobis semotus est. Segnis illi motus, neq; facilis animaduversu mortalibus, atq; hanc ob causam illum stare dicunt, ceu uinculis alligatū. Cæterū ingens aeris altitudo tartarus appellat. Sed potissimū ex Homeri poetæ Hesiodicq; carminibus liceat intelligere priscorū fabulas cum Astrologia cōsentire. Siquidē ubi Iouis catenā narrat, ac Solis iacula, quæ quidē ego radiorū ictus esse cōiūcio, tum urbes quas in dypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & uineam, ad hæc quæcunq; de Veneris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud aliunde, q̃ ex hac scientia sunt cōficta. Quandoquidē Veneris & Martis cōcursus, Homericæ cantilenæ præbet argumentū, in alijs autem uersibus utriusq; diuersum effectum descripsit, Veneris, cum ait illi.

Tute Venus iucunda magis connubia cura.
Porro de belli negotijs,

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atq; Mineræ. Hæc cum intelligerēt ueteres illi, maxime diuinationibus utebant, nec eam otiosam esse putabant, adeo ut nec urbes conderent, neq; moenia circumducerent, neq; quenq; occiderēt, neq; ducerēt uxores, priusq; de singulis à uate respōsum acceperant. Deniq; nec ipsa Deorū oracula, ab arte astrologica erant aliena. Verum apud Delphos uirgo prædicendī munus administrat, quæ caelestem illam uirginē repræsentat, ac Draco sub tripode uocem ædit, quoniā & inter stellas Draco conspicit.

Xx 5 In Didymis

in Didymis uero templum est Apollinis, & hoc, sicut mihi uidetur, ex his Didymis, id est, geminis, qui cælo sunt, appellatū. Vsq̃ adeo uero diuination uisa est illis res sacra, ut Vlysses etiā cum errando fessus uellet certo de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, nō quo uideret umbras & locum inamoenū, sed quod cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atq̃ in locum peruenerat, quē Circe mōstrarat, foueam fodit, oues mactauit, cumq̃ complures essent umbræ, atq̃ inter has, matris quoq̃ sanguinē bibere cupientes, nō prius ille permisit ulli, ne matri quidē, q̃ Tiresia gustasset, coactusq̃ esset sibi uaticinium ædere, potuitq̃ interim matris umbrā uidere sitientē. Ad hæc Lycurgus Lacedæmonijs omnē reip. administrationē è cælo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirēt, ante pleniluniū. Non enim existimabant eandem esse ciuitatis administrationē, crescente luna & euanescente, p̃pterea quod omnia ab illa regerentur. Porro Arcades soli hæc non receperunt, nec in precio habuerunt Astrologiam, sed iīdem ob imperitiā & stultitiā aiunt se luna antiquiores esse. Proinde cum nostri maiores usq̃ adeo fuerint Astrologiæ studiosi, hui⁹ ætatis homines partim aiunt fieri non posse, ut homines finem inueniant diuinandi scientiæ, propterea quod neq̃ certa sit, neq̃ uera, neq̃ Martem aut Iouem nostra causa moueri in cælo, uerū illis humanarū rerum nullam esse curam, neq̃ quicq̃
esse eis

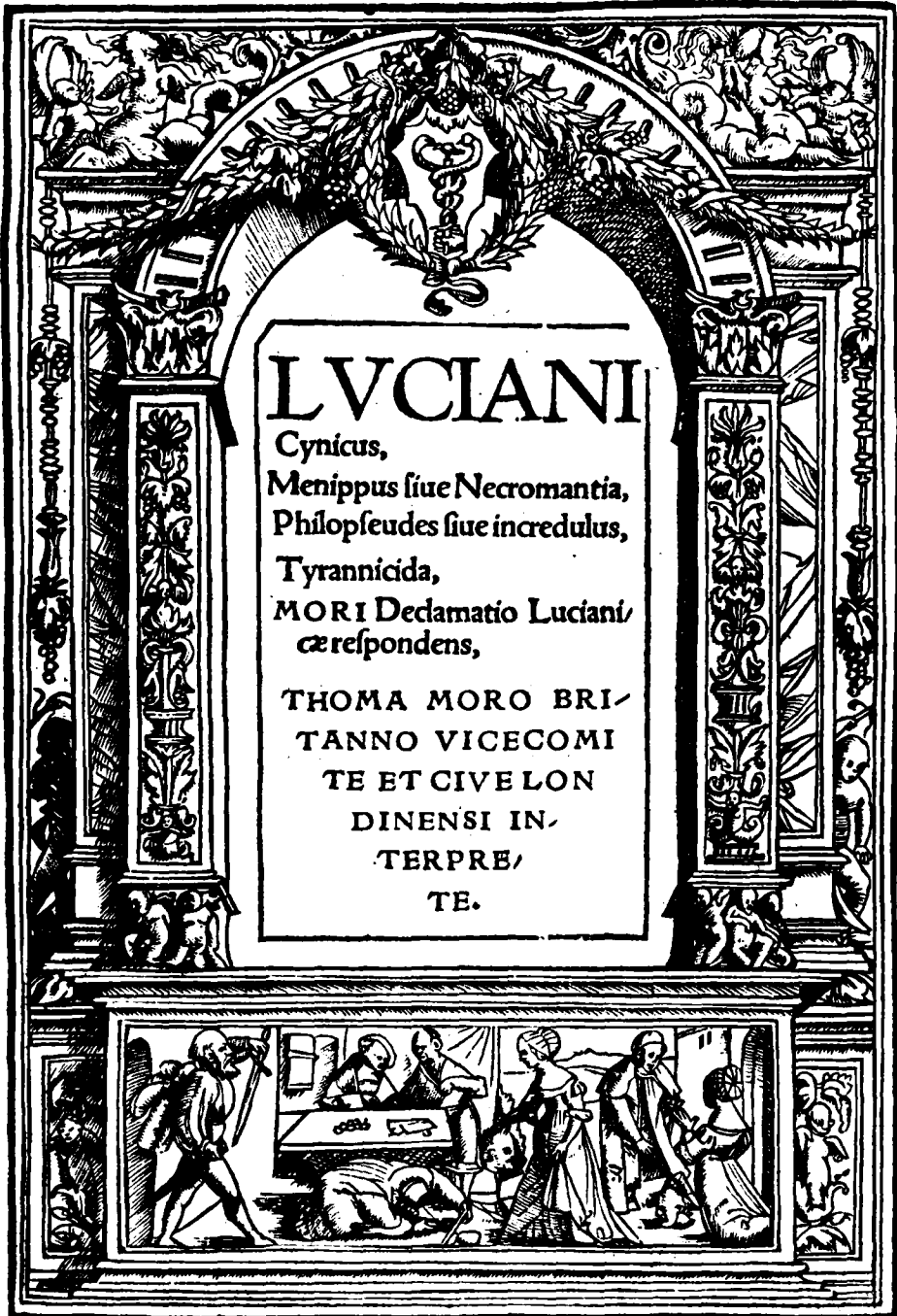
esse eis cum his negotiis commercij, uerum secundum hos necessitate circumaguntur, partim dicunt Astrologiam non esse quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari uaticinio quæcuncq; fatis decreta instant. At ego sanè utrisq; respondere possum, stellas in cælo suo quidem motu uolui, cæterum obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An uis equo corrente, & gal-
linis aut hominibus tumultuantibus, lapides subsilire, stipulasq; moueri uentris cursu cõcitatis, syderum uero uertigine nihil præterea effici, tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neq; nostra tamen causa quicq; erit ignis, neq; illi curæ est æstus noster, ab astris autē nihil ad nos defluit. At sanè fieri non potest, ut per Astrologiam ex malis bona faciamus, neq; mutare quicq; earum rerum, quæ ab illis ad nos demanant. Sed hanc utilitatem ars adfert utentibus. Bonæ multo ante delectant eos, qui uentura præscierint, mala uero facile cum imprudentibus uenerint, accipiunt. Neq; enim in illos irruunt, sed quia meditata expectatq; sunt, leuia mi-
tiq; uidentur. Hæc mea est de Astrologia sententia.

L V C I A N I D E A S T R O
L O G I A, D E S. E R A S.
R O T E R O D A M O
I N T E R P R E.
T E, F I N I S.

IOANNES FRO

BENIVS LECTORI S. D.

HABES hic Luciani libellos ac dialogos varios ab eloquentissimo ERASMO ROTHERODAMO compatre nostro, uiro nunc mihi sine honoris præfatione nominando, felicissime latinitate donatos. Sed nō te lateat illum in Icaromenippo, pag. 148. uers. 7. pro ἐνεπρόνευτο dum festinat ἐνεπρόνευτο legisse, illo loco καὶ ὁ φοίνιξ δὲ, ἐνεπρόνευτο. & scortabatur reddidisse, quod negociabatur uertendum erat, aut merces importabat. Quod uerbi sanè mutassemus, si in tempore nos quidam amicus noster monuisset. In Timone pag. 296. uers. 21. pro loco increpet, loro increpet legatur. Porro quæ pro Tyrannicida Dedamationi Lucianicæ præfixa est epistola, alteram Dedamationē, qua Luciano respondet Erasmus, antecedere debet. Bene Vale, & nostris Erasmiq; laboribus feliciter frui. Apud indytam Germaniæ Basileam.

LVCIANI

Cynicus,
Menippus siue Necromantia,
Philopseudes siue incredulus,
Tyrannicida,
MORI Declamatio Luciani/
ærespondens,

THOMA MORO BRI-
TANNO VICECOMI
TE ET CIVE LON-
DINENSI IN-
TERPRE-
TE.

ORNATISSIMO

DOCTISSIMOQVE VIRO THOMAE RVTHA
LO REGIO APVD ANGLOS SECRETA
RIO, THOMAS MORVS S. P. D.

SI QVISQVAM fuit unq̃ uir doctissi
me, qui Horatianū praeceptum imple
uerit, uoluptatemq̃ cum utilitate con
iunxerit: hoc ego certe Lucianū in pri
mis puto praestitisse. Qui & supercilio
sis abstines Philosophorum praeceptis, & solutioribus
Poetarū lusibus: honestissimis simul & facetissimis sali
bus, uitia ubiq̃ notat atq̃ infectat mortaliū. Idq̃ facit
tam scite, tantq̃ cum fruge: ut quum nemo altius pun
gat: nemo tamen sit, qui nō aequo animo illius aculeos
admittat. Quod quū nunq̃ non egregie faciat: fecisse
tamen mihi singulari quodam modo uidetur in tribus
his Dialogis: quos ob id ipsum è tanto festiuissimorū
numero potissimum delegi, quos uerterem: alijs tamen
alios fortasse longe praelaturis. Nā ut è uirginibus non
eandem omnes, sed alius aliam, pro suo cuiusq̃ animo
praefert, deamatq̃: non quā praecipuam tuto possit asse
rere, sed quā sibi uideatur: ita è lepidissimis Luciani dia
logis, alius aliū praepotat: mihi certe isti praecipue pla
cuerunt: neq̃ temere tamē (uti spero) neq̃ soli. Nam ut
à breuissimo incipiam: qui Cynicus inscribitur, quicq̃
posse

posse uideatur ipsa breuiter contineri, nisi nos Horatius admoneret: saepe etiã in exiguo corpore uires esse praestantiores, ipsiq; minimas etiã gemmas esse uideremus in precio. In eius ergo delectu honorifico calculo mecũ suffragatus est diuus Ioannes Chrysostomus, uir acerrimi iudicii: doctorum fermè omniũ Christianissimus: & Christianorũ (ut ego certe puto) doctissimus: quem usque adeo Dialogus hic delectabat, ut bonã eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis euangelium commentatus est, inseruit. Neque id immerito. Quid enim placere uiro graui, uerèque Christiano debuit, quàm is dialogus: in quo dum aspera, paruòq; contenta, Cynicorum uita defenditur: mollis atque eneruata delicatorum hominum luxuria reprehenditur. Nec non eadem opera, Christianæ uitæ simplicitas, temperantia, frugalitas: deniq; arcta illa atque angusta uita, quæ ducit ad uitam, laudatur. Iam Necromantia (nam hic secundo dialogo titulus est) non satis auspicato uocabulo, sed materia tamen felicissima, quàm false taxat: uel Magorum præstigias, uel inania Poetarum figmenta: uel incertas quauis de re Philosophorum inter se digladiationes. Superest Philopseudes: qui non sine Socratica ironia, totus uersatur (id quod titulus ipse declarat) in ridenda, coarguendaque mentendi libidine: dialogus nescio certe lepidior ne, an utilior. In quo non ualde me mouet, quod eius animi

Y y 1 fuisse

fuisse uidetur, ut nō satis immortalitati suæ confideret:
 atq; in eo fuisse errore, quo Democritus, Lucretius, Pli-
 nius, plurimiq; itidem alij. Quid enim mea refert quid
 sentiat his de rebus ethnicis, quæ in præcipuis habentur
 fidei christianæ mysterijs? Hunc certe fructum nobis
 afferet iste dialogus: ut neq; magicis habeamus præsti-
 gijs fidem, & superstitione careamus, quæ passim sub
 specie religionis obrepit: tum uitam ut agamus minus
 anxiam: minus uidelicet expauescentes tristitia quæpiam
 ac superstitiosa mendacia: quæ plerunq; tanta cum fi-
 de atq; autoritate narrantur: ut beatissimo etiam patri
 Augustino, uiro grauissimo, hostiq; mendaciorū acer-
 timo: nescio quisnam ueterator persuaferit, ut fabulam
 illam de duobus Spurinis, altero in uitam redeunte, al-
 tero decedente, tanq; rem suo ipsius tempore gestam
 pro uera narraret: quam Lucianus in hoc dialogo, mu-
 tatis tantum nominibus, tot annis anteq; Augustinus
 nasceretur, irrisit. Quo minus mireris, si pinguioris uul-
 gi mentes suis figmentis afficiant ij, qui se tum demum
 rem magnam confecisse putāt: Christumq; sibi deuin-
 xisse perpetuo, si cōmenti fuerint, aut de sancto aliquo
 uiro fabulam, aut de inferis tragœdiam, ad quam uetu-
 ta quæpiam aut delira lachrymetur, aut pauida inhor-
 rescat. Itaque nullam ferè martyris, nullam uirginis
 uitam prætermiserunt, in quam non aliquid huiusmo-
 di mendaciorum inseruerint, piè scilicet: alioqui enim
 periculum

periculum erat, ne ueritas non posset sibi ipsa sufficere, nisi fulciretur mendacijs. Nec ueriti sunt eam religionē contaminare figmentis, quam ipsa ueritas instituit, & in nuda uoluit ueritate consistere: nec uiderunt usque/ adeo nihil istiusmodi fabulas conducere, ut nihil perniciosius officiar. Nempe (ut memoratus pater Augustinus testatur) ubi admixtum subolet mendacium: ueritatis ilico minuitur ac labefactatur autoritas. Vnde sæpe mihi suspicio suboritur: magnam huiusmodi fabularum partem, à uafrijs ac pessimis quibusdam nebulo nibus, hæreticisq; confictam: quibus studium fuit, partim ex incauta, simplicium potius, quàm prudentium credulitate, uoluptatem capere: partim fabularū fictarum commercio, fidem ueris christianorum historijs adimere: quippe qui frequenter quædam, his quæ in sacra scriptura continentur, tam uicina confingunt, ut facile se dedarent, ad ludendo luisse. Quamobrem quas scriptura nobis historias diuinitus inspirata commendat, eis indubitata fides habenda est. Cæteras uero ad Christi doctrinam, tanq̃ ad Critolai regulam, applicantes caute & cum iudicio, aut recipiamus, aut respiciamus: si carere uolumus, & inani fiducia, & supersticiosa formidine. Sed quo progredior? epistola ferè iam liberum superat: nec interim tamen uerbum de tuis laudibus ullū, in quas alius fortasse totus incubuisset: quarumq; citra ullam adulandi suspensionem uberrimam

mihi materiam præbuisſent (ut cæteras uirtutes tuas
 omittam) uel egregia doctrina tua, ſummâq; in rebus
 agendis prudentia: quam tot in diuerſis nationibus, in
 tam arduis negocijs, tam feliciter actæ legationes deda-
 rant: uel ſingularis fides, grauitasq;: quam niſi ſatis per-
 ſpectam, exploratâq; habuiſſet, nunç te prudentiſſi-
 mus princeps ſibi à ſecretis eſſe uoluifſet. Sed cæterarû
 uirtutum tuarum prædicationi unica modestia tua re-
 luçtatur: quæ facit, ut quum laudanda tam libenter fa-
 cias: feciſſe te tamen non libenter audias. Parco igitur
 pudori tuo: hoc unum duntaxat abs te precatus: ut
 has in grâcis literis ſtudiij mei primitias æquo ani-
 mo ſuſcipias: ſinaſque ut quaecunq; apud te
 ſint amoris, officiijq; in te mei monumen-
 tum: quas tibi ſim auſus eo maio-
 ri fiducia committere: quod
 eſſi tam acce tibi iudi-
 ciû ſit: ut quicquid
 erratum fue-
 rit, nemo
 penetrantius
 uideat: is tamen eſt
 ingenij tui candor, ut
 nemo libentius conuiueat.
 Vale.

LVCIANI CYNII

CVS, THOMA MORO INTERPRETE.

Personæ LVCIANVS ET CYNICVS.

LVCIANVS.

VID TV tandem: barbam
quidem habes, & comā, tu-
nicam non habes: nudusq;
conspiceris, ac sine calceis: de-
lecta nimirum uaga, inhu-
manaque ac ferali uita: tum
proprio corpore contra q̃
faciūt cæteri, semper usus in
cōmode, nunc huc, nūc illuc
circuis: in arido præterea solo cubans: adeo ut plurimū
etiam sordium, tritum isthoc pallium referat: alioqui
nec ipsum, uel tenui filo, uel molle uel florulentū. CYN.
Neq; enim indigeo: siquid est huiusmodi: ut compare-
tur facillime, dominóq; minimum exhibeat negocij: id
inquam mihi sufficit. At tu per Deos dic mihi: putas
ne esse in luxu uitiū? LVCIA. Immo admodū. CYN.
Contra in frugalitate uirtutem? LVCIA. Admodum.
CYN. Cur igitur tandem quū me uideas uiuentē fruga-
lius q̃ uulgo faciunt homines: eos uero sumptuosius:
me, nō illos arguis? LVCIA. Quia nō frugalius per lo-
uē uideris mihi, sed egētius uiuere: immo uitā omnino
egenam

egenam atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differre
qui cibū mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus
(quādoquidem huc processit oratio) quidnā inopia sit:
quidq; rursus copia? LVCIA. Si tibi quidē ita uidetur.
CYN. Nūquid ergo satis id cuiq; est, quicquid ipsius
explet necessitatem: an aliud quippiam dicis? LVCIA.
Esto istud. CYN. Indigētia uero quicquid cuiusq; usui
deest: nec eo quo sit necesse peruenit? LVCIA. Scilicet.
CYN. Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in
his est, quod necessitatem non expleat meā. LVCIA.
Quo pacto istud ait? CYN. Scies si consyderes in quē
usum eorum quodq; paratum est, quorū egemus: ut
domus, an non tegumenti gratia? LVCIA. Maxime.
CYN. Quid uestis: cuius gratia? nōne tegumēti etiam
ipsa? LVCIA. Sane. CYN. At ipso per Deos tegumen
to, cuius rei gratia indiguerimus: nonne ut melius se ha
beat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidē sic uidetur.
CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere hi uidētur pe
des? LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris:
quodnam pedum officiū est? LVCIA. Ingredi. CYN.
An deterius ergo ingredi pedes tibi uidentur mei, q̄ alio
rum? LVCIA. Istud uero fortasse non. CYN. At non
possent, seu sese melius seu deterius haberent, officium
suum praeſtare? LVCIA. fortasse. CYN. Pedibus ergo
nihilō peius affectis uideor, q̄ alijs? LVCIA. Nō uide
ris. CYN. Quid corpus uero meū? Num deterius q̄
reliquorū

reliquorum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meū ergo debilius? LV CIA. Non uidetur. CYN I. Neq; per des ergo tegumento uidentur egere, neq; reliquū corpus. Quippe si egerent, male haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit, ea quibuscūq; ad fuerit. At ne ali quidem deterius corpus uidetur meū, quod quibuscūq; cibis alitur. LV CIA. Manifestū est id quidem. CYN. Nam nec uegetum esset, robustumq; si aleretur male. Mala si quidem alimēta corpus tabefaciunt. LV CIA. Ista quidē ita se habent. CYN I. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me arguis, ut tamq; improbas meā, ac miseram prædicas? LV CIA. Ideo per Iouē, quod quū natura (quā tu colis) ac superi terrā in cōmuni statuerint: ex ea multa nimirū ac bona ædiderint, ut nobis omnia superessent abunde: non in necessitatē modo, uerū in uoluptatē quoq; tu tamē horum omniū, aut maximæ saltē partis expers es: nec eorum quoq; frueris nihilo certe magis, q̃ feræ. Nempe aquā bibis, quā etiā bibūt feræ: Comedis uero quicquid offenderis, quēadmodū canes: tū cubile nihilo melius canibus habes: quandoquidē gramē tibi sufficit, quēadmodū & illis: palliū præterea circūfers, nihilo mendico decentius. Quanq; si tu his contentus recte sapias, tum Deus pfecto neutiq; recte fecit: primū quod oues effecit pingues: deinde uirēs dulcis uini feraces: ac reliquum

Zz deinde

deinde apparatū uarietate mirabilem, & oleum & mel
& reliqua: omnia ut nos haberemus, edulia quidē omni
gena haberemus: potū dulcem haberemus, pecunias
haberemus, mollem lectum haberemus. Præterea pul
chras domos, ac reliqua demū omnia mirum in modū
præparata. Nam & ipsa quoq; artiū effecta Deorū do
na sunt. At uiuere omnibus huiusce bonis priuatū, id
fuerit profecto miserū, etiam si ab aliquo quopiā priue
ris. Quemadmodū hi qui seruantur in uinculis. Longe
uero miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nā
ea demū manifesta insania est. CYNİ. Et recte quidem
fortasse dicis. Verū istuc dic mihi: Si quis diuite quopiā
alacriter atq; humane, quin prolixè quoq; exhibēte cō
uiuū, tum hospites excipiēte, & multos simul, & omni
genos: alios quidem imbecillos, alios autē robustos: de
inde apponente multa, atq; omnigena: si quis, inquam,
omnia corripiat, omniāq; deglutiat: non ea tantū quæ
uicina sunt, sed ea quoq; quæ procul absunt, præpara
ta uidelicet inualidis: ipse tamen ualens, quū unū dun
taxat uentrē habeat, nec multis ut nutriatur indigeat:
diutius tamen q̃ alij multi immoretur: hic uir cuiusmo
di tibi uidetur esse: probus ne? LV CIA. Non mihi qui
dem. CYNİ. Quid uero, num temperans? LV CIA. Ne
id quidem. CYNİ. Quid uero si quis eiusdē mensæ par
ticeps, multa illa ac uaria negligat, uno quopiam ex his
quæ proxime apponūtur, electo: quū satis in suam ha
beat

beat necessitatē, id decenter edat, eōq; solo utatur: cetera illa ne respiciat quidē, an non hunc temperatiōrē & meliōrē uirum illo putabis? LVCIA. Ego certe. CYN. Vtrū ergo iā intelligis, an me oportet dicere? LVCIA. Quid nā? CYN. Quod Deus illi quidē pulchre cōuiuiū instruētī similis est: ut q; apposuerit multa ac uaria, atq; omnigena: uti essent quæ cuiq; cōueniant: alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus: atq; alia quidē robustis, alia uero invalidis: nō ut omībus utamur omēs, sed ut his utantur singuli, quæ suæ cuiusq; naturæ cōueniunt: & ex his ipsis, quacūq; re maxime quēq; indigere cōtigerit. At uos illū qui per insatiabilitatē atq; incōtinentiā omīa corripit refertis: ut q; rebus uti uelitis omībus, & undecūq; partis, nō solis contenti præsentibus: existimātes propriā quidem neq; terrā, neq; mare sufficere: sed importātes ab ipsis usq; terræ finibus uoluptates, patrijsq; rebus peregrina præferētes, sumptuosaq; frugalibus: atq; ea quæ difficile comparantur his quæ sunt comparatu facilia. In summa deniq; molestias, malq; potius eligentes, q̃ absq; molestijs uiuere. At isti quidem plurimi ac preciosi, beatiq; apparatus, quibus exultatis, per magnam ad uos miseriam, erumnamq; perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentūmq; consydera: domus cōsydera sumptuosas, uestes operosas consydera: atq; eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis: imo san-

guine, ac cæde, quantocq; hominū interitu: nō ideo solū qd' dū nauigant, propter ista pereunt cōplures: ac dum quærūt, parantq;, grauiā perferunt: sed ob id quoq; qd' digladiationes multas pariūt, quodcūq; ob ea insidiātur inuicē: & amicis amici, & parētib; liberi, & maritis cōiuges. Sic opinor Eriphylē q; auri gratia pdidisse maritū. Atq; hæc quidē omnia fiunt: quū tamē uestes illæ uariæ nihilo magis quicūq; queant calefacere: auratāq; illa ædificia nihilo prorsus magis tegant: nec pocula illa argentea potui quicūq; magis conducant. Sed nec aurei illi, nec eburnei item lectuli, somnū suauiorē præbeant: imo uidebis frequēter in eburneo lecto, sumptuosiq; stromatibus, beatis illis somnū cōtingere nō posse. Præterea om̄igenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alūt: quin tabefaciūt potius corpora, ipsedēq; morbos ingerant. Quid autē dicere attinet, libidinis gratia quātas molestias mortales & faciūt, & patiūtur: quancūq; facile est isti cupiditati mederi, nisi quis uelit indulgere delictis. At ne hæc quidē insania, corruptelāq; sufficere uideatur mortalibus: sed iam rerū etiā usum peruertunt, singulis rebus ad id utentes, ad qd' minime paratæ sunt: quē admodū lecto si quis uti carpēti loco uelit, ac tanq; curru. LVCIA. Quis nā is est? CYN. Vos, inquā, qui hominibus tanq; iumentis utimini. Nā eos iubetis, ut lecticas tāq; currus in ceruicibus ferāt. Ipsi uero in sublimi residetis delicati, atq; homines pīndē tanq; asinos aurigamini:

mini:imperantes ut hac, nō illac eant:& qui hæc facitis maxime,ñdem maxime beati uidemini. Tum hi qui piscium carnibus nō tantū ut alimentis utuntur:uerū tin-cturas etiā quasdā ex his machinātur:eos dico,qui purpurā tingunt:nōne & hi præter naturā his utūtur,quæ à Deo præparata sunt:LV CIA. Non per Iouē:siquidē tingere etiā potest nō comedi tantū purpuræ caro.CY. At nō in id tamen nata est.Nā & cratere quispiā,si præter naturam detorqueat,ollæ loco posset uti:nec in id tamen paratus erat.Sed quo pacto posset quispiam uniuersam illorū infelicitatē percurrere, quæ tanta est: At tu me quoq; qd' nolo eius esse particeps,incusas. Viuo ego tamē quēadmodū modestus ille:his uidelicet duntaxat, quæ mihi apponunt uescēs,ac frugalissimis utēs. Varijs uero illis atq; om̄igenis minime inhiās. Ac dein de quū paucis egeā,ac minime multis utar:ferinā tibi uideor uitā uiuere. Atqui hac ratiōe tua Dñ pfecto in periculū ueniūt:ne & ipsi sint feris etiā deteriores:quippe q rei nullius indigēt. Verū ut exactius intelligas, cuiusmodi horū utrūq; sit:uel paucis uidelicet egere,uel multis:cōsydera quod pluribus egent:primū pueri q̄ adulti:deinde mulieres q̄ uiri: tum ægroti q̄ ualentes:atq; omnino in summa,inferiora quælibet præstantioribus pluriū indigent:proinde Dñ omnino nullius egent rei, q uero ad Deos accedūt proxime q̄ minimis egēt. An Herculē putas omniū hominū præstantissimū:quippe

diuinū uirum, deūmq; recte creditū miserum tūc fuisse
quū circuiret nudus, pelle duntaxat indutus: harum re-
rum nostrarū nihil desyderans. At ille miser profecto
non erat: quippe qui miserā ab alijs propulsabat: neq;
rursus pauper, qui terra, mariq; dominabat. Nempe
quocūq; intendisset impetū, omnes quaqua uersum su-
perabat: nec in quenq; sui tēporis incidit, q se uel æqua-
rit unq;, uel uicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi
stromata putas, calceosq; defuisse: atq; ob id mūdum
obambulasse tantū uirum. Dicendū profecto non est.
Sed cōtinens erat ac fortis: & moderate uiuere uolebat,
non indulgere delitijs. Quid Theseus eius discipulus?
An non rex erat Atheniensium omniū, ac filius etiā, ut
ferunt, Neptuni: sua certe tempestate fortissimus. Atta-
men ille quoq; uoluit sine calceis esse, ac nudus ingredi:
barbarūq; & comā nutrire placuit ei: nec ei tamen solū,
sed omnibus etiā ueteribus placuit: nēpe meliores erāt
q; uos: atq; adeo ne sustinuisset quidē eorū quisq; ali-
quid huiusmodi, nihilo profecto magis q; leo quispiā
se se tonderi. Siquidem carnis molliciē ac læuorem dece-
re mulieres existimabāt: ipsi uero sicuti erant, ita uideri
quoq; uiri uolebant, ac barbā quidem cultum uiri duce-
bant: quēadmodū in equis iubam, in leonibus barbā,
quibus Deus splendoris quandā atq; ornamenti uenu-
statem dedit: sic & uiris barbā adiunxit. Illos igitur ego
æmulor: ueteres, inquam, illos imitari uolo, huius uero
tempesta/

tempestatis homines nō æmulor mirabilis huius felicitatis nomine: quā in epulis & uestibus habent, dum poliunt ac læuigant singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidē ullam, ita ut instituit natura, dimittētes. At mihi certe pedes opto, ut nihil equinis differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis nō egeā more leonū, nec cibo egeam magis exquisito, q̄ canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domū uero ut mundū hunc existimem. Alimenta demū ut ea deligā, quæ facillime comparari possint. Aurū uero, argentūmq; ne desyderem unq̄, neq; ego, neq; meorum amicorū quisq̄. Omnia nāq; mala inter homines ex horū cupiditate nascunt. & seditiōes, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc om̄ia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abscedat procul, ne unq̄ plus satis appetā: minus uero quū habeā, ferre æquo animo ualeam. Nostra quidē ita se habent. Plurimū profecto à uulgi sententijs ista dissentiūt. Neq; quicq̄ ergo mirandū est, si ab his differimus habitu, à qbus tantū differimus instituto. Sed te demiror, quonā pacto quū suam quādā citharædo uestē tribuas, cultūmq; atq; adeo tibicini suū, & tragædo suū: bono uiro cultū, uestēq; propriā nullam existimas: sed eandē ei cum uulgo habendā censes, id q̄ quū uulgus malum sit. Quod si bonorum cultus proprius debet esse ullus: quinam deceat magis q̄ hic meus, qui
maxime

maxime luxuriosis pudendus sit: quemcūq; illi maxime auersentur? Cultus ergo meus huiusmodi est, squalidū esse, hirsutum esse, tritū pallium indui, comā producere, ac sine calceis ingredi. Vester uero Cinædorum ornatus simillimus est: nec dignoscere uos quisq; ab illis possit: neq; colore uestium, neq; mollicie, neq; camisiarum numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorū cura, neq; odore. Nam & redoletis ut illi, iam præsertim uos qui estis felicissimi. Et quidē quid facias, quū uir eundē cum Cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præstatis. Voluptatib⁹ uero nihilominus q̃ illi superamini: eadem comeditis: eodē modo dormitis, atq; inceditis: imo uero incedere non uultis, sed gestari potius, tanq̃ sarcinæ, alij ab hominibus, alij uero à iumentis. At me pedes ipsi gestant quocūq; sit opus. Egōq; & frigus tolerare sufficio, & calorē pati: eaq; quæ Dij obtulerint, minime moleste ferre: ideo uidelicet, quia miser sum. Vos uero propter hanc felicitatē nulla estis fortuna contenti: sed omnium poenitet, ac præsentia ferre non potestis: absentia desyderatis, hyeme quidem optantes æstatē, æstate rursus hyemē: atq; in calore frigus, in frigore uicissim calorem: quēadmodū ægrotañtes, morosi semper & queruli: quod in illis quidē facit morbus, in uobis uero mores. Atq; hæc ita quū sint: iam nos in uitam uestram traducere æquū censetis, nostramq; corrumpere: quū sæpe male consula sint, quæ facitis,

facitis, ipsiſq; ſitis in ueſtris ipſorum negocijs minime circūſpecti: nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed cōſuetudine cupiditatis faciatis. Quāobrem nihil profeſto differtis uos: ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eo rapiuntur: & uos itidē quocunq; libidines. At ſimiliter quidem uobiſcum agitur: ut cum quodam qui equum inſanum aſcenderat. Equus igitur uirum corripiens abſtulit. Hic uero amplius iam deſilere equo corrente non poterat. Quidam uero quum occuriſſet ei: rogauit quonā tenderet. Hic reſpondit: quocūq; huic uidetur, equum demōſtrans. Quod ſi uos quiſq; roget, quo feramini: ſi uerum uultis dicere, dicetis in uniuerſum quidem quocūq; uideatur affectibus: ſigillatim uero, interdū quocū uoluptatis: interdum quocūq; ambitioni: interdum ruruſ quo lucri ſtudio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiuſmodi uos auferre uidetur. Neq; enim unum duntaxat equum uos, ſed multos inſilientes, nunc hunc, nunc illum, ſurioſoſ quidem om̄eſ auehimini. Auferunt ergo uos in barathrum, ac prærupta. Vos tamen priuſq; cadatiſ caſuroſ uoſ eſſe neſcitiſ: at hoc detritum pallium quod uoſ ridetis comāq; habituſq; meuſ tantam habet uim, ut uitā mihi quietam præbeat: utq; agam quicquid uolo, uerſerq; cum quibuſ uolo. Nempe ex indoctiſ, atq; inerudiſ hominibuſ nemo me adire uoluerit, ob hunc habitum. At

AA molleſ

molles etiam qui sunt adhuc admodum procul dedu-
 nant. Congrediuntur uero scitissimi atq; modestissi-
 mi: & qui uirtutem cupiunt, hi potissimum congregian-
 tur mecum: horum ego consuetudine delector. Eorum
 uero fores qui homines uocantur, nō obseruo: tum co-
 ronas aureas ac purpuram pro fastu habeo: atq; homi-
 nes ipsos derideo. At ut cultum hunc intelligas: non bo-
 nos modo uiros, sed ipsos etiam deos decere: atq; eum,
 deinde, si libet, irrideas: deorum statuas considera: utri
 uideantur uobis ne, an mihi similiore: neq; Græcorū
 solum: sed barbarorum etiam templa circumspicias:
 utrū ipsi dī, ut ego, comati, barbatiq; sunt: an quemad-
 modum uos, rasi finguntur atq; pinguntur. Quin pluri-
 mos etiam sine tunicis conspicias: ut me nunc esse ui-
 des. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum
 putio dare: quum deos etiam decere uideatur.

L V C I A N I C Y N I C I.

T H O M A M O R O

I N T E R P R E

T E, F I N I S.

MENIPPVS SIVE

NECROMANTIA LVCIANI THO

MA MORO INTERPRETE:

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS.

ALVE atrium, domusq; ue
stibulum meae:

Vt te labens aspicio luci
redditus.

PHILO. Nū nam hic Me
nippus est canis ille? Non
herde alius: nisi ego forte
ad Menippos omneis hal
lucinor. At quid sibi uult ha

bitus huius insolentia? claua, lyra, leonis exuuia? Ad
eundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis adue
nisti? diu est quod in urbe non uidimus. MENIP.

Adsum reuersus mortuorum è latibulis,

Foribusq; tristium tenebrarum nigris:

Manes ubi inferi manent superis procul.

PHILO. O Hercules clam nobis Menippus uita fun
ctus est: reuixitq; denuo? MENIP.

Non, sed me adhuc uiuū recepit tartarus.

PHILO. Quānam causa tibi fuit nouae huius atq; in
credibilis uiae? MENIP.

AA 2 Iuuenta

Iuuenta me incitauit, atq; audacia:

Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHILO. Siste o beate Tragica: & ab iambis descendens sic potius simpliciter eloquere: quanam hæc uer-
tis: quæ causa tibi itineris inferni fuit: quū alioqui neq;
iucunda neq; delectabilis sit uia? MENIP.

Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras.

Consulerem manes ut uatis Tiresiai.

PHILO. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres
apud amicos confarcinatis uersibus. MENIP. Ne mire-
ris amice: nuper enim cum Euripide atq; Homero uer-
satus, nescio quo pacto uersibus sic impletus sum: ut
numeri mihi in os sua sponte confluant. Verum dic mi-
hi quo pacto res humanæ hic se habent in terris: & qd
nam in urbe agitur? PHILO. Nihil noui. Sed quemad-
modum prius actitabant: rapiunt, peierant, foenerant,
usuras colligunt. MENIP. O miseri atq; infelices. Nesci-
unt enim, qualia de nostris rebus nuper apud inferos
decreta sunt, qualesq; forte iacti sunt in diuites istos
calculi: per quos Cerberum nullo pacto poterunt effu-
gere. PHILO. Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos
nostris de rebus decretum est? MENIP. Per Iouem: &
quidem multa uerum prodere non licet: neq; arcana
quæ sunt reuelare: ne quis forte nos apud Rhadaman-
thum impietatis accuset. PHILO. Nequaquæ Menippe
per Iouem, ne amico sermonem hunc inuideas. Nam
apud ho

apud hominem tacendi gnarum, & initiatū praterea
sacris edisseres. MENIP. Dura profecto iubes, & neuti-
q̃ tuta: uerum tui gratia tamen audendum est. Decre-
tum est ergo: diuites istos ac pecuniosos aurum tanq̃
Danaen seruantes abstrusum. PHILO. Ne prius o bea-
te quæ sunt decreta dixeris: q̃ ea percurras om̃ia quæ
abs te audire libentissime uelim: Quæ uidelicet descen-
sus causa fuerit: quis itineris dux: deinde ex ordine, &
quæ illic uideris, & quæ audieris om̃ia. Verisimile est
em̃ te, quū res pulchras uidendi curiosus sis, eorū quæ
uisu aut auditu digna uidebant̃ nihil omnino prater-
misse. MENIP. Parendū etiā in his tibi est. Nā quid
facias, urgēte amico? Ac primum sanè tibi expediam,
quæ res animum meum ad hunc descensum impu-
lerint. Ego igitur quum adhuc puer essem: audirem q̃
Homerum atq̃ Hesiodum, seditiones ac bella canen-
tes: non semideorum modo, sed ipsorum etiam deorū,
adulteria quoq̃, uolentias, rapinas, supplicia, patrum
expulsiones, & fratrum & sororū nuptias. Hæc me her-
de om̃ia bona pulchrāq̃ putabam, & studiose erga ea
afficiebar. Postq̃ uero in uirilem iam ætatem perueni-
rem: hic leges rursus iubētes audio poetis apprimē cō-
traria, neq̃ uidelicet adulteria committere, neq̃ seditio-
nes mouere, neq̃ rapinas exercere. Hic igit̃ hæsita-
bus cōstiti: incertus om̃ino quo me pacto gererē. Neq̃
enim deos unq̃ putauī mœchatueros, aut seditiones

inuicem fuisse moturos: nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Necque rursus legumlatores his aduersa iussuros: nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio eram: uisum est mihi philosophos istos adire, atque his me in manus dedere, rogarique uti me utcumque liberet uterentur: uitaeque uiam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans ad eos uenio: imprudens profecto, quod me ex fumo (ut aiunt) in flammam conijcerem. Apud enim hos maxime diligenter obseruans summam repperi ignorantiam, omniaque magis incerta: adeo, ut præ his ilico mihi uel idiotarum uita iam aurea uideretur. Alius etenim soli me iussit uoluptati studere, atque ad eum scopum uniuersum uitae cursum dirigere. In eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpusque siti, uigilijs, ac squalore subigere, misere semper adfectum, contumelijsque obnoxium assidue: Hesiodi sedulo inculcans celebria illa de uirtute carmina, & sudorum uidelicet, & acdiuæ in uertice motis ascensum. Alius continere iubet pecunias, earumque possessionem indifferenter putare. Alius contra bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo uero quid dicam? de quo ideas incorporeas, substantias, athomos, & inane, actale quandam pugnantiu inuicem nominum turbam in die audiebam: & quod absurdorum omnium maxime fuit absurdum, de contrarijs unusquisque quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles adfer-

adferebat: ut nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idē
 prorsus esse contenderent, contra quicūq; hiscere potue-
 rim, atq; id: quum tamen manifeste cognoscerem fieri
 nunq; posse: ut eadē res calida simul frigidāq; sit. Pro-
 sum igitur tale quiddā mihi accidebat, quale solet dor-
 mitantibus, ut interdū capite annuerem, interdum cō-
 tra abnuerem. Præterea quod multo erat istis absur-
 dius, uitam eorū diligenter obsetuans, comperi eam cū
 ipsorum uerbis præceptisq; summopere pugnare. Eos
 enim qui spernendam censebāt pecuniam, auidiſſime
 conspexi colligendis diuitijs inhiare, de fœnore litigan-
 tes, pro mercede docētes. Omnia deniq; nūmorū gra-
 tia tolerantēs. Ilī uero qui gloriā uerbis aspernabantur,
 oēm uitæ suæ rationē in gloriā referebāt. Voluptatem
 rursus oēs fermē palā incessebāt. Clanculū uero ad eā
 solā libēter cōfluebant. Ergo hac quoq; spe frustratus
 magis adhuc ægre molestēq; tuli. Aliquantulū tamen
 inde memet consolabar: quod una cū multis & sapien-
 tibus & celeberrimis uiris ipse insipiēsq; essem, atq; ue-
 re adhuc ignarus oberrare. Peruigilāti mihi tādē, atq;
 hisce de reb⁹ mecū cogitāti, uenit in mētē: ut Babylonē
 pfect⁹ magorū aliquē ex Zoroastri discipulis ac succes-
 sorib⁹ cōuenirē. Audierā siqdē eos inferni portas carmi-
 nibus qbusdā ac mysterijs aperire: & quē libuerit illuc
 tuto deducere, ac rursus inde reducere. Optie ergo me
 facturū putauī: si cū horū quopiā de descensu paciscēs
 Tiresiā

Tiresiam Bceotium consulerem, ab eoque perdiscerem
(quippe qui uates fuerit & sapiens) quæ uita sit opti-
ma: quæque sapientissimus quisque potissimum elegerit.
Ac statim quidem exiliens quæ poteram celerrime Baby-
lonem uersus recta contendi. Quo quum uenio, diuer-
sor apud Chaldæorum quendam hominem certe sa-
pientem, atque arte mirabilem: coma quidem canum, ad
modumque promissa barba uenerabilem. Nomen au-
tem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecransque
nix exorauit: ut quauis mercede uellet, in illam me uiam
deduceret. At tandem homo me suscipiens primū qui-
dem dies nouem ac uiginti cum luna simul incipiens
abluuit ad Euphratem: manē solem orientē uersus per-
ducens, ac sermonem quempiam longum mussitans:
quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in cer-
tamine præcones inepti solent) uolubile quiddam atque
incertum proferebat, nisi quod quosdam uisus est in-
uocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter
mihi in uultum spuens deducit rursus, oculos nusque in
obuium quenque deflectens. Et cibus quidem nobis
glandes erant, potus autem lac atque mulsum & Choa-
spi lymphe: lectus uero in herba sub dio fuit. At postquam
iam præparati satis hac dieta sumus, medio noctis silen-
tio ad Tigridem me fluuium ducens, purgauit simul
atque absterxit: facemque lustrauit ac squilla: tum pluribus
etiam alijs: & magicum simul illud carmen submurmurans, dein

rans, deinde totum meam incantans, ac ne a spectris
laderer circumiens, reducit domum, ita ut eram recipro-
cantem, ac reliquum iam navigationi dedimus. Ipse
igitur magicam quandam uestem induit, Medorum
uesti ut plurimum similem, ac me quidem his, quæ uides
ornauit, claua uidelicet, ac leonis exuujs, atq; insuper
lyra. Iussit præterea ut nomen si quis me roget Menip-
pum, quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlysses, aut
Orpheum. PHILO. Quid ita o Menippe? necq; em cau-
sam aut habitus, aut nominis intelligo, MENIPPVS.
Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiq; arcanum.
Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descenderant,
putauit si me his assimilaret, fore ut facilius Aeaci cu-
stodias fallerem, atq; nullo prohibente transire, utpote
notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur
dies apparuit, quum nos flumen ingressi in recessum
incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba,
sacrificia, mulsa, & in id mysterium deniq; quibuscunq;
opus erat. Hæc postq; ergo quæ prompta erant im-
posuimus, tum nos quoq; anxij, ac uagientium more la-
chrymantes ingredimur, atq; aliquantisper quidem in
fluuiio ferimur, deinde in syluam delati sumus, ac lacum
quendam in quē Euphrates conditur. Tum hoc quoq;
transmisso, in regionem quandam peruenimus solam,
syluosam atq; opacam, in quā descendentes (præbat
enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues
BB iugulamus,

iugulamus, & foueam sanguinē conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summisso murmure, sed uoce q̄ poterat maxima damitans, daemones simul omnes conuocat, Poenas, Erinnes, Hecatē nocturnam, excelsāq; Proserpinam, simulq; polysyllaba quaedā nomina barbara, atq; ignota cōmiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solum ducere, ac porro Cerberi latratus audiri, & iam res planē tristis ac moesta fuit, Vmbrarū at timuit rex imis sedibus Orcus. Ac protinus quidem inferorū patebant plerāq; , lacus pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descēdentes hiatum Rhadamanthum propemodum metu, reperimus extinctum. Ac Cerberus primum quidem latrabat cōmouitq; sese. At quum ego lyram celeberrime correptā pulsassem, cantu statim sopitus obdormit, deinde posteaq; ad lacum uenimus, tranare ferē non licuit. Iam enī onustum erat nauigium, & eiulatu certe plenū. Vulneratū quippe in ea nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus, usq; adeo, ut mihi certe ex bello quopiam adesse uiderent. At optimus Charon, quum leonis uideret exuias, esse me ratus Herculem recepit, transq; uexit libens, tum exeuntibus quoq; nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, praecedit quidem Mithrobarzanes, ego autē à tergo cōtinuus illi comes adhareo, quoad in pratum quoddam.

quoddam uenimus maximū, asphodelo confitum, ubi circumfusæ undiq; mortuorū stridulæ nos sequuntur umbræ. Tum paulo procedētes longius ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidē in solio forte quodam sublimi sedens. Astabant autem illi Poenæ, Tortores, mali Genij, Furia, Ex altera parte plurimi quidā adducti sunt ex ordine longa fune uincti. Dicebantur autē adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, ac talis hominum turba quiduis in uita patrantium. Seorsum autem diuites ac foeneratores prodibant pallidi, uentricosi, ac podagrici, quorum quisq; trabe uinctus erat, ferri pondere duorū talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspiciamus, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autē noui quidam atq; admirabiles rhetores. PHILO. Quinam ergo hi per Iouem sunt, ac ne isthuc quidem te pigeat dicere. MENIP. Vmbras ne unq; istas nosti, quas opposita soli reddunt corpora? PHILO. Quid nō? MENIP. Hæ nos igitur quum primū functi uita sumus accusant, testantur, atq; redarguunt, quicquid in uita peccauimus, & sanè quædam ex his digne admodum fide uident, utpote nobiscum uersatæ semper, nostrisq; nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiose quemlibet examinans impiorum, relegabat in coetum, poenas ibi sceleribus suis dignas luiturum. In hos præcipue tamen incenditur, quos opes dum uiuerent, ac

BB : dignitates

dignitates inflauerant, quiq; adorari se ferē expectabant, nimirum perituram eorum superbiam fastumq; detestatus, quippe qui non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoq; mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti, omnia diuitias inquā, genus, munia, nudī ac uultu demisso steterunt tanq; somniū quoddam humanam hanc felicitatem recogitantes, adeo ut hæc dum conspicerer nimis q̄ delectatus fuerim. Et si quem eorum forte agnoueram accessi, atq; in aurem silenter admonui, qualis in uita fuerat, quanto perēq; fuerat inflatus, tum quum plurimi mane fores eius obsidentes pulsi interim exdusiq; à famulis illius expectabant egressum. At ipse uix tandē illis exoriens puniceus, aureus, aut uersicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextræ porrigens, permitteret osculandam. Illi uero audientes ista moleste ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. Quippe Dionysium Siciliae tyrannū multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatū, & graui Stoicorū testimonio conuictum, Cyreneus Aristipus interueniens: Nam illum ualde suspiciunt inferi, eiusq; plurimum ibi ualet autoritas, ferre iam Chimærae alligatum absoluit à poena, asserens illum eruditum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedētes, ad supplicij locum peruenimus. Vbi o amice & multa, & miserāda audire simul, ac spectare licuisset.

liquisset. Nam simul & flagrorū sonus auditur, & eiulatus hominū in igne flagrantium, tum rotæ & tormenta, catenæ, Cerberus lacerat, Chimæra dilaniat, crucianturq; pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites, & iam scelerum omnes poenitebat. Et quosdam quidem eorum, dum intuemur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita discesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostróq; subtrahebant aspectui, aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodū abiectéq; faciebant, atq; hi quidem q̄ olim putas onerosi, fastosiq; in uita. At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad poenam. Sed illa quoq; quæ fabulis feruntur aspexi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiúmq; grauiter affectum Tantalum, genitúmq; terra Tytium, Dii boni, quantum. Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in campum uenimus Acherusium, ubi semideos, heroidasq; reperimus, atq; aliam simul mortuorū turbam in gentes, tribusq; dispositam, alios quidem uetulos, quosdam ac marcidos, atq; (ut Homerus ait) euanidos, alios uero iuueniles & integros, & hos potissimum ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verum dignoscere quemlibet haud prodiue fuit, adeo nudatis ossibus omnes erant inuicē simillimi, nisi q; uix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti cōsidebant obscuri atq; igno-

BB 3 biles,

biles, nullumq; seruantes amplius pristinae formae ue-
stigium. Cum igitur multi simul ossej consisterent, inui-
cem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos
oculorum orbis transpicerent, dentesq; nudos osten-
derent, haesitabam certe mecum, quonam signo Ther-
sitem à Nireo illo formoso discernerem, aut mendicum
Irum à Pheacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Aga-
memnone. Quippe quibus iam nihil ueteris perman-
sit indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia,
nullis inscripta titulis, nulliq; unq; dinoscenda. Haec
igitur spectanti mihi, persimilis hominum uita pompae
cupiam longae uidebat, qui praesit ac disponat quaeq;
fortuna, ex his qui pompam agunt diuersos, uariosq;
cuiq; habitus accommodans. Alium siquidem fortuna
delicens regijs ornat insignibus, & tiaram imponens,
& satellites addens, & caput diademate coronans. Alium
serui rursus ornatum induit, hunc formosum effigiat,
hunc deformem atq; deridiculum fingit. Nam omni-
genum, ut opinor, debet esse spectaculum. Quin habi-
tus quorundam plerumq; in media quoq; pompa de-
mutat, neq; perpetuo eodem sinit ordine, cultuq; pro-
gredi, quo prodierant. Sed ornatu commutato Croesum
quidem coegit serui, captiuq; uestes induere. Meandrium
autem olim inter seruos incedentem, Polycratis uicissim
ornat tyrannide. Et aliquantisper quidem eo cultu per-
mittit uti, uerum ubi iam pompae tempus praeterit, ap-
paratum

paratum quisque reſtituens, & cum corpore ſimul exutus
amictu, qualis ante fuit efficitur, nihilo à uicino diſfe-
rens. Quidam tamen ob inſcitiam, quum ſuos fortuna
cultus exigit, ægreferunt atque indignantur, tanquam proprijs
quibusdam bonis priuati, ac non potius alienis, quibus
pauiſſe per utebantur, exuti. Quin in ſcena quoque uidiſſe
te plerumque puto hiſtriones iſtos tragicos, qui (ut fa-
bulæ ratio poſcit) modo Creontes, modo Priami fiunt,
aut Agamemnones. Idemque (ſi fors tulerit) paulo ante
tam grauiſſe Cætopis, aut Erechthei formam imitatus,
paulo poſtea ſeruus, poeta iubente, progreditur. At
quum fabulæ iam finis aſſuerit, quiſque auratas illas
ueſtes exutus, perſonam deponens, & ab altis illis crepi-
dis descendens, pauper atque humilis obambulat, haud
ampli⁹ Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon
Menecæ filius, ſed Polus filius Charidei Sunienſis,
aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic ſe
mortalium res habent, quemadmodum mihi tum ſpe-
ctanti uidebatur. PHILO. Dic mihi Menippe, iſti qui
magnificos, altosque tumulos habent ſuper terram, &
columnas, imagines, titulos, nihilo ne ſunt apud infe-
ros plebeiſ quibuſlibet umbris honoratiores. MENIP.
Nugariſ tu quidē, nam ſi uidiſſes Mauſolum, Cærem
illum dico Pyramide celebrem, ſat ſcio, nunquam ridere
deſiſſes, ita in antrum quoddam abſtruſum deſpectum
abiectus eſt, in reliqua mortuorum turba delireſcens.

Hoc

Hoc tantum cōmodi mihi uidetur ex monumento re-
 ferre, q̃ imposito tanto pondere, labrat magis & pre-
 mitur. Nam cum Aecius o amice locum cuiq̃ metitur,
 dat autē cui plurimū haud amplius pedem necesse est
 eo iacere contentū, seseq̃ ad loci modum cōtrahere. At
 uehementius multo risisses, opinor, si reges hosce no-
 stros, satrapasq̃ uidisses apud eos mendicantes, & aut
 salsamenta uendentes, aut primas ipsas literas, urgente
 inopia profitentes, & quēadmodū cōtumelijs à quouis
 afficiantur, atq̃ in faciem cēdantur, perinde atq̃ uilissi-
 ma mancipia. Itaq̃ Philippum Macedonē cōspicatus,
 cōtinere me certe nō potui. Ostensus est mihi in angu-
 lo quodam detritos calceos mercede refarciens. Quin
 alios præterea multos erat uidere mēdicantes in triuijs,
 Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHILO. Admi-
 randa narras ista de regibus, penēq̃ incredibilia. Socra-
 tes autē quid facit? ac Diogenes, & si quis est sapientū
 alius? MENIP. Socrates profecto etiam ibi obuersat,
 omēsque redarguit. Versant autē cum illo Palamedes,
 Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos
 garrulus. Inflan autē illi etiam nū, atq̃ intumescūt ex-
 hausto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardana-
 palo uicinus Assyrio, Midæq̃ Phrygio, atq̃ alijs item
 pluribus ex istorū sumptuosorū numero, manet, quos
 quū eiulantes audit, uetēris fortunæ magnitudinē re-
 cogitantes, & ridet, & delectatur, ac supinus cubans, ut
 plurimum

plurimū cantat: aspera animis atq; iniucūda uoce illorū
 eiulatus obscurans; adeo, ut id agreferentes nec Dioge-
 nem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL.
 De his iam satis quidem: ceterū quodnam illud decre-
 tum est, quod initio dixeras aduersus diuites esse sand-
 tum? MENIP. Bene admones. Nescio enim quo pacto
 quū hac de re dicere proposuissem, ab instituto sermo-
 ne procul aberrauī. Dum igitur ibi uersabar, magistra-
 tus concionē aduocauerunt: his uidelicet de rebus, quæ
 in cōmune conducerent. Conspiciens ergo multos con-
 currere: me quoq; cum illis simul immiscēs: unus de nu-
 mero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata
 sunt igit & alia multa. Postremo uero de diuitibus ne-
 goium: in quos posteaq; plurima fuissent obiecta, uio-
 lentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tandem ex po-
 pulo, primas quidam, huiusmodi decretum legit. Quo-
 niam, inquit, multa diuites perpetrant in uita rapien-
 tes, ac uim inferentes, inopesq; omni modo despectui
 habentes: Curia, Populocq; uisum est: ut quū functi ui-
 ta fuerint, corpora quidem eorū poenas cum alijs scele-
 ratorum corporibus luan: animæ uero sursum remissæ
 in uitam, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu,
 quinquies acuias decē annorū milia trāsegerint, asini
 semp ex asinis renati, onera ferētes, atq; à pauperibus
 agitati. Dein ut liceat illis è uita excedere. Hāc sententiā
 dixit Caluarius: patre Aridello, patria Manicēsis, tribu-

Strygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, authenticæ fiunt. Quæ igitur in cōcione agebātur, erāt huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia uenerā, Tiresiam adeo: atq; illi re, uti erat, ordine narrata, supplicauit: ut mihi diceret, quodnā optimū uitæ genus putaret. Hic uero subridēs (est autē seniculus quispīa cæcus, pallidus, uoce gracili) o fili, inquit, causam tuæ perplexitatis scio à sapiētibus istis profectā, haudquaquē idē inuicē ipsdē de rebus sentientibus: uerū haud fas est id tibi proloqui: siquidem quod Rhadamanthus interdixit. Nequaquē, inquit, o patercule: sed dic amabo, neq; me contēnas, qui in uita te etiā ipso cæcior oberro. Abducēs ergo me, procul ab alijs auferēs, ad aures mihi indinās: Optima est, inquit, idiotarū, priuatorūq; uita, ac prudentissima. Quāobrem ab hac uanissima sublimiū cōsideratiōe desistēs. Mitte principia semp ac fines inquirere, & uafros hosce syllogismos despuēs, atq; id gen⁹ omīa nugas æstimās, hoc solū in tota uita psequere: ut præsenti⁹ bene cōpositis minime curiosus, nulla re sollicit⁹, q̃ plurimū potes hilaris uitā, ridensq; traducas. Hæc quū dixisset, rursus Asphodelorū in pratū sese corripuit. Ego igitur (nā & nūc uesper erat) age, inquā, o Mithrobarzane quid cunctamur: ac nō hinc rursus abimus in uitā. Ad hæc ille: confide, inquit, o Menippe: breuē quippe, facileq; tibi monstrabo

strabo semitā:& me protinus abducēs in regionē quan-
dam magis priore tenebricosam, manu paul ostendēs
subobscurū, tenuēq;, ac ueluti per rimā influens lumē:
Illud, inquit, Trophoni templū est, atq; illac ad inferos
ē Bœotia descēdit, hac ascēdas, atq; ilico fueris in Græ-
cia. Ego igit hoc sermone gauisus, salutato Mago diffi-
cile admodum per angustas antri fauces subrepens, ne/
scio quo pacto, in Lebadiam pertieni.

NECROMANTIAE SEV MENIPPI LVCIANI

THOMA MORO INTERPRETE, FINIS.

LVCIANI PHILO-

PSEVDOS SIVE INCREDVLVS, THO-

MA MORO INTERPRETE.

Personæ, TYCHIADES ac PHILOCLES.

TYCHIADES.

OTES mihi Philodes dice-
re: quidnā id tandē sit: quod
multos in mentiendi cupidi-
tatē adducit: ut pariter gau-
deāt, quū & ipsi nihil sanī lo-
quūtur, & his q; talia narrāt:
maxime animū intendant.
PHIL. Multa Tychiade sunt
quæ nōnullos mortales men-
tiri cōpellunt, quia in rem uident cōducere. TYC. Nihil

CC 2 ad rem

ad rem hæc (ut aiunt) neq; em̃ de his rogabam, qui quã
 usus postulat, mentiũtur: uenia nimirum hi, imo laude
 pleriq; eorũ digni sunt: quicunq; uel hostes fefellerunt,
 uel ad salutem tali quopiã pharmaco usi sunt in necessi-
 tatibus. Cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit: ut & uitã
 suam, & sociorũ reditum redimeret. Sed de illis uir opti-
 me dico: qui nulla necessitate mendaciũ ipsum ueritati
 longe anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atq; in ea
 sine ulla idonea occasione uersati. Isti ergo scire cupio,
 cuius cõmodi gratia istud agunt. PHIL. An alicubi ta-
 les aliquos iam deprehēdisti, quibus hæc insita sit men-
 tiendi libido? TYC. Et quidem admodũ multi sunt hu-
 iusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in causã sit, quod men-
 tiuntur, nisi dometia? Siquidem rem pessimã, optimi lo-
 co præoptat. TYC. Hoc nihil est. Nam ego tibi multos
 ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili:
 nescio tamen quo pacto captos hoc malo, mendacijsq;
 studiosos: adeo ut ego certe moleste ferã, quod uiri ta-
 les, omnibus cæteris in rebus optimi: gaudent tamen &
 se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id
 quod tibi notius est q̃ mihi, Herodotus, Ctesiasq; Cni-
 dius, atq; his superiores, deniq; Homerus ipse, uiri cele-
 bres, mendacijs etiam scriptis utebantur: ut non solum
 eos fallerent, à quibus tunc audiebãtur: uerum usq; ad
 nos etiã mendaciũ per manus traditum perueniret, in
 pulcherrimis uersibus, metrisq; seruatiũ. Me ergo sæpe
 illorum

mor: uersuū nomine subiit pudor: siquando cæli sectio-
 nem, ac Promethei uincula recensent: gigantumq; rebel-
 lionem: atq; omnē illam de inferis tragediam. Et quo
 pacto ob amorem Iuppiter in taurum & cygnū uersus
 sit: & quemadmodū ex muliere quispiam in auiculam;
 urfamue mutatus sit. Pegafos præterea, Chimærasque
 & Gorgonas, ac Cyclopas: atq; id genus omnia, admo-
 dum absurdas, monstrosasq; fabulas: & quæ mētes affi-
 cere puerorū queant, qui laruam adhuc, lamiarūq; me-
 tuunt. Quamq; poetica, sint fortasse tolerabilia. At ur-
 bes iam, gentesq; totas una uoce ac publicitus mentiri:
 an non hoc ridiculum? Veluti quum Cretenses sepul-
 chrū Iouis ostendere non pudet. Athenienses Erietho-
 nium æditum ē terra ferunt, primosq; illos homines in
 Attica olerum more ex terra emerisse. Hi tamē multo
 uerecūdiore q̃ Thebani: qui ex serpentis dentibus sa-
 tiuos quosdā progerminasse narrant: quod siquis hæc
 quū sint ridicula, uera esse nō credat: sed ea prudēter ex-
 aminās, Chorebi cuiuspiā, aut Margitæ existimet esse:
 siquis aut Triptolemū credat in alatis draconib⁹ p aerē
 uectū esse: aut Pana quendā ex Arcadia in Marathonē
 uenisse auxilio: uel Orithyā à Borea raptā esse: impt⁹
 nimirum hic atq; insanus uideatur eis: quippe qui tam
 manifesta uerāq; non credat, usq; adeo obtinet menda-
 cium. PHIL. At Poetis Tychiade, urbibusq; fuerit for-
 tassis ignoscendum. Nam illi delectationem illam quæ

ex fabula proficiscitur: ut quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscent, quæ potissimum erga auditores opus habent. Athenienses uero, Thebaniq; & siqui sunt alij, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis conciliant: quod si quis fabulas auferat è Græcia, nihil obstitit quo minus earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus sit hospitum, qui uerum uel gratis audire uelit. At siqui nulla tali causa, gaudent tamen mendacio: hi omnino ridiculi merito uideantur. TYC. Recte dicis. Nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenior: ubi multa incredibilia ac fabulosa quum audissem, imo uero medio in sermone, discessi: non ferens narrationem tam supra fidem: sed me uelut furia quædam abegerunt, dum monstrous multa atq; absurda referret. PHIL. Atqui Tychiade, uir gravis Eucrates est, & nemo certe crediderit illum tam promissa barba uirum sexagenarium: & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quencumq; audiret se præsentem mentientem, nedum ut ipse tale quicquid audeat. TYC. At nescis amice qualia referebat. Tum ea quæ constanter asseribat. Præterea quæ sancte in plerisque iurabat, ad motus etiam filijs: adeo ut ego quum eum respicerem, uaria mecum cogitarem: interdum quidem illum insanire, neque animo constare: interdum uero ita cogitabam, fugisse me, quod impostor esset actantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset, adeo absurda narrabat. PHIL. Quænam

nā illa (per lares) sunt Tychiade: Nā cupio cognoscere
 quānam prāstigiaturā sub tam lōga barba occuluerit.
 TYC. Solebam quidem etiā aliās Philodes aliquoties
 eum interuifere, siquādo uidelicet multo ocio abunda-
 rem. Hodie uero quū opus esset mihi conuento Leon-
 thico (Est autem, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero,
 eum se ad Eucratem mane contulisse: ut eum morbi in-
 spiciendi causa uiferet, amborum nomine: nempe ut &
 Leonthicum cōuenirem, & Eucratem uiderem: ignora-
 ueram autē quod ægrotaret, ad eum prouenio. At Le-
 onthicum ibi iam non inuenio. Nam paulo ante ut di-
 cebant exiuerat: alios uero confertos reperio, in quib-
 us erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus
 Stoicus, & Ion: nosti uirum: illum dico, qui ex Platonica
 doctrina magnam sui admirationem expectat: ut
 qui solus mentem uiri deprehenderit, quicquid eius ora-
 cula alijs quoque possit enarrare: uides quos tibi uiros
 nomino, nimirum omni sapientia atque omni uirtu-
 te präditos: utpote ipsum ex quaque secta caput, reue-
 rendos herde omnes, atque aspectu propemodum ter-
 ribiles. Aderat præterea medicus Antigonus: ut usui in
 morbo esset aduocatus opinor. Et melius iam habere
 se uidebatur Eucrates. Ac morbus quidam ex familia-
 ribus erat. Humor enim rursus in pedes ei descende-
 rat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit
 uoce languidule remissa paululum, quum me conspi-
 ceret,

ceret: quanquā interim dum ingrederer, uociferantē eum ac uocem intendentē audieram. Tamē ego admodum curiose cauens ne pedes eius tangerem, ubi me uulgari bus istis uerbis purgaueram, quod eum ægrotare nesci uerim: quod ubi rescissem, curriculo uenerim: adsedi p/pe: & illis quidem sermo iam de morbo erat, & quādā iam ante dixerant, quædam uero etiam tunc narrabāt. Præterea medicamenta quādā quisq; proferebat. Cleodemus igitur: Siquis ergo (inquit) sinistra manu tollēs humo mustelæ dentē, sic interfectæ, ut ante dixi, in leonis pellem illigauerit, nuper excoriati: ac deinde circum crura posuerit, ilico sedatur dolor. Nō in leonis pellem (inquit) Dinomachus, ut ego audiui, sed in ceruæ poti⁹ foemellæ uirgipis adhuc, & nōdum initæ: & res quidem magis est hoc pacto credibilis: uelox em̄ cerua est, maximēq; ualet pedibus. Et leo quidem fortis est: pinguedoq; ei⁹ ac manus dextra: pilicq; qui recti ē barba prominent: magnā uim obtinēt: siquis uti nouerit, cū proprio cuiq; carmine: at pedū curam minime pollicentur. Et ipse quoq;, inquit Cleodemus, olim sic putabam ceruina pelle utendum: propterea quod cerua uelox esset. At nuper uir quidā Libycus peritus profecto in rebus huiusmodi contra me docuit, ceruis ostendens uelociore esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam perseverando capiunt. Laudabant qui aderant, tanquā recte dixisset Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamenti

tamentis quibusdam sedari talia: aut foris admotis appendiculis quum intus malum grassetur: Riserunt hunc sermonem meum: & palam in me magnam damnabant amentiam: qui apertissimas res ignorarem: & quibus nemo qui sapiat, contradicat: quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi uisus est hac rogatione mea. Iamdudum autem neglectui habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte uellet: denunciando uidelicet uino ut abstineret: atque oleribus uelceretur: & uigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim. Quid ais, inquit, Tychiade? incredibile tibi uidetur esse: ut ex rebus huiusmodi parentur quaedam apud morbos remedia? Mihi certe uidetur inquam ego: nisi naribus adeo mucosus sim: ut credam ea quae foris applicantur, nihilque cum his quae morbos excitant, intus communicant: per uerbula tamen, ut dicitis, ac praestigiaturam operari: & quum appenduntur sanitates immittere, id profecto nunquam fieri possit: nec si quis uel in Nemei leonis pelle sedecim mustelas integras insuerit. Ego profecto leonem ipsum ex doloribus saepe claudicantem uidi in uersa suisque pelle. Nimiū idiota es inquit Dinomachus, neque unquam tibi curae fuit: ut disceres quonam modo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibetur conferunt: ac mihi uideris ne notissima quidem ista recepturus: febrium uidelicet istarum profligationes, quae

DD certo

certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentū demul-
siones, ac bubonū sanationes, & cætera: quæcunq; anus
etiam iam faciunt, quod si illa fiunt omnia: quur tandē
non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita
congeris, inquā, Dinomache dauumq;, ut aiunt, dauo
extrudis. Neq; enim constat ea quæ cōmemoras, eiuf-
modi ui fieri. Quamobrem nisi reddita ratiōe persua-
seris primū natura fieri posse: ut febris, tumorq; uerea-
tur, aut nomen aliquod diuinum, aut dictiōē aliquā
barbaricam: ob idq; ex inguine fugiat: aniles adhuc fa-
bulæ sunt quæcunq; retulisti. Tu mihi uideris, inquit
Dinomachus, quū ista dicas, ne deos quidem esse cre-
dere. Si quidem putes fieri nō posse: ut per sacra nomi-
na remedia morbis adferātur. Hoc, inquā ego, uir opti-
me ne dixeris: nihil enim prohibet quo minus, etiam si
maxime dñj sint, ista tamē sint uana. Ego uero & deos
colo & medelas eorum uideo & leuamenta quæ labo-
rantibus conferūt Pharmacis uidelicet, atq; arte medi-
ca restituentes. Itaq; Aesculapius ipse eiuscq; posterī sa-
lutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis:
non leones, aut mustelas circūligantes. Mitte hunc (in-
quit) Ion. At ego uobis mirabile quiddā narrabo. Erā
adhuc adolescentulus: annos natus fermē quatuordec-
cim: quum quidam ad patrem meum uenit nuncians
ei Midam uitis cultorem seruum, etiam alijs in rebus
robustum, atq; industrium, circa plenum iam forum à
uipera

uipera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim
dam ligaret palmites ac uallis circūplicaret: adrepentē
bestiolam maximū ei pedis momordisse digitum. Tū
illam quidem ilico aufugisse, & sese rursus in latebram
condidisse. Illum uero eiulare perditum ē doloribus.
Hæc ergo quum nunciarentur iam Midam ipsum ui-
debamus in lectica domū à conseruis adportari: infla-
tum totū, liuidum ac superficie tabefactū, uix iam spi-
rantē. Pater ergo quū id moleste ferret amicorum quis-
piam, inquit. Ego em̄ uirū quendā Babylonīū ex Cha-
ldæis quos uocant protinus huc adducam: qui sanabit
hominē: & ne diem narrando conterā: uenit Babylonī-
us ac Midā restituit: effugato ex corpore ueneno qua-
dam incantatione, & ad pedem eius appenso uirginis
defunctæ lapillo: quē ē columna exciderat. Atq; istud
quidē hætenus forsan mediocre fuerit. Tū Midas iā
ipse sublato in q̄ allatus erat scabello, discessit in agrū:
tātū potuit incantatio, & colūnaris ille lapis. At idē
iste Babylonius alia præterea diuina plane fecit. Nem-
pe in agrum profectus mane, quum pronunciaffet sa-
cra quædam ex uetusto codice, septem nomina: sulphu-
re ac face lustrato locò in orbē ter obambulanis, serpē-
tes omneis inuitos exciuit: quicūq; intra eā regionē erāt.
Veniebāt ergo tāq; ad incātationē tracti, serpētes mul-
ti, atq; aspides, & uiperæ & ceraſtæ, & iaculi, phryniq;
ac physali: relinquebāt autē unus draco: annosus, pro-

D D 2 repere

repere (ut opinor) ob senectam non ualens: qui nō fuerat audiens dicto. At magus. Non adsunt omnes inquit. Tum unum quendam ex serpentibus eum uidelicet qui natus minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo post uenit etiam ille. At postq̃ iā collecti constitissent Babylonius in eas insibulauit. Atq̃ illi repente admodum omnes ab eius flatu incenssi sunt: nobis interim admirantibus. Tum ego dic mihi inquam Ion. Serpens ille legatus, iuuenem illum dico: utrum manu perduxit draconem qui iam (ut ais) senuerat: an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidē inquit Cleodemus. At ego, qui & ipse quoq̃ olim minus talia credebam q̃ nunc tu, putabam enim nulla ratione fieri posse, ut ea crederem: tamen quum uolantem primum cōspicerem: peregrinum illum barbarum (erat autem ut ferebant ex Hyperboreis) credidisti: ac uictus sum: quum tamen multum diūq̃ repugnasset, nam quid facerem quum eū cernerem in aere uolantem, atq̃ id interdū: ac super aquam ingredientē: atq̃ per medium ignem incedentem: idē lente ac sensim? Tu ne inquam ego ista uidebas: uirum Hyperboreum uolantem: aut super aquas ambulantem: & maxime (inquit ille) carbatuiis indutum: quo calceamenti genere illi potissimū utuntur. Nam minutula ista, quid attinet referre: quaecunq̃ fecit: quo pacto amores immiserit: ac daemones exegerit: mortuosq̃ marcidos in uitam

uitam reuocauerit: atq; Hecaten ipsam palam conspe-
ctibus exhibuerit: lunāq; è caelo detraxerit: Quin ego
uobis referam quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Ale-
xidis filio. Glaucias hic quū patris nuper defuncti sub-
stantiam suscepisset: Chrysidem amabat Demeneti fi-
liam: ac me quidem præceptore in disciplina utebatur:
ac nisi amor ille à studio deduxisset eū, uniuersam Peri-
pateticorum doctrinam perdidisset: ut qui octo & de-
cem, quū esset annorum iam absoluerat analytica: tū
physicam auscultationē in finē usq; percurrerat. Amo-
re tamen uictus, mihi rem omnem significat. Ego uero
quemadmodū par erat, quippe qui præceptor eram,
Hiperboreum illum magum ad eum duco: conductū
quatuor ilico minis in manum datis: oportebat enim
preparari quiddam ad sacrificia: tum sedecim præte-
rea: si Chryside potiretur. Ille uero crescentē obseruans
lunam (Nam tunc ut plurimum huiusmodi sacra pera-
guntur) fossam quum effodisset: in aperto quodam lo-
co donius: sub dio circa mediam noctem, euocauit no-
bis primum quidem Anaxidem Glauciæ patrem: ante
septem menses uita defunctum. Succēbat autem ob
amorem senex, atq; indignabatur. Tandem tamen ei
permisit: ut amaret. Postea uero Hecaten quoq; edu-
xit: adferentem una cerberum: tū lunam detraxit mul-
tiforme quoddam spectaculum, & quod aliàs aliud ap-
parebat. Primum quidem muliebrem formam refere-

DD 3 bat: deinde

bat: deinde in uaccam formosam uertebatur. Postremo uero catula uidebatur. Hyperboreus ille tandem, quū finxisset quēdam è luto Cupidinē, Abi, inquit, atq; huc perducas Chrysidem: ac lutum quidem protinus euolabat: paulo post autē affuit illa pulsans ostiū. Tum ingressa Glauciam complectitur: eum q̄ insanissime deperiens: & cum eo uersata est: quoad gallos canentes audiuius. Tum uero luna subuolabat in cælum, atq; Hecate subijt terram: ceteraq; spectra disparuerunt: & Chrysidem tandem emisimus circa ipsum fermē diluculum. Hæc Tychiades si cōspexisses, haudqua q̄ amplius dubitasses, esse multa in carminib⁹ istis commoda. Bene dicis, inquā: ego credidissem equidem si uidissem ea: nunc uero ignoscendū mihi puto: si qualia uos uidetis, acute perspicere non possum: uerūtamen Chrysidem illam quā dicis noui: mulierem plane meretricem ac facilem: nec uideo sanē cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato magoq; ex Hyperboreis usq; atq; ipsa insup luna. Quippe quā uiginti drachmis ducere in Hyperboreos usq; potuisses. Mirifice em̄ sese offert ad hanc incantationē mulier. Et cōtrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem aris ferriue shoum si audierint fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uero si argentum uspiam sonuerit accurrit ad tinnitū. Præterea ipsum etiam magū admiror: quod cū ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atq; ab eis
solida

Solida talenta suscipere, is tamen ob quatuor minas ad
 modum tantilli lucelli auidus Glauciam amoris cōpo-
 rem fecerit. Ridicūle facis, inquit Ion, qui nihil credis.
 Ego te libenter ergo rogauerim quid de his responde-
 as: qui dæmoniacos liberant erroribus: adeo manifeste
 sp̄ extra illa carminibus eīcientes? Atq; hæc me dicere
 non opus est: uerum omnes nouerunt: Syrus ille ex Pa-
 læstina, qui harum rerum artifex est, q̄ multos morta-
 les suscipiat: qui ad lunam concidant: oculosq; distor-
 queant: sp̄umáq; os oppleant: quos tamen erigit ac sa-
 nos remittit: magna accepta mercede, diris eos malis li-
 berās. Etenim quum iacentibus instet, rogaueritq;, un-
 de sint in corpus ingressi: ægrotus quidem ipse tacet,
 at dæmon uero respondet (aut lingua græca loquens,
 aut barbarica, aut undecunq; fuerit ipse) & quomodo
 & unde intrauit in hominē. Ille uero adiurans eum ac
 ni paruerit minitans etiam, expellit abigitq; dæmonē.
 Quin ego quoq; dæmonē quendam exeuntem uidi ni-
 grum certe & colore fumidum. Non magnum erat,
 inquam, ego talia te Ion cernere: cui ipsæ etiam ap-
 parent Idææ, quas uestre familiæ parens ostendit
 Plato: rem uidelicet spectatu tenuem, atque euani-
 dam: quantum ad nos homines lusciosos. Ita nē
 solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi uidit: ac non
 alij etiam multi inciderunt in dæmones: alij no-
 ctu, alij etiam interdū. Ego profecto non se-
 mel, sed

mel, sed millies iam talia conspexi: ac primum quidem turbabar ad ea: iam uero ob consuetudinem nihil nouū, aut prodigiosum mihi uidere uideor, maximēq; nūc ex quo anulū mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quāpiam sumpto, factū, carmenq; docuit nominibus multis plenum, nisi forte ne mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. Atqui fieri possit inquam: ut Eucrati nō credam Diuonis filio: tūro in primis sapienti ac libere, quæ sibi uidentur domi in priuato suo cum autoritate narrāti. Illud ergo de statua inquit Eucrates: quæ omnibus q; in domo sunt singulis noctibus apparet: tū pueris, tū adolescētibus: tū senibus: hoc inquā nō à me dūtaxat audieris: uerum etiā à nostris omnibus. De qua statua inquam ego. Nō uidisti (inquit) quum ingredereris statuam quandam in atrio collocatam: sanè q; pulchram: opus Demetrii: qui statuas humana specie fingere consueuit. Nonne illam dicis inquā quæ discū iacit: quæ inclinata est ad emissuri gestū reflexa in eam quæ discum fert: altero pede modice inflexo: quæq; se erectura uidetur una cum iactu. Nō inquit: nam unū est ex Myronis operibus ille disci iactator: quem dicis. Sed nec eam quæ est ei proximā: eū loquor cui tenēs caput uinctū est: formosam illā. Nā id Polydetti opus est: uerū eas quæ à dextra sunt egredientibus omitte, inter quas & Tyrannicidæ illi stant: Critiæ Nesiotaē plasmata: tu uero an nō ad aquā illā quæ influit quāpiam uidisti

uidisti uentre prominulo, caluam, seminudatam, uulsi-
quibusdā barbæ pilis, insignibus uenis: uero homini si-
millimā. Pelichus dux Corinthius esse uidetur. Per Io-
uem inquam uidi quandam à dextra Saturni quæ te-
nias coronasq; aridas habebat: pectoréq; folia quædā
inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inaurauī: quum me
sanasset triduo febre pereuntem. Erat ne igitur etiam
medicus, inquam ego, optimus iste Pelichus? Est, neq;
ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo post
inuadet. Noui ego certe quantum ualeat hæc, quam tu
rides statua. An non eiufdem putas esse immittere fe-
bres, in quos uoluerit quandoquidē potis est eijcere?
Propitia, inquā, placatāq; sit hæc statua mihi: quæ tan-
tum ualeat. Quidnam ergo aliud facientem eam uide-
runt omnes qui in domo sunt? Quum primū nox est,
inquit, hæc è base descendēs in qua steterat, in orbē so-
lam domū circuit: omnes occurrunt ei interdum etiam
canenti: nec quisq; est quem unq; læserit: diuertere tan-
tū oportet. Illa uero præterit nihil intuentes infestans:
quū & lauat sæpe: & tota nocte ludit. ut ex ipso aquæ
strepitu licet audire. Vide ergo, inquam ego: ne forte
non Pelichus hæc statua sit: sed Talus potius Creten-
sis, qui apud Minoem fuisse dicitur. Nam & ille æreus
quidam Cretæ custos erat: quod nisi ex ære, nō autem
ex ligno facta esset: nihil eam prohiberet: quum non
opus Demetrii, sed una potius ex Dædali machinis
EE esse uideat.

esse uideatur. E base nanq; (ut as) etiam ista fugit. Vide, inquit, o Tychiade: ne te posthac scommatis huius poeniteat. Noui equidē ego quid illi euenerit: qui obolos surripuit: quos ei quoq; nouilunio suspēdimus. Prorsus atrocita, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illum ultus est o Eucrates? Nam audire cupio: etiam si q̄ maxime Tychiades iste diffisurus est. Multi, inq; ille ad pedes eius oboli iacebant: aliaq; item numismata: quædam argentea ad crus eius affixa cæra: ac laminæ quoq; argenteæ: uota cuiusq; aut merces ob sanationem eius, qui ab eo liberatus esset, quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Lybicus sceleratus, equorū curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitq; digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primū reuersus intellexit sacrilegio se cōpilatū Pelichus: uide quo pacto sese ultus est, atq; furti pdidit Libycū. Totā nocte atriu obambulabat in orbē miser: exire nō ualens, tanq̄ in Labyrinthū incidisset: quoad orta die iā deprehensus est: ea tenens quæ furto abstulerat: ac tū quidem cōprehenſus plagas nō paucas recepit: nec temporis multū superstes malus male perijt, uapulans, ut dicebat, singulis noctibus: adeo ut uibices postridie apparerent in corpore. I nunc & post ista quoq; Tychiades Pelichum ride, ac me tanq̄ coætaneum Minoi iā delirare puta. At o Eucrates, inquam ego, q̄ diu æs erit
 æs opē

res operisq; plastes Demetrius Alopecensis fuerit: qui non deos, sed homines fingere consuevit: Pelichi nuncq; statuā uerebor: quippe qui nec ipsum etiam uiuētē, si mihi minaretur, admodū timuissē. Ad hęc medicus Antiochus. Et mihi o Eucrates, inquit, Hippocrates areus est magnitudine fermē cubitali: qui tunc dū taxat quum lucerna extincta sit, totam in orbē domū ambit: perstrepens ac Pyxides euertens, Pharmacāq; cōmiscens, atq; ostia circūuertens: maximēq; si quādo sacrificia prātermittimus: quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo inquā ego etiā Hippocrates medicus iam: ut sibi sacrificetur: indignaturq; nisi in tēpore iustorum sacrificiorū epulis accipiat: quem nimirū decebat boni cōsulare: si quis ei libauerit, aut mulsum insperferit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates: istud certe etiā testibus pbauero, quod ante ānos quinq; uidi. Erat fermē uindemiā tēpus. Ego uero in agrum circa meridiē uindemiātū dimissis operarijs, in syluam solus abibam: cogitans interim quiddā atq; cōsyderans. At postq; in saltū perueni: canū primo latratus insonuit. Ego uero Mnasona filiū meū, cū æqualibus uenientē: ludere uenariq; (quēadmodū solebar) cōiñciebam. Atres haudquaq; sic se habebat: uerum paulopost facto terrāmotu, sonōq; uelut ē tonitru, mulierem aduenientem uideo terribilem: proceritate fermē semistadiali: habebat autem in sinistra facem:

EE 2 in dextra

in dextrâ uero gladium uiginti circiter cubitorû. Et inferne quidē pedibus erat serpentinis, supne uero Gorgonem referens uultu uidelicet, atq; aspectus horrore: pro coma quidem draconibus, tanq; cæsarie circūcincta: alijs collum amplectentibus, alijs etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiam inter narrandū exhorruui: & simul hæc dicens Eucrates, ostēdit omnibus brachijs suis setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & Cleodemus uehemēter inhiantes auscultabant eum uiri senes, tanq; naribus traherentur: adorantes apud sese tam incredibilem Colossū: mulierem semistadialē: giganteum quoddam Mormolociū. Ego uero considerabam interim: cuiusmodi erant hi qui curijs iuuenibus sapientiæ nomine uersentur: uulgūq; in admiratione habeantur: quum sola nimirū canicie barbāq; ab ipsis differant infantibus. Cæterum etiā illis ipsis facilius ductiles ad credēda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi inquit Eucrates: illi canes deæ, quanta magnitudine erāt? Elephantis, inquit, ille pceriores Indicis, nigri & ipsi hirsutiq; sordido squali dūq; uillo. Ego igit quū uiderē restiti, inuerso ptinus in interiorem digiti partem (quod Arabs mihi dederat) sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatus effecit maximum: & qui immani magnitudine penitus æquaret tartarum. Deinde paulo post abiit in eum desiliens. Ego uero præsentē animo, porrecta

porrecta cervice inclinatus, inspexi appressa arbore qua
 pia: quæ uicina stabat: ne obortis mihi tenebris ac uer
 tigne, in caput præceps inciderem: deinde conspexi ea
 quæ in inferno sunt omnia: pyriphlegethontæ lacû: Cer
 betum, manes, adeo ut quosdam etiam eorum agno
 scerem. Patrem ergo meum manifeste cernebam adhuc
 his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid age
 bant (inquit Ion) o Eucrates animæ: Quid aliud, inquit
 ille, quæ per tribus familiaeque cum amicis cognatisque uer
 santur: in Asphodelo collocati: Contradicant ergo etiam
 nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni eiusque de ani
 ma rationibus. At tu nonne Socratem etiam ipsum Pla
 tonemque uidebas inter manes: Socratem (inquit) uidi:
 neque illum tamen euidenter: nisi quod inde conieci: quo
 niam caluus ac uentricosus erat. Platonem uero non co
 gnoui. Nam apud amicos nimirum uera fateri oportet.
 Simul ergo atque ego omnia conspexi: & hiatus conieci: &
 ex famulis meis quidam querentes me, atque in his Pyr
 rhias hic, superuenere hiatu nondum plene obducto.
 dic Pyrrhia: an non uera narro: Per Iouem inquit Pyrrhi
 as: & latratum audiui per hiatum: & ignis quidem à face mi
 hi suffulgere uidebatur. Tum risi ego profecto: teste la
 tratum ignemque in cumulum addere. Tu Cleodemus: haud
 quæquam noua ista, inquit, neque alijs inuisa uidisti. Nam &
 ipse haud ita pridem quem ægotare tale quiddam conspexi.
 Prospiciebat mihi curabatque Antigonus hic: ac septi

ma dies erat. Febrisq; o qualis: incendio certe uehemē
 tior. Omnes ergo me relinquentes solum, clausis fori-
 bus foris manebāt. Sic enim iusser as Antigone: si quo
 pacto possem obdormiscere. Tūc igitur astitit mihi iu-
 uenis quidam uigilanti: pulcher admodum: ueste circū
 amictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum
 quendam ducit ad inferos: sicuti ilico cognoui: Tanta-
 lum quum uiderem ac Tityum Sisyphūq;. At cætera
 nobis quid cōmemorē? Postq; uero ad tribunal perue-
 ni (Aderat autem & Aeacus, & Charon, Pareēq; atq;
 Erinnēs) quidam uelut rex (Pluto certe mihi uidebat
 assedit singulorū nomina percēfens, qui morituri erāt:
 quos diem iam uitæ præscriptum præterisse cōtigerat.
 Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc
 incanduit: & ad eum qui me ducebat, nondū illi cōple-
 tum est stamen, inquit. Abeat ergo. Tu uero fabrū De-
 mylū adduciam siquidē ultra colū uiuit. Tū ego lætus
 recurrens, ipse quidē iam febre liber eram: denunciabā
 uero omnibus quod Demylus esset moriturus. Mane-
 bat autē nobis in uicinia ægrotans, etiā ipse nō nihil ut
 renunciatū est. Ac paulpost audimus eiulatū eorū qui
 iugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego
 etenim quendā noui post uigesimū diem q; sepultus
 est resurrexisse. Nā hominē & anteq; moreret, & post
 q; resurrexit, ipse curauī. Et quo pacto (inquam ego) in
 diebus uiginti, neq; tabuit corpus, neq; præterea fame
 corruptum

corruptū est: nisi fortassis Epimenide quēpiā tu curasti: Hæc quum diceremus protinus ingrediebantur Eucratis filij è palæstra redeuntēs. Alter quidem iam ex ephebis excesserat: alter uero annos natus erat circiter quindecim. Tum salutaris nobis iuxta patrem adstabant in lecto: ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanq̃ è conspectu filiorum admonitus: sic his frui mihi contingat, inquit, simulq̃ manum eis iniecit: ut apud te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriæ uxorem meā horū matrem nouerunt omnes: quo pacto dilexerim. Nā declarauī his rebus quas in eā fecit: nō modo dū uiueret: uerū etiam postq̃ uita fūcta est. Quippe qui mundū eius uniuersum uesteinq̃ qua dū uiueret oblectabatur, in rogam illius iniecerim. Septima uero post mortem die, ego quidem hic in eundem lectum incumbebam: quemadmodum nunc: luctum eum mihi commitigans: quem de illa conceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum. Ingreditur interim Demenete ea ipsa, atq̃ adsidet iuxta: quemadmodum nunc Eucratis hic: minorem designans filium. Hic uero ilico tremuit admodum pueriliter: ac dudum ad narrationem pallebat. Ego uero (inquit Eucrates) ut conspexi, amplexus eam singultim lachrymabam. Illa uero me uociferari non patiebatur: uerum incusabat me: quod quum ei fuisset in reliquis gratificatus omnibus, è scandalis autem reis alterū

seis alterum non cremaueram: superesse autem id dice-
bat: quod sub arca ceciderat: atq; ob id nos quum non
inueniremus alterum tantum cremaueramus. Nobis
autē adhuc differentibus scelestissimus quidam canicu-
lus qui mihi in delitijs erat, in lecto cubans allatrabat:
ea uero ad lattratum euanuit. At sandalium sub arca re-
pertum est: posteaq; à nobis incensum. An hæc etiam
Tychiades recusabis credere: quum tam sint euidentia
quotidiēq; seruantur? Per Iouem, inquam ego, digni
fuerint: quibus aureo sandalio nates puerorum more
feriantur: si qui ista non credant: atq; usq; adeo impu-
denter uero resistent. Interea Pythagoricus intrabat
Arignotus: comatus ille, ab aspectu uenerabilis. Nosti
illum doctrinæ nomine celebrem: qui cognominatur
sacer. Atq; ego quidem, ut eum conspexi, respirauī: hoc
ipsum quod prouerbio dici solet, aduenisse mihi ratus:
nempe securim quampiam aduersus mendacia: Occlu-
det, inquam, eis ora uir sapiens: adeo monstrosa narrā-
tibus: atq; prorsus iuxta uulgatum illud adagium re-
pente deū immissum esse mihi hunc à fortuna putabā.
Hic uero postq; adsedit: assurgēte ei accedente Cleo-
demo: primum de morbo percontatus est: scēq; audisse
dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quidnam,
inquit, inter uos philosophamini? Nam interim dū in-
grediebar subauscultauī: ac mihi certe uidemini in re
quapiam pulchra conuersari. Quid aliud, inquit Eucra-
tes: q̃ ut

tes, & ut huic adamantino persuadeamus (me demon-
strans) ut dæmones credat aliq̄s esse phantasmataq̄,
ac mortuorū animas super terram obambulare, & sese
quibus libitum fuerit ostendere? Ego igitur erubui,
uultumq̄ deieci reueritus Arignotum. At ille uide (in-
quit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tan-
tum, qui uiolenter interierint, animas errare, ueluti si
quis suffocatus, aut capite trunfcatus, cruciue suffixus
fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo è uita discesi-
serit, eas uero quæ fatali morte naturaliq̄ discesserint,
haud quaq̄ amplius oberrare. Nam si hoc dicat non
usq̄ adeo absurda dixerit. Per Iouem inquit Dinoma-
chus, ne esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni pu-
tat. Quid ais inquit Arignotus? in me torue aspiciens,
nihil horum tibi uidetur fieri? præsertim quum om̄es
(ut ita dicam) uideant? Ignosces inquā ego mihi si non
credo, nam solus omniū non uideo. Quod si uidissem,
profecto & credidissem quemadmodum & uos. Atqui
inquit ille si quando Corinthum ueneris, roga ubi sit
Eubatidæ domus. Atq̄ ubi tibi fuerit indicata, nempe
circa Craneum, in eam ingressus, dic Ianitori Tibio,
uelle te uidere, unde dæmonem Pythagoricus Arigno-
tus quum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabi-
lem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arigno-
te? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu
propter terricula, q̄ si quis inhabitasset, expauefactus
FF ilico

ilico fugiebat exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebat, neq; quisq; erat omnino qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego vero ubi hæc audiui, libellos sumens (Sunt autē Aegyptij mihi de talibus rebus admodum multi) ueni in domum circa primā uigiliam, dehortāre hospite ac firmè detinente, postq; didicerat quo iturus essem, in certū, ut putabat, exitium. At ego sumpta lucerna solus ingredior, atq; in uastissimo atrio collocato lumine, humi sedens tacite legebam. Adest uero dæmon ille, cum quopiam è uulgo se congressurum ratus, ac me quoq; quemadmodum alios perterriturum, squallidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atq; hic quum adstaret, undiq; me adsulū petens tentauit, si qua posset expugnare, ac modo in canem, modo in taurum, modo in leonem uertebatur. At ego correpto in manum q; maxime horrendo carmine, simulq; uocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum in domicilij tenebroso angulum quendam compuli. At quum animaduertissem, ubi se in terram condidit, tum destiti. Mane autem desperantibus uniuersis, ac me quemadmodū alios mortuum sese reperturos putantibus, præter omniū spem progrediens Eubatidem adeo, feliciter illi adnuncians, quod puram sibi ac spectris liberam domum iam liceret incolere. Atq; illum assumens aliosq; multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum

locum duxissem, ubi condentem se daemona conspexeram, iussi ut sumptis ligonibus matulisq; suffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuentum est ferè ad passum defossam cadauer quoddam marcidum, ossibus tantum humana specie cohaerentibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus uero postea turbari prodigijs desit. Hac ubi narrauit Arignotus, uir prodigijs sapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui nō multam mihi imputaret insaniam, qui talia nō credam, narrante praesertim Arignoto. Ego tamē nihil ueritus neq; comam, neq; illam quam de eo habebant opitriōnē, Quid hoc inquā Arignote? Etiā tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in te quod dici solet, evenit, ut thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, si neq; mihi credis narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neq; ipsi Eucrati, dic age quemnam digniorem, cui his de rebus fides habeatur, existimas: qui nobis dicat contraria? Per Iouem inquam ego uirum apprime mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, ut quū se in monumento extrā portas clausisset, ibicq; degeret dies noctesq; scribens atq; componens, iuuenesque eum quidam illudere cupientes ac perterrefacere, nigra ueste in modum cadaueris ornat, ac personis in

capita adfectis circumstantes illum circumstiterent, crebro subsilientes, hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, desistite inquit ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postquam ex corporibus exierint. Hocine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritum? si quidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referam quod mihi ipsi contigit, non quod ab alio acceperim, fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinae gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum uidelicet sonum reddentem ad orientem solem. Illum igitur audiui non hoc uulgari modo, quo audiunt alij, sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam addidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus, quod nisi esset superuacaneum ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigandum uero incidit in nos unà nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersam Aegyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, Magiam interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) praeceptorem meum, uirum sacrum, ratum, lineis indutum, doctum, purèque lingua graeco loquentem.

loquentē, procerum, simum, labijs promissis, cruribusq;
 gracilibus. Illum ipsum inquit ille, Pancratem, ac primū
 quidem quis esset ignorabam. At postq; uidi eum, si
 quādo in portum appulissimus, cum alia multa mira-
 cula facientē, tum crocodilis insidentē agitaſſe, & cum
 feris uersantē, illas uero reuerentes eum, caudisq; adu-
 lantes, agnouī sacrum quēpiam uirum esse, paulatimq;
 comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatē in-
 sinuauī, adeo ut omnia arcana cōmunicaret. Ac tandē
 mihi persuadet ut famulis omnibus in Memphide re-
 lictis, se solus cōsequeretur, neq; enim defuturos nobis
 ministros. Atq; ex eo tempore sic uitam duxim⁹. Quū
 in diuerſorium quodpiam ueniremus, homo accepto
 pistillo, scobinaue aut pessulo, uestibus implicans, quū
 in id carmen quoddā dixisset, effecit ut ambularet, utq;
 alijs omnib⁹ homo uideretur. Illud ergo abiens, & aquā
 hauriebat, & cenā parabat, instruebatq;, atq; in omni-
 bus cōmode subseruiebat ministrabatq; nobis. Dein-
 de postq; iam satis huius ministerij fuit, scobinā rursus
 scobinā, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmē
 reddebat. Hoc ego uehemēter conatus nō reperiēbam
 quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat,
 quantq; in alijs esset facillimus. At quadā die in angulo
 quodam tenebricoso cū illo delitescēs subauscultauī
 propius incantationē illam. Erat autē trisyllaba. Tum
 ille quum pistillo mandasset quæ curandæ erant, abiit

FF 3. in forum.

in forum . At ego postridie ille apud forum occupato, acceptum pistillum quū ornassem , syllabas illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, desiste inquam, neque aquam amplius haurito, sed rursus esto pistillum . At illud mihi haud amplius iam obtēperare uolebat , sed aquam hauriebat continue , quoad hauriendo totam domum nobis impleteret. At ego quum resistere huic rei non ualerem , timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euenit) irasceretur, correpta secure pistillum in duas partes dissecō . At utraq; pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; unius loco duo mihi ministri esse coeperunt . Interea Pancrates superuenit, ac re intellecta, illas quidē in ligna rursus, quemadmodum ante carnē erant, mutauit. At ipse me danculum relicto, nescio quo danculum se subducēs abiit. At possis istud etiam nunc inquit Dinomachus hominem ex pistillo facere ? Per Iouem inquit ille dimidia ex parte scio , nam in priorem formam nuncq; à me restitui potest, postq; semel aquarius esse coeperit. Sed deferenda nobis domus esset aquæ iam impleta . Non desistitis inquam ego huiusmodi monstrosa narrare uiri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne danculum terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleant . Parcere ergo eis oportet, ne talia cōsuescant audire.

audire, quæ eos per totam uitam comitata perturbabunt, atq; ad omnem strepitum meticulosos reddent, posteaq; eos omnigena superstitione impleuerint. Recte admonuisti me inquit Eucrates, quû superstitione dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi uidetur, de oraculis loquor ac uaticinijs, & quæcûq; quidam numine afflati prodamant, quæue ex adytis audiuntur: aut quæ uirgo numeris eloquens futura prædicat: an uidelicet nec talia credis? At ego qd' anulum quendâ sacrû habeo, Pythij Apollinis imaginẽ exprimente sigillo, quodq; hic Apollo mecum loquitur, nõ dico, ne tibi uidear ad gloriam meam res incredibiles narrare. Cæterum quæ apud Amphilochem audiui in Mallo heroe mecû diu differente, Deumq; meis de rebus consulente, tum quæ ipse uidi, uolo uobis narrare. Deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaq; quû ex Aegypto redire domû, audiremq; illud in Mallo uaticiniû apertissimû simul ac uerissimû esse, tamẽ sic oracula dare, ut ad rem respondeat his quæcûq; Prophetæ quispiam in schedulam, inscripta tradiderit, recte me facturum putauit, si dum præternauigare, experirer oraculum, Deumq; de futuris quidpiam consulerẽ. Hæc adhuc Eucrate dicẽte, quû uiderem q; longe res esses processura, q; nõ breuem incepisset de oraculo Tragœdiam, ratus non expedire, uti solus contradicere omnibus, relinquens eum ex Aegypto.

Aegypto adhuc in Mallum nauigantē. Nam & intelligebam molestam illis esse præsentiā meam, utpote qui dissentirem refellere inq; eorū mēdacia. Atqui ego abeo inquam, quāsiturus Leonticū, nam opus habeo cum eo congregari. At uos quandoquidem parum sufficere uobis res humanas putatis, ipsos etiā Deos deniq; in fabularū uobis partē uocate. Atq; hæc simul ac dixi discessi. Illi uero alacres iam libertatē nacti, ut est uerisimile, mutuo sese epulis accipiebant, ac mendacijs ingurgitabant. Talibus o Philodes apud Eucratē auditis, uenio per Iouem inflato uentre, non aliter q̃ hi qui musto poti sunt, opus habens uomitu. Tum libenter alicunde magno emerim pharmacū aliquod, qd' mihi obliuionem induceret eorum, quæ audiui, ne me nonnihil earum rerum lædat inhærens memoria. Nempe monstra, dæmones, atq; Hecates mihi uidere uideor.

PHILO. Quin mihi quoq; o Tychiade tale quiddam hic sermo tuus attulit. Aiunt etenim nō solum in rabiem uerti, atq; aquam formidare, quoscunq; rabidi canes mordeant, uerum etiam si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum quoq; non minus canino ualiturum, atq; eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo uideris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendacijs morsus, mihi quoq; morsum illum communicasse, adeo mihi mentem dæmonibus impleuisti.

TYCHIA. At bono animo simus amice,

amice, quū magnū aduersus huiusmodi res remedium habeamus, ueritatē, rectamq; omnibus in rebus rationē: quo si utamur, nullis huiusmodi uanis, stultisq; mendacijs turbabimur.

LUCIANI PHILOPSEVDVS SEV INCREDVLI,

THOMA MORO INTERPRETE, FINIS.

LUCIANI DECLA

MATIO PRO TYRANNICIDA, THO-

MA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Ascendit qdā in arcē, ut Tyrannū occideret: at ipsum quidē non inuenit: filium autē eius cum peremisset, gladiū reliquit in corpore. Tyrannus ingressus, ac filiū iam cōspicatus mortuū, eodē gladio se trāssixit: is qui ascenderat, ac Tyranni filium interemerat, tanq̃ Tyrānicida præmiū petit.

DECLAMATIO.

VVM duos Tyrannos iudices uīno die peremerim: alterum quidē iam ætate defectum, alterū uero florentē, eōq; ad scelerū successionē idoneum: adsum tamē unicū ob utrūq; præmiū petitur: idēq; quū solus omniū qui unq̃ fuisse Tyrannici-

GG dar: sce

da: sceleratos duos, uno ictu sustulerim atq; mactauerim: filium quidē gladio, patrem uero nimio illo quo in filiū ferebatur affectu. Tyrannus igitur ob ea quæ gessit, satis nobis supplicij dedit: quippe qui & uiuens filiū spectauit occisum: & tandē (qd' maxime præter omnē spem fuit) ipse sui coactus est Tyrannicida fieri. Filius igitur à me peremptus est: inseruiuit aut mihi, etiā mortuus, ad aliam mortē: nam qui uiuens iniurias unā cum patre fecit, mortuus patrē ut potuit interfecit. Qui Tyrannidē ergo sustuli, ego sum: ensisq; qui peregit omnia meus est: ordinem tantū immutauī cædiū, ac perimendi sceleratos, nouaui modū: illum qui fortior erat, & qui ulcisci poterat, amolitus ipse: senem uero soli relinquēs gladio. Ego igitur ob ista etiā amplius aliquid à uobis expectabam, sperabamq; me præmia pro peremptorū numero suscepturū: ut qui uos non præsentibus tantū malis eripuerim, sed futurorū quoq; metu liberauerim, ac certam uobis libertatē præstiterim, nullo hærede scelerū relicto. At interim tot rebus à me prædare æditis, in periculum uenione à uobis nullo præmio donatus abeam, solusq; mercede frauder, quam leges à me seruare statuerunt. Hic itaq; meus aduersarius, nullo Reip. studio, sicut ait, istud agere uidetur: sed eorū cæde commotus, ut in eū qui mortis eijs causa fuit ulciscatur. Sed uos iudices auscultate paulisper: dum Tyrannidis mala (quantū ipsi probe sciatis) expono. Nā & hoc pacto
melius

melius beneficij mei magnitudinē cognoueritis: & ma-
 gis idem gaudebitis, reputantes quibus estis malis libe-
 rati. Neq; enim, quēadmodum alijs pleriq; iam saepe
 accidit, ita nos quoq; simplicem Tyrānidem & unicam
 seruitutem sustinuimus: neq; unius domini libidinem
 pertulimus, sed soli omnium quos unq; similis preffit
 infelicitas, duos unius loco Tyrannos habuimus, & in
 duplices miseri iniurias distracti sumus. At modera-
 tior admodum senex erat, & in ira mitior, & ad suppli-
 cia segnior, & ad libidines tardior: utpote ætate iam
 impetus eius uehementiam cohibente, & uoluptatum
 appetitiones refrenante. Et ad causas quidem facino-
 rum inuitus à filio dicebatur impelli, quum ipse non
 admodum Tyrannicus esset, nisi quod illi parebat:
 nam in filium (ut iam ostendit) propensus supra mo-
 dum fuit. Omnia illi filius erat, illi obtemperabat: &
 iniuste fecit, quicquid ille iubebat: & puniebat, quos
 ille uolebat: in omnibus illi morem gerebat, ac de-
 nique sub illius Tyrannide uiuebat, & ultroneus filij
 cupiditatum satelles erat. At iuuenis uero honore
 ætatis gratia patri cessit, & solo imperij nomine ab-
 stinuit: cæterum re ipsa Tyrannidis caput ipse fuit.
 Firmitas quoque, ac tutamentum principatus ab illo
 pendebat: quoniam & quod ex iniurijs prouenit, so-
 lus ipse fruebatur. Ille erat qui satellites ducebat, qui
 custodias regebat, qui subditos feriebat, qui insidia-

tores terrebat. Ille erat qui ephēbos rapuit, qui nuptias temerauit, cui uirgines adductæ sunt: & si quæ cædes erāt, si qua exilia, pecuniarū expilationes, tormēta, cōtūmelia: hæc omīa iuuenis fiebāt audacia. Nā senex ipse obsequebatur, & comes in malis erat, & tantum filij scelera comprobabat. Et res quidem nobis intolerabilis facta est: nam quū animi libidines ab imperio sumunt licentiam, nullum iniuriarū finem faciunt. At illud tamē nos urebat maxime: diuturnā, imo aternam potius futuram hanc seruitutē sciebamus, & tradendam per successiōem Remp. populūq; aliū post aliū domino ac scelerato hæreditatem cessuram. Alijs profecto nō par uam spem hæc res facit, quod perpendere possunt, ac secū dicere: Auiam cohibebitur, at iam moriet, ac paulo post erimus liberi. De illis uero nihil tale sperabatur. Sed iam nūc paratum imperij cernebamus hæredem. Quāobrem nec suscipere negociū audebat fortium quisq;, qui tamen eadem mecum cupiebant. Sed desperabatur omnino libertas, & inexpugnabilis uidebatur Tyrānis, cum necesse esset tam multos aggredi. At me nihil ista deterruerunt. Neq; perpēsa negocij difficultate detractaui. Neq; periculum expaui. Solus quidē, solus aduersus tam fortem ac multiplicem Tyrannidem: imo uero non solus, sed cum gladio auxiliari cōscendis consorte etiā tyrannicidj, mortem præ oculis habens: sed propriā tamē cædem cōmuni libertate cōpensans.

Cum

Cum in primā ergo custodiam incidissem, ac satellites
 haud facile amouissem, obuiū quemq; perimēs, & quic-
 quid obsisteret conficiens, in ipsum negocij caput fere-
 bar, in ipsum unicū Tyrannidis robur, in ipsam nostra-
 rum calamitatū materiam: & in summa arcis custodia
 sistens, quū illum cōspexissem sese generose defenden-
 tem, atq; resistentem: uulneribus multis tamē interfeci:
 aciam quidem sublata Tyrannus erat, facinus confectū
 erat, atq; exinde protinus omnes liberi. Senex relictus
 est ille solus, inermis, custodibus exutus, magno illo sa-
 tellite suo adempto destitutus, nec amplius ulla gene-
 rosa manu dignus. Ibi ego mecum iudices talia cogita-
 bam. Totum negociū meū bene se habet. Omnia per-
 acta sunt, omnia strēnue perfecta sunt. Quonam ergo
 iste qui superest plectetur modo? Me siquidem ac de-
 xtera mea indignus est: præcipue uero facinore tā splen-
 dido ac iuuenili & generoso confecto. Cuius gloriā ad-
 dita hac tam inerte cade minuerem. Dignū autē qua-
 rere carnificem quēpiam oportet: uerum post erumnā
 tum, ne & hanc lucrifaciat, uideat: puniatur, appositum
 tantū ensē habeat, huic ergo reliqua committo. Hæc
 ubi statuissem, illinc amolior. Ille uero sicut ego ante di-
 uinaueram fecit, ac Tyrannū interfecit, fabulæq; meæ
 supremū actum addidit. Adsum ergo popularē uobis
 gubernationē adferens, & omnibus securitatem denū-
 cians, ac libertatem feliciter annuncians. Nunc igitur fa-

Etis meis fruimini. Sceleratis enim (uti uidetis) arx ubi
 cat: imperat autem nemo, sed & honores tribuere licet,
 & iudicare. & ex legibus contradicere: atque hæc uo-
 bis ex me, atque hoc facinore meo profecta sunt: atque
 ex illa una cæde, post quam pater haud amplius uiue-
 re potuit. Dignum igitur ob ista censeo, debitum à uo-
 bis mihi præmiū dari: non quod studiosus luci sim,
 aut qui parua magnipendā: neque quod ob mercedem
 de patria bene mereri in animum induxerim: sed
 quod mea officia cupiam uestro præmio esse compro-
 bata, ne despectus sit, nèue inglorius fiat meus cona-
 tus, tanquā à uobis mancus & præmio iudicetur in-
 dignus. At iste contradicit, & me præter æquum ait fa-
 cere, qui honorari uelim, ac præmiū referre. Non enim
 esse me Tyrannicidam, neq; factum à me quicq; secun-
 dum legem esse: sed facto meo quiddam ad præmium
 petendum deesse. Rogo igitur eum: quid reliquū à me
 desyderas? non uolui? non ascendi? non peremi? non li-
 beraui? non imperat quisq;? non iubet quisq;? non do-
 minus minatur quisq;? non me maleficorum effugit
 quisq;? nō dixeris. Sed omnia pacis plena, & leges omnes
 redditæ, & manifesta libertas, & popularis gubernatio
 firma, & coniugia inuiolata, & pueri extra periculū, &
 uirgines tutæ, & festas agens ferias ob communem fe-
 licitatem ciuitas. Quis est igitur horum omniū causa?
 quis illa sustulit? ista præbuit? Etenim si me quisq; est
 hoc

hoc honore dignior, illi hac mercede cedo, ac præmio istoc abstineo. Sin uero solus ego cuncta peregi, audēs, periditans, adoriehs, interimens, puniens: alterū in altero ulciscēs: quid mea calumniaris officia? quid ingrātū erga me populum facis? At ipsum non occidisti Tyrannum: lex autē Tyrannicidæ pramiū statuit. Interest ergo quicq̃, dic mihi, an ipsum perimas, an mortis ei causam præbeas? Ego certe nihil puto: nempe hoc solum legiflator spectauit, libertatem & popularem statum, ac foeleratorum amolitionem: istud honorauit, istud gratia dignū censuit: quod factum à me nō esse nō queas dicere. Si enim illum occidi: quo occiso iste non potuit uiuere, ipse nimirū mactaui. Cædes mea manus illius erat. Ne nimīū ergo curiose de mortis modo disputes, neq̃ examines quomodo interiit. Sed an amplius non sit an per me est, quod amplius ille non est. Quādoquidem hoc quoq̃ mihi uidetur excussurus & sycophantā in bene merentes acturus: si quis non ense, sed lapide, lignoue, aut alio quopiam modo peremisset. Quid uero si Tyrannū fame obsessum, ad mortis necessitatem adigissem? etiā ne tum requireres meamet manu pactā cedere? alioqui deesse adhuc aliqd mihi ad legē implendam diceres: atq̃ id grauiore supplicio interfecto malefico? Vnum solum examina, istud interroga, in hoc curiosus inquire, quis facinorosorum superest? quis iniuriæ metus imminet? quæ uestigia calamitatum? sin uero

fin uero purgata sunt ac pacata omnia: sycophanta est,
 modum rerum calumniantē, uelle prāmio ipsis factis
 debito fraudare. Ego siquidē hoc quoq; in legibus de/
 claratum memini (nisi forsan ob longam seruitutē sine
 qua in illis dicuntur oblitus) causas mortis duas esse: siue
 quis ipse occiderit: seu si quis ipse quidem nō occiderit,
 neq; manu rem gesserit, coegit tamen, atq; occasionem
 necis dedit: æqualiter hunc etiā lex plectendum censet,
 atq; admodum quidem iuste: nam præbitam interitus
 causam nihilo iudicauit ipso facto minorem, ac reliqua
 iam de modo necis quæstio superuacua est. Illū ergo
 qui sic occiderit, puniendū tanq; homicidam æquū cen/
 seas, absoluiq; nullo pacto uelis: qui uero eodem quo
 ille modo, ciuitati benefecerit, indignū bene meritis præ/
 mio duces? Neq; enim istud possis dicere, me uidelicet
 id fecisse tantum: bonū autē exitum quendam temere
 nōn, me id destinante cōsecutum. Quid ergo pertimui/
 issem amplius, eo qui fortior erat interempto? Quid in
 uulnere gladiū reliquisssem, nisi id ipsum omnino quod
 erat futurum, prædiuinasssem? Nisi hoc fortasse dixeris:
 quod qui peremptus est, Tyrannus non erat, neq; hoc
 nomen obtinebat, neq; multa uos ob id libenter si ne/
 taretur, præmia dedissetis: sed hoc nunq; dices? Ergo in/
 terempto Tyranno, illi qui causam præbuit, nō reddes
 præmiū? o curiositatē, quomodo necatus est curas, cū
 libertate fruaris: aut ab eo qui democratiā restituit, am/
 plius

plus aliquid postulas. Atqui lex (ut dicis) ipsum re-
rum caput examinat, media autem omnia ualere sinit,
neq; ultra curiosius inquirat. Quid enim, qui in exilium
tyrannum compulisset, non honorem iam tyrannicidæ
tulisset? Imo ac ualde quidem iuste. Nam & ille libera-
tem pro seruitute præstitit. At quod à me factum est
non exilium, nec redintegranda rebellionis metus, sed
omnino perfecta sublatio est, & generis illius uniuersi
internicio ac totius mali radicitus excisio. Ac nunc per
Deos omnia mihi ab initio in finem usq; (si uideatur)
excutite, an prætermissum quicq; ad implendam legē
fuerit, & an quicq; mihi defuit, qd' adesse Tyrannicidæ
debuat. Ante omnia igitur animum adesse generosum
debet, atq; reipub. studiosum, paraturq; pericula pro
communi commodo subire, ac propria morte multorū
salutem redimere. Ergo ad id mihi quicq; defuit. An
animo fractus sum? An pericula prospiciens, per quæ
mihi uadendum erat detractaui? Non id dixeris. Ma-
ne ergo in hoc solo, ac me finge ex eo solo q; uolui, atq;
isto consilio fui, etiam si nihil inde boni prouenisset, ta-
men ob mentem ipsam assurgentem præmium tanq;
bene merentē petere, quum tamen ego non potuerim,
sed alius me secutus tyrannum occiderit, absolum (dic
mihi) aut absurdum esset, tribuere, maximēq; si dice-
rem. O uiri, uolui, capiui, aggressus sum, atq; animi mei
signa dedi. Solus honore dignus sum. Quid tum? re-
FH sponsurus

sponsurus esses? Nunc uero non id dico, sed & ascendi, & periclitatus sum, atq; innumerabilia priusq; adolescentem peremeram feci. Neq; enim rem usq; adeo facilem esse suspicemini, custodiam superare, ac satellites opprimere, unumq; tot uiros auertere. Sed ferme maximum in tyrannicidio, atq; ipsum rei caput istud est. Nam ipse quidem Tyrannus, non magnum opus est; neq; magno negotio conficiendum, neq; expugnatur difficile, sed ea potius quæ muniunt ac tuentur tyrannidem, quæ qui uicerit, is omnia peregerit. Nam reliquū quidem parum est. Siquidem istud ad Tyrannū usq; penetrare, nequaquā licuisset mihi, nisi custodum qui eos cingunt ac satellitum omnium uictori, ac nisi eos omnes prius deuicissem. Nihil amplius adijcio. Sed hīs rursus immoror. Custodias superaui, satellites inquam, Tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Ob hæc ne honore tibi dignus uideor? An adhuc à me cædem postulas? Atqui si cædem etiam quæris, nec istud quidem deest. Neq; enim incruentus sum, sed perpetravi magnam ac nobilem necem iuuenis florētis atq; omnibus metuendi, per quem etiam ille tutus ab insidijs erat, quo solo confidebat, qui multorum loco satellitum suffecit. Quid tum ergo, num præmio dignus sum? num tantarum rerum hoc ore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, si ministrum quempiam Tyranni peremissem? quid si seruum honoratiorem? an
non

non magnum etiam hoc tibi uideretur, ascendere, atq;
in media arce, in medijs armis, aliquem ex amicis Ty-
ranni conficere? Nunc autem etiam illum qui perem-
ptus est confydera, filius erat Tyranni, imo Tyrannus
grauior, ac dominus inclementior, ac tortor crudelior,
extortor uiolentior. Tum, quod maximum fuit, hæres
omnium atq; successor. Postremo qui in longum po-
terat nostras calamitates extendere. Vis ne hoc me so-
lum fecisse, Tyrannum autem ipsum adhuc ereptum
fuga uiuere? Munus ob ista peto, quid dicitis? non da-
bitis? Non illum quoq; suspexistis? non dominus,
non grauis? non intolerandus erat? Nunc uero etiam
caput ipsum intelligite. Quod enim iste à me flagitat,
id èpoptime fieri potuit, peregi, ac Tyrannum alterius
nece necaui, non uulgariter, neque uno ictu, quod illi
post tot scelera maxime fuit optandum. Sed dolore
multo prius exagitans, & in oculis ostendens misere
prostrata, quæ illi fuerant charissima, filium quan-
quam malum, tamen ætate florentem, ac patri simi-
lem, sanguine ac tabo plenum. Hæc sunt patrum uul-
nera, hi legitimorum Tyrannicidarum gladij. Hæc
Tyrannis crudelibus digna mors. Hoc supplicium
sceleribus tantis debitum. Nam ilico mori, ilico ne-
scire, nullum tale spectaculum cernere, nihil habet
Tyrannica poena dignum. Non enim ignorabam
(te appello) non inquam ignorabam, imo nec alius

HH 2 quisq;

quiscq̃, quantũ ille erga filiũ gerēbat affectũ, & q̃ post
illum uiuere, ne paululum quidē dignaret̃. Atq̃ om̃es
fortasse patres sunt in filios eiusmodi. At hic certe ali-
quid supra ceteros habebat, idēq̃ merito, quippe qui
illum solum uidebat ducem, seruatoremq̃ tyrannidis,
solumq̃ pericula patris præoccupantē, ac firmitatē im-
perio præstantē. Vnde etiam quanq̃ nō ob amorē, at
ob desperationē saltē Itatim illum sciebam moriturũ,
quum cogitaret, inutilem sibi uitam futurā, securitate,
quā illi filius præbebat ablata. Omnibus igitur illum
simul circūsepsi, natura, dolore, desperatione, terrore, ac
tēporũ etiā futurorũ metu. His in illum cōmilitonibus
usus sum, & ad ultimũ illud cōsiliũ coegi. Interijt nobis
orbis, afflictus, dolens, lachrymans, luctum lugens, bre-
uem quidē, sed qui patri sufficiat, & qd̃ grauissimũ est,
ipse à seipso, quod mortis genus omniũ est miserrimũ,
multoq̃ acerbius, q̃ si inferat̃ ab alio. Vbi mihi gladi⁹
est? num quis illum agnoscat alius? num cuiusq̃ alteri⁹
telum est? Quis illum in arcē duxit? ante tyrannũ quis
usus est? quis illum tyranno misit? O ensis mecũ cōmu-
nicans, rerũ à me bene gestarũ successor, post tot discri-
mina, post tot mortes despicimur, & indigni præmio
uidemur. Si enim ob istud solum hunc à uobis honorē
peterē, si dicerē: O uiri tyranno mortē cupienti, ac tum
inermi forte deprehenso, meus istē subseruiuit gladius,
atq̃ operā suam ad cōsequendam libertatē cōmodauit;
omnibus,

omnibus, honore ac premio indignū putassetis: domi-
nium tam popularis rei nō retaliassetis: nō inter bene-
factores inscripsissetis: nō inter sacra gladiū ipsum re-
posuissetis: nō secundū Deum illum coluissetis: Nunc
mecū cogitate, qualia tyrannū ipsum ante mortē & fe-
cisse, & dixisse sit uerisimile, quū filiū perimerē, ac uul-
neribus multis in parte corporis cōspicua perfoderem,
quo uidelicet genitor ureret, atq; aspectu primo stupe-
fceret, miserabiliter exclamauit atq; indamauit patrē,
non ut auxiliator esset, aut cōmilito, quippe qui iam se-
nex erat atq; inualidus, sed domesticorū malorum spe-
ctator. Ego illinc digredior, totius quidē Tragœdiæ au-
tor. Reliqui uero histrioni cadauer, & scenā, & ensē,
ac cetera quæ fabulæ supererant. At ille quū adesset, ac
uideret filium quē habebat unicū, uix respirantē, lacerū
ac morte plenum, uulnera quoq; illa densa ac multa &
letalia gerentem, sic exclamauit. O nate, sublati sumus,
interempti sumus, tyranni cæsi sumus, ubi iste interfe-
ctor est: ad quid mihi parcit: cui me reseruat malo per-
te iam fili prēmortuū: nisi me forte utpote senem con-
temnit, & lente me perimere decreuit, ac mortem mihi
producat, ut necem mihi faciat longiorē. Et simul ista
dicens, ensē quærebat, ipse autem erat inermis, ut qui
omnē in filio spem reposuerat. At ne is quidem defuit,
iamdudum enim à me ante pręparatus erat, atq; ad fa-
cinus futurum relictus. Ergo ex corpore euellens, & ex

HH ; uulnere

uulnere gladiū eximens, iam dudum me occidisti, permisti, nunc uero mihi finem facito: O ensis, inquit, patri lugenti consolator ueni, atq; infelicem senis manum adiuua, iugula Tyrannū, perime, ac luctu solue. Utinā in te prior incidissem, utinam ordinē cædis incepissem, cecidissem quidem, at ut Tyrannus tantū, at ultorē sperans, nunc uero ut orbus, nunc uero ut etiam carnificis egens. Et hæc simul dicens, uulnus intulit tremulus, impotens, cupiens quidem, inualidus tamen ad facinoris ministerium. Quot sunt ista supplicia? quot uulnera? quot mortes? quot tyrannicidia? quot præmia? Et tandem uidistis omnes iacentē iuuenē, opus neq; parū, neq; facile, senem uero illi circumfusus, cruorē utriusq; inhaerentē, atq; illam libertatis & uictoriæ parentē libitinam, & nostri ejus operam. Ensem uero ipsum inter utrunq; monstratū, declarantē q̄ non indignus dominū sit, testantēq; q̄ mihi sit fideliter obsequutus. Hoc si ergo fecissem, obscurius fuisset, nunc uero redditur ipsa nouitate splendidius. Qui tyrannidem ergo omnem sustuli, ego sum: opus autem in multos distributū est, quemadmodum in fabula. Atq; egi primas quidem partes ego, secundas uero filius, tertias Tyrannus ipse, ensis autem subseruiuit omnibus.

LVCIANI TYRANNICIDAE THOMAS
MORO INTERPRETE, FINIS.

DECLAMATIO

THOMAE MORI, LVCIANICAE
RESPONDENS.

ON putauerā Iudices ei, qui
(id quod ego nunc facio) pu-
blicam causam suscepisset
agendam, opus fore, ut cur
id facere instituerit, rationē
reddat. Neq; em̄ ullum fo-
re periculum, ne id malitia
potius aggressus, q̄ pietate
uideatur, quum hoc certissi-

mm prabeat magnæ integritatis argumentum, quod
aliorum omnium cōmodis elegerit suo priuato labore
consulere. Quod quanq; omnes istiusmodi causarum
patronos merito posse existimem ab omni calumniæ
suspitione defendere, me tamen omnium meritissime,
qui ut omnibus prosim, non solum hunc mihi labo-
rem desumpsi, sed inimicitias etiam cum eo uiro con-
traxi, qui se Tyrannos quoq; iactat occidisse. Sed quo-
niam nihil tam recte cœptum esse uideo, quod non
improbotum uellicet ac deprauet iniquitas, & quos-
dam iam nunc mussitantes audio, qui istius oratione
persuasi, hoc meum officium in peiorem partem ra-
piunt, statui Iudices uobis huius actionis meæ causas
exponere.

exponere, ne quis industriæ meæ malignus interpres,
eam dolori, odio, uel inuidiæ conetur ascribere. Ac pri-
mum, quid est cur Tyranni mortē dolere puter? nam
id iste mihi nuper obiecit, probationē uero nullam attu-
lit dixisse tantū cōtentus, & credi sibi sine argumēto, si-
ne teste postulat. Imo, inquit, nisi dolores, nisi Tyranni
mortē ulcisci cuperes, mecū nō cōtenderes. Ergo eo solo
lugere me Tyranni mortē probas, q̃ tibi ob eius necē,
præmiū iniuste petenti, ego me iuste opposui? Vis ui-
dere q̃ nihil dicis? Si te tyrannū occidisse probes, ego
tecū litigare nec si uelim possem, nec si possem uelim.
Nunc uero quid aliud cōtra te dicturus sum, q̃ q̃ illū
non occidisti? Si tu interfecisses nihil quærerem, imo lau-
darem, admirārer, ac præmiū primus decernerē, nunc
uero ideo tibi cōtradico, ideo tibi honorē denego, ideo
aduerfor, ideo queror, quia Tyrannum non occidisti.
Num igit̃ occisum protinus dolere uideor? Ostendisse
potius iudices debuit me Tyranno fuisse uel sanguine
cōiunctum, uel affinitate propinquū, uel beneficijs de-
uinctum, uel scelerū cōmunionē scēderatū. At istorum
quicq̃ ne fingere quidē potuit. Ergo si neq̃ cognatus
sui, neq̃ affinis fui, si mea opera nuncq̃ in cuiusq̃ iniu-
riam usus est, si me ab illo beneficij nihil in me collatum
est, si me acerba seruitute cum cæteris simul oppressit, si
me illius interitus libertati uobiscū unā restituit, quid
causæ est ut illius mortem meæ salutis ac libertatis au-
spicium

spidum doleam? At odij certe tantundem causa est.
 Nam quid egit: quod odium in illū prouocaret meū?
 Primo Tyranni filium interfecit. Postea uero Tyran-
 no sibi manus inferente iste praeмиū tāq̃ Tyrannicidæ
 petiit. Quorum alterum puta, quod iuuenem peremit:
 q̃p̃ idipsum parum consulte, parumq̃ ex cōmuni cō-
 modo fecerat, nisi dī nobis fuissent propitij: fecit ille ta-
 men animo (quantū ego certe suspicor) non male. Alte-
 rum uero: nempe quod praeмиum postulat: quum non
 meruerit: ut nunc sunt hominum ingenia, non miror:
 & ignosco certē: modo possit auferre. Neutrum istorū
 odium in illum meum cōcitāt. Extra hæc nihil unq̃ fe-
 cit: quod ad me ullo modo p̃tineat. Ergo tam iniquus
 sim, ut hominem uix tandem satis, aut de facie, aut sa-
 ma notū, q̃ me nec re offenderat, nec uerbo læserat, gra-
 tis odio persequerer? Restat inuidiæ diluēda suspiciō:
 quæ talis est, ut nullo malo carere uelim libentius. Nā
 quum omnia uitia sint suapte natura perniciofa: nullū
 tamen est liuore pestilentius: quodq̃ pectus, cui semel
 infederit grauioribus tormentis exagitet. Nempe alte-
 rius fortunam: suū infortunium ducere, secundis alio-
 rum rebus æstuarē, alienis laudibus uri, aliena felicitā-
 te torqueri, an nō summa miseria, non extrema demē-
 tia est? Itaq̃ si à quoquā alio uitio iudices absum, ab
 hoc certe longissimē absum. Cuius unq̃ fortunas im-
 petij? Cuius res bene gestas eleuaui? Cuius laudi-
 bus unq̃

bus unq̃ detraxi? Cuius famā labe resperſi? Certe ab
huius uitę ſuſpitione ſi me mediocriſ iſta fortuna mea
non aſſerit, quæ nō tam inopſ eſt, ut aliorū opibus ac
præmijs inuideā: ſi me anteaſta uita non uindictat: quæ
non uſq̃ adeo eſt rerū bene geſtarū indiga: ut aliena
debeam laude tabeſcere. At ipſa me herde cauſa pror-
ſus abſoluit: quæ talis eſt, ut potius omniū ueniā, q̃ cu-
iuſq̃ mereatur inuideam. Quaſo Iudices: quod tandē
odij ſignū, quod inuidiæ documētū, præ me fero? Nō
prouoco, non irasco, nō accuſo: urbē tantū in ius uoca-
tam ab illo defendo. Sed, cur ſedētibus ergo cæteris ac
tacentibus uniuerſis, atq̃ in his multis & dariffimis ui-
ris, & autoritate præſtantibus, & multo ad dicendū in-
ſtructionioribus, ego potiffimū ſurgo & petenti præmia
contradico? Illi ipſi proſecto quin merū ſentiant non
dubito: & quin ex his pleriq̃ ſint: qui hoc ipſum officiū
niſi ego iam ſuſcepiffem libenter fuerint obituri. Neq̃
tamen ideo culpandus ſum, quod me p̃ patria primus
obtulerim. Quicquid eſt, alieni ſilentij cauſas non de-
beo. Me certe ad dicendum cū reipu. cauſa, tum deorū
immortaliū reſpectus incitabat. Nempe quū uiderem:
ſatis tenues ararij noſtri, puentus: & præſentē pecuniā
nimis exiguā: tū inſtare multas neceſſarij ſumptus oc-
caſiones: nō ferebā uti ciuitas hoc inſup. non neceſſario
ſumptu mulctaret. Tyrannicidij præmiū quātū ſit, nō
ignoratis: ac merito quidē. Quod em̃ preciū ſatis gran-
de ſit.

de sit: quo agri, foci, fortuna, liberi, coniuges, salus, ac libertas omnium, postremo ipsæ deorum aræ, atq; tēpla reddunt? Quod quo maius atq; urbi onerosius est: eo magis à nobis perspicendum est, ne temere colloce. Satis Iudices, satis impensæ ac sumptus imminet, satis effundendū est: ut ærariū nostrū, tam profunde, non iste etiā cui nihil debemus, exhauriat. Præterea quum hoc Tyrannicidiū sola deorum clemētia puenerit: qui toties indamati calamitatū tandē nostrarū miserti, crudelissimi nos iugo Tyrāni soluere, ac libertati reddere uoluerunt: nō ferendū putauit: ut ciuitas honorē gratiāq; dijs merentibus ablatā homini, nō merēti tribueret. Totū autē hoc negocij fortunæ deorumq; benignitati debet: huic nihil gratia: apertissimis argumētis docebo: quod dum facio, quæso Iudices diligēter attendite. Tria sunt quorū iste quodlibet sufficere sibi ad hūc honorē cōsequēdū putat: uel qd' Tyrāni peremit filiū, uel qd' Tyrānū tētauit occidere, uel qd' pater filij nece cōmotus ense quē iste reliquerat mortē sibi cōsciuit. Ergo illius adolescentis cædes Tyrannicidiū uidet? Quid nī? nempe & ille (inquit) Tyrannus erat. Quis id credat Iudices: urbē unā duobus suffecisse Tyrannis? duos Tyrānos inuicē cōcordes eadē incoluisse moenia: unius urbis ambitu potuisse cōtineri, q̄rū alterutri uix uel orbis uniuersus suffecerit? Quisq; id credēdū duxerit: is mihi parū uidet Tyrānicā cōsiderare naturā. Nā legitimæ quoq; pote

II 2 states, ac

states, ac nō solū legibus gubernantes, sed etiā legibus
 obtēperantes, & tyrānide tāto interuallo mitiores, am-
 bitione tamē ita uincunt, ut nēt uel iūtimorū amicorū
 uitæ parcant, potiusq; eos habeāt imperij sui cōsortes.
 Quis Tyrannū credat natura ferum ac uiolentū, cū im-
 perij sui ciuis ardore hominū leges protriuerit, deorū
 contempserit, uitam neglexerit, socium quenq; admit-
 tere? Quin brutorū quoq; plerūq; formæ quæ (quod
 Tyrannorum proprium est) rapto uiuet, quibus so-
 lius pabuli cura impressit aliqua tyrannicæ naturæ ue-
 stigia, in proprios fetus sœuiunt: potiusq; socios illos
 uenationis accipiant. Et hominem Tyrannū putamus:
 quē fastus inflat, ambitio stimulat, cupiditas arget, glo-
 ria sollicitat, suam cum quoq; posse cōmunicare tyrann-
 nidem? At iste nōn solum duos tyrannos facit: uerum
 etiam adolescentē plusq; tyrannū uult uideri. Nam ci-
 uibus atroces (inquit) iniurias fecit: cæde, rapina, stupro
 omnibus deniq; scelerū formis insignis. Nomine quidē
 abstinuit: cæterū re ipsa tyrannidis caput erat: ac paren-
 te plus potuit: eū, ut uolebat, rexit. At longe cōtra se res
 habet iudices. Nimirū impotens semper ac formido-
 losa res tyrānis est. Neq; filius profecto patrē tulisset,
 si posset: neq; filio tantū pmisisset pater, ut posset. Ne-
 mo tyrannis est hærede suspectior: qui eo maiore pa-
 renti metum incutit quo magis ferocem eius indolem
 ac tyrannicos mores expresserit. Continebat ergo filij
 sui cu

si cupiditates, atq; adolescenti stringebat potius q̃ laxabat habenas: ne uiribus nimium inualescens iuuenis, imperij audax, atq; opibus insolens, nec sibi iam imperans: tandem ne parenti quidē parceret: quin iam Saturno superi Iouem praeferrent. Nam si iniurias interdum fecit: quid aliud q̃ se parenti satellitē praeiuit? ex quibus quotus quisq; est: qui nō grassetur, nuptias uiolet, domos compilet, phana dispolet, obuios cædat, atq; optimū quenq; truddet? Sed quoniam unus est cuius potentia, atq; umbra freti, tam scelerata grassantur audacia, poenas alioqui facinorū suorum, uel illi uel publicis legibus daturi: ipsi quidem latrones, homicidæ, fures, adulteri. Solus autem unus ille scelere princeps, sub cuius nomine omnes impune delitescunt, Tyrannus est. At ille adolescens si quādo patrabat, aliquid atrocius patrem semper sic imperasse dicebat: neq; ego, quin imperarit, dubito. Nam filius q̃q; ea indole fuit: ut patrem aliquādo uideretur (si ad tantā peruenisset aetate): flagitijs ac sceleribus æquaturus: tamen in hac adolescentia prae illius crudelitate ac saeuitia quibus iam à puero semper assuetus insenuerat, rudis adhuc miles, ac uix tyro fuit, neq; ferè magnum quicq̃, nisi à patre iussus, atq; edoctus agebat. Sed siue non nisi iussus illa faciebat: siue ipse etiā iniussus audebat: tamē quū tāq; iussus egerit, quū neq; Tyranni nomē usurparit: neq; se pro Tyranno gesserit, sed patri se parere significarit. At

II 3 aulorum

auctorum suorum causas in illū remiserit: quū aliū se potē
 tiorem esse cōfessus sit, cuius uiribus fideret: à quo omīs
 eius penderet impunitas: furem si uēlis aut sacrilegū,
 uel si quod aliud nomen mauis, appelles: at is pfecto
 non est, in quo fieri Tyrannicidiū potest. Quod si illū
 omnia solū potuisse, ac re ipsa Tyrannum fuisse cōten-
 das & (quod paulo ante iactabas) ilico eius morte libe-
 ram fuisse rempublicā: fingamus obsecro adhuc paren-
 tem uiuere: sed nō fugatū tamen: quod nescio cur ipse
 finxisti: quippe quem nec ipse fugaueras, neq; cur ei fu-
 giendū esset effeceras. Filiq; em̄ tantū pēt insidias adē-
 pto, reliquis uiribus integris, nō uideo cur patri magis
 desperandū, aut fugiendū fuerit, q̄ si aut filius ei natus
 nō fuisset, aut peste correptus obisset. Patrē ergo finga-
 mus (ut dixi) uiuentē: ac filio quidē unico orbatū: sed sa-
 tellitū tamen caterua cinctū: cōdē filij lachrymantem:
 sed interfectori minantē: atq; omnia suppliciorū gene-
 ra destinantē: in forū uultu tristi quidem, sed tamē tru-
 ci pcurrere: & prolato quem tu reliquisti gladio ingen-
 tia polliceri prēmia: si quis eius ensis dñm prodiderit:
 hic tu foro iam ab illo, atq; eius satellitibus occupato,
 & in caput tuū quæstione iam haberi cœpta, in publi-
 cū fortis Tyrannicida procurre: & in medios globos
 irtuens Tyrannum te occidisse prodamita: libertatem
 omnibus denuncia: ac Tyrannicidij prēmium postu-
 la. Quid fugis? Quid latebras quaris? Quid Tyranni-
 cida me-

nida metuis? An non libera est respublica? An nō Ty-
 rannus occisus est? Neq; ergo is quē peremisti Tyran-
 nus erat. Sed quidā potius Tyranni satelles: neq; eius
 morte ciuitas libertati restituta est: quod solū paulo an-
 te dicebas huius legis spectasse latorem. At heredem
 (inquit) occidi. Quid mihi haredes nominat? Quid in
 Tyrannide leges memorat? Legum ista numina sunt.
 Iuris est ista successio. An Pyratæ filiū si demortui pa-
 tris locū impleuerit, heredē quisq; dixerit? Intestatus
 semp Tyrānus moritur: qppe legibus ab illo captiuis:
 quæ solæ ratū facere testamētū possunt. Proinde q de-
 functi locū Tyranni subit: hares nō est, sed nouus Ty-
 rannus. Non em̄ succedit, sed inuadit. At illi nūc parui
 semus. Istud quī constat? Ego contra Tyranno mor-
 tuo populum ilico liberum esse dico. Alioqui frustra
 lex Tyrānicidæ præmiū statuit: si alterius morte in alte-
 rius potestatē recidimus. Sed longe secus Iudices: defū-
 cto enim quolibet casu Tyranno, populus iam tum li-
 ber dum amici luctu occupant, dum stupent eius mor-
 te satellites, ilico sese in libertatem asseruisset: neq; plus
 filius aduersus populi uires tum ualuisset: q̄ nunc po-
 test quisq; uel ex amicis Tyranni potētissimus, aut ge-
 nere quisquis ei fuit post filium proximus: ad quem, si
 successionis nomē, atq; hereditaris audiendū est: tā nūc
 Tyrannus pertinet, q̄ ad filium pertinuisset. Qui satel-
 litem igit, qui amicū, qui cognatū, qui filium Tyranni
 peremerit

peremerit: frustra tyrannicidium iactauerit. Tyrannus ipse solus est, cuius necem tanto premio respublica meretur. Sed uolui (inquit) tentari: periclitatus sum: quod negari ne possit, filio tyranni perempto. spe futura tyrannidis extincta, praedarum animi mei documentum reliqui: uel hoc solum sufficere mihi ad hunc honorem puto. Hic uide obsecro quod nihil maliuole, quam simpliciter agam tecum omnia. Tu re tua totum hoc negotium minime suspiciosus interpreter. Nam si alius hanc ageret causam, nec tamen ex inimicis tuis: sed ex actoribus istis actoribus quispiam, qui locos omnes excutiant, & suspicionibus urgent, ac moleste nimium praemunant: sic Hercules hunc tractaret locum: ut te necid tentasse unquam nec destinasse contenderet. Quod si tu uidereris mirari te quoniam tam insigni esse impudentia, ut talia dicere occiso in ipso conatu tyranni filio audeat: hic ille protinus quasi fieri non potuerit (inquit) ut non patriam liberaturus, quod non praestitisti, non Tyrannum occisurus, quem non attigisti: sed ipsum potius iuuenem quem trucidasti perempturus: ascenderis, illa tam tibi priuatim, aliquam uulturus ac retaliaturus iniuriam. Hic si instaret, urgeret, praemeret, ac certas aliquas probationes illius animi tui ac propositi flagitaret, uides (ut opinor) in quantas traheris angustias. Sed ego tecum hoc pacto non agam: quippe qui in rebus (cuiusmodi ista est) uehementer obscuris, assueui semper in

per in meliorem partem esse prodiuior. Permitto itaq;
tibi, ut ista fecisse animo in Remp. propenso uidearis.
Voluisti ergo, ac tentasti prorsus auferre Tyrannidem.
Hoc tibi uidetur isto præmio cōpensandū? Primū
quod uoluisti, quis nō uidet q̄ sit exiguū? Nam hac ra-
tione omnes Tyrannidij præmiū peteremus. Quis
em̄ tam frigido in Remp. animo fuerit, ut Tyrānū cru-
delissimū nō libenter auferre uoluerit? Tentando uero
qd aliud declarasti, q̄ quod esse Tyrannida uoluisti?
Quod te præterea periculis exposuisti, an id præmium
meruerit ullum, postea uidebimus: quod aut̄ istud non
meruit, spero uobis iudices esse uel sola legis recitatione
perspicuū. Quæ quū præmiū nisi Tyrannidæ nō sta-
tuat, q̄ uero Tyrannū nō ceciderit, esse Tyrānicida non
possit: quantūlibet quispiā tentauerit, quantiscūq; sese
periculis exposuerit: frustra Tyrānicidij præmiū, nisi cæ-
so Tyranno, petierit. Nā ei qui dum conatur occidere,
in exiliū cōpulerit, præmiū quidē: sed neq; tantū, neq;
tanq̄ Tyrannidæ decernā. Eteṁ si morbo quopiā la-
borans denūciem: quicunq; me sanauerit, ei recuperata
ualitudine, tria me talenta daturum: ueniat aliquis spe
mercedis inductus, qui mei curā suscipiat: deinde medi-
camentis quibusdā adhibitis, ubi frustra se conari sen-
sit: artem suā morbo uictā confessus, me iam deploratū
relinquat: aliqua tamē molestiæ parte leuatū, sanitatis
illi mercedē, quia nō sanauit, nō debeo: rursus quia p̄

KK fuit

fuit, inanē prorsus à me dimittere haud æquū est. At si post mille pharmaca, nihil tamē melius habentē destituat: præmij nihil meretur, qui nihil iuuir: gratia uero tantūdem ferē: qui quod mederi tentauit, sui gratia, nō mei fecit. Quod si insigniter Medice artis ignarus, rē tamen aggredi fuerit ausus, atq; aliquātiſper misere uenienis adfectū postea dimittat: quū iam non modo nihil opis tulit, sed plurimū doloris addidit: etiā si sese gratis obtulerit: utrū amore dignus est, qd' me suo labore tā diu nulla præmij spe tam officiose uexauit: an summo poti⁹ odio, quod temere sese meo periculo ei negotio, cuius erat imperitus, immisauit? Huic rei Iudices haud multū mihi uidetur præsens causa dissimilis. Lex enim Tyrānicidā conducere uehemēter aliunde studet: eiq; præmiū certū, Tyranno cæso, pollicetur. Sed Tyrannici dam quū dicit Iudices, hominē quatit artificem: nō man tantū fortē, sed pectore quoq; multo magis ualentē, consilio potius q̃ uiribus præstantē: qui insidias tendere, laqueos abscondere, occasiones captare nouerit. Ergo hanc prouinciā si quis huiusmodi suscepit: qui Tyrannū ipsum arte ex insidijs adoriatur, adorsum opprimat, oppressum interimat: nec re cepta semel, nisi perſecta desistat: hic Tyrannicidij præmiū audacter postulet. Sin id quidem nō potuerit: quod autē proximū est & confine, fecerit: Tyrannū uidelicet uel in exiliū abegerit, uel ad deditionem cōdonata uita coegerit, uel ad deponendā

ponendā Tyrānidem certa conditione cōpulerit: hunc ego prēmio dignū, neq; nullo quidem, neq; tamen Ty-
 rannicidæ iudicō. At si quis manu potens, mētis inops,
 illarū penitus ignarus artium, quibus instructum esse
 Tyrannicidā oportet: qui rem uiribus egere tantum, ac
 non consilio putet: qui deniq; Aiaci nūto sit, q̃ Vlyssi
 similior. Sed Aiaci tamē iam abiudicatis armis infan-
 enti, armēta hominū loco trucidanti. Si huiusmodi, in-
 quā, quispiā rem tantā cōficiendā sibi desumpserit: tum
 nec insidias collocans, nec tempus eligens, nec occasione
 expectans: impetu quodam proruat, nec ab ipso tamē
 Tyranno incipiat, sed in satellites eius insiliat, dato in-
 terim illi sibi cauendi loco. Tum subducto Tyranno: re
 temere cœpta, stulte gesta: per ignauia relicta, ac peni-
 tus infecta: sola sibi fuga, abiecto etiā gladio, consulat.
 Postea uero uel defuncto, uel interfecto Tyrāno, in pu-
 blicum prodeat: prēmii tanq̃ Tyrannicida postulet,
 atque huiusmodi utatur oratione. Volui Iudices, ausus
 sum, tētaui, periditatus sum. Vtrum Iudices illi Tyran-
 nicidj prēmii decerneretis, quia Tyrannū tentauit oc-
 cidere: an malam potius gratiā haberetis, ac dignum
 etiam supplicio duceretis, quod sua temeritate nō se so-
 lum frustra periculis obiecerat, sed urbē etiā uniuersam
 in summū discrimē unā præcipitauerat: utpote qui Ty-
 rannū stulte irritandō fecerit, & ciuibz infestiorē, & ad-
 uersus insidias cautiorem. Videtis ergo Iudices quēad-

KK 2 modū

modū id quod iste uel solum scitis esse confidebat, usq;
adeo nihil adiuuat, ut etiam nō nihil officiat. Quāobrem
si neq; is, quē peremit, Tyrannus fuit: nec satis Tyrāni
filiū occidisse fuit: tentasse uero temere, plus q̄ frustra
fuit: reliquū est, ut ultimū illud, Tyrāni uidelicet ipsius
mortem, excutamus: quā iste sibi nos debere disputat.
Hoc totius negocij caput est: hoc si uobis iste persuaserit,
causæ nihil est quin uicerit. Contrāq; si ego hāc par
tem euicero, atq; sacram hanc, quod aiūt, anchoram illi
præcidero: nonne ilico necesse est fluctuet, ac naufragio
pereat? Idcirco iudices hūc etiam atq; etiam obsecro: ut
q̄ maxime sitis attentī, dum Tyranni cædem doceo, ex
qua tota ista pendet cōtrouersia, nihil ad istum quicq;
pertinere. Totum ergo hunc locū iudices sic ab isto tra
ctatū esse meministis: ut qui uobis persuadere cuperet,
utq; crederetis eum iam tum quū filiū perimeret: paren
tem quod postea fecit, præscisse facturum. Sciebam, in
quit, satis esse filium occidere: sciebam patrem ilico sese
post mortē filij perempturū. Imo sciebas certe, quū sic
hanc causam ageres, opus esse tibi ut illa præscisse uide
reris. Alioqui frustra te præmiū Tyrannicidij petiturū
si neq; ipse Tyrannū peremisses: neq; id saltem fecisses.
unde illi scires exitium imminere. Eam ob rem iudices
exitum eius facti tam certum uideri uoluit: ut uobis etiā
audientibus dixerit, ob id ipsum se à Tyranno manū
abstinuisse, eumq; sibi ipsi pariter & istius gladio reli
quisse:

quisse:quem alioqui,ut ait,facile potuisset occidere:fe-
cissetq;,nisi de exigui securus scilicet,tunc de industria pe-
percisset,ut paulo post miserius interiret. Hic igit' quid
faciã:quo me potissimũ uertam:unde argumenta con-
quiram,quibus hunc probem non esse rerum futurarũ
præscium:Quin illum percontemur potius,ac rationes
aliquas exigamus,quibus ille nobis fidem rei tam lon-
ge supra fidem faciat:unde hanc tam mirabilẽ diuinan-
di peritiam nactus sicutrum ne homine quopiam do-
cente didicerit:an numine potius inspirante cõceperit.
Dic igitur nobis Tiresia: quoniam probamento facies,
uti constet cõprehensam esse tibi rerum futurarũ scien-
tiam: defossum alicubi thesaurum effode, cogitationes
nostras euolue, abstrusum aliquid atq; occultatũ etue,
quod miremur omnes: nempe eiusdem artis esse puto,
& quæ præsentia latent edicere, & quæ sunt futura præ-
dicere. Aut si tu futuris dũtaxat uales, aliqua nũc edisse
re aliquot post hoc annis: aut, si libet, sæculis poti⁹ euen-
tura: quæ quũ ex tuo præscripto ceciderint omnia, tum
demũ redito, & futura te præscisse dicito. Interim profe-
cto ægre, quantũ suspicor, obtinebis: ut quod te nesciẽs
te sciebat, id præscisse credaris anteq; fieret. Quod si tũ
quũ filium interimeres, ignorabas patrẽ sese, quod pò-
stea fecit, occisurum: quare tu nunc eius cædis præmium
postulas: quam, nisi uelis impudenter esse mendax, fa-
teare necesse est, te ignorante, atq; adeo ne cogitãte qui

dem perpetrata esse: Sed ideo te fortasse putat huius
 etiā necis autorem: quoniā illa cades quam fecit, istius
 quoq; tametsi præter spem, causa tamen aliquo modo
 fuit. Qua in re uos longe alia Iudices opinor esse sentē-
 tia. Neq; em̄ si Tyrannū casu quisq; aut mēte capt⁹ occi-
 disset, ei Tyrannicū præmium decerneretis. Quid ita?
 Nēpe qd' inscius uterq; atq; imprudēs occidisset: quāq;
 istius causa est aliquātō, ut mihi uideatur, inferior. Nam
 si alteruter illorum præmiū peteret, tametsi peteret qui
 peremisset ignarus: atq; ideo frustra peteret, peteret ta-
 men qui peremisset: nunc uero & isto nesciente, & nō ab-
 ipso peremptus est. At nihil ego, inquit, neq; casu, neq;
 imprudens feci: sed filium cōsulto trucidauī: atq; ita pa-
 tri uolens ac prudēs mortis causam præbui: qui, ni ego
 filium occidissem, adhuc Tyrānus uiueret. Age accedā
 etiā propius. Si tu Tyrannū aggressus ut perimeres:
 deinde uictus ab eo, proiecto etiā gladio, fugeres: atq;
 is equo te persequutus, equo collapsō, præceps in gla-
 dium tuum tam opportune caderet, ut eodem transfi-
 geretur: an nō hic posses eadem omnia dicere: uoluīsse
 te uidelicet, ac uolentem aggressum esse: uolētem igitur
 prudentemq; causas ei mortis attulisse: nam nisi tu illū
 fuisses adortus, ille non fuisset occisus. Sed nonne ui-
 des: ut eadem opera, uel magis fuga tua gloriari liceat,
 & ignauiae tuæ præmium petere? Nam nisi tu fugisses,
 ille non cecidisset: nisi tu gladium turpiter abiecisses, nec
 transfixus

transfixus ille fuisset. Postremo hac ratione ignauos etiā Tyrannicidas esse liceat. Quemadmodum licet uolens adortus esses ut interireres: tamen postq̃ re infecta fu- gisses, quod postea factum esset, tuum nō iudicaretur: licet id factum non fuisset, nisi tu aliquid ante fecisses: ita etiamsi Tyrannū perempturus ascendisti: filiumq̃, dum patrem quæris, occidisti: tamē cum pergere ac per- ficere quod inceperas, uel timore non ausus sis, uel ne- gligentia nolueris, uel casu non potueris: sed re prorsus infecta redieris: quicquid inde postea te inscio atque in- sperante prouenerit, id à te profectum esse ne dixeris. Siquidem quicquid tuum dñi potest, ibi desijt, ubi tu destitisti. At nec istud fortassis ei quod ipse fecit simile esse concedet. Sed mihi hoc pacto rursus opponet. Is quem tu proponis, non ea mente Tyrannum aggres- sus est: ut se postea uicto ac fugiēte, ille uictor dum per- sequeretur, occumberet. Ideoque quod non proposuit, merito suum uocare non potest. At ego eo proposi- to peremi filium: ut pater sese dolore commotus occi- deret: atque id facturum animo meo percepi. Videris Iudices, ut nobis illa diuinatione sua rursus occurrat? Quæremus igitur ab eo, quonam pacto præsenferit? præsciuerit ne? an coniecerit? Si se præsciuisse respo- deat, neminem credo ei crediturum: sin coniecisse, in- terim nescisse se fatetur: sed opinatum esse tantum, hoc est, dubitasse, incertam fuisse: postremo quid aliud q̃ ignorasse?

ignorasse: Sed uideamus tamē quibus signis, q̄ per spi-
cuis argumētis, rem tam inopinabilē ita collegerit euen-
turam: ut quod alius nemo sperare potuisset, id ille sibi
tanq̄ certum atq̄ inopinabile proposuerit. Noueram
inquit, q̄ misere deperibat filiū. Ita ne id tandē adeo
te certum ac securum reddidit: ut necem eius non tanq̄
forte secuturam, sed necessario futurā destinares? Scio
iudices haud mediocres illos affectus esse, quos erga li-
beros parentū pectoribus iniecit natura: necq̄ tamen
aut tantos, aut cuiq̄ tam exploratos crediderim: ut pro-
mittere sibi ac spondere audeat, id qd' iste se fecisse nar-
rat, interempto filio patre in ultroneū ei comitem futu-
rum. Nam quotusquisq̄ ex his, quorum filij & unici, &
charissimi quotidie uel morbo cadunt, uel dolo pereūt,
uel bello occumbunt, uel casu intereunt: usq̄ adeo mor-
tore consternatur, ut sibi mortem sua sponte cōsciat?
Sed amor, inquit, etiam desperatio non minor occasio
desyderandæ mortis accessit. Quamobrem obsecro: an
tu quū filium perimeres, reliquos unā satellites omnes
occidisti? non dices, opinor, stragem te tantā fecisse. Cæ-
reros igitur adhuc retinebat: opum satis, uiriū satis ha-
bebat. Quapropter uno adēpto, quū tot adhuc essent
incolumes: quorum omniū intererat maxime hunc in-
columē esse: quur ei usq̄ adeo desperandum fuit, ut nō
ab urbe, sed ex orbe festinandū fuit? An usq̄ gentiū ui-
uere quenq̄ hodie suspicemur, qui id fecisset, quod Ty-
rannus

rannus iste fecit: Quid de alijs quærimus: quin te poti⁹
 interrogemus, quem uerisimile est. de te cōiecturā hanc
 fecisse, & Tyrannū ex animo tuo spectasse. Si tibi ergo
 filius perimeretur, atq; insuper imminere uideretur nō
 nullum & fortunæ simul & uitæ periculū: num potius
 eligeres te comitem filio dare, q̃ morē illius ulcisci? An
 temet ipse ne ab alijs occidereris, occideres? Certe, ut p
 te quoq; respondeamus, non faceres. Quomodo ergo
 in mentē tibi uenire potuit: ut quod nec alijs fecerūt, nec
 quisq; fecisset: nec tute facturus esses, id Tyrannū cogi-
 tares facturum? At planē, inquit, cogitabā: alioqui cur
 ibi gladiū meū reliquissē? Recte nimirū ignauia tuā
 nos admones. Nam cū hoc dixit Iudices: nonne id uo-
 bis uidetur dicere, præsenſi certe: aliōquē cur inde fugis-
 sem? quid enim aliud est: alioqui cur gladium ibi reli-
 quissē, q̃ alioqui cur inde abiecto gladio turpiter me
 in pedes dedissē? Nam quid opus fuit gladiū Tyran-
 no relinquere? Ne deesset ei scilicet, quo periret? Ita ne
 qui omnium gladios timet, ipse gladio caret? Qui quic-
 quid habet, gladio peperit, gladio possidet, gladio tue-
 tur, ei gladius unq̃ abfuerit? O nouū prodigium Iudi-
 ces. Tyrannus sine gladio. Neq; illi gladius defuit, nec
 iste gladium ei reliquit, sed abiectū: nec futurū quod eue-
 nit, uel leuissima coniectura præuidit. Sed postea q̃ in
 arcē temere (nescio quomodo) perrepissē, atq; ibi ado-
 lescentē (ut est iuuenta semper incautior) solum, securū,

LL ac nihil

ac nihil minus expectantē, de his prouiso adortus oppf-
sisset: ac potuisset fortasse pgressus, ulterius eadē opera
Tyrannū sustulisse: ilico hominē timor inuasit, intuen-
tem ne uoce uel gemitu morientis audito, iam tū pro-
ditus cōcurrentibus Tyrāni satellitibus, caperetur. Iam
ante oculos eius obuersabātur uincula, carcer, tormēta,
ac mortes mille, mille supplicia: quorum imaginatione
uana perterritus, iam strepitū omnē, omnē sonitum, ac
postremo suam ipsius umbrā expauescens: tam nūc re-
pente timidus, q̄ ante temerarius, ex arce se proripuit:
nec secum gladiū saltem tollere ausus ēst: seu ne esset fu-
ga tardior, seu ne cū ense deprehensus, insidiatus fuisse
Tyrāno diceretur: quo nūc perempto recurrit insolens,
& tanq̄ ipse occiderit, Tyrānicidij prēmium postulat.
Age ergo Tyrānū, ipsum nō quæro an peremeris: hoc
tantū quæro, an peremisse potueris? Si nō potueris: er-
gō occasionē non expectasti, locū idoneū non elegisti,
tempus opportunū nō captasti: sed temere sine cōsilio,
sine ratione, præceps incepisti, quod perficere nō ualu-
isti. Nec illū ergo te iactes occidisse, quē te fateris nec po-
tuisse. Sin potueris: magnæ pfecto uel inertiz, uel igna-
uiz fuit, quod nō feceris. Imo, inquit, potui: sed de indu-
stria supersedi. Satis iam fecerā, filiū occiderā: patrē do-
lori suo, & gladio meo reliqui, quo eū sese perempturū
præuidi. O inuerecundū, si ista mētiris. O insanū, si nō
mentiris: si tam incredibilia sinxisti, miramur impuden-
tiam:

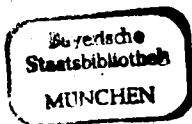
tiā: si tam absurda cognasti, miramur amentia. Tu ne adeo eras insanus: ut quū uno ictu potueris, & uitam tuā, & Reip. salutē in tuto collocare: malueris omnia dubijs fortunæ casibus exponere, & tibi futurū promittere, qd̄ sanus auderet nemo sperare? Quod si Tyrānus id uoluisset, quod tute haud dubie fecisses, & quod illū quoq; facturū longe uerisimilius q̄ quod fecit fuit: cōdamasset satellites, coegisset sicarios, armasset carnifices: ac prolato filij cadauere, & natura crudelis, & tā atroci spectaculo irritatus, iram ac furorē illū effudisset: pri-
mū in te, per quē filius occisus; deinde in urbem uniuersam, ppter quā occisus est: quæ si cōtigissent (ut tua dementia propemodū contigerant) neq; tu miser hodie uiueres, qui hoc præmium peteres: neq; nos Rempub. ullum à qua peti posset haberemus. Sed Dñj immortales Iudices, uota precesq; nostras recordati sunt: Dñj seruitutis nostræ mala miserati sunt: Dñj nobis in summis atque extremis periculis auxiliati sunt. Qui quum semper huic urbi succurrere statuissent: id potissimum tempus elegerunt, quo maxime nobis beneficium suum commendare possent. Nam Tyrannus quanq̄ semper erat molestus uiuēte filio: tamē eo nomine minus grauis incumbibat ciuib; ne miserā penitus atque exhaustā urbē filio relinqueret. At eo trucidato ppter quod ante pepercerat, cui dubiū esse potest, quin funditus omnia direpturus fuerit: Postq̄ ergo Respu. istius

primū temeritate, deinde ignauia in extremū illud peri-
 culum corruisset: superi tēpus iam uenisse rati, quo per-
 petuā nobis insculperent fauoris sui memoriā: omnia
 mala quæ tā prope ceruicibus nostris iminebāt, subito
 in ipsum Tyranni caput auerterūt: idēq; tā celeriter, ut ci-
 tius nos periculo liberatos esse, q̄ in periculo fuisse co-
 gnouerimus: ne nos interim saltē potuisset discriminis
 tanti metus urgere. Quis Tyrannū putasset Iudices re-
 perto filiū sui cadauere, in sese potius, q̄ in hanc urbem
 gladiū fuisse uersurum: nisi nostri studio superi in pro-
 priā illum perniciē immisisset ei Furis, agitaissent? Itaq;
 iam nunc uidere mihi uidetur micantes latronis oculos,
 obducta supercilia, cōtractam Frontē, genas pallentes,
 dentes stridentes, labra tumentia. Deniq; qualem Pen-
 theum describunt Poetæ, toto ore, toto uultu, suæ pro-
 dentē mentis insaniā. Quū primū ingressus filiū reperi-
 ret occisum: quid illū fecisse, quid clamasse suspicemur?
 quid aliud q̄ ut impiū, atq; dementē spurcissimo rictu
 insana in superos euomuisse cōiicia? O Deorū iram, o
 nūminū inuidiā. Video cælites odiū uestri signa: uideo
 liuoris atrī uestigia. Nihil uobis uiuit iniqui⁹, nihil am-
 bitiosius, nihil inuidentius. Soli imperare, soli regnare
 uultis: nec satis ppria felicitate cōtenti, semper aliena ta-
 bescitis. Quur nō mecū in certamen descenditis? Quur
 ignauū insidiatorē filio summisistis? Ille quisquis erat,
 cū Tyranno in certamē etiam ingredi nō ausus est: hoc
 certe

• certe saltē gaudeo, quod nemo se poterit Tyrānicidam
dicere, nemo Tyrānicidij præmiū petere. Nemo enim
Tyrānū occidet hodie, nisi Tyrānus. Tyrānus ego ho-
die uel Dñs iuitis moriar. Huiusmodi ergo deliria quā
blaterasset, in gladiū tandē amens ac furiosus incubuit.
Tyrānus igit̃ Iudices istius gladio, imo nec istius: quip-
pe quem ante abiecerat, manu quidem suapte, sed sola
Deorū opera perfoßus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi
nullæ partes erant, pñmas uendicat. Itaq; qui me syco-
phantē uocabas: uide obsecro, uter nostrū huic uitio p-
pior est: ego ne; qui tecū hodie p Rep. superisq; dimi-
cans, præmiū tamen nec uidet, nec postulo: an tu potius, q
desertor ac fugitiuus, cōtendis tamē alijs, atq; his quidē
Dñs uincentibus ipse triūphare? Desine, desine aliena
uirtute partā tibi arrogare uictoriā, Desine Deorum in
hanc urbē tam clarū obscurare beneficiū. Desine Deo-
rū laudibus obsistere, & ab hac temeraria petitione de-
siste: quod si iste Iudices molestus esse prexerit: uos ta-
men ipsam rē æquis lancibus expendite. Nā iste quid
aliud, q̃ Tyrannū ut sibi cauere admonuit? Dñ ne ca-
uere sibi posset, ne insidijs ampli⁹ opus esset, effecerūt.
Iste quid aliud q̃ gladio suo Tyrannū in nos omēs ar-
mauit? Dñ gladiū illū à nobis in Tyrāni iugulū retorße-
runt. Iste qd aliud deniq; q̃ uniuersam urbē in summū
periculū dementia sua cōiecit? Dñ corrigētes istius insa-
niā, discrimē illud subito in prosperā securitatē con-
uerterūt.

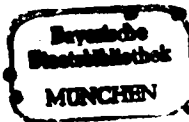
uerterunt. Vos ergo Iudices pendeos immortales obte-
stor: per deos huius clarissimæ libertatis, huius inspera-
tæ felicitatis autores: ne qđ nobis debrū omniū cōsilio
ac uirtute successit, id uos unius hois amētiæ referri sinā-
tis acceptū: nec uē hāc urbē unq̃ in deos liberatores tam
ingratā esse mēte patiamini ut salutē suā debere se po-
tius humanæ temeritati q̃ deorū benignitati fateatur:
quos ita demū sperare licet futuros semp huic urbi p-
pitios: si nos eorū quæ cōtulere mētores, eos (uti aequū
est) beneficiorū suorū recognoscamus autores. Alioqui
si nos (qđ absit) ingrati, quæ ab illis pfecta sūt, in alios
referamus, gratiāq̃ superis debitā impendamus homi-
nibus: uicissim herde metuendū est: ne dī quoq̃ suum
erga nos fauorē imminuant: ac Reip. nostræ curā, ut in-
dignæ quæ ab illis curet, abiciant. Quāobrem ut aliquā-
do finē dicendi faciā: quādoquidē iste peccauit officio:
& bono animo male fecit: dī uero eius peccatū in com-
moda nostra uerterūt: ac dī quidē coegerunt: sed se ta-
men Tyrannus interfecit: tū prēmīū qui coegere non
petunt, petere autē qui peremit nō potest: uos sentētis
uestris Iudices & huic ueniā, & superis gratiā decernite:
& urbem ab huius prēmij debito quo eam liberā esse
dī uoluerunt, absoluite. Dixi.

DECLAMATIONIS THOMÆ MORI AD-
VERSUS TYRANNICIDAM FINIS.

IOANNES PROBENIVS
CANDIDIS LECTORI
VVS S. D.

BRAMVS hñs Luciani Dialogis & Vtopiam Tho-
mæ Mori de optimo Reipub. statu libellum nō minus
utilem quàm festiuum, ut liminaris paginae notauit in-
dex, & eiusdem item Epigrammata addituri, nisi ueriti
fuissetus, ut nimium excreceret uolumen. Itaq; seor-
sim illa nitidissime & cōprimū typis excudemus. Sic
enim plus Mori gloriæ & studiosorum in primis com-
modo cōsuletur, quibus nihil æque est ingratum, ac im-
mensa multiplicium chartarum coaceruatio. Bene Va-
lete, Mori Vtopiā & eiusdem Progymnasmata ac Epi-
grammata mox ex ædibus nostris accepturi. Basileæ,
postridie Nonas Decembreis. AN. M D XVII.

[illegible]

Prudens simplicitas, amorqꝝ recti.

ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστάει.

E A S I L E A E . A P V D I O .
F R O B E N I V M
M E N S E . D E C E M B R I
AN. M D XVII.